

2010012364

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Afdeling Analyse & Rapportage

Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Telefoon
Telex
Telefax

Lidbrief

Uitkomst

Aan:

zie verzendlijst

Ons nummer

DIS 2000016177

Datum

29 september 2000

Onderwerp

Jongste ontwikkelingen rond Irak

1. Hierbij bied ik u een korte notitie aan over de politiek-militaire situatie van Irak in het licht van de jongste internationale ontwikkelingen. Hierbij wordt tevens kort ingegaan op de situatie in Noord-Irak.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Directeur Militaire Inlichtingendienst

van Reijh

J.A. van Reijh

Generaal-majoor der mariniers

Bijlagen

1

Bezoekadres

Kalvermarkt 28, Den Haag

Doorkiesnummer

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST
Afdeling Analyse en Rapportage
Reglobureau 2

IRAK: JONGSTE ONTWIKKELINGEN

(afgesloten 28 september 2000)

INLEIDING

In de afgelopen maanden hebben zich rond Irak enkele gebeurtenissen voorgedaan die van belang kunnen zijn voor toekomstige ontwikkelingen. Op het internationale vlak staat de instandhouding van het VN-sanctieregime onder aanhoudende druk van zowel humanitaire instellingen als ook buitenlandse overheden. Naast economische spelen ook militair-politieke overwegingen een rol in deze houding. Rusland bijvoorbeeld gaat uit van de hervatting van de militaire betrekkingen met Irak indien alle sancties tegen dat land opgeheven worden. Parallel hieraan bestaan er aanwijzingen voor toenemende spanningen in Noord-Irak tussen de verschillende Koerdische bewegingen.

BESCHOUWING

1. Internationale ontwikkelingen

In zijn streven naar doorbreking van het strikte sanctieregime tegen Irak, concentreert het Iraakse regime zich op het luchtembargo dat sinds de Golfoorlog van kracht is. Resolutie 670 van de VN-Veilighedsraad (VNVR) behelst de verordeningen inzake vluchten op Irak, waarbij specifiek ingegaan wordt op het onderscheid tussen commerciële en humanitaire vluchten. Meerdere landen, waaronder de twee permanente VNVR-leden Rusland en Frankrijk, interpreteren de bepalingen zodanig dat bij niet-commerciële vluchten de VN-sanctiecommissie (momenteel o.l.v. Nederland) slechts verwittigd hoeft te worden en geen uitdrukkelijke toestemming vereist is.

Deze ontwikkeling heeft in de afgelopen weken geresulteerd in de volgende gebeurtenissen:

- op 17 augustus heropende president Saddam Hoessein het internationale vliegveld van Bagdad;
- op 19 augustus landde een Russisch toestel op het vliegveld met aan boord een Russische onderminister en hulpgoederen;
- op 17 september arriveerden Russische olie-experts en vijf ton aan hulpgoederen met een chartervlucht;
- op 22 september landde een Frans vliegtuig met artsen en sportlieden;
- op 23 september arriveerde een Russisch toestel met zakenlieden, een voetbalteam en humanitaire goederen;
- op 27 september bracht een Jordaanse toestel een minister en hulpgoederen vanuit Amman;
- een volgende Franse vlucht is aangekondigd voor 29 september.

De Russische vlucht van 17 september was enkele dagen voor vertrek aangekondigd en kreeg kort voor vertrek nog toestemming van de VN-sanctiecommissie (onder Nederlands voorzitterschap) die door snelle(re) besluitvorming haar primaat tracht te behouden. Daarentegen meldde Frankrijk pas één dag van tevoren de vlucht van 22 september aan en wachtte de goedkeuring van de VN niet af. Groot-Brittannië en de VS hebben verholgen gereageerd en de Franse actie veroordeeld.

Overigens toonde het jongste incident aan dat ook buiten de VNVR twijfels bestaan over het nut van het huidige luchtembargo. Zowel Italië alsook Turkije weigerde in te gaan op dringende Amerikaanse verzoeken hun luchtruim te sluiten voor het Franse toestel en lieten de vlucht passeren. Evenzo van betekenis is de houding in de regio. Immers, alle vluchten naar Irak verlopen via de luchtruimen van Iraks buurlanden. Iran en Syrië hebben de Russische en Franse vluchten laten passeren, terwijl Jordanië een officieel verzoek bij de VN heeft ingediend de luchtverbinding tussen Amman en Bagdad te heropenen.

Vermeldenswaard in dit verband is dat dezer dagen het besluit is gevallen over een Koeweitse compensatieclaim van US\$ 15,9 miljard. In totaal is voor US\$ 200 miljard aan claims ingediend, wat Irak meer dan 50 jaar zou kosten om af te betalen. Voor deze betalingen is een speciaal fonds ingericht dat onder toezicht staat van de VN. In het kader van het 'olie-tegen-voedsel' programma gaat 30% van de Iraakse olie-opbrengsten naar dat fonds. Rusland en Frankrijk verzetten zich tegen de huidige omvang van de claims en hebben bewerkstelligd dat het voornoemde percentage verlaagd is van 30% naar 25%.

2. Situatie in Noord-Irak

In Noord-Irak is in toenemende vorm sprake van spanningen tussen de twee belangrijkste Koerdische organisaties, de Koerdische Democratische Partij (KDP) o.l.v. Masoud Barzani en de Patriottische Unie van Koerdistan (PUK) o.l.v. Jalal Talabani. Ook de Turks-Koerdische Arbeiderspartij (PKK) mengt zich in de strijd. De onderlinge rivaliteit, voortkomend uit tribale, ideologische en persoonlijke geschillen, veroorzaakt een aanhoudende latente instabiliteit van het gebied. Na diverse schermutselingen ¹⁾ sloten de twee partijen eind 1998 onder druk van de VS een akkoord. Dit zogeheten 'Washington-akkoord' is echter nooit uitgevoerd ondanks meerdere Amerikaanse bemiddelingspogingen.

Nog in juni dit jaar trachtte de Amerikaanse regering de oplopende spanningen te bezweren door betrokkenen uit te nodigen voor een bijeenkomst in Washington, o.a. met de twee Amerikaanse presidentskandidaten. Maar al aan de vooravond van de gesprekken was duidelijk dat geen van beide partijen bereid was tot wezenlijke concessies. Wel werd overeenstemming bereikt over het maandelijkse bedrag dat de KDP uit de inkomsten van de grensbelasting aan de PUK moet gaan betalen. De uitvoering van dit deelakkoord is echter een tweede. ~~Ofschieten de animositeit tussen de KDP en de PUK tot op heden beperkt~~ gebleven is tot mediacampagnes en bomaanslagen, ken een grootscheepse militaire confrontatie nooit uitgesloten worden.

Een complicerende factor is de aanhoudende inmenging van derden in het betrokken gebied. Turkije heeft een permanente militaire aanwezigheid op Iraakse grondgebied in een zogenoemde 'Veiligheidszone' in het kader van de operaties tegen de PKK. In deze strijd wordt Ankara geholpen door de KDP. Iran steunt de relatief kleine islamitische beweging in 'Koerdistan' en onderhoudt goede betrekkingen met de PUK.

De VS tenslotte trachten de Koerdische partijen zo veel mogelijk op één lijn te houden teneinde enige druk op het Centraal-Iraakse regime van Saddam Hoessein uit te oefenen.

¹⁾ Tijdens een confrontatie in 1996 ging de KDP een tijdelijke coalitie aan met het Centraal-Iraakse regime van Saddam Hoessein

Dit alles vindt plaats tegen de achtergrond van de onafgebroken dreiging vanuit Bagdad om de macht in Noord-Irak weer naar zich toe te trekken. Het regime van Saddam Hoessain laat geen mogelijkheid voorbij gaan om te onderstrepen dat uiteindelijk het centrale gezag hersteld zal worden. Door middel van troepenbewegingen zet Bagdad zijn dreigende uitlatingen kracht bij. Alle Koerdische facties onderkennen deze situatie en onderhouden op meer of, mindere wijze betrekkingen met het regime. Over het algemeen heeft de KDP de hechtere band met Bagdad.

BEOORDELING / VERWACHTING

De vooruitzichten in Noord-Irak zijn ongewijzigd. Ofschoon de levensomstandigheden gunstig afsteken tegen de rest van Irak, zal de instabiliteit aanhouden. Reden is de combinatie van inmenging door derden en de eindeloze rivaliteit tussen KDP en PUK. De aanwezigheid van de Turks-Koerdische PKK zorgt voor aanvullende verwickelingen. Alle betrokken partijen hanteren een korte termijnpolitiek omdat zij zich terdege bewust zijn dat een volwaardige Koerdische staat geen optie is. Zowel de directe omgeving als de internationale gemeenschap vrezen het destabiliserende effect in de regio bij een dergelijke ontwikkeling. Met dit voor ogen onderhouden de Koerdische partijen betrekkingen met alle partijen, inclusief het centrale regime in Bagdad. Verdere militaire stappen tegen Saddam Hoessain door de Koerden zelf of door andere oppositiegroepen vanuit Koerdisch gebied zijn niet waarschijnlijk.

Tot op heden heeft het Iraakse regime genoeg genomen met de status-quo van het gebied dat onder Koerdische controle staat. Maar dat wil niet zeggen dat de kwestie Noord-Irak Bagdad onverschillig laat. Verwacht mag worden dat president Saddam Hoessain bij de eerste de beste gunstige gelegenheid een poging zal doen het gebied weer onder zijn controle te brengen, bijvoorbeeld na het uitbreken van grootschalige gevechten tussen KDP en PUK. In een dergelijke situatie zal het regime een militaire interventie rechtvaardigen door als 'vredestichter' een einde te maken aan de 'anarchie'. Feit is dat de Iraakse (land)strijdkrachten voldoende zijn toegerust om een dergelijke operatie uit te voeren. In Bagdad gaat men er vanuit dat de militaire reserves van de VS zwak zullen zijn. Afgaande op verklaringen van functionarissen van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken is het in ieder geval niet te verwachten dat de VS in het huidige stadium militair geweld zullen gebruiken om hervatting van de wapeninspecties af te dwingen.

Dat de Instandhouding van het VN-sanctieregime onder druk staat heeft velerlei redenen. Voor humanitaire organisaties en enkele landen in de regio vormen de gebrekkige levensomstandigheden van de gewone Iraakse bevolking de primaire redenen. Bij andere landen zoals Rusland en Frankrijk spelen economische en militair-politieke aspecten een rol in hun afwijzende houding tegenover het huidige VN-embargo. De financieel-economische mogelijkheden die Irak aan het buitenland biedt (en in de toekomst zal bieden) zijn aanzienlijk.

Rusland in het bijzonder verwacht veel economisch profijt van een herstel van de handelsbetrekkingen en hoopt dat Irak (een deel van) zijn ca US\$ 7 miljard aan schulden gaat afbetalen. Het ligt trouwens in de lijn der verwachting dat, wanneer alle sancties zijn opgeheven, Irak grootschalig conventioneel (en zeer waarschijnlijk ook niet-conventioneel) militair materieel gaat betrekken. Gefet op het huidige bestand aan materieel van Sovjetmakelij zal Irak vooral naar Rusland kijken voor zijn aanschaffingen.

~~Daarnaast is het mogelijk dat Irak tracht expertise te verkrijgen om zijn aangeslagen luchtverdediging te~~

herstellen en te moderniseren. Officiële Russische leveranties van reserveonderdelen zijn uiterst onwaarschijnlijk, maar beperkte leveringen via firma's in de Verenigde Arabische Emiraten kunnen niet worden uitgesloten. Het is genoegzaam bekend dat de Russische exportcontrole te wensen overlaat, in weerwil van voortdurend herhaalde beweringen van het tegendeel.

De vraag rijst in hoeverre het huidige sanctieregime zal standhouden. De Arabische landen staan onder druk van twee zijden: aan de ene kant de VS die onverkort willen vasthouden aan de sancties, en aan de andere kant hun eigen bevolking die sympathiseert met het Iraakse volk. Vooral Arabische landen die financieel-economisch en/of politiek gebonden zijn aan de VS bevinden zich in een precarie situatie.

Tot op heden mondde dit uit in de tweeslachtige houding van het officieel respecteren van de sanctiebepalingen, maar tegelijkertijd in voorkomende gevallen een oogje dichtknijpen bij incidentele schendingen. Echter, de Jordaanse vlucht met hulpgoederen is veelbeduidend omdat Jordanië als relatief klein land en financieel-politiek gebonden aan de VS, hiermee het eerste Arabische land is dat het luchtembargo ondermijnt. De kans is groot dat dit voorbeeld gevolgd zal worden door andere Arabische landen, zoals Syrië dat deze week de Iraakse vice-premier Tariq Aziz ontving.

Grote landen als Frankrijk en Rusland kunnen zich eenvoudiger aan Amerikaanse druk onttrekken en handelen dienovereenkomstig. Als gevolg van de actuele Russische hoogconjunctuur (o.m. door de hoge olieprijsen) hoeft Moskou geen beroep te doen op (westerse) IMF-leningen, waardoor het zijn assertieve buitenlandpolitiek kracht bij kan zetten.

Van Irak zelf mag verwacht worden dat het zijn pogingen tweespalt te zaaien in de internationale gemeenschap, en in het bijzonder in de VNVR, zal voortzetten. Vermeidenswaard is de aankondiging in de Iraakse pers dat de vliegvelden van Mosul en Basra, respectievelijk in de noordelijke en zuidelijke *no-fly* zone, gereed zijn om interne vluchten af te handelen. Ofschoon Irak nauwelijks nog over operationele civiele toestellen beschikt, is niet uit te sluiten dat het Iraakse regime de bepalingen van het luchtembargo (en de *no-fly* zone) verder zal uithollen door passagiersvluchten uit te voeren.

De factor tijd is van toenemende betekenis. Hoe langer het huidige sanctieregime ongewijzigd voortduurt, hoe groter de kans wordt dat landen en organisaties de bepalingen gaan negeren. Wat dit aangaat zijn er parallellen te zien met de gang van zaken rond het eerdere embargo tegen Libië. De afwijzende houding van de VS en Groot-Brittannië tegenover iedere bemiddeling inzake de Lockerbie-kwestie, verleidde Afrikaanse staten ertoe de tegen Libië ingestelde sancties te negeren.

De jongste ontwikkelingen ten aanzien van het luchtembargo betekenen nog niet het snelle einde van het totale sanctieregime. Maar ofschoon de formele opschorting of opheffing van het sanctieregime door de opstelling van de VS vooralsnog niet aan de orde is, dreigt het huidige compromiseloze beleid door de praktijk achterhaald te worden. In de muur rond Irak is een gatje geslagen en zonder nieuwe initiatieven zal deze kunnen uitgroeien tot een grote bres. Wellicht zal de nieuwe Amerikaanse president in staat zijn een nieuwe consensus binnen de internationale gemeenschap te bereiken. Uitspraken van de Britse onderminister van Buitenlandse Zaken en van secretaris-generaal van de VN Kofi Annan duiden erop dat een dialoog met Bagdad om uit de huidige patstelling te komen tot de mogelijkheden behoort.

Classificatie

SPOED

Datum

29-9-2000

Correspondentiënummer

DIS 2000016177

Ministerie onderdeel

MID/AAR

Blauwe brief

Brief

Nota

Telegram

Telex

Klod + net

Aan

Zie vooraf

Bezoekadres

Doorkiesnummer

Onderwerp

Situatie loak

Mede te zenden bijlagen

Aantal 1

Steller

Toestel

19358

Datum

29-9-2000

Paraaf

Aanwijzingen voor de secretaris

Vervolg- en medeparafen vooraf

Dienstonderdeel

D

Ontv.

HK

Verz.

HK

Paraaf

Te zenden afschriften

Steller

P
HAAR

HK

HK

HK

HK

Steller

Eindparaaf

Afgedane exhibit

Arrestatie paraaf

Ter kennisgeving achteraf

Overgelegde retro-acta

Agendanummers

Uitgaand stuk

getypt door

gecol. door

verzendsdatum

5/10/2000

verzonden door

Codenummers

Ministerie van Defensie

zaaknummers worden vervolgd moet worden op pagina 4.

34

15 OKT 2000

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingendienst

Aan:
zie verzendlijst

MFO 588
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Telefoon:
Telefax:

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer DIS2001014511	Datum 15 juni 2001
----------	------------	-----------------------------	-----------------------

Onderwerp
Irak: Verwikkelingen rond nieuw VN-sanctieregime

1. Hierbij bied ik u een korte notitie aan over de jongste ontwikkelingen rond Irak in het licht van het recente voorstel in de VN-Veiligheidsraad tot aanpassing van het sanctieregime.
2. Deze notitie is een verdere verdieping van dit onderwerp dat in het CVIN dd. 14-8-2001 door de MID ter sprake is gebracht.
3. Zonder bijlage is deze brief ongerubricieerd.

Directeur Militaire Inlichtingendienst

J.A. van Reijn
Generaal-majoor der Mariniers

Bijlagen -1-	Bezoekadres Van der Burchlaan 31, Den Haag	Doorkiesnummer
-----------------	---	----------------

~~Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.~~

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

Afdeling Analyse & Rapportage

Regiobureau 2

12 juni 2001

IRAK : VERWIKKELINGEN ROND NIEUWE VN-SANCTIEREGIME

Inleiding

Tien jaar na het instellen van een sanctieregime tegen Irak hebben de Verenigde Staten het initiatief genomen de bestaande sanctiemaatregelen aan te passen. Reden is dat in de laatste twee jaren diverse landen en organisaties de bepalingen van het regime steeds meer zijn gaan negeren. Teneinde wederom consensus te bereiken binnen de Internationale gemeenschap, is bij de VN-Veilighedsraad door Groot-Brittannië - i.s.m. met de VS - een voorstel ingediend.

Zoals verwacht, stuitte het Britse wijzigingsvoorstel van ('olie-tegen-voedsel') resolutie 986 op internationale weerstand. Hierdoor was het niet mogelijk een aangepast VN-sanctieregime in te laten gaan met het aflopen van het oude op 3 juni j.l.. Voorlopig heeft de VN-Veilighedsraad besloten het huidige sanctieregime met 30 dagen te verlengen in afwachting van verdere consultaties. Overigens is het evident dat het voorstel voornamelijk van Amerikaanse hand is, maar om tactische redenen door Groot-Brittannië aan de VN-Veilighedsraad is voorgelegd.

In een eerste reactie kondigde Irak aan om met ingang van 4 juni te stoppen met olie-export in het kader van de 'olie-tegen-voedsel' overeenkomst, maar wel door te gaan met olieleveranties aan Jordanië en Turkije.

Beschouwing

In het kort behelst het ter tafel liggende voorstel het vrijgeven van de handel in alle civiele handelswaar en de aanscherping van het toezicht op militaire en zogenoemde *dual-use* goederen. Dit laatste zou moeten geschieden door middel van een VN-lijst met verboden producten. De hieruit voortvloeiende controle van de goederenstroom naar Irak moet gaan plaatsvinden in enkele daarvoor aangewezen locaties in de buurlanden van Irak. Op deze vliegvelden en in deze havens worden VN-inspecteurs gestationeerd voor het toezicht.

Het reguleren van de handel met Irak, zowel de import naar Irak alsook de uitvoer van Iraakse olie, is het belangrijkste oogmerk van het huidige wijzigingsvoorstel. Vooral de transacties met Iraakse olie waarbij een veelvoud van kleine internationale handelsfirma's rechtstreeks illegale betalingen doen aan Iraakse autoriteiten, is met name de Verenigde Staten een doorn in het oog. Sallant is overigens dat rond de 70% van de Iraakse olie uiteindelijk in de VS terechtkomt.

De problemen rond de aanvaarding en de implementatie van het voorstel richten zich op drie vraagstukken:

- in de VN-Veiligheidsraad: Rusland, Frankrijk en China willen voldoende tijd hebben om de toekomstige lijst met verboden goederen nader te bestuderen;
- in de regio: de houding van de buurlanden van Irak is cruciaal omdat zonder hun medewerking geen effectieve controle van de goederenstroom mogelijk is;
- in Irak: de Koerden in Noord-Irak moeten overgehaald worden hun primaire inkomstenbron droog te leggen.

Gelet op het feit dat Russische en Chinese handelsfirma's een groot aandeel hebben in de handel met Irak, zijn deze twee landen uiterst terughoudend tegenover een sterke regulering van het handelsverkeer. Hun weerstand geldt zowel t.a.v. een zeer uitgebreide lijst met verboden goederen alsook t.a.v. het vaststellen van criteria voor de tussenhandel met Iraakse olie.

Voorts is er in de regio weinig animo om mee te werken aan een scherpere controle van het handelsverkeer met Irak. De buurlanden van Irak profiteren op velelei wijze van de actuele situatie. Jordanië, Turkije en Syrië betrekken Iraakse olie onder de marktprijs, terwijl zij zelf voor miljarden dollars consumentenproducten afzetten op de Iraakse binnenlandse markt. Een onderbreking van dit handelsverkeer heeft negatieve gevolgen voor deze landen op economisch en politiek terrein.

Het meeste gevaar loopt Jordanië. Irak heeft bedreigd geen olie meer te leveren aan Jordanië (deels gratis, toegestaan door VN) als het meewerkt aan het voorgestelde sanctieregime, waardoor de kwetsbare Jordaanse economie een geweldige klap zou krijgen. Met op de achtergrond de geweldsescalatie in het andere buurland Israël, heeft een dergelijke ontwikkeling een destabiliserend effect in Jordanië. Garanties van Amerikaanse zijde dat Jordanië in voorkomend geval goedkope olie uit Saudi-Arabië kan betrekken, worden - gelet op eerdere negatieve ervaringen - in Amman met weinig vertrouwen bejegend.

Maar ook Syrië dat dagelijks rond de 150.000 vaten Iraakse olie verwerkt (buiten VN-controle om), verdient veel geld aan illegale transacties. De economische banden tussen Syrië en Irak zijn in het afgelopen tijd jaar sterker geworden. De Syrische leiding blijkt primair naar de economische voordelen, maar wil tegelijkertijd duidelijk maken dat een coöperatieve opstelling inzake het Irak-dossier gekoppeld is aan een voor Syrië bevredigende vredesregeling met Israël. Dit laat onverlet dat Syrië deze troefkaart uiterst behoedzaam zal spelen om zijn betrekkingen met zowel Iran alsook met de Golfstaten (i.h.b. Saudi-Arabië) niet te zeer te belasten. Ondertussen zouden de extra inkomsten gebruikt kunnen worden om de in deplorabele toestand verkerende conventionele capaciteit van de Syrische strijdkrachten te verbeteren.

Voor de Koerden in Noord-Irak geldt, dat de grenshandel tussen Irak en Turkije hun primaire inkomstenbron is. Zij eisen dat het verwachte verlies aan inkomsten uit de clandestiene oliesmokkel gecompenseerd wordt door de VN. Aan de andere kant van de grens zullen ook de Turken verlies moeten incasseren indien dit lucratieve handelsverkeer aan strikte regels onderworpen wordt.

Zoals hierboven gesteld, is het beperken van illegale economische en financiële transacties een wezenlijke doelstelling van het beoogde wijzigingsvoorstel. Immers, met de hieruit voortvloeiende gelden is het regime van Saddam Hoessein in staat zijn voortbestaan te rekken door de machtselite en het daaraan gekoppelde veiligheidsapparaat te belonen. Geschat wordt dat Irak meer dan US\$ 1 miljard verdient aan de oliesmokkel, op een totaal van tenminste US\$ 10 miljard in het kader van 'olie-tegen-voedsel' programma.

Bovendien kan men ervan uitgaan dat Irak, bij een verdere groei van zijn illegaal verkregen financiële middelen, het niveau van zijn militaire capaciteiten zal trachten te verbeteren. Ongetwijfeld zal hierbij de nadruk liggen op massavernietigingswapens en ballistische raketssystemen.

Beoordeling

De verwachting is dat ook bij een aangepast sanctieregime, de daadwerkelijke en effectieve uitvoering op de nodige problemen zal stuiten. Ofschoon de Amerikaanse diplomatieke druk bij machte is om de desbetreffende landen in de regio te bewegen tot medewerking aan de implementatie van het gewijzigde VN-regime, lijkt het onvermijdbaar dat ook dit sanctieregime na verloop van tijd onder druk zal komen te staan. Daarvoor zijn de belangen van enkele cruciale regionale spelers (maar ook Rusland en China) te groot.

Het is derhalve niet uit te sluiten dat deze fase als een tussenstap moet worden beschouwd, waarna de internationale houding jegens Irak in zijn totaliteit opnieuw onder de loep zal worden genomen. Daarbij ontkomt men niet aan discussies over de status van de no-fly zones, van de Koerdische enclave, en van de VN-wapeninspecties. Opmerkelijk is dat in de jongste discussies de VN-ontwapeningscommissie UNMOVIC nauwelijks een rol speelt.

In Amerikaanse ogen echter vormt deze interim-periode wezenlijke tijdwinst om verder verlies in de - vooral in de regio woekerende - propagandaoorlog met Irak te voorkomen en de voortschrijdende erosie van het sanctieregime te weerstreven. Uiteindelijk blijft het Amerikaanse beleid, in samenwerking met Groot-Britannië, erop gericht Irak aanhoudend te isoleren en zodoende te voorkomen dat dit land zijn militaire capaciteiten, waaronder massavernietigingswapens en ballistische raketssystemen, op korte tot middellange termijn kan herstellen. Essentieel in dit verband is de controle van de financiële middelen die Bagdad ter beschikking staan. In het huidige wijzigingsvoorstel blijft de VN het toezicht houden op de inkomsten van de 'olie-tegen-voedsel' resolutie en wordt getracht de ontstane 'lekken' te dichten.

3		15-6-2001	Correspondentiemummer DIS2001014511	268																								
Ministerie onderdeel Militaire Inlichtingendienst Afdeling Analyse & Rapportage		☐ Blauwe brief	☐ Brief	☐ Nota																								
Bezoekadres v.d. Burchlaan 31		☐ Telegram	☐ Telgr	☐ Klads + net																								
		<i>22/6/2001</i>																										
Doorkiesnummer		Aan Zie verzendlijst																										
Onderwerp frak: Verwikkelingen nieuw VN-sanctieregime																												
Mede te zenden bijlagen		Aantal 1																										
Aanwijzingen voor het SDI o.m. de secretaris																												
		Steller																										
Te zenden afschriften		Toestel 19358	Datum 15 juni 2001	Paraaf -																								
Afgedane exhibitia		Vervolg- en medeparafen vooraf <table> <thead> <tr> <th>Oienst onderdeel</th> <th>Ontv.</th> <th>Verz</th> <th>Paraaf</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>H/Ragto 2</td> <td><i>15/6</i></td> <td><i>18/6</i></td> <td></td> </tr> <tr> <td>H/AAR</td> <td></td> <td><i>18/6</i></td> <td></td> </tr> <tr> <td>P</td> <td><i>19/6</i></td> <td><i>20/6</i></td> <td></td> </tr> <tr> <td><i>H.S.B.</i></td> <td><i>19/6</i></td> <td><i>19/6</i></td> <td></td> </tr> <tr> <td><i>D. Ct</i></td> <td></td> <td><i>21/6</i></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Oienst onderdeel	Ontv.	Verz	Paraaf	H/Ragto 2	<i>15/6</i>	<i>18/6</i>		H/AAR		<i>18/6</i>		P	<i>19/6</i>	<i>20/6</i>		<i>H.S.B.</i>	<i>19/6</i>	<i>19/6</i>		<i>D. Ct</i>		<i>21/6</i>	
Oienst onderdeel	Ontv.	Verz	Paraaf																									
H/Ragto 2	<i>15/6</i>	<i>18/6</i>																										
H/AAR		<i>18/6</i>																										
P	<i>19/6</i>	<i>20/6</i>																										
<i>H.S.B.</i>	<i>19/6</i>	<i>19/6</i>																										
<i>D. Ct</i>		<i>21/6</i>																										
Overlegde retro-acta		Arostatieparaaf																										
25 JUNI 2001		Tekenregistrering achteraf																										
[Signature]																												

Ministerie van Defensie
 Militaire Inlichtingendienst

Aan:
 Zie verzendlijst

MPC 58B
 Postbus 20701
 2500 ES Den Haag

Telefoon
 Telefax

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer DIS2002000213	Datum 11 januari 2002
----------	------------	-----------------------------	--------------------------

Onderwerp
 Irak: Jongste ontwikkelingen

1. In bijlage bied ik u een korte notitie aan over de politiek-militaire situatie in Irak na de aanslagen in de VS in september 2001. Deze notitie is toegespitst op relevante aspecten rond de Amerikaanse zinspelingen op een militaire campagne tegen Irak.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Directeur Militaire Inlichtingendienst

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.A. van Reijn', is written over the typed name. The signature is stylized and somewhat cursive.

J.A. van Reijn
 Generaal-majoor der Mariniers

Bijlagen

-1-

Bezoekadres

Van der Burchlaan 31, Den Haag

Doorkiesnummer

Verzoekt bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

MINISTERIE VAN DEFENSIE

MILITAIRE INLICHTINGDIENST

Afdeling Analyse & Reportage

8 januari 2002

DIS 2002000213

IRAK : JONGSTE ONTWIKKELINGEN

Inleiding

Ofschoon er vooralshog geen directe aanwijzingen of bewijzen zijn dat Irak betrokken was bij de aanslagen in de VS, brengen sommige Amerikaanse functionarissen niettemin het dossier Irak regelmatig ter sprake. In een recente toespraak verbreedde president Bush de parameters van de Amerikaanse veiligheidsstrategie door tevens het tegengaan van proliferatie van massavernietigingswapens tot prioriteit in de 'strijd tegen het terrorisme' te bestemmen.

Een eventuele militaire actie tegen Irak zal implicaties hebben voor zowel de interne Iraakse situatie alsook voor de regionale en internationale situatie. De aard en omvang van deze implicaties zullen voortvloeien uit de zwaarte van de militaire actie. Van betekenis hierbij is dat luchtacties boven Irak tot het normbeeld behoren. Immers, sinds december 1998 (operatie 'Desert Fox') vinden vrijwel wekelijks rond de no-fly zones (NFZ) in Noord- en Zuid-Irak schermutselingen plaats tussen Amerikaanse / Britse gevechtsvliegtuigen en de Iraakse luchtwafweer.

Hieronder wordt ingegaan op de huidige stand van zaken in Irak, de regionale positie en eventuele gevolgen van een Amerikaanse militaire actie.

Interne situatie

Tot op heden heeft Irak zich – voor zijn doen – gematigd opgesteld. Weliswaar heeft president Saddam Hoessein de aanslagen niet expliciet veroordeeld, maar tegelijkertijd vermijdt hij provocatieve uitslatingen, laat staan dreigende militaire activiteiten. De jaarlijkse militaire oefeningen in de herfst vonden gewoon doorgang, maar zonder in het oog springende verplaatsingen.

De algemene veiligheidssituatie in Irak is kalm. Na enkele kleine aanslagen in Bagdad in het voorjaar van 2001 door elementen van de (shii'tische) oppositie, vonden in de tweede helft geen noemenswaardige incidenten plaats. De goed georganiseerde veiligheidsdiensten en elitestrijdkrachten blijven in staat regimebedreigende ontwikkelingen in een vroegtijdig stadium te onderkennen.

In de hiërarchie van de machtselite rond Saddam Hoessein zijn geen wezenlijke wijzigingen opgetreden. Genmaj Abd al-Hamid Mahmud controleert als privé-secretaris de agenda van en de toegang tot Saddam Hoessein. Regelmatig worden vergaderingen belegd met enkele leden van de Revolutionaire Commandoraad (het hoogste staatsorgaan), zoals Izzat Ibrahim

al-Duri, Taha Yasin Ramadan, Tariq Aziz, en Ali Hasan al-Majid. Ook Qusay Hoesein, de tweede zoon van de president en inmiddels een officiële regeringsfunctie bekledend, is hierbij vaak aanwezig.

Naast deze algemeen politiek georiënteerde bijeenkomsten, ontmoet Saddam Hoesein op gezette tijden hoge militaire functionarissen. De nadruk ligt hierbij op luchtverdediging en militaire industrie. Opvallend is de prominente aanwezigheid van de minister van militaire industrie, Abd al-Tawwab al-Mulla Huwaysh. Gelet op de meerdere achtereenvolgende besprekingen met Saddam Hoesein, mag hij mag zich verheugen in de speci- belangstelling van zijn president.

Noord-Irak

Terwijl men in Zuid-Irak geen noemenswaardige ontwikkelingen voordoet op veiligheids- gebied, is het in Noord-Irak onrustig. In de semi-autonome Koerdische enclave duren de spanningen tussen de diverse rivalliserende Koerdische bewegingen voort. Na een periode van toezending in het voorjaar tussen de Koerdische Democratische Partij (KDP) en de Patriottische Unie van Koerdistan (PUK), is de verhouding in de loop van het jaar wederom verslechterd. In een poging tot bemiddeling bezocht enkele weken geleden een Amerikaanse delegatie Noord-Irak voor besprekingen met beide partijen.

Regionale en internationale positie

In zijn streven naar doorbreking van het regionale isolement heeft Irak in de afgelopen jaren winst geboekt. Ofschoon het wantrouwen in de regio jegens de Intenties van Saddam Hoessein zeker niet verminderd is, staan veel landen op het standpunt dat zij het zich niet kunnen permitteren de economische mogelijkheden te negeren. Deze houding mondt uit in de huidige bloeiende handelsbetrekkingen die onontkoombaar gepaard gaan met (vooralnog) beperkte politieke relaties.

Vooralsnog profiteren de directe buurlanden van de actuele situatie. Jordanië, Turkije en Syrië betrekken Iraakse olie onder de marktprijs, terwijl zij zelf voor miljarden dollars consumentengoederen afzetten op de Iraakse binnenlandse markt.

Vermeldenswaard op het internationale vlak is de aanvaarding van resolutie 1382 op 29 november 2001 door de VN-Veilighedsraad. In de resolutie is afgesproken dat de VN-Veilighedsraad over zes maanden een akkoord zal bereiken over het vrijgeven van de handel in alle civiele handelswaar en de aanscherping van het toezicht op militaire en zogenoemde *dual-use* goederen. Dit laatste zou moeten geschieden door middel van een VN-lijst met verboden producten. In de tussentijd blijft het aloude 'olie-tegen-voedsel' programma van kracht.

Resolutie 1382 is een compromis tussen de VS en Rusland die eerder in 2001 niet tot overeenstemming konden komen over zogenoemde *smart sanctions*. Rusland is nu bereid de door de VS aangedragen VN-lijst met verboden goederen onder de loep te nemen en met eventuele amendementen te komen. Momenteel verdienen Russische firma's veel geld met de (olie)handel met Irak. Op hun beurt hebben de VS toegezegd met een tijdpad en duidelijke criteria te komen waaraan Irak moet voldoen om de in resolutie 1284 (uit 1999) genoemde opschorting van de sancties te bewerkstelligen.

Ondervijl wordt Irak vaak genoemd als mogelijk doelwit in het verdere verloop van de 'strijd tegen terrorisme'. Zeker in de VS gaan zowel in het Congres als onder regeringsfunctionarissen stemmen op, om definitief met het regime van Saddam Hoessein af te rekenen. Primaire probleem is echter dat er vooralsnog geen enkel bewijs is die Irak in samenhang brengt met de aanslagen in de VS. Daardoor valt het de VS zwaar hun regionale bondgenoten te overtuigen van een militaire campagne tegen Irak.

Internationaal is tot dusver evenmin een duidelijke voorkeur voor ingrijpen in Irak te ontwaren. Niet enkel regionale leiders, maar ook VN secretaris-generaal Annan waarschuwde voor overhaaste militaire stappen tegen Irak. Hij verklaarde dat de VN-Veilighedsraad geconsulteerd moet worden alvorens een dergelijke actie kan plaatsvinden. Van betekenis in dit verband is dat sinds 1 januari 2002 Syrië een zetel in de VNVR heeft. Dit kan – tezamen met verwachte oppositie van tenminste Rusland en China – 'anti-Iraakse' besluitvorming compliceren.

Beoordeling

Er zijn geen concrete aanwijzingen dat de cohesie van het regime scheuren vertoont. Saddam Hoessein ontvangt geregeld zowel militaire als ook politieke en tribale leiders teneinde het beeld van nationale eensgezindheid te bevestigen. Dit laatste vindt tevens zijn weerklag in aanhoudende pogingen de aandacht van de bevolking te richten op ontwikkelingen in het buitenland, zoals het Palestijns-Israëliësch conflict. Tegelijkertijd tracht het regime een zekere transparantie jegens de bevolking ten toon te spreiden over zijn activiteiten en besluitvorming. Vooralnog heeft dit het gewenste effect.

Ondanks de oorlogsverliezen en problemen met reserveonderdelen en onderhoud beschikt het Iraakse veiligheidsapparaat over voldoende militaire middelen voor interne doeleinden. De aanhoudende Amerikaans-Britse militaire druk in de afgelopen jaren ten spijt is de inzetbaarheid van de primaire steunpilaren van het regime, de elite Republikeinse Garde (ca. 67.000 man) en de Speciale Republikeinse Garde (ca. 10.000 man), in dezen onaangetast.

In een vooruitzicht voor de komende periode moet met de volgende mogelijkheden rekening worden gehouden. Enkel bij aanhoudende grootschalige luchtaanvallen op de veiligheidsmachts van het regime, zal de machtspositie van Saddam Hoessein afbrokkelen. De commandostructuur zal versplinteren, waardoor het centrale gezag aan invloed inboet ten koste van lokale militaire bevelhebbers. In geval van substantiële verliezen aan Iraakse zijde, neemt de kans op onvrede in het officierkorps toe en zal de loyaliteit van de elite-eenheden onder druk komen te staan.

In Noord-Irak veroorzaakt de onderlinge rivaliteit, voortkomend uit tribale, ideologische en persoonlijke geschillen, een aanhoudende latente instabiliteit in het gebied. Ook bemiddeling door Amerikaanse functionarissen kan hierin geen verandering brengen. Ofschoon de animositeit tussen de KDP en de PUK in de loop van dit jaar afgenomen is, kan een militaire confrontatie tussen de verschillende partijen nooit uitgesloten worden.

Belangrijker voor dit moment is dat KDP en PUK weinig animo vertonen om grootschalige militaire stappen te ondernemen tegen Saddam Hoessein. Gelet op het succes in Afghanistan van Amerikaanse luchtsteun aan grondoperaties door lokale groeperingen, zal de druk vanuit Washington groot zijn om nochtans dit concept te overwegen. Echter, KDP en PUK zijn tevreden met de status-quo en zullen er weinig voor voelen deze situatie op het spel te zetten voor een onduidelijke toekomst. Zij zijn zich ervan bewust dat hun ideaal, een volwaardige Koerdische staat, geen optie is. Zowel de directe omgeving als de internationale gemeenschap vrezen het destabiliserende effect in de regio bij een dergelijke ontwikkeling.

Andere Iraakse oppositiegroeperingen spelen geen militaire rol van betekenis, zoals het *Iraqi National Congress* (INC), of hebben een in Amerikaanse ogen ongewenste politieke oriëntatie, zoals de shiïtische *Supreme Council for Islamic Revolution in Iraq* (SCIRI), gelieerd aan Iran. Overigens is de Amerikaanse financiering van het INC onlangs opgeschort wegens financieel wanbeheer door de leiding van deze organisatie.

In grote lijnen geldt hetzelfde voor de machthebbers elders in de regio. Zolang zij in onzekerheid verkeren over de bedoelingen van de VS, betrachten zij grote terughoudendheid. Een grootschalige maar korte Amerikaanse aanval die het regime van Saddam Hoessein zou uitschakelen, zal (binnenskamers) stellig verwelkomd worden. Een langere campagne is voor de regionale leiders echter een spookbeeld.

De negatieve implicaties van een dergelijke ontwikkeling verlopen van politieke onrust in eigen land tot een (verdere) economische recessie die de positie van de machthebber ondergraaft. Naarmate de geweldsintensiteit van de acties groter en zichtbaarder zijn, zullen de negatieve effecten op de politieke stabiliteit van alle omliggende landen, maar in de eerste plaats van Jordanië, toenemen. Een verdere radicalisering van delen van de

Jordaanse bevolking (grotendeels van Palestijnse origine) is zeer waarschijnlijk, wat zijn weerslag kan vinden in het geweld in Israël en de Palestijnse Gebieden.

Een economische crisis is evenmin denkbeeldig. Veel landen in de regio verkeren in economische moeilijkheden en willen rust en stabiliteit om noodzakelijke economische plannen en hervormingen te realiseren. Bovendien zijn er landen (zoals Syrië) die hun optimistische budget voor 2002 mede baseren op de groei van het handelsverkeer met Irak. Een eventuele vluchtelingenstroom vanuit Irak zal de economieën van de buurlanden verder onder druk zetten.

Voorts zijn de regionale machthebbers beducht voor een langdurige chaotische situatie in Irak als gevolg van de val van het regime van Saddam Hoessein. Een mogelijke strijd om de macht tussen verschillende militaire bevelhebbers, als exponenten van de diverse bevolkingsgroepen, zal uitmonden in het ineenstorten van de openbare orde. In ieder geval zal chaos in Irak diverse buurlanden (primair Turkije en Iran) ertoe verleiden hun invloed op de gebeurtenissen en de opvolging van Saddam Hoessein te laten gelden.

Samenvattend kan gesteld worden dat de VS voor een militaire campagne tegen Irak op weinig enthousiasme bij de machthebbers in de regio stuiten uit angst voor destabiliserende politieke en economische implicaties. Ofschoon de veiligheidsapparaten in alle omliggende landen voldoende capabel zijn om regimebedreigende situaties te verijdelen, zullen in ieder geval anti-Amerikaanse sentimenten aangewakkerd worden. In het uiterste geval zouden machthebbers in de Golf zich genoopt kunnen voelen de Amerikaanse militaire aanwezigheid in hun land aanzienlijk te verminderen.

Daarentegen zou een wezenlijke inschattingfout van Saddam Hoessein, in de vorm van een militair avontuur richting Noord-Irak bijvoorbeeld, aan de VS een uitgelezen mogelijkheid bieden te reageren. Maar het achterwege blijven van een dergelijke inschattingfout is juist kenmerkend voor de Iraakse besluitvorming in de laatste jaren. Wellicht zal het ontstaan van een crisissituatie als gevolg van de geplande sanctierevisie in juni 2002 de katalysator zijn voor een definitieve afrekening. Immers, bij het tegengaan van proliferatie van massavernietigingswapens als Amerikaanse prioriteit in de 'strijd tegen het terrorisme' is de aanhoudende Iraakse weigering wapeninspecteurs toe te laten onacceptabel.

Bijzondere	Voorzingsaanduiding 11	Datum 1-2002	Correspondentienummer DIS2002000213 / 8-6-8	
Ministerie onderdeel Militaire Inlichtingendienst Afdeling Analyse & Rapportage Bureauadres v.d. Burchlaan 31		☐ te Blauwe brief ☐ te Telegram ☐ te	☐ te Brief ☐ te Telex	☐ te Nota ☐ te Klad + net
Doorkiesnummer		Aan Zieverzandlijst		
Onderwerp Irak: Jongste ontwikkelingen				
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1			
Aanwijzingen voor het BDI c.q. de secretaris				
<i>Repro 11/1</i>		Steller		
Te zenden afschriften	Totaal	Datum 8 januari 2002	Pagina	
	Vervolg- en medespreken vooraf			
Algemene exhibits	Dienstorderdeel	Onv.	Verz.	P...
	H/Regio 2	7/1	7/1	-
	H/AAR	-	10/1	-
	P	10/1	10/1	-
	D	-	-	getekend!
	BDI (WZ)	11/1	-	opdoen!
Overige referenties	Aanvullende gegevens			
Onderliggend mede met. een RFL. - 1/1 0	Ter kennisgeving achtereaf			

ARCHIEF

15 JAN 2002

Ministerie van Defensie

Postbus 20701
2600 ES Den Haag

Telefoon
Telex
Telefax

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief

Referta
DIS 2001007928

Ona nummer
DIS 2002001894

Datum - 8 FEB. 2002

Onderwerp
Inlichtingen- en Veiligheidsbehoefte Defensie voor 2002

1. In bijlage bied ik u aan de door de Minister van Defensie geacordeerde versie van de Inlichtingen- en Veiligheidsbehoefte voor 2002 (IVD 2002). Het document geeft een overzicht van de gebieden van belangstelling en een nadere concreetisering van de aandachtspunten per land waarover de MID gevraagd is producten te leveren.
2. De Inlichtingen- en Veiligheidsbehoefte voor 2001 (IVD 2001 ref) is met uitgifte van de IVD 2002 vervallen. Ik verzoek u het in uw bezit zijnde exemplaar te vernietigen conform de vigerende regelgeving.

Directeur Militaire Inlichtingendienst

J.A. van Reijn
Generaal-majoor der mariniers

26 AUG 2002

Bijlagen

Bezoekadres

Van der Burchlaan 31

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

11-02-2002 Doorzocht

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Exnr: 10 van 75 Exn

2.3.

2.3.1. Termijnvisie:

Irak. Saddam Hoessein blijft de dominante factor in de binnenlandse en buitenlandse politiek van Irak. Zijn bewind heeft de binnenlandse situatie goed onder controle en breidt die controle uit ondanks de steun die de oppositionele groeperingen ondervinden en de handhaving van de zogeheten *no fly zones*. Het land blijkt nauwelijks gevoelig voor druk van buiten en legt bijvoorbeeld VN-resoluties naast zich neer. De sancties bemoeilijken de militaire wederopbouw en hervatting/uitbreiding van onderzoeksprogramma's op het gebied van massavernietigingswapens maar de internationale bereidheid tot het handhaven van die sancties wordt echter minder en kan leiden tot gedeeltelijke opheffing ervan. Dat zou onmiddellijk resulteren in inspanningen het militaire vermogen weer uit te breiden wat de spanningen met Iran en andere landen in de regio zouden doen toenemen (het regime heeft de claim op Koeweit nooit ondubbelzinnig opgegeven). Het is de vraag of bij het eventueel wegvallen van Saddam Hoessein de door hem beoogde constructie voor zijn opvolging en handhaving van de bestaande machtsstructuren stand zullen houden. Voorlopig wordt er van uitgegaan dat eenzelfde koers bevaren zal worden ook al mocht Saddam Hoessein van het strijdtoneel verdwijnen.

3.2. Categorie-indelling en Rationale

Land / Regio		

* MIF = Multi Interception Force

2.8.2. Categorie-Indeling en Rationale

Land / Regio/Thema	Proliferatie
Irak	I
Rationale: Proliferator en vergaarder van NBC-kennis en -capaciteit	
inclusief overbrengingsmiddelen	

Uitbreiding

Voor

Datum

Correspondentienummer

Bif/01

DIS 2002001894

Ministerie onderleel

MID

Stuurme brief

Brief

Nota

Telegram

Telex

Klod + net

Aan

Bezoekadres

Doorkiesnummer

v.d. Burchloan

Zie Verzendingst

Onderwerp

aanbiedingsbrief

JVD 2002

Mede te zenden bijlagen

Aantal

1

Steller

Toestel

Datum

Paraaf

28/1/02

Aanwijzingen voor het BDI o.q. de secretaris

Vervolg- en medeparaten vooraf

Dienstonderdeel

Ordv.

Verz.

Paraaf

D E E

7/2

7/2

~~HSAF~~

D E E

5/2

~~HSAF~~
B01 (trz)

8/2

opdracht

Archief:

12/2

Steller

Endparaaf

Arrestatie paraaf

Ter kennisneming achteraf

Dup. DIS 2002 007502

2001 007020

2002 015747

2002 022773

2003 00040

Te zenden afschriften

ex 14 vern Dvvv 03/03

ex 63 van met pv 03/02

ex 35 vern pr 05/02

ex 15 vern pr 00/02

exc 11 pu 12/02

exc 16 pu 12/02

exc 1 pu 01/03

exc 8 pu 01/03

exc 19 pu 02/03

exc 6 pu 02/03

Afgedane exhibita

exc 9 pvvv 04/03

exc 13 pvvv 04/03

exp 4 vern Dvvv 01/04

Overgelegde retro-acta

EX 2 vern pvvv 02/05

Liggend stuk

getypt door

9001 263

Agendanummers

verzendsdatum

verzonden door

8/2/2002

Contennummers

1

ARCHIV

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Aan: BDZ t.a.v. HOPS/BDZ d.t.v. AM-KM

Telefoon: ..
Fax: ..

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
-	IVD 2002 en RFI 077/02 dd. 260202	DIS/2002 008051	8 mei 2002
Onderwerp Supintreps ..	, Irak,		

1. Hierbij bied ik u de Supintreps van de bovengenoemde landen aan.
2. .. van ..
en het hoofdstuk .. (hoofdstuk 5) van ..
ontbreken.
3. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

De Directeur Militaire Inlichtingendienst

J.A. van Reijn
Generaal-majoor der mariniers

Bijlagen	Opsteller	Bezoekadres	Doorkiesnummers
Een (1) - CDROM	AAR/Begroebureau 2	Frederikkazerne Gebouw 32 Den Haag	

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

HOOFDSTUK 1 Land en Volkenkunde

1.1. Omschrijving

In het noorden grenst Irak aan Turkije, in het oosten aan Iran, in het zuiden aan Koeweit en Saudi-Arabië, en in het westen aan Jordanië en Syrië. Irak heeft tevens (beperkte) toegang tot de Perzische Golf. Lengte van de kustlijn bedraagt 58 kilometer.

Hoofdstad	: Bagdad
Bevolking	: 22 miljoen
Oppervlakte	: 440.000 km ²
Taal	: Arabisch
Grondwet	: voorlopige grondwet uit 1970
Staatsvorm	: republiek, onder autocratisch bestuur van Revolutionaire Commando Raad (RCC)
Staatshoofd	: president Saddam Hoessein
Premier	: president Saddam Hoessein
MinDef	: ltgen Sultan Hashim Ahmed al-Jaburi
CDS	: gen Abd al-Wahid Shenan al-Rubat

1.2. Geschiedenis

Na het uiteenvallen van het Ottomaanse Rijk kwam Irak onder Brits bestuur. De Britten installeerden een lid van de Hashemitsche familie op de troon (zoals in Jordanië), en gaven het land in 1932 zijn onafhankelijkheid. In 1958 vond een staatsgreep door het leger plaats waarbij de koning werd gedood en de republiek werd uitgeroepen. In de daaropvolgende tien jaar bleef het land instabiel en vonden diverse coup pogingen plaats.

Uiteindelijk greep in 1968 de pan-Arabische Ba'ath-partij de macht en slaagde erin haar macht te consolideren. Na jarenlang als vice-president gefungeerd te hebben, nam Saddam Hoessein in 1979 het presidentschap over van zijn zieke voorganger. Onmiddellijk begon Saddam Hoessein de macht te centraliseren rond zijn eigen persoon en de invloed van het partijapparaat te beknotten.

De verslechterde relatie met buurland Iran, alwaar in 1979 een theocratisch bewind aan de macht was gekomen, leidde in 1980 tot een oorlog. Al snel bleek dat geen van beide landen in staat was een beslissing op het slagveld te forceren. Niettemin duurde de bloedige strijd tot 1988.

De oorlog tegen Iran had desastreuze gevolgen voor de Iraakse economie. De buitenlandse schuld was opgelopen tot US\$ 30 miljard, grotendeels verstrekt door de Golfstaten. In het nauw gebracht door de dalende olieprijs, begonnen deze Golfstaten druk uit te oefenen op Bagdad de schulden af te betalen. Tezamen met het Iraakse streven naar een supermacht-status in de regio, bleek dit een fatale combinatie. Op 2 augustus 1990 trokken Iraakse troepen Koeweit binnen en was de Golfoorlog een feit. In de daaropvolgende campagne, o.l.v. de VS en het Westen, werd Irak verslagen en Koeweit bevrijd. Na de oorlog werden aan Irak verregaande sancties opgelegd die tot de dag van vandaag van kracht zijn.

1.3. Feest- en Gedenkdagen

De religieuze feestdagen worden bepaald door de islamitische kalender die gebaseerd is op de maancyclus. Van belang hierbij zijn:

- Eid al-Fitr, de viering van het eind van de vastenmaand ramadan: rond 6 december 2002
- Eid al-Adha, het Offerfeest ten tijde van de pelgrimagedaand: rond 25 februari 2002
- Ashoura, gedenkdag van shi'itische moslims: rond 24 maart 2002
- Geboortedag van de Profeet: rond 25 mei 2002
- Laila al-Miraj, hemelvaart van de Profeet: rond 15 oktober 2002

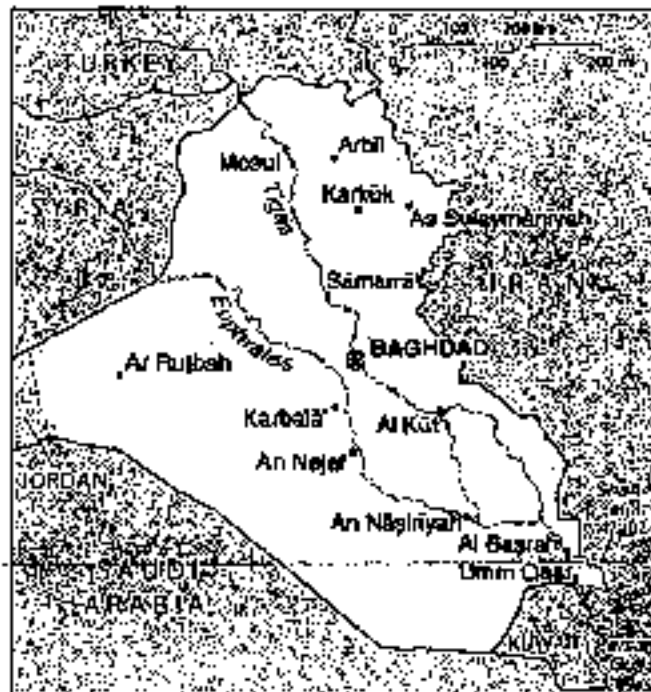
Dit houdt in dat op deze dagen het openbare leven grotendeels stil ligt, zeker als overheidsdiensten betreft.

De seculiere feestdagen zijn:

- 6 januari: Dag van de Strijdkrachten
- 8 februari: Dag van de Revolutie
- 1 mei: Dag van de Arbeid
- 14 juli: Dag van de Natie
- 17 juli: Dag van de Ba'ath-revolutie
- 8 augustus: Dag van de Vrede

Ofschoon geen officiële feestdag is de verjaardag van Saddam Hoessein op 28 april ook vermeldenswaard

1.4. Kaart

HOOFDSTUK 2 Binnenlandse politieke situatie

2.1. Binnenlandse Politieke situatie – Algemeen

Het Iraakse regime van president Saddam Hoessein is seculier, van oorsprong socialistisch. Het is ideologisch bepaald door de doctrine van de pan-Arabische Ba'ath-partij, die in Irak sinds 1968 aan de macht is. Hoogste staatsorgaan is de Revolutionaire Commando Raad, waarvan Saddam Hoessein voorzitter is.

In de beginjaren van het regime werden de topfuncties toegewezen conform de hiërarchie van het Ba'ath-partijapparaat. Maar in het afgelopen decennium heeft Saddam Hoessein via persoonlijke patronage zijn machtsbasis versterkt. Belangrijke functies in de strijdkrachten en in de verschillende veiligheidsdiensten worden bekleed door familieleden en leden van zijn Tikrit-klan, of door personen wier loyaliteit aan hem lang buiten kijf is. Immers, het in stand houden van de huidige machtselite ten behoeve van de consolidatie van zijn regime is een absolute prioriteit voor Saddam Hoessein.

Met dit voor ogen heeft het regime een strak georganiseerd en onderdrukkend veiligheidssysteem gecreëerd, waarmee tegenkrachten vroegtijdig uitgeschakeld kunnen worden. Een grote rol is hierbij weggelegd voor de veiligheidsdiensten en de (Speciale) Republikeinse Garde.

2.2. Binnenlandse Politieke situatie – Actueel

Ondanks de zware economische en militaire druk van de internationale gemeenschap op Irak sinds 1990, weet het regime van president Saddam Hoessein zich te handhaven. Door de politieke en maatschappelijke institutionele controle van de Ba'ath-partij, alsmede met behulp van zijn verschillende, goed georganiseerde veiligheidsdiensten en elitestrijdkrachten heeft Saddam Hoessein het hoofd weten te bieden aan diverse crises. Ook de geallieerde operatie 'Desert Fox', in december 1998, die expliciet ten doel had via interne tegenkrachten het regime aan het wankelen te brengen, leidde niet tot een serieuze ondermijning van Saddam Hoesseins machtspositie.

De kans op succes van de bekende Iraakse oppositie moet voorlopig als klein worden ingeschat, omdat zij hopeloos is verdeeld en militair weinig voorstelt. Tekenend is ook dat het veiligheidsapparaat de onrust onder het shi'itische bevolkingsdeel tot op heden onder controle heeft kunnen houden zonder dat het regime een beroep hoefde te doen op zijn elite-eenheden. De operaties van het gewapende shi'itische verzet in Zuid-Irak beperken zich tot kleinschalige 'hit and run'-acties. De rest van de Iraakse bevolking wordt in beslag genomen door de dagelijkse strijd om het bestaan en is volkomen apathisch.

Aangaande de positie van Saddam Hoessein blijft de strategie van de Verenigde Staten gericht op het stimuleren van een 'paleiscoup' door oppositionele figuren in de machtselite. Gezien de effectiviteit van de Iraakse veiligheids- en inlichtingendiensten is deze optie voornamelijk weinig realistisch. Alleen een samenzwering op het hoogste niveau van de Revolutionaire Commando Raad (RCC), met lijnen naar de strijdkrachten, zou succesvol kunnen zijn.

Er zijn echter geen aanwijzingen voorhanden die erop duiden dat er in de Raad tegenkrachten werkzaam zijn. Integendeel, de indruk bestaat dat de topfunctionarissen, in weerwil van hun onderlinge rivaliteit, de rijen gesloten houden. Allen zijn gebaat bij consolidatie van de huidige constellatie.

Indien toch een machtswisseling plaatsvindt, zal deze hoogstwaarschijnlijk gepaard gaan met een bloedige afrekening in de binnenste cirkel van Saddam Hoesselns vertrouwelingen en familie. De kans is groot dat een nieuwe sterke man toch weer voortkomt uit de Ba'ath-partij of wellicht meer nog uit de strijdkrachten, omdat deze de kern van de machtsstructuur vormen. Een nieuwe leider zal zijn eigen machtsbasis creëren. Overigens is het dan onwaarschijnlijk dat een nieuw regime wel een democratisch gehalte zal hebben.

Als uitvloeisel van een eventuele machtswisseling is de in Irak, alsmede in de buurlanden, gevreesde politieke en geografische desintegratie van het land niet vanzelfsprekend. Zelfs de opstandige shiïeten en Koerden in Irak hebben tot dusver aangegeven dat hun toekomst, in welke autonome vorm ook, in de eenheidsstaat Irak ligt.

HOOFDSTUK 3 Buitenlandse politiek

3.1. Buitenlandse Politiek/Militaire situatie – Algemeen

Vanaf de Golfoorlog (1991) verkeert Irak in internationaal en regionaal opzicht in een politiek isolement. Maar door allerlei regionale ontwikkelingen zijn sedert ruim twee jaren de omstandigheden voor Irak in gunstige zin gewijzigd. Dit heeft tot gevolg dat momenteel de Verenigde Staten (en Groot-Brittannië) zich veel diplomatieke moeite moeten getroosten om een gemeenschappelijke opstelling in 'Coalitie'-verband tegenover Irak in stand te houden.

In zijn streven naar doorbreking van het strikte sanctieregime tegen Irak, concentreert het Iraakse regime zich op commerciële activiteiten, zoals handelscontracten en luchtverkeer. Dat de instandhouding van het VN-sanctieregime onder druk staat heeft velerlei redenen. Voor humanitaire organisaties en enkele landen in de regio vormen de gebrekkige levensomstandigheden van de gewone Iraakse bevolking de primaire reden. Bij andere landen zoals Rusland en Frankrijk spelen economische en militair-politieke aspecten een rol in hun afwijzende houding tegenover het huidige VN-embargo. De financieel-economische mogelijkheden die Irak aan het buitenland biedt (en in de toekomst zal bieden) zijn aanzienlijk.

Rusland in het bijzonder verwacht veel economisch profijt van een herstel van de handelsbetrekkingen en hoopt dat Irak (een deel van) zijn de US\$ 7 miljard aan schulden gaat afbetalen. Het ligt trouwens in de lijn der verwachting dat, wanneer alle sancties zijn opgeheven, Irak grootschalig conventioneel (en zeer waarschijnlijk ook niet-conventioneel) militair materieel gaat betrekken. Gelet op het huidige bestand aan materieel van Sovjetmakelij zal Irak vooral naar Rusland kijken voor zijn aanschaffingen.

De vraag rijst in hoeverre het huidige sanctieregime zal standhouden. De Arabische landen staan onder druk van twee zijden: aan de ene kant de VS die onverkort willen vasthouden aan de sancties, en aan de andere kant hun eigen bevolking die sympathiseert met het Iraakse volk. Vooral Arabische landen die financieel-economisch en/of politiek gebonden zijn aan de VS bevinden zich in een precare situatie. Tot op heden mondde dit uit in de tweeslachtige houding van het officieel respecteren van de sanctiebepalingen, maar tegelijkertijd in voorkomende gevallen een oogje dichtknijpen bij incidentele schendingen.

Van Irak zelf mag verwacht worden dat het zijn pogingen tweespalt te zaaien in de internationale gemeenschap, en in het bijzonder in de VNVR, zal voortzetten. Vermeldenswaard is de hervatting van de binnenlandse burgervluchten op Mosul en Basra, respectievelijk in de noordelijke en zuidelijke *no-fly zone*. Militaire reacties van Amerikaans-Britse zijde bleven uit.

De factor tijd is van toenemende betekenis. Hoe langer het huidige sanctieregime ongewijzigd voortduurt, hoe groter de kans wordt dat landen en organisaties de bepalingen gaan negeren.

3.2. Buitenlandse Politiek/Militaire situatie – Actueel

Zoals gezegd heeft Irak in zijn streven naar doorbreking van het regionale isolement in de afgelopen jaren winst geboekt. Ofschoon het wantrouwen in de regio jegens de intenties van Saddam Hoessein zeker niet verminderd is, staan veel landen op het standpunt dat zij het zich niet kunnen permitteren de economische mogelijkheden te negeren. Deze houding

mond uit in de huidige bloeiende handelsbetrekkingen die onontkoombaar gepaard gaan met (vooralnog) beperkte politieke relaties.

Vooraf de directe buurlanden profiteren van de actuele situatie. Jordanië, Turkije en Syrië betrekken Iraakse olie onder de marktprijs, terwijl zij zelf voor miljarden dollars consumentengoederen afzetten op de Iraakse binnenlandse markt. Turkse oliemaatschappijen hebben plannen – klaarblijkelijk in overleg met zowel KDP als het regime in Bagdad – om in Noord-Irak naar olie te zoeken, terwijl Syrië munt slaat uit de illegale invoer van rond de 150.000 vaten Iraakse olie per dag. Overigens komt 70% van alle geëxporteerde Iraakse olie uiteindelijk terecht in de VS.

Vermeldenswaard op het internationale vlak is de aanvaarding van resolutie 1382 op 29 november 2001 door de VN-Veiligheidsraad. In de resolutie is afgesproken dat de VN-Veiligheidsraad over zes maanden (juni 2002) een akkoord zal bereiken over het vrijgeven van de handel in alle civiele handelswaar en de aanscherping van het toezicht op militaire en zogenoemde *dual-use* goederen. Dit laatste zou moeten geschieden door middel van een VN-lijst met verboden producten. In de tussentijd blijft het aloude 'olie-tegen-voedsel' programma van kracht.

Resolutie 1382 is een compromis tussen de VS en Rusland die eerder in 2001 niet tot overeenstemming konden komen over zogenoemde *smart sanctions*. Rusland is nu bereid de door de VS aangedragen VN-lijst met verboden goederen onder de loep te nemen en met eventuele amendementen te komen. Momenteel verdienen Russische firma's veel geld met de (olie)handel met Irak. Op hun beurt hebben de VS toegezegd met een tijdpad en duidelijke criteria te komen waaraan Irak moet voldoen om de in resolutie 1284 (uit 1999) genoemde opschorting van de sancties te bewerkstelligen.

Onderwijl wordt Irak vaak genoemd als mogelijk doelwit in het verdere verloop van de 'strijd tegen terrorisme'. Zeker in de VS gaan zowel in het Congres als onder regeringsfunctionarissen stemmen op, om definitief met het regime van Saddam Hoessein af te rekenen. Primaair probleem is echter dat er vooralnog geen enkel bewijs is die Irak in samenhang brengt met de aanslagen in de VS. Daardoor valt het de VS zwaar hun regionale bondgenoten te overtuigen van een militaire campagne tegen Irak.

Internationaal is tot dusver evenmin een duidelijke voorkeur voor Ingrijpen in Irak te ontwaren. Niet enkel regionale leiders, maar ook VN secretaris-generaal Annan waarschuwde voor overhaaste militaire stappen tegen Irak. Hij verklaarde dat de VN-Veiligheidsraad geconsulteerd moet worden, alvorens een dergelijke actie kan plaatsvinden. Van betekenis in dit verband is dat sinds 1 januari 2002 Syrië een zetel in de VNVR heeft. Dit kan – tezamen met verwachte oppositie van tenminste Rusland en China – 'anti-Iraakse' besluitvorming in de VN compliceren.

3.2. Buitenlandse Politiek/Militaire situatie – Betrekkingen in de regio

Het herstellen van de politieke regionale banden verloopt traag. Desondanks heeft Irak in de afgelopen jaren op dit terrein enig succes weten te boeken. Maar deze successen zijn grotendeels het gevolg van de veranderende houdingen van de betrokken landen en niet van wijzigingen in het Iraakse beleid. Een belangrijke reden voor de enigszins 'soepele' opstelling van veel Arabische landen tegenover Irak is (naast economische overwegingen) de irritatie over het vastgelopen Israëlisch-Palestijnse vredesproces, en de - volgens veel Arabische landen - Amerikaanse passiviteit in deze. Bovendien doen gevoelens van sympathie met het lot van het Iraakse volk veel opgang.

De relatie met strategische vijand Iran (beiden streven naar dominante positie in Golf) blijft onveranderd moeizaam. Weliswaar vinden regelmatig besprekingen plaats over bilaterale aangelegenheden, maar deze hebben voornamelijk betrekking op praktische zaken zoals uitwisseling van krijgsgevangenen en bezoekenregelingen voor Iraanse pelgrims aan shi'itische heiligdommen in Irak. Beide landen zetten hun steun aan elkaars oppositiebewegingen voort, met (bom)aanslagen over en weer.

De betrekkingen met de ideologische vijand Syrië (concurrerende Ba'ath-regimes aan de macht) zijn weliswaar verbeterd, maar ook hier zijn de redenen louter pragmatisch. Syrië ziet mogelijkheden economisch profijt te behalen en heeft zijn grenzen met Irak geopend. Irak beoogt, naast economische motieven, vooral ook politieke winst te boeken om verder uit zijn isolement te geraken. Vergaande politieke betrekkingen, laat staan militaire samenwerking, zijn onwaarschijnlijk.

HOOFDSTUK 4 Economische aspecten

4.1. Algemeen

De economie is verbeterd tegenover de crisisjaren 1995-96, maar blijft in hoge mate afhankelijk van de olie-export. Uit het feit dat deze over het algemeen strikt gereguleerd is door de VN vloeit voort, dat deze inkomstenbron wordt gedomineerd door het vigerende internationale politieke klimaat. Hierdoor kunnen de olie-opbrengsten sterk fluctueren.

4.2. Transport en Infrastructuur (Civiel)

Het wegennet is uitgebreid en goed onderhouden met het oog op het verplaatsen van militair materieel door de Iraakse strijdkrachten. Bruggen en verkeersknooppunten die tijdens de Golfoorlog werden vernietigd of beschadigd zijn goeddeels hersteld. Net als het wegennet wordt ook het spoorwegennet – naast civiele doeleinden – gebruikt door het Iraakse leger om zich snel te kunnen verplaatsen.

Er zijn twee civiele luchthavens, de ene in Bagdad en de andere in Basra. De internationale luchthaven van Bagdad wordt gebruikt voor de langzaam toenemende internationale vluchten, terwijl die van Basra voornamelijk dient voor binnenlandse vluchten. De luchthaven van Basra bevindt zich in de zuidelijke no-fly-zone.

4.3. Militair-Economische aspecten

4.3.1 Defensiebudget

In 2000 is ongeveer US\$ 3 miljard uitgegeven aan defensie, dat is 7% van het BNP.

4.3.2 Defensieindustrie

Als gevolg van het VN-sanctieregime heeft Irak grote moeilijkheden om zijn defensieindustrie op peil te houden. Door smokkel van reserveonderdelen en kannibalisatie tracht het land zijn militair materieel te onderhouden. Hierbij concentreert men zich op tanks, pantservoertuigen, artillerie en luchtverdediging.

Conform VN-resoluties is Irak geoorloofd over kortafstandsraketten te beschikken. In dit kader ontwikkelt Irak twee systemen met een bereik van 150 km. Voornaamste doel van deze programma's lijkt vooral het behoud van kennis en expertise op het gebied van ballistische raketten te zijn. Irak beschikt over enkele onderzoeks- en ontwikkelcentra waar tests en productie plaatsvinden.

Op het terrein van massavernietigingswapens bestaat grote onduidelijkheid door het ontbreken sinds drie jaar van inspecties ter plekke. Vermoed wordt dat enkele farmaceutische bedrijven naast geoorloofde civiele productie tevens ingezet (kunnen) worden voor de productie van biologische en chemische strijdmiddelen.

4.3.3 Import en export militair materieel

Door het veelomvattende VN-sanctieregime is officiële import van defensiegerelateerde goederen verboden. Vast staat echter dat Irak erin slaagt om op beperkte wijze defensiematerieel, primair reserveonderdelen, het land binnen te smokkelen.

HOOFDSTUK 5 Defensie

5.1. Algemeen

De totale strijdkrachten van Irak bestaan uit ca. 362.500 man. Deze zijn als volgt onderverdeeld: landstrijdkrachten 350.000 man, luchtstrijdkrachten 30.000 man, en zeestrijdkrachten 2500 man.

De prioriteit die het regime geeft aan interne veiligheid uit zich ook in de organisatie van het militaire apparaat. Er zijn enkele zeer speciale militaire eenheden opgezet die inmiddels vitaal zijn voor het voortbestaan van het regime. De belangrijkste twee zijn de Republikeinse Garde en de Speciale Republikeinse Garde die rechtstreeks onder gezag staan van de president:

- **Republikeinse Garde / *al-Haras al-Jumhuri***
De Republikeinse Garde (RG) met ongeveer 67.000 man is georganiseerd in een Noordelijk en een Zuidelijk Commando. Deze elite-eenheid beschikt over het beste materieel en het personeel wordt goed betaald. De RG houdt toezicht op de reguliere strijdkrachten en vormt een defensief schild rond Bagdad, maar niet in de stad zelf.
- **Speciale (Republikeinse) Garde / *al-Haras al-Jumhuri al-Khass***
De Speciale Republikeinse Garde (SRG) van ongeveer 15.000 man staat onder commando van Qusay Hoessein. In feite vormt de SRG de gewapende arm van de Speciale Veiligheidsdienst. Eenheden van de SRG bevinden zich in Bagdad en verzorgen de objectbeveiliging op diverse locaties. Het personeel wordt exclusief gerekruteerd uit sunnitische stammen; shi'ieten worden niet toegelaten.

Daarnaast bestaan er enkele paramilitaire organisaties:

- **Saddams Fedayeen / *Fidayin Saddam***
Deze militie staat onder commando van Saddams oudste zoon, Uday. Saddams Fedayeen (lett. "zij die zich opofferen voor Saddam") zijn slecht opgeteld en matig georganiseerd. Zij mogen hun wapens mee naar huis nemen. In tijden van nood kan deze militie hoogstens ingezet worden voor patrouilletaken. Ofschoon het militaire potentieel van deze militie in de afgelopen twee jaar toegenomen is, dient deze eenheid primair de politieke en financiële belangen van Uday.
- **Volksleger / *al-Jaysh al-Sha'bi***
Het betreft hier dienstplichtigen die op basis van het systeem van voedselbonnen geselecteerd zijn voor actieve dienst. Tijdens vakanties ondergaan veel studenten een elementaire militaire training bij deze organisatie. Zij mogen geen wapens mee naar huis nemen.
- **Ba'ath-militie**
Ba'ath-partijleden mogen hun wapens thuis bewaren en zijn in tegenstelling tot het Volksleger en de Fedayeen de Ba'ath-leden goed georganiseerd. De militaire gevechtskracht is echter niet groot.

5.2. Doctrina / Strategie

Het in stand houden van de huidige machtselite ten behoeve van de consolidatie van zijn regime is een absolute prioriteit voor Saddam Hoessein. De prioriteit die het regime geeft

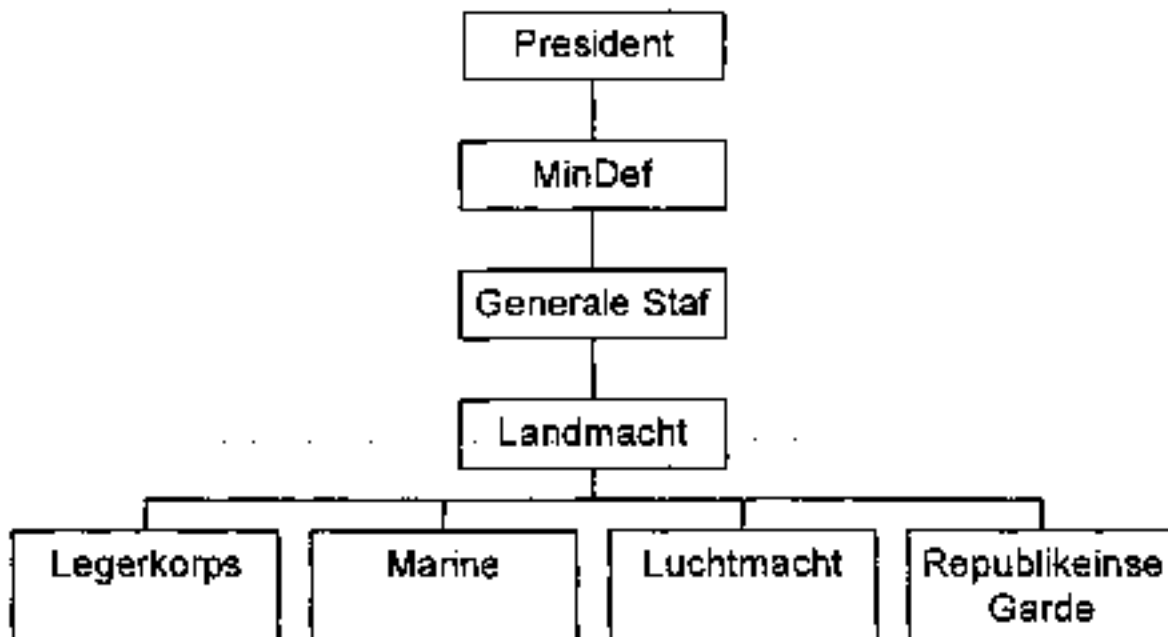
aan interne veiligheid uit zich ook in de organisatie van het militaire apparaat. Er zijn enkele zeer speciale militaire eenheden opgezet die inmiddels vitaal zijn voor het voortbestaan van het regime. De belangrijkste twee zijn de Republikeinse Garde (RG) en, vooral, de Speciale Republikeinse Garde (SRG).

Deze twee elite-eenheden zijn primair ingesteld om het regime te beschermen tegen de buitenwacht. De RG ziet toe op het functioneren van de reguliere (land)strijdkrachten om eventuele rebelle van een bevelhebber te onderdrukken. De SRG op zijn beurt beweegt zich in het centrum van de macht: Bagdad. Onderdelen van de SRG en het veiligheidsapparaat zijn verantwoordelijk voor de persoonlijke beveiliging van president Saddam Hoessein.

Het regime versterkt zijn centrale controle door voortdurend zijn veiligheidsstructuur te reorganiseren. Het schuiven met verantwoordelijkheden van de diverse inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de strijdkrachten past in dit beeld. Inmiddels is Saddam Hoesseins tweede zoon Qusay Hoessein de tweede man van het regime.

5.3. Topstructuur en commandovoering

De president van Irak is de opperbevelhebber van de krijgsmacht. Alle drie krijgsmachtdelen zijn vertegenwoordigd in de Revolutionaire Commando Raad (RCC). De landmacht is het grootste en meest krachtige deel van de krijgsmacht. De marine opereert als een speciaal onderdeel van de landmacht. De bevelhebber van de luchtmacht is tevens bevelhebber van de luchtverdediging.

5.4. Huidige militaire ontwikkelingen

Na de aanslagen in de VS, hebben de Iraakse strijdkrachten hun activiteiten beperkt om de VS niet te provoceren. De gebruikelijke najaarsoefening in oktober-november vond weliswaar doorgang, maar de schaal was beperkt. Als gevolg van de aanhoudende Amerikaanse dreigende geluiden, zijn de strijdkrachten voorbereidingen aan het treffen om zich bij een eventuele aanval snel en adequaat te kunnen verspreiden en beschermen.

5.7 NRBC-capaciteit

5.7.1 Algemeen

De inzet van NRBC wapens tegen schepen op zee vereist specifieke overbrengingsmiddelen. Irak bezit deze overbrengingsmiddelen niet. Er is geen reden om aan te nemen dat Irak de intentie heeft NRBC wapens in te zetten tegen Nederlandse eenheden.

5.7.2 Nucleaire dreiging

Irak beschikt niet over nucleaire wapens. Een groot deel van de Iraakse nucleaire installaties bleek al tijdens de Golfoorlog te zijn vernietigd en het restant was onder het Internationale Atoomagentschap (IAEA) supervisie ontmanteld. Echter, in november 1991 wisten IAEA-inspecteurs de hand te leggen op het archief van het Iraakse nucleaire programma. Het Iraakse nucleaire programma was nagenoeg volledig gericht op het produceren van kernwapens op basis van hoogverrijkt uranium. Ondanks de hier genoemde ontmanteling zijn er wel aanwijzingen dat Irak belangrijke onderdelen van haar nucleaire programma (kennis en hardware) heeft weten te verstoppen. De beschikbare kennis en kunde wordt zo veel mogelijk op peil gehouden, zodat het nucleaire programma op ieder tijdstip kan worden gereactiveerd. In de huidige situatie, voornamelijk dankzij de sancties, wordt aangenomen dat Irak niet in staat is op korte termijn over nucleaire wapens kan produceren. Echter, indien de sancties zouden wegvallen wordt Irak in staat geacht binnen enkele jaren nucleaire wapens te kunnen vervaardigen.

Rubricering

Voorangsaanduiding

Datum

Correspondentienummer

0605 02

DIS 2002008051

Minilaterie onderdeel

MIA

Uitgaand stuk (invullen door het BDI c.q. secretaria)

getypt door

gecoll. door

verzendsdatum

verzonden door

Bezoekadres

16/5-2002

Doorkiesnummer

Blauwe brief Brief Nota

Telegram Telex Klod + he

Onderwerp

Supin treps
Arch.

Aan

802 t.v. Hoers 1802 d. tv.
AMIKM. ex 2 → 974

Mede te zenden bijlagen

Aantal

CB-ROM

(geen hardcopy naar aan-
vragen)

Archief: ex 3

Steller

Aanwijzingen voor het BDI c.q. de secretarie

Toestel

Datum

Pp

19364

060502

Vernietigingsdatum

Vervolg- en medeparafen vooraf

Te zenden afschriften

Dienstonderdeel

Ontv.

Verz.

Paraaf

HRB 2

6/5

6/5

HAAR

6/5

6/5

P. II

6/5

7/5

AAAF/SA/10

8/5

14/5

Ret P. Et.

8/5

8/5

2

7/5

7/5

801 (tvz)

16/5

7/5

Steller

Eindparaaf

Algemene stukken

DIS 2002003887 ✓

Arrestatie paraaf

Ter kennisneming achteraf

~~✓~~

17 MEI 2002

Overlegde doosters

Archief:

11/5

Codenummers

10.37

Ministerie van Defensie

Defensie

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst
Afdeling Analyse & Rapportage

Bezoekadres:
Frederikszorne, Gebouw
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 58 B
Postbus 20701
2000 ES Den Haag
www.defensie.nl

Aan: Zie verzendlijst

Datum: 25 juni 2002
Oms kenmerk: DNS 2002010895
Onderwerp: Irak: politiek-militaire situatie

Soort:

Telefoon:
Fax:

In bijlage bied ik u een notitie over recente ontwikkelingen met betrekking tot Irak in het kader van de internationale aandacht voor dit land. Deze notitie is toegepast op relevante aspecten rond zowel de politiek als ook de militaire situatie in Irak, de regionale stand van zaken en internationale ontwikkelingen.

Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

J.A. van Reijn
Generaal-majoor der Mariniers

Bijlage: 1

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingen- en

Veiligheidsdienst

Afdeling Analyse & Rapportage

Bezoekadres:

Fransjekezaai, Gebouw 32

van der Burchlaan 31

Postadres:

MPC 58 B

Postbus 20101

2500 ES Den Haag

<http://www.mindf.nl>

Stelle:

ARIR203

Telefoon

Fax

MDTI

IRAK: POLITIEK-MILITAIRE SITUATIE

Status

Dataveld

Datum

21 juni 2002

Inhoud

1.	SAMENVATTING	3
2.	INLEIDING	4
3.	POLITIEKE SITUATIE	5
3.1	Algemeen	5
3.2	Actuele interne situatie	6
3.2.1	Noord-Irak	7
3.3	Regionale en internationale positie	8
4.	MILITAIRE SITUATIE	10
4.1	Algemeen	10
4.2	Militaire economie	10
4.3	Massavernielingswapens en ballistische raketten	11
4.3.1	Nucleaire wapens	11
4.3.2	Biologische wapens	11
4.3.3	Chemische wapens	11
4.3.4	Ballistische raketten	12
4.3.5	Inzet	12
4.4	Landstrijdkrachten	13
4.4.1	Organisatie en personeel	13
4.4.2	Materieel	14
4.4.3	Ontplooiing en activiteiten	15
4.5	Luchtstrijdkrachten	16
4.5.1	Organisatie en personeel	16
4.5.2	Materieel	16
4.5.3	Ontplooiing en activiteiten	17
4.6	Zee­strijdkrachten	17
4.6.1	Organisatie en personeel	17
4.6.2	Materieel	18
4.6.3	Ontplooiing en activiteiten	18
5.	BEOORDELING	19

Titel Irak: politiek-militaire situatie
 Status Definitief
 Datum 21 juni 2002

1. SAMENVATTING

De algemene veiligheidssituatie in Irak is kalm. De goed georganiseerde veiligheidsdiensten en elitestrijdkrachten zijn in staat regimebedreigende ontwikkelingen in een vroegtijdig stadium te vrijdelen. In de semi-autonome Koerdische enclave in Noord-Irak duren de spanningen voort tussen de diverse rivaliserende Koerdische bewegingen. De onderlinge rivaliteit, voortkomend uit tribale, ideologische en persoonlijke geschillen, veroorzaakt een aanhoudende latente instabiliteit van het gebied.

In zijn streven naar doorbreking van het regionale isolement heeft Irak in de afgelopen jaren vooruitgang geboekt. Hoewel het wantrouwen in de regio jegens de intenties van Saddam Hoessein zeker niet vermindert is, staan veel landen op het standpunt dat zij het zich niet kunnen permitteren de economische mogelijkheden te negeren. Voorts beoordelen deze landen de huidige conventionele slagkracht van de Iraakse strijdkrachten als minder bedreigend dan eind jaren '80. Daarnaast hebben de wapeninspecties en het sanctieregime van de VN het potentieel van de Iraakse niet-conventionele middelen terdege ondermijnd. Vermeldenswaardig op het internationale vlak is de aanvaarding van resolutie 1409 in mei 2002 door de VN-Veilighheidsraad. Deze resolutie behelst een aanpassing van het bestaande 'alle-tegen-voedsel' programma, waardoor het civiele handelsverkeer wordt vrijgegeven.

Irak verloor tijdens de Golfoorlog van 1990-91 nagenoeg de helft van zijn militair-materiële capaciteit, maar desondanks zijn de landstrijdkrachten relatief goed uitgerust en georganiseerd. De luchtmacht geniet echter door het gebrekkige optreden tijdens de Golfoorlog, de ineffectieve dagelijkse inzet, samenzweringen tegen het regime en de vele overlopers weinig vertrouwen bij het Iraakse regime. De marine moet zich op basis van het beperkte materieel noodgedwongen beperken tot patrouilles en is niet in staat de kust te verdedigen.

Het regime is zich bewust van de nadrukkelijke internationale aandacht. Saddam Hoessein heeft de aanslagen van 11 september niet expliciet veroordeeld, maar tegelijkertijd vermijdt hij provocatieve uitslatingen, laat staan dreigende militaire activiteiten. Wel treffen de Iraakse strijdkrachten voorbereidingen om bij eventuele luchtaanvallen de verliezen zo veel mogelijk te beperken.

Het is uitermate speculatief om op dit moment in te gaan op eventuele Amerikaanse aanvalsplannen tegen Irak, laat staan een tijdped. Enkel bij langdurige grootschalige luchtaanvallen op doelen van het machtsapparaat van het regime, zal de positie van Saddam Hoessein afbrokkelen. De beoordeling is dat de reguliere Iraakse strijdkrachten geen wezenlijk verzet zullen (kunnen) bieden bij een grootschalig Amerikaans offensief. Daarentegen mag van de 20.000 man van de Speciale Republikeinse Garde, waarvan het personeel exclusief gerecruteerd is uit specifieke sunnitsche stammen, worden verwacht dat zij zich tot het uiterste zullen verzetten.

Titel Irak: politiek-militaire situatie
 Status Definitief
 Datum 21 juni 2002

De Koerdische KDP en PUK vertonen op dit moment weinig animo om grootschalige militaire stappen te ondernemen tegen Bagdad. Andere Iraakse oppositiegroeperingen spelen geen militaire rol van betekenis. Een grootschalige maar korte Amerikaanse aanval die het regime van Saddam Hoessein zou uitschakelen, zal (binnenskamers) door de machthebbers in de regio stellig verwelkomd worden. Een langere campagne is voor de regionale leiders echter een spookbeeld. De gevoeligheden in de regio spitsen zich toe op de impasse van het Israëlisch-Palestijnse conflict. Zolang er geen gedegen perspectief is op een bevredigende eindregeling, zullen de Arabische leiders in de regio amper bereid zijn hun volledige medewerking te verlenen aan Amerikaanse operaties tegen Irak.

Ten aanzien van een opvolger van Saddam Hoessein geldt dat de kans groot is dat een nieuwe sterke man voortkomt uit de strijdkrachten – eventueel steunend op oude Ba'ath-connecties – die de kern van de huidige machtsstructuur vormen. Geconfronteerd met de acute dreiging van een grootschalige militaire actie, kan er van uit worden gegaan dat het Iraakse regime een *volte face* maakt en de VN-inspecteurs toestaat.

2. INLEIDING

Ofschoon er geen directe aanwijzingen of bewijzen zijn dat Irak betrokken was bij de aanslagen in de VS, zinspeelt de Amerikaanse regering aanhoudend op een militair optreden tegen het regime in Bagdad. In december 2001 verbreedde president Bush de parameters van de Amerikaanse veiligheidsstrategie door tevens het tegengaan van proliferatie van massavernietigingswapens tot prioritair in de 'strijd tegen het internationale terrorisme' te bestempelen. Ook het recente pleidooi van president Bush voor een *pre-emptive strike* in geval van een bedreiging voor de nationale veiligheid duidt op een aangescherpte strategie.

Een eventuele militaire actie tegen Irak zal implicaties hebben voor de regionale en internationale situatie. De aard en omvang van deze implicaties hangen samen met de zwaarte van de militaire actie. Van betekenis hierbij is dat luchtacties boven Irak tot het normbeeld behoren. Sinds december 1998 (operatie 'Desert Fox') vinden regelmatig rond de *no-fly zones* (NFZ's) in Noord- en Zuid-Irak schermutselingen plaats tussen Amerikaanse / Britse gevechtsvliegtuigen en de Iraakse luchtwafweer.

Hieronder wordt ingegaan op de interne en militaire situatie in Irak, de regionale en internationale positie, en de implicaties van een eventuele Amerikaanse militaire actie.

Titel Irak: politiek-militaire situatie
 Status Definitief
 Datum 21 juni 2002

3. POLITIEKE SITUATIE

3.1 Algemeen

Het Iraakse regime van president Saddam Hoessein is seculier, van oorsprong socialistisch. Het is ideologisch bepaald door de doctrine van de pan-Arabische Ba'ath-partij, die in Irak sinds 1968 aan de macht is. Hoogste staatsorgaan is de Revolutionaire Commando Raad, waarvan Saddam Hoessein voorzitter is.

Het in stand houden van de huidige machtselite ten behoeve van de consolidatie van zijn regime is een absolute prioriteit voor Saddam Hoessein. De prioriteit die het regime geeft aan interne veiligheid uit zich ook in de organisatie van het militaire apparaat. Er zijn enkele zeer speciale militaire eenheden opgezet die vitaal zijn voor het voortbestaan van het regime. De belangrijkste twee zijn de Republikeinse Garde (RG) en, vooral, de Speciale Republikeinse Garde (SRG).

Deze twee elite-eenheden dienen primair het regime te beschermen. De RG controleert het functioneren van de reguliere (land)strijdkrachten om eventuele rebelle van een bevelhebber te onderdrukken. De SRG op zijn beurt bevindt zich in het centrum van de macht: Bagdad. Onderdelen van de SRG en het veiligheidsapparaat zijn verantwoordelijk voor de persoonlijke beveiliging van president Saddam Hoessein.

Het regime versterkt zijn centrale controle door voortdurend zijn veiligheidsstructuur te reorganiseren. Het schuiven met verantwoordelijkheden van de diverse inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de strijdkrachten past in dit beeld. Als coördinator van voornoemde diensten is Saddam Hoesseins tweede zoon Qusay Hoessein inmiddels de facto de tweede man van het regime.

Op basis van zijn geografische positie, omliggendheid en geschiedenis streeft Irak naar een prominente positie in de Golfregio, waarvoor de (wederopbouw van de) strijdkrachten als basis dient. De Golfoorlog en zijn gevolgen hebben geen afbreuk gedaan aan de Iraakse ambitie. Feit is evenwel dat het Iraakse militaire vermogen sterk aan slagkracht heeft ingeboet, en dat de militaire infrastructuur in zijn geheel aanzienlijk is aangetast.

Hoewel Irak over een aanzienlijke conventionele militaire capaciteit blijft beschikken, is het militaire machtsevenwicht tussen Irak en zijn buren in het nadeel van Bagdad verschoven. Vooral Iran (maar in sommige opzichten ook Saudi-Arabië) ontwikkelt in toenemende mate een superieure conventionele strijdmacht. Voorts beschikken zowel Iran, alsook Saudi-Arabië

) over ballistische raketten. Ook Israël met zijn geavanceerd ballistische raketsysteem wordt als een potentiële militaire dreiging gezien.

Titel	Irak: politiek-militaire situatie
Status	Definitief
Datum	21 juni 2002

De voortdurende achteruitgang van de Iraakse conventionele militaire middelen kan op den duur een punt bereiken waarna een eventuele heropbouw buitengewoon veel tijd zal gaan kosten. Het Iraakse regime zal dit als ontoetsbaar beoordelen. In de ogen van Irak bieden alleen massavernietigingswapens, tezamen met ballistische raketten, een afdoende afschrikking tegen de potentiële militaire dreigingen vanuit het buitenland. Het ligt derhalve in de lijn van de verwachting dat Irak zal trachten nog meer nadruk te leggen op zijn programma's voor niet-conventionele wapens om het conventionele overwicht van zijn rivalen te compenseren. Dit betreft met name het ambitieuze conventionele en niet-conventionele bewapeningsprogramma van erfvijand Iran.

Van betekenis in dezen is dat de sancties en UNSCOM-inspecties veel bereikt hebben bij het in kaart brengen en vernietigen van de Iraakse wapenprogramma's. Niettemin blijft Irak beschikken over de noodzakelijke infrastructuur en kennis van zaken om programma's voor niet-conventionele wapens te reactiveren. De aanhoudende afwezigheid van VN-wapeninspecteurs maakt relevante controle steeds problematischer. Er kan vanuit gegaan worden dat met de beëindiging van de UNSCOM-inspecties in 1998, Irak meer vrijheid van handelen heeft gekregen om in het buitenland benodigdheden voor zijn wapenprogramma's te verwerven.

3.2 Actuele interne situatie

De algemene veiligheidsituatie in Irak is kalm. Na enkele kleine aanslagen in Bagdad in het voorjaar van 2001 door elementen van de (shii'tische) oppositie, vonden nadien geen noemenswaardige incidenten plaats. De goed georganiseerde veiligheidsdiensten en elitestrijdkrachten zijn in staat regimebedreigende ontwikkelingen in een vroegtijdig stadium te verijdelen.

In de hiërarchie van de machtselite rond Saddam Hoessein zijn geen wezenlijke wijzigingen opgetreden. Genmaj Abd al-Hamid Mahmud controleert als privé-secretaris de agenda van en de toegang tot Saddam Hoessein. Regelmatig worden vergaderingen belegd met enkele leden van de Revolutionaire Commandogroep, zoals Izzat Ibrahim al-Duri, Taha Yasin Ramadan, Tariq Aziz, en Ali Hasan al-Majid. Ook Qusay Hoessein, de tweede zoon van de president en inmiddels een officiële regeringsfunctie bekleedend, is hierbij vaak aanwezig.

Naast deze algemeen politiek georiënteerde bijeenkomsten, overlegt Saddam Hoessein op gezette tijden met hoge militaire functionarissen. De nadruk ligt hierbij op luchtverdediging en de militaire industrie. Laatstgenoemde sector wordt geleid door een ministerie, waarvoor een adequate financiering in stand wordt gehouden. Hierdoor is Irak in staat gebleken het vertrek van eigen competente specialisten naar het buitenland te beperken.

Tiël: Irak: politiek-militaire situatie
 Status: Definitief
 Datum: 21 juni 2002

3.2.1 Noord-Irak

Terwijl zich in Zuid-Irak geen noemenswaardige ontwikkelingen voordoen op veiligheidsgebied, is het in Noord-Irak onrustig. In de semi-autonome Koerdische enclave duren de spanningen tussen de diverse rivaliserende Koerdische bewegingen voort. De onderlinge rivaliteit, voortkomend uit tribale, ideologische en persoonlijke geschillen, veroorzaakt een aanhoudende latente instabiliteit van het gebied. Het in 1998 onder druk van de VS gesloten 'Washington-akkoord' is deels een lege huls gebleven, ondanks meerdere Amerikaanse bemiddelingspogingen. De animositeit tussen de Koerdische Democratische Partij (KDP) en de Patriotische Unie van Koerdistan (PUK) is na 1996 beperkt gebleven tot mediacampagnes en bomaanslagen, maar een grootschalige militaire confrontatie kan evenwel nooit uitgesloten worden.

Van betekenis in de afgelopen maanden is de aanwezigheid in Noord-Irak van een Koerdische splintergroepering van radicaal-islamitische signatuur. Deze zogenoemde *Jund al-Islam* (ca. 200-400 strijders) heeft zich afgescheiden van de kleine Islamitische Beweging van Koerdistan (IMK) en stelt zich ten doel een theocratische samenleving in het leven te roepen. Beide bewegingen hebben hun machtsbasis in de omgeving van Halabjah. Deze stad bevindt zich in het door de seculiere PUK gedomineerde deel van Noord-Irak. Toen de *Jund al-Islam* zich eind 2001 met veel geweld manifesteerde, greep de PUK hard in en sloeg de beweging uiteen. De restanten hergroepeerden zich en noemen zich heden ten dage *Ansar al-Islam*.

De *Jund al-Islam* / *Ansar al-Islam* wordt door de andere Koerdische partijen beschuldigd van ongekende wreedheden en connecties met Osama bin Laden. Over de beweerde banden tussen de groepen (overigens een *quantité négligeable*) en Osama bin Laden bestaat onduidelijkheid.

zinger
 Vooralsnog gaan verdere aanwijzingen voor het bestaan van directe banden.

In ieder geval leidde het onbeheerste optreden van deze splintergroepering, na het daaropvolgende militaire ingrijpen van de PUK, tot een politieke interventie van Iran. Teneinde een einde te maken aan de gewelddadige confrontaties aan zijn westgrens, spoorde Iran de PUK en de IMK aan een akkoord te sluiten om de *Jund al-Islam* / *Ansar al-Islam* uit te schakelen en de situatie van vóór zomer 2001 te herstellen, inclusief de hiermee gepaarde gaande invloedssferen.

Dit laatste gegeven attendeert op een andere complicerende factor in Noord-Irak, namelijk de aanhoudende inmenging door derden. Zowel regionale als internationale actoren trachten de onzekere status van Noord-Irak voor hun eigen doeleinden te benutten. Turkije heeft een permanente militaire aanwezigheid op Iraaks grondgebied in een zogenoemde 'Veiligheidszone' in het kader van operaties tegen de Koerdische Arbeiderspartij (PKK). In deze strijd wordt Ankara bij tijd en wijle geholpen door de KDP. Irans relatie met de IMK en onderhoud goede betrekkingen met de PUK.

Titel Irak: politiek-militaire situatie
 Status Definitief
 Datum 21 juni 2002

De VS

De VS trachten KDP en PUK zo veel mogelijk op één lijn te houden teneinde enige druk op het regime van Saddam Hoessein uit te oefenen. De Koerdische partijen zelf spelen handig in op al deze regionale en internationale aandacht met als primeir oogmerk het behoud van de huidige – voor hen voordelige – autonome positie.

Dit alles vindt plaats tegen de achtergrond van de onafgebroken dreiging vanuit Bagdad om zijn gezag in Noord-Irak te herstellen. Het regime van Saddam Hoessein laat geen mogelijkheid voorbij gaan om zijn invloed te laten gelden. Aan de ene kant door contacten met de Koerdische partijen te intensiveren en hen te paalen met toezeggingen over zelfbestuur. Aan de andere kant door verdeeldheid tussen KDP en PUK te zaaien met plannen voor een tweede grensovergang met Turkije, waardoor de primaire inkomstenbron van de KDP (de heffingen bij de enige grensovergang met Turkije) in gevaar zou komen. Ook de aanwezigheid van verspreide elementen van de PKK wordt door het Iraakse regime aangegrepen om de diverse krachten in Noord-Irak tegen elkaar uit te spelen.

3.3

Regionale en internationale positie

In zijn streven naar doorbreking van het regionale isolement heeft Irak in de afgelopen jaren vooruitgang geboekt. Hoewel het wantrouwen in de regio jegens de Intenties van Saddam Hoessein zeker niet verminderd is, staan veel landen op het standpunt dat zij het zich niet kunnen permitteren de economische mogelijkheden te negeren. Deze houding mondt uit in de huidige bloeiende handelsbetrekkingen (o.a. op basis van vrijhandelsakkoorden) die onontkoombaar gepaard gaan met beperkte politieke relaties.

Vooral de directe buurlanden profiteren van deze situatie. Jordanië (100.000 vaten per dag), Turkije (100.000 vaten per dag) en Syrië (150.000 vaten per dag) betrekken Iraakse olie onder de marktprijs, terwijl zij zelf voor miljarden dollars consumptiegoederen afzetten op de Iraakse binnenlandse markt. Turkse oliemaatschappijen hebben plannen – kennelijk in overleg met zowel KDP als het regime in Bagdad – om in Noord-Irak naar olie te zoeken.

Op politiek-diplomatiek vlak heeft Irak zich verzoenend opgesteld tegenover zijn directe omgeving. De routineuze mediacampagnes tegen Saudi-Arabië en Koeweit zijn gestopt, hetgeen sterk heeft bijgedragen aan de positieve sfeer die rond de Arabische topconferentie in maart 2002 hing. Met Iran is het overleg over bilaterale zaken als grensverkeer, uitwisseling van resterende krijgsgevangenen (uit de oorlog 1980-1988), en het bezoek van Iraanse pelgrims aan shiitische heiligdommen in Zuid-Irak, hervat. Syrië is in wezen neutraal en ontvangt zowel Iraakse regeringsfunctionarissen alsook Iraakse opposanten.

Onderwijl blijven in de VS zowel in het Congres als onder regeringsfunctionarissen stemmen opgaan, om definitief met het regime van Saddam Hoessein af te rekenen.

Primaire probleem is echter dat er geen enkel bewijs is dat Irak in samenhang brengt met de aanslagen in de VS. Daardoor valt het de VS zwaar hun regionale bondgenoten te overtuigen van een militaire campagne tegen Irak.

Welbeschouwd beoordelen deze landen de huidige conventionele slagkracht van de Iraakse strijdkrachten als minder bedreigend dan eind jaren '80. Daarnaast hebben de wapeninspecties en het sanctieregime van de VN het potentieel van de Iraakse niet-conventionale middelen terdege ondermijnd. Er is derhalve in hun ogen geen directe reden tot militair optreden. Temeer daar met name de Golfstaten (met uitzondering van Koeweit) op de lange termijn voor Irak – evenwel niet speciaal met het huidige regime – een rol zien weggelegd als tegenwicht voor de hegemonistische aspiraties van Iran.

Van betekenis is voorts dat Irak heel handig inspeelt op de escalatie van het Israëlisch-Palestijnse conflict. Door aanhoudend het geweld van Israëlische zijde te verketteren en zich – in de publieke opinie succesvol – te profileren als het enige Arabische land dat zich verzet tegen de hegemonie van de VS (als beschermer van Israël), wordt de speelruimte van de overige Arabische landen beperkt. Immers, indien deze nu instemmen met militaire acties tegen Irak, lopen zij het gevaar door diezelfde publieke opinie als "verraders van de Arabisch-Palestijnse zaak" en als "Amerikaanse handlangers" te worden bestempeld. Een etiket dat weinig leiders in het Midden-Oosten ambleren.

Internationaal bestaat tot dusver evenmin een duidelijke voorkeur voor ingrijpen in Irak. Niet enkel regionale leiders, maar ook VN secretaris-generaal Annan heeft gewaarschuwd voor overhaaste militaire stappen tegen Irak. Hij heeft verklaard dat de VN-Veilighedsraad (VNVR) geconsulteerd moet worden alvorens een dergelijke actie kan plaatsvinden. Van betekenis in dit verband is dat sinds 1 januari 2002 Syrië een zetel in de VNVR heeft. Dit kan – tezamen met verwachte oppositie van tenminste Rusland en China – 'anti-Iraakse' besluitvorming in dit forum compliceren.

Vermeldenswaard op het internationale vlak is de aanvaarding van resolutie 1409 op 14 mei 2002 door de VN-Veilighedsraad. Deze resolutie behelst een aanpassing van het bestaande 'olie-legen-voedsel' programma. De VN-organisatie UNMOVIC (*United Nations Monitoring and Verification Committee*) en IAEA (*International Atomic Energy Agency*) krijgen het toezicht op alle contracten in dit programma en zullen de civiele goederenhandel zonder meer vrijgeven. Enkel de aanvragen met goederen die in een 332 pagina's tellend document staan, de zogenaamde *Goods Review List* (met *dual-use* producten), zullen doorverwezen worden naar het VN-sanctiecomité (dat voornamelijk alle contracten moest goedkeuren) voor een nadere beoordeling. De overige bepalingen van het oude 'olie-legen-voedsel' programma blijven van kracht, evenals het wapenembargo. Irak liet twee dagen na de aanvaarding weten dat het de nieuwe resolutie accepteerde.

Resolutie 1409 is een compromis tussen de VS en Rusland die eerder in 2001 niet tot overeenstemming konden komen over zogenaamde *smart sanctions*. Rusland heeft zich bereid getoond de door de VS aangedragen *Goods Review List* onder de loep te nemen en met amendementen te komen. Momenteel verdienen Russische firma's veel geld met de (olie)handel met Irak. Op hun beurt hebben de VS hun eis laten vallen dat het grensverkeer met Irak strenger zou moeten worden gecontroleerd door de buurlanden. Direct na de lancering van dit voornameen vorig jaar lieten deshetreffende landen af weten daar niets voor te voelen.

4. MILITAIRE SITUATIE

4.1 Algemeen

De totale strijdkrachten van Irak bestaan uit ca. 287.500 man. Deze zijn als volgt onderverdeeld: landstrijdkrachten 250.000 man, luchstrijdkrachten 35.000 man, en zeestrijdkrachten 2500 man. De belangrijkste eenheden zijn de Republikeinse Garde en de Speciale Republikeinse Garde. De best uitgeruste eenheden zijn de 6 divisies van de Republikeinse Garde (RG), ook wel *Republican Guard Force Command* genoemd. De RG beschikt o.a. over de 750 meest inzetbare tanks (T-72).

4.2 Militaire economie

De Iraakse economie staat onder internationale curatele door het strenge VN-sanctieregime. In de nasleep van de Golfoorlog (1990-91) startte de economie in en ontstond er een glurende inflatie, hetgeen uiteindelijk resulteerde in sterk verslechterende levensomstandigheden voor het Iraakse volk. Om een humanitaire ramp te voorkomen, startte de VN in december 1996 met het 'olie-tegen-voedsel' programma, waarbij Irak olie mag exporteren en de daaruit voortvloeiende inkomsten onder VN-toezicht gebruikt worden voor de aankoop van voedsel en medicijnen. Ook goederen die bestemd zijn voor 's lands infrastructuur mogen onder dit regime geïmporteerd worden.

Naast deze legale inkomstenbron genereert het Iraakse regime inkomsten uit de illegale verkoop van olie en gerelateerde producten. Voorts is Irak er tevens in geslaagd geld te verdienen aan het officiële VN-programma door toeslagen te bedingen bij de (veelal westerse) bedrijven die de Iraakse olie kopen. De totale inkomsten van al deze illegale transacties wordt geschat op US\$ 6,6 miljard in de afgelopen vijf jaar . Met een deel van dit geld wordt niet alleen de benodigde loyaliteit bij de strijdkrachten en het veiligheidsapparaat gekocht, maar ook een beperkte hoeveelheid militaire reserveonderdelen in het buitenland.

Vanzelfsprekend zijn exacte cijfers over het defensiebudget niet beschikbaar, maar geschat wordt dat in 2000 ter waarde van US\$ 3 miljard is uitgegeven aan defensie, dat is 7% van het bruto binnenlands product. De grootste uitgavenpost is personeelskosten, maar een deel wordt gebruikt voor de kleinschalige aanschaf van materieel vanuit het buitenland. Door smokkel van reserveonderdelen en kannibalisatie tracht het land zijn militair materieel te onderhouden. Hierbij concentreert men zich hoofdzakelijk op onderdelen voor tanks, pantservoertuigen, artillerie en luchtverdediging.

4.3 Massavernietigingswapens en ballistische raketten

4.3.1 Nucleaire wapens

Na de Golfoorlog werd de ontmanteling van het Iraakse nucleaire programma door de VN overgelaten aan experts van het Internationale Atoomagentschap (IAEA). Een groot deel van de Iraakse nucleaire installaties bleek al tijdens de Golfoorlog te zijn vernietigd. Niettemin heeft de IAEA zijn eindoordeel over de Iraakse nucleaire ontwapening opgeschort, mede omdat Irak nog steeds geen volledig beeld geeft van zijn nucleaire leveranciers.

Voorts zijn er aanwijzingen dat Irak onderdelen van zijn nucleaire programma heeft weten achter te houden. Irak tracht de beschikbare kennis en expertise zo veel mogelijk op peil te houden, opdat het nucleaire programma op termijn kan worden gereactiveerd. Momenteel beschikt Irak niet over nucleaire wapens. De beoordeling is dat Irak - Indien alle sancties zouden zijn opgeheven - vijf tot zeven jaar nodig heeft om een simpel kernwapen te ontwikkelen.

4.3.2 Biologische wapens

Aangenomen wordt dat Irak een deel van zijn biologische wapenprogramma aan VN-inspecties heeft weten te onttrekken. Het is zelfs mogelijk dat het land nog over een restant strijdmiddelen beschikt. De kwaliteit zal echter zodanig zijn teruggelopen dat van een effectieve-inzet nauwelijks sprake kan zijn. Belangrijker dan de beschikbare strijdmiddelen echter zijn de productiemiddelen waarmee verse strijdmiddelen kunnen worden geproduceerd. Irak wordt in staat geacht zijn diverse biologische wapenprogramma's binnen een aantal maanden op kleine schaal te hervatten.

4.3.3 Chemische wapens

Vooralsnog moet er van worden uitgegaan dat Irak over enige honderden tonnen chemisch strijdmiddel kan beschikken. Recente gegevens over de samenstelling en kwaliteit van dit arsenaal, overgebleven uit de periode van vóór de Golfoorlog, zijn niet beschikbaar. Of Irak dit arsenaal heeft weten aan te vullen met recente productie is eveneens niet bekend. Eerdere inschattingen gingen uit van ca. 600 ton strijdmiddelen, nagenoeg gelijk verdeeld over VX, GF en mosterdgas.

Titel Irak politiek-militaire situatie
 Status Definitief
 Datum 27 juni 2002

4.3.4 Ballistische raketten

Na de Golfoorlog hebben de VN-inspecties er op toegezien dat alles wat niet door de Coalitie was vernietigd, alsnog vernietigd werd. Het is echter niet uit te sluiten dat Irak een onbekend aantal raketten verborgen heeft weten te houden voor de VN-inspecteurs om deze - indien mogelijk - in te zetten in een noodsituatie. In deze zin blijft er sprake van een potentiële dreiging.

Conform VN-resoluties is Irak geoorloofd over kortaafstands-raketten te beschikken. In dit kader ontwikkelt Irak twee systemen met een bereik van 150 km. Het primaire doel van deze programma's lijkt vooral het behoud van kennis en expertise op het gebied van ballistische raketten. Irak beschikt over enkele onderzoeks- en ontwikkelcentra waar tests en productie plaatsvinden.

Er bestaat onduidelijkheid in hoeverre Irak in staat is om op korte termijn zijn programma's voor middellangeafstands-raketten (bereik 1000-3000 km) te hervatten. Feit is namelijk dat de omvangrijke buitenlandse steun aan de Iraakse raketprogramma's in de jaren vóór de Golfoorlog - samen met het hiermee gepaard gaande verwervingsnetwerk - is weggevallen.

Enkel indien relevante VN-sancties niet meer van kracht zouden zijn, wordt Irak in staat geacht om met buitenlandse hulp in vijf tot zeven jaar een raket met een bereik van 1000 km te kunnen ontwikkelen. Zonder buitenlandse hulp is de doorontwikkeling van raketten met een bereik van 150 km naar systemen met een bereik van meer dan 1000 km een (te) grote stap die meer ontwikkelde landen niet hebben kunnen maken.

4.3.5 Inzet

In het verleden hebben de Iraakse strijdkrachten chemische strijdmiddelen ingezet tegen Iran en tegen opstandige elementen van de eigen bevolking (Koerden).

De tactische inzet van chemische strijdmiddelen in de oorlog tegen Iran (1980-88) vond telkenmale plaats op het moment dat omvangrijke Iraanse troepenconcentraties op het punt stonden de Iraakse verdedigingslinies te doorbreken. Tegen de Koerden betrof het primair de intimidering van de Koordische bevolkingsgroep. Beide inzetten waren succesvol, in die zin dat het beoogde doel werd bereikt.

Tijdens de Golfoorlog in 1990-91 zette Irak deze middelen niet in tegen Coalitie-landen of Israël, al waren deze wel beschikbaar. Reden hiervoor is dat Irak inziel dat een dergelijke inzet, een massieve reactie van de tegenpartij tot gevolg zal hebben die de primaire doelstelling van het regime – zijn voortbestaan – in gevaar zal brengen. De beoordeling is derhalve dat massavernietigingswapens denkkelijk enkel gebruikt zullen worden tegen een tegenstander die niet over dergelijke middelen beschikt (of slechts zeer gering), of wellicht als uitnem (vergeldings)wapen indien tijdens een militair conflict geoordeeld wordt dat het einde van het regime nabij is.

Van belang hierbij is dat de kans reëel is dat die laatste perceptie in zo'n vergevorderd stadium postvat, dat – gelet op het centralistische karakter en tegelijkertijd gebrekkige structuur van het machtsysteem – de order van het opperbevel in Bagdad naar de bevoegde commandanten voor deze inzet te laat gegeven wordt. In de eerste plaats is het mogelijk dat de order de bevoegde commandant niet (meer) bereikt doordat de verbindingen afgesneden zijn. In de tweede plaats kan de militaire situatie ter plekke dan al zodanig verslechterd zijn dat de loyaliteit van de plaatselijke commandant ondermijnd is en deze besluit de order te negeren. Ofschoon het delegeren van bevoegdheden inzake de inzet naar plaatselijke commandanten tot de mogelijkheden behoort, is dit niet vanzelfsprekend in de op de oude Sovjetleest gestoelde Iraakse militaire doctrine. Resumerend kan gesteld worden dat de inzet van massavernietigingswapens zeker geen automatisme is of zal geschieden op basis van irrationele overwegingen.

4.4 Landstrijdkrachten

4.4.1 Organisatie en personeel

Irak verloor tijdens de Golfoorlog van 1990-91 nagenoeg de helft van zijn militair-materiële capaciteit. Het daaropvolgende VN-sanctieregime heeft ertoe geleid dat de Iraakse strijdkrachten geen nieuw materieel mochten aanschaffen en daarnaast te kampen kregen met onderhoudsproblemen. Desondanks zijn de landstrijdkrachten relatief goed uitgerust en georganiseerd. Zij blijven een belangrijke strijdmacht in de Golfregio vormen. Zo beschikt Irak nog steeds over meer tanks en pantservoertuigen dan Iran.

Door de grote verliezen moesten de Iraakse strijdkrachten drastisch reorganiseren. Na reorganisatie zijn 17 divisies reguliere strijdkrachten, verdeeld over 5 korpsen en 6 divisies Republikeinse Garde (ca. 60.000), verdeeld over twee korpsen, overgebleven.

Titel Irak: politiek-militaire situatie
 Status Definitief
 Datum 21 juni 2002

Gezien de personele en materiële vulling van de eenheden is het zeer goed mogelijk dat deze reorganisaties nog verder zullen gaan. Een en ander is natuurlijk ook afhankelijk van het moment dat de sancties tegen Irak worden opgeheven.

Een divisie (zowel regulier als van de Republikeinse Garde) bestaat op papier uit gemiddeld 12.000 man. Op papier bestaat de landstrijdkrachten (inclusief ondersteuning) uit 350.000 man, maar gezien de vullingproblematiek zal het werkelijke aantal eerder rond de 250.000 liggen.

Naast het reguliere leger en de Republikeinse Garde zijn er nog verscheidene andere organisaties die vooral belast zijn met de interne veiligheid.

- De Speciale Republikeinse Garde (ca. 10.000) is belast met de bescherming van het regime in Bagdad en bestaat uit 7 bataljons infanterie ondersteund door pantservoertuigen en luchtverdediging.
- De *Saddam Fedayeen* milizie (ca. 11.500 man) is opgericht door Saddams oudste zoon, Uday. Deze milizie kan hoogstens ingezet worden voor patrouilletaken en als repressiemiddel.
- De regerende Ba'ath-partij kent bewapende milities en verzorgt tevens militaire (voor-) opleidingen voor 14- tot 18-jarigen.

Overige organisaties zoals het Volksleger, de *Emergency Force*, de grenstroepen, en het Jeruzalemleger (*Quds Army*) hebben zeer beperkte taken en mogelijkheden en nauwelijks militair gewicht.

4.4.2

Materieel

Ondanks de verliezen in de Golfoorlog en de oorlog met Iran (1980-88) heeft Irak nog altijd de beschikking over een groot arsenaal aan landgebonden materieel. Een groot deel hiervan is echter sterk verouderd, terwijl het modernere materieel bovendien heeft te kampen met grote onderhoudsachterstanden. Het bruikbare materieel wordt vrijwel voortdurend gebruikt in Noord- en Zuid-Irak.

Het grootste deel van het Iraakse materieel is van Russische oorsprong, maar een klein deel bestaat uit verouderd westers materieel.

Voor wat betreft de verdeling van het materieel kan gesteld worden dat de Republikeinse Garde de beschikking heeft over het meest moderne en inzetbare materieel en dat de reguliere strijdkrachten beschikken over meer verouderd materieel.

Gezien de penibele situatie van het materieel is Irak gedwongen om inventief om te gaan met de beschikbare middelen.

De redenen achter de verminderde inzetbaarheid voor de gevechtsvoertuigen gelden ook voor de ondersteunende/logistische voertuigen. Tekorten aan transportvoertuigen voor personeel en materieel, brandstofvoertuigen, ambulances en dergelijke zorgen er voor dat een eventuele militaire actie door Iraakse eenheden in plaats en tijd beperkt zullen zijn.

4.4.3

Ontplooiing en activiteiten

Voor zijn binnenlandse veiligheid heeft het regime in Bagdad de verschillende militaire eenheden over het land verspreid ingezet. Voor de directe bescherming van het regime is de Speciale Republikeinse Garde specifiek binnen Bagdad belast met de beveiliging van objecten en personen. De paramilitaire organisaties zijn maar matig opgeleid en bewapend en voeren hoogstens patrouilles uit.

Tijds: Irak: politiek-militaire situatie
Status: Definitief
Datum: 21 juni 2002

4.5 Luchtstrijdkrachten

4.5.1 Organisatie en personeel

De Iraakse luchtstrijdkrachten en luchtverdediging hebben een structuur die is opgebouwd naar zowel Russisch als ook westers model. Het ineffactieve gebruik van de luchtstrijdkrachten vloeit voort uit een zeer gecentraliseerde (lees: oude Sovjetrussische) *Command, Control and Communications (C³)* organisatie. Hierbij wordt van commandanten verwacht dat slechts de vanuit Bagdad gegeven opdrachten worden uitgevoerd. Dit systeem, waarbij elken initiatief tot een minimum wordt beperkt, heeft aanzienlijk bijgedragen aan de grote verliezen in het begin van de oorlog tegen Iran (1980-88).

De huidige personeelssterkte van de Iraakse luchtstrijdkrachten is circa 35.000 man. De marine en landstrijdkrachten beschikken over eigen, onafhankelijke, luchtcomponenten die echter wel zeer nauw samenwerken met de luchtstrijdkrachten.

Door het gebrekkige optreden tijdens de Golfoorlog, de ineffactieve dagelijkse inzet, samenzweringen tegen het regime, en de vele overlopers genieten de luchtstrijdkrachten weinig vertrouwen bij het Iraakse regime. Dit heeft geresulteerd in een verschuiving van de verantwoordelijkheid voor de verdediging van het Iraakse luchtruim naar de luchtverdedigingsseenheden en van de tot de landstrijdkrachten behorende helikoptereenheden voor het uitvoeren van aanvalsoperaties.

4.5.2 Materiaal

Als gevolg van de oorlog met Iran en de desastreus verlopen Golfoorlog zijn veel van de vliegtuigen en helikopters vernietigd of op zodanige wijze beschadigd dat deze niet meer operationeel inzetbaar zijn. Ook worden momenteel vliegtuigen ingezet in een rol waar zij niet voor zijn ontworpen, gebouwd of aangekocht. Verder veroorzaken tekorten aan reserveonderdelen een verdere afname in de inzetbaarheid van de verschillende wapensystemen. Door genoemde factoren wordt circa 40% van de vliegtuigen als niet-operationeel beschouwd. Deze toestellen worden wel als *dummy* of *decoy* gebruikt om eventuele aanvallers te misleiden.

Titel Irak: politiek-militaire situatie
 Status Definitief
 Datum 24 juni 2002

Aan de luchtverdedigingsystemen hebben de Iraakse luchtmachtkrachten nog altijd de beschikking over aanzienlijke aantallen SAMs en luchtdoelgeschut. Het betreft hier voornamelijk materieel afkomstig uit de voormalige Sovjet-Unie, zoals de SA-2, -3, -6, en -8. Verder is er nog een aantal door Frankrijk geleverde Roland-systemen aanwezig.

4.5.3 Ontplooiing en activiteiten

Met de instelling van twee zogenaamde no-fly zones (NFZ's), die het gebied noord van de 36° parallel en zuid van 33° parallel omvatten, zijn de vlieg- en oefenmogelijkheden van de Iraakse luchtmachtkrachten aanzienlijk beperkt. Deze NFZ's hebben de luchtmachtkrachten tevens de mogelijkheid van het gebruik van de in de NFZ's gelegen vliegvelden ontnomen.

Een beperkte inzet van de luchtmachtkrachten gedurende de Golfoorlog gevolgd door een periode van vliegstilte heeft er toe bijgedragen dat de inzetbaarheid van de luchtmachtkrachten tot een bijzonder laag niveau is gedaald.

4.6 Zeestrijdkrachten

4.6.1 Organisatie en personeel

Net als de land- en luchtmacht heeft ook de marine grote verliezen geleden tijdens de Golfoorlog. Vrijwel alle toen in dienst zijnde platformen van de Iraakse marine zijn vernietigd. Daarnaast werden ook veel infrastructuurwerken, waaronder het hoofdkwartier, ondersteuningsfaciliteiten en kaderwoningen verwoest.

De haven van Umm Qasr, waar vóór de oorlog marineschepen gestationeerd waren, is na de oorlog aan Koeweit toegewezen als gevolg van een grenscorrectie. Hierdoor beschikt Irak nu alleen nog over de havens van Basra, gelegen aan de Shatt al-Arab, en Khar al-Zubair.

De personeelssterkte wordt geschat op ongeveer 2500 man. Gezien de lage prioriteit die het regime aan de marine geeft en de staat waarin haar materieel verkeert, mag getwijfeld worden aan de motivatie van het personeel.

Titel Irak: politiek-militaire situatie
 Status Definitief
 Datum 21 juni 2002

Gelot op de huidige interne situatie in, met name, Noord-Irak en de externe situatie met de landen in de regio alsook de relatie met de VS, is het evident dat de diverse dreigingen ten opzichte van Irak niet vanuit zee komen. Om die reden vindt herstel van de oorlogsschade nauwelijks plaats en worden ook geen activiteiten ontplooid om de marine te moderniseren en uit te breiden.

4.6.2 Materieel

Het VN-sanctieregime en de lage prioriteit die de marine binnen de strijdkrachten geniet hebben ervoor gezorgd dat de operationele gereedheid van de marine bijzonder slecht

- 1 trainingsfregat
- 1 OSA-klasse geleidewapen patrouilleboot
- 1 BOGOMOL-klasse patrouilleboot
- Ongeveer 80 SAWARI-klasse boten, bestemd voor patrouilles op de binnenwateren.

4.6.3 Ontplooiing en activiteiten

De marine moet zich op basis van het beperkte en slecht onderhouden materiaal en dito bewapening noodgedwongen beperken tot patrouilles op de binnenlandse waterwegen en een incidentele patrouille en kleinschalige oefening in het uiterste noorden van de Golf. De aan zee gelegen buurlanden van Irak beschikken allen over een marine die moderner, groter en beter uitgerust is dan de Iraakse die niet in staat is de kust te verdedigen en een aanval af te slaan. Irak is echter wel bij machte mijnen te leggen in het uiterste noorden van de Golf.

De lage prioriteit van de Iraakse marine vindt zijn weerslag in het feit dat, in tegenstelling tot land- en luchtmachteenheden, marine-eenheden niet regelmatig verplaatst worden om eventuele vernietiging door een luchtaanval te voorkomen.

Titel Irak: politiek-militaire situatie
 Status Definitief
 Datum 21 juni 2002

5. BEOORDELING

Het Iraakse regime is zich bewust van de nadrukkelijke internationale aandacht. Op politiek-diplomatiek gebied heeft Irak initiatieven ontplooid teneinde een eventuele (Amerikaanse) militaire actie te voorkomen. Tot op heden heeft Irak zich – voor zijn door - gematigd opgesteld. Weliswaar heeft president Saddam Hoessein de aanslagen van 11 september niet expliciet veroordeeld, maar tegelijkertijd veroordeld hij provocatieve uitspraken, laat staan dreigende militaire activiteiten. De jaarlijkse militaire oefeningen in de herfst vonden in 2001 gewoon doorgang, maar zonder in het oog springende verplaatsingen.

Tegelijkertijd treffen de Iraakse strijdkrachten voorbereidingen om verliezen zo veel mogelijk te beperken in geval van eventuele luchtaanvallen.

Er zijn geen concrete aanwijzingen dat de cohesie van het regime afneemt. Saddam Hoessein ontvangt geregeld zowel militaire als ook politieke en tribale leiders teneinde het beeld van nationale eensgezindheid te bevestigen. Dit laatste vindt tevens zijn weerslag in aanhoudende pogingen de aandacht van de bevolking te richten op ontwikkelingen in het buitenland, zoals het Israëlisch-Palestijnse conflict. Tegelijkertijd tracht het regime een zekere transparantie jegens de bevolking ten toon te spreiden over zijn activiteiten en besluitvorming. Vooralnog heeft dit het gewenste effect.

Ondanks de oorlogsverliezen en problemen met reserveonderdelen en onderhoud beschikt het Iraakse veiligheidsapparaat over voldoende middelen voor interne doeleinden. De aanhoudende Amerikaans-Britse militaire druk in de afgelopen jaren ten spijt is de inzetbaarheid van de primaire steunpilaren van het regime, de elite Republikeinse Garde en de Speciale Republikeinse Garde, in dezen onaangetast.

Het is uitermate speculatief om op dit moment in te gaan op eventuele Amerikaanse aanvalsplannen tegen Irak, laat staan een tijdspad. Vooralnog is de constatering dat van een wezenlijke Amerikaanse troepenopbouw die voor een grootschalige inzet benodigd is, geen sprake is. Bovendien mag niet uitgesloten worden dat de aanhoudende publiciteit rond deze kwestie ten doel heeft, Irak tot een inschikkelijk opstelling te dwingen inzake de VN-wapeninspecties. Tegelijkertijd gaat van de Amerikaanse dreigementen een waarschuwend signaal uit naar andere 'risicolanden' (zoals Iran en Noord-Korea).

Indien evenwel de VS toch overgaan tot een offensief, moet men ervan uitgaan dat het een omvangrijke operatie zal zijn, omdat kleinschalige operaties veel minder kans op succes hebben.

Titel: Irak: politiek-militaire situatie
 Status: Definitief
 Datum: 21 juni 2002

Enkel bij langdurige grootschalige luchtaanvallen op doelen van het machtsapparaat van het regime, zal de positie van Saddam Hoessein afbrokkelen. De commandostructuur zal versplinteren, waardoor het centrale gezag aan invloed inboet ten koste van lokale militaire bevelhebbers. In geval van substantiële verliezen aan Iraakse zijde, neemt de kans op verzet in het officierscorps toe en zal de loyaliteit van de elite-eenheden onder druk komen te staan.

Naar verwachting zullen de reguliere Iraakse strijdkrachten geen wezenlijk verzet zullen (kunnen) bieden bij een grootschalig Amerikaans offensief. Alle drie krijgsmachtonderdelen kampen met aanzienlijke problemen. Het moraal, de discipline en het materiaal verkeren in een bedroevende toestand. Desertie is - zelfs in de huidige relatieve vrede - een wijdverspreid verschijnsel. Militaire druk van buitenaf zal de nog resterende operationele slagkracht doorslaggevend ondermijnen.

Anders ligt het met de elitetroepen van de Republikeinse Garde (RG) en de Speciale Republikeinse Garde (SRG). Deze eenheden zijn geheel opgebouwd uit bevolkingsgroepen in het sunnitsche Centraal-Irak, waar ook Saddam Hoessein vandaan komt. Vooral van de 20.000 man van de SRG, waarvan het personeel exclusief gerecrueteerd is uit specifieke sunnitsche stammen, mag worden verwacht dat zij zich tot het uiterste zullen verzetten. Hun lot, en in het bijzonder van het kader dat van Koerden en shiïeten (de meerderheidsgroep in Irak) geen enkele clemantie hoeft te verwachten, is onlosmakelijk verbonden met dat van het huidige regime. Niettemin is een beperkende factor in dat verzet dat de SRG zich enkel in Bagdad bevindt en weliswaar over goed materiaal beschikt, maar niet over zware wapensystemen.

Daarentegen kunnen de 60.000 man van de RG wel gebruik maken van tanks en artillerie. De RG houdt toezicht op de reguliere strijdkrachten en vormt een defensief schild rond Bagdad. Maar ofschoon deze eenheden het best beschikbare materieel hebben en redelijk goed worden betaald, is het twijfelachtig in hoeverre de RG loyaal blijft aan het regime indien deze onder zware militaire druk komt. Het is niet denkbeeldig dat (grotere) RG-delen na kortstondig tegenstand te hebben geboden, zullen trachten zich aan de strijd te onttrekken vanwege het gevaar van totale vernietiging.

De diverse paramilitaire organisaties van het regime zijn militair gezien geen factor van betekenis en zijn primair bedoeld om opstanden van de bevolking te onderdrukken. Hierdoor kunnen eenheden van de reguliere strijdkrachten, RG en SRG worden ontlast. De belangrijkste militairen in dit verband zijn *Saddams Fedayeen* en de paramilitaire tak van de Ba'ath-partij. Van het inlichtingen- en veiligheidsapparaat gaat evenmin een militaire dreiging uit. Door de lage prioriteitstelling is de effectiviteit van het buitenlandnetwerk van de diverse diensten gering.

Titel Irak: politiek-militaire situatie
 Status Definitief
 Datum 21 juni 2003

Ovengans is een spontane opstand van (delen van) de Iraakse bevolking niet waarschijnlijk. Daarvoor is de combinatie van vrees voor het repressieapparaat en zorg voor het dagelijks bestaan te groot. Pas in een eindstadium van de doodstrijd van het regime mag rekening gehouden worden met een volksrevolte.

Evenzo vertonen KDP en PUK op dit moment weinig animo om grootschalige militaire stappen te ondernemen tegen Bagdad. Nochtans zal de druk vanuit Washington groot zijn om dit concept te overwegen, gelet op het succes in Afghanistan van Amerikaanse luchtsteun aan grondoperaties door lokale groeperingen. Echter, KDP en PUK zijn tevreden met de status-quo en zullen er weinig voor voelen deze situatie op het spel te zetten voor een onduidelijke toekomst. Zij zijn zich ervan bewust dat hun ideaal, een volwaardige Koerdische staat, geen optie is. Zowel de directe omgeving als de internationale gemeenschap vrezen het destabiliserende effect in de regio bij een dergelijke ontwikkeling.

Andere Iraakse oppositiegroeperingen spelen geen militaire rol van betekenis, zoals het *Iraqi National Congress* (INC), of hebben een in Amerikaanse ogen ongewenste politieke oriëntatie, zoals de shi'itische *Supreme Council for Islamic Revolution in Iraq* (SCIRI), gelieerd aan Iran. De regelmatig opduikende verhalen over mogelijke kandidaat-opvolgers van Saddam Hoessein zijn loos en doen krampachtig aan. Feit is dat eigenlijk geen enkele Iraakse baillie publiekelijk geassocieerd wil worden met Amerikaanse plannen in die richting. Dit niet zozeer vanwege het persoonlijke veiligheidsrisico, maar veeleer omdat eenieder die zich in de huidige situatie in het Midden-Oosten laat met de VS, prompt zijn eigen legitimiteit ondergraaft.

Zoals geschat hebben de landen in de regio bedenkingen bij een militaire actie tegen Irak. Zolang zij in onzekerheid verkeren over de exacte bedoelingen van de VS, betachten zij grote terughoudendheid. Een grootschalige maar korte Amerikaanse aanval die het regime van Saddam Hoessein zou uitschakelen, zal (binnenskamers) door de machthebbers stellig verwelkomd worden. Een langere campagne is voor de regionale leiders echter een spookbeeld. Enkel Turkije, NAVO-lid en deze dag door slechts economische omstandigheden afhankelijk van leningen van door de VS gedomineerde financiële instellingen, zal weinig aarzelingen kennen in het steunen van een eventuele Amerikaanse actie.

De gevoeligheden in de regio spitsen zich heden ten dage toe op de voortdurfing van het Israëliisch-Palestijnse conflict en de hiernaes gepaard gaande vermeerderde Amerikaanse vooringenomenheid ten gunste van de regering-Sharon. De tegenzin van de VS om voldoende druk uit te oefenen op premier Sharon om deze tot concessies te dwingen, draagt sterk bij aan het onbegrip bij zowel de Arabische leiders atsook hun bevolking. Zolang er geen gedegen perspectief is op een bevredigende eindregeling, zullen de Arabische leiders in de regio amper bereid zijn hun volledige medewerking te verlenen aan Amerikaanse operaties tegen Irak.

Titel Irak: politiek-militaire situatie
 Status Databrief
 Datum 21 juni 2002

Saudi-Arabië, met de cruciale Prins Sultan luchtmachtbasis vanwaar alle vliegoperaties in de regio worden gevolgd, heeft meermalen laten weten een militaire actie tegen Irak af te wijzen. Ook al zouden de Saudische autoriteiten (ongluikend) toestaan dat voornoemde luchtmachtbasis gebruikt wordt voor 'ondersteunende' activiteiten, een grootschalige Amerikaanse militaire opbouw op en vervolgens inzet vanaf Saudisch grondgebied richting Irak is in dit stadium onwaarschijnlijk.

Voor alle machthebbers in de regio geldt dat de negatieve implicaties van een militaire operatie verlies van politieke onrust in eigen land tot een (verdere) economische recessie die hun positie ondergraaft. Naarmate de geweldsintensiteit van de acties groter en zichtbaarder zijn, zullen de negatieve effecten op de politieke stabiliteit van alle omliggende landen, maar in de eerste plaats van Jordanië, toenemen. Een verdere radicalisering van delen van de Jordaanse bevolking (grotendeels van Palestijnse origine) is zeer waarschijnlijk, hetgeen zijn weerslag kan vinden in het geweld in Israël en de Palestijnse Gebieden.

Een economische crisis is niet denkbeeldig. Veel landen in de regio verkeren in economische moeilijkheden en willen rust en stabiliteit om noodzakelijke economische plannen en hervormingen te realiseren. Bovendien zijn er landen (zoals Syrië) die hun optimistische budget voor 2002 mede baseren op de groei van het handelsverkeer met Irak. Een eventuele vluchtelingenstroom vanuit Irak zal de economieën van de buurlanden verder onder druk zetten.

Voorts zijn de regionale machthebbers beducht voor een langdurige chaotische situatie in Irak als gevolg van de val van het regime van Saddam Hoessein. Een mogelijke strijd om de macht tussen verschillende militaire bevelhebbers, als exponenten van de diverse belangengroepen, zal uitmonden in het ineenstorten van de openbare orde. In ieder geval zou chaos in Irak diverse buurlanden, vooral Turkije en Iran, ertoe verleiden hun invloed op de gebeurtenissen en de opvolging van Saddam Hoessein te laten gelden. Het ligt voor de hand dat Iran zich neutraal zal opstellen tijdens een eventuele militaire actie tegen Irak. Maar het spreekt vanzelf dat een pro-Amerikaans opvolger-regime op weinig sympathie vanuit Teheran hoeft te rekenen.

Ten aanzien van een opvolger geldt dat de kans groot is dat een nieuwe sterke man voortkomt uit de strijdkrachten – eventueel steunend op oude Ba'ath-connecties – die de kern van de huidige machtsstructuur vormen.

Titel Irak: politiek-militaire situatie
Status Definitief
Datum 21 juni 2002

Een nieuwe leider zal zijn eigen machtsbasis creëren. Het is onwaarschijnlijk dat een nieuwe regering wel een democratisch gehalte (en dus een shi'itisch karakter) zal hebben. Mocht het in eerste instantie al tot een formele federatieve structuur komen, zal deze hoogstwaarschijnlijk op termijn niet standhouden.

Samenvattend kan gesteld worden dat de VS voor een militaire campagne tegen Irak momenteel weinig of geen steun bij de machthebbers in de regio aantreffen omdat deze bevreesd zijn voor destabiliserende politieke en economische implicaties en derhalve voor hun eigen positie. Ofschoon de veiligheidsapparaten in alle omliggende landen voldoende capabel zijn om regimebedreigende ontwikkelingen te verijdelen, zullen in ieder geval anti-Amerikaanse sentimenten aangewakkerd worden. In het uiterste geval zouden machthebbers in de Golf zich genoopt kunnen voelen de Amerikaanse militaire presentie in eigen land aanzienlijk te verminderen.

Daarentegen zou een wezenlijke inschattingfout van Saddam Hoessein, in de vorm van een militair avontuur richting Noord-Irak bijvoorbeeld, de VS een uitgelezen mogelijkheid bieden te reageren. Maar het achterwege blijven van een dergelijke inschattingfout is juist kenmerkend voor de Iraakse besluitvorming in de laatste jaren.

Rest de Iraakse weigering VN-wapeninspecties toe te laten. Zoals gezegd hebben de VS het tagengaan van proliferatie van massavernietigingswapens tot prioriteit verklaard in de 'strijd tegen het terrorisme'. Geconfronteerd met de acute dreiging van een grootschalige militaire actie, kan er van uit worden gegaan dat het Iraakse regime een *volle face* maakt en de VN-Inspecteurs toelaat. Alhoewel dit stevig geen wezenlijke beleidswijziging zou behelzen en effectieve inspecties aanhoudend gedwarsboemd zullen worden, zal dit niettemin de onderbouwing van de Amerikaanse argumentatie voor een militaire operatie ondermijnen. De marketing van een militaire actie tegen Irak zal in dat geval in de regio nog moeizamer verlopen.

Ruimte voor
Voornamelijk
(P)

Datum
19/06/02

Correspondentienuummer
DIS 200.001 0298

Ministerie onderdeel
MID/AAR/RB2

Uitgeant stuk (invalide door het BDI o.q. secretarie)
geht door
gecoll. door
verzendsdatum
verzonden door

Bezoekadres

26/6/2002

Doorkiesnummer

Blauwobrief Brief Nota
 Telegram Telex Klod + net

Onderwerp
*Irak: politiek-militaire
situatie*

Aan *(Handwritten signature)* - zie verzendlijst
(Handwritten signature)

Moxie te zenden bijlagen
Aantal

Steller
Aanwijzingen voor het BDI o.q. de secretarie

Toestel
Datum *19/6 2002*
Parasol

Vernietigingsdatum

Vervolg- en medeparalen vooraf
Dienstonderdeel
HRB2
HAAR
P
D
Omv.
24/6
25/6
Verz.
19/06
20/6
24/6
25/6
Parasol

Te zenden afschriften
ex. van
ex. van
ex. van
ex. van
ex. van
ex. van
ex. van
ex. van

ARCHIEF 26 JUN 2002
Start
Eindparasol

Afgedane stukken

Arrestatie parasol
Ter kennisgeving achteraf

Overlegde dossiers

Codenummers

ARCHIEF

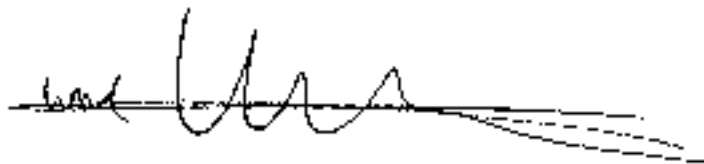
Aan
Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan
Chef Defensiestaf
DAB
Min. Aig Zaken

Datum 23 juli 2002
Oms kenmerk DIS2002013286
Onderwerp Dagelijke Briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de stand van zaken bangaande de situatie in Irak.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd

Prv Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst

F.H. Meulman
Commodore

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon:
Telefax:
PNVX:
Spandex:

DCBC briefing dinsdag 23 juli 2002
Afgesloten op: 230600Z JUL 02

IRAK

1 Actuele situatie

Actuele internpolitieke situatie

De algemene veiligheidssituatie in Irak is kalm. Na enkele kleine aanslagen in Bagdad in het voorjaar van 2001 door elementen van de (shiiitische) oppositie, vonden nadan geen noemenswaardige incidenten plaats. De goed georganiseerde veiligheidsdiensten en elitesoldaten zijn in staat regimebedreigende ontwikkelingen in een vroegtijdig stadium te verijdelen.

In de hiërarchie van de machtselite rond Saddam Hoessein zijn geen wezenlijke wijzigingen opgetreden. Genmaj Abd al-Hamid Mahmud controleert als privé-secretaris de agenda van en de toegang tot Saddam Hoessein. Regelmatig worden vergaderingen belegd met enkele leden van de Revolutionaire Commandoraad, zoals Izzat Ibrahim al-Duri, Taha Yasin Ramadan, Tariq Aziz, en Ali Hasan al-Majid. Ook Qusay Hoessein, de tweede zoon van de president en inmiddels een officiële regeringsfunctie bekledend, is hierbij vaak aanwezig. Met zijn versterkt zijn centrale controle door voortdurend zijn veiligheidsstructuur te reorganiseren. Het schuiven met verantwoordelijkheden van de diverse inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de strijdkrachten past in

dit beeld. Als coördinator van voornoemde diensten is Saddam Hoesseins tweede zoon Qusay Hoessein inmiddels de facto de tweede man van het regime.

Naast deze algemeen politiek georiënteerde bijeenkomsten, overlegt Saddam Hoessein op gezette tijden met hoge militaire functionarissen. De nadruk ligt hierbij op luchtverdediging en de militaire industrie. Laatstgenoemde sector wordt geleid door een ministerie, waarvoor een adequate financiering in stand wordt gehouden. Hierdoor is Irak in staat gebleken het vertrek van eigen competente specialisten naar het buitenland te beperken.

Op basis van zijn geografische positie, olierijkdom en geschiedenis streeft Irak naar een prominente positie in de Golfregio, waarvoor de (wederopbouw van de) strijdkrachten als basis dient. De Golfoorlog en zijn gevolgen hebben geen afbreuk gedaan aan de Iraakse ambitie. Feit is evenwel dat het Iraakse militaire vermogen sterk aan slagkracht heeft ingeboet, en dat de militaire infrastructuur in zijn geheel aanzienlijk is aangetast.

( ) Actuele militaire situatie

Hoewel Irak over een aanzienlijke conventionele militaire capaciteit blijft beschikken, is het militaire machtsevenwicht tussen Irak en zijn buren in het nadeel van Bagdad verschoven. Vooral Iran (maar in sommige opzichten ook Saudi-Arabië) ontwikkelt in toenemende mate een uitdaging conventionele strijdmacht. Voorts beschikken zowel Iran, alsook Saudi-Arabië ( ) over ballistische raketten. Ook Israël met zijn geavanceerd ballistische raketsysteem ( ) wordt als een potentiële militaire dreiging gezien.

De voortdurende achteruitgang van de Iraakse conventionele militaire middelen kan op den duur een punt bereiken waarna een eventuele heropbouw buitengewoon veel tijd zal gaan kosten. Het Iraakse regime zal dit als ontoelaatbaar beoordelen. In de ogen van Irak bieden alleen massavernietigingswapens, tezamen met ballistische raketten, een afdoende afschrikkende tegen de potentiële militaire dreigingen vanuit het buitenland. Het ligt derhalve in de lijn van de verwachting dat Irak zal trachten nog meer nadruk te leggen op zijn programma's voor niet-conventionele wapens om het conventionele overwicht van zijn rivalen te compenseren. Dit betreft met name het ambitieuze conventionele en niet-conventionele bewapeningsprogramma van erfvijand Iran.

Van betekenis in dezen is dat de sancties en UNSCOM-inspecties veel bereikt hebben bij het in kaart brengen en vernietigen van de Iraakse wapenprogramma's. Niettemin blijft Irak beschikken over de noodzakelijke infrastructuur en kennis van zaken om programma's voor niet-conventionele wapens te reactiveren. De aanhoudende afwezigheid van VN-wapeninspecteurs maakt relevante controle steeds problematischer. Er kan vanuit gegaan worden dat met de beëindiging van de UNSCOM-inspecties in 1998, Irak meer vrijheid van handelen heeft gekregen om in het buitenland benodigdheden voor zijn wapenprogramma's te verwerven.

( ) Regionale en internationale positie

In zijn streven naar doorbreking van het regionale isolement heeft Irak in de afgelopen jaren vooruitgang geboekt. Hoewel het wantrouwen in de regio jegens de intenties van Saddam Hoessein zeker niet verminderd is, staan veel landen op het standpunt dat zij het zich niet kunnen permitteren de economische mogelijkheden van Irak te negeren. Deze houding mondt uit in de huidige bloeiende handelsbetrekkingen (o.a. op basis van vrijhandelsakkoorden) die onontkoombaar gepaard gaan met beperkte politieke relaties.

Vooraf de directe buurlanden profiteren van deze situatie. Jordanië ( ), Turkije ( ) en Syrië ( ) betrekken Iraakse olie onder de marktprijs, terwijl zij zelf voor miljarden dollars consumenten-goederen afzetten op de Iraakse binnenlandse markt. Turkse olie maatschappijen hebben plannen – kennelijk in overleg met zowel de Koerdische KDP als het regime in Bagdad – om in Noord-Irak naar olie te zoeken.

Op politiek-diplomatiek vlak heeft Irak zich verzegend opgesteld tegenover zijn directe omgeving. De routineuze mediacampagnes tegen Saudi-Arabië en Koeweit zijn gestopt, hetgeen sterk heeft bijgedragen aan de positieve sfeer rond de Arabische topconferentie in maart 2002. Met Iran is het overleg over bilaterale zaken als grensverkeer, uitwisseling van restarode krijgsgevangenen (uit de oorlog 1980-1988) en het bezoek van Iraanse pelgrims naar de heilige plaatsen in Zuid-Irak, hervat. Syrië is in wezen neutraal en ontvangt zowel Iraakse regeringsfunctionarissen als ook Iraakse opposanten.

Onderwijl blijven in de VS zowel in het Congres als onder regeringsfunctionarissen stemmen opgaan, om in het kader van de terrorismebestrijding definitief met het regime van Saddam Hoessein af te rekenen. Primair probleem is echter dat er geen enkel bewijs is dat Irak in samenhang brengt met de aanslagen in de VS. Daardoor valt het de VS zwaar hun regionale bondgenoten te overtuigen van de noodzaak van een militaire campagne tegen Irak.

Welbeschouwd beoordelen deze landen de huidige conventionele slagkracht van de Iraakse strijdkrachten als minder bedreigend dan eind jaren '80. Daarnaast hebben de wapeninspecties en het sanctieregime van de VN het potentieel van de Iraakse niet-conventionele middelen terdege ondermijnd. Er is derhalve in hun ogen geen directe reden tot militair optreden. Ook zien met name de Golfstaten (met uitzondering van Koeweit) op de lange termijn voor Irak – evenwel niet speciaal met het huidige regime – een rol weggelegd als tegenwicht voor de hegemonistische aspiraties van Iran.

Van betekenis is voorts dat Irak heel handig inspeelt op de escalatie van het Israëlisch-Palestijnse conflict. Door aanhoudend het geweld van Israëlische zijde te verkeren en zich – in de publieke opinie succesvol – te profileren als het enige Arabische land dat zich verzet tegen de hegemonie van de VS (als beschermer van Israël), wordt de speelruimte van de overige Arabische landen beperkt. Immers, indien deze nu instemmen met militaire acties tegen Irak, lopen zij het gevaar door diezelfde publieke opinie als "verraders van de Arabisch-Palestijnse zaak" en als "Amerikaanse handlangers" te worden bestempeld. Een etiket dat weinig leiders in het Midden-Oosten ambiëren.

Internationaal bestaat tot dusver evenmin duidelijke steun voor militair ingrijpen in Irak. Niet enkel regionale leiders, maar ook VN secretaris-generaal Annan heeft gewaarschuwd voor overhaaste militaire stappen tegen Irak. Hij heeft verklaard dat de VN-Veilighedsraad (VNVR) geconsulteerd moet worden alvorens een dergelijke actie kan plaatsvinden. Van betekenis in dit verband is dat sinds 1 januari 2002 Syrië een zetel in de VNVR heeft. Dit kan – tezamen met verwachte oppositie van tenminste Rusland en China – 'anti-Iraakse' besluitvorming in dit forum compliceren.

Vermeldenswaard op het internationale vlak is de aanvaarding van resolutie 1409 op 14 mei 2002 door de VN-Veilighedsraad. Deze resolutie behelst een aanpassing van het bestaande 'olie-tegen-voedsel' programma. De VN-organisaties UNMOVIC (*United Nations Monitoring and Verification Committee*) en IAEA (*International Atomic Energy Agency*) krijgen het toezicht op alle contracten in dit programma en zullen de civiele goederenhandel zonder meer vrijgeven. Enkel de aanvragen met goederen die in een 332 pagina's tellend document staan, de zogenaemde *Goods Review List* (met *dual-use* producten), zullen voor een nadere beoordeling doorverwezen worden naar het VN-sanctiecomité (dat voorheen alle contracten moest goedkeuren). De overige bepalingen van het oude 'olie-tegen-voedsel' programma blijven van kracht, evenals het wapenembargo. Irak liet twee dagen na de aanvaarding weten dat het de nieuwe resolutie accepteerde. Resolutie 1409 is een compromis tussen de VS en Rusland die eerder in 2001 niet tot overeenstemming konden komen over zogenaemde *smart sanctions*. Rusland heeft zich bereid getoond de door de VS aangedragen *Goods Review List* onder de loep te nemen en met amendementen te komen. Momenteel verdienen Russische firma's veel geld met de (olie)handel met Irak. Op hun beurt hebben de VS hun eis laten vallen dat het grensverkeer met Irak strenger zou moeten worden gecontroleerd door de buurlanden. Direct na de lancering van dit voornemen vorig jaar lieten desbetreffende landen af weten daar niets voor te voelen.

Onderwijl zijn de besprekingen tussen de VN en Irak over een hervatting van de VN-wapeninspecties hervat, tot dusver zonder resultaat. Naar het zich laat aanzien gebruikt het Iraakse regime deze besprekingen vooral om publiekelijk de indruk te wekken te willen samenwerken met de internationale gemeenschap op het vlak van de NBC-gerelateerde wapeninspecties en tegelijkertijd tijd te rekken.

Politieke Situatie

103

- Actuele interne situatie
  - Mogelijkheid situatie stabil
- Case by case basis op de mogelijkheid hiervan
- Resolutie van VN op de Rohingya crisis
- Uitroep van noodtoestand
- Uitroep van noodtoestand door Bangladesh
- Uitroep van noodtoestand door Myanmar
- Uitroep van noodtoestand door India

Politieke Situatie

104

- De regering heeft een politieke bijeenkomst met
- Hoge militaire functionarissen
- Militaire hulp wordt ook geleverd door
- Militaire

Militaire situatie

105

- Overstrooming trek naar
- Wederzijdse aanslagen
- Uitroep van noodtoestand
- Uitroep van noodtoestand

Militaire situatie

106

- Voorste terrein onder controle militaire middelen
- Aansluiting conventionele militaire middelen
- Aansluiting conventionele militaire middelen
- Aansluiting conventionele militaire middelen

Militaire situatie

1.1.1.1

- UNSCOM-INSPECTIES
  - 1991
  - In 1991 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 1992-1993
  - Van 1992 tot 1993 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 1994-1995
  - Van 1994 tot 1995 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 1996-1997
  - Van 1996 tot 1997 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 1998-1999
  - Van 1998 tot 1999 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 2000-2001
  - Van 2000 tot 2001 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 2002-2003
  - Van 2002 tot 2003 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 2004-2005
  - Van 2004 tot 2005 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 2006-2007
  - Van 2006 tot 2007 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 2008-2009
  - Van 2008 tot 2009 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 2010-2011
  - Van 2010 tot 2011 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 2012-2013
  - Van 2012 tot 2013 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 2014-2015
  - Van 2014 tot 2015 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 2016-2017
  - Van 2016 tot 2017 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 2018-2019
  - Van 2018 tot 2019 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 2020-2021
  - Van 2020 tot 2021 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 2022-2023
  - Van 2022 tot 2023 inspecties van de VN op de wapenarsenaals
  - 2024-2025
  - Van 2024 tot 2025 inspecties van de VN op de wapenarsenaals

Politieke situatie

1.1.1.2

- Politiek-diplomatiek
  - 1991-1992
  - 1993-1994
  - 1995-1996
  - 1997-1998
  - 1999-2000
  - 2001-2002
  - 2003-2004
  - 2005-2006
  - 2007-2008
  - 2009-2010
  - 2011-2012
  - 2013-2014
  - 2015-2016
  - 2017-2018
  - 2019-2020
  - 2021-2022
  - 2023-2024
  - 2025-2026
  - 2027-2028
  - 2029-2030
  - 2031-2032
  - 2033-2034
  - 2035-2036
  - 2037-2038
  - 2039-2040
  - 2041-2042
  - 2043-2044
  - 2045-2046
  - 2047-2048
  - 2049-2050
  - 2051-2052
  - 2053-2054
  - 2055-2056
  - 2057-2058
  - 2059-2060
  - 2061-2062
  - 2063-2064
  - 2065-2066
  - 2067-2068
  - 2069-2070
  - 2071-2072
  - 2073-2074
  - 2075-2076
  - 2077-2078
  - 2079-2080
  - 2081-2082
  - 2083-2084
  - 2085-2086
  - 2087-2088
  - 2089-2090
  - 2091-2092
  - 2093-2094
  - 2095-2096
  - 2097-2098
  - 2099-2100

Politieke situatie

1.1.1.3

- Kongonake on internationale posite
  - 1991-1992
  - 1993-1994
  - 1995-1996
  - 1997-1998
  - 1999-2000
  - 2001-2002
  - 2003-2004
  - 2005-2006
  - 2007-2008
  - 2009-2010
  - 2011-2012
  - 2013-2014
  - 2015-2016
  - 2017-2018
  - 2019-2020
  - 2021-2022
  - 2023-2024
  - 2025-2026
  - 2027-2028
  - 2029-2030
  - 2031-2032
  - 2033-2034
  - 2035-2036
  - 2037-2038
  - 2039-2040
  - 2041-2042
  - 2043-2044
  - 2045-2046
  - 2047-2048
  - 2049-2050
  - 2051-2052
  - 2053-2054
  - 2055-2056
  - 2057-2058
  - 2059-2060
  - 2061-2062
  - 2063-2064
  - 2065-2066
  - 2067-2068
  - 2069-2070
  - 2071-2072
  - 2073-2074
  - 2075-2076
  - 2077-2078
  - 2079-2080
  - 2081-2082
  - 2083-2084
  - 2085-2086
  - 2087-2088
  - 2089-2090
  - 2091-2092
  - 2093-2094
  - 2095-2096
  - 2097-2098
  - 2099-2100

Politieke situatie

1.1.1.4

- Politiek-diplomatiek
  - 1991-1992
  - 1993-1994
  - 1995-1996
  - 1997-1998
  - 1999-2000
  - 2001-2002
  - 2003-2004
  - 2005-2006
  - 2007-2008
  - 2009-2010
  - 2011-2012
  - 2013-2014
  - 2015-2016
  - 2017-2018
  - 2019-2020
  - 2021-2022
  - 2023-2024
  - 2025-2026
  - 2027-2028
  - 2029-2030
  - 2031-2032
  - 2033-2034
  - 2035-2036
  - 2037-2038
  - 2039-2040
  - 2041-2042
  - 2043-2044
  - 2045-2046
  - 2047-2048
  - 2049-2050
  - 2051-2052
  - 2053-2054
  - 2055-2056
  - 2057-2058
  - 2059-2060
  - 2061-2062
  - 2063-2064
  - 2065-2066
  - 2067-2068
  - 2069-2070
  - 2071-2072
  - 2073-2074
  - 2075-2076
  - 2077-2078
  - 2079-2080
  - 2081-2082
  - 2083-2084
  - 2085-2086
  - 2087-2088
  - 2089-2090
  - 2091-2092
  - 2093-2094
  - 2095-2096
  - 2097-2098
  - 2099-2100

Politieke situatie

1.1.1.5

- Politiek-diplomatiek
  - 1991-1992
  - 1993-1994
  - 1995-1996
  - 1997-1998
  - 1999-2000
  - 2001-2002
  - 2003-2004
  - 2005-2006
  - 2007-2008
  - 2009-2010
  - 2011-2012
  - 2013-2014
  - 2015-2016
  - 2017-2018
  - 2019-2020
  - 2021-2022
  - 2023-2024
  - 2025-2026
  - 2027-2028
  - 2029-2030
  - 2031-2032
  - 2033-2034
  - 2035-2036
  - 2037-2038
  - 2039-2040
  - 2041-2042
  - 2043-2044
  - 2045-2046
  - 2047-2048
  - 2049-2050
  - 2051-2052
  - 2053-2054
  - 2055-2056
  - 2057-2058
  - 2059-2060
  - 2061-2062
  - 2063-2064
  - 2065-2066
  - 2067-2068
  - 2069-2070
  - 2071-2072
  - 2073-2074
  - 2075-2076
  - 2077-2078
  - 2079-2080
  - 2081-2082
  - 2083-2084
  - 2085-2086
  - 2087-2088
  - 2089-2090
  - 2091-2092
  - 2093-2094
  - 2095-2096
  - 2097-2098
  - 2099-2100

Rubricering	Voorrangsaanduiding	Datum 23-07-2002	Correspondentienummer DIS2002-12286 / 10.3.																					
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres V.v. Burchlaan 31 Fredrik kazern, gebouw 32, kamer 5.13		☒ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☒ Telex ☐ Klaf + net ☐ 23/7/2002																						
Provincienummer	Aan ① Minister van Defensie (zonder slides) ② Staatssecretaris (zonder slides) d.t.v. SG (zonder slides) i.a. e. Chef Defensiestaf DAB f.																							
Onderwerp	Dagelijkse oriënting MID d.d 23-07-2002																							
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1	Ministerie van Algemene Zaken } 1224																						
Aanwijzingen voor het BDI o.g. de secretaris		} 12																						
Steler CIU																								
Te zenden afschriften 1 ex. Voor D ⑨ ARCHIEF	Toestel	Datum 23-07-2002	Paraaf																					
Ingedane exhibita		Vervolg- en medeparafen vooraf <table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="916 1122 1161 1160">Dienstlondendeel</th> <th data-bbox="1161 1122 1289 1160">Onlv.</th> <th data-bbox="1289 1122 1426 1160">Verz.</th> <th data-bbox="1426 1122 1560 1160">Paraaf</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="916 1189 1161 1227">HAAR</td> <td data-bbox="1161 1189 1289 1227">...lt...</td> <td data-bbox="1289 1189 1426 1227">23/7</td> <td data-bbox="1426 1189 1560 1227"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="916 1279 1161 1317">BDI (vz)</td> <td data-bbox="1161 1279 1289 1317"></td> <td data-bbox="1289 1279 1426 1317">23/7</td> <td data-bbox="1426 1279 1560 1317">op naam</td> </tr> <tr> <td data-bbox="916 1323 1161 1361">Archief:</td> <td data-bbox="1161 1323 1289 1361"></td> <td data-bbox="1289 1323 1426 1361">24/7</td> <td data-bbox="1426 1323 1560 1361"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="916 1413 1161 1451">Eindparaaf</td> <td data-bbox="1161 1413 1289 1451"></td> <td data-bbox="1289 1413 1426 1451"></td> <td data-bbox="1426 1413 1560 1451"></td> </tr> </tbody> </table>			Dienstlondendeel	Onlv.	Verz.	Paraaf	HAAR	...lt...	23/7		BDI (vz)		23/7	op naam	Archief:		24/7		Eindparaaf			
Dienstlondendeel	Onlv.	Verz.	Paraaf																					
HAAR	...lt...	23/7																						
BDI (vz)		23/7	op naam																					
Archief:		24/7																						
Eindparaaf																								
Overlegde retro-acta		Arrestatieparaaf																						
		Ter kennisgeving achteraf																						

Defensie

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst
Afdeling Analyse & Rapportage
AAR
AAR STAFBUREAU

Gezinsadres:
Frederikkazerne, Gebouw
van der Burchlaan 31
Postadres:
Postbus 20701
2500 EA Den Haag
www.defensie.nl

Stelnummer
064604
Telefoon
Fax

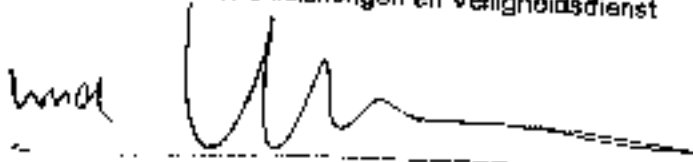
Aan Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatsecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschift aan Chef Defensiestaf
DAB
Min. Alg Zaken

Datum 24 Juli 2002
Oms kenmerk DIS2002013367
Onderwerp Dagelijkse Briefing MRVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de stand van zaken aangaande de situatie in Irak
2. Zonder bijlage is deze brief ongetubriceerd

Piv Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst

F.H. Meulman
Commodore

26 AUG 2002

Bijz. Secretaris-Generaal	
25-7-2002	DIS2002002306

Bij beantwoording datum, oms kenmerk en onderwerp vermelden

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon:
Telefax:
PNVX:
Spandex:

DCBC briefing woensdag 24 juli 2002

Afgesloten op: 240600Z JUL 02

IRAK

( ) De Iraakse oppositie

De Iraakse oppositie vormt geen coherent gezelschap. In het kort zijn er drie grotere entiteiten te onderscheiden:

Koerden: belangrijkste groepen zijn KDP (olv Barzani) en PUK (olv Talabani), semi-autonome status in Noord-Irak, onderlinge spanningen

Shi'ieten: belangrijkste groep is SCIRI, intern verdeeld, opererend vanuit Teheran

Bakkingen in het Westen; belangrijkste vertegenwoordigers zijn INC (Iraqi National Congress) en INA (Iraqi National Accord, vanuit Amman), hierin zitten tevens vertegenwoordigers van Koerden, shi'ieten en een aantal onafhankelijke personen. Naast bovengenoemde organisaties zijn er meer dan 15 andere kleinere groeperingen van Iraakse opposanten.

Het INC noch het veel kleinere INA vormen een militaire macht van enige betekenis. Tot nu toe staleren zij zich als praatclubjes die voortdurend met elkaar overhoop liggen, dan weer zich met elkaar verzoenen. INC-leider Chalabi heeft een bedenkelijke staat van dienst als verduisteraar van fondsen (en is in Jordanië bij verstek veroordeeld). Begin dit jaar schortte de VS de financiële steun aan INC enkele weken op na nieuwe malversaties. Chalabi slaagt er niet in de diverse facties op één lijn te krijgen en te houden. Dit laatste is feitelijk een onmogelijke missie: Door de diversiteit aan etnische, religieuze en politieke kleurlingen (Arabieren, Koerden, Turkmene, sunnieten, shi'ieten, socialisten, communisten, ba'athisten) en de daarmee gepaarde gaande individuele en groepsbelangen is een eensgezinde coherente opstelling van het INC niet te verwachten.

De recente bijeenkomst in Londen van Iraakse oppositievertegenwoordigers past voorts nog in een lange lijst van gebeurtenissen van dezelfde aard. Ook hier werd weer een programma gepresenteerd, vol goede bedoelingen, maar "the test of the pudding, is in the eating". Afgewacht moet worden in hoeverre deze club in de toekomst iets kan betekenen voor een post-Saddam Hoessein tijdperk.

( ) Noord-Irak

Terwijl zich in Zuid-Irak geen noemenswaardige ontwikkelingen voordoen op veiligheidsgebied, is het in Noord-Irak onrustig. In de semi-autonome Koerdische enclave duren de spanningen tussen de diverse rivaliserende Koerdische bewegingen voort. De onderlinge rivaliteit, voortkomend uit tribale, ideologische en persoonlijke geschillen, veroorzaakt een aanhoudende latente instabiliteit van het gebied. De animositeit tussen de Koerdische Democratische Partij (KDP) en de Patriotische Unie van Koerdistan (PUK) is na 1996 beperkt gebleven tot mediacampagnes en bomaanslagen, maar een grootscheepse militaire confrontatie kan evenwel nooit uitgesloten worden.

en internationale aandacht met als primair oogmerk het behoud van de huidige - voor hen voordelige - autonome positie.

Dit alles vindt plaats tegen de achtergrond van de onafgebroken dreiging vanuit Bagdad om zijn gezag in Noord-Irak te herstellen. Het regime van Saddam Hoessein laat geen mogelijkheid voorbi gaan om zijn invloed te laten gelden. Aan de ene kant door contacten met de Koerdische partijen te intensiveren en hen te paalen met toezeggingen over zelfbestuur. Aan de andere kant door vrede- deidheid tussen KDP en PUK te zaaien met plannen voor een tweede grensovergang met Turkije waardoor de primaire inkomstenbron van de KDP (de heffingen bij de enige grensovergang met Turkije) in gevaar zou komen. Ook de aanwezigheid van verspreide elementen van de PKK wordt door het Iraakse regime aangegrepen om de diverse krachten in Noord-Irak tegen elkaar uit te spelen.

( ) Iraakse reactie na 11 september

Al direct na 11 september 2001 hield het Iraakse regime rekening met een verhoogde dreiging van Amerikaanse zijde. Er werden militaire voorzorgsmaatregelen genomen,

Bijeenkomsten van de leiding, in verschillende vorm, en van het Iraakse parlement vinden eveneens plaats.

Deze reacties zijn een logisch gevolg van de gespannen situatie en passen volkomen in het normbeeld. In het verleden is bij spanningen in het binnenland (zoals tijdens de Shi'itische onlusten in voorjaar 2001) of in de regio (zoals aan de vooravond en tijdens Amerikaanse strafbombardementen) hetzelfde gebeurd.

Een opvallende aanwijzing voor een acute dreigingperceptie van het Iraakse regime zou zijn indien Saddam Hoessein, net als in 1998 aan de vooravond van operatie Desert Fox, het militaire opperbevel zou delegeren (destijds in vier delen) aan naaste medewerkers om eventuele communicatieproblemen te ondervangen. Dit heeft tot op heden nog niet plaatsgevonden.

VAN: MIVD/CIU
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNUMMER: 017/23 juli 2002
SIC: UAJ/UCG/UDG
AFGESLOTEN: 231500Zjul02

INHOUD

- 3.2 IRAK
- 3.2.1 Actuele situatie
  - 3.2.1.1 ( ) Actuele interpolitieke situatie
  - 3.2.1.2 ( ) Actuele militaire situatie
  - 3.2.1.3 ( ) Regionale en internationale positie

3.2 IRAK

3.2.1 Actuele situatie

3.2.1.1 ( ) Actuele internpolitieke situatie

De algemene veiligheidssituatie in Irak is kalm. Na enkele kleine aanslagen in Bagdad in het voorjaar van 2001 door elementen van de (shiiïtische) oppositie, vonden nadien geen noemenswaardige incidenten plaats. De goed georganiseerde veiligheidsdiensten en elitestrijdkrachten zijn in staat regimebedreigende ontwikkelingen in een vroegtijdig stadium te verijdelen.

In de hiërarchie van de machtselite rond Saddam Hoessein zijn geen wezenlijke wijzigingen opgetreden. Genmaj Abd al-Hamid Mahmud controleert als privé-secretaris de agenda van en de toegang tot Saddam Hoessein. Regelmatig worden vergaderingen belegd met enkele leden van de Revolutionaire Commandoraad, zoals Izzat Ibrahim al-Duri, Taha Yasin Ramadan, Tariq Aziz, en Ali Hasan al-Majid. Ook Qusay Hoessein, de tweede zoon van de president en inmiddels een officiële regeringsfunctie bekledend, is hierbij vaak aanwezig. Het regime versterkt zijn centrale controle door voortdurend zijn veiligheidsstructuur te reorganiseren. Het schuiven met verantwoordelijkheden van de diverse inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de strijdkrachten past in dit beeld. Als coördinator van voornoemde diensten is Saddam Hoesseins tweede zoon Qusay Hoessein inmiddels de facto de tweede man van het regime.

Naast deze algemeen politiek geïntendeerde bijeenkomsten, overlegt Saddam Hoessein op gezette tijden met hoge militaire functionarissen. De nadruk ligt hierbij op luchtverdediging en de militaire industrie. Laatstgenoemde sector wordt geleid door een ministerie, waarvoor een adequate financiering in stand wordt gehouden. Hierdoor is Irak in staat gebleken het vertrek van eigen competente specialisten naar het buitenland te beperken.

Op basis van zijn geografische positie, olierijkdom en geschiedenis streeft Irak naar een prominente positie in de Golfregio, waarvoor de (wederopbouw van de) strijdkrachten als basis dient. De Golfoorlog en zijn gevolgen hebben geen afbreuk gedaan aan de Iraakse ambitie. Felt is evenwel dat het Iraakse militaire vermogen sterk aan slagkracht heeft ingeboet, en dat de militaire infrastructuur in zijn geheel aanzienlijk is aangetast.

3.2.1.2 ( ) Actuele militaire situatie

Hoewel Irak over een aanzienlijke conventionele militaire capaciteit blijft beschikken, is het militaire machtsverwicht tussen Irak en zijn bureu in het nadeel van Bagdad verschoven. Vooral Iran (maar in sommige opzichten ook Saudi-Arabië) ontwikkelt in toenemende mate een superieure conventionele strijdmacht.

De voortdurende achteruitgang van de Iraakse conventionele militaire middelen kan op den duur een punt bereiken waarna een eventuele heropbouw buitengewoon veel tijd zal gaan kosten. Het Iraakse regime zal dit als ontoelaatbaar beoordelen. In de ogen van Irak bieden alleen massavernietigingswapens, tezamen met ballistische raketten, een afdoende afschrikking tegen de potentiële militaire dreigingen vanuit het buitenland. Het ligt derhalve in de lijn van de verwachting dat Irak zal trachten nog meer nadruk te leggen op zijn programma's voor niet-conventionele wapens om het conventionele overwicht van zijn rivalen te compenseren. Dit betreft met name het ambitieuze conventionele en niet-conventionele bewapeningsprogramma van erfvijand Iran.

Van betekenis in dezen is dat de sancties en UNSCOM-inspecties veel bereikt hebben bij het in kaart brengen en vernietigen van de Iraakse wapenprogramma's. Niettemin blijft Irak beschikken over de noodzakelijke infrastructuur en kennis van zaken om programma's voor niet-conventionele wapens te reactiveren.

De aanhoudende afwezigheid van VN-wapeninspecteurs maakt relevante controle steeds problematischer.

Er kan vanuit gegaan worden dat met de beëindiging van de UNSCOM-inspecties in 1998, Irak meer vrijheid van handelen heeft gekregen om in het buitenland benodigdheden voor zijn wapenprogramma's te verwerven.

3.2.1.3 (Regionale en internationale positie

In zijn streven naar doorbreking van het regionale isolement heeft Irak in de afgelopen jaren vooruitgang geboekt. Hoewel het wantrouwen in de regio jegens de Intenties van Saddam Hoessein zeker niet verminderd is, staan veel landen op het standpunt dat zij het zich niet kunnen permitteren de economische mogelijkheden van Irak te negeren. Deze houding mondt uit in de huidige bloeiende handelsbetrekkingen (o.a. op basis van vrijhandelsakkoorden) die onontkoombaar gepaard gaan met beperkte politieke relaties. Vooral de directe buurlanden profiteren van deze situatie.

Op politiek-diplomatiek vlak heeft Irak zich verzoenend opgesteld tegenover zijn directe omgeving. De routineuze mediacampagnes tegen Saudi-Arabië en Koeweit zijn gestopt, hetgeen sterk heeft bijgedragen aan de positieve sfeer die rond de Arabische topconferentie in maart 2002 hing. Met Iran is het overleg over bilaterale zaken als grensverkeer, uitwisseling van resterende krijgsgevangenen (uit de oorlog 1980-1988), en het bezoek van Iraanse pelgrims aan shiïtische heiligdommen in Zuid-Irak, hervat. Syrië is in wezen neutraal en ontvangt zowel Iraakse regeringsfunctionarissen alsook Iraakse opposanten.

Onderwijl blijven in de VS zowel in het Congres als onder regeringsfunctionarissen stemmen opgaan, om definitief met het regime van Saddam Hoessein af te rekenen. Primaïr probleem is echter dat er geen enkel bewijs is dat Irak in samenhang brengt met de aanslagen in de VS. Daardoor valt het de VS zwaar hun regionale bondgenoten te overtuigen van een militaire campagne tegen Irak.

Welbeschouwd beoordelen deze landen de huidige conventionele slagkracht van de Iraakse strijdkrachten als minder bedreigend dan eind jaren '80. Daarnaast hebben de wapeninspecties en het sanctieregime van de VN het potentieel van de Iraakse niet-conventionele middelen terdege ondermijnd. Er is derhalve in hun ogen geen directe reden tot militair optreden. Temeer daar met name de Golfstaten (met uitzondering van Koeweit) op de lange termijn voor Irak – evenwel niet speciaal met het huidige regime – een rol zien weggelegd als tegenwicht voor de hegemonistische aspiraties van Iran.

Van betekenis is voorts dat Irak heel handig inspeelt op de escalatie van het Israëliisch-Palestijnse conflict. Door aanhoudend het geweld van Israëliische zijde te verketteren en zich – in de publieke opinie succesvol – te profileren als het enige Arabische land dat zich verzet tegen de hegemonie van de VS (als beschermer van Israël), wordt de speelruimte van de overige Arabische landen beperkt. Immers, indien deze nu instemmen met militaire acties tegen Irak, lopen zij het gevaar door diezelfde publieke opinie als "verraders van de Arabisch-Palestijnse zaak" en als "Amerikaanse handlangers" te worden bestempeld. Een etiket dat weinig leiders in het Midden-Oosten ambiëren.

Internationaal bestaat tot dusver evenmin een duidelijke voorkeur voor ingrijpen in Irak. Niet enkel regionale leiders, maar ook VN secretaris-generaal Annan heeft gewaarschuwd voor overhaaste militaire stappen tegen Irak. Hij heeft verklaard dat de VN-Veiligheidsraad (VNVR) geconsulteerd moet worden alvorens een dergelijke actie kan plaatsvinden. Van betekenis in dit verband is dat sinds 1 januari 2002 Syrië een zetel in de VNVR heeft. Dit kan – tezamen met verwachte oppositie van tenminste Rusland en China – 'anti-Iraakse' besluitvorming in dit forum compliceren.

Vermeldenswaard op het internationale vlak is de aanvaarding van resolutie 1409 op 14 mei 2002 door de VN-Veiligheidsraad. Deze resolutie behelst een aanpassing van het bestaande 'olle-tegen-voedsel' programma.

De VN-organisaties UNMOVIC (*United Nations Monitoring and Verification Committee*) en IAEA (*International Atomic Energy Agency*) krijgen het toezicht op alle contracten in dit programma en zullen de civiele goederenhandel zonder meer vrijgeven. Enkel de aanvragen met goederen die in een 332 pagina's tellend document staan, de zogenoemde *Goods Review List* (met *dual-use* producten), zullen doorverwezen worden naar het VN-sanctiecomité (dat voorheen alle contracten moest goedkeuren) voor een nadere beoordeling. De overige bepalingen van het aloude 'olie-tegen-voedsel' programma blijven van kracht, evenals het wapenembargo. Irak liet twee dagen na de aanvaarding weten dat het de nieuwe resolutie accepteerde.

Resolutie 1409 is een compromis tussen de VS en Rusland die eerder in 2001 niet tot overeenstemming konden komen over zogenoemde *smart sanctions*. Rusland heeft zich bereid getoond de door de VS aangedragen *Goods Review List* onder de loep te nemen en met amendementen te komen. Momenteel verdienen Russische firma's veel geld met de (olie)handel met Irak. Op hun beurt hebben de VS hun eis laten vallen dat het grensverkeer met Irak strenger zou moeten worden gecontroleerd door de buurlanden. Direct na de lancering van dit voornemen vorig jaar lieten desbetreffende landen al weten daar niets voor te voelen.

Onderwijl zijn de besprekingen tussen de VN en Irak over een hervatting van de VN-wapensinspecties hervat, tot dusver zonder resultaat. Naar het zich laat aanzien gebruikt het Iraakse regime deze besprekingen vooral nog om de indruk van bereidwilligheid tot samenwerking te wekken en tegelijkertijd tijd te rekken.

Vragen en/of opmerkingen over de inhoud van dit INTSUM richten aan
MIVD/GIU

Vragen en/of opmerkingen over de adressering van dit INTSUM richten aan
Accountmanager CO/KM/Klu/KL

Bezoekadres:
Frederikskazerne, Gebouw
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 53 B
Postbus 20704
2500 ES Den Haag

Stalen:

Telefoon
Fax
MDFN

Aan De Minister van Defensie
De Staatssecretaris van Defensie
d.l.v. de Secretaris Generaal
Zie verder verzendlijst

Datum 25 juli 2002
Oms kenmerk DIS 2002013363
Onderwerp MIVD Weekintsum 30/2002

Hierbij bied ik u het Weekintsum 30/2002 aan dat woensdag 24 juli 2002 om 12.00 uur is afges
Het bevat actuele politiek-militaire inlichtingen en meldt tevens significante ontwikkelingen di
functioneren van de Nederlandse krijgsmacht (zouden) kunnen beïnvloeden.

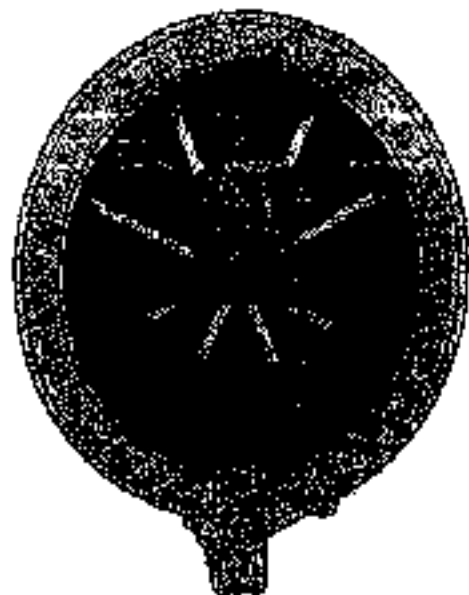
Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

J.A. van Reijn
Generaal-majoor der Mariniers

**Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
Afdeling Analyse en Rapportage**

Weekintsum 30/2002

**17 juli 2002 – 24 juli 2002
DIS/2002013353**

Inhoudsopgave

.....	2
.....	2
.....	2
.....	4
IRAK	4
Ontwikkeling luchtsrijdkrachten	4
.....	6
.....	6
.....	6
.....	7
.....	7
.....	7

IRAK

Ontwikkeling luchtstrijdkrachten

De Iraakse luchtstrijdkrachten hebben de beschikking over circa 1050 vliegtuigen en helikopters. Van deze toestellen is ongeveer 40%, als gevolg van gebrek aan reserveonderdelen en schade, niet inzetbaar.

Het bestand aan jachtvliegtuigen, aangeschaft in de periode 1970 - 1980, bestaat uit totaal 190 toestellen van het type MiG-29/FULCRUM, MiG-21/FISHBED, MiG-25/FOXBAT, MiG-23/FLOGGER en Mirage F.1. De FULCRUM en de Mirage F.1 zijn gezien hun mogelijkheden het meest geschikt voor het uitvoeren van onderscheppingstaken.

Van de in 1988 geleverde 18 FULCRUMs zijn enkele vliegtuigen gedurende de Golfoorlog verloren gegaan.

Na de Golfoorlog nam de inzetbaarheid van de FULCRUM toestellen gestaag af,

MiG-29 FULCRUM

Bij een eventueel treffen tussen de Iraakse luchtstrijdkrachten en die van de Verenigde Staten zullen de beschikbare FULCRUM gevechtsvliegtuigen, gezien het beschikbare aantal, slechts een minimale rol kunnen spelen in vergelijking met overige Iraakse luchtverdedigingjagers. Bij een vergelijking van de aantallen luchtverdedigingvliegtuigen Irak - Verenigde Staten, staat deze niet in verhouding tot een eventuele dreiging, dit mede gezien de verschillen in geoefendheid, inzet en moreel.

	voorrangsaanduiding R	Datum 25-07-2002	Correspondentienummer DIS/2002013353 / 10.4.
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst Afdeling Analyse & Rapportage Bezwaarfrees v.d. Burchlaan 31	☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☒ Klad + net ☒ MIVD Weekintsaam		
Aanvraagnummer	Aan: De Minister van Defensie De Staatssecretaris van Defensie d.t.v. de Secretaris Generaal zie verder verzendlijst.		
Onderwerp: MIVD Weekintsaam 30/2002	1232/02 1237/02 1238/02 1239/02		
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1 filepro 25/7 12.50		
Aanwijzingen voor het BDI o.q. de secretaris	Verz. 26/7		
	Staker		
Te zenden afschriften	Totaal	Datum 25-07-2002	Paragraf
Afgedane exhibit	Vervolg en medeparafen vooraf Dienstonderdeel Ontv Verz Oud AAR/HSB-Prod 25/7 25/7 P ind 25/7 D 25/7 BDI lz 25/7 Archief: 25/7 Staker 25/7 Eindparaf		
Overloopte retro-acta	Aanvraagparaf		
30 JUL 2002 ARCHIEF	Ter kennisgeving achteraf		

VAN: MIVD/CIU
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNUMMER: 022/30 juli 2002
SIC: UAJ/UCG/UDG
AFGESLOTEN: 301500Zjul02

INHOUD

2.1	IRAK
2.1.1	Het militair potentieel van de strijdkrachten
2.1.2	Landstrijdkrachten
2.1.3	Zee-strijdkrachten
2.1.4	Luchtstrijdkrachten
2.1.5	WMD en overbrengingsmiddelen

2.1 IRAK

2.1.1 ( ) Het militair potentieel van de strijdkrachten

Het in stand houden van de huidige machtselite ten behoeve van de consolidatie van zijn regime is momenteel een absolute prioriteit voor Saddam Hoessein. Zo is de afgelopen maanden een verhoging van de activiteiten van de veiligheidsdiensten binnen Bagdad tegen mogelijke tegenstanders van het regime waargenomen. De prioriteit die het regime geeft aan interne veiligheid uit zich ook in de organisatie van het militaire apparaat. Er zijn enkele zeer speciale militaire eenheden opgezet die vitaal zijn voor het voortbestaan van het regime. De belangrijkste twee zijn de Republikeinse Garde (RG) en vooral de Speciale Republikeinse Garde (SRG). Deze twee elite-eenheden dienen primair het regime te beschermen. De RG controleert het functioneren van de reguliere (land)strijdkrachten om eventuele rebellie te onderdrukken. De SRG op zijn beurt bevindt zich in het centrum van de macht, Bagdad. Onderdelen van de SRG en het veiligheidsapparaat zijn verantwoordelijk voor de persoonlijke beveiliging van president Saddam Hoessein.

Irak verloor tijdens de Golfoorlog van 1990-1991 nagenoeg de helft van zijn militaire capaciteit. Het daaropvolgende VN sanctieregime heeft ertoe geleid dat de Iraakse strijdkrachten geen nieuw materieel mochten aanschaffen en daarnaast te kampen kregen met onderhoudsproblemen. Door de smokkel van reserveonderdelen en kannibalisatie tracht het land zijn militair materieel te onderhouden. Hierbij concentreert men zich hoofdzakelijk op onderdelen voor tanks, pantservoertuigen, artillerie en luchtverdediging. Niettemin zijn de strijdkrachten relatief goed uitgerust en georganiseerd. Zij blijven een belangrijke strijdmacht in de Golfregio. Zo beschikt Irak nog steeds over meer materieel dan Iran. Primaire wapensystemen zijn de 2300 tanks, 3000 pantsergevechtsvoertuigen en 3000 stukken artillerie, voornamelijk van Sovjetrussische makelij.

2.1.2 Landstrijdkrachten

Door de grote verliezen moesten de Iraakse landstrijdkrachten drastisch reorganiseren. Na reorganisatie zijn 17 divisies reguliere strijdkrachten, verdeeld over vijf korpsen, en zes divisies RG (circa 80.000 man), verdeeld over twee korpsen, overgebleven. De best uitgeruste eenheden zijn de zes divisies van de Republikeinse Garde (c

Op papier bestaan de landstrijdkrachten (inclusief ondersteuning) uit 350.000 man, maar gezien de vullingproblematiek zal het werkelijke aantal dan ook eerder rond de 250.000 liggen. De totale strijdkrachten van Irak bestaan uit circa 287.500 man (landstrijdkrachten 250.000 man, luchtsrijdkrachten 35.000 man en zeesrijdkrachten 2500 man).

Naast het reguliere leger en de Republikeinse Garde bestaan nog verscheidene andere organisaties die vooral belast zijn met de interne veiligheid. De Speciale Republikeinse Garde (circa 10.000 man) is belast met de bescherming van het regime in Bagdad en bestaat uit zeven bataljons infanterie ondersteund door pantservoertuigen en luchtverdediging. De *Saddam Fedayeen* milizie (circa 11.500 man) is opgericht door Saddams oudste zoon, Uday. Deze milizie kan hoogstens ingezet worden voor patrouilletaken en als repressiemiddel. Ook de regerende Ba'ath-partij kent bewapende milities en verzorgt tevens militaire (voor-)opleidingen voor 14- tot 18-jarigen. Voor de directe bescherming van het regime is de Speciale Republikeinse Garde specifiek binnen Bagdad belast met de bevalling van objecten en personen. De overige paramilitaire organisaties zijn maar matig opgeleid en bewapend en voeren hoogstens patrouilles uit. Andere organisaties zoals het Volksleger, de *Emergency Force*, de grenstroepen, en het 'Jeruzalem Bevrijdingsleger' (*Quds Army*) hebben zeer beperkte taken en mogelijkheden en nauwelijks militair gewicht.

Het inzetbare materieel wordt vrijwel voortdurend gebruikt. Bovendien wordt het materieel continu verplaatst om vernietiging of beschadiging door luchtaanvallen zoveel mogelijk te voorkomen. Voor wat betreft de verdeling van het materieel kan gesteld worden dat de Republikeinse Garde de beschikking heeft over het meest moderne en materieel en dat de reguliere strijdkrachten beschikken over het meer verouderde materieel.

2.1.3 ( ) Zeesrijdkrachten

Ook de Iraakse marine heeft grote verliezen geleden tijdens de Golfoorlog. Vrijwel alle toen in dienst zijnde platformen van de Iraakse marine zijn vernietigd. Daarnaast werden ook veel infrastructurele werken, waaronder het hoofdkwartier, ondersteuningsfaciliteiten en kaderwoningen verwoest. De haven van Umm Qasr, waar vóór de oorlog marineschepen gestationeerd waren, is na de oorlog aan Koeweit toegewezen als gevolg van een grenscorrectie. Hierdoor beschikt Irak nu alleen nog over de havens van Basra, gelegen aan de Shatt al-Arab, en Khor al-Zubair.

De personeelssterkte wordt geschat op ongeveer 2500 man. Gezien de lage prioriteit die het regime aan de marine geeft en de staat waarin haar materieel verkeert, mag getwijfeld worden aan de motivatie van het personeel. Herstel van de oorlogsschade vindt nauwelijks plaats en worden ook geen activiteiten ontplooid om de marine te moderniseren en uit te breiden.

De marine moet zich op basis van het beperkte en slecht onderhouden materieel en dito bewapening noodgedwongen beperken tot patrouilles op de binnenlandse waterwegen en een incidentele patrouille en kleinschalige oefening in het uiterste noorden van de Golf. De aan zee gelegen buurlanden van Irak beschikken allen over een marina die moderner, groter en beter uitgerust is dan de Iraakse die niet in staat is de kust te verdedigen en een aanval af te slaan. Irak is echter wel bij machte mijnen te leggen in het uiterste noorden van de Golf.

2.1.4 Luchtstrijdkrachten

Ook de Iraakse luchtstrijdkrachten kampen met diverse problemen. De luchtmacht en luchtverdediging hebben een structuur die is opgebouwd naar zowel Russisch alsook westers model. Het ineffektieve gebruik van de luchtstrijdkrachten vloeit voort uit een zeer gecentraliseerde (lees: oude Sovjetrussische) *Command, Control & Communications (C³)* organisatie. Hierbij wordt van commandanten verwacht dat slechts de vanuit Bagdad gegeven opdrachten worden uitgevoerd. Dit systeem, waarbij eigen initiatief tot een minimum wordt beperkt, heeft aanzienlijk bijgedragen aan de grote verliezen in het begin van de oorlog tegen Iran (1980-88). De huidige personeelssterkte van de Iraakse luchtstrijdkrachten is circa 35.000 man. De marine en landstrijdkrachten beschikken over eigen, onafhankelijke, luchtcomponenten die echter wel zeer nauw samenwerken met de luchtstrijdkrachten.

Door het gebrekkige optreden tijdens de Golfoorlog, de ineffektieve dagelijkse inzet, samenzweringen tegen het regime en de vele overlopers genieten de luchtstrijdkrachten weinig vertrouwen bij het Iraakse regime. Dit heeft geresulteerd in een verschuiving van de verantwoordelijkheid voor de verdediging van het Iraakse luchtruim naar de luchtverdedigingsseenheden en de tot de landstrijdkrachten behorende helikoptereenheden voor het uitvoeren van offensieve operaties. Als gevolg van de oorlog met Iran en de desastreus verlopen Golfoorlog zijn veel van de vliegtuigen en helikopters vernietigd of op zodanige wijze beschadigd dat deze niet meer operationeel inzetbaar zijn. Ook worden momenteel vliegtuigen ingezet in een rol waar zij niet voor zijn ontworpen, gebouwd of aangekocht. Verder veroorzaken tekorten aan reserveonderdelen een verdere afname in de inzetbaarheid van de verschillende wapensystemen. Door genoemde factoren wordt momenteel circa 40% van de vliegtuigen als niet-operationeel beschouwd. Deze toestellen worden wel als *dummy* of *decoy* gebruikt om eventuele aanvallers te misleiden.

De Iraakse luchtstrijdkrachten hebben de beschikking over circa 1050 vliegtuigen en helikopters.

Aan luchtverdedigingsystemen hebben de Iraakse luchtmachtkrachten nog altijd de beschikking over aanzienlijke aantallen SAM's en luchtdoelgeschut. Het betreft hier eveneens voornamelijk materieel afkomstig uit de voormalige Sovjet-Unie, zoals de SA-2, -3, -6, en -8. Verder is er nog een aantal door Frankrijk geleverde ROLAND systemen aanwezig. Met de instelling van twee zogenaamde *no-fly zones* (NFZ's), die het gebied noord van de 36° parallel en zuid van de 33° parallel omvatten, zijn de vlieg- en oefenmogelijkheden van de Iraakse luchtmachtkrachten aanzienlijk beperkt. Deze NFZ's hebben de luchtmachtkrachten tevens de mogelijkheid van het gebruik van de in de NFZ's gelegen vliegvelden ontnomen.

2.1.5 (WMD en overbrengingsmiddelen

Omtrent het Iraakse potentieel aan massavernietigingswapens (WMD) en overbrengingsmiddelen (ballistische raketten) bestaat onduidelijkheid door het sinds ruim drie jaar ontbreken van VN-Inspecties ter plekke. Aangenomen wordt dat Irak een deel van zijn chemische en biologische wapenprogramma aan de jarenlange inspecties heeft weten te onttrekken. Ten aanzien van het Iraakse nucleaire vermogen is de situatie dat het door de VN hiernaast belaste Internationale Atoomagentschap (IAEA) de diverse nucleaire programma's goedgekeurd heeft ontmanteld. Conform VN-resoluties is het Irak geoorloofd over kortafstandsraketten te beschikken. In dit kader ontwikkelt Irak twee systemen met een bereik van 150 km (de *Al Samoud* en *Ababil-100*). Voornaamste doel van deze programma's lijkt vooral het behoud van kennis en expertise op het gebied van ballistische raketten. Irak beschikt over enkele onderzoeks- en ontwikkelcentra waar tests en productie van dergelijke systemen plaatsvinden. Kortom, Irak blijft beschikken over de noodzakelijke infrastructuur en kennis van zaken om programma's voor niet-conventionele wapens te reactiveren. Er kan bovendien vanuit gegaan worden dat met de beëindiging van de inspecties in 1998, Irak meer vrijheid van handelen heeft gekregen om in het buitenland benodigdheden voor zijn wapenprogramma's te verwerven.

(i) Beoordeling

Naar verwachting zullen de reguliere Iraakse strijdkrachten geen wezenlijk verzet (kunnen) bieden bij een grootschalig Amerikaans offensief. Alle drie de krijgsmachtdelen kampen momenteel met aanzienlijke problemen. Het moreel, de discipline en het materieel verkeren in een bedroevende toestand. Desertie is – zelfs in de huidige relatieve vreedstijd – een wijdverspreid verschijnsel. Anders ligt het met de elitetroepen van de Republikeinse Garde (RG) en de Speciale Republikeinse Garde (SRG). Deze eenheden zijn geheel opgebouwd uit bevolkingsgroepen uit het sunnitische Centraal-Irak, waar Saddam Hoessein vandaan komt. Vooral van de 20.000 man van de SRG, waarvan het personeel exclusief gerekruteerd is uit specifieke sunnitische stammen, mag worden verwacht dat zij zich tot het uiterste zullen verzetten. Hun lot is namelijk onlosmakelijk verbonden met dat van het huidige regime. Niettemin is een beperkende factor dat de SRG zich enkel in Bagdad bevindt en weliswaar over goed materieel beschikt, maar niet over zware wapensystemen. Daarentegen kunnen de 60.000 man van de RG wel gebruik maken van tanks en artillerie. De RG houdt toezicht op de reguliere strijdkrachten en vormt een defensief schild rond Bagdad. Hoewel deze eenheden het best beschikbare materieel hebben en redelijk goed worden betaald, is het twijfelachtig in hoeverre de RG loyaal blijft aan het regime indien het onder zware militaire druk komt. Het is niet denkbeeldig dat delen van de RG uiteindelijk zullen trachten zich aan de strijd te onttrekken vanwege het gevaar van totale vernietiging. De diverse paramilitaire organisaties van het regime zijn primair bedoeld om opstanden van de bevolking te onderdrukken en zijn militair gezien geen factor van betekenis.

Bij een eventueel treffen tussen de Iraakse luchtmacht en die van de Verenigde Staten zullen de beschikbare Iraakse gevechtsvliegtuigen, mede gezien het beschikbare aantal, dan ook slechts een minimale rol kunnen spelen.

Vragen en/of opmerkingen over de inhoud van dit INTSUM richten aan
MIVD/CIU

Vragen en/of opmerkingen over de adressering van dit INTSUM richten aan
Accountmanager CO/KMK/w/KL

Defensie

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst
Afdeling Analyse & Rapp.
AAR
AAR STAFBURO/REAL

Aan: Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan: Chef Defensiestaf
DAB
Min. Afg Zaken
(

Bezoekadres:
Friedenkkazerne, Gebouw
van der Burchlaan 31
Postadres:
Postbus 20101
2900 CS Den Haag
www.defensie.nl

Steller:
Dkab01
Telefoon
Fax :

Datum: 30 juli 2002
Oms kenmerk: DIS2002013775
Onderwerp: Dagelijkse Briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de stand van zaken aangaande de situatie in Irak.
2. Zonder bijlage is deze brief ongebruiceerd

Piv Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst

h/a

F.H. Meulman
Commodore

By beantwoording datum, oms kenmerk en onderwerp vermelden

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon: '
Telefax:
PNVX:
Spandex:

DCBC briefing dinsdag 30 juli 2002

Afgesloten op: 300600Z JUL 02

IRAK

1. Het militair potentieel van de strijdkrachten

Het in stand houden van de huidige machtselite ten behoeve van de consolidatie van zijn regime is momenteel een absolute prioriteit voor Saddam Hoessein. Zo is de afgelopen maanden een verhoging van de activiteiten van de veiligheidsdiensten binnen Bagdad tegen mogelijke tegenstanders van het regime waargenomen. De prioriteit die het regime geeft aan interne veiligheid uit zich ook in de organisatie van het militaire apparaat. Er zijn enkele zeer speciale militaire eenheden opgezet die vitaal zijn voor het voortbestaan van het regime. De belangrijkste twee zijn de Republikeinse Garde (RG) en vooral de Speciale Republikeinse Garde (SRG). Deze twee elite-eenheden dienen primair het regime te beschermen. De RG controleert het functioneren van de reguliere (land)strijdkrachten om eventuele rebellen te onderdrukken. De SRG op zijn beurt bevindt zich in het centrum van de macht, Bagdad. Onderdelen van de SRG en het veiligheidsapparaat zijn verantwoordelijk voor de persoonlijke beveiliging van president Saddam Hoessein. Irak verloor tijdens de Golfoorlog van 1990-1991 nagenoeg de helft van zijn militaire capaciteit. Het daaropvolgende VN sanctieregime heeft ertoe geleid dat de Iraakse strijdkrachten geen nieuw materieel mochten aanschaffen en daarnaast te kampen kregen met onderhoudsproblemen. Door de smokkel van reserveonderdelen en kannibalisatie tracht het land zijn militair materieel te onderhouden. Hierbij concentreert men zich hoofdzakelijk op onderdelen voor tanks, pantservoertuigen, artillerie en luchtverdediging. Niettemin zijn de strijdkrachten relatief goed uitgerust en georganiseerd. Zij blijven een belangrijke strijdmacht in de Golfoord. Zo beschikt Irak nog steeds over meer materieel dan Iran. Primaire wapensystemen zijn de 2300 tanks, 3000 pantsergevechtsvoertuigen en 3000 stukken artillerie, voornamelijk van Sovjet-Russische makelij.

2. Landstrijdkrachten

Door de grote verliezen moesten de Iraakse landstrijdkrachten drastisch reorganiseren. Na reorganisatie zijn 17 divisies reguliere strijdkrachten, verdeeld over vijf korpsen, en zes divisies RG (circa 60.000 man), verdeeld over twee korpsen, overgebleven.

Naast het reguliere leger en de Republikeinse Garde bestaan nog verscheidene andere organisaties die vooral belast zijn met de interne veiligheid. De Speciale Republikeinse Garde (circa

10.000 man) is belast met de bescherming van het regime in Bagdad en bestaat uit zeven bataljons infanterie ondersteund door pantservoertuigen en luchtverdediging. De *Saddam Fedayeen* militie (circa 11.500 man) is opgericht door Saddams oudste zoon, Uday. Deze militie kan hoogstens ingezet worden voor patrouilletaken en als repressiemiddel. Ook de regerende Ba'ath-partij kent bewapende milities en verzorgt tevens militaire (voor-)opleidingen voor 14- tot 18-jarigen. Voor de directe bescherming van het regime is de Speciale Republikeinse Garde specifiek binnen Bagdad belast met de beveiliging van objecten en personen. De overige paramilitaire organisaties zijn maar matig opgeleid en bewapend en voeren hoogstens patrouilles uit. Andere organisaties zoals het Volksleger, de *Emergency Force*, de granstroepen, en het 'Jeruzalem Bevrijdingsleger' (*Quds Army*) hebben zeer beperkte taken en mogelijkheden en nauwelijks militair gewicht. Het inzetbare materieel wordt vrijwel voortdurend gebruikt. Bovendien wordt het materieel continu verplaatst om vernietiging of beschadiging door luchtaanvallen zoveel mogelijk te voorkomen. Voor wat betreft de verdeling van het materieel kan gesteld worden dat de Republikeinse Garde de beschikking heeft over het meest moderne materieel en dat de reguliere strijdkrachten beschikken over het meer verouderde materieel. Het reguliere leger en de Republikeinse Garde zijn voornamelijk ontplooid in het noorden en zuiden van het land.

( ) **Zeesrijdkrachten**

Ook de Iraakse marine heeft grote verliezen geleden tijdens de Golfoorlog. Vrijwel alle toen in dienst zijnde platformen van de Iraakse marine zijn vernietigd. Daarnaast werden ook veel infrastructuurwerken, waaronder het hoofdkwartier, ondersteuningsfaciliteiten en kadernulmen verwoest. De haven van Umm Qasr, waar vóór de oorlog marineschepen gestationeerd waren, is na de oorlog aan Koeweit toegewezen als gevolg van een grenscorrectie. Hierdoor beschikt Irak nu alleen nog over de havens van Basra, gelegen aan de Shatt al-Arab, en Khor al-Zubair.

De personeelssterkte wordt geschat op ongeveer 2500 man. Gezien de lage prioriteit die het regime aan de marine geeft en de staat waarin haar materieel verkeert, mag getwijfeld worden aan de motivatie van het personeel. Herstel van de oorlogsschade vindt nauwelijks plaats en er worden ook geen activiteiten ontplooid om de marine te moderniseren en uit te breiden.

In wezen beperkt het operationele materieel zich tot 1 OSA-klasse geleidewapen patrouilleboot en 1 BOGOMOL-klasse patrouilleboot.

De marine moet zich op basis van het beperkte en slecht onderhouden materieel en dito bewapening noodgedwongen beperken tot patrouilles op de binnenlandse waterwegen en een incidentele patrouille en kleinschalige oefening in het uiterste noorden van de Golf. De aan zee gelegen buurlanden van Irak beschikken alle over een marine die moderner, groter en beter uitgerust is dan de Iraakse die niet in staat is de kust te verdedigen en een aanval af te slaan. Irak is echter wel bij machte mijnen te leggen in het uiterste noorden van de Golf.

( ) **Luchtstrijdkrachten**

Ook de Iraakse luchtstrijdkrachten kampen met diverse problemen. De luchtmacht en luchtverdediging hebben een structuur die is opgebouwd naar zowel Russisch alsook westers model. Het ineffektieve gebruik van de luchtstrijdkrachten vloeit voort uit een zeer gecentraliseerde (lees: oude Sovjetrussische) *Command, Control & Communications* (C³) organisatie. Hierbij wordt van commandanten verwacht dat slechts de vanuit Bagdad gegeven opdrachten worden uitgevoerd. Dit systeem, waarbij eigen initiatief tot een minimum wordt beperkt, heeft aanzienlijk bijgedragen aan de grote verliezen in het begin van de oorlog tegen Iran (1980-88). De huidige personeelssterkte van de Iraakse luchtstrijdkrachten is circa 35.000 man. De marine en landstrijdkrachten

beschikken over eigen, onafhankelijke, luchtcomponenten die echter wel zeer nauw samenwerken met de luchtstrijdkrachten.

Door het gebrekkige optreden tijdens de Golfoorlog, de ineffectieve dagelijkse inzet, samenzweringen tegen het régime en de vele overlopers genieten de luchtstrijdkrachten weinig vertrouwen bij het Iraakse régime.

Als gevolg van de oorlog met Iran en de desastreus verlopen Golfoorlog zijn veel van de vliegtuigen en helikopters vernietigd of op zodanige wijze beschadigd dat deze niet meer operationeel inzetbaar zijn. Ook worden momenteel vliegtuigen ingezet in een rol waar zij niet voor zijn ontworpen, gebouwd of aangekocht. Verder veroorzaken tekorten aan reserveonderdelen een verdere afname in de inzetbaarheid van de verschillende wapensystemen.

De Iraakse luchtstrijdkrachten hebben de beschikking over circa 1050 vliegtuigen en helikopters. Primaire wapensystemen zijn momenteel de 85 jagers, 65 jagerbommenwerpers, 20 transportvliegtuigen en 250 helikopters van overwegend Sovjetrussische makelij. Het bestand aan jachtvliegtuigen, aangeschaft in de 70er en 80er jaren, bestaat uit toestellen van het type MiG-29/FULCRUM, MiG-21/FISHBED, MiG-25/FOXBAT, MiG-23/FLOGGER en Mirage F1EQ. Van deze jagers kunnen de MiG-29/FULCRUM en de Mirage F1EQ, gezien hun mogelijkheden, als meest geschikt voor het uitvoeren van onderscheppingstaken worden aangemerkt. Van de in 1988 geleverde 18 MiG-29/FULCRUMs zijn enkele vliegtuigen als gevolg van ongevallen en gedurende de Golfoorlog verloren gegaan.

huidige vlieg- en oefenactiviteiten bestaan nog altijd voornamelijk uit het op peil houden van de vliegvaardigheid, waarbij gebruik wordt gemaakt van slechts zeer eenvoudige scenario's met beperkte aantallen vliegtuigen.

g) WMD en overbrengingsmiddelen

Omtrent het Iraakse potentieel aan massavernietigingswapens (WMD) en overbrengingsmiddelen (ballistische raketten) bestaat onduidelijkheid door het sinds ruim drie jaar ontbreken van VN-inspecties ter plekke. Aangenomen wordt dat Irak een deel van zijn chemische en biologische wapenprogramma aan de jarenlange inspecties heeft weten te onttrekken. Ten aanzien van het Iraakse nucleaire vermogen is de situatie dat het door de VN hiermee belaste Internationale Atoomagentschap (IAEA) de diverse nucleaire programma's goeddeels heeft ontmanteld. Conform VN-resoluties is het Irak geoorloofd over kortafstandsraketten te beschikken. In dit kader ontwikkelt Irak twee systemen met een bereik van 150 km (*de Al Santoud* en *Ababil-100*). Voornaamste doel van deze programma's lijkt vooral het behoud van kennis en expertise op het gebied van ballistische raketten. Irak beschikt over enkele onderzoeks- en ontwikkelcentra waar tests en productie van dergelijke systemen plaatsvinden. Kortom, Irak blijft beschikken over de noodzakelijke infrastructuur en kennis van zaken om programma's voor niet-conventionele wapens te reactiveren. Er kan bovendien vanuit gegaan worden dat met de beëindiging van de inspecties in 1998, Irak meer vrijheid van handelen heeft gekregen om in het buitenland benodigheden voor zijn wapenprogramma's te verwerven.

( ) Beoordeling

Naar verwachting zullen de reguliere Iraakse strijdkrachten geen wezenlijk verzet (kunnen) bieden bij een grootschalig Amerikaans offensief. Alle drie de krijgsmachtdelen kampen momenteel met aanzienlijke problemen. Het moreel, de discipline en het materieel verkeren in een bedroevende toestand. Desertie is - zelfs in de huidige relatieve vreedstijd - een wijdverspreid verschijnsel. Anders ligt het met de elitetroepen van de Republikeinse Garde (RG) en de Speciale Republikeinse Garde (SRG). Deze eenheden zijn geheel opgebouwd uit bevolkingsgroepen uit het sunnitische Centraal-Irak, waar Saddam Hoessein vandaan komt. Vooral van de 10.000 man van de SRG, waarvan het personeel exclusief gerekruteerd is uit specifieke sunnitische stammen, mag worden verwacht dat zij zich tot het uiterste zullen verzetten. Hun lot is namelijk onlosmakelijk verbonden met dat van het huidige regime. Niettemin is een beperkende factor dat de SRG zich enkel in Bagdad bevindt en weliswaar over goed materieel beschikt, maar niet over zware wapensystemen. Daaraanleggen kunnen de 60.000 man van de RG wel gebruik maken van tanks en artillerie. De RG houdt toezicht op de reguliere strijdkrachten en vormt een defensief schild rond Bagdad. Hoewel deze eenheden het best beschikbare materieel hebben en redelijk goed worden betaald, is het twijfelachtig in hoeverre de RG loyaal blijft aan het regime indien het onder zware militaire druk komt. Het is niet denkbeeldig dat delen van de RG uiteindelijk zullen trachten zich aan de strijd te onttrekken vanwege het gevaar van totale vernietiging. De diverse paramilitaire organisaties van het regime zijn primair bedoeld om opstanden van de bevolking te onderdrukken en alle militaire bezien geen factor van betekenis.

Om bij een eventueel treffen tussen de Iraakse luchtsjdkrachten en die van de Verenigde Staten zullen de beschikbare Iraakse gevechtsvliegtuigen, mede gezien het beschikbare aantal, slechts een minimale rol kunnen spelen.

Rubricering	Voorrangsaanduiding	Datum 30 juli 2002	Correspondentienummer DIS2002 013775/10.38																					
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres V.d. Burchlaan 31 Frederik kazerne, gebouw 32, kamer 5.13		☐ Stauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klod + net ☐ <p style="text-align: center; font-size: 2em;">30/7/2002</p>																						
Doorkiesnummer		Aan 1 Minister van Defensie (zonder slides) 1435 2 Staatssecretaris (zonder slides) 1478 3 d.Ly. SG (zonder slides) 1478 4 i.a.a. Chef Defensiestaf 1478 } 126 5 DAB 79																						
Onderwerp: Dagelijkse briefing MID d.d 30-07-2002		6 Ministerie van Algemene Zaken 1480 3126																						
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1																							
Aanwijzingen voor het BDI o.g. de secretaris																								
		Steller CIU																						
Te zenden afschriften 1 ex voor 2. D pr 00102 8 ARCHIEF		Toesnel 19999	Datum 30 juli 2002	Permet																				
Afgedane exhibita		Vervolg- en medeparafen vooraf <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 40%;">Dienstanderdeel</th> <th style="width: 15%;">Qntv.</th> <th style="width: 15%;">Verz.</th> <th style="width: 30%;">Pr...</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Wvd P ti</td> <td>307</td> <td>307</td> <td></td> </tr> <tr> <td>BDI tvz</td> <td></td> <td>307</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Archief</td> <td></td> <td>307</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eindparaf</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Dienstanderdeel	Qntv.	Verz.	Pr...	Wvd P ti	307	307		BDI tvz		307		Archief		307		Eindparaf			
Dienstanderdeel	Qntv.	Verz.	Pr...																					
Wvd P ti	307	307																						
BDI tvz		307																						
Archief		307																						
Eindparaf																								
Overlegde retro-acta		Arrestatoparaf																						
30 JUL 2002		Ter kennisgeving acheraf																						

Bijdrage MIVD/AAR/RB2 voor CVIN van 30 augustus 2002

Land/regio
Midden-Oosten

Titel/onderwerp
Midden-Oosten: houding tegenover interventie in Irak

Samenvatting

Veel landen in de regio lijken niet te willen deelnemen aan internationale operaties om de veiligheid van de regio te waarborgen. Het is waarschijnlijk dat een interventie in Irak door een beperkt aantal landen op passieve wijze steun wordt verleend aan eventuele militaire operaties. Hun veiligheidsapparaten zijn voldoende capabel om regimebedreigende ontwikkelingen te beugelen. Een eventuele Amerikaanse interventie in Irak kan uitmonden in afnemende bereidheid te assisteren bij operatie *Enduring Freedom*.

Inleiding

In vervolg op de notitie "Irak: politiek-militaire situatie" (CVIN d.d. 19 Juni 2002) wordt hieronder nader ingegaan op recente politiek-militaire ontwikkelingen. In de afgelopen politieke situatie zijn talloze landen in de regio zich niet onttrokken aan de diverse discussies en hebben zij zich in meer of mindere mate in de zaak uitgelaten. Nadat in de eerdergenoemde notitie al was gesteld dat de VS voor een militaire campagne tegen Irak weinig of geen steun bij de machthebbers in de regio aantreffen, wordt hieronder een overzicht gegeven van de factoren die de uiteenlopende opstellingen bepalen en de verwachte reacties in geval van een militair optreden tegen Irak.

In de afgelopen maanden zijn de mediaberichten over een eventuele Amerikaanse aanval op Irak in omvang sterk toegenomen. Ofschoon het voornamelijk grotendeels speculaties betreft, kunnen de landen in de regio zich niet onttrekken aan de diverse discussies en hebben zij zich in meer of mindere mate in de zaak uitgelaten. Nadat in de eerdergenoemde notitie al was gesteld dat de VS voor een militaire campagne tegen Irak weinig of geen steun bij de machthebbers in de regio aantreffen, wordt hieronder een overzicht gegeven van de factoren die de uiteenlopende opstellingen bepalen en de verwachte reacties in geval van een militair optreden tegen Irak.

Politiek-militaire situatie

Voor veel landen in de regio, lijkt de door de VS geleide 'strijd tegen het internationale terrorisme' een in hun ogen ongewenste wending te krijgen. Zoals leiders in het Midden-Oosten al vreesden, dreigen zij meegezogen te worden van een aanvankelijk beperkt conflict (Afghanistan / Osama bin Laden), naar een confrontatie waarvan zij het einde niet kunnen inschatten en die hun eigen machtspositie op termijn mogelijk ondermijnt.

Naast de specifieke voor individuele landen geldende factoren, zijn er een aantal generieke omstandigheden die van invloed zijn op de regionale houding ten aanzien van een militair ingrijpen in Irak. In de eerste plaats zijn er enkele korte termijn overwegingen:

- Het conflict tussen Israël en de Palestijnen. Het aanhoudende geweld draagt sterk bij aan de onrust in de latente instabiele regio. Het is waarschijnlijk dat een interventie in Irak de spanningen in de regio zal versterken. Hetgeen de Arabische leiders noopt tot het houden van afstand tegenover Washington. Een door de VS geïnitieerde militaire actie tegen Irak zal deze ontwikkeling versterken.

- De militaire confrontatie met Irak zal negatieve repercussies hebben voor de toch al broze economische omstandigheden van veel landen. Men heeft dringend behoefte aan rust en stabiliteit om noodzakelijke economische plannen en hervormingen te realiseren. Dit is vooral voor de directe buurlanden veelzeggend. De buurlanden van Irak zijn het land van de eerste golf van vluchtelingen. Het is niet uit te sluiten dat de illegale handel in Iraakse olie een wezenlijk rol speelt.
- De buurlanden zijn bedreigd voor vluchtelingenstromen als gevolg van de wisselvalligheden. De chaotische toezien van 1991 staan in het bijzonder Turkije en Iran nog helder voor de geest. De Iraanse minister van buitenlandse zaken heeft al verklaard dat zijn land – gelet op de ervaringen met Afghaanse vluchtelingen – Iraakse vluchtelingen enkel in het uiterste geval wil opvangen in het grensgebied en niet wil toelaten tot het binnenland.

In de tweede plaats houden de regionale leiders rekening met aspecten op de langere termijn:

- De regio verkeert in onzekerheid over de toekomst van Irak ná het verwijderen van Saddam Hoessein. Tot dusver zijn de VS er kennelijk niet in geslaagd ter zake een eenduidig beeld te schetsen ten behoeve van hun regionale bondgenoten. Geen van de regionale leiders lijkt vertrouwen te hebben in de huidige Iraakse oppositiegroeperingen.
- Een ander aspect is de groeiende onrust in de regio. De Iraanse revolutionaire beweging heeft de Iraakse etnische minderheden in de regio in opstand gebracht. Het is niet uit te sluiten dat de Iraanse revolutionaire beweging de Iraakse etnische minderheden in de regio in opstand brengt. Het is niet uit te sluiten dat de Iraanse revolutionaire beweging de Iraakse etnische minderheden in de regio in opstand brengt. Het is niet uit te sluiten dat de Iraanse revolutionaire beweging de Iraakse etnische minderheden in de regio in opstand brengt.
- Enkele regimes in de regio vrezen dat het met geweld verwijderen van een – primair de VS (en in het verleden Israël) – onwettig leider een precedent vormt voor toekomstig Amerikaans beleid. Dit betreft niet enkel de *usual suspects* Iran en Syrië, maar ook een decennialange bondgenoot als Saudi-Arabië koestert argwaan.

Daarnaast zijn er omstandigheden en overwegingen die eigen zijn aan de diverse landen. Ten dele staan deze niet geheel op zichzelf, maar zijn verweven met bovengenoemde algemene aspecten.

Defensie

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst
Afdeling Analyse & Rapportage
AAR
AAR STAFBUREAU

Bezoekadres:
Frederikkazerne, Gebouw 32
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 68 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Stelloc:

Telefoon:
Fax:

Nota

Aan: Directeur Algemene Beleidszaken
Doortusberkomst

Datum: 5 september 2002
Oms kenmerk: DIS2002015684
Onderwerp: DAB-notitie IRAK

Hierbij doe ik u toekomen het commentaar van de MIVD op de DAB-notitie "Oorlogsdreiging VS tegen Irak" van 3 september 2002.

Teneinde eventuele misverstanden aangaande dreigingsappreciaties voor de toekomst te voorkomen, verzoek ik u, ook in spoedende omstandigheden met de MIVD af te stemmen.

Ik zeg u toe waar mogelijk alle steun te verlenen.

Zonder bijlage is deze nota ongerubriceerd.

Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst

n.d.

J.A. Reijn
Generaal-majoor der Mariniers

E.H. Meulman
Commo

DREIGING IRAK

Massavernietigingswapens en het inspectieregime

In de visie van de Iraakse leiding bieden alleen massavernietigingswapens, tezamen met ballistische raketten, een voldoende afschrikking tegen de potentiële militaire dreigingen vanuit het buitenland. Het ligt derhalve in de lijn van de verwachting dat Irak nog meer nadruk zal leggen op zijn programma's voor niet-conventionele wapens om het conventionele overwicht van zijn rivalen te compenseren. Dit betreft met name het ambitieuze conventionele en niet-conventionele bewapeningsprogramma van erfvijand Iran.

Onder het UNSCOM-regime is Irak niet (of slechts op uiterst marginale wijze) in staat gebleken materialen te verwerven, die relevant zijn voor programma's op het gebied van massavernietigingswapens. Heimelijke aanschafoperaties van beperkte omvang kunnen hebben plaatsgevonden, doch zijn nooit waargenomen. Aanschafoperaties van enige omvang hebben met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet plaatsgevonden. Ofschoon met de beëindiging van de UNSCOM-inspecties in 1998 Irak meer vrijheid van handelen heeft gekregen om in het buitenland benodigdheden voor zijn wapenprogramma's te verwerven, is in het post-UNSCOM tijdperk (1998-heden) op dit gebied in de praktijk niet wezenlijk veel veranderd. Irak beschikt niet meer over de mogelijkheden de benodigde middelen in enige omvang lokaal te produceren, dit als gevolg van de door UNSCOM ontmantelde infrastructuur terzake.

NBC-wapens

Momenteel beschikt Irak niet over nucleaire wapens. De grootste bedreiging gaat thans uit van de Iraakse nucleaire expertise. Bagdad beschikt over duizenden technici en wetenschappers die aan een (nieuw) nucleair programma deel kunnen nemen. Deze kennis en kunde wordt zo veel mogelijk op peil gehouden opdat het nucleaire programma op ieder tijdstip kan worden gereactiveerd. Voornamelijk vanwege de sancties wordt echter aangenomen dat Irak in de huidige situatie niet in staat is op korte termijn over nucleaire wapens te beschikken. Er zijn aanwijzingen dat Irak onderdelen van zijn nucleaire programma heeft weten achter te houden. De 'worst case' beoordeling is dat Irak - indien alle sancties zouden zijn opgeheven - vijf tot zeven jaar nodig heeft om een simpel kernwapen te ontwikkelen, vooropgesteld dat Irak binnen die termijn over de benodigde hoeveelheid splijtstof kan beschikken.

Aangenomen wordt dat Irak een deel van zijn **biologische wapenprogramma** aan VN-inspecties heeft weten te onttrekken. Het is zelfs mogelijk dat het land nog over een restant strijdmiddelen beschikt. De kwaliteit zal echter zodanig zijn teruggelopen dat van een effectieve inzet nauwelijks sprake kan zijn. Belangrijker dan de beschikbare strijdmiddelen echter zijn de productiemiddelen waarmee nieuwe strijdmiddelen kunnen worden geproduceerd. Irak wordt in staat geacht biologische wapenprogramma's binnen een aantal maanden op kleine schaal te hervatten.

Er moet van worden uitgegaan dat Irak over enige honderden tonnen **chemisch strijdmiddelen** kan beschikken. Recente gegevens over de samenstelling en kwaliteit van dit arsenaal, overgebleven uit de periode van vóór de Golfoorlog, zijn niet beschikbaar. Of Irak dit arsenaal heeft weten aan te vullen met recente productie is eveneens niet bekend. Eerdere inschalingen gingen uit van ca. 600 ton strijdmiddelen, nagenoeg gelijk verdeeld over VX, GF en mosterdgas.

Na de Golfoorlog hebben de VN-inspecties er op pogen toe te zien, dat op het gebied van **ballistische raketten** het potentieel dat niet reeds door de Coalitie was vernietigd, alsnog

vernietigd werd. Het is echter niet uit te sluiten dat Irak een onbekend aantal raketten voor de VN-inspecteurs heeft weten te verbergen om deze – indien mogelijk – in te zetten in een noodsituatie. In deze zin blijft er sprake van een potentiële dreiging.

Conform VN-resoluties is het Irak geoorloofd om over korte-afstandsraketten te beschikken. In dit kader ontwikkelt Irak twee systemen met een bereik van 150 km. Het primaire doel van deze programma's lijkt vooral het behoud van kennis en expertise op het gebied van ballistische raketten. Irak beschikt over enkele onderzoeks- en ontwikkelcentra waar tests en productie plaatsvinden. Onduidelijk is evenwel in hoeverre Irak in staat is om op korte termijn zijn programma's voor middellangeafstandsraketten (bereik 1000-3000 km) te hervatten. Immers, de omvangrijke buitenlandse steun aan de Iraakse raketprogramma's in de jaren vóór de Golfoorlog is weggevalen. Enkel indien relevante VN-sancties niet meer van kracht zouden zijn, wordt Irak in staat geacht om met buitenlandse hulp in vijf tot zeven jaar een raket met een bereik van 1000 km te kunnen ontwikkelen.

Inzet massavernietigingswapens

Tijdens de Golfoorlog in 1990-91 heeft Irak deze middelen niet ingezet tegen Coalitie-eenheden of Israël, al waren deze wel beschikbaar. Irak heeft ingezien dat een dergelijke inzet een massieve reactie van de tegenpartij tot gevolg zal hebben die de primaire doelstelling van het regime – zijn voortbestaan – in gevaar zal brengen. Naar verwachting zullen massavernietigingswapens enkel gebruikt worden tegen een tegenstander die niet over dergelijke middelen beschikt (of slechts in zeer geringe mate), of wellicht als uitlem (vergeeldings)wapen indien tijdens een militair conflict geoordeeld wordt dat het einde van het regime nabij is.

Banden Al-Qaida en (Noord-)Irak

Van betekenis in de afgelopen maanden is de aanwezigheid in Noord-Irak van een Koerdische splintergroepering van radicaal-islamitische signatuur. Deze zogenoemde *Jund al-Islam* (ca. 200-400 strijders) heeft zich afgescheiden van de kleine Islamitische Beweging van Koerdistan (IMK) en stelt zich ten doel een samenleving op theocratische grondslag in het leven te roepen. Beide bewegingen hebben hun machtsbasis in de omgeving van Halabjah. Deze stad bevindt zich in het door de seculiere PUK gedomineerde deel van Noord-Irak. Toen de *Jund al-Islam* zich eind 2001 met veel geweld manifesteerde, greep de PUK hard in en sloeg de beweging uiteen. De restanten hergroepeerden zich en noemen zich heden ten dage *Ansar al-Islam*.

De *Jund al-Islam* / *Ansar al-Islam* wordt door de andere Koerdische partijen beschuldigd van ongekende wreedheden en connecties met Usama bin Laden. Over de beweerde banden tussen de groepering (overigens een *quantité négligeable*) en Usama bin Laden bestaat onduidelijkheid. Ofschoon uit inlichtingenbronnen te af te leiden dat enkele, individuele, strijders van deze groepering ooit in Afghanistan verbleven, zijn er voornamelijk geen verdere aanwijzingen voor het bestaan van directe operationele banden.

Samenvatting/Conclusie

Ook naar de inschatting van de MIVD vormt Irak een potentiële dreiging. Dit geldt tevens voor het aspect ontwikkeling en productie van (NBC-) massavernietigingswapens. Wat betreft nucleaire wapens is het "worst case" scenario (5-7 jaar) aan voorwaarden gebonden waaraan voornamelijk niet is voldaan. Berichten over AQ-trainingskampen zijn ditz niet bekend.

Rubricering	Voorrangsaanduiding SPOED	Datum 4 september 2002	Correspondentienummer DIS/2002015684	
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazern,		☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klod + ket ☐ 5-9-2002		
Doorkleefnummer	Aan ~~MILITAIR~~ ~~de SE~~			
Onderwerp: DAB notitie IRAK	DAB 1632 ↓ ex 1 1464/02			
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1			
Aanwijzingen voor het BDI o.g. de secretarie				
Te zenden afschriften 1 ex. Voor .D. ex 2 Archief ex 3		Telefoon	Datum 4-09-2002	Paragraaf
Afgedane afschriften ex 2 pu 09/02		Vervolg- en mededelingen vooraf Dienstrekkende H./AAR Ontv. Verz. Paragraaf D .... BDI Ivz ..... Eindparagraaf		
Overige retro-acta		Arrestatieparagraaf		
		Ter kennisgeving achteraf		

ARCHIEF
7 sept. 2002

Inhoudsopgave

.....	2
IRAK	2
Midden-Oosten: houding tegenover interventie in Irak	2
.....	4
.....	4
.....	4
.....	6
.....	6
.....	6

IRAK

Midden-Oosten: houding tegenover interventie in Irak

( ) Te oordelen naar uitspraken van de Amerikaanse regering lijkt een, naar het zich nu laat aanzien, primair Amerikaanse militaire interventie in Irak een kwestie van tijd. Indien deze situatie zich daadwerkelijk aandient, zal dit effect sorteren op de opstelling van de andere landen in de regio. Voor veel landen in de regio lijkt de door de VS geleide 'strijd tegen het internationale terrorisme' een in hun ogen ongewenste wending te krijgen. Zoals leiders in het Midden-Oosten al vreesden, dreigen zij meegezogen te worden van een aanvankelijk beperkt conflict (Afghanistan / Osama bin Laden), naar een confrontatie waarvan zij het einde niet kunnen inschatten en die hun eigen machtspositie op termijn mogelijk ondermijnt.

Naast de specifieke voor individuele landen geldende factoren, is er een aantal generieke omstandigheden die van invloed zijn op de regionale houding ten aanzien van een militair ingrijpen in Irak. In de eerste plaats zijn er enkele korte termijn overwegingen:

- Het conflict tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit (PA). Het aanhoudende geweld draagt sterk bij aan de onrust in de latent instabiele regio. De in Arabische ogen kritiekloze houding van de VS tegenover het beleid van premier Sharon heeft anti-Amerikaanse ressentimenten onder de bevolkingen aangewakkerd, hetgeen de Arabische leiders noopt tot het houden van afstand tegenover Washington. Een door de VS geëntameerde militaire actie tegen Irak zal deze ontwikkeling versterken.
- Een militaire confrontatie met Irak zal negatieve repercussies hebben voor de toch al fragiele economische omstandigheden van veel landen. Men heeft dringend behoefte aan rust en stabiliteit om noodzakelijke economische plannen en hervormingen te realiseren. Juist nu verdienen vooral de directe buurlanden veel geld aan de bloeiende handelsbetrekkingen (o.a. op basis van vrijhandelsakkoorden) met Irak, waartn de illegale handel in Iraakse olie een wezenlijke rol speelt.
- De buurlanden zijn beducht voor vluchtelingenstromen als gevolg van de vijandelijkheden. De chaotische toestand van 1991 staan in het bijzonder Turkije en Iran nog helder voor de geest. De Iraanse minister van binnenlandse zaken heeft al verklaard dat zijn land – geleid op de ervaringen met Afghaanse vluchtelingen – Iraakse vluchtelingen enkel in het uiterste geval wil opvangen in het grensgebied, maar niet wil toelaten tot het binnenland.

In de tweede plaats houden de regionale leiders rekening met aspecten op de langere termijn:

- De regio verkeert in onzekerheid over de toekomst van Irak ná het verdwijnen van Saddam Hoessein. Tot dusver zijn de VS er kennelijk niet in geslaagd terzake een eenduidig beeld te schetsen ten behoeve van hun regionale bondgenoten. Geen van de regionale leiders lijkt vertrouwen te hebben in de huidige Iraakse oppositiegroeperingen. Alle media-aandacht ten spijt heeft zich tot dusver geen 'Iraakse Karzai' voorgedrukt die zowel de huidige oppositie kan verenigen als ook over een machtsbasis in Irak beschikt.

- Een zich voortslepende strijd om de macht na de val van Saddam Hussein tussen de verschillende Iraakse etnisch-religieuze groeperingen brengt het spookbeeld van een uiteenvallend Irak nabij.
- Het alternatief van een langdurige bezetting van Bagdad door vreemde (westerse) mogendheden is eveneens weinig aantrekkelijk. In tegenstelling tot Kabul behoort de stad Bagdad tot een select gezelschap van steden in het Midden-Oosten met een grote, Arabische, symboliek.
- Enkele regimes in de regio vrezen dat het met geweld verwijderen van een primair de VS (en in het verlengde Israël) - onwelgevallige leider een voorteken vormt voor toekomstig Amerikaanse beleid. Dit betreft niet enkel de *usual suspects* Iran en Syrië, maar ook een decennialange bondgenoot als Saoedi-Arabië koestert argwaan.

Aan Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan Chef Defensiestaf
DAB
Min. Alg Zaken

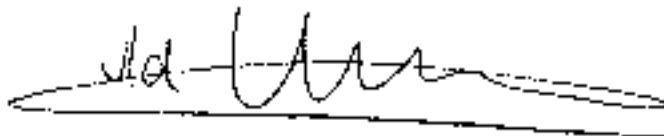
Bezoekadres:
Frederikszwaai, Gebou
van der Burchman 31
Postadres:
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Steller
Mtw Current Intelligence
Telefoon
Fax

Datum 12 september 2002
Ong kenmerk DIS2002016133
Onderwerp Dagelijkse Briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD, waarin wordt ingegaan op de opstelling van de landen in het Midden-Oosten tegenover een mogelijke (Amerikaanse) interventie in Irak en daarbij van belang zijnde factoren van invloed.
2. Zonder bijlage is deze brief onderubriceerd.

Plv. Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

F.H. Maulman
Commodore

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon:
Telefax:
PNVX: r
Spandex:

DCBC briefing donderdag 12 september 2002

Afgesloten op: 12.0600Z MND 02

Midden-Oosten: houding tegenover interventie in Irak

Algemene aspecten

Voor veel landen in de regio lijkt de door de VS geleide 'strijd tegen het internationale terrorisme' een in hun ogen ongewenste wending te krijgen. Zoals leiders in het Midden-Oosten al vreesden, dreigen zij te worden meegezogen in de ontwikkeling van een aanvankelijk beperkt conflict (Afghanistan / Usama bin Laden) naar een confrontatie waarvan zij het einde niet kunnen inschatten en die hun eigen machtspositie op termijn mogelijk ondermijnt. Naast specifieke voor individuele landen geldende factoren, is er een aantal generieke omstandigheden dat van invloed is op de regionale houding ten aanzien van een militair ingrijpen in Irak.

In de eerste plaats zijn er enkele korte termijn overwegingen:

- Het conflict tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit (PA). Het aanhoudende geweld draagt sterk bij aan de onrust in de latent instabiele regio. De toch al koela betrekkingen van Israël met Egypte en Jordanië (de twee Arabische landen waarmee Israël een vredesverdrag heeft) zijn allengs nog meer onder druk komen te staan. De in Arabische ogen kritiekloze houding van de VS tegenover het beleid van premier Sharon heeft anti-Amerikaanse sentimenten onder de bevolkingen aangewakkerd, hetgeen de Arabische leiders noopt tot het bewaren van afstand tegenover Washington. Een door de VS geëntameerde militaire actie tegen Irak zal deze ontwikkeling versterken. De Arabische leiders zijn teleurgesteld over het uitblijven van de implementatie van het Amerikaanse vredesplan, zoals dat door president Bush in juni werd gepresenteerd, dat een einde zou moeten maken aan het conflict tussen Israël en de Palestijnen. Het feit dat het vredesinitiatief van de Saudische kroonprins Abdullah niet één keer werd gememoreerd, was een ontgoocheling. Dat initiatief behelst een (officiële) vredesregeling tussen Israël en de Arabische landen in ruil voor een Israëlische terugtrekking uit alle in 1967 veroverde gebieden. Niettemin werd in de meeste officiële Arabische reacties vooral de nadruk gelegd op de voortgaande Amerikaanse bemoeienis met het conflict, hetgeen als een positieve factor wordt beschouwd.
- Een militaire confrontatie met Irak zal negatieve repercussies hebben voor de toch al fragiele economie van veel landen. Men heeft dringend behoefte aan rust en stabiliteit om noodzakelijke economische plannen en hervormingen te realiseren. Juist nu verdienen vooral de directe buurlanden veel geld aan de bloeiende handelsbetrekkingen (o.a. op basis van vrijhandelsakkoorden) met Irak, waarin de illegale handel in Iraakse olie een wezenlijke rol speelt.
- De buurlanden van Irak zijn beducht voor vluchtelingenstromen als gevolg van de vijandelijkheden. De chaotische taferelen van 1991 staan in het bijzonder Turkije en Iran nog helder voor de geest. De Iraanse minister van binnenlandse zaken heeft al verklaard dat zijn land – gelet op de ervaringen met Afghaanse vluchtelingen – Iraakse vluchtelingen slechts in het uiterste geval wil opvangen in het grensgebied, maar niet in het binnenland.
- Aspecten op de langere termijn: de regio verkeert in onzekerheid over de toekomst van Irak ná het eventueel verdwijnen van Saddam Hoessein. Tot dusver zijn de VS er kennelijk niet in geslaagd terzake een eenduidig beeld te schetsen ten behoeve van hun regionale bondge-

BEOORDELING

Met uitzondering van de Israëlische regering stellen alle machthebbers in het Midden-Oosten zich terughoudend op tegenover een militaire interventie in Irak. In tegenstelling tot de Golfoorlog in 1990-1991 zijn zij van mening dat momenteel geen directe dreiging uitgaat van het Iraakse regime. Destijds ging het om de bevrijding van Koeweit als Arabisch land dat bezet was door de Iraakse dictator die wellicht nog meer agressie in de zin had.

In de ogen van veel Arabische landen – inclusief bondgenoten van de VS – dreigt de 'strijd tegen het internationale terrorisme' verward te raken met een politiek-militaire afrekening met organisaties en landen die niet instemmen met de Amerikaanse visie op het Midden-Oosten. De nieuwe Amerikaanse veiligheidspolitieke relatie met Israël – staande het huidige conflict in dat land – draagt sterk bij aan het wantrouwen in de regio.

Met het oog op een eventuele militaire interventie in Irak staan twee belangrijke vragen open: in hoeverre zullen landen in de regio hieraan meewerken en wat zouden de gevolgen zijn voor de Arabische landen?

Praktisch alle landen koesteren de hoop dat met het voortschrijden van de tijd een diplomatieke regeling getroffen wordt. Zeker de Arabische landen hechten veel waarde aan de VN. Indien de VS daadwerkelijk gaan aansturen op militaire interventie, zou een relevante, nieuwe VN-resolutie wezenlijk bijdragen aan een positievere houding tegenover een dergelijke operatie. Zonder deze politieke rugdekking voelen veel landen zich gevangen tussen de hamer van volkswoede in de straat en het aambaeld van het wegvallen van Amerikaanse financiële en militair-politieke steun. In tegenstelling tot de Golfoorlog in 1990-91 is een actieve bijdrage van een Arabisch land aan een interventie niet waarschijnlijk. Veeleer zal er op passieve wijze steun worden verleend aan eventuele militaire operaties. Enkele Golfstaten zoals Koeweit en Qatar kunnen hierin het verst gaan door weinig restricties op te leggen aan het Amerikaanse optreden vanaf hun grondgebied. Andere landen zullen grootschalige bombardementsvluchten verbieden, maar mogelijk op discrete wijze hun grondgebied openstellen voor 'ondersteunende' activiteiten. Hierbij valt te denken aan coördinatie (Saudi-Arabië), *special operations* (Oman), of reddingsoperaties (Jordanië). Voorts is het niet denkbeeldig dat Turkije – naast het toestaan van Amerikaanse aanvalsvluchten vanaf de basis Incirlik – zijn militaire presentie in Noord-Irak zowel in omvang als geografisch zal uitbreiden om Koerdische aspiraties te verijdelen. Syrië en Iran zullen geen faciliteiten verstrekken voor militaire operaties tegen Irak. In wezen wijkt de opstelling van Iran niet veel af van die tijdens de Golfoorlog. Ook toen sloot Iran de grenzen en zijn luchtruim en hield zich afzijdig van de geallieerde, militaire operaties. Een actieve Israëlische deelname aan de strijd tegen Irak zal voor Washington om politieke redenen ongewenst zijn. Evenals dit voor aanvang van de Golfoorlog het geval was, zullen de betrokken Arabische landen weigeren met Israël (op enigerlei wijze) een militaire coalitie te vormen. Dit heeft alles te maken met de Israëlische bezettingspolitiek van Palestijns grondgebied, die voor de Arabische landen onacceptabel is.

Ten aanzien van de eventuele gevolgen voor de Arabische landen geldt dat verwacht mag worden dat hun veiligheidsapparaten voldoende capabel zijn om regime bedreigende ontwikkelingen te beteugelen. De regeringsleiders zullen een zorgvuldige afweging maken van de mate van (stilzwijgende) steun die zij aan de VS kunnen verlenen zonder hun bewind te destabiliseren. Men zal trachten de volkswoede te kanaliseren via gecontroleerde demonstraties en symbolische acties zoals een boycot van Amerikaanse producten. Van een structurele olieboycot jegens de VS is geen sprake. Op de langere termijn echter is het niet uit te sluiten dat de opstelling in het Midden-Oosten tegenover de 'strijd tegen het internationale terrorisme' zou kunnen wijzigen. Immers, de Arabische landen maken onderscheid tussen 'de strijd tegen het internationale terrorisme' en de situatie rond Irak. Een militaire interventie in Irak zal het wantrouwen tegen de precieze Amerikaanse bedoelingen versterken. Zoals gezegd, in dat geval rijst de vrees bij de machthebbers dat het Amerikaanse credo van *regime change* zich niet zal beperken tot Irak.

In dit licht bezien kan een Amerikaanse interventie in Irak uitmenden in afnemende bereidheid te assisteren bij operatie *Enduring Freedom*. Dit kan tot uitdrukking komen in het bevestigen van langlopende faciliteiten voor Amerikaanse/westerse militaire eenheden alsmede het reduceren van de coöperatie met westerse veiligheidsinstanties bij het ontmantelen van terroristische netwerken. Hetgeen overigens niet betekent dat het eigen optreden tegen vermeende terroristische

structuren zal afnemen, omdat radicaal-islamitische groeperingen primair een dreiging vormen voor de machthebbers in de regio

Rubricering	Voormingsaanzuiging	Datum 12-09-2002	Correspondentienummer DIS/2002016133																						
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazerne, gebouw 32, kamer 5.13		☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telek. ☐ Kad + net ☐ 12-09-02																							
Doorklasnummer		Aan Minister van Defensie (zonder slides) Staatssecretaris (zonder slides)																							
Onderwerp		d.t.v. SG (zonder slides) i.a.a. Chef Defensiestaf DAB																							
Mada te zenden bijlagen	Aantal 1	Ministerie van Algemene Zaken																							
Aanwijzingen voor het BDI o.p. de secretaris																									
-		Staler Medewerker CIU																							
Te zenden alschriften 1 ex. Voor <i>E</i>		Toesnel	Datum 12-09-2002																						
Afgedane exhibit		Verrijg- en medeparefen vooraf <table border="0"> <tr> <td>Dienstonderdeel</td> <td rowspan="2">}</td> <td>Ontv.</td> <td>Verz.</td> </tr> <tr> <td>H/AAR</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>P</td> <td rowspan="2">}</td> <td>...lt.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>BDI tvz</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td><i>Archief</i></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eindepasaaf</td> <td></td> <td>13/9</td> <td></td> </tr> </table>		Dienstonderdeel	}	Ontv.	Verz.	H/AAR	.....	.....	P	}	...lt.....	.....	BDI tvz	.....	.....	<i>Archief</i>				Eindepasaaf		13/9	
Dienstonderdeel	}	Ontv.	Verz.																						
H/AAR		.....	.....																						
P	}	...lt.....	.....																						
BDI tvz		.....	.....																						
<i>Archief</i>																									
Eindepasaaf		13/9																							
Overlapde retro-acta		Arrestatieparaaf																							
ARCHIEF 17 SEP 2002		Ter kennisgeving achteraf																							

Aan: Aan de leden van het CVIN

Bezoekadres:
Fredrikkekerne, Gebou
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 68 B
Postbus 20701
2500 EG Den Haag
www.defensie.nl

Datum: 19 september 2002
Oms kenmerk: DIS2002016544
Onderwerp: NRBC dreiging Irak

Steller:

Telefoon:

Fax:

Ten behoeve van de vergadering van het CVIN op 20 september 2002 bied ik u hierbij, ten gevolge op mijn eerdere notities over Irak, een MIVD rapportage aan over de dreiging van nucleaire-, radiologische, biologische- en chemische (NRBC) wapens

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

J.A. van Reijn

Generaal-majoor der mariniers

Land/regio

Irak

Titel/onderwerp

Dreiging van Nucleaire-, Radiologische, Biologische- en Chemische (NRBC) wapens

Samenvatting

Irak beschikt niet over faciliteiten die de capaciteit hebben om binnen redelijke tijd voldoende splijtstof te produceren voor de aanmaak van een nucleair wapen. Het land heeft hiervoor een aantal jaren nodig, ondersteuning daarbij vanuit het buitenland is daarbij noodzakelijk. Bij het wel beschikbaar komen van splijtstof is Irak in staat om binnen één jaar een simpel nucleair wapen te ontwikkelen. Wel is Irak in staat om zonder grote problemen en in korte tijd een radiologisch wapen te ontwikkelen.

Irak beschikt waarschijnlijk over een restant aan biologische strijdmiddelen, waarvan de werking inmiddels sterk gereduceerd is. Men wordt in staat geacht om op kleine schaal de productie van biologische strijdmiddelen te hervatten.

Het land beschikt waarschijnlijk over een strategische hoeveelheid chemische strijdmiddelen zoals zenuw- en mosterdgas. Gezien de beschikbare kennis en kunde moet men in staat worden geacht de productie van chemische strijdmiddelen relatief gemakkelijk te kunnen hervatten.

Irak bezit waarschijnlijk een restant van tenminste een dozijn al-Hussein ballistische raketten..

Inleiding

In vervolg op de notities "Irak: politiek-militaire situatie" (CVIN d.d. 19 juni 2002) en "Midden-Oosten; houding tegenover interventie in Irak" (CVIN dd. 30 augustus 2002) wordt hieronder specifiek ingegaan op de dreiging van Nucleaire-, Radiologische-, Biologische- en Chemische (NRBC) wapens.

In de interne politieke situatie van Irak is inmiddels een belangrijke wijziging opgetreden. Het Iraakse regime heeft een - in eerstgenoemde notitie al voorspelde - volte face gemaakt door aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties (VN) kenbaar te maken dat zonder voorwaarden vooraf toestemming wordt verleend voor terugkeer van VN-wapeninspecteurs naar Irak. Over de vraag of en zo ja, wanneer de wapeninspecteurs zullen terugkeren vindt thans in veel graden, in het bijzonder de VN-Veilighedsraad, overleg plaats.

Dreiging van Nucleaire en Radiologische Wapens

Momenteel beschikt Irak niet over nucleaire wapens. Na de Golfoorlog werd, door de inspecties van UNSCOM, de ontmanteling van het Iraakse nucleaire programma overgelaten aan experts van het Internationale Atoomagentschap (IAEA). In november 1993 verklaarde de directeur-generaal van de IAEA in deze missie te zijn geslaagd. Een groot deel van de Iraakse nucleaire installaties bleek al tijdens de Golfoorlog te zijn vernield en het restant was onder supervisie van de IAEA ontmanteld. Toch weigerde de IAEA een eindoordeel te geven over de volledigheid van de ontmanteling van het nucleaire programma van Irak, mede omdat Irak nog niet aan alle gestelde voorwaarden had voldaan. Zo had Irak nog steeds geen volledig beeld gegeven van haar nucleaire activiteiten en leveranciers. Op 22 september 1991 wisten IAEA inspecteurs de hand te leggen op het archief van het Iraakse nucleaire programma. Het Iraakse nucleaire programma was nagenoeg volledig gericht op het produceren van kernwapens op basis van hoogverrijkt uranium. Om daar inhoud aan te kunnen geven, moest men eerst beschikken over een verrijkingsinfrastructuur van voldoende omvang. Irak koos voor een tweeledige aanpak: elektromagnetische isotopenafcheiding (EMIS) en gascentrifugeverrijking. Ten tijde van de Golfoorlog had Irak al enige praktijkervaring opgedaan met ultracentrifuges, van praktische verrijking was nog geen sprake. Voor routinematige verrijking, b.v. met een cascade van 50 centrifuges, zou Irak tenminste nog enige jaren nodig hebben gehad. Alles wijst er op dat Irak uiteindelijk voor de ultracentrifuge techniek had gekozen. Ondanks de hier genoemde ontmanteling, zijn er wel

Defensie

aanwijzingen dat Irak belangrijke onderdelen van haar nucleaire programma heeft weten te verstopten (zowel in materiële als in immateriële zin). De grootste dreiging gaat momenteel uit van Iraakse nucleaire expertise. Bagdad beschikt over duizenden technici en wetenschappers die aan een nieuw nucleair programma deel kunnen nemen. Deze kennis en kunde wordt zo veel mogelijk op peil gehouden, zodat het nucleaire programma op ieder tijdstip kan worden gereactiveerd. In de huidige situatie, voornamelijk door de sancties, wordt aangenomen dat Irak niet in staat is op korte termijn over nucleaire wapens te beschikken. Als alle sancties tegen Irak zijn opgeheven heeft Irak vijf tot zeven jaar nodig om een simpel kernwapen te ontwikkelen. In het geval dat Irak nu over voldoende splijtstof zal beschikken, bijvoorbeeld door illegale leveranties, is het land in staat om binnen één jaar een simpel kernwapen te ontwikkelen.

Er zijn tot nu toe geen aanwijzingen dat Irak momenteel radiologische wapens bezit en productie van radiologische wapens nastreeft. In het verleden probeerde Irak deze wapens te ontwikkelen door zirkonium te bestralen en dit als radiologisch wapen te gebruiken. Irak wilde met dit wapen een mogelijke barrière opwerpen tegen vijandelijke troepen; door een stuk terrein radioactief te besmetten. Echter, omdat dit wapen inefficiënt bleek (troepen kunnen zich goed beschermen tegen radioactieve besmetting) en zonder nucleaire technici werd ontwikkeld heeft Irak de verdere ontwikkeling van dit wapen gestaakt.

Niettemin moet Irak in staat worden geacht dergelijke wapens relatief makkelijk te kunnen vervaardigen. Irak beschikt over voldoende kennis om deze wapens te produceren.

Dreiging van Biologische Wapens

Aangenomen wordt dat Irak een deel van zijn biologische wapenprogramma aan UNSCOM-inspecties heeft weten te onttrekken. Het is zelfs mogelijk dat Irak nog over een restant strijdmiddelen beschikt. De kwaliteit zal echter zodanig zijn teruggelopen dat van een effectieve inzet nauwelijks sprake kan zijn.

Belangrijker dan de beschikbare strijdmiddelen echter zijn de productiemiddelen waarmee verse strijdmiddelen kunnen worden geproduceerd. Irak wordt in staat geacht de productie van zijn diverse biologische strijdmiddelen binnen een aantal maanden te hervatten en een strategisch belangrijke hoeveelheid te produceren. Irak kan met zekerheid biologische strijdmiddelen produceren van het type Ricin, Antrax en Botulisme. Deze middelen kunnen in de bestaande faciliteiten worden geproduceerd met gebruikmaking van bestaande grondstoffen en uitrusting.

Momenteel is moeilijk in te schatten in hoeverre deze installaties nog beschikbaar zijn en/of daarin geplaatste uitrusting naar elders, b.v. woonhuizen en civiele laboratoria is verplaatst. Het inzetten van deze strijdmiddelen door middel van ballistische raketten met een eenvoudige biologische kop is buitengewoon moeilijk, omdat een grote kans bestaat, dat het merendeel van het strijdmiddel door inslag zal worden vernietigd. Als het strijdmiddel de inslag zal overleven dan kan een relatief klein gebied worden besmet.

Een Iraaks aangepast E-29 trainingsvliegtuig tot UAV (Unmanned Aerial Vehicle) kan als drager van biologische strijdmiddelen worden gebruikt; een bereik tot 600 km is mogelijk.

Dreiging van Chemische Wapens

De UNSCOM-inspecteurs hebben halverwege jaren negentig er op toegezien dat een zeer grote hoeveelheid chemische strijdmiddelen werd vernietigd. Bij de vernietigde chemische strijdmiddelen waren onder andere het zenuwgas Sarin, het strijdmiddel Tabun en blaren veroorzakende strijdmiddelen. Verder werden ook duizenden vliegbuigbommen, artillerie granaten, artillerie raketten en chemische koppen voor ballistische raketten vernietigd.

In de 90-er jaren heeft Irak tussen de 600 en 700 ton chemische strijdmiddelen veilig weten te stellen. Bovendien gaat men er vanuit dat Irak een verborgen voorraad heeft van 200-300 ton zenuwgas van het VX-type, 200 ton van het klassieke zenuwgas Sarin en 200 ton met een hoge zuiverheidsgraad. De hiervoor genoemde getallen zijn gebaseerd op dezerzijds bekende gegevens van januari 2000.

Defensie

Op dit moment moet er van worden uitgegaan dat Irak over enige honderden tonnen chemische strijdmiddelen kan beschikken. Recente gegevens over de samenstelling en kwaliteit van dit arsenaal, overgebleven uit de periode van vóór de Golfoorlog, zijn niet beschikbaar. Of Irak dit arsenaal heeft weten aan te vullen met recente productie is eveneens niet bekend. Irak bezit ook de kennis om een eenvoudige chemische kop op een ballistische raket te monteren ofschoon een effectiviteit van zo'n wapen beperkt is. Bij de inslag zal het chemische strijdmiddel in omvangrijke mate worden vernietigd. De grootste bedreiging gaat uit van Iraakse kennis en kunde om artilleriegranaten en raketten te kunnen produceren met chemische strijdmiddelen.

Dreiging van Ballistische Raketten

Na de Golfoorlog hebben de UNSCOM-inspecteurs er op toegezien dat alles wat betreft ballistische raketten van het SCUD-type wat niet door de oorlogshandelingen was vernietigd, alsnog vernietigd werd. Het is echter aannemelijk dat Irak een onbekend aantal (middel)lange afstands)raketten voor de UNSCOM-inspecteurs heeft weten te verborgen (bijvoorbeeld aangetoond verschil tussen vernietigde raketten en vernietigde raketten en in het bezit zijnde voor de oorlog) om deze – indien mogelijk – in te zetten in een noodsituatie. In deze zin blijft er sprake van een potentiële dreiging.

Conform VN-resoluties is Irak geoorloofd over kortafstandsraketten te beschikken. In dit kader ontwikkelt Irak twee systemen voor vaste en vloeibare brandstof met een ontwerpbereik van 150 km. Het primaire doel van deze programma's lijkt vooral het behoud van kennis en expertise op het gebied van ballistische raketten. Irak beschikt over enkele onderzoeks- en ontwikkelcentra waar tests en productie plaatsvinden. Echter, onduidelijk is in hoeverre Irak in staat is om op korte termijn zijn programma's voor middellange afstandsraketten (bereik 1.000 – 3.000 km) te hervatten. Immers, de omvangrijke steun aan de Iraakse raketprogramma's in de jaren vóór de Golfoorlog is weggevaallen. Alleen wanneer relevante VN-sancties niet meer van kracht zouden zijn, wordt Irak in staat geacht om met buitenlandse hulp in vijf tot zeven jaar een raket met een bereik van 1.000 km te kunnen ontwikkelen. Daarom probeert Irak ondanks de sancties, met meer dan 500 buitenlandse firma's clandestien te onderhandelen, om zo belangrijke raketonderdelen te bemachtigen.

Beoordeling

De NRBC-dreiging die momenteel van Irak uitgaat is voornamelijk gebaseerd op de beschikbare Iraakse kennis en kunde op het gebied van massavernietigingswapens. Het Iraakse regime heeft in het verleden bewezen dat het inzetten van chemische strijdmiddelen en ballistische raketten tegen een tegenstander een reële optie is.

SPROED

19 Sept. 2002

Dijs 2002016566

Ministerie onderdeel

MIVD (Kabinet-Directie)

Uitgaand stuk (invullen door het BDI o.g. secretaris)

getypt door

gecoll. door

steller

steller

verzendsdatum

verzonden door

Bezoekadres

20-9-02

Steller

Doorkleenummer

Blauwe brief

Brief

Nota

Telegram

Telex

Kladd

Onderwerp

NRBC - dreiging Irak

Aan

leden van het CVI

Mede te zenden bijlagen

Aantal

Dreiging van chemische, radiologische, biologische en kernkracht (NRBC) wapens (3 blz)

Steller

Aanwijzingen voor het BDI o.g. de secretaris

Toestel

Datum

Paraaf /

19 Sept 02

Vernietigingsdatum

Vervolg- en medeparaten vooraf

Dienstonderdeel

Ontv.

Verz.

Paraaf

Te zenden afschriften

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

Steller

Eindparaaf

DMIID

Arrestatie paraaf

19/9

Afgedane stukken

Ter kennisneming achteraf

Overlagde dossiers

Archief

1/10

04 OKT 2002

Codenummers

Ministerie van Defensie

Verkruusee wa'niger verwoedil moet worden op pagina

Aan: Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschriften: Chef Defensiestaf
DAB
Min. Alg Zaken
1

Datum: 23 september 2002
Ors kenmerk: DIS200201 6714
Onderwerp: Dagelijkse Briefing MIVD

Bezoekadres:
Frederikszona, Ge
van der Burchaan 3
Postadres:
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Steller:
Mdw. Corrent (niet te
telefon
Fax

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD waarin aandacht wordt besteed het onderwerp NRBC wapens van Irak.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Plv. Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

b/a
[Handwritten Signature]
F.H. Meulman
Commodore

Bij beantwoording datum, ons kenmerk en ordernummer vermelden.

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon:
Telefax:
PNVX:
Spandax:

DCBC briefing maandag 23 september 2002

Afgesloten op: 230600Z SEP 02

IRAK

DCBC-DREIGING

Dreiging van nucleaire en radiologische wapens

Momenteel beschikt Irak niet over nucleaire wapens. Na de Golfoorlog werd, door de Inspecties van de VN "Speciale Commissie" (UNSCOM), de ontmanteling van het Irakese nucleaire programma overgelaten aan experts van het Internationale Atoomagentschap (IAEA). In november 1993 verklaarde de directeur-generaal van de IAEA in deze missie te zijn geslaagd. Een groot deel van de Irakese nucleaire installaties bleek al tijdens de Golfoorlog te zijn vernietigd en het restant was onder IAEA supervisie ontmanteld. Toch weigerde de IAEA een eindoordeel te geven over de Irakese denuclearisatie, mede omdat Irak nog niet aan alle gestelde voorwaarden had voldaan. Zo had Irak nog steeds geen volledig beeld gegeven van haar nucleaire activiteiten en leveranciers. Op 22 september 1991 wisten IAEA inspecteurs op vrij gelukkige wijze de hand te leggen op het archief van het Irakese nucleaire programma. Het Irakese nucleaire programma was nagenoeg volledig gericht op het produceren van kernwapens op basis van hoogverrijkt uranium. Om daar inhoud aan te kunnen geven, moest men eerst beschikken over een verrijkingsinfrastructuur van voldoende omvang. Irak koos voor een tweeledige aanpak: elektromagnetische isotopenscheiding (EMIS) en gascentrifugeverrijking. Ten tijde van de Golfoorlog had Irak al enige praktijkervaring opgedaan met ultracentrifuges, van praktische verrijking was echter nog geen sprake. Voor routinematige verrijking, b.v. met een cascade van 50 centrifuges, zou Irak tenminste nog enige jaren nodig hebben gehad. Alles wijst er op dat Irak uiteindelijk voor de ultracentrifugetechniek had gekozen. Ondanks de genoemde ontmanteling, zijn er aanwijzingen dat Irak belangrijke onderdelen van haar nucleaire programma heeft weten te verstoppert (zowel in materiële als in immateriële zin). De grootste bedreiging gaat momenteel uit van Irakese nucleaire expertise. Bagdad beschikt over duizenden technici en wetenschappers die aan een nieuw nucleair programma deel kunnen nemen. Deze kennis en kunde wordt zo veel mogelijk op peil gehouden, zodat het nucleaire programma op ieder tijdstip kan worden gereactiveerd. In de huidige situatie (voornamelijk de van kracht zijnde sancties) wordt echter aangenomen, dat Irak niet in staat is op korte termijn over nucleaire wapens te beschikken. Als alle sancties tegen Irak zijn opgeheven heeft Irak vijf tot zeven jaar nodig om een simpel kernwapen te ontwikkelen. In het geval dat Irak nu over voldoende splijtstof zal beschikken, bijvoorbeeld door illegale leveranties, is Irak in staat een simpel kernwapen te ontwikkelen binnen één jaar.

Er zijn tot nu toe geen aanwijzingen dat Irak momenteel radiologische wapens bezit en productie van radiologische wapens nastreeft. In het verleden probeerde Irak deze wapens te ontwikkelen door zirkonium te bestralen en dit als radiologisch wapen te gebruiken. Irak wilde met dit wapen een mogelijke barrière opwerpen tegen vijandelijke troepen; door een stuk terrein radioactief te besmetten. Echter, omdat dit wapen inefficiënt bleek, kunnen zich goed beschermen te-

gen radioactieve besmetting) en zonder nucleaire technici werd ontwikkeld, heeft Irak de verdere ontwikkeling van dit wapen gestaakt.

Niettemin moet Irak in staat worden geacht dergelijke wapens relatief makkelijk te kunnen produceren. Irak beschikt daartoe nog steeds over voldoende kennis.

Kort samengevat kan worden gesteld dat:

- Irak momenteel geen faciliteiten bezit die de capaciteit hebben voor productie (binnen een redelijke termijn) van een voldoende hoeveelheid splijtstof voor nucleaire wapens,
- Irak een aantal jaren nodig heeft om voldoende splijtstof te produceren indien het land in voldoende mate wordt ondersteund door buitenlandse firma's,
- Irak in staat is een simpel nucleair wapen te ontwikkelen binnen één jaar indien het land over voldoende splijtstof zal beschikken,
- Irak in staat is zonder grote problemen en in korte tijd een radiologisch wapen ("crude radiological device") te ontwikkelen.

( ) Dreiging van Biologische Wapens

Aangenomen wordt dat Irak een deel van zijn biologische wapenprogramma aan UNSCOM-inspecties heeft weten te onttrekken. Het is zelfs mogelijk dat Irak nog over een restant strijdmiddelen beschikt. De kwaliteit zal echter zodanig zijn teruggelopen dat van een effectieve inzet nauwelijks sprake kan zijn. Belangrijker dan de beschikbare strijdmiddelen echter zijn de productiemiddelen waarmee verse strijdmiddelen kunnen worden geproduceerd. Irak wordt in staat geacht de productie van zijn diverse biologische strijdmiddelen binnen een aantal maanden te hervatten en een strategisch belangrijke hoeveelheid te produceren. Irak kan met zekerheid biologische strijdmiddelen produceren van het type Ricin, Antrax en Botulisme. Deze middelen kunnen in de bestaande faciliteiten worden geproduceerd met gebruikmaking van bestaande grondstoffen en uitrusting. Het inzetten van deze strijdmiddelen door middel van ballistische raketten met een eenvoudige biologische kop is buitengewoon moeilijk, omdat een grote kans bestaat, dat het merendeel van het strijdmiddel door inslag zal worden vernietigd. Als het strijdmiddel de inslag zal overleven dan kan een relatief klein gebied worden besmet.

Kort samengevat kan worden gesteld dat:

- Irak waarschijnlijk een restant aan biologische strijdmiddelen heeft behouden met een sterk gereduceerde werking,
- Irak in staat wordt geacht om op kleine schaal de productie van biologische strijdmiddelen te hervatten.

., Dreiging van Chemische Wapens

De UNSCOM-inspecteurs hebben halverwege jaren negentig er op toegezien dat een zeer grote hoeveelheid chemische strijdmiddel in Irak werd vernietigd. Bij de vernietigde chemische strijdmiddelen waren onder anderen zenuwgasen Sarin (GR, GF), strijdmiddel Tabun (GA) en blazen veroorzakende strijdmiddelen. Verder werden ook duizenden vliegtuigbommen, artillerie granaten, artillerie raketten en chemische koppen voor ballistische raketten vernietigd.

Niettemin moet er van worden uitgegaan dat Irak over enige honderden tonnen chemische strijdmiddel kan beschikken. Recente gegevens over de samenstelling en kwaliteit van dit arsenaal, overgebleven uit de periode van vóór de Golfoorlog, zijn niet beschikbaar. Of Irak dit arsenaal heeft weten aan te vullen met recente productie is eveneens niet bekend. Eerdere inschattingen gingen uit van ca. 600 ton strijdmiddelen. Irak bezit ook de kennis om een eenvoudige chemische kop op een ballistische raket te monteren ofschoon een effectiviteit van zo'n wapen beperkt is. Bij de inslag zal het chemische strijdmiddel in omvangrijke mate worden vernietigd. De grootste dreiging gaat uit van Irakese kennis en kunde om artillerie granaten en raketten te kunnen produceren met chemische strijdmiddelen.

Kort samengevat kan worden gesteld dat:

- Irak waarschijnlijk over strategische hoeveelheid chemische strijdmiddelen beschikt zoals VX, GF en mosterdgas,
- gezien de beschikbare kennis en kunde Irak in staat moet worden geacht de productie van chemische strijdmiddelen relatief makkelijk te kunnen hervatten.

Dreiging van Ballistische Raketten

Na de Golfoorlog hebben de UNSCOM-inspecteurs er op toegezien dat alles wat betreft ballistische raketten van het SCUD-type wat niet door de oorlogshandelingen was vernietigd, alsno vernietigd werd. Het is echter aannemelijk dat Irak een onbekend aantal raketten voor de UNSCOM-inspecteurs heeft weten te verbergen (bijvoorbeeld aangetoond verschil tussen verscholen raketten en vernietigde raketten en in het bezit zijnde voor de oorlog) om deze - indien mogelijk in te zetten in een noodsituatie. In deze zin blijft er sprake van een potentiële dreiging.

Conform VN-resoluties is Irak geoorloofd over kortereafstandsraketten te beschikken. In dit kader ontwikkelt Irak twee systemen voor vaste en vloeibare brandstof met een ontwerpberaak van 15 km. Het primaire doel van deze programma's lijkt vooral het behoud van kennis en expertise o het gebied van ballistische raketten. Irak beschikt over enkele onderzoeks- en ontwikkelcentra waar tests en productie plaatsvinden. Echter, onduidelijk is in hoeverre Irak in staat is om op kort termijn zijn programma's voor middellangeafstandsraketten (beraak 1.000 - 3.000 km) te hervat ten. Immers, de omvangrijke steun aan de Iraakse raketprogramma's in de jaren vóór de Golf oorlog is weggefallen. Alleen wanneer relevante VN-sancties niet meer van kracht zouden zijn wordt Irak in staat geacht om: met buitenlandse hulp in vijf tot zeven jaar een raket met een bereik van 1.000 km te kunnen ontwikkelen. Daarom probeert Irak ondanks de sancties, met meer dan 500 buitenlandse firma's clandestien te onderhandelen, om zo belangrijke raketonderdelen te bemachtigen.

Kort samengevat kan worden gesteld dat:

- Irak waarschijnlijk een restant van ongeveer een dozijn *al-Husseïn* ballistische raketten bezit,
- Irak in staat is de civiele transportvoertuigen om te bouwen in lanceringplatforms voor ballistische raketten.

...) Beoordeling

De dreiging die momenteel vanuit Irak uitgaat is voornamelijk de Iraakse kennis en kunde op het gebied van massavernietigingswapens. Het Sadam-regime heeft in het verleden ook bewezen dat het inzetten van chemische strijdmiddelen en ballistische raketten tegen een tegenstander een reële optie is.

Onderwerpen

2020 op 23 september 2002

- Irak
- NRBC dreiging

Militaire Situatie

126

- NRBC dreiging
- Dreiging nucleaire en radiologische

• Irak heeft een aantal nucleaire faciliteiten
 • Irak heeft een aantal nucleaire faciliteiten
 • Irak heeft een aantal nucleaire faciliteiten

Militaire Situatie

126

- Nucleaire exporten grootste bedreiging
- Radiologische wapens

Militaire Situatie

126

- Dreiging Biologische Wapens

Militaire Situatie

126

- Dreiging Chemische Wapens

Militaire Situatie

126

- Dreiging Ballistische Raketten

Militaire Situatie 1.1.1

- Blauw - voor de Nederlandse werkgroepen
- Zwarte - Militaire situatie
  - Oorzaken van de situatie - Standaard format van 1998
  - 1.0.0.0.0
- Groen - voor de centrale landelijke staf van de commandant
  - 1.0.0.0.0

Militaire Situatie 1.1.2

Samenvatting

- **2.0.0.0.0**
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
- **3.0.0.0.0**
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
- **4.0.0.0.0**
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
- **5.0.0.0.0**
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
- **6.0.0.0.0**
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
- **7.0.0.0.0**
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
- **8.0.0.0.0**
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
- **9.0.0.0.0**
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen
  - Beschrijving van de situatie - voor de Nederlandse werkgroepen

Beoordeling 1.1.3

- Beoordeling gaat uit van de kennis en kunde op het gebied van WMO

Rubricering	Voortrengsbanduring	Datum 23-09-2002	Correspondentienummer DIS/2002016714																					
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazerne, gebouw 32, kamer 5.13		☐ Blauwe brief ☐ Telegram ☐ D	☐ Brief ☐ telex	☐ Nole ☐ Klod + net																				
Doorkiesnummer		Aan Minister van Defensie (zonder slides) Staatssecretaris (zonder slides)																						
Onderwerp: Degelijke briefing MID d.d 23-09-2002		d f v. SG (zonder slides) i a a. Chef Defensiestaf DAB																						
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1	Ministerie van Algemene Zaken																						
Aanwijzingen voor het BUI o.g. de secretaris																								
		Steller																						
Te zenden afschriften 1 ex. Voor		Toestel	Datum 23 september 2002	Paraaf																				
Algedane exhibit Overlegre retro-acta		Vervolg- en medeparafen vooraf <table border="1"> <thead> <tr> <th>Dienstonderdeel</th> <th>Ontv.</th> <th>Verz.</th> <th>Paraaf</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>M/AAAR</td> <td>23/9</td> <td>23/9</td> <td></td> </tr> <tr> <td>P</td> <td>...</td> <td>24/9</td> <td></td> </tr> <tr> <td>BUI tvz</td> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>Indoparaaf</td> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> </tbody> </table> archief 23/9			Dienstonderdeel	Ontv.	Verz.	Paraaf	M/AAAR	23/9	23/9		P	...	24/9		BUI tvz	.....	.....	.....	Indoparaaf	.....	.....	.....
Dienstonderdeel	Ontv.	Verz.	Paraaf																					
M/AAAR	23/9	23/9																						
P	...	24/9																						
BUI tvz	.....	.....	.....																					
Indoparaaf	.....	.....	.....																					
Overlegre retro-acta Ter kennisneming achteraf		Arrestatieparaaf Ter kennisneming achteraf																						

ARCHIEF

24 SEP 2002
19:41

Exnr: 8 van 8 Exn.

Defensie

Militaire Inlichtingen
Veiligheidsdienst
Afdeling Productie

Aan: Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan: Chef Defensiestaf
DAB,
Min. Alg Zaken

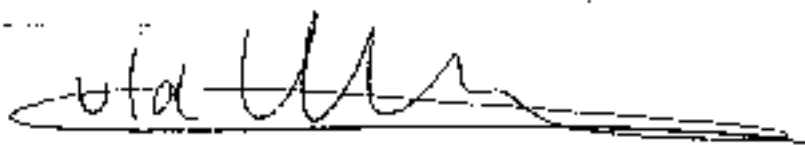
Datum: 25 september 2002
Oms. kenmerk: DIS2002016837
Onderwerp: Dagelijkse Briefing MIVD

Bezoekadres:
Frederikszwaai, Geb.
van der Burchlaan 31
Postadres:
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Steller:
Mw. G. J.
Telefoon:
Fax:

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubricoord.

P/v Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

F.H. Meulman
Commodore

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon:
Telefax:
PNVX:
Spandex:

DCBC briefing woensdag 25 september 2002
Afgesloten op: 250600Z SEP 02

IRAK

( ) Brits dossier over wapenarsenaal

Op 24 september is het lang verwachte Britse dossier over het Iraakse wapenarsenaal verschenen. De samenstellers van het rapport hebben onder meer gebruik gemaakt van de bevindingen van de VN wapeninspecteurs die tot 1998 in Irak werkzaam waren en van de laatste informatie van de Britse inlichtingendiensten. Hieronder volgen de belangrijkste conclusies van het rapport. De Iraakse leiding hecht groot belang aan het bezit van massavernietigingswapens en ballistische raketten, die het ziet als de basis voor Irak als regionale macht. Irak gaat dan ook door met de ontwikkeling van nucleaire wapens, wat in strijd is met het non-proliferatieverdrag en diverse resoluties van de Verenigde Naties. Het regime probeert nog steeds in het geheim materiaal te verkrijgen dat gebruikt kan worden bij de productie van nucleaire wapens. Zo zou Irak hebben geprobeerd "belangrijke hoeveelheden" uranium te verkrijgen uit Afrikaanse landen, hoewel het land geen programma heeft voor vreedzaam gebruik van kernenergie. Volgens het rapport kan Irak bovendien door zijn kennis binnen een of twee jaar een nucleair wapen maken, mits het in het buitenland de daarvoor benodigde splijtstof kan verkrijgen.

Het rapport stelt verder onder meer dat Irak is begonnen met de bouw van de *al-Samoud* raket, die een bereik heeft van zeker 200 kilometer. Dat is meer dan de door de VN opgelegde limiet van maximaal 150 kilometer. Irak is ook bezig het bereik van zijn *Ababil-100* raketten te vergroten tot meer dan 200 kilometer. Daarnaast zou Irak nog beschikken over zo'n twintig *al-Hussein* raketten met een bereik van 650 kilometer die een chemische of biologische lading kunnen voeren. Het land zou ook proeven hebben genomen met apparatuur voor raketten die Britse bases in Turkije en Cyprus zouden kunnen bereiken.

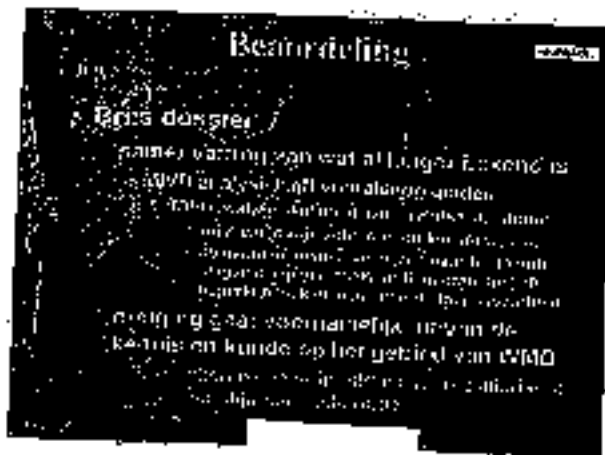
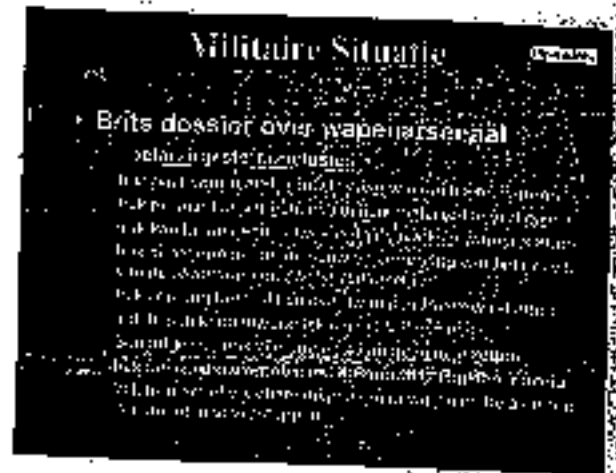
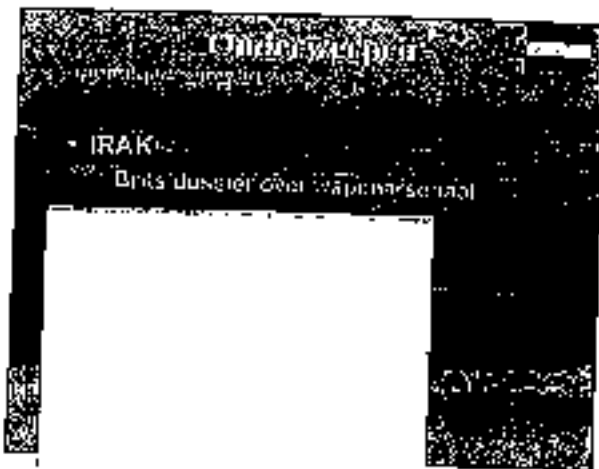
Irak beschikt momenteel daadwerkelijk over chemische en biologische wapens en zou ook „militaire plannen” hebben die te gebruiken. Sommige van deze wapens zijn volgens het rapport zelfs binnen 45 minuten in te zetten. Ook zou het land beschikken over mobiele laboratoria voor de verdere ontwikkeling van zijn biologische en chemische wapens. Tenslotte zou Bagdad actief voorbereidingen treffen om bewijzen van de aanwezigheid en ontwikkeling van massavernietigingswapens en belastende documenten te verstoppert met het oog op de mogelijke komst van VN wapeninspecteurs.

( ) Beoordeling

Het Britse dossier lijkt slechts een samenvatting van wat ook dezerzijds al langer bekend is over het Iraakse wapenarsenaal. Ook dit rapport bevat geen nieuwe, concrete, onweerslegbare bewijzen met betrekking tot de Iraakse NRBC-programma's. De conclusies van het rapport zijn in lijn met de analyse van de MIVD aangaande het Iraakse (NRBC) wapenarsenaal. Hetzelfde geldt voor de gegevens die zijn vermeld over de ballistische wapens, met de aanvulling dat dezerzijds wordt uitgegaan van ruim een dozijn achtergehouden *al-Hussein* raketten. Voor wat betreft het "nieuwe" feit dat sommige chemische en biologische wapens binnen 45 minuten inzetbaar zouden kunnen zijn, wordt dezerzijds verondersteld dat dit slechts een verwijzing is naar bestaande Iraakse slagveldwapens, zoals (chemische) artilleriegranaten, met een beperkt bereik en een gelimiteerde militaire toepasbaarheid. Het betreft derhalve uitdrukkelijk geen wapens met een

(groter) bereik die mogelijk met een korte waarschuwingstijd gebruikt zouden kunnen worden als "psychologische" terreurwapens tegen regionale bevolkingscentra.

Samenvattend kan gesteld worden dat in het Britse rapport geen nieuwe gegevens aan te treffen zijn die volledige zekerheid kunnen bieden omtrent de huidige status van het NRBC wapenarsenaal in Irak. De kern van de zaak is dat de dreiging die momenteel van Irak uitgaat niet zozeer berust op de huidige restcapaciteit aan BC-middelen (en ballistische raketten) maar voornamelijk op de kennis en kunde op het gebied van massavernielingswapens. Daarnaast heeft het regime in het verleden bewezen dat het inzetten van chemische strijdmiddelen en ballistische raketten een reële optie is.

Rubricatienr	Voorzangs aanduiding	Datum 25 september 2002	Commissienummer DIS/2002016937/10.3.0																				
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazern, gebouw 32, kamer 5.13		☐ Blauwe brief ☒ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klod + net ☐ 1565 1566 102 ^{25/9}																					
Doorkiesnummer	Aan 1. Minister van Defensie (zonder slides) 1760 2. Staatssecretaris (zonder slides) 1760																						
Onderwerp:	3. d.t.v. SG (zonder slides) 1761 4. i.a.a. Chef Defensiestaf 1762 5. DAB 1763																						
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1	6. Ministerie van Algemene Zaken 1764																					
Aanwijzingen voor het BDI o.g. de secretarie																							
Staber Mdw CIU																							
Te zenden afschriften 1 ex. Voor .D ex 7 PR d.d. 02 Archief: ex 8 exc 6 pu 10/02		Toestel	Datum 25-09-2002	Periode																			
Vervolg- en medeparaten vooraf <table border="0"> <tr> <td>Dienstonderdeel</td> <td>Ontv.</td> <td>Vorz.</td> <td>Periode</td> </tr> <tr> <td>H./AAR</td> <td>25/9</td> <td rowspan="2">} 26/9</td> <td></td> </tr> <tr> <td>P. und</td> <td>...</td> <td></td> </tr> <tr> <td>BDI tvz</td> <td>25/9</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Archief:</td> <td></td> <td>27/9</td> <td></td> </tr> </table>					Dienstonderdeel	Ontv.	Vorz.	Periode	H./AAR	25/9	} 26/9		P. und	...		BDI tvz	25/9			Archief:		27/9	
Dienstonderdeel	Ontv.	Vorz.	Periode																				
H./AAR	25/9	} 26/9																					
P. und	...																						
BDI tvz	25/9																						
Archief:		27/9																					
Overlegde retro-acta																							
Arrestalleparaat Ter kennisneming achteraf																							

Defensie

Militaire Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst
Afdeling Analyse & Rapportage

Bezoekadres:
Friedrichkazerne, Geboorte 32
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 56 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Staf:

Telefoon ( )
Fax ( )
MIDYN

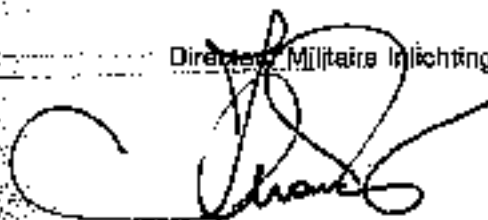
De Minister van Defensie
De Staatssecretaris van Defensie
d.t.v. de Secretaris Generaal
Zie verder verzendlijst

26 september 2002
DIS 2002016763
MIVD Weekintsum 39/2002

Hierbij bied ik u het Weekintsum 39/2002 aan dat woensdag 25 september 2002 om 12.00 uur is afgesloten. Het bevat actuele politiek-militaire inlichtingen en meldt tevens significante ontwikkelingen die het functioneren van de Nederlandse krijgsmacht (zouden) kunnen beïnvloeden.

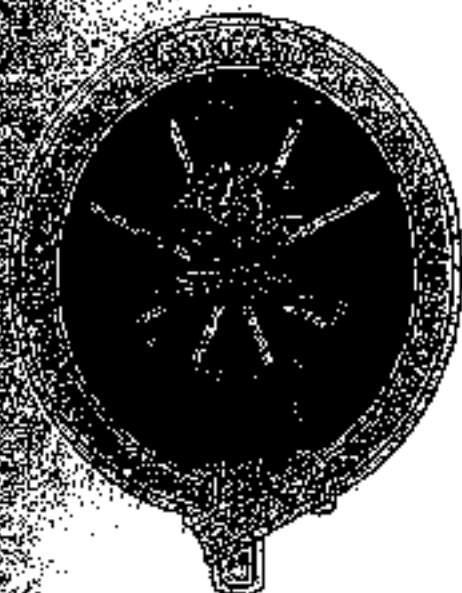
Zonder bijlage is deze brief angerubriceerd.

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

J.A. van Reijn
Generaal-majoor der Mariniers

Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
Afdeling Analyse en Rapportage

Weekintsum 39/2002

18 september 2002 – 25 september 2002
DIS/2002016763

De Afdeling Analyse en Rapportage van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst heeft als doelstelling het ondersteunen van de krijgsmacht bij haar taken en doelstellingen en realiseert deze doelstelling door het uitvoeren van een inlichtingproces. Dit proces betreft het uit zowel open als gesloten bronnen verzamelen, evalueren, bewerken en documenteren van (basis-)gegevens, alsmede het produceren en distribueren van op de behoeftestellers toegesneden inlichtingen op politiek, economisch, wetenschappelijk, technologisch, operationeel en technologisch terrein.

De Weekintsum is een van de rapportages aan behoeftestellers die door de Afdeling Analyse en Rapportage worden geproduceerd. Het geeft inlichtingen over de gebieden waar personeel van de Nederlandse Krijgsmacht optreedt, dan wel (mogelijk) zal gaan optreden, relevante ontwikkelingen binnen het bondgenootschappelijke gebied van inlichtingenbelangstelling, belangrijke ontwikkelingen op het gebied van proliferatie en mondiale ontwikkelingen op politiek, economisch en technisch gebied die het functioneren van de krijgsmacht (zouden) kunnen beïnvloeden.

Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst,

Afdeling Analyse en Rapportage

Redactie Weekintsum

Postbus 20701

2500 ES Den Haag

Telefoon

Fax

Inhoudsopgave

.....	2
.....	2
.....	2
.....	5
IRAK	5
Actuele politieke situatie / vooruitzichten	5
Inleiding	5
Beschouwing	6
Militaire situatie	9
Coalitie vliegactiviteiten No-Fly Zones	9

IRAK

Actuele politieke situatie / vooruitzichten

Inleiding

Met het aanbod, op 16 september, om wapeninspectie door *UNMOVIC* (*UN Monitoring, Verification and Inspection Commission*, volgens VN-resolutie 1284, 17-12-1999, o.l.v. van de Zweedse diplomaat H. Blix) "zonder voorwaarden", te laten uitvoeren, denkt Irak zich een mogelijkheid te verschaffen om een Amerikaanse (-Britse) militaire interventie te voorkomen.

1) Het Iraakse regime heeft inmiddels laten weten dat het niet akkoord zal gaan met de terugkeer van de VN-inspecteurs als de Veiligheidsraad in een resolutie afwijkt van de compromisafpraak die SGVN Kofi Anan in 1998 met Irak maakte. Deze afspraak hield de toezegging in, dat VN-inspecteurs slechts toegang tot de presidentiële paleizen zouden krijgen, als deze worden begeleid door diplomaten. Onlangs heeft Irak als reactie op de jongste bevindingen in dezen toegezegd onvoorwaardelijke toegang te verlenen tot alle vermeende localities met betrekking tot massavernietigingswapens.

2) De Verenigde Staten blijven echter op het standpunt staan dat er een machtswisseling in Bagdad moet plaatsvinden. Het Amerikaanse argument hiervoor is dat het regime-Saddam Hoessein zijn geloofwaardigheid heeft verloren omdat de programma's voor de ontwikkeling van massavernietigingswapens (chemisch, biologisch, radiologisch en nucleair, in combinatie met ballistische raketten met een bereik van meer dan 150 km), ondanks de VN-resoluties ter zake, (zouden) zijn voortgezet. Hierbij moet worden aangetekend dat Irak volgens de VN alleen mag beschikken over ballistische raketssystemen met een bereik tot 150 kilometer.

3) Washington eist, naast het verdwijnen van het regime van president Saddam Hoessein, ook 'ontwapening' van Irak. Bovendien wil Washington beëindiging van Iraakse steun aan internationaal terrorisme, democratie, en rechten voor de minderheden in Irak. Deze eisen zijn echter niet expliciet opgenomen in de bestaande VN-resoluties sedert de Golfoorlog, want die betreffen voornamelijk verificatie en ontmanteling van het niet-conventionele wapenarsenaal van Irak. Washington relateert een machtswisseling in Bagdad, de ontwapening en het beëindigen van de Iraakse betrokkenheid bij terrorisme in de eerste plaats aan de Amerikaanse nationale veiligheid.

1513 2002016763

In dit licht bezien vindt de Amerikaanse regering dat er een nieuwe resolutie in de VN-veiligheidsraad moet worden aanvaard. Opzet van de VS, tezamen met het Britse leger, is om dit te laten gebeuren voor het einde van deze maand. De VNMOVIC onderhandelingen met Irak begint over de inspecties in het voorjaar. De VNMOVIC-leider Blix zouden deze met het afreizen van Irak medio oktober naar Bagdad kunnen aanvangen. Met dit doel heeft de VS op 18 september een ontwerp-resolutie in de Veiligheidsraad ingediend die meer eisen ten aanzien van Irak bevat. Met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk, verzetten andere permanente leden (met name Rusland en Frankrijk) in de Veiligheidsraad zich voornamelijk tegen een nieuwe, uitgebreide resolutie. Verdeeldheid in de Veiligheidsraad over het beleid jegens Irak lijkt op dit moment groot.

Samenvatting

De belangrijkste betekenis in de actuele politieke ontwikkelingen alsook met betrekking tot een eventuele militaire operatie tegen Irak zijn de ontwikkelingen in de Arabische landen. In het debat in de VN-veiligheidsraad over een eventuele nieuwe resolutie inzake de kwestie-Irak is de rol van Syrië van belang. Syrië is momenteel een niet-permanent lid van de VN-veiligheidsraad en het heeft een uitgesproken standpunt in de kwestie-Irak in. Dit standpunt vindt steun in de Arabische/Islamitische wereld, wat mogelijk van invloed kan zijn op de houding van andere - niet westerse - leden van de VN-veiligheidsraad en dus op de eventuele totstandkoming van een nieuwe resolutie tegen Irak.

Syrië wenst nadrukkelijk de bestaande VN-resolutie(s) te hanteren tegen Irak en zet zich tegen de Amerikaanse militaire optie. Tegelijkertijd heeft Syrië de VN opgeroepen eenzelfde opstelling tegenover Israël in te nemen als het doet tegen Irak. Bedoeld worden de VN-resoluties 242 (1967) en 338 (1973) waarin Israël wordt opgeroepen zich geheel uit de bezette Palestijnse gebieden en de Syrische Golan Hoogte terug te trekken, maar waaraan Israël tot dusver geen gehoor heeft gegeven.

Syrië verwijt met name de Verenigde Staten geen druk op Israël te willen uitoefenen om de resoluties uit te voeren en in de VN feitelijk de Israëlische veiligheidspolitiek te beschermen. De situatie van Israël en Irak vergelijkend verwijst Syrië derhalve van een eenzijdig en onrechtvaardig beleid van de Verenigde Staten (en van de andere westerse landen).

Syrië beschouwt, hierin gesteund door vele Arabische landen, Irak als de hoofdzaak van de conflictsituatie in het Midden-Oosten. Hierbij gaat het niet alleen om de bezetting van Palestijns gebied door Israël en het verzet tegen de oprichting van een onafhankelijke Palestijnse staat, maar ook om het Israëlische militaire nucleaire potentieel dat in de regio als een grote dreiging wordt ervaren.

Voor de Arabische landen onacceptabele omstandigheden spelen ook een rol bij een eventuele deelname aan een door Washington gewenste coalitie tegen Irak. Indien Israël op entigerlei wijze militaire steun zou gaan verlenen aan een Amerikaanse operatie tegen Irak, of eenzijdig militair gaat optreden, zullen de Arabische landen, evenals dit voor aanvang van de Golfoorlog (1990-1991) het geval was, weigeren in een coalitie te participeren of de VS militair te faciliteren.

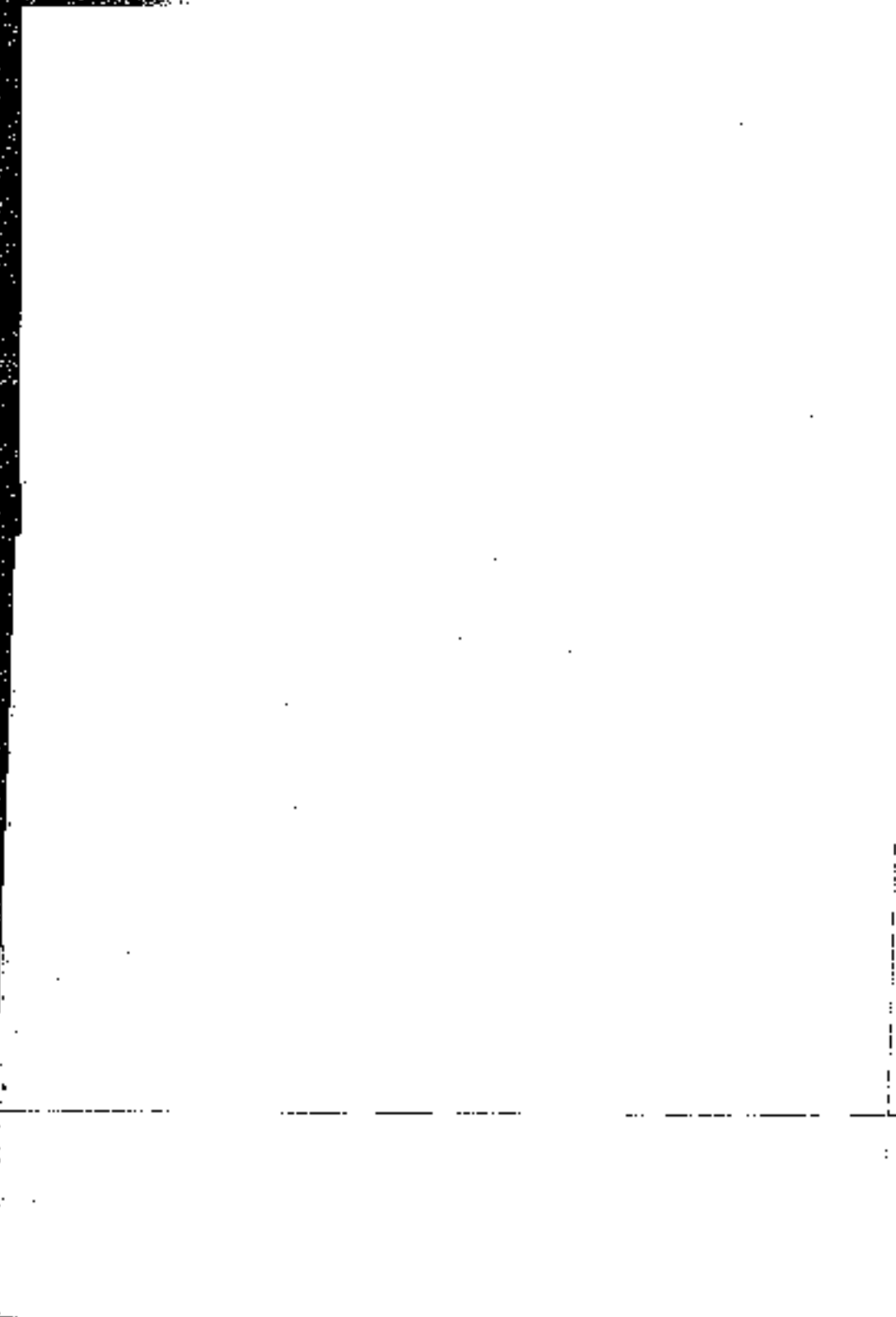
Aan de andere kant is het niet uitgesloten dat de Arabische landen aan een militaire coalitie zullen deelnemen indien de Verenigde Staten toezeggen na de beëindiging van de campagne tegen Irak vaart te zetten achter een regeling van de Palestijnse kwestie. Dit gebeurde ook na de Golfoorlog toen, in oktober 1991, de Vredesconferentie van Madrid met deelname van alle betrokken partijen plaatsvond. Deze mondde uit in de vestiging van de Palestijnse Autoriteit (PA) op de Westelijke Jordaanoever en andere principe-akkoorden.

Wat dit betreft is vermeldenswaard dat VN, VS, EU en Rusland (het "Midden-Oosten kwartet") op 17 september een plan voor de regeling van het Israëliisch-Palestijnse conflict hebben gepresenteerd. Dit brengt meer democratische hervormingen in de PA, de (geforceerde) terugtrekking door Israël van de West Bank en de vaststelling van voorlopige grenzen voor de op te richten staat Palestina in 2003. Dit proces moet in 2005 zijn beslag krijgen in een vredesverdrag tussen de twee onafhankelijke staten Israël en Palestina.

Hoewel Syrië inzake de kwestie-trak in zeker opzicht de spreekbuis van de Arabische landen in de VN-Veiligheidsraad is, heeft dit land ook eigen belangen. Syrië is een van de grootste handelspartners van Irak en het wordt door Bagdad gesteund in het conflict met Israël over de teruggave van de bezette Golan Hoogte.

De belangrijke Golfstaat *Saudi-Arabië* schaaft zich, wat Israël betreft, achter Syrië en is ook niet zondermeer een voorstander van eenzijdig Amerikaans ingrijpen in Irak, maar het sluit steun aan de Verenigde Staten niet uit. Door Riyad is bekend gemaakt dat in bepaalde omstandigheden militaire bases ter beschikking van de VS kunnen worden gesteld.

Dit kan duiden op de situatie dat Irak, ondanks de uitgesproken aanvaarding van hernieuwde wapeninspecties door de VN, deze in de praktijk zou tracteren. Maar dan nog stelt Saudi-Arabië het gebruik door de VS van bases in het land afhankelijk van een VN-resolutie die een interventie in Irak mandateert.

■ Irak-akkoord gaat met hernieuwde wapeninspecties door de VN-UNMOVIC heeft, volgens Bagdad, alles te maken met het feit dat er niets te verwachten is. Dat wil zeggen dat er geen massavernietigingswapens bestaan en dat Irak wil laten bevestigen door UNMOVIC te laten bevestigen.

■ Irak vindt dat de VN-Veiligheidsraad op grond van de te verwachten UNMOVIC bevindingen de sancties ingesteld volgens VN-resolutie (en daarop volgende resoluties) dient op te heffen. Met andere woorden,

Irak vindt dat het onterecht is de greep van sancties wordt gehouden omdat het allang niet meer over massavernietigingswapens beschikt.

Het is echter waarschijnlijker dat Irak nu VN-inspecteurs wil toelaten om te voorkomen dat de VN-Veilighedsraad een nieuwe Amerikaanse resolutie aannemt, mogelijk met een vergaand mandaat inzake militaire interventie. Hierbij komt dat Irak (kennelijk) bevreesd is voor een nieuw en centraal element in de discussie over hernieuwde VN-inspectie, namelijk de Amerikaanse eis om de opdracht van de wapeninspecteurs te wijzigen. Het zou niet langer moeten gaan om verificatie van eventuele resterende faciliteiten voor massavernietigingswapens, maar om *ontwapening*, (in welke mate is voeralsnog niet duidelijk).

Het komt er op neer dat de VS wat betreft de zo te noemen VN-optie geen voorstander is van de terugkeer van VN-inspecteurs met de taken van UNMOVIC. Indien de nieuwe, uitgebreide, resolutie die Washington voorstaat in de VN-Veilighedsraad op een veto stuit, lijkt een Amerikaanse *Alleingang*, namelijk de militaire optie zoals die door president Bush is aangekondigd, weer dichterbij te komen.

Deze mogelijke verdere ontwikkeling in de Irak-crisis zou conform de nieuwe Amerikaanse nationale veiligheidsdoctrine *National Security Strategy* (naar aanleiding van 11 september 2001) zijn, die op 20 september jl is gepresenteerd. In deze doctrine staan begrippen zoals *'pre-emptive war'* en *'defensive intervention'* centraal in plaats van tot dusver gangbare noties *'deterrence'* en *'containment'*. De rationale hiervoor is de onvoorspelbaarheid van door de zogenaamde *'states of concern'*, (de 'as van het kwaad', waarvan de kern wordt gevormd door Irak, Iran en Noord-Korea), en het negeren van VN-resoluties en internationale conventies.

Hoe dan ook, SGVN Kofi Annan stelt zich vooralnog op het standpunt dat alle middelen tot het uiterste moeten worden aangewend om een oorlog te voorkomen. Vanuit dit oogpunt is hij voorstander van hernieuwde inspecties, wellicht volgens een ander mandaat.

Militaire situatie

Coalitie vliegactiviteiten No-Fly Zones

Sinds het instellen, na de Golfoorlog, van No-Fly Zones (NFZ) boven Irak worden er door Amerikaanse en Britse gevechtsvliegtuigen patrouilles in de NFZ uitgevoerd. Deze patrouilles worden over het algemeen door twee *pairs* (4 vliegtuigen) uitgevoerd.

In de periode januari 1999 tot en met 15 september 2002 zijn door Amerikaanse en Britse gevechtsvliegtuigen regelmatig aanvallen uitgevoerd op luchtwake- en luchtverdedigingsobjecten, zowel in de noordelijke (*Operation Northern Watch - ONW*) als in de zuidelijke (*Operation Southern Watch - OSW*) NEZ. Deze aanvallen zijn voor het merendeel uitgevoerd op *command, control and communications (C³)* faciliteiten, radar, luchtdoelartillerie en/of *Surface-to-Air Missiles (SAM)* sites.

Activiteiten Iraakse strijdkrachten

De toenemende dreiging van een mogelijke militaire interventie in Irak heeft tot dusver niet geleid tot significante wijzigingen in de activiteiten en disposities van de Iraakse strijdkrachten. In het algemeen wijkt de huidige militaire situatie niet af van de situatie voorafgaande aan operatie "Desert Fox" (1998).

Sinds het einde van de Golfoorlog in 1992 zijn de Iraakse strijdkrachten permanent ontplooid ter voorbereiding op een eventuele interventie, ter handhaving van de binnenlandse veiligheid (in het noord Irak tegen de Koerden en in het zuiden tegen de Sjiïten), alsook ter voorkoming van het omverwerpen van het regime.

De belangrijkste bolwerken van het regime, waaronder de hoofdstad Bagdad en Saddam's geboorteplaats Tikrit, worden beveiligd door de Speciale Republikeinse Garde, onder bevel van Saddam's jongste zoon Qusay, en speciale veiligheidsorganisaties zoals elite-eenheden van de Ba'ath en de Fedayeen Saddam onder bevel van Saddam's oudste zoon Uday.

Beoordeling

De recente activiteiten van de Iraakse strijdkrachten vormen voorshands geen indicatie dat Irak op korte termijn een militaire aanval verwacht. Tijdens operatie "Desert Fox" werden de strijdkrachten pas een aantal dagen voor de daadwerkelijke aanval volledig (naar oorlogposities) ontplooid. Saddam beoogde daarmee afbreuk te doen aan de toenemende internationale steun voor een militair ingrijpen en de mogelijkheid voor een diplomatieke oplossing zolang mogelijk open te houden. Naar verwachting zal Saddam de opdracht tot volledige ontplooiing van de strijdkrachten ook nu zo lang mogelijk uitstellen.

Publicatie	Voorgaansluiting R	Datum 25-09-2002	Correspondentienummer DIS/2002016763																																	
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst Afdeling Analyse & Rapportage Bezoekadres v.d. Burchlaan 37		☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Note ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klod + net ☒ MIVD weekintsum 25-9-2002																																		
Doorkiesnummer		Aan: De Minister van Defensie De Staatssecretaris van Defensie of v. de Secretaris Generaal zie verder verzendlijst. } 1570/02																																		
Onderwerp: MIVD Weekintsum 39/2002		<p>De weekint. 11 & 12 26/9 16.004 1568/02 25/9 16.004 1569/02 DV/16</p>																																		
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1	<p>exhib. 254</p>																																		
Aanwijzingen voor het BDI e.g. de secretaris																																				
Steller																																				
Te zenden afschriften		Toestel	Datum 25-09-2002	Paraaf																																
Afsgezonden afschriften		<p>Vervolg- en medeparafen vooraf</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Ontv. onderdeel</th> <th>Ontv.</th> <th>Verz.</th> <th>Paraaf</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>AAR/HSB-Prod</td> <td>25/9/02</td> <td>25/9/02</td> <td></td> </tr> <tr> <td>H-AAR</td> <td></td> <td>25/9/02</td> <td></td> </tr> <tr> <td>P</td> <td>unt</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>D</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>BDI tvz</td> <td></td> <td>30/9</td> <td>Gedaan!</td> </tr> <tr> <td>Steller</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eindparaaf</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Ontv. onderdeel	Ontv.	Verz.	Paraaf	AAR/HSB-Prod	25/9/02	25/9/02		H-AAR		25/9/02		P	unt			D				BDI tvz		30/9	Gedaan!	Steller				Eindparaaf			
Ontv. onderdeel	Ontv.	Verz.	Paraaf																																	
AAR/HSB-Prod	25/9/02	25/9/02																																		
H-AAR		25/9/02																																		
P	unt																																			
D																																				
BDI tvz		30/9	Gedaan!																																	
Steller																																				
Eindparaaf																																				
Overgezonden retro-acta																																				
Archiefcode 10.4.5																																				

Ministerie van Defensie
- 7 okt. 2002
ARCHIEF

Aan Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan Chef Defensiestaf
DAB 1
Min. Alg Zaken

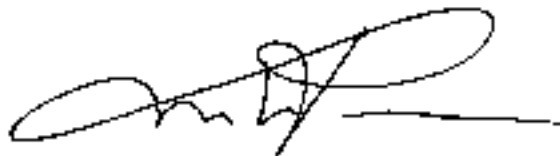
Datum 27 september 2002
Oms kenmerk DIS2002017009
Onderwerp Dagelijkse Briefing MIVD

Bezoekadres:
Frederikszwaai, Gebou
van der Burchlaan 31
Postadres:
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Stalen:
Mdw GIU
Telefoon
Fax

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief ongenubrleerd.

P/v Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

F.H. Meulman
Commandant

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon:
Telefax:.....
PNVX:
Spindex:

DCBC briefing vrijdag 27 september 2002

Afgesloten op: 270600Z SEP 02

DE KWESTIE IRAK

1. Actuele Politieke situatie

Van aanzienlijke betekenis met betrekking tot een eventuele militaire operatie tegen Irak is de opstelling van de Arabische landen. In het debat in de VN-Veiligheidsraad over een mogelijke nieuwe resolutie inzake de kwestie-Irak is de rol van Syrië van belang. Syrië is momenteel een niet-permanent lid van de VN-Veiligheidsraad en het neemt een uitgesproken standpunt in de kwestie-Irak in. Dit standpunt vindt weerklank in de Arabische/Islamitische wereld, wat mogelijk van invloed kan zijn op de houding van andere - niet westerse - leden van de VN-Veiligheidsraad en dus op de eventuele totstandkoming van een nieuwe resolutie tegen Irak. Damascus wenst nadrukkelijk de bestaande VN-resolutie(s) te hanteren tegen Irak en keert zich tegen de Amerikaanse militaire optie. Tegelijkertijd heeft Syrië de VN opgeroepen eenzelfde opstelling tegenover Israël in te nemen als het tegenover Irak inneemt. Bedoeld worden de VN-resoluties 242 (1967) en 338 (1973) waarin Israël wordt opgeroepen zich geheel uit de bezette Palestijnse gebieden en de Syrische Golan Hoogte terug te trekken, maar waaraan Israël tot dusver geen gehoor heeft gegeven.

Syrië verwijt met name de Verenigde Staten geen druk op Israël te willen uitoefenen om de resoluties uit te voeren en in de VN feitelijk de Israëlische bezettingspolitiek te beschermen. De situatie van Israël en Irak vergelijkend spreekt Syrië derhalve van een eenzijdig en onrechtvaardig beleid van de Verenigde Staten (en van de andere westerse landen).

Syrië beschouwt, hierin gesteund door vele Arabische landen, Israël als de hoofdoorzaak van de conflictsituatie in het Midden-Oosten. Hierbij gaat het niet alleen om de bezetting van Palestijns gebied door Israël en het verzet tegen de stichting van een onafhankelijke Palestijnse staat, maar ook om het Israëlische militair-nucleaire potentieel dat in de regio als een grote dreiging wordt ervaren.

Deze voor de Arabische landen onacceptabele omstandigheden spelen ook een rol bij eventuele deelname aan een door Washington gewenste coalitie tegen Irak. Indien Israël op enigerlei wijze militaire steun zou gaan verlenen aan een Amerikaanse operatie tegen Irak, of eenzijdig militair gaat optreden, zullen de Arabische landen, evenals dit voor aanvang van de Golfoorlog (1990-1991) het geval was, weigeren in een coalitie te participeren of de VS militair te faciliteren.

Aan de andere kant is het niet uitgesloten dat de Arabische landen aan een militaire coalitie zullen deelnemen indien de Verenigde Staten toezeggen na de beëindiging van de campagne tegen Irak vaart te zetten achter een regeling van de Palestijnse kwestie. Dit gebeurde ook na de Golfoorlog toen, in oktober 1991, de Vredesconferentie van Madrid met daelname van alle betrokken partijen plaatsvond. Deze mondde uit in de vestiging van de Palestijnse Autoriteit (PA) op de Westelijke Jordaanoever en andere principe-akkoorden. Wel dit betreft is vermeldenswaard dat VN, VS, EU en Rusland (het "Midden-Oosten kwartet") op 17 september een plan voor de regeling van het Israëlisch-Palestijnse conflict hebben gepresenteerd. Dit beoogt meer democratische hervormingen in de PA, de (gefaseerde) terugtrekking door Israël van de West Bank en de vaststelling van voorlopige grenzen voor de op te richten staat Palestina in 2003. Dit proces moet in

2005 zijn beslag krijgen in een vredesverdrag tussen de twee onafhankelijke staten Israël en Palestina.

Hoewel Syrië inzake de kwestie-Irak in zeker opzicht de spreekbuis van de Arabische landen in de VN-Veilighedsraad is, heeft dit land ook eigen belangen. Syrië is een van de grootste handelspartners van Irak en het wordt door Bagdad gesteund in het conflict met Israël over de terug-gave van de bezette Golan Hoogte.

De belangrijke Golfstaat *Saudi-Arabië* schaart zich, wat Israël betreft, achter Syrië en is ook niet zondermeer een voorstander van eenzijdig Amerikaans ingrijpen in Irak, maar het sluit steun aan de Verenigde Staten niet uit. Door Riyad is bekend gemaakt dat in bepaalde omstandigheden militaire bases ter beschikking van de VS kunnen worden gesteld.

Dit kan duiden op de situatie dat Irak, ondanks de uitgesproken aanvaarding van hernieuwde wa-peninspecties door de VN, deze in de praktijk zou traineren. Maar dan nog stelt Saudi-Arabië het gebruik door de VS van bases in het land afhankelijk van een VN-resolutie die een interventie in Irak mandateert.

1 | Beoordeling

Dat Irak akkoord gaat met hernieuwde wapeninspecties door de VN (UNMOVIC) heeft, volgens Bagdad, alles te maken met het feit dat er niets te verbergen is. Dat wil zeggen dat er geen massavernietigingswapens bestaan en dat Irak goede wil toont dit door UNMOVIC te laten bevestigen.

Sterker, Irak vindt dat de VN-Veilighedsraad op grond van de te verwachten 'positieve' UNMOVIC bevindingen de sancties ingesteld volgens VN-resolutie 687 (1991, en daarop volgende resoluties) dient op te heffen. Met andere woorden, Irak vindt dat het onterecht in de greep van sancties wordt gehouden omdat het allang niet meer over massavernietigingswapens beschikt. Het is echter waarschijnlijker dat Irak nu VN-inspecteurs wil toelaten om te voorkomen dat de VN-Veilighedsraad een nieuwe Amerikaanse resolutie aanneemt, mogelijk met een vergaand mandaat inzake militaire interventie. Hierbij komt dat Irak (kennelijk) bevreesd is voor een nieuw en centraal element in de discussie over hernieuwde VN-inspectie, namelijk de Amerikaanse eis om de opdracht van de wapeninspecteurs te wijzigen. Het zou niet langer moeten gaan om verificatie van eventuele resterende faciliteiten voor massavernietigingswapens maar om *ontwapening*; (in welke mate is voornamelijk niet duidelijk).

Het komt er op neer dat de VS wat betreft de zo te noemen VN-optie geen voorstander is van de terugkeer van VN-inspecteurs met de taken van UNMOVIC. Indien de nieuwe, uitgebreide, resolutie die Washington voorstaat in de VN-Veilighedsraad op een veto stuit, lijkt een Amerikaanse *Afekingang*, namelijk de militaire optie zoals die door president Bush is aangekondigd, weer dichterbij te komen.

Deze mogelijke verdere ontwikkeling in de Irak-crisis zou conform de nieuwe Amerikaanse nationale veiligheidsdoctrine *National Security Strategy* (naar aanleiding van 11 september 2001) zijn, die op 20 september jl is gepresenteerd. In deze doctrine staan begrippen zoals *'pre-emptive war'* en *'defensive intervention'* centraal in plaats van tot dusver gangbare noties *'deterrence'* en *'containment'*. De rationale hiervoor is de onvoorspelbaarheid van door de zogenaamde *'states of concern'*, (de 'as van het kwaad', waarvan de kern wordt gevormd door Irak, Iran en Noord-Korea), en het negeren van VN-resoluties en internationale conventies.

Hoe dan ook, SGVN Kofi Anan stelt zich voornamelijk op het standpunt dat alle middelen tot het uiterste moeten worden aangewend om een oorlog te voorkomen. Vanuit dit oogpunt is hij voorstander van hernieuwde inspecties, wellicht volgens een ander mandaat.

Onderwerpen

2002/07/27 - 2002/08/01

- IRAK
- Actuele politieke situatie

Politieke Situatie

2002/07/27 - 2002/08/01

- Militaire operaties tegen Irak
  - Overvalbeleggen van oliepijpen die Irak naar de Golf voert
  - Iran mogelijk betrokken bij de overvalbelegging
- Dan Aeschmann wordt nu staande VN-resoluties te handhaven
  - Tegen Irak: 1400 militaire operaties
  - 2000 missies in het gebied
  - VN-gericht om oliepijpen te vernieuwen
  - Bevestiging van de resoluties van de VN
  - Bevestiging van de resoluties van de VN

Politieke Situatie

2002/07/27 - 2002/08/01

- De politieke situatie in Irak
  - Coördinatie van de VN-resoluties
  - Bevestiging van de resoluties
- De politieke situatie in Irak
  - Bevestiging van de resoluties
  - Bevestiging van de resoluties

Politieke Situatie

2002/07/27 - 2002/08/01

- De politieke situatie in Irak
  - Bevestiging van de resoluties
  - Bevestiging van de resoluties
- De politieke situatie in Irak
  - Bevestiging van de resoluties
  - Bevestiging van de resoluties

Politieke Situatie

1999

17/11

Beoordeling

- Inakkoord met Politieke Waardeninspectie
- Versluit de aflevering van de aflevering
- Geplaatst in de aflevering van de aflevering
- Voor de aflevering van de aflevering
- De aflevering van de aflevering
- De aflevering van de aflevering
- De aflevering van de aflevering
- De aflevering van de aflevering

Politieke Situatie

1999

17/11

Beoordeling

- Inakkoord met Politieke Waardeninspectie
- Versluit de aflevering van de aflevering
- Geplaatst in de aflevering van de aflevering
- Voor de aflevering van de aflevering
- De aflevering van de aflevering
- De aflevering van de aflevering
- De aflevering van de aflevering
- De aflevering van de aflevering

	Voorzangsbandwijzing	Datum 27 september 2002	Correspondentijsnummer DIS/2002012009
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekeadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazern, gebouw 32, kamer 5.13	☐ Stuurv. brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☒ Telex ☐ Kad + net ☐ 27-9-2002		
Doorklasnummer	Aan Minister van Defensie (zonder slides) 1774		
Onderwerp: Dagelijkse briefing MIVD d.d 27-09-2002	2 Staatssecretaris (zonder slides) 1775 3 d.t.v. SG (zonder slides) 1776 4 i.a.a. Chef Defensiestaf 1777 5 DAB 1778		
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1 Ministerie van Algemene Zaken 1779		
Aanwijzingen voor het BDI o.g. de secretarie			
	Stuur Mdw CIU		
Te zenden afschriften 1 ex. Voor D. RA	Toeset	Datum 27-09-2002	Periode
Archief ex 8.	Verolg- en medoperaten vooraf Dienstonderdeel H./AAR Qty. 27/9 Verz. 27/9 Paper P ..fl. .... ..fl.		
Afgedane exhibit ESC 6 pu 10/02 ESC 7 pu 10/02 ex 5 vern pu 03/05	BDI tvz 27/9 27/9 Zindparaf		
Overlegde retro-act	Aansluitingsregt		
07 OKT 2002 11 OKT 2002	Ter kennisgeving achteraf		

Ministerie van Defensie

Archief 2/10

2002

2002

Iraq's Weapons of Mass Destruction Programs

October 2000

Key Judgments

Iraq's Weapons of Mass Destruction Programs

Iraq has continued its weapons of mass destruction (WMD) programs in defiance of UN resolutions and restrictions. Baghdad has chemical and biological weapons as well as missiles with ranges in excess of UN restrictions; if left unchecked, it probably will have a nuclear weapon during this decade.

Baghdad hides large portions of Iraq's WMD efforts. Revelations after the Gulf war starkly demonstrate the extensive efforts undertaken by Iraq to deny information.

Since inspections ended in 1998, Iraq has maintained its chemical weapons effort, energized its missile program, and invested more heavily in biological weapons; most analysts assess Iraq is reconstituting its nuclear weapons program.

- **Iraq's growing ability to sell oil illicitly increases Baghdad's capabilities to finance WMD programs; annual earnings in cash and goods have more than quadrupled.**
- **Iraq largely has rebuilt missile and biological weapons facilities damaged during Operation Desert Fox and has expanded its chemical and biological infrastructure under the cover of civilian production.**
- **Baghdad has exceeded UN range limits of 150 km with its ballistic missiles and is working with unmanned aerial vehicles (UAVs), which allow for a more lethal means to deliver biological and, less likely, chemical warfare agents.**
- **Although Saddam probably does not yet have nuclear weapons or sufficient material to make any, he remains intent on acquiring them.**

How quickly Iraq will obtain its first nuclear weapon depends on when it acquires sufficient weapons-grade fissile material.

- **If Baghdad acquires sufficient weapons-grade fissile material from abroad, it could make a nuclear weapon within a year.**
- **Without such material from abroad, Iraq probably would not be able to make a weapon until the last half of the decade.**
  - **Iraq's aggressive attempts to obtain proscribed high-strength aluminum tubes are of significant concern. All intelligence experts agree that Iraq is seeking nuclear weapons and that these tubes could be used in a centrifuge enrichment program. Most intelligence specialists assess this to be the intended use, but some believe that these tubes are probably intended for conventional weapons programs.**

- Based on tubes of the size Iraq is trying to acquire, a few tens of thousands of centrifuges would be capable of producing enough highly enriched uranium for a couple of weapons per year.

Baghdad has begun renewed production of chemical warfare agents, probably including mustard, sarin, cyclophosphorus, and VX. Its capability was reduced during the UNSCOM inspections and is probably more limited now than it was at the time of the Gulf war, although VX production and agent storage life probably have been improved.

- Saddam probably has stockpiled a few hundred metric tons of CW agents.
- The Iraqis have experience in manufacturing CW bombs, artillery rockets, and projectiles, and probably possess CW bulk fills for SRBM warheads, including for a limited number of covertly stored, extended-range Scuds.

All key aspects—R&D, production, and weaponization—of Iraq's offensive BW program are active and most elements are larger and more advanced than they were before the Gulf war.

- Iraq has some lethal and incapacitating BW agents and is capable of quickly producing and weaponizing a variety of such agents, including anthrax, for delivery by bombs, missiles, aerial sprayers, and covert operatives, including potentially against the US Homeland.
- Baghdad has established a large-scale, redundant, and concealed BW agent production capability, which includes mobile facilities; these facilities can evade detection, are highly survivable, and can exceed the production rates Iraq had prior to the Gulf war.

Iraq maintains a small missile force and several development programs, including for a UAV that most analysts believe probably is intended to deliver biological warfare agents.

- Gaps in Iraqi accounting to UNSCOM suggest that Saddam retains a covert force of up to a few dozen Scud-variant SRBMs with ranges of 650 to 900 km.
- Iraq is deploying its new al-Samoud and Ababil-100 SRBMs, which are capable of flying beyond the UN-authorized 150-km range limit.
- Baghdad's UAVs—especially if used for delivery of chemical and biological warfare (CBW) agents—could threaten Iraq's neighbors, US forces in the Persian Gulf, and the United States if brought close to, or into, the US Homeland.
- Iraq is developing medium-range ballistic missile capabilities, largely through foreign assistance in building specialized facilities.

Discussion

Iraq's Weapons of Mass Destruction Programs

In April 1991, the UN Security Council enacted Resolution 687 requiring Iraq to declare, destroy, or render harmless its weapons of mass destruction (WMD) arsenal and production infrastructure under UN or International Atomic Energy Agency (IAEA) supervision. UN Security Council Resolution (UNSCR) 687 also demanded that Iraq forgo the future development or acquisition of WMD.

Baghdad's determination to hold onto a sizeable remnant of its WMD arsenal, agents, equipment, and expertise has led to years of dissembling and obstruction of UN inspections. Elite Iraqi security services orchestrated an extensive concealment and deception campaign to hide incriminating documents and material that precluded resolution of key issues pertaining to its WMD programs.

- Iraqi obstructions prompted the Security Council to pass several subsequent resolutions demanding that Baghdad comply with its obligations to cooperate with the inspection process and to provide United Nations Special Commission (UNSCOM) and IAEA officials immediate and unrestricted access to any site they wished to inspect.
- Although outwardly maintaining the facade of cooperation, Iraqi officials frequently denied or substantially delayed access to facilities, personnel, and documents in an effort to conceal critical information about Iraq's WMD programs.

Successive Iraqi declarations on Baghdad's pre-Gulf war WMD programs gradually became more accurate between 1991 and 1998, but only because of sustained pressure from UN sanctions, Coalition military force, and vigorous and robust inspections facilitated by information from cooperative countries. Nevertheless, Iraq never has fully accounted for major gaps and inconsistencies in its declarations and has provided no credible proof that it has completely destroyed its weapons stockpiles and production infrastructure.

- UNSCOM inspection activities and Coalition military strikes destroyed most of its prohibited ballistic missiles and some Gulf war-era chemical and biological munitions, but Iraq still has a small force of extended-range Scud-variant missiles, chemical precursors, biological seed stock, and thousands of munitions suitable for chemical and biological agents.
- Iraq has preserved and in some cases enhanced the infrastructure and expertise necessary for WMD production and has used that capability to maintain a stockpile of WMD and to increase its size and sophistication in some areas.

UN Security Council Resolutions and Provisions for Inspections and Monitoring: Theory and Practice

Resolution Requirement	Reality
<p>Res. 687 (3 April 1991) Requires Iraq to declare, destroy, remove or render harmless under UN or IAEA supervision and not to use, develop, construct or acquire all chemical and biological weapons, all ballistic missiles with ranges greater than 150 km, and all nuclear weapons capable materials, including related material, equipment, and facilities. The resolution also formed the Special Commission and authorized the IAEA to carry out immediate on-site inspections of WMD-related facilities based on lists of declared sites and UNSCOM's designation of any additional locations.</p>	<p>Baghdad refused to declare all parts of each WMD program, submitted several declarations as part of its agreements, efforts to deny and deceive inspectors, and ensured that certain elements of the program would remain concealed. The prohibition against developing delivery systems with ranges greater than 150 km allowed continued to research and develop shorter range systems with applications for longer range systems and also frustrated Iraq efforts to convert its size aircraft into unmanned aerial vehicles as potential WMD delivery systems with ranges far beyond 150 km.</p>
<p>Res. 707 (15 August 1991) Requires Iraq to allow UN and IAEA inspectors immediate and unrestricted access to any site they wish to inspect. Demands Iraq provide full, final, and complete disclosure of all aspects of its WMD programs; cease immediately any attempt to conceal, move, or destroy WMD-related material or equipment; allow UNSCOM and IAEA teams to use fixed-wing and helicopter flights throughout Iraq; and respond fully, completely, and promptly to any Special Commission questions or requests.</p>	<p>Baghdad in 1998 negotiated with UNSCOM Executive Chairman Ekere modalities that it used to deny inspectors, to restrict to four the number of inspectors allowed into any site Baghdad declared as "sensitive," and to prohibit them altogether from sites regarded as sovereign. These modalities gave Iraq leverage over individual inspections. Iraq eventually allowed larger numbers of inspectors into such sites but only after lengthy negotiations at each site.</p>
<p>Res. 715 (11 October 1991) Requires Iraq to submit to UN and IAEA inspectors monitoring of Iraq's WMD programs, all materials, and facilities related to Iraq's WMD programs, and to allow inspectors immediate on-site access to any site they wish to inspect.</p>	<p>Iraq generally accepted immediate on-site access and inspectors' monitoring of Iraq's WMD programs, but did not have a site they wished to inspect under UNSCOM resolutions.</p>
<p>Res. 1051 (27 March 1996) Established the Iraq export/import monitoring system, requiring UN members to provide IAEA and UNSCOM with information on materials exported to Iraq that may be applicable to WMD production, and requiring Iraq to report imports of all dual-use items.</p>	<p>Iraq is negotiating contracts for procuring—outside of UN controls—dual-use items with WMD applications. The UN lacks the staff needed to conduct thorough inspections of goods at Iraq's borders and to monitor imports inside Iraq.</p>
<p>Res. 1060 (31 July 1996) and Resolutions 1084, 1094, 1114, 1134, 1154, 1194, 1205, 1234, 1244, 1284, 1294, 1303, 1308, 1325, 1368, 1373, 1389, 1409, 1431, 1453, 1464, 1483, 1496, 1503, 1511, 1546, 1562, 1596, 1625, 1633, 1651, 1674, 1690, 1715, 1737, 1759, 1774, 1798, 1820, 1831, 1843, 1860, 1888, 1904, 1929, 1934, 1975, 1991, 2002, 2008, 2014, 2025, 2038, 2041, 2045, 2054, 2068, 2071, 2085, 2098, 2107, 2118, 2131, 2149, 2161, 2177, 2199, 2206, 2231, 2249, 2270, 2283, 2296, 2302, 2310, 2321, 2334, 2344, 2351, 2361, 2371, 2381, 2391, 2401, 2411, 2421, 2431, 2441, 2451, 2461, 2471, 2481, 2491, 2501, 2511, 2521, 2531, 2541, 2551, 2561, 2571, 2581, 2591, 2601, 2611, 2621, 2631, 2641, 2651, 2661, 2671, 2681, 2691, 2701, 2711, 2721, 2731, 2741, 2751, 2761, 2771, 2781, 2791, 2801, 2811, 2821, 2831, 2841, 2851, 2861, 2871, 2881, 2891, 2901, 2911, 2921, 2931, 2941, 2951, 2961, 2971, 2981, 2991, 3001.</p>	<p>Baghdad's compliance with UNSCOM's resolutions has been limited by Baghdad's failure to provide full, final, and complete disclosure of all aspects of its WMD programs, and its failure to allow inspectors immediate on-site access to any site they wish to inspect. UNSCOM could not exercise its mandate without Iraq compliance. Baghdad refused to work with UNSCOM and instead negotiated with the Secretary General, whom it believed would be more sympathetic to Iraq's needs.</p>
<p>Res. 1154 (2 March 1998) Demands that Iraq comply with UNSCOM and IAEA inspections and endorses the Secretary General's memorandum of understanding with Iraq, providing for "severe consequences" if Iraq fails to comply.</p> <p>Res. 1194 (9 September 1998) Condemns Iraq's decision to suspend cooperation with UNSCOM and the IAEA.</p> <p>Res. 1205 (6 November 1998) Condemns Iraq's decision to cease cooperation with UNSCOM.</p>	<p>UNSCOM could not exercise its mandate without Iraq compliance. Baghdad refused to work with UNSCOM and instead negotiated with the Secretary General, whom it believed would be more sympathetic to Iraq's needs.</p>
<p>Res. 1284 (17 December 1999) Established the United Nations Monitoring, Verification and Inspection Commission (UNMOVIC) to replace UNSCOM and demanded that Iraq allow UNMOVIC teams immediate, unconditional, and unrestricted access to any and all aspects of Iraq's WMD program.</p>	<p>Iraq repeatedly has inspected the return of UN arms, inspectors and claims that it has assisted all UN resolutions relevant to disarmament. Compared with UNSCOM, 1284 gives the UNMOVIC chairman less authority, gives the Security Council a greater role in determining key disarmament tasks, and requires that inspectors be full-time UN employees.</p>

Since December 1998, Baghdad has refused to allow UN inspectors into Iraq as required by the Security Council resolutions. Technical monitoring systems installed by the UN at known and suspected WMD and missile facilities in Iraq no longer operate. Baghdad prohibits Security Council-mandated monitoring overflights of Iraqi facilities by UN aircraft and helicopters. Similarly, Iraq has curtailed most IAEA inspections since 1998, allowing the IAEA to visit annually only a very small number of sites to safeguard Iraq's stockpile of uranium oxide.

In the absence of inspectors, Baghdad's already considerable ability to work on prohibited programs without risk of discovery has increased, and there is substantial evidence that Iraq is reconstituting prohibited programs. Baghdad's vigorous concealment efforts have meant that specific information on many aspects of Iraq's WMD programs is yet to be uncovered. Revelations after the Gulf war starkly demonstrate the extensive efforts undertaken by Iraq to deny information.

- Limited insight into activities since 1998 clearly show that Baghdad has used the absence of UN inspectors to repair and expand dual-use and dedicated missile-development facilities and to increase its ability to produce WMD.

Nuclear Weapons Program

More than ten years of sanctions and the loss of much of Iraq's physical nuclear infrastructure under IAEA oversight have not diminished Saddam's interest in acquiring or developing nuclear weapons.

- Iraq's efforts to procure tens of thousands of proscribed high-strength aluminum tubes are of significant concern. All intelligence experts agree that Iraq is seeking nuclear weapons and that these tubes could be used in a centrifuge enrichment program. Most intelligence specialists assess this to be the intended use, but some believe that these tubes are probably intended for conventional weapons programs.

Iraq had an advanced nuclear weapons development program before the Gulf war that focused on building an implosion-type weapon using highly enriched uranium. Baghdad was attempting a variety of uranium enrichment techniques, the most successful of which were the electromagnetic isotope separation (EMIS) and gas centrifuge programs. After its invasion of Kuwait, Iraq initiated a crash program to divert IAEA-safeguarded, highly enriched uranium from its Soviet and French-supplied reactors, but the onset of hostilities ended this effort. Iraqi declarations and the UNSCOM/IAEA inspection process revealed much of Iraq's nuclear weapons efforts, but Baghdad still has not provided complete information on all aspects of its nuclear weapons program.

- Iraq has withheld important details relevant to its nuclear program, including procurement logs, technical documents, experimental data, accounting of materials, and foreign assistance.

- Baghdad also continues to withhold other data about enrichment techniques, foreign procurement, weapons design, and the role of Iraqi security services in concealing its nuclear facilities and activities.
- In recent years, Baghdad has diverted goods contracted under the Oil-for-Food Program for military purposes and has increased solicitations and dual-use procurements—outside the Oil-for-Food process—some of which almost certainly are going to prohibited WMD and other weapons programs. Baghdad probably uses some of the money it gains through its illicit oil sales to support its WMD efforts.

Before its departure from Iraq, the IAEA made significant strides toward dismantling Iraq's nuclear weapons program and unearthing the nature and scope of Iraq's past nuclear activities. In the absence of inspections, however, most analysts assess that Iraq is reconstituting its nuclear program—unraveling the IAEA's hard-earned accomplishments.

Iraq retains its cadre of nuclear scientists and technicians, its program documentation, and sufficient dual-use manufacturing capabilities to support a reconstituted nuclear weapons program. Iraqi media have reported numerous meetings between Saddam and nuclear scientists over the past two years, signaling Baghdad's continued interest in reviving a nuclear program.

Iraq's expanding international trade provides growing access to nuclear-related technology and materials and potential access to foreign nuclear expertise. An increase in dual-use procurement activity in recent years may be supporting a reconstituted nuclear weapons program.

- The acquisition of sufficient fissile material is Iraq's principal hurdle in developing a nuclear weapon.
- Iraq is unlikely to produce indigenously enough weapons-grade material for a deliverable nuclear weapon until the last half of this decade. Baghdad could produce a nuclear weapon within a year if it were able to procure weapons-grade fissile material abroad.

Baghdad may have acquired uranium enrichment capabilities that could shorten substantially the amount of time necessary to make a nuclear weapon.

req: Declared Nuclear Facilities

Chemical Warfare Program

Iraq has the ability to produce chemical warfare (CW) agents within its chemical industry, although it probably depends on external sources for some precursors. Baghdad is expanding its infrastructure, under cover of civilian industries, that it could use to advance its CW agent production capability. During the 1980s Saddam had a formidable CW capability that he used against Iranians and against Iraq's Kurdish population. Iraqi forces killed or injured more than 20,000 people in multiple attacks, delivering chemical agents (including mustard agent¹ and the nerve agents sarin and tabun²) in aerial bombs, 122mm rockets, and artillery shells against both tactical military targets and segments of Iraq's Kurdish population. Before the 1991 Gulf war, Baghdad had a large stockpile of chemical munitions and a robust indigenous production capacity.

Date	Area Used	Type of Agent	Approximate Casualties	Target Population
Aug 1983	Haji Omran	Mustard	fewer than 100	Iraqis/Kurds
Oct-Nov 1983	Panwin	Mustard	1,000	Iraqis/Kurds
Feb-Mar 1984	Malloq Island	Mustard	2,500	Iraqis
Mar 1984	al-Basrah	Tabun	50 to 100	Iraqis
Mar 1985	Ma'uzan Marsh	Mustard/Tabun	1,000	Iraqis
Feb 1986	al-Raw	Mustard/Tabun	8,000 to 10,000	Iraqis
Dec 1986	Umm al-Kasab	Mustard	thousands	Iraqis
Apr 1987	al-Basrah	Mustard/Tabun	2,000	Iraqis
Oct 1987	Samar Mehran	Mustard/nerve agents	3,000	Iraqis
Mar 1988	Hadhaj	Mustard/nerve agents	60,000	Iraqis/Kurds

¹ Mustard is a blister agent that causes medical casualties by blistering or burning exposed skin, eyes, lungs, and mucus membranes within hours of exposure. It is a persistent agent that can remain a hazard for days.

² Sarin, cyclosarin, and tabun are G-series nerve agents that can act within seconds of absorption through the skin or inhalation. These agents overstimulate muscles or glands with messages transmitted from nerves, causing convulsions and loss of consciousness. Tabun is persistent and can remain a hazard for days. Sarin and cyclosarin are not persistent and pose more of an inhalation hazard than a skin hazard.

Chemical-Filled Munitions Declared by Iraq

---

*Iraqi 200-gauge
chemical bomb.*

*Iraqi 300-gauge
chemical bombs.*

*Iraqi CB-2
chemical bomb.*

*Iraqi P-400
chemical bombs.*

*Iraqi 155-mm
chemical shell.*

*Iraqi Al Hussein
chemical
warheads.*

*122-mm rockets
filled with the
chemical agents
agent as on prior
to destruction.*

Although precise information is lacking, human rights organizations have received plausible accounts from Kurdish villagers of even more Iraqi chemical attacks against civilians in the 1987 to 1988 time frame—with some attacks as late as October 1988—in areas close to the Iranian and Turkish borders.

- UNSCOM supervised the destruction of more than 40,000 chemical munitions, nearly 500,000 liters of chemical agents, 1.8 million liters of chemical precursors, and seven different types of delivery systems, including ballistic missile warheads.

More than 10 years after the Gulf war, gaps in Iraqi accounting and current production capabilities strongly suggest that Iraq maintains a stockpile of chemical agents, probably VX,³ sarin, cyclosarin,⁴ and mustard.

- Iraq probably has concealed precursors, production equipment, documentation, and other items necessary for continuing its CW effort. Baghdad never supplied adequate evidence to support its claims that it destroyed all of its CW agents and munitions. Thousands of tons of chemical precursors and tens of thousands of unfilled munitions, including Scud-variant missile warheads, remain unaccounted for.
- UNSCOM discovered a document at Iraqi Air Force headquarters in July 1998 showing that Iraq overstated by at least 6,000 the number of chemical bombs it told the UN it had used during the Iran-Iraq War—bombs that remain unaccounted for.
- Iraq has not accounted for 15,000 artillery rockets that in the past were its preferred means for delivering nerve agents, nor has it accounted for about 550 artillery shells filled with mustard agent.
- Iraq probably has stocked at least 100 metric tons (MT) and possibly as much as 500 MT of CW agents.

Baghdad continues to rebuild and expand dual-use infrastructure that it could divert quickly to CW production. The best examples are the chlorine and phenol plants at the Fallujah II facility. Both chemicals have legitimate civilian uses but also are raw materials for the synthesis of precursor chemicals used to produce blister and nerve agents. Iraq has three other chlorine plants that have much higher capacity for civilian production; these plants and Iraqi imports are more than sufficient to meet Iraq's civilian

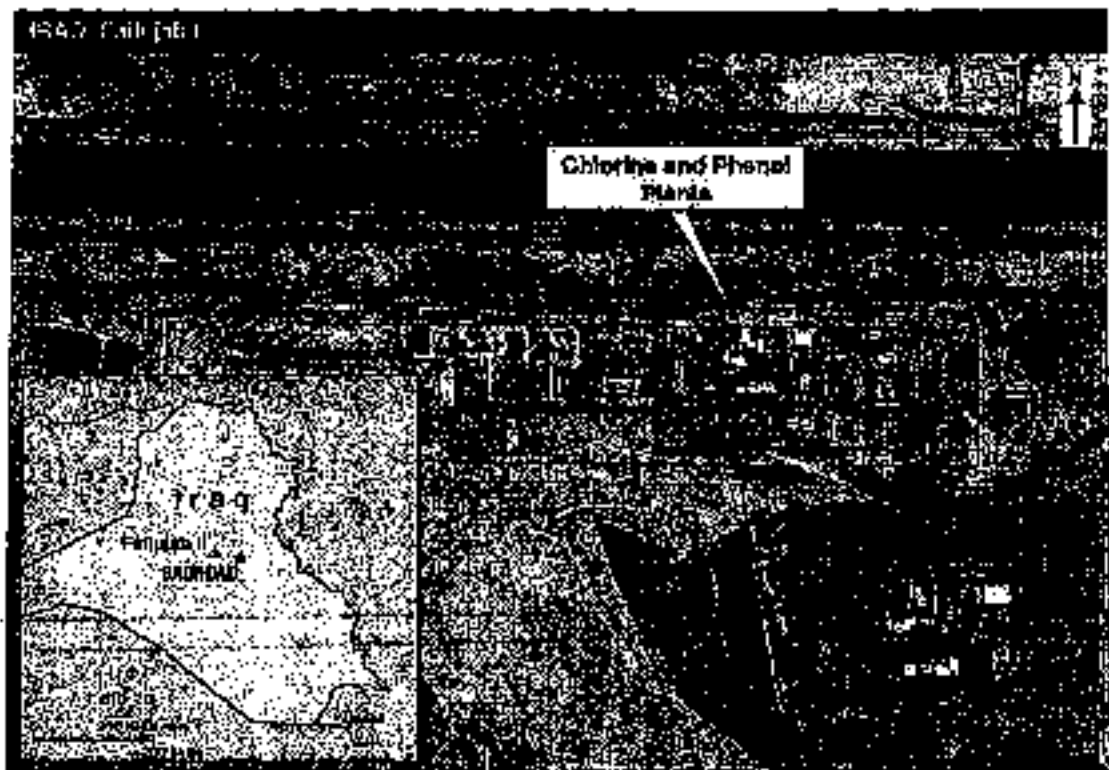
---

³ VX is a V-series nerve agent that is similar to but more advanced than G-series nerve agents in that it causes the same medical effects but is more toxic and much more persistent. Thus, it poses a far greater skin hazard than G-series agents. VX could be used for long-term contamination of territory.

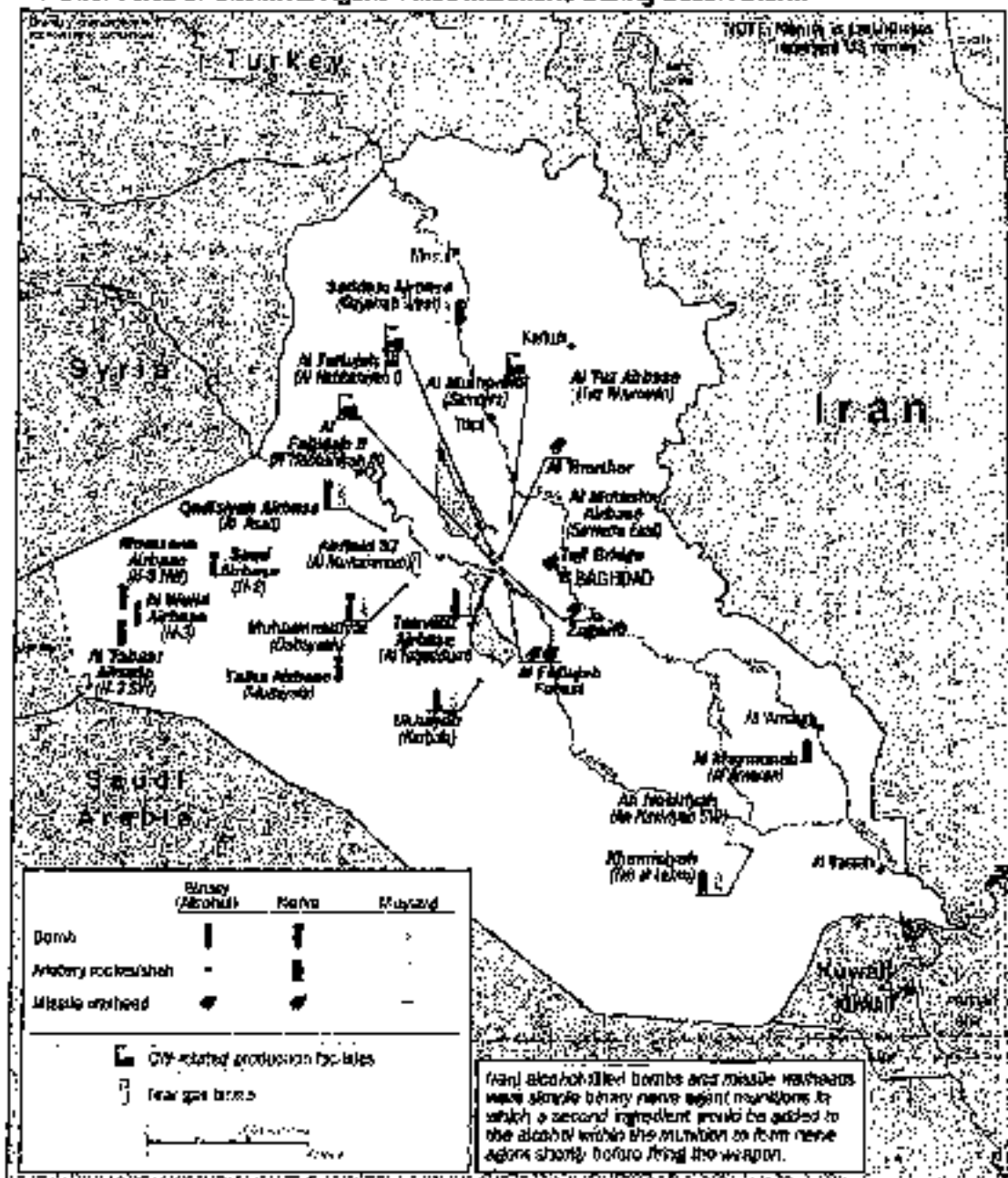
⁴ See footnote 5.

needs for water treatment. Of the 15 million kg of chlorine imported under the UN Oil-for-Food Program since 1997, Baghdad used only 10 million kg and has 5 million kg in stock, suggesting that some domestically produced chlorine has been diverted to such proscribed activities as CW agent production.

- Fallujah II was one of Iraq's principal CW precursor production facilities before the Gulf war. In the last two years the Iraqis have upgraded the facility and brought in new chemical reactor vessels and shipping containers with a large amount of production equipment. They have expanded chlorine output far beyond pre-Gulf war production levels—capabilities that can be diverted quickly to CW production. Iraq is seeking to purchase CW agent precursors and applicable production equipment and is trying to hide the activities of the Fallujah plant.

Iraq: CW-Related Production Facilities and Declared Sites of Deployed Alcohol-Filled or Chemical Agent-Filled Munitions During Desert Storm

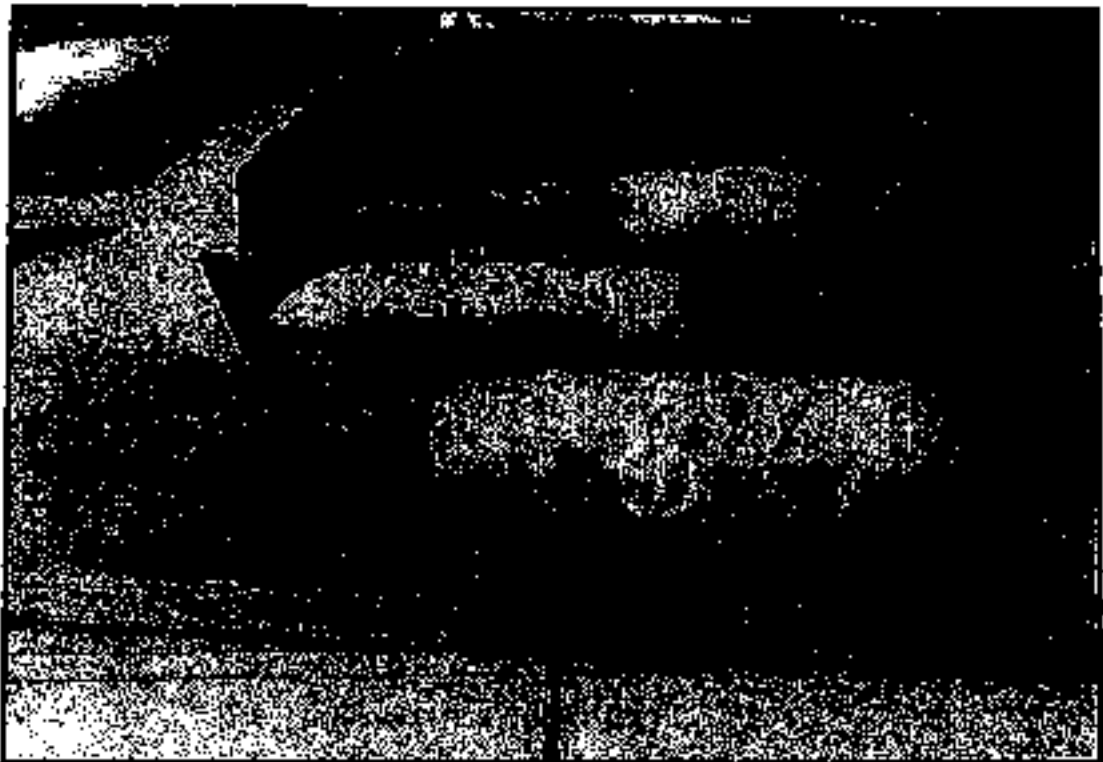

Biological Warfare Program

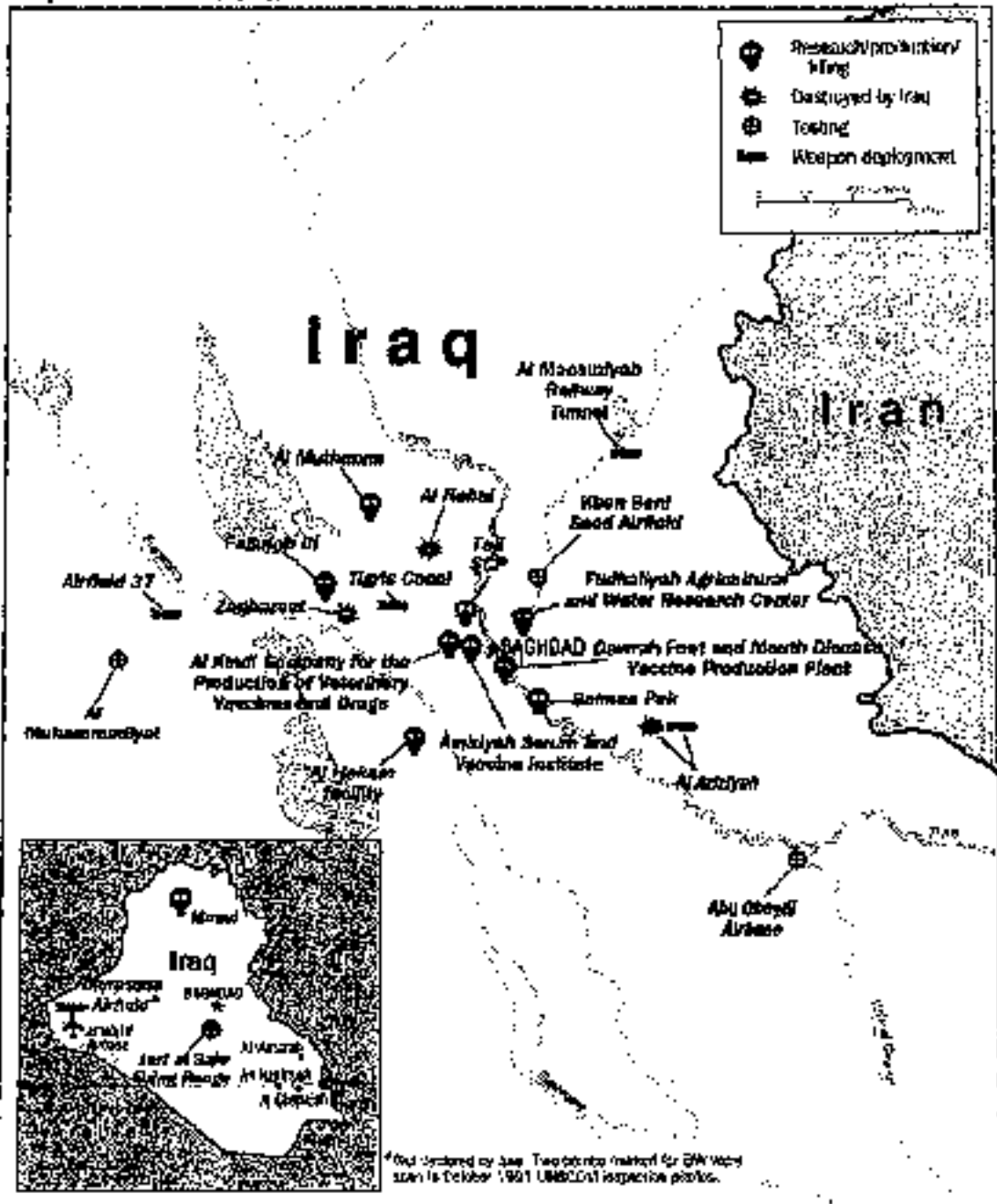
Iraq has the capability to convert quickly legitimate vaccine and biopesticide plants to biological warfare (BW) production and already may have done so. This capability is particularly troublesome because Iraq has a record of concealing its BW activities and lying about the existence of its offensive BW program.

After four years of claiming that they had conducted only "small-scale, defensive" research, Iraqi officials finally admitted to inspectors in 1995 to production and weaponization of biological agents. The Iraqis admitted this only after being faced with evidence of their procurement of a large volume of growth media and the defection of Husayn Kamil, former director of Iraq's military industries.

This B-400A bomb in foreground photographed by UNSCOM inspectors at Mirzaqano Airfield near the Al Wadai Airbase in late 1991 bears markings indicating they were to be filled with botulinum toxin. Other bombs appear to have markings consistent with binary chemical agent #8. This evidence contradicted Iraq's declarations that it did not deploy BW munitions to operational airbases and that it destroyed all BW bombs in July 1991—declarations that were subsequently retracted in the face of overwhelming evidence to the contrary.

Iraq: Declared BW-Related Sites

Iraqi-Acknowledged Open-Air-Testing of Biological Weapons

Location-Date	Agent	Munition
Al-Muhammadiyah ² - Mar. 1988	<i>Bacillus subtilis</i>	250-gauge bomb (cap. 65 liters)
Al-Muhammadiyah - Mar. 1988	<i>Botulinum toxin</i>	250-gauge bomb (cap. 65 liters)
Al-Muhammadiyah - Nov. 1989	<i>Bacillus subtilis</i>	122mm rocket (cap. 8 liters)
Al-Muhammadiyah - Nov. 1989	<i>Botulinum toxin</i>	122mm rocket (cap. 8 liters)
Al-Muhammadiyah - Nov. 1989	Aflatoxin	122mm rocket (cap. 8 liters)
Khan Bani Saad - Aug. 1988	<i>Bacillus subtilis</i>	aerosol generator, Mi-2 helicopter with modified agricultural spray equipment
Al-Muhammadiyah - Dec. 1989	<i>Bacillus subtilis</i>	R-400 bomb (cap. 85 liters)
Al-Muhammadiyah - Nov. 1989	<i>Botulinum toxin</i>	R-400 bomb (cap. 85 liters)
Al-Muhammadiyah - Nov. 1989	Aflatoxin	R-400 bomb (cap. 85 liters)
Uthmaniyah Range - Sep. 1989	Rifles	75mm artillery shell (cap. 3 liters)
Abu Qbeir Airfield - Dec. 1990	Water	Modified Mirage F1 drop-tank (cap. 2,200 liters)
Abu Qbeir Airfield - Dec. 1990	Water/potassium permanganate	Modified Mirage F1 drop-tank (cap. 2,200 liters)
Abu Qbeir Airfield - Jan. 1991	Water/glycerine	Modified Mirage F1 drop-tank (cap. 2,200 liters)
Abu Qbeir Airfield - Jan. 1991	<i>Bacillus subtilis</i> /glycerine	Modified Mirage F1 drop-tank (cap. 2,200 liters)

- Iraq admitted producing thousands of liters of the BW agents anthrax,⁶ botulinum toxin, (which paralyzes respiratory muscles and can be fatal within 24 to 36 hours), and aflatoxin, (a potent carcinogen that can attack the liver, killing years after ingestion), and preparing BW-filled Scud-variant missile warheads, aerial bombs, and aircraft spray tanks before the Gulf war.

Baghdad did not provide persuasive evidence to support its claims that it unilaterally destroyed its BW agents and munitions. Experts from UNSCOM assessed that Baghdad's declarations vastly understated the production of biological agents and estimated that Iraq actually produced two-to-four times the amount of agent that it acknowledged producing, including *Bacillus anthracis*—the causative agent of anthrax—and botulinum toxin.

The improvement or expansion of a number of nominally "civilian" facilities that were directly associated with biological weapons indicates that key aspects of Iraq's offensive BW program are active and most elements more advanced and larger than before the 1990-1991 Gulf war.

² *Bacillus subtilis* is commonly used as a simulant for *B. anthracis*.

⁶ An infectious dose of anthrax is about 8,000 spores, or less than one-millionth of a gram in a non-immuno-compromised person. Inhalation anthrax historically has been 100 percent fatal within five to seven days, although in recent cases aggressive medical treatment has reduced the fatality rate.

- The al-Dawrah Foot-and-Mouth Disease (FMD) Vaccine Facility is one of two known Biocontainment Level 3—facilities in Iraq with an extensive air handling and filtering system. Iraq admitted that before the Gulf war Al-Dawrah had been a BW agent production facility. UNSCOM attempted to render it useless for BW agent production in 1996 but left some production equipment in place because UNSCOM could not prove it was connected to previous BW work. In 2001, Iraq announced it would begin renovating the plant without UN approval, ostensibly to produce a vaccine to combat an FMD outbreak. In fact, Iraq easily can import all the foot-and-mouth vaccine it needs through the UN.
- The Amiriyah Serum and Vaccine Institute is an ideal cover location for BW research, testing, production, and storage. UN inspectors discovered documents related to BW research at this facility, some showing that BW cultures, agents, and equipment were stored there during the Gulf war. Of particular concern is the plant's new storage capacity, which greatly exceeds Iraq's needs for legitimate medical storage.
- The Fallujah III Castor Oil Production Plant is situated on a large complex with an historical connection to Iraq's CW program. Of immediate BW concern is the

potential production of ricin toxin.⁷ Castor bean pulp, left over from castor oil production, can be used to extract ricin toxin. Iraq admitted to UNSCOM that it manufactured ricin and field-tested it in artillery shells before the Gulf war. Iraq operated this plant for legitimate purposes under UNSCOM scrutiny before 1998 when UN inspectors left the country. Since 1999, Iraq has rebuilt major structures destroyed during Operation Desert Fox. Iraqi officials claim they are making castor oil for brake fluid, but verifying such claims without UN inspections is impossible.

In addition to questions about activity at known facilities, **there are compelling reasons to be concerned about BW activity at other sites and in mobile production units and laboratories.** Baghdad has pursued a mobile BW research and production capability to better conceal its program

- UNSCOM uncovered a document on Iraqi Military Industrial Commission letterhead indicating that Iraq was interested in developing mobile fermentation units, and an Iraqi scientist admitted to UN inspectors that Iraq was trying to move in the direction of mobile BW production.
- Iraq has now established large-scale, redundant, and concealed BW agent production capabilities based on mobile BW facilities.

Ballistic Missile Program

Iraq has developed a ballistic missile capability that exceeds the 150km range limitation established under UNSCR 687. During the 1980s, Iraq purchased 819 Scud B missiles from the USSR. Hundreds of these 300km range missiles were used to attack Iranian cities during the Iran-Iraq War. Beginning in 1987, Iraq converted many of these Soviet Scuds into extended-range variants, some of which were fired at Tehran; some were launched during the Gulf war, and others remained in Iraq's inventory at war's end. Iraq admitted filling at least 75 of its Scud warheads with chemical or biological agents and deployed these weapons for use against Coalition forces and regional opponents, including Israel in 1991.

Most of the approximately 90 Scud-type missiles Saddam fired at Israel, Saudi Arabia, and Bahrain during the Gulf war were al-Husayn variants that the Iraqis modified by lengthening the airframe and increasing fuel capacity, extending the range to 650 km.

Baghdad was developing other longer-range missiles based on Scud technology, including the 900km al-Abbas. Iraq was designing follow-on multi-stage and clustered medium-range ballistic missile (MRBM) concepts with intended ranges up to 3,000 km. Iraq also had a program to develop a two-stage missile, called the Badr-2000, using solid-propellants with an estimated range of 750 to 1,000 km.

---

⁷ Ricin can cause multiple organ failure within one or two days after inhalation.

Iraqi Ballistic Missiles

Altitude
25

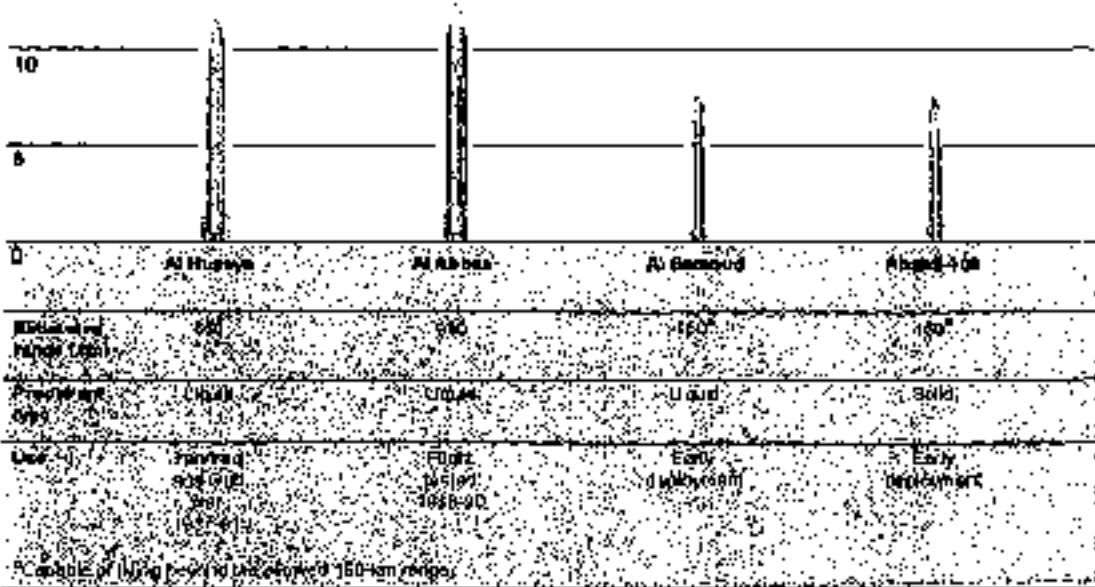
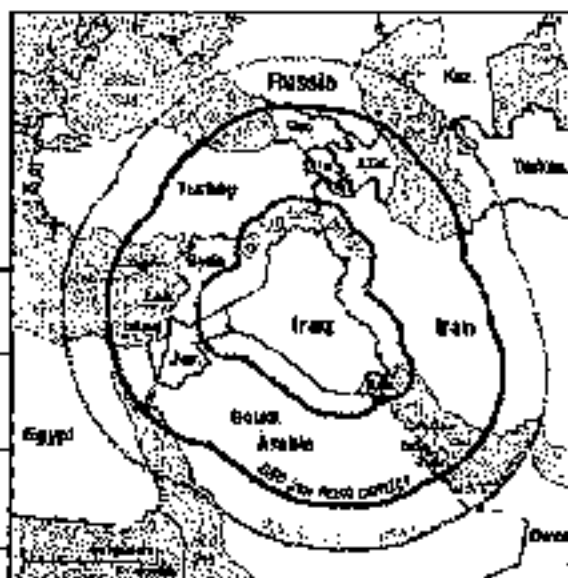
20

15

10

5

0

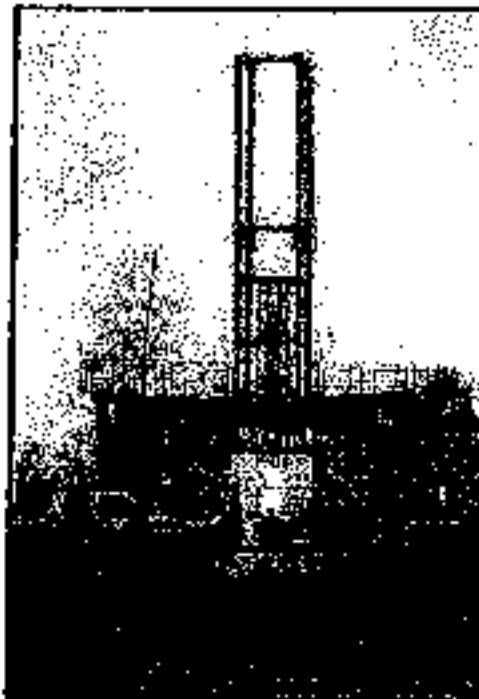
- Iraq never fully accounted for its existing missile programs. Discrepancies in Baghdad's declarations suggest that Iraq retains a small force of extended-range Scud-type missiles and an undetermined number of launchers and warheads. Further, Iraq never explained the disposition of advanced missile components, such as guidance and control systems, that it could not produce on its own and that would be critical to developmental programs.

Iraq continues to work on UN-authorized short-range ballistic missiles (SRBMs)—those with a range no greater than 150 km—that help develop the expertise and infrastructure needed to produce longer-range missile systems. The al-Samoud liquid propellant SRBM and the Ababil-100 solid propellant SRBM, however, are capable of flying beyond the allowed 150km range. Both missiles have been tested aggressively and are in early deployment. Other evidence strongly suggests Iraq is modifying missile testing and production facilities to produce even longer-range missiles.

- The Al-Rafah-North Liquid Propellant Engine Research, Development, Testing, and Evaluation (RDT&E) Facility is Iraq's principal site for the static testing of liquid propellant missile engines. Baghdad has been building a new test stand there that is larger than the test stand associated with al-Samoud engine testing and the defunct Scud engine test stand. The only plausible explanation for this test facility is that Iraq intends to test engines for longer-range missiles prohibited under UNSCR 687.

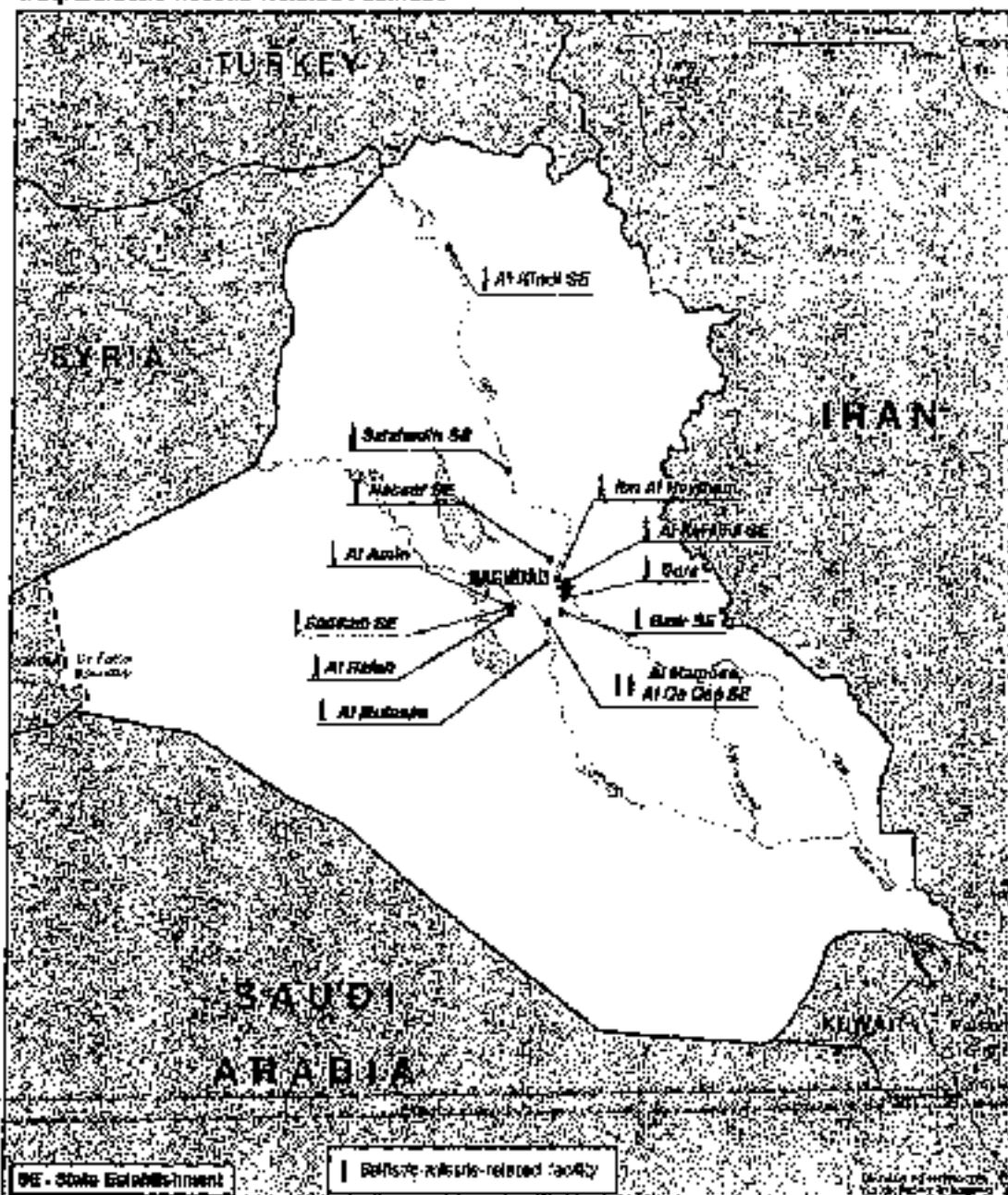
SA-2 (Al Samoud) Engine Test

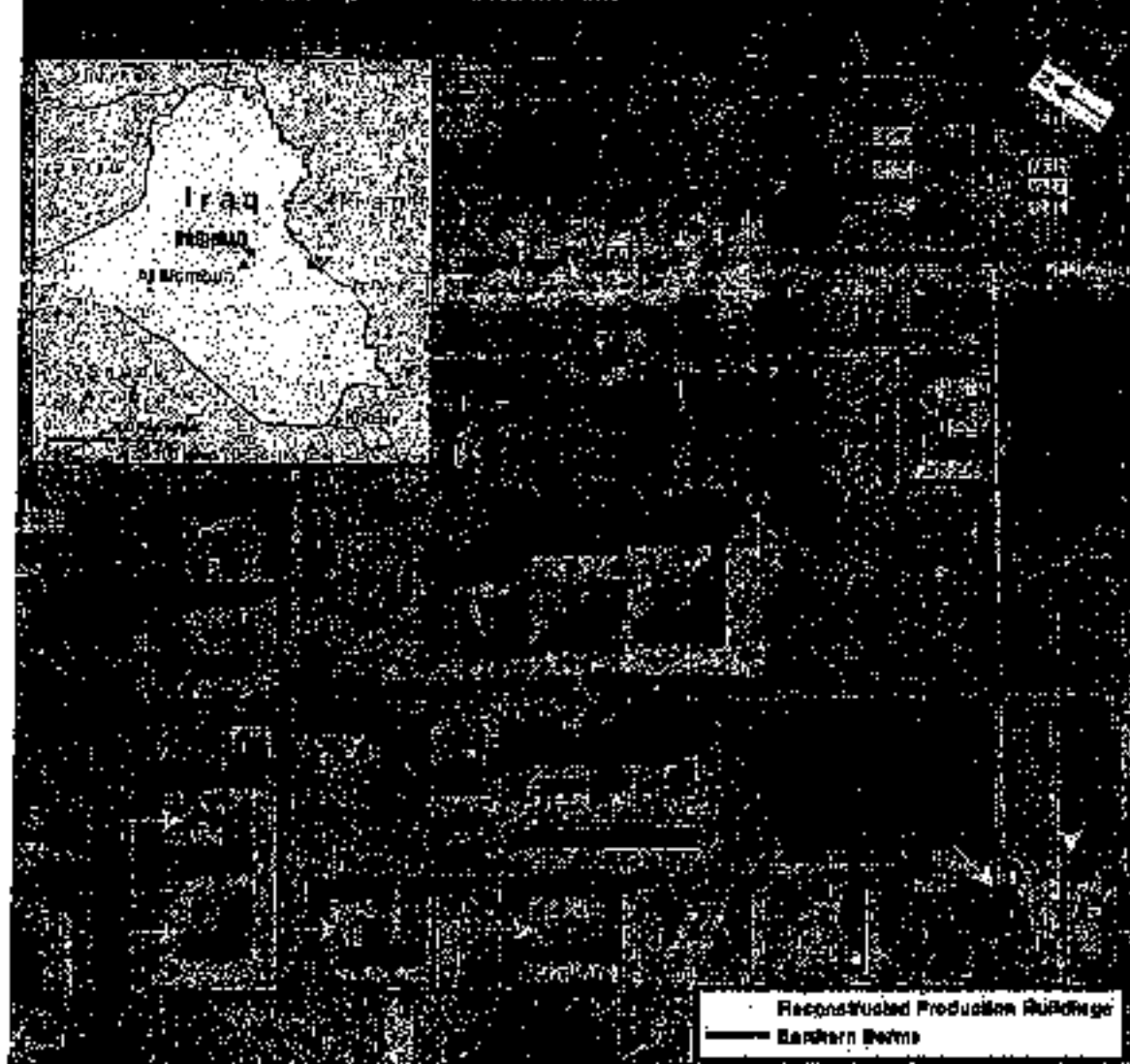
Iraq conducted static tests of the SA-2 SAM sustainer engine to support development of the Al Samoud SRBM. This test stand is capable of testing engines for Iraq's UN-authorized liquid-propellant ballistic and anti-ship cruise missiles. The new test stand at Al-Rafah is larger than both this test stand and the defunct Scud engine test stand, indicating Iraq's intentions to test engines for longer-range missiles.

Iraq: Ballistic-Missile-Related Facilities

JIAO: Al-Mamoun Solid Propellant Production Plant

- The Al-Mutasim Solid Rocket Motor and Test Facility, previously associated with Iraq's Badr-2000 solid-propellant missile program, has been rebuilt and expanded in recent years. The al-Mutasim site supports solid-propellant motor assembly, rework, and testing for the UN-authorized Ababil-100, but the size of certain facilities there, particularly those newly constructed between the assembly rework and static test areas, suggests that Baghdad is preparing to develop systems that are prohibited by the UN.
- At the Al-Mamoun Solid Rocket Motor Production Plant and RDT&E Facility, the Iraqis, since the December 1998 departure of inspectors, have rebuilt structures damaged during the Gulf war and dismantled by UNSCOM that originally were built

to manufacture solid propellant motors for the Badr-2000 program. They also have built a new building and are reconstructing other buildings originally designed to fill large Badr-2000 motor casings with solid propellant.

- Also at al-Mamoun, the Iraqis have rebuilt two structures used to "mix" solid propellant for the Badr-2000 missile. The new buildings—about as large as the original ones—are ideally suited to house large, UN-prohibited mixers. In fact, the only logical explanation for the size and configuration of these mixing buildings is that Iraq intends to develop longer-range, prohibited missiles.

Iraq has managed to rebuild and expand its missile development infrastructure under sanctions. Iraqi intermediaries have sought production technology, machine tools, and raw materials in violation of the arms embargo.

- The Iraqis have completed a new ammonium perchlorate production plant at Mamoun that supports Iraq's solid propellant missile program. Ammonium perchlorate is a common oxidizer used in solid propellant missile motors. Baghdad would not have been able to complete this facility without help from abroad.
- In August 1995, Iraq was caught trying to acquire sensitive ballistic missile guidance components, including gyroscopes originally used in Russian strategic nuclear SLBMs, demonstrating that Baghdad has been pursuing proscribed, advanced, long-range missile technology for some time. Iraqi officials admitted that, despite international prohibitions, they had received a similar shipment earlier that year.

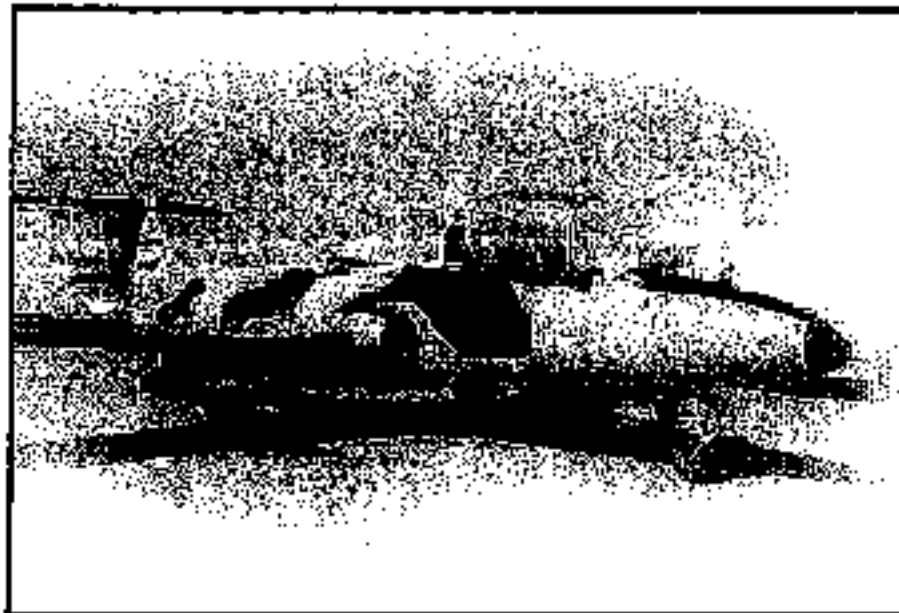
Unmanned Aerial Vehicle Program and Other Aircraft

Iraq is continuing to develop other platforms which most analysts believe probably are intended for delivering biological warfare agents. Immediately before the Gulf war, Baghdad attempted to convert a MiG-21 into an unmanned aerial vehicle (UAV) to carry spray tanks capable of dispensing chemical or biological agents. UNSCOM assessed that the program to develop the spray system was successful, but the conversion of the MiG-21 was not. More recently, Baghdad has attempted to convert some of its L-29 jet trainer aircraft into UAVs that can be fitted with chemical and biological warfare (CBW) spray tanks, most likely a continuation of previous efforts with the MiG-21. Although much less sophisticated than ballistic missiles as a delivery platform, an aircraft—manned or unmanned—is the most efficient way to disseminate chemical and biological weapons over a large, distant area.

- Iraq already has produced modified drop-tanks that can disperse biological or chemical agents effectively. Before the Gulf war, the Iraqis successfully experimented with aircraft-mounted spray tanks capable of releasing up to 2,000 liters of an anthrax simulant over a target area. Iraq also has modified commercial crop sprayers successfully and tested them with an anthrax simulant delivered by helicopters.

Iraqi L-29 UAV Test-Bed Aircraft at Samarra East Airbase

- Baghdad has a history of experimenting with a variety of unmanned platforms. Iraq's use of newer, more capable airframes would increase range and payload, while smaller platforms might be harder to detect and therefore more survivable. This capability represents a serious threat to Iraq's neighbors and to international military forces in the region.
- Iraq used tactical fighter aircraft and helicopters to deliver chemical agents, loaded in bombs and rockets, during the Iran-Iraq War. Baghdad probably is considering again using manned aircraft as delivery platforms depending on the operational scenario.

Procurement in Support of WMD Programs

Iraq has been able to import dual-use, WMD-relevant equipment and material through procurements both within and outside the UN sanctions regime. **Baghdad diverts some of the \$10 billion worth of goods now entering Iraq every year for humanitarian needs to support the military and WMD programs instead.** Iraq's growing ability to sell oil illicitly increases Baghdad's capabilities to finance its WMD programs. Over the last four years Baghdad's earnings from illicit oil sales have more than quadrupled to about \$3 billion this year.

Test of dissemination of BW agents from a modified drop tank carried by a Miage F1. The drop tank was filled with 1000 liters of slurry Bacillus subtilis, a simulant for B. anthracis, and disseminated over Abu Dhabi Airbase in January 1997. The photo is from a videotape provided by Iraq to UNSCOM.

- UN monitors at Iraq's borders do not inspect the cargo—worth hundreds of millions of dollars—that enters Iraq every year outside of the Oil-for-Food Program; some of these goods clearly support Iraq's military and WMD programs. For example, Baghdad imports fiber-optic communication systems outside of UN auspices to support the Iraqi military.
- Iraq imports goods using planes, trains, trucks, and ships without any type of international inspections—in violation of UN Security Council resolutions.

Even within the UN-authorized Oil-for-Food Program, Iraq does not hide that it wants to purchase military and WMD-related goods. For example, **Baghdad diverted UN-approved trucks for military purposes and construction equipment to rehabilitate WMD-affiliated facilities, even though these items were approved only to help the civilian population.**

- Iraq has been able to repair modern industrial machine tools that previously supported production of WMD or missile components and has imported additional tools that it may use to reconstitute Baghdad's unconventional weapons arsenal.
- On several occasions, Iraq has asked to purchase goods—such as neutron generators and servo valves—that the UN Monitoring, Verification, and Inspection Commission (UNMOVIC) views as linchpins for prohibited Iraqi programs; alternative, non-dual-use items would serve the civilian purpose purportedly intended for this equipment.

UNMOVIC began screening contracts pursuant to UNSCR 1284 in December 1999 and since has identified more than 100 contracts containing dual-use items as defined in UNSCR 1051 that can be diverted into WMD programs. UNMOVIC also has requested that suppliers provide technical information on hundreds of other goods because of concerns about potential misuse of dual-use equipment. In many cases, Iraq has requested technology that clearly exceeds requirements for the stated commercial end-use when it easily could substitute items that could not be used for WMD.

- On some UN contracts, Baghdad claimed that the requested goods are designed to rehabilitate facilities—such as the Al Qa'im phosphate plant and Fallujah—that in the past were used to support both industrial and WMD programs.

Bezoekadres:
Frederikskazerne, Gebouw 32
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
Mpf://www.mindof.nl

Stellen:

Tel: 070 456 3434
Fax: 070 456 3435
MDTN:

IRAK:

Reactie MIVD op rapport

"Iraq's Weapons of Mass Destruction"
The assessment of the British government

DIS 2002017387

Status
Datum

Taal
2 oktober 2002

Titel Irak: reactie op rapport Britse regering over
WMD
Status Final
Datum 7 oktober 2002

Samenvatting/ algemene conclusie:

Het Britse rapport lijkt slechts een samenvatting van wat ook bij de MIVD al langer bekend is over het Iraakse wapenarsenaal. Het rapport bevat m.n. over de periode na 1998 (beëindiging UNSCOM inspecties) geen nieuwe, concrete, gegevens over het Iraakse programma voor "Weapons of Mass Destruction (WMD)". In het rapport zijn ook geen gegevens aan te treffen die volledige zekerheid kunnen bieden omtrent de huidige status van het arsenaal aan WMD in Irak. In die zin is het rapport teleurstellend. Het primaire doel van het document is de Britse publieke opinie te beïnvloeden. Dit bepaalt ook het niveau van de informatievoorziening en de gehanteerde formuleringen. Het rapport geeft geen omvattende dreigingsanalyse maar gaat vrijwel uitsluitend in op één aspect daarvan, te weten de Iraakse WMD-capaciteiten.

De conclusies van het rapport zijn in algemeen zin in lijn met de analyse van de MIVD.

1. Inleiding

Op 24 september 2002 heeft de Britse regering het eerder aangekondigde rapport gepubliceerd inzake bewijsen met betrekking tot "Iraq's Weapons of Mass Destruction". Hieronder volgt een beoordeling van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst van dit rapport. De analyse vergelijkt de algemene Britse appreciatie met de visie (het zgn. normbeeld) van de MIVD, geeft een toelichting op enkele specifieke onderwerpen, m.n. de (militaire) dreiging en sluit af met een eindbeoordeling.

2. Algemene appreciatie

In algemene zin sluiten de beoordeling en conclusies in het Britse rapport goed aan bij hetgeen uit inlichtingenbronnen en analyses van de MIVD is af te leiden. De gevalideerde informatie in het document dateert echter uit de periode 1991 - 1998. De informatie in het rapport blijft in het algemeen oppervlakkig; er wordt geen nieuw, taal slank overtuigend bewijs aangevoerd over de periode na het vertrek van de wapeninspecteurs (1998) tot heden.

De informatie in het rapport is dikwijls gebaseerd op begrippen als 'can be' en 'could be' in plaats van 'fact' en 'proof'. Ook het begrip 'intelligence shows' komt regelmatig in de tekst voor, maar de invulling daarna met feiten ontbreekt. Voorts is het rapport rijkhartig voorzien van zorgvuldig gekozen formuleringen, suggestieve cijfers, kaderlijes en foto's. Het is dan ook vooral een rapport voor publieke consumptie. In dat opzicht beantwoordt het rapport aan zijn doel.

Titel	Irak: reactie op rapport Britse regering over WMD
Status	Finiaal
Datum	2 oktober 2002

In de hoofdstukken 'Foreword by the Prime Minister' en 'Part 3: Iraq under Saddam Hussein' wordt aangegeven dat het Irakese wapenarsenaal en het kwaadaardige karakter van het Saddam-regime een reële dreiging vormen voor de regionale en internationale veiligheid en een bedreiging vormen voor de Britten zelf. Waaruit deze dreiging precies bestaat (concrete militaire inzetmogelijkheden) wordt echter niet duidelijk gemaakt. De specifiek-militaire aspecten van de dreiging die Irak momenteel kan vormen, zijn in dit rapport vrijwel niet aan de orde gekomen. Onduidelijk blijft derhalve in hoeverre Irak in staat is (op korte termijn) WMD-capaciteiten (daadwerkelijk in wapens om te zetten (*weaponising*).

Het rapport beperkt zich in hoofdzaak tot slechts één aspect van dreiging, te weten capaciteiten. Andere aspecten van de dreiging, zoals de intenties van het regime, de waarschijnlijkheid en mogelijkheid van inzet van WMD en daarmee uiteindelijk de geloofwaardigheid van de dreiging, blijven onbenoemd. De dreigingsanalyse blijft derhalve één-dimensionaal. Door slechts naar capaciteiten te kijken, lijkt echter de Britse conclusie gerechtvaardigd dat de WMD-dreiging van Irak reëel is. Bij beschouwing van de dreiging in militaire zin zijn kanttekeningen te plaatsen. Daarmee is echter niet gezegd dat de Irakese programma's op zich geen risico inhouden. Dat doen zij wel.

Voorts is de rol van Irak zelf als proliferator niet aan de orde gesteld. Het aspect terrorisme wordt - opmerkelijk genoeg - evenmin genoemd in het rapport. De vermeende relatie tussen het regime in Irak en Al Qa'ida (waarop de Amerikaanse nationale veiligheidsadviseur C. Rice recent nog heeft geduld) wordt niet gememoreerd. Daarmee is het dossier nadrukkelijk losgekoppeld van de strijd tegen het internationaal terrorisme.

Regelmatig wordt in het rapport gesteld dat inlichtingen indiceren dat Irak beschikt over een command and control systeem voor de inzet van massavernietigingswapens waardoor het bereidt en in staat is deze zonnig binnen 45 minuten te ontplooiën. Deze stelling is echter zeer suggestief. Niet duidelijk is over welke wapens dit gaat en onder welke voorwaarden de stelling geldt. Op enkele aspecten van de concrete militaire dreiging, waaronder de ontplooiing van wapens binnen 45 minuten, wordt hieronder nader ingegaan.

3. Enkele inhoudelijke aspecten vanuit militair perspectief

Hoe Saddam floessen er in is geslaagd buurlanden en uiteindelijk de wereldgemeenschap uit te dagen is in vele opzichten uniek. Belangrijke gebeurtenissen in dit proces waren de oorlog met het buurland Iran (1980-1988), de inval in Koeweit (1990), de (tweede) Golfoorlog met o.m. raketaanvallen op VS bases in Saoedi-Arabië en op Israël, de zeer gewelddadige onderdrukking van Koerden in Noord-Irak en Shihiten in het zuiden van het land (1991). Nog opvallender dan deze reeks oorlogshandelingen is het gegeven dat het Irakese regime in een aantal gevallen en op een aanzienlijke schaal chemische en mogelijk zelfs biologische strijdmiddelen heeft

Titel	Irak, reactie op rapport Britse regering over WMD
Status	Eindaal
Datum	2 oktober 2002

ingeret. Met name Iran en de Shiïten zijn daar het slachtoffer van geworden. De gewelddadigheden tegen de Koerden en Shiïten in 1991 waren uiteindelijk aanleiding voor het instellen van no-fly zones in het noorden en zuiden van Irak. Hiermee werd Irak de controle van meer dan de helft van zijn luchtruim ontnomen. Daarnaast bood dit de VS en het VK de mogelijkheid een duidelijke vinger aan de Iraakse pols te houden.

Als verliezer van de tweede Golfoorlog verplichtte Irak zich jegens de VN haar massavernietigingswapens en raketten met een bereik groter dan 150 km te vernietigen. Deze vernietiging werd gecontroleerd door VN-wapeninspecteurs (UNSCOM). In de loop van 1998 stelde Irak zich op het standpunt dat het aan zijn verplichtingen had voldaan. Chef-inspecteur Butler had daar overigens een geheel andere mening over, wat voor Irak weer aanleiding was zijn medewerking aan de inspecties op te zeggen. Ondanks de instelling van een nieuw VN inspectieregime (UNMOVIC) in 1998, een symbolische tegemoetkoming aan deels terecht Iraakse UNSCOM frustraties, bleef de essentie van de verplichting alle activiteiten op het gebied van massavernietigingswapens te beëindigen en te ontmantelen overeind. Zoals toen al werd verwacht, zou UNMOVIC nooit in staat worden gesteld daadwerkelijk inspecties uit te voeren. Wel werd UNMOVIC een redelijk effectief controle-instrument op afstand. Dit omdat het een goed inzicht had in de goederenstromen die Irak in het kader van het olie voor voedsel programma binnen kwamen. Van een grootschalige wederopbouw van de Iraakse programma's voor massavernietigingswapens kon dan ook geen sprake zijn.

Anderzijds is er alle reden voor aan te nemen dat Irak nog steeds aan massavernietigingswapens werkt. De voortdurende achteruitgang van de Iraakse conventionele militaire middelen in het afgelopen decennium hebben een punt bereikt waarop een eventuele heropbouw buitengewoon veel tijd en geld zal gaan kosten. Dit is voor het Iraakse regime onaanvaardbaar. In de ogen van Irak bieden alleen massavernietigingswapens, tezamen met ballistische raketten, een afdoende, geloofwaardige afschrikking tegen de potentiële (militaire) dreigingen vanuit binnen- en buitenland. Het ligt derhalve in de lijn van de verwachting dat Irak ook in de afgelopen jaren vanuit dit perspectief de nadruk heeft gelegd op zijn programma's voor niet-conventionele wapens om het conventionele overwicht van zijn rivalen te compenseren. De schaal waarop Irak dit doet is noodgedwongen bescheiden, om de simpele reden dat het overgrote deel van haar programma's voor massavernietigingswapens is ontmandeld onder UNSCOM supervisie. Dat Irak een deel van haar middelen bijvindt weten te verstopten is evenzeer een gegeven. De omvang van deze middelen kan slechts worden geschat en is met zekerheid kleiner dan de boekhoudkundige ruimte tussen het door UNSCOM geschatte en de uiteindelijk vernietigde volumes. De in het Britse rapport genoemde volumes, zoals afgeleid uit de UNSCOM rapportages, zijn dus naar alle waarschijnlijkheid geflatterd en dus iets aan de hoge kant.

De kans dat het Irak is gelukt op relevante schaal onderdelen of stoffen voor massavernietigingswapens in het buitenland te kopen is aanwezig, maar klein. Daarbij

Titel	Irak: reactie op rapport Britse regering over WMD
Status	Finiaal
Datum	7 oktober 2002

moet niet worden vergeleken dat al meer dan tien jaar met buitengewoon vruchtbare inlichtingenmiddelen naar Irak is gekeken. Het rendement van die inlichtingenactiviteit is eveneens uiterst beperkt gebleven, iets wat zeker ook te maken heeft met het feit dat Irak meester is in het hanteren van tegenmaatregelen en omdat het een zeer gesloten land is.

De middelen waarover Irak momenteel zou kunnen beschikken, omvatten datgene wa het sinds 1991 heeft weten te verstoppert alsmede aanvullende middelen die he heimelijk in het buitenland heeft weten te verwerven dan wel binnen de eigen industrie heeft weten te produceren (met name chemisch en mogelijk ook biologisch). Markt bewijzen dat Irak tijdens het UNSCOM regime en later tijdens het UNMOVIC regime zijn programma's voor massavernietigingswapens heeft hervat, zijn moeilijk aan te dragen. Omdat eerdere aankondigingen deden vermoeden dat het VK met een sterke bewijslast tegen het Irakese regime zou komen, wordt het JIC rapport als enigszins teleurstellend ervaren. Niettemin bevat het rapport elementen die men zich terdege moet aantrekken.

De Britse aankondiging dat het Irakese regime binnen 45 minuten chemische of biologische middelen gereed kan stellen (to deploy), betekent nog niet dat die binnen genoemd tijdsbestek overal kunnen worden ingezet. Mogelijk houdt deze aankondiging verband met ad-hoc productie door mobiele productie eenheden. Hoe de afgevuurd wapens vervolgens naar hun doelen moeten worden gebracht, vermeldt het rapport niet. De Irakese luchtmacht is nauwelijks nog operationeel te noemen en ballistische raketten, met hun zware logistiek, samenbrengen met de mobiele productie-eenheden is ook een militair technisch gecompliceerde operatie. Het effectieve inzetten van chemische of biologische wapens binnen 45 minuten tegen doelen in Turkije, Cyprus en Israël vereist een ballistische raket als overbrengingsmiddel. Of Irak een operationele Al Hussein raket (voldoende bereik) bezit en/of een dergelijk wapen binnen 45 minuten kan worden ingezet, is zeer twijfelachtig. Alleen een goed geoefende bemanning is in staat een kant-en-klaar opgestelde Al-Hussein raket in deze korte tijd te lanceren.

De inzet van chemische en/of biologische wapens als slagveldwapens in een lokaal scenario is dan ook veel meer voor de hand liggend, zeker indien grondtroepen in Irak worden ingezet. Het gaat dan vooral om (chemische) artilleriegranaten, met een beperkt bereik en een gelimiteerde militaire toepasbaarheid. Wat er in geval van een krachtige aanval op Irak, indien het command and control systeem onder druk staat, van de genoemde 45 minuten overblijft is onzeker. Het moet niet worden uitgesloten dat het regime tot inzet van met name chemische strijdmiddelen zou kunnen overgaan in geval van een aanval van de VS met als doel een 'regime change' in Bagdad tot stand te brengen. Van belang hierbij is wel, dat de kans reëel is dat die laatste perceptie mogelijk in zo'n vergevorderd stadium postvat, dat - gelet op het centralistische karakter van het machtssysteem - de order van het opperbevel in Bagdad naar de bevoegde commandanten voor deze inzet te laat gegeven wordt. In de eerste plaats is het mogelijk dat de order de bevoegde commandant niet (meer) bereikt doordat de verbindingen

Titel Irak, reactie op rapport Britse regering over
WMD
Status Final
Datum 2 oktober 2002

afgesneden zijn. In de tweede plaats kan de militaire situatie ter plekke dan al zodanig versterkt zijn, dat de loyaliteit van de plaatselijke commandant in vergaande mate is ondermijnd en deze besluit de ordeer te negeren.

Evenzeer is onzeker (en het rapport gaat daar ook niet op in) wat er onder die omstandigheden van de effectiviteit van chemische of biologische wapens overblijft. UNSCOM kon vaststellen dat sommige soorten chemische munitie van redelijk goede kwaliteit waren. Toch was de Irakese aanpak in vele gevallen uiterst pragmatisch: snel produceren, snel uitleveren en afvuren. In die situatie was 99% zuiver of iets minder goed genoeg. Het gegeven dat Irak sinds 1991 quasi permanent door mysterieuze colonne vrachtwagens (mobiele productie eenheden) wordt doorkruist is niet nieuw. Dit gegeven was ook de UNSCOM inspecteurs bekend, maar die zagen geen kans daar wat tegen te ondernemen. Vreemd is het dat het VK geen mogelijkheid ziet op dit gebied een 'case' neer te zetten. Het zou de politieke spanningen in de richting van een hardt aanpak van het regime Saddam Hoessain zeker hebben ondersteund.

Jammer is dat het Britse rapport inzake ballistische raketten vele in de Irakese context niet relevante details aanhaalt, zoals de minimale verlenging van de dracht van korte afstands-raketten boven de 150 km grens. Minder is dit niet relevant en ook niet echt bewezen. Feit is dat Irak beschikt over de kennis en de productiecapaciteit voor ballistische raketten. Veel relevanter vanuit actuele militaire optiek zijn echter de gegevens waarmee het aantal van 20 Al Hoessains (bereik 600 km) wordt onderbouwd en waarmee licht wordt geworpen op hun operationele inzetbaarheid. Die ontbreken in het rapport.

4. Conclusie

Het Britse rapport lijkt slechts een samenvatting van wat ook dezerzijds al langer bekend is over het Irakese wapenarsenaal. De conclusies van het rapport wijken op hoofdpunten inhoudelijk niet af van de analyse van de MIVD. Het is een op het publiek gericht rapport. In dat opzicht beantwoordt het aan zijn doel. Vanuit de optiek van een militaire inlichtingendienst bevat het rapport echter geen nieuwe, concrete, militair relevante gegevens over de Irakese WMD programma's en ballistische wapens, en is het derhalve enigszins teleurstellend. Concrete militaire inzetmogelijkheden blijven onderbelicht. Wat betreft het "nieuwe" feit dat sommige chemische en biologische wapens binnen 45 minuten ontplofbaar zouden zijn, moet eren worden uitgegaan dat dit een verwijzing is naar bestaande Irakese slagvektwapens met een beperkt bereik en een gelimiteerde militaire toepasbaarheid.

Classificatie

Voorrangsaanduiding

Datum

Correspondentienummer

Ministerie onderdeel

MIVD

Blauwe brief

Brief

Nota

Telegram

Telex

Klod + net

DIS 2002017 307

Bezoekadres

Doorkiesnummer

Minister President
d.t.v. Mindef

Onderwerp

Reactie MIVD op rapport.
Iraq's Weapons of mass
Destruction.

Mede te zenden bijlagen

Aantal

Steller

Taalstel

Datum

Paraaf

Aanwijzingen voor de secretaris

Stuk is verzonden met
Disnummer 2002017413.
Aanbiedingsbrief heeft
een nieuw disnummer gekregen.
Te zenden afschriften

Vervolg- en medeparaten vooraf

Dienstonderdeel

Ontv.

Verz.

Paraaf

Steller

Eindparaaf

Afgedane exhibita

DIS 2002017413

Arrestatie paraaf

Ter kennisneming achteraf

Overgelegde retro-acta

Uitgaand stuk

getypt door

gecoll. door

verzendsdatum

verzonden door

Agendanummers

Codanummers

ARCVADEF 201712002

Aan De Minister-President
Mr. Dr. J.P. Balkenende
Postbus 20001
2500 EA Den Haag

Bezoekadres:
Frederikkazerne, Gebouw:
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Datum 3 oktober 2002
Oms kenmerk DIS2002017413
Onderwerp Brits rapport inzake massavernietigingwapens Irak

Steden:
-
Telefoon:
Fax:

Ingevolge uw verzoek bied ik u hierbij de reactie aan van de Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst op het recent verschenen Britse rapport "Iraq's Weapons of Mass Destruction, The Assessment of the British Government".

DE MINISTER VAN DEFENSIE

Mr. A.H. Korthals

Bezoekadres:
Fredrikkezerne, Gebouw 32
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 56 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
<http://www.mindel.nl>

Steller:

Telefoon
Fax
MDTN

IRAK:

Reactie MIVD op rapport

"Iraq's Weapons of Mass Destruction"
The assessment of the British government

DIS 2002017387

Status   **definitief**
Datum   **7 oktober 2002**

Titel	Irak: reactie op rapport Britse regering over WMD
Status	Final
Datum	2 oktober 2002

Samenvatting/ algemene conclusie:

Het Britse rapport lijkt slechts een samenvatting van wat ook bij de MIVD al lange bekend is over het Iraakse wapenarsenaal. Het rapport bevat m.n. over de periode na 1998 (beëindiging UNSCOM inspecties) geen nieuwe, concrete, gegevens over het Iraakse programma voor *Weapons of Mass Destruction (WMD)*. In het rapport zijn ook geen gegevens aan te treffen die volledige zekerheid kunnen bieden omtrent de huidige status van het arsenaal aan WMD in Irak. In die zin is het rapport teleurstellend. Het primaire doel van het document is de Britse publieke opinie te beïnvloeden. Dit bepaalt ook het niveau van de informatievoorziening en de gehanteerde formuleringen. Het rapport geeft geen omvattende dreigingsanalyse maar gaat vrijwel uitsluitend in op één aspect daarvan, te weten de Iraakse WMD-capaciteiten.

De conclusies van het rapport zijn in algemene zin in lijn met de analyse van de MIVD.

1. Inleiding

Op 24 september 2002 heeft de Britse regering het eerder aangekondigde rapport gepubliceerd inzake bewijzen met betrekking tot "Iraq's Weapons of Mass Destruction". Hieronder volgt een beoordeling van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst van dit rapport. De analyse vergelijkt de algemene Britse appreciatie met de visie (het zgn normbeeld) van de MIVD, geeft een toelichting op enkele specifieke onderwerpen, m.n. de (militaire) dreiging en sluit af met een eindbeoordeling.

2. Algemene appreciatie

In algemene zin sluiten de beoordeling en conclusies in het Britse rapport goed aan bij hetgeen uit inlichtingenbronnen en analyses van de MIVD is af te leiden. De gevalideerde informatie in het document dateert echter uit de periode 1991 - 1998. De informatie in het rapport blijft in het algemeen oppervlakkig; er wordt geen nieuw, laat staan overtuigend bewijs aangevoerd over de periode na het vertrek van de wapeninspecteurs (1998) tot heden.

De informatie in het rapport is dikwijls gebaseerd op begrippen als 'can do' en 'could be' in plaats van 'fact' en 'proof'. Ook het begrip 'intelligence shows' komt regelmatig in de tekst voor, maar de invulling daarnaast met feiten ontbreekt. Voorts is het rapport ruimehartig voorzien van zorgvuldig gekozen formuleringen, suggestieve cijfers, kadertjes en foto's. Het is dan ook vooral een rapport voor publieke consumptie. In dat opzicht beantwoordt het rapport aan zijn doel.

Titel	Irak: reactie op rapport Britse regering over WMD
Status	Finiaal
Datum	2 oktober 2002

In de hoofdstukken 'Foreword by the Prime Minister' en 'Part 3: Iraq under Saddam Hussein' wordt aangegeven dat het Irakese wapenarsenaal en het kwaadaardige karakter van het Saddam-regime een reële dreiging vormen voor de regionale en internationale veiligheid en een bedreiging vormen voor de Britten zelf. Waaruit de dreiging precies bestaat (concrete militaire inzetmogelijkheden) wordt echter niet duidelijk gemaakt. De specifiek-militaire aspecten van de dreiging die Irak momenteel kan vormen, zijn in dit rapport vrijwel niet aan de orde gekomen. Onduidelijk blijft derhalve in hoeverre Irak in staat is (op korte termijn) WMD-capaciteiten daadwerkelijk wapens om te zetten (*weaponising*).

Het rapport beperkt zich in hoofdzaak tot slechts één aspect van dreiging, te weten capaciteiten. Andere aspecten van de dreiging, zoals de intenties van het regime, de waarschijnlijkheid en mogelijkheid van inzet van WMD en daarmee uiteindelijk de geloofwaardigheid van de dreiging, blijven onbenoemd. De dreigingsanalyse blijft derhalve één-dimensionaal. Door slechts naar capaciteiten te kijken, lijkt echter de Britse conclusie gerechtvaardigd dat de WMD-dreiging van Irak reëel is. Bij beschouwing van de dreiging in militaire zin zijn kanttekeningen te plaatsen. Daarmee is echter niet gezegd dat de Irakese programma's op zich geen risico inhouden. Dat doen zij wel.

Voorts is de rol van Irak zelf als proliferator niet aan de orde gesteld. Het aspect terrorisme wordt - opmerkelijk genoeg - evenmin genoemd in het rapport. De vermeende relatie tussen het regime in Irak en Al Qa'ida (waarop de Amerikaanse nationale veiligheidsadviseur C. Rice recent nog heeft geduid) wordt niet gememoreerd. Daarmee is het dossier nadrukkelijk losgekoppeld van de strijd tegen het Internationaal terrorisme.

Regelmatig wordt in het rapport gesteld dat inlichtingen indiceren dat Irak beschikt over een command and control systeem voor de inzet van massavernietigingswapens waardoor het bereikt en in staat is deze zonnodig binnen 45 minuten te ontplooiën. Deze stelling is echter zeer suggestief. Niet duidelijk is over welke wapens dit gaat en onder welke voorwaarden de stelling geldt. Op enkele aspecten van de concrete militaire dreiging, waaronder de ontplooiing van wapens binnen 45 minuten, wordt hieronder nader ingegaan.

3. Enkele inhoudelijke aspecten vanuit militair perspectief

Hoe Saddam Hoessein er in is geslaagd buurlanden en uiteindelijk de wereldgemeenschap uit te dagen is in vele opzichten uniek. Belangrijke gebeurtenissen in dit proces waren de oorlog met het buurland Iran (1980-1988), de val in Koeweit (1990), de (tweede) Golfoorlog met o.m. raketaanvallen op VS bases in Saoedi-Arabië en op Israël, de zeer gewelddadige onderdrukking van Koerden in Noord-Irak en Shihiten in het zuiden van het land (1991). Nog opvallender dan deze reeks oorlogshandelingen is het gegeven dat het Irakese regime in een aantal gevallen en op een aanzienlijke schaal chemische en mogelijk zelfs biologische strijdmiddelen heeft

Titel	Irak: reactie op rapport Britse regering over WMD
Status	Finale
Datum	7 oktober 2002

ingezet. Met name Iran en de Shihiten zijn daar het slachtoffer van geworden. De gewelddadigheden tegen de Koerden en Shihiten in 1991 waren uiteindelijk aanleiding voor het instellen van no-fly zones in het noorden en zuiden van Irak. Hiermee werd Irak de controle van meer dan de helft van zijn luchtruim ontnomen. Daarnaast bood dit de VS en het VK de mogelijkheid een duidelijke vinger aan de Irakese pols te houden.

Als verliezer van de tweede Golfoorlog verplichtte Irak zich jegens de VN het massavernietigingswapens en raketten met een bereik groter dan 150 km te vernietigen. Deze vernietiging werd gecontroleerd door VN-wapeninspecteurs (UNSCOM). In de loop van 1998 stelde Irak zich op het standpunt dat het aan zijn verplichtingen had voldaan. Chef-inspecteur Butler had daar overigens een geheel andere mening over wat voor Irak weer aanleiding was zijn medewerking aan de inspecties op te zeggen. Ondanks de instelling van een nieuw VN inspectieregime (UNMOVIC) in 1998, een symbolische tegemoetkoming aan deels terecht Irakese UNSCOM frustraties, bleef de essentie van de verplichting alle activiteiten op het gebied van massavernietigingswapens te beëindigen en te ontmantelen overeind. Zoals toen al werd verwacht, zo UNMOVIC nooit in staat worden gesteld daadwerkelijk inspecties uit te voeren. Wat werd UNMOVIC een redelijk effectief controle-instrument op afstand. Dit omdat het een goed inzicht had in de goederenstromen die Irak in het kader van het olie voor voedsel programma binnen kwamen. Van een grootschalige wederopbouw van de Irakese programma's voor massavernietigingswapens kon dan ook geen sprake zijn.

Anderzijds is er alle reden voor aan te nemen dat Irak nog steeds aan massavernietigingswapens werkt. De voortdurende achteruitgang van de Irakese conventionele militaire middelen in het afgelopen decennium hebben een punt bereikt waarop een eventuele heropbouw buitengewoon veel tijd en geld zal gaan kosten. Dit is voor het Irakese regime onaanvaardbaar. In de ogen van Irak bieden alleen massavernietigingswapens, tezamen met ballistische raketten, een afdoende geloofwaardige afschrikking tegen de potentiële (militaire) dreigingen vanuit binnen- en buitenland. Het ligt derhalve in de lijn van de verwachting dat Irak ook in de afgelopen jaren vanuit dit perspectief de nadruk heeft gelegd op zijn programma's voor niet conventionele wapens om het conventionele overwicht van zijn rivalen te compenseren. De schaal waarop Irak dit doet is noodgedwongen bescheiden, om de simpele reden dat het overgrote deel van haar programma's voor massavernietigingswapens in ontmanteld onder UNSCOM supervisie. Dat Irak een deel van haar middelen blijvend heeft weten te verstoppen is evenzeer een gegeven. De omvang van deze middelen kan slechts worden geschat en is met zekerheid kleiner dan de boekhoudkundige ruimte tussen het door UNSCOM geschatte en de uiteindelijk vernietigde volumes. De in het Britse rapport genoemde volumes, zoals afgeleid uit de UNSCOM rapportages, zijn dus naar alle waarschijnlijkheid geflatterd en dus luts aan de hoge kant.

De kans dat het Irak is gelukt op relevante schaal onderdelen of stoffen voor massavernietigingswapens in het buitenland te kopen is aanwezig, maar klein. Daarbij

moet niet worden vergeten dat al meer dan tien jaar met buitengewoon kracht inlichtingenmiddelen naar Irak is gekeken. Het rendement van die inlichtingenactiviteit is eveneens uiterst beperkt gebleven, iets wat zeker ook te maken heeft met het feit dat Irak meester is in het hanteren van tegenmaatregelen en omdat het een zeer gesloten land is.

De middelen waarover Irak momenteel zou kunnen beschikken, omvatten datgene wat het sinds 1991 heeft weten te verstoppen alsmede aanvullende middelen die het heimelijk in het buitenland heeft weten te verwerven dan wel binnen de eigen industrie heeft weten te produceren (met name chemisch en mogelijk ook biologisch). Het bewijzen dat Irak tijdens het UNSCOM regime en later tijdens het UNMOVIC regime zijn programma's voor massavernietligingswapens heeft hervat, zijn moeilijk aan te dragen. Omdat eerdere aankondigingen deden vermoeden dat het VK met een sterke bewijslast tegen het Irakese regime zou komen, wordt het JIC rapport als enigszins teleurstellend ervaren. Niettemin bevat het rapport elementen die men zich terdege moet aantrekken.

De Britse aankondiging dat het Irakese regime binnen 45 minuten chemische en biologische middelen gereed kan stellen (to deploy), betekent nog niet dat die binnengenoemd tijdsbestek overal kunnen worden ingezet. Mogelijk houdt deze aankondiging verband met ad-hoc productie door mobiele productie eenheden. Hoe de afgevoerde wapens vervolgens naar hun doelen moeten worden gebracht, vermeldt het rapport niet. De Irakese luchtmacht is nauwelijks nog operationeel te noemen en ballistische raketten, met hun zware logistiek, samenbrengen met de mobiele productie-eenheden is ook een militair technisch gecompliceerde operatie. Het effectieve inzetten van chemische of biologische wapens binnen 45 minuten tegen doelen in Turkije, Cyprus en Israël vereist een ballistische raket als overbrengingsmiddel. Of Irak een operationele Al-Hussein raket (voldoende bereik) bezit en/of een dergelijk wapen binnen 45 minuten kan worden ingezet, is zeer twijfelachtig. Alleen een goed geoefende bemanning is in staat een kant-en-klaar opgestelde Al-Hussein raket in deze korte tijd te lanceren.

De inzet van chemische en/of biologische wapens als slagveldwapens in een lokaal scenario is dan ook veel meer voor de hand liggend, zeker indien grondtroepen in Irak worden ingezet. Het gaat dan vooral om (chemische) artilleriegrenaten, met een beperkt bereik en een gelimiteerde militaire toepasbaarheid. Wat er in geval van een krachtig aanval op Irak, indien het command and control systeem onder druk staat, van de genoemde 45 minuten overblijft is onzeker. Het moet niet worden uitgesloten dat het regime tot inzet van met name chemische strijdmiddelen zou kunnen overgaan in geval van een aanval van de VS met als doel een 'regime change' in Bagdad tot stand te brengen. Van belang hierbij is wel, dat de kans reëel is dat die laatste perceptie mogelijk in zijn vergevorderd stadium pastvat, dat - geleid op het centralistische karakter van het machtssysteem - de order van het opperbevel in Bagdad naar de bevoegde commandanten voor deze inzet te laat gegeven wordt. In de eerste plaats is het mogelijk dat de order de bevoegde commandant niet (meer) bereikt doordat de verbinding

Titel	Irak: reactie op rapport Britse regering over WMD
Status	Finiaal
Datum	2 oktober 2002

afgesneden zijn. In de tweede plaats kan de militaire situatie ter plekke dan al zodanig verslechterd zijn, dat de loyaliteit van de plaatselijke commandant in vergaande mate ondermijnd en deze besluit de order te negeren.

Evenzeer is onzeker (en het rapport gaat daar ook niet op in) wat er onder de omstandigheden van de effectiviteit van chemische of biologische wapens overblijft. UNSCOM kon vaststellen dat sommige soorten chemische munities van redelijk goede kwaliteit waren. Toch was de Irakese aanpak in vele gevallen uiterst pragmatisch: snel produceren, snel uitleveren en afvuren. In die situatie was 99% zuiver of iets minder goed genoeg. Het gegeven dat Irak sinds 1991 quasi permanent door mysterieuze colonnes vrachtwagens (mobile productie eenheden) wordt doorkruist is niet nieuw. Dit gegeven was ook de UNSCOM inspecteurs bekend, maar die zagen geen kans de wal tegen te ondernemen. Vreemd is het dat het VK geen mogelijkheid ziet op dit gebied een 'case' naar te zetten. Het zou de politieke inspanningen in de richting van een hard aanpak van het regime Saddam Hoessein zeker hebben ondersteund.

Jammer is dat het Britse rapport inzake ballistische raketten vele in de Irakese context niet relevante details aanhaalt, zoals de minimale verlenging van de draagt van kort afstands raketten boven de 150 km grens. Militair is dit niet relevant en ook niet echt bewezen. Feit is dat Irak beschikt over de kennis en de productiecapaciteit voor ballistische raketten. Veel relevanter vanuit actuele militaire optiek zijn echter de gegevens waarmee het aantal van 20 Al Hoesseins (bereik 600 km) wordt onderbouwd en waarmee licht wordt geworpen op hun operationele inzetbaarheid. Die ontbreken in het rapport.

4. Conclusie

Het Britse rapport lijkt slechts een samenvatting van wat ook dezerzijds al langor bekend is over het Irakese wapenarsenaal. De conclusies van het rapport wijken op hoofdpunten inhoudelijk niet af van de analyse van de MIVD. Het is een op het publiek gericht rapport. In dat opzicht beantwoordt het aan zijn doel. Vanuit de optiek van een militaire Inlichtingendienst bevat het rapport-echter geen nieuwe, concrete, militair relevante gegevens over de Irakese WMD-programma's en ballistische wapens, en is het derhalve enigszins teleurstellend. Concrete militaire inzetmogelijkheden blijven onderbelicht. Wat betreft het "nieuwe" feit dat sommige chemische en biologische wapens binnen 45 minuten ontplofbaar zouden zijn, moet ervan worden uitgegaan dat dit een verwijzing is naar bestaande Irakese slagveldwapens met een beperkt bereik en een gelimiteerde militaire toepasbaarheid.

Rubricering	Voerrangsaanwijzing	Datum 031002	Correspondentijsnummer DIS2002017413																
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazerné, gebouw 32		☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klod + net ☒ bezorgd door DLAB03 3/10																	
Doorkiesnummer		Aan De Minister President ✓																	
Onderwerp: Brits rapport inzake massavernietigingswapens Irak																			
Mede te zenden bijlagen		Aantal 1																	
Aanwijzingen voor het BDI o.g. de secretarie																			
		Stater DMIVD																	
Te zenden afschriften 1 ex. Voor D		Toestel	Datum 031002																
Vervolg- en medeparafren vooraf																			
Algedane exhibita		<table border="0"> <tr> <td>Dienstonderdeel</td> <td>Ontv.</td> <td>Verz.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>□</td> <td></td> <td>3/10</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Archief</td> <td></td> <td>14/10</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Landparaf</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		Dienstonderdeel	Ontv.	Verz.		□		3/10		Archief		14/10		Landparaf			
Dienstonderdeel	Ontv.	Verz.																	
□		3/10																	
Archief		14/10																	
Landparaf																			
Overlegde retro-actia		Arruatioparaaf Minister 3/10 3/10																	
2002 2		Ter kennisgeving echtere: P 3/10																	

Defensie

ARCHIEF

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Veiligheidsdienst

Kabinet van de Directeur

Bezoekadres:

Frederikkazerne, Gebouw 32

van der Burchlaan 31

Postadres:

MHC 58 B

Postbus 20701

2500 ES Den Haag

www.defensie.nl

Steller:

J.A. van Reijn

Telefoon

Fax

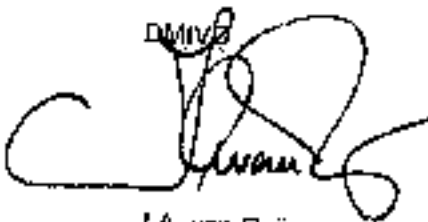
Intern memorandum

Aan: Leden en secretaris DB
Datum: 22-10-2002
Omschrijving: DIS2002or8255
Onderwerp: RIV 151002

Op 151002 heeft de eerste bijeenkomst van de RIV plaatsgehad.

Voor de MIVD waren dit de thema's Irak
presentatie DMIVD (zoals uitgesproken) is in bijlage gevoegd.

De tekst van de

DMIVD

J.A. van Reijn

Bijlage: tekst briefing DMIVD

Briefing DMVD voor RIV, 15 oktober 2002 Irak

In de komende 15 minuten wil ik u informeren over de militaire situatie in Irak

IRAK

De militaire situatie in Irak

Allereerst de militaire situatie in Irak. De dreiging van een militaire interventie heeft tot nu toe niet geleid tot significante wijzigingen in de normaliter al hoge staat van paraatheid van de Iraakse strijdkrachten.

Irak verloor tijdens de Golfoorlog nagenoeg de helft van zijn conventionele strijdkrachten. Het reguliere leger is door gebrek aan materieel, training en motivatie slechts beperkt tot verdediging in staat. Dit geldt ook voor de luchtmacht, mede als gevolg van de onafgebroken Amerikaanse en Britse luchtoperaties in de noordelijke en zuidelijke no-fly zones boven Irak. Bovendien geldt de luchtmacht als weinig betrouwbaar.

Krachtige tegenstand kan wel verwacht worden van de Republikeinse Garde en de Speciale Republikeinse Garde, al met al zo'n 8 divisies van 12.000 man elk. Deze goedbewapende eenheden zijn gepositioneerd ter verdediging van strategisch belangrijke objecten, waaronder de luchtverdediging. De hoofdstad Bagdad en Saddam's geboorteplaats Tikrit, worden voorts beveiligd door de Speciale Republikeinse Garde en door veiligheidsorganisaties van de Ba'ath en de Fedayean Saddam, beide onder bevel van Saddam's zonen.

Over de uiteindelijke betrouwbaarheid en loyaliteit van de Republikeinse en de Speciale Republikeinse Garde ontbreken gegevens. Aangenomen wordt, dat hoe dichter de eenheden bij Saddam Hoessein staan, hoe groter hun loyaliteit zal zijn, en des te groter hun bereidheid tot militaire tegenstand.

Appreciatie van de beschikbaarheid van NBC wapens

Recente gegevens (d.w.z. na 1998) over de precieze stand van zaken rond NBC wapens in Irak ontbreken vrijwel.

Desalniettemin is op basis van de eindsituatie van UNSCOM en technische factoren van invloed op de periode daarna, een redelijk betrouwbare schatting te maken. De MIVD beoordeelt de beschikbaarheid van NBC-wapens in Irak als volgt.

Irak beschikt thans niet over nucleaire wapens, noch over een adequate infrastructuur voor de verrijking van uranium 235. Wel beschikt Irak over de kennis voor een nucleair programma en mogelijk over een geïmproviseerde infrastructuur waarmee wordt getracht tot verrijking van splijtstof te komen. Met de beschikbare hoeveelheden laagwaardig stralingsmateriaal moet Irak in staat worden geacht tot de productie van

radiologische wapens. De MIVD beschikt echter niet over aanwijzingen dat Irak dit nastreeft of deze wapens bezit.

Irak beschikt thans vrijwel zeker over militair relevante hoeveelheden chemische en biologische strijdmiddelen. Voorts beschikt Irak over een significante hoeveelheid voorlopers (stoffen die in combinatie chemische strijdmiddelen kunnen opleveren) en over grondstoffen voor de productie van biologische strijdmiddelen. Irak beschikt voorts over de kennis, en vermoedelijk ook nog over de (geïmproviseerde) infrastructuur voor productie. Vast staat dat Irak een deel van zijn programma's en middelen blijvend aan UNSCOM inspectie heeft weten te onttrekken. Verwachtbaar is dat Irak de productie van chemische en biologische strijdmiddelen na 1998 op bescheiden schaal heeft voortgezet. Het is echter aannemelijk dat een deel van de voorraden door de tijd en door minder hoogwaardige productiemethoden minder effectief is. Dat geldt m.n. biologische strijdmiddelen. Toch moet ervan worden uitgegaan dat militair relevante voorraden (met name chemische) strijdmiddelen in het land aanwezig zijn.

Voorts beschikt Irak over de kennis om deze strijdmiddelen in wapens in te bouwen, zoals in vliegtuigbommen, artilleriegranaten en in koppen van ballistische raketten van het type SCUD. Van deze wapens zijn door UNSCOM grote hoeveelheden aangetroffen en vernietigd. Het is echter aannemelijk dat Irak nog steeds beschikt over een restcapaciteit inzetbare bommen, artilleriegranaten en koppen van SCUD raketten, m.n. met chemische lading.

De mogelijkheden voor inzet van NBC-wapens in geval van een gewapend conflict

Bij de beoordeling van de militaire mogelijkheden voor Irak om chemische of biologische wapens bij een Amerikaanse aanval daadwerkelijk in te zetten spelen vier aspecten een rol: 1) de beschikbaarheid van inzetmiddelen (artillerie, ballistische raketten, vliegtuigen en onbemande vliegtuigen, de zgn. UAV's); 2) de operationele gereedheid van die inzetmiddelen; 3) de commandovoering en verbindingen; en 4) de doelkeuze en de aard van de militaire confrontatie.

Voor evt. inzet van C en B wapens heeft Irak de beschikking over artillerie en een klein aantal ballistische raketten voor korte dracht, ongeveer 150 km). Inzet met vliegtuigen op grotere afstand is beperkt mogelijk. Datzelfde geldt voor UAV's.

Het bereik van deze geïmproviseerde UAV's is beperkt tot zo'n 100 km. In al deze gevallen is sprake van zgn. gevechtswapens, waarvan de inzet beperkt is tot binnen Irak.

Voor inzet buiten Irak, zijn m.n. ballistische raketten met langere dracht van belang.

De Al-Hussein is een onderhoudsintensieve doorontwikkeling van de SCUD B. De technische staat waarin deze raketten thans verkeren is onzeker.

Onbekend is of Irak een chemische lading voor de Al-Hussein heeft weten te ontwikkelen. Inzet van biologische wapens met ballistische raketten is op zichzelf weinig effectief en technologisch zeer gecompliceerd. Het is twijfelachtig of Irak hiertoe in staat is.

Wat er in geval van een krachtige aanval op Irak, van het *command and control* systeem overblijft is onzeker. Naar verwachting zullen Amerikaanse luchtaanvallen juist gericht zijn op centra voor Irakase bevelvoering en verbindingen. Het is derhalve

mogelijk dat orders voor inzet van C en B wapens de bevoegde commandant niet (meer) bereikt doordat de verbindingen afgesneden zijn. Voorts kan de militaire situatie ter plekke al zodanig verslechterd zijn, dat uitvoering van de order niet plaats kan vinden.

Tenslotte is effectieve inzet van chemische en biologische wapens sterk gebonden aan lokale weersomstandigheden en het terrein. In open terrein is de kans op succes het grootst. Voorts zijn troepenconcentraties altijd kwetsbaar. Inzet van deze wapens bij gevechten in bewoonde gebieden levert echter een groot risico op voor de eigen troepen en bevolking.

Samengevat: alhoewel de intentie bij Irak er kan zijn (en berichten duiden daarop) om in geval van een Amerikaanse aanval C en/of B wapens in te zetten, betekent dit nog niet dat dit ook daadwerkelijk effectief kan plaats vinden. Er zijn enkele nadrukkelijk beperkingen, zowel t.a.v. inzetmiddelen, operationele gereedheid en doelkeuze. Meest waarschijnlijk is een beperkte inzet van chemische wapens tegen grondtroepen in Irak zelf, zolang de strijd zich nog niet in de steden afspeelt. Inzet buiten Irak met enkele ballistische raketten en evt. vliegtuigen is mogelijk, maar zal ook een beperkt karakter hebben. Wat echter nooit uitgesloten mag worden, gezien de middelen en de kennis waar Irak over beschikt, is een asymmetrische inzet van chemische, biologische en evt. radiologische strijdmiddelen. Daarin schuilt het grootste risico.

Weerslag gewapend conflict op de landen in de regio

De weerslag van een gewapend conflict op de landen in de regio is een complex vraagstuk, dat zich niet in enkele minuten laat schetsen. Toch enkele hoofdlijnen. Cruciale criteria daarbij zijn de duur van een evt. Amerikaanse operatie, en de situatie na afloop ervan.

Met uitzondering van de Israëlische regering stellen de landen in het Midden-Oosten zich (met nuance verschillen) terughoudend op tegenover een militaire interventie. Zij percipiëren op dit moment geen directe dreiging van het Irakese regime. De meeste landen willen (binnenskamers) wel van Saddam af, maar zijn evenzeer bevreesd voor een instabiel Irak na de val van het huidige regime, en -zoals Turkije, voor het weer opstaan van de Koerdische kwestie. Voorts moeten zij rekening houden met heftige reacties vanuit hun bevolking op een Amerikaanse aanval, mede gezien de Amerikaanse (en Irakese) houding in het Israëlisch-Palestijns conflict. Die reacties waren tijdens de Golfoorlog ook wijdverbreid en hevig. Onder de huidige omstandigheden zullen zij zeker niet minder zijn.

In algemene zin is het oordeel van de MIVD, dat de interne gevolgen van een kortdurende militaire operatie door de veiligheidsapparaten van de omliggende landen beheersbaar zijn, en dat zo'n operatie ook hun (stilzwijgende) instemming heeft. Hoe langer de operatie echter duurt, des te hoger zullen de spanningen oplopen. Waar dat toe leidt is nauwelijks in te schatten.

Datum 22/10/02 Correspondentienummer Dis. 2002.01.8.25

Ministerie onderdeel

MIVD

Uitgaand stuk (invullen door het BDI o.g. secretaris)

getypt door gecoll. door

verzendsdatum verzonden door

22.10.02

22002

Bezoekadres

Doorkiesnummer

Blauwe brief Brief Nota
 Telegram Telex Klod + n

Onderwerp

INTERN MEMO

RIV 15-10-02

LEDEN EN SECRETARIS DB

(KENNISGEVING)

Mede te zenden bijlagen Aantal 1

(BRIEFING MIVD OVER IRAK EN AFGHANISTAN.)

VERZONDEN VOOR

Aanwijzingen voor het BDI o.g. de secretaris
MOET NIET VERSTUURD TE WORDEN;
SLECHTS OPLEGGEN e.v.p.

Steller

Toestel

Datum

15/10/02

Paraaf

Verzendingdatum

Vervolg- of medeparaten vooraf

Dienstonderdeel Ontv. Verz. Paraaf

Te zenden afschriften

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

Archief

22/10

Steller

Eindparaaf

Afgedane stukken

Arrestatie paraaf

Ter kennisgeving achteraf

Overlegde dossiers

Codenummers

043

Ministerie van Defensie

aanvulsen wanneer vervolgd moet worden op pagina

23 OKT 2002

VAN: MIVD/CIU
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNUMMER: 014/19 november 2002
SIC: UAJ/UCG/UDG
AFGESLOTEN: 190800Znov02

INHOUD

- 2.1 IRAK
- 2.1.1 ( ) Ontplooiing landstrijdkrachten
- 2.1.2 ( ) Mogelijke wijze van optreden
- 2.1.3 ( ) Ombouwen civiele voertuigen

2.1 IRAK

2.1.1)Ontplooiing landstrijdkrachten

In het geval van een grondaanval op Irak krijgt de aanvallende partij te maken met de landstrijdkrachten van Irak. Deze zijn verspreid over het land ontplooid en kunnen voorbereide posities innemen om zich tegen een aanval te verdedigen. De verdedigende posities van de landstrijdkrachten van Irak kunnen beschreven worden als een verdediging in ringen.

De buitenste ring, aan de landsgrenzen, wordt gevormd door de reguliere strijdkrachten met zeventien divisies.

De divisies van het reguliere leger zijn over het algemeen slecht toegerust. De elf infanteriedivisies beschikken nauwelijks over gepantserde gevechtsvoertuigen en de wel aanwezige voertuigen zijn door achterstallig onderhoud en een tekort aan reservedelen sterk vermindert inzetbaar. De gemechaniseerde eenheden staan er iets beter voor, maar ook de drie gemechaniseerde- en drie pantserdivisies zijn nauwelijks in staat hun, vaak verouderde, gepantserde middelen te verplaatsen.

Een tweede ring bestaat uit de Republikeinse Garde (RG) met zes divisies, ontplooid in het centrale deel van Irak, om zodoende de toegangswegen naar het centrum van de macht (Bagdad) te beschermen.

Deze divisies hebben de beschikking over het modernere materiaal.

Ook zijn zij beter gevuld met personeel;

Een derde ring wordt gevormd door de Speciale Republikeinse Garde (SRG), in omvang doch niet in organisatie vergelijkbaar met één divisie, die de stad Bagdad zelf verdedigt, met de nadruk op de gebouwen en routes die gebruikt worden door de machthebbers.

De SRG maakt voornamelijk gebruik van lichter, doch relatief modern, materiaal.

De binnenste ring, de persoonlijke bescherming van Saddam Hoessein en zijn belangrijkste medewerkers, wordt gevormd door specialistische eenheden van de verschillende veiligheidsdiensten.

Het personeelsbestand van de SRG bestaat uit ongeveer 12.000 man, maar kan worden uitgebreid tot 26.000. De RG heeft ongeveer 60.000 personen in dienst, terwijl de reguliere strijdkrachten thans ongeveer 200.000 militairen onder de wapens hebben. Uiteindelijk kan Irak in totaal ongeveer 1.000.000 "militairen" in dienst hebben; dit betreft dan reguliere en irreguliere strijdkrachten, inclusief alle specialistische eenheden en veiligheidsdiensten.

2.1.2 ( ) Mogelijke wijze van optreden

In het geval van een aanval door westerse mogendheden zullen de reguliere eenheden als taak krijgen de opmars naar Bagdad zoveel mogelijk te vertragen. Over het algemeen kunnen deze eenheden slechts een statische verdediging voeren.

De twee divisies RG in het noorden, ... en zullen als opdracht krijgen de toegangswegen vanuit het noorden naar de stad Bagdad te verdedigen. Gezien de grote afstand tussen hun locatie en de stad Bagdad, het technisch overwicht van een westerse vijand en de terreinomstandigheden is het zeer wel mogelijk dat zij hiertoe irreguliere vormen van oorlogsvoering zullen toepassen, zoals het opereren in kleine groepen, hit-and-run acties en het gebruik van lichte 4x4 voertuigen met draagbare antitank wapens in plaats van tanks en pantsergevechtsvoertuigen. De BAGDAD divisie RG zal als opdracht krijgen om de nadering tot de stad Bagdad vanuit het zuiden te verdedigen. Hiertoe kunnen zij gebruik maken van het terrein dat onder andere wordt gekenmerkt door veel waterlopen. Wanneer een daadwerkelijke aanval ophanden is zouden deze divisies, met name de twee in het noorden die relatief ver van de stad Bagdad verwijderd zijn, de opdracht kunnen krijgen zich terug te trekken naar verdedigende opstellingen die dichterbij de stad Bagdad liggen. Gezien de beperkt aanwezige verplaatsingscapaciteit is deze optie echter minder waarschijnlijk. De drie overige divisies RG de

Zij hebben als taak de nabije toegangswegen tot de stad Bagdad vanuit het noorden, zuiden en westen te verdedigen. De SRG moet zeer wel in staat worden geacht om de stad Bagdad te verdedigen. Zij hebben de beschikking over de hiertoe geëigende middelen en zijn bekend met het terrein. Het staat echter niet onomstotelijk vast dat zij uitgebreid zijn getraind in het voeren van gevechten in bebouwde gebieden. De SRG kan zich vermoedelijk concentreren op een verdediging van de stad Bagdad tegen aanvallen van buitenaf, omdat irreguliere eenheden als de Fedayeen Saddam en de Ba'ath milities zijn belast met het voorkomen van eventuele dreigingen van binnenuit.

Aan Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan Chef Defensiestaf
DAB
Ministerie van Alg. Zaken

Datum 7 november 2002
Oms kenmerk DIS20020 19807
Onderwerp Dageelijkse briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubnceerd.

Plaatsvervangend Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

F.H. Meulman
Commodore

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon: 1
Telefax: 1
PNVX: 1
Spandax: 1

DCBC briefing donderdag 07 november 2002

Afgesloten op: 070600Z NOV 02

IRAK

( ) Nieuwe VS resolutie Irak aan de VN gepresenteerd.

(O) Afgelopen woensdag heeft de VS haar resolutie tegen Irak gepresenteerd. Hierin wordt Bagdad de laatste kans gegeven om te voldoen aan de verplichting haar massavernietigingswapens te ontmantelen. Diplomaten vertrouwen erop dat Frankrijk, Rusland en VR China akkoord zullen gaan met de tekst en dat de resolutie vrijdag a.s. met grote steun zal worden aangenomen.

De resolutie verplicht de VS niet om toestemming aan de Veiligheidsraad te vragen om een oorlog tegen Irak te beginnen. Frankrijk en Rusland stelden dit eerder als voorwaarde. De nieuwe tekst bevat een compromis afkomstig van de zijde van de VS en is voorzien van het zogenaamde Franse tweestappensysteem. Indien Irak zich niet houdt aan de voorwaarden van de wapeninspecteurs dan zal dit ter beoordeling aan de Veiligheidsraad worden voorgelegd.

Voldoet het compromis aan de wensen van met name Frankrijk en Rusland en wordt de resolutie aangenomen, dan heeft Irak 30 dagen de tijd heeft om haar massavernietigingswapens op te geven. De Chef van de VN wapeninspecteurs, Hans Blix, zal in dat geval zijn teams direct naar Irak sturen. Hij heeft dan 45 dagen de tijd om zijn inspecties uit te voeren. Daarbij heeft hij nog eens 2 maanden de tijd om zijn bevindingen te rapporteren aan de Veiligheidsraad. Onder de nieuwe resolutie kan Blix echter ruim voor de deadline van 45 dagen aan de Veiligheidsraad rapporteren in geval Irak zijn inspecties zou belemmeren. Indien Irak niet volledig meewerkt en/of valse, of niet complete, verklaringen afgeeft zal dat leiden tot "serieuze consequenties". Het belemmeren van de uitvoering van de resolutie zal tevens leiden tot een diepe breuk in de relatie tussen de VS en Irak.

( ) Beoordeling

Verwacht mag worden dat Irak publiekelijk in eerste instantie negatief zal reageren. Daartoe zal het regime trachten het verdere verloop te vertragen met politiek-diplomatieke initiatieven. Dit laat vermoeden dat de diplomatieke druk op het regime groot zal zijn indien de resolutie inderdaad aangenomen wordt, en wel unaniem d.w.z. zonder stemonthoudingen door Rusland en Frankrijk (China stemt altijd mee, staat nooit alleen in VNVR). Weliswaar zullen de verschuldende betrokkenen ongetwijfeld een verschillende uitleg geven aan de resolutie, maar uiteindelijk zal Irak de wapeninspecties moeten toelaten om een militaire escalatie te voorkomen. Gelet op het feit dat de primaire doelstelling van het regime zijn eigen voortbestaan is, is het waarschijnlijk dat Irak (na het uitvoeren van verdragingsartikelen) schoorvoetend zal instemmen met voornoemde wapeninspecties.

Onderwerpen

23 maart 2002 10:00:00

Irak

De VN heeft de VN-Resolutie 1441 aangenomen

[Redacted text]

Politieke Situatie

23 maart 2002 10:00:00

- VS presentiert nieuwe resolutie Irak aan VN
- China en VS bereiden zich voor op Irak
- Irak heeft de VN-Resolutie 1441 aangenomen
- Irak heeft de VN-Resolutie 1441 aangenomen
- Irak heeft de VN-Resolutie 1441 aangenomen

Bronvermelding

- Opgave WJ40: Irak heeft de VN-Resolutie 1441 aangenomen
- Opgave WJ40: Irak heeft de VN-Resolutie 1441 aangenomen
- Opgave WJ40: Irak heeft de VN-Resolutie 1441 aangenomen

Rubricering	Voormangsaanduiding	Datum 7 november 2002	Correspondentienummer DIS/2002010204 /10.	
Ministers van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchtaan 31 Frederik kazern, gebouw 32, kamer 5.13		☒ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klod + net ☐		
Doorkiekenummer		Aan Minister van Defensie (zonder slides) Staatssecretaris (zonder slides)		
Onderwerp:		d.t.v. SG (zonder slides) i.a.a. Chef Defensiestaf DAB		
Mede te zenden objecten		Aantal 1 Ministerie van Algemene Zakari		
Aanzwijzingen voor het BDI o.v. de secretaris				
		Stof Mdw CIU		
Te zenden afschriften 1 ex. Voor		Toestel	Datum 7-11-2002	Perzaf
1 ex. Voor exc 7 pu 12/02 exc 6 pu 11/02		Vervolg- en medeparaten vooraf Dienstonderzet Ontv. Verz. H./AAR ..... 7/15 P ..... BDI tvz ..... 7/11 opdraam Archief: ..... 2/12 Eindparaf		
Overliggende retro-acta		Arrestatieparaf		
2002 2002		Ter kennisgeving achteraf		

ARBEID 14 F

Bezoekadres:
Frederikszweg, Gebouw 37
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Aan De Coördinator van de Inlichtingen-
en Veiligheidsdiensten
Ministerie van Algemene Zaken

Datum: 14-11-02
Oms kenmerk: DIS 2002019931
Onderwerp: Irak

Steller:

Telefoon:
Fax:

Naar aanleiding van het telefonisch verzoek van de heer [naam] op 8 november j.l.,
doe ik u hierbij toekomen een korte beoordeling van de situatie met betrekking tot een eventueel militair
ingrijpen van de VS in Irak. Spoedheidshalve verwijs ik naar de conclusies op bladzijde vijf.

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

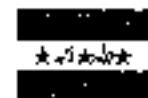

J.A. van Reijn
Generaal-majoor der mariniers

Bijlage: 1

Bij beantwoording datum, oms kenmerk en onderwerp vermelden.

Zonder bijlage is deze brief ongebruikbaar

Amerikaanse militaire opbouw - Irak

• Politieke factoren

De aanvaarding van de Veiligheidsraad (VR) resolutie 1441 met Irak levert een aantal mijlpalen op die ook vanuit militair oogpunt relevant zijn.

- uiterlijk 15 november moet Irak resolutie hebben aanvaard
Naar verwachting zal Irak instemmen met de VN-resolutie
- uiterlijk 8 december moet Irak de VR, UNMOVIC en de IAEA een actueel, accuraat en volledig verslag uitbrengen van alle onderdelen van de productie van chemische, biologische en nucleaire wapens, lange afstands-raketten, inclusief de locatie ervan
Dit document zal door VS/VK zonder twijfel zeer kritisch worden beoordeeld. Van die zijde zal het belang van doeltreffende inspecties en maximale Iraakse medewerking daaraan zal worden onderstreept.
- uiterlijk 23 december moeten de inspecties aanvangen
Inspecteurs voeren onderzoek uit; tegenwerking door Irak moet direct worden gemeld aan de VR.
- uiterlijk 21 februari 2003 moet rapport worden uitgebracht door de inspectiecommissie.

In het licht van deze, uit de VR resolutie voortvloeiende, sleuteldata is een unilateraal (niet door een nieuwe VR-resolutie gesanctioneerd) militair ingrijpen van VS (en VK) in Irak vóór het einde van dit jaar niet waarschijnlijk. Ook de periode december 2002 – (uiterlijk) februari 2003, waarbinnen de feitelijke inspecties plaatsvinden, ligt minder voor de hand tenzij sprake is van door de inspectiecommissie vastgestelde, grootschalige Iraakse obstructie. Nadat de inspectiecommissie rapport heeft uitgebracht (uiterlijk 21 februari 2003) zouden de politieke voorwaarden voor uitvoering van onderstaande militaire scenario's naar verwachting het gunstigst zijn.

De landen in de regio blijven van mening dat VR resolutie 1441 niet kan worden aangegrepen als rechtvaardiging voor een (Amerikaans) militair optreden tegen Irak. Hoewel een grootschalige maar kortdurande Amerikaanse militaire campagne die het regime van Saddam Hoessein zou uitschakelen binnenkamers door de machthebbers zou worden verwelkomd, zal slechts een beperkt aantal buurlanden steun leveren aan een Amerikaanse militaire operatie. Koeweit, Qatar en Turkije (operatie "Northern Watch" – controle NFZ) zullen weinig tot geen restricties opleggen aan optreden van de VS vanaf hun grondgebied. De luchtstrijdkrachten van de VS hebben in Qatar een logistieke capaciteit voor een complete wing (ca. 70 gevechtstoestellen) met een personeelsbezetting van ongeveer 3000 man. Mogelijk wordt nog in de maand november een staf van ongeveer 600 personen verplaatst van Tampa (VS) naar Qatar. Mogelijk zullen nog enkele andere landen hun grondgebied openstellen voor ondersteunende

activiteiten; hierbij valt te denken aan Saudi Arabië (coördinatie, Operation "Southern Watch"), Oman (special operations), reddingoperaties (Jordanië) en Bahrein (thuisbasis Amerikaanse 5^e Vloot). Kirgizië heeft aangegeven dat het door de coalitie gebruikte vliegveld, Bishkek-Manas, niet gebruikt zal worden voor eventuele aanvallen op Irak.

- **Mogelijke inzet VS (en VK) in Irak**

- **Te verwachten scenario**

Scenario

- Het scenario van de aanval is d.z.z. niet bekend. In grote lijn kan gedacht worden aan twee scenario's:

- 'van buiten naar binnen' – het Desert Storm model
- 'inside out' ("Bagdad en omgeving eerst")

- **Uitwerking scenario 1: 'van buiten naar binnen'**

Bij het uitvoeren van dit scenario moet een zeer grote troepenopbouw (landstrijdkrachten) plaats gaan vinden. Dit gaat gepaard met een grote logistische operatie. Medewerking van landen in de regio is noodzakelijk, maar die is slechts in beperkte mate aanwezig.

Het uitvoeren van deze optie is niet waarschijnlijk. Een eerste fase daarvan zal overigens een luchtcampagne zijn, die ook in scenario 2 aan de orde komt.

- **Uitwerking scenario 2: 'inside out' – Bagdad en omgeving eerst**

- **Fase 1:**

strategische inzet van m.n. kruisraketten vanaf schepen en luchtstrijdkrachten vanaf land (o.a. vanuit VS, Diego Garcia, regio) en vanaf vliegveldschepen met als doel uitschakeling van de C-2 structuur, leiderschap (naast politieke leiding, ook militaire hoofdkwartieren) en bevachten luchtoverwicht. Special forces kunnen in deze fase worden ingezet tegen strategische doelen.

De binnenste, derde en tweede ring van de Iraakse landstrijdkrachten – achtergrondinformatie zie bijlage - dienen uitgeschakeld te worden. Bij uitschakeling van Speciale Republikeinse Garde (SRG) en Republikeinse Garde (RG) wordt ingeschat dat de reguliere strijdkrachten (eerste ring) geen tot weinig verzet meer zullen bieden.

Bij de luchtaanvallen zal het vernietigen van civiele doelen in principe worden voorkomen. De bevolking mag wel in opstand komen tegen het regime, maar niet tegen de aanvallende partij.

- **Fase 2:**

(relatief) grootschalige inzet van grondtroepen met als doel de bezetting van strategische lokaties, voorzover al niet eerder geschied, uitschakelen van de harde kern rondom Saddam Hoessein en uiteindelijk uitschakelen van het hoogste leiderschap.

De divisies van de RG in het noorden en zuiden die ook een taak hebben op de controle van de reguliere strijdkrachten zijn in beginsel al in fase 1 uitgeschakeld. Bezetting van behoorlijke delen van het land ten noorden, zuiden en westen van Bagdad heeft dan inmiddels plaatsgevonden.

Het totaal aan Amerikaanse strijdkrachten in de regio (land, lucht, marine incl. mariniers) voor fase 1 en 2 zal in de orde van grootte liggen van 70.000 tot 100.000 personen.

- **latere fases:**

Evt. nog uitgebreider grondoptreden en daarna vestigen (tijdelijk) militair gezag

Een verdere opbouw van de landstrijdkrachten zal moeten plaatsvinden. De totale strijdmacht van de VS zal dan tot 200.000 – 250.000 personen kunnen uitgroeien.

Voor enige (achtergrond)informatie over de luchtstrijdkrachten en luchtverdediging, landstrijdkrachten, waaronder de opbouw van verdedigende posities in ringen en een algemene indruk van het mogelijk optreden van deze strijdkrachten wordt verwezen naar de bijlage.

• Militaire opbouw VS (en VK)

Opbouw land- en luchtstrijdkrachten VS en VK

Land	Aantal
Qatar	4000
Saudi Arabie	5000
Bahrein	4500
VAE	850
Oman	3300
Koeweit	11.000
Turkije	1400
Totaal	30050

In Qatar bevinden zich logistieke eenheden (opslag en transport); hetzelfde geldt voor Bahrein. In Saudi Arabie zijn Patriots opgesteld en zijn voorzieningen voor logistieke

ondersteuning ingericht. In Koeweit bevinden zich infanterie-, cavallerie-, pantser- en ondersteunende eenheden en er zijn Patriots opgesteld.

Over een verdere opbouw van landstrijdkrachten zijn dezerzijds thans geen aanvullende gegevens bekend. Wel zijn er indicaties dat de VS doende zijn zwaar materieel vanuit Europa te verplaatsen.

Er zijn berichten uit open bron dat het VK ook voorbereidingen treft voor militaire actie tegen Irak; mogelijk zal de '7th Armoured Brigade' (Desert Rats), in totaal 15.000 man worden ingezet.

Luchtstrijdkrachten ten behoeve van controle van de No-Fly Zones (NFZ's) in Irak bevinden zich in Turkije (Operation "Northern Watch" - in totaal ongeveer 140 toestellen - verdere opbouw vindt plaats) en in Saoedi-Arabië, (Diego Garcia), Bahrein, Koeweit, Oman, Qatar en de VAE (Operallon "Southern Watch" - in totaal 200 toestellen - ook hier is sprake van een verdere opbouw). Voorts kunnen luchtstrijdkrachten vanuit de VS worden ingezet, alsmede vanaf vliegkampschepen en onderzeeboten (cruise missiles) in de Perzische Golf en de Middellandse Zee.

Opbouw maritieme strijdkrachten VS en VK:

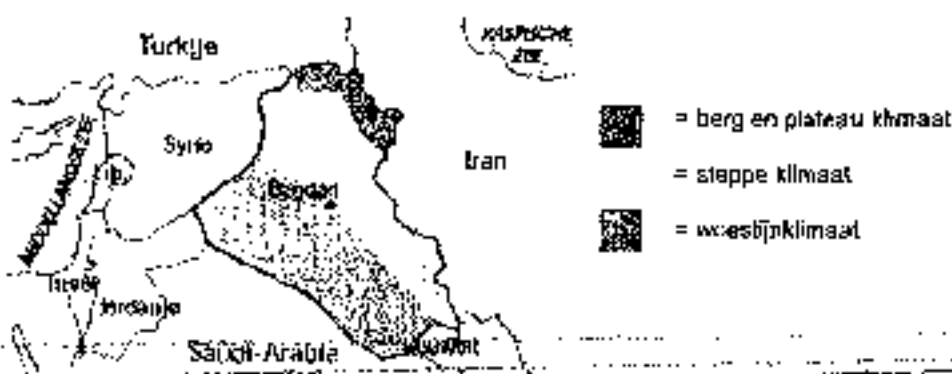
Op dit moment bevindt zich in de Perzische Golf een Carrier Battle Group (CBG), bestaande uit de USS Abraham Lincoln, 4 geleidewapen fregatten die kruisraketten kunnen lanceren. Een aantal fregatten i.b.v. bescherming en tankers i.b.v. logistiek behoren ook tot dit verband. Datzelfde geldt voor onderzeeboten. Een MEU (Marine Expeditionary Unit), in totaal ongeveer 2300 militairen, is ingescheept aan boord van drie eenheden. Deze eenheden liggen op dit moment binnen in Djibouti.

De VS is, voorzover dzz. uit open bron gegevens zijn verkregen, bezig met een verdere opbouw van haar maritieme strijdkrachten. Er is recent een CBG vertrokken vanaf de Westkust van de VS, in de Middellandse Zee bevindt zich een CBG en er is een carrier met ondersteunende eenheden uit Japan vertrokken. Aannemelijk (maar niet bekend) is de aanwezigheid van onderzeeboten met cruise missiles.

Verder bevindt zich een MEF (Marine Expeditionary Force) aan boord van drie RO/RO schepen en een containerschip in de Indische Oceaan. Een dergelijke eenheid heeft de grootte van een divisie; in totaal ongeveer 18.000 militairen incl. materieel. Enkele dagen geleden bestond deze 'force' nog uit ongeveer tien grote eenheden; een groot aantal eenheden worden niet meer vermeld. Tevens zijn er onbevestigde berichten dat een MEF recent uit Norfolk zou zijn vertrokken.

Ook het VK is begonnen met een verdere opbouw van haar maritieme strijdkrachten. Een aantal fregatten is al aanwezig in de Perzische golf en er zijn logistieke eenheden onderweg naar het gebied.

Weer, terrein, geografie

Temperatuur Bagdad: Maximum/Minimum (°C)

Maand	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
Maximum °C	15	17	21	29	36	40	43	43	40	33	25	15
Minimum °C	3	5	8	13	19	22	24	24	21	16	10	3

Irak kan worden verdeeld in drie contrasterende gebieden:

- de bergen in het noord-oosten
- de woestijnen in het zuiden en westen
- de alluviale vlakke van de Eufraat-Tigris delta

Met weersomstandigheden en terreinbegaanbaarheidsproblemen dient bij de inzet van landstrijdkrachten rekening te worden gehouden. Hoge temperaturen zijn een beperking bij inzet van gemechaniseerde eenheden en bij inzet van personeel met beschermende kleding tegen NBC aanvallen. Inzet van gemechaniseerde eenheden over de grond vanuit Turkije en Iran is eveneens niet mogelijk.

• Enkele conclusies

Scenario 2 ('inside out') is het meest waarschijnlijke scenario.

Relatief grootschalige luchtaanvallen kunnen al op dit moment worden uitgevoerd, maar dienen spoedig gevolgd te worden door de inzet van grondtroepen. Daarvoor ontbreken nu nog voldoende middelen in de regio. Inzet van grondtroepen door de lucht van buiten de regio is denkbaar, maar houdt risico's in voor versterking en logistieke steun. Het is niet bekend in hoeverre deze mogelijkheid deel uitmaakt van de Amerikaanse plannen.

Gelet op met name de versterkingen die op dit moment over zee worden aangevoerd, is het verwachtbaar dat in de eerste helft van december in de regio ongeveer 30.000 man land-/luchtmacht en ongeveer 60.000 man van de maritieme component operationeel inzetbaar kunnen zijn. Dit is in lijn met de totale (minimale) personele capaciteit benodigd voor het uitvoeren van in ieder geval de luchtcomponent van fase 1 en 2 van het scenario 2. Deze fasen zijn derhalve uitvoerbaar vanaf medio december.

Voor grootschalige inzet van grondtroepen (cf. fase 2) zullen de personele- en logistieke voorbereidingen zeker nog één tot twee maanden vergen. Deze opbouw kan derhalve omstreeks eind december zijn voltooid. Voor zover inzet van grondtroepen niet door de lucht plaats vindt (airlift c.q. air-mobility) is inzet vanuit zuidelijke richting (Koeweit) nagenoeg de enige mogelijkheid. Gezien de beperkte ruimte aldaar kan deze aanvoer samenvallen met de eerste fase van een aanval cf scenario 2.

Ervan uitgaande dat troepen beschermende kleding moeten dragen in verband met een mogelijke inzet van chemische en/of biologische wapens, is de periode december tot half maart klimatologisch gezien de beste periode voor het uitvoeren van een aanval.

Gezien het bovenstaande is een Amerikaanse aanval conform scenario 2 realiter niet goed mogelijk vóór medio december a.s..

Bijlage bij notitie "Amerikaanse militaire opbouw – Irak"

De aanvallende partij krijgt te maken met de **luchtstrijdkrachten en luchtverdediging (LSK/LVD)** van Irak. De Iraakse LSK beschikt over ongeveer 85 jagers en 65 toestellen tbv ondersteuning van operaties van de landstrijdkrachten. De LVD beschikt over een onbekend aantal surface-to-air missile systemen en een behoorlijk aantal Anti-Aircraft-Artillery systemen. De totale personeelsformatie LSK/LVD bedraagt 30.000 – 35.000, waarvan ca. 1000 vliegers. De LSK/LVD kent zeer gedecentraliseerde **Command, Control and Communications (C-3)** lijnen; eigen Initiatief is tot een minimum beperkt. Consequentie van het volgen van deze strategie is een ineffectief gebruik en inzet van de middelen. De regering heeft voorzover bekend weinig vertrouwen in de LSK/LVD. Met het instellen van twee No-Fly Zones (NFZ's) zijn de vlieg- en oefenmogelijkheden van de LSK/LVD aanzienlijk beperkt. Door de aankoop van modern materieel in de laatste jaren voor de Golfoorlog waren de LSK/LVD tot een goed uitgebalanceerde strijdkracht uitgegroeid. Echter door de sterk gecentraliseerde commando structuur, onvoldoende training en opleiding, tekortkomingen op het gebied van onderhoud en de aanzienlijke verliezen die zijn geleden tijdens de Golfoorlog is de LSK/LVD niet in staat om aan de primair gestelde eisen te voldoen, te weten het verdedigen van het Iraakse luchtruim en het ondersteunen van de grondstrijdkrachten.

Na de luchtcampagne krijgt de aanvallende partij te maken met de **landstrijdkrachten (LaSK)** van Irak. De LaSK zijn door het land verspreid ontplooid en kunnen voorbereide posities innemen om zich tegen een aanval te verdedigen. De verdedigende posities van de landstrijdkrachten van Irak kunnen beschreven worden als een **verdediging in ringen**.

De **buitenste ring**, aan de landsgrenzen, wordt gevormd door de reguliere strijdkrachten met 17 divisies. De divisies van het reguliere leger zijn over het algemeen slecht toegerust. De 11 infanteriedivisies beschikken nauwelijks over gepantserde gevechtsvoertuigen en de wel aanwezige voertuigen zijn door achterstallig onderhoud en een tekort aan reservegedelen sterk verminderd inzetbaar. De gemechaniseerde eenheden staan er iets beter voor, maar ook de 3 gemechaniseerde en 3 pantser divisies zijn nauwelijks in staat hun, veelal verouderde, gepantserde middelen te verplaatsen. Voor wat betreft het personeel wordt de vullingsgraad van deze eenheden op ongeveer 60% geschat.

Een **tweede ring** bestaat uit de Republikeinse Garde (RG) met 6 divisies, ontplooid in het centrale deel van Irak, om zodoende de toegangswegen naar het centrum van de macht (Bagdad) te beschermen. Deze divisies hebben de beschikking over het modernere materiaal, met name de 750 stuks T-72 MBT. Dit materiaal wordt redelijk onderhouden en de personele vulling wordt geschat op 75-80%.

De **derde ring** is de Speciale Republikeinse Garde (SRG), in omvang doch niet in organisatie vergelijkbaar met een divisie, die de stad Bagdad zelf verdedigt, met de nadruk op de gebouwen en routes die gebruikt worden door de machthebbers. De SRG maakt voornamelijk gebruik van lichter, doch relatief modern, materiaal. De beperkte gemechaniseerde capaciteit, 35 stuks T-72 MBT en 58 stuks BMP-1 IFV, is voornamelijk ontplooid aan de rand van de stad Bagdad.

De **binnenste ring**, de persoonlijke bescherming van Saddam Hoessein en zijn belangrijkste medewerkers, wordt gevormd door specialistische eenheden van de verschillende veiligheidsdiensten.

Het personeelsbestand van de SRG bestaat uit ongeveer 12.000 personen, maar kan worden uitgebreid tot 26.000. De RG heeft ongeveer 60.000 personen in dienst; terwijl de reguliere strijdkrachten thans ongeveer 200.000 militairen onder de wapens hebben.

Uiteindelijk kan Irak in totaal ongeveer 1.000.000 "militairen" in dienst hebben; dit betreft dan reguliere en irreguliere strijdkrachten, inclusief alle specialistische eenheden en veiligheidsdiensten.

Algemene indruk optreden LSK/LVD en LaSK

Naar verwachting zullen de reguliere Iraakse strijdkrachten geen wezenlijk verzet (kunnen) bieden bij een grootschalig Amerikaans offensief. De beide krijgsmachtonderdelen kampen met aanzienlijke problemen. Het moreel, de discipline en het materieel verkeren in een bedroevende toestand. Desertie is - zelfs in de huidige relatieve vreedstijd - een wijdverspreid verschijnsel. Militaire druk van buitenaf zal nog resterende operationele slagkracht doorslaggevend ondermijnen. Anders ligt het met de elitetroepen van de Republikeinse Garde en de Speciale Republikeinse Garde. Zij zullen zich tot het uiterste verzetten. Een beperkende factor binnen de SRG is dat zij zich enkel in Bagdad bevindt en weliswaar over goed materieel beschikt, maar niet over zware wapens. Het is niet denkbeeldig dat (grotere) RG-delen na kortstondige tegenstand te hebben geboden, zullen trachten zich aan de strijd te onttrekken vanwege het gevaar van totale vernietiging. De marine van Irak speelt geen rol van enige betekenis.

Korte beschouwing over mogelijke wijze van optreden Iraakse LaSK

In het geval van een aanval door westerse mogendheden zullen de reguliere eenheden als taak krijgen de opmars naar Bagdad zoveel mogelijk te vertragen. Over het algemeen kunnen deze eenheden slechts een statische verdediging voeren, alhoewel wellicht de divisies van het 9^e Legerkorps rondom de stad Basra in het zuidoosten van Irak in beperkte mate in staat zijn tot een mobiele verdediging.

De twee divisies RG in het noorden zullen als opdracht krijgen de toegangswegen vanuit het noorden naar de stad Bagdad te verdedigen. Gezien de grote afstand tussen hun locaties en de stad Bagdad, het technisch overwicht van een westerse vijand en de terreinsomstandigheden is het zeer wel mogelijk dat zij hiertoe irreguliere vormen van oorlogsvoering zullen toepassen zoals het opereren in kleine groepen, hit-and-run acties en het gebruik van lichte 4x4 voertuigen met draagbare anti-tank wapens in plaats van tanks en pantsergevechtsvoertuigen. De BAGDAD divisie RG zal als opdracht krijgen om de nadering tot de stad Bagdad vanuit het zuiden te verdedigen. Hiertoe kunnen zij gebruik maken van het terrein wat onder andere wordt gekenmerkt door veel waterlopen.

Wanneer een daadwerkelijke aanval ophanden is zouden deze divisies, met name de twee in het noorden die relatief ver van de stad Bagdad verwijderd zijn, de opdracht kunnen krijgen zich terug te trekken naar verdedigende opstellingen die dicht bij de stad Bagdad liggen. Gezien de beperkt aanwezige verplaatsingscapaciteit is deze optie minder waarschijnlijk.

De drie overige divisies RG, de MEDINA, HAMMURABI en AL-NIDA :

_____ hebben als taak de nabije toegangswegen naar de stad Bagdad vanuit het noorden, zuiden en westen te verdedigen.

De SRG moet zeer wel in staat worden geacht om de stad Bagdad te verdedigen. Zij hebben de beschikking over de hier toe geëigende middelen en zijn bekend met het terrein. Het staat echter niet onomstotelijk vast dat zij uitgebreid zijn getraind in het voeren van gevechten in bebouwde gebieden. De SRG kan zich vermoedelijk concentreren op een verdediging van de stad Bagdad van buitenaf, omdat irreguliere eenheden als de Fedayeen Saddam en de Ba'ath militias zijn belast met het voorkomen van eventuele dreigingen van binnenuit.

HEDEN

11/11

DIS 2002 019991

Ministerie onderdeel

HIND

Uitgaand stuk invullen door het BDI o.g. secretari
getypt door gecoll. door

Bezoekadres

verzanddatum

verzonden door

11/11/2002

Doorkiesnummer

Blauwe brief Brief Nota
 Telegram Tetex Klod + r

Onderwerp

Aan De coördinator van de ^{EX 1} (KSD)
Inlichtingen en veiligheidszaken

Made te zenden bijlagen

Aantal

Archief: ex 2

Aanwijzingen voor het BDI o.g. de secretarie

Steller

Toestel	Datum	Paraaf
19120	11/11/02	

Vernietigingsdatum

Vervolg- en medeparaten vooraf

Ta zenden afschriften

Dienstonderdeel	Ontv.	Verz.	Paraaf
BDI (tvz)	XELAA		off daan

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

ex. van

Archief:

11/11

Steller

Eindparaaf

HIND

Arrestatie paraaf

Algedane stukken

Ter kennisneming achteraf

erlegde dossiers

Codenummers

10

Nota

Aan De minister
De Staatssecretaris

Door tussenkoms De Secretaris Generaal

Datum 12 november 2002
Oms kenmerk DIS2002020076
Onderwerp Irak

In bijlage bied ik u ter informatie aan een rapportage inzake de Amerikaanse militaire voorbereidingen voor en evt. aanval op Irak, waarom de Coördinator de MIVD jl vrijdag 8 november rond 17.00 heeft verzocht. Het verzoek hield verband met een gesprek zangående Irak dat bij AZ zou plaats vinden op maandagmiddag 11 november o.l.v. de MP. De Coördinator had voor zichzelf de wens om een scherp beeld te hebben van de stand van de Amerikaanse militaire voorbereidingen, en van de aard van een mogelijke militaire actie en de daarmee verband houdende tijdlijnen.

Hoewel de (militaire) activiteiten van de VS op zich geen onderwerp van onderzoek door de MIVD zijn is getracht aan de vraag van de Coördinator tegemoet te komen door op basis van gegevens uit open bronnen een beeld te geven van de Amerikaanse troepenopbouw, en dat af te zetten tegen gegevens uit gesloten bronnen inzake de militaire situatie in Irak.

Ik begrijp dat het misverstand heeft postgevat als zou "DMIVD de MP hebben gebriefd inzake Irak". In deze nota is dat misverstand uit de wereld.

De directeur MIVD.

J.A. van Reijn
Generaal majoor der mariniers

Bijlage: DIS2002019991 dd 11 november 2002

Defensie

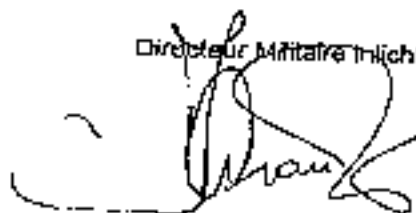
MINISTERIE
Ministerie van DefensieMilitaire Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst
Kabinet van de DirecteurBezoekadres:
Frederikslazaret, Gebouw 3
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 88 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nlAan De Coördinator van de Inlichtingen-
en Veiligheidsdiensten
Ministerie van Algemene ZakenDatum 11-11-02
Oms kenmerk BLS 2002019581
Onderwerp Irak

Stelen:

Telefoon:
Fax:

Naar aanleiding van het telefonisch verzoek van de heer [naam] op 8 november j.l.,
doe ik u hierbij toekomen een korte beoordeling van de situatie met betrekking tot een eventueel militair
ingrijpen van de VS in Irak. Spoedheidshalve verwijs ik naar de conclusies op bladzijde vijf.

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

J.A. van Reijn
Generaal-majoor der mariniers

Bijlage: 1

Amerikaanse militaire opbouw - Irak

• Politieke factoren

De aanvaarding van de Veiligheidsraad (VR) resolutie 1441 mbt Irak levert een aantal mijlpalen op die ook vanuit militair oogpunt relevant zijn.

- uiterlijk 15 november moet Irak resolutie hebben aanvaard
Naar verwachting zal Irak instemmen met de VN-resolutie
- uiterlijk 8 december moet Irak de VR, UNMOVIC en de IAEA een actueel, accuraat en volledig verslag uitbrengen van alle onderdelen van de productie van chemische, biologische en nucleaire wapens, lange afstands-raketten, inclusief de locatie ervan
Dit document zal door VS/VK zonder twijfel zeer kritisch worden beoordeeld. Van die zijde zal het belang van doeltreffende inspecties en maximale Iraakse medewerking daaraan zal worden onderstreept.
- uiterlijk 23 december moeten de inspecties aanvangen
Inspecteurs voeren onderzoek uit; tegenwerking door Irak moet direct worden gemeld aan de VR.
- uiterlijk 21 februari 2003 moet rapport worden uitgebracht door de inspectiemissie.

In het licht van deze, uit de VR resolutie voortvloeiende, sleuteldata is een unilateraal (niet door een nieuwe VR-resolutie gesanctioneerd) militair ingrijpen van VS (en VK) in Irak vóór het einde van dit jaar niet waarschijnlijk. Ook de periode december 2002 – (uiterlijk) februari 2003, waarbinnen de feitelijke inspecties plaatsvinden, ligt minder voor de hand tenzij sprake is van door de inspectiemissie vastgestelde, grootschalige Iraakse obstructie. Nadat de inspectiemissie rapport heeft uitgebracht (uiterlijk 21 februari 2003) zouden de politieke voorwaarden vóór uitvoering van onderstaande militaire scenario's naar verwachting het gunstigst zijn.

De landen in de regio blijven van mening dat VR resolutie 1441 niet kan worden aangegrepen als rechtvaardiging voor een (Amerikaans) militair optreden tegen Irak. Hoewel een grootschalige maar kortdurende Amerikaanse militaire campagne die het regime van Saddam Hoessein zou uitschakelen binnenkamers door de machthebbers zou worden verwelkomd, zal slechts een beperkt aantal buurlanden steun leveren aan een Amerikaanse militaire operatie Koeweit, Qatar en Turkije (operatie "Northern Watch" – controle NFZ) zullen weinig tot geen restricties opleggen aan optreden van de VS vanaf hun grondgebied. De luchtmachtkrachten van de VS hebben in Qatar een logistieke capaciteit voor een complete wing (ca. 70 gevechtstoestellen) met een personeelsbezetting van ongeveer 3000 man. Mogelijk wordt nog in de maand november een staf van ongeveer 600 personen verplaatst van Tampa (VS) naar Qatar. Mogelijk zullen nog enkele andere landen hun grondgebied openstellen voor onderstaande

activiteiten; hierbij valt te denken aan Saudi Arabië (coördinatie, Operation "Southern Watch"), Oman (special operations), reddingoperaties (Jordanië) en Bahrein (thuisbasis Amerikaanse 5^e Vloot). Kirgizië heeft aangegeven dat het door de coalitie gebruikte vliegveld, Bishkek-Manas, niet gebruikt zal worden voor eventuele aanvallen op Irak.

- **Mogelijke inzet VS (en VK) in Irak**

- **Te verwachten scenario**

Scenario

- Het scenario van de aanval is d.z. niet bekend. In grote lijn kan gedacht worden aan twee scenario's:

- 'van buiten naar binnen' – het Desert Storm model
- 'Inside out' ("Bagdad en omgeving eerst")

- **Uitwerking scenario 1: 'van buiten naar binnen'**

Bij het uitvoeren van dit scenario moet een zeer grote troepenopbouw (landstrijdkrachten) plaats gaan vinden. Dit gaat gepaard met een grote logistieke operatie. Medewerking van landen in de regio is noodzakelijk, maar die is slechts in beperkte mate aanwezig.

Het uitvoeren van deze optie is niet waarschijnlijk. Een eerste fase daarvan zal overigens een luchtcampagne zijn, die ook in scenario 2 aan de orde komt.

- **Uitwerking scenario 2: 'Inside out' – Bagdad en omgeving eerst**

- **Fase 1:**

strategische inzet van m.n. kruisraketten vanaf schepen en luchtmacht (landstrijdkrachten vanaf land (o.a. vanuit VS, Diego Garcia, regio) en vanaf vliegveldschepen met als doel uitschakeling van de C-2 structuur, leiderschap (naast politieke leiding, ook militaire hoofdkwartieren) en bevechten luchtoverwicht. Specialforces kunnen in deze fase worden ingezet tegen strategische doelen.

De binnenste, derde en tweede ring van de Iraakse landstrijdkrachten – achtergrondinformatie zie bijlage – dienen uitgeschakeld te worden. Bij uitschakeling van Speciale Republikeinse Garde (SRG) en Republikeinse Garde (RG) wordt ingeschat dat de reguliere strijdkrachten (eerste ring) geen tot weinig verzet meer zullen bieden.

Bij de luchtaanval zal het vernietigen van civiele doelen in principe worden voorkomen. De bevolking mag wel in opstand komen tegen het regime, maar niet tegen de aanvallende partij.

- **Fase 2:**

(relatief) grootschalige inzet van grondtroepen met als doel de bezetting van strategische locaties, voorzover al niet eerder geschied, uitschakelen van de harde kern rondom Saddam Hoessein en uiteindelijk uitschakelen van het hoogste leiderschap.

De divisies van de RG in het noorden en zuiden die ook een taak hebben op de controle van de reguliere strijdkrachten zijn in beginsel al in fase 1 uitgeschakeld. Bezetting van behoorlijke delen van het land ten noorden, zuiden en westen van Bagdad heeft dan inmiddels plaatsgevonden.

Het totaal aan Amerikaanse strijdkrachten in de regio (land, lucht, marine incl. mariniers) voor fase 1 en 2 zal in de orde van grootte liggen van 70.000 tot 100.000 personen.

- latere fases:

Evt. nog uitgebreider grondoptreden en daarna vestigen (tijdelijk) militair gezag

Een verdere opbouw van de landstrijdkrachten zal moeten plaatsvinden. De totale strijdmacht van de VS zal dan tot 200.000 – 250.000 personen kunnen uitgroeien.

Voor enige (achtergrond)informatie over de luchtstrijdkrachten en luchtverdediging, landstrijdkrachten, waaronder de opbouw van verdedigende posities in ringen en een algemene indruk van het mogelijk optreden van deze strijdkrachten wordt verwezen naar de bijlage.

• Militaire opbouw VS (en VK)

Opbouw land- en luchtstrijdkrachten VS en VK

Land	Aantal
Qatar	4000
Saudi Arabie	5000
Bahrein	4500
VAE	850
Oman	3300
Koeweit	11.000
Turkije	1400
Totaal	30050

~~In Qatar bevinden zich logistieke eenheden (opslag en transport), hetzelfde geldt voor Bahrein. In Saoedi-Arabie zijn Patriots opgesteld en zijn voorzieningen voor logistieke~~

ondersteuning ingericht. In Koeweit bevinden zich infanterie-, cavalerie-, pantser- en ondersteunende eenheden en er zijn Patriots opgesteld.

Over een verdere opbouw van landstrijdkrachten zijn dezerzijds thans geen aanvullende gegevens bekend. Wel zijn er indicaties dat de VS doende zijn zwaar materieel vanuit Europa te verplaatsen.

Er zijn berichten uit open bron dat het VK ook voorbereidingen treft voor militaire actie tegen Irak; mogelijk zal de '7th Armoured Brigade' (Desert Rats), in totaal 15.000 man worden ingezet.

Luchtstrijdkrachten ten behoeve van controle van de No-Fly Zones (NFZ's) in Irak bevinden zich in Turkije (Operation "Northern Watch" - in totaal ongeveer 140 toestellen - verdere opbouw vindt plaats) en in Saoudi-Arabië, (Diego Garcia), Bahrein, Koeweit, Oman, Qatar en de VAE (Operation "Southern Watch" - in totaal 200 toestellen - ook hier is sprake van een verdere opbouw). Voorts kunnen luchtstrijdkrachten vanuit de VS worden ingezet, alsmede vanaf vliegkampschepen en onderzeeboten (cruise missies) in de Perzische Golf en de Middellandse Zee.

Opbouw maritieme strijdkrachten VS en VK:

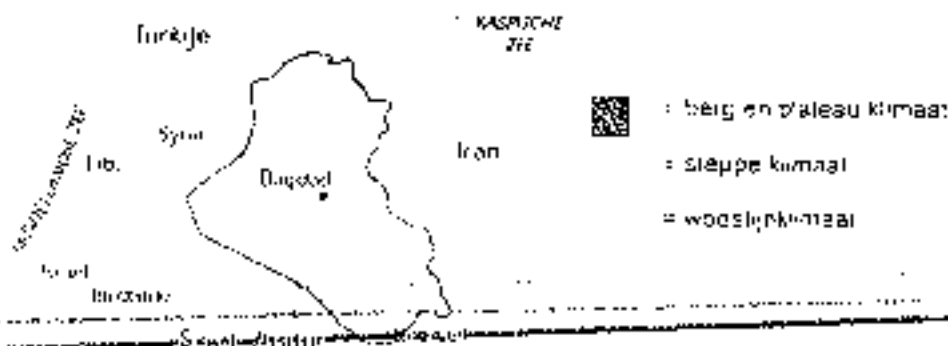
Op dit moment bevindt zich in de Perzische Golf een Carrier Battle Group (CBG), bestaande uit de USS Abraham Lincoln, 4 geleidewapen fregatten die kruisraketten kunnen lanceren. Een aantal fregatten t.b.v. bescherming en tankers t.b.v. logistiek behoren ook tot dit verband. Datzelfde geldt voor onderzeeboten. Een MEU (Marine Expeditionary Unit), in totaal ongeveer 2300 militairen, is ingescheept aan boord van drie eenheden. Deze eenheden liggen op dit moment binnen in Djibouti.

De VS is, voorzover dzz. uit open bron gegevens zijn verkregen, bezig met een verdere opbouw van haar maritieme strijdkrachten. Er is recent een CBG vertrokken vanaf de Westkust van de VS, in de Middellandse Zee bevindt zich een CBG en er is een carrier met ondersteunende eenheden uit Japan vertrokken. Aannemelijk (maar niet bekend) is de aanwezigheid van onderzeeboten met cruise missies.

Verder bevindt zich een MEF (Marine Expeditionary Force) aan boord van drie RO/RO schepen en een containerschip in de Indische Oceaan. Een dergelijke eenheid heeft de grootte van een divisie; in totaal ongeveer 16.000 militairen incl. materieel. Enkele dagen geleden bestond deze 'force' nog uit ongeveer tien grote eenheden; een groot aantal eenheden worden niet meer vermeld. Tevens zijn er onbevestigde berichten dat een MEF recent uit Norfolk zou zijn vertrokken.

Ook het VK is begonnen met een verdere opbouw van haar maritieme strijdkrachten. Een aantal fregatten is al aanwezig in de Perzische Golf en er zijn logistieke eenheden onderweg naar het gebied.

Waer, terrein, geografie

Temperatuur Bagdad: Maximum/Minimum (°C)

Maand	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
Maximum °C	15	17	21	29	36	40	43	43	40	33	25	15
Minimum °C	3	5	8	13	19	22	24	24	21	16	10	3

Irak kan worden verdeeld in drie contrasterende gebieden:

- de bergen in het noord-oosten
- de woestijnen in het zuiden en westen
- de alluviale vlakte van de Eufraat-Tigris delta

Met weersomstandigheden en terreinbegaanbaarheidsproblemen dient bij de inzet van landstrijdkrachten rekening te worden gehouden. Hoge temperaturen zijn een beperking bij inzet van gemechaniseerde eenheden en bij inzet van personeel met beschermende kleding tegen NBC aanvallen. Inzet van gemechaniseerde eenheden over de grond vanuit Turkije en Iran is eveneens niet mogelijk.

• Enkele conclusies

Scenario 2 ('Inside out') is het meest waarschijnlijke scenario.

Relatief grootschalige luchtaanvallen kunnen al op dit moment worden uitgevoerd, maar dienen spoedig gevolgd te worden door de inzet van grondtroepen. Daarvoor ontbreken nu nog voldoende middelen in de regio. Inzet van grondtroepen door de lucht van buiten de regio is denkbaar, maar houdt risico's in voor versterking en logistieke steun. Het is niet bekend in hoeverre deze mogelijkheid deel uitmaakt van de Amerikaanse plannen.

Gelet op met name de versterkingen die op dit moment over zee worden aangevoerd, is het verwachtbaar dat in de eerste helft van december in de regio ongeveer 30.000 man land- / luchtstrijdkrachten en ongeveer 60.000 man van de maritieme component operationeel inzetbaar kunnen zijn. Dit is in lijn met de totale (minimale) personele capaciteit benodigd voor het uitvoeren van in ieder geval de luchtcomponent van fase 1 en 2 van het scenario 2. Deze fasen zijn derhalve uitvoerbaar vanaf medio december.

Voor grootschalige inzet van grondtroepen (cf. fase 2) zullen de personele- en logistieke voorbereidingen zeker nog één tot twee maanden vergen. Deze opbouw kan derhalve omstreeks eind december zijn voltooid. Voor zover inzet van grondtroepen niet door de lucht plaats vindt (airlift c.q. air mobile) is inzet vanuit zuidelijke richting (Koeweit) nagenoeg de enige mogelijkheid. Gezien de beperkte ruimte aldaar kan deze aanvoer samenvallen met de eerste fase van een aanval cf scenario 2.

Ervan uitgaande dat troepen beschermende kleding moeten dragen in verband met een mogelijke inzet van chemische en/of biologische wapens, is de periode december tot half maart klimatologisch gezien de beste periode voor het uitvoeren van een aanval.

Gezien het bovenstaande is een Amerikaanse aanval conform scenario 2 realiter niet goed mogelijk vóór medio december a.s.

Ministerie van Defensie
Ontwerpminuute

Rubricering	Voorrang Spoed	Datum 12/11/02	Correspondentienummer DIS - 2002020076
Ministerie onderdeel MIVD		Uitgaand stuk (invullen door het SDI) getypt door _____ gecoll. door 968	
Bezoekadres		verzendsdatum 14/11/2002	verzonden door
Doorkiesnummer		☐ Blauwe brief	☐ Brief ☒ Nota
Onderwerp Irak		☐ Telegram	☐ Telex ☐ Klad + net
Made te zenden bijlagen Aantal 1 ☒		Aan De minister De staatssecretaris d.t.v. de SG	ex 1 2101 ex 2 2102 ex 3 2103 ex 4
DIS2002019991 ✓		Archief	180
Aanhwijzingen voor het SDI		Steller	
		Toestel 19116	Datum 121102
			Paragraaf
Vernietigingsdatum	☐	Vervolg- en medeparaafen voors Dienstonderdeel	Ontv. Verz. (d.d.)
		D (t.v.)	12/11 14/11
Te zenden afschriften	☐	BDI (trv)	13/11 op daan
Ex. T.b.v. : Ex. T.b.v. : Ex. T.b.v. : Ex. T.b.v. : Ex. T.b.v. :		Archief Steller	
		Eledparaaf	D 12/11
Afgedane stukken	☐	Arrestatie paraaf	
		Ter kennisneming achteraf	
Overgelegde stukken	☐	Kab 14/11	
		Codenummers 10	

ARCHEEF
2002

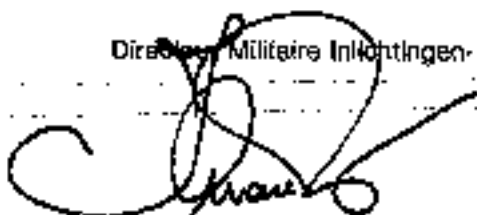
Aan De Minister van Defensie
De Staatssecretaris van Defensie
d.t.v. de Secretaris Generaal
Zie verder verzendlijst

Datum: 14 november 2002
Oms.kennm: DFS 2002019951
Onderwerp: MIVD Weekintsum 46/2002

Hierbij bied ik u het Weekintsum 46/2002 aan dat woensdag 13 november 2002 om 12.00 uur afgesloten. Het bevat actuele politiek-militaire inlichtingen en meldt tevens significante ontwikkelingen die het functioneren van de Nederlandse krijgsmacht (zouden) kunnen beïnvloeden.

Zonder bijlage is deze brief ongebruikt.

Directie Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

J.A. van Raijn
Generaal-majoor der Mariniers

**Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
Afdeling Analyse en Rapportage**

Weekintsum 46/2002

---

6 november – 13 november 2002
DIS/2002019951

De Afdeling Analyse en Rapportage van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst heeft ondermeer als doelstelling het ondersteunen van de krijgsmacht bij haar taken en doelstellingen en realiseert deze doelstelling door het uitvoeren van een inlichtingenproces. Dit proces betreft het uit zowel open als gesloten bronnen verzamelen, evalueren, bewerken en documenteren van (basis-)gegevens, alsmede het produceren en distribueren van op de behoeftebestellers toegesneden inlichtingen op politiek, economisch, wetenschappelijk, strategisch, operationeel en technologisch terrein.

Het Weekintsum is een van de rapportages aan behoeftebestellers die door de Afdeling Analyse en Rapportage worden geproduceerd. Het geeft inlichtingen over de gebieden waar personeel van de Nederlandse Krijgsmacht optreedt dan wel (mogelijk) zal gaan optreden, relevante ontwikkelingen binnen het bondgenootschappelijke gebied van inlichtingenbelangstelling, significante ontwikkelingen op het gebied van proliferatie en mondiale ontwikkelingen op politiek, economisch en technisch gebied die het functioneren van de krijgsmacht (zouden) kunnen beïnvloeden.

**Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst,
Afdeling Analyse en Rapportage
Redactie Weekintsum
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
Telefoon
Fax**

Inhoudsopgave

.....	2
IRAK	2
Ontplooiing landstrijdkrachten	2
Mogelijke wijze van optreden.....	3
.....	4
.....	4
.....	4

IRAK

Ontplooiing landstrijdkrachten

In het geval van een grondaanval op Irak krijgt de aanvallende partij te maken met de landstrijdkrachten van Irak. Deze zijn verspreid over het land ontplooid en kunnen voorbereide posities innemen om zich tegen een aanval te verdedigen. De verdedigende posities van de landstrijdkrachten van Irak kunnen beschreven worden als een verdediging in ringen.

De buitenste ring, aan de landsgrenzen, wordt gevormd door de reguliere strijdkrachten met zeventien divisies.

De divisies van het reguliere leger zijn over het algemeen slecht toegerust. De elf infanteriedivisies beschikken nauwelijks over gepantserde gevechtsvoertuigen en de wel aanwezige voertuigen zijn door achterstallig onderhoud en een tekort aan reservedelen sterk verminderd inzetbaar. De gemechaniseerde eenheden staan er iets beter voor, maar ook de drie gemechaniseerde- en drie pantserdivisies zijn nauwelijks in staat hun, veelal verouderde, gepantserde middelen te verplaatsen. Voor wat betreft het personeel wordt de vullingsgraad van deze eenheden op ongeveer 60% ingeschat.

Een tweede ring bestaat uit de Republikeinse Garde (RG) met zes divisies, ontplooid in het centrale deel van Irak, om zodoende de toegangswegen naar het centrum van de macht (Bagdad) te beschermen.

Deze divisies hebben de beschikking over het modernere materiaal, met name de 750 stuks T-72 MBT, dat ook beter onderhouden wordt. Ook zijn zij beter gevuld met personeel; Hun sterkte wordt geschat op 75-90%.

Een derde ring wordt gevormd door de Speciale Republikeinse Garde (SRG), in omvang doch niet in organisatie vergelijkbaar met één divisie, die de stad Bagdad zelf verdedigt, met de nadruk op de gebouwen en routes die gebruikt worden door de machthebbers.

De SRG maakt voornamelijk gebruik van lichter, doch relatief modern, materiaal. De beperkte gemechaniseerde capaciteit, 35 stuks T-72 MBT en 58 stuks BMP-1 IFV, is voornamelijk ontplooid aan de rand van de stad Bagdad.

De binnenste ring, de persoonlijke bescherming van Saddam Hoessein en zijn belangrijkste medewerkers, wordt gevormd door specialistische eenheden van de verschillende veiligheidsdiensten.

Het personeelsbestand van de SRG bestaat uit ongeveer 12.000 man, maar kan worden uitgebreid tot 26.000. De RG heeft ongeveer 60.000 personen in dienst; terwijl de reguliere strijdkrachten thans ongeveer 200.000 militairen onder de wapens hebben. Uiteindelijk kan Irak in totaal ongeveer 1.000.000 "militairen" in dienst hebben; dit betreft dan reguliere en irreguliere strijdkrachten, inclusief alle specialistische eenheden en veiligheidsdiensten.

Mogelijke wijze van optreden

(In het geval van een aanval door westerse mogendheden zullen de reguliere eenheden als taak krijgen de opmars naar Bagdad zoveel mogelijk te vertragen. Over het algemeen kunnen deze eenheden slechts een statische verdediging voeren, hoewel wellicht de divisies van 3 Legerkorps rondom de stad Basra in het zuidoosten van Irak, in beperkte mate in staat zijn tot een mobiele verdediging.

De twee divisies RG in het noorden, ADNAN en NEBUCHADNEZAR, zullen als opdracht krijgen de toegangswegen vanuit het noorden naar de stad Bagdad te verdedigen. Gezien de grote afstand tussen hun locatie en de stad Bagdad, het technisch overwicht van een westerse vijand en de terreinomstandigheden is het zeer wel mogelijk dat zij hiertoe irreguliere vormen van oorlogsvoering zullen toepassen, zoals het opereren in kleine groepen, hit-and-run acties en het gebruik van lichte 4x4 voertuigen met draagbare antitank wapens in plaats van tanks en pantsergevechtsvoertuigen. De BAGDAD divisie RG zal als opdracht krijgen om de nadering tot de stad Bagdad vanuit het zuiden te verdedigen. Hiertoe kunnen zij gebruik maken van het terrein dat onder andere wordt gekenmerkt door veel waterlopen. Wanneer een daadwerkelijke aanval op handen is zouden deze divisies, met name de twee in het noorden die relatief ver van de stad Bagdad verwijderd zijn, de opdracht kunnen krijgen zich terug te trekken naar verdedigende opstellingen die dicht bij de stad Bagdad liggen. Gezien de beperkt aanwezige verplaatsingscapaciteit is deze optie echter minder waarschijnlijk.

De drie overige divisies RG, de MEDINA, HAMMURABI en AL-NIDA, hebben hun garnizoenen in een straal van 50-100 km rondom de stad Bagdad. In deze straal zijn verdedigende opstellingen reeds voorbereid. Zij hebben als taak de nabije toegangswegen tot de stad Bagdad vanuit het noorden, zuiden en westen te verdedigen.

De SRG moet zeer wel in staat worden geacht om de stad Bagdad te verdedigen. Zij hebben de beschikking over de hiertoe gezigende middelen en zijn bekend met het terrein. Het staat echter niet onomstotelijk vast dat zij uitgebreid zijn getraind in het voeren van gevechten in bebouwde gebieden. De SRG kan zich vermoedelijk concentreren op een verdediging van de stad Bagdad tegen aanvallen van buitenaf, omdat irreguliere eenheden als de Fedayeen Saddam en de Ba'ath milities zijn belast met het voorkomen van eventuele dreigingen van binnenuit.

Rubricering	Vormingsaanguiding R	Datum 14-11-2002 Defensie		Correspondentienummer DIS/2002019951 / 10.4.5
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst Afdeling Analyse & Rapportage Bezoekadres v.d. Burchlaan 31	☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Note ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klus + net ☒ MIVD weekintsum			
				15-11-2002
Doorkleer Nummer	Aan De Minister van Defensie De Staatssecretaris van Defensie d.t.v. de Secretaris Generaal zie verder verzendlijst.			1814/02
Onderwerp: MIVD Weekintsum 48/2002				C60
Mede te zenden bijlagen	Aantal	DV/38		
Aanwijzingen voor het BDI c.q. de secretaris		1813/02		
		1812/02		
		Weekintsum 15		
		Steller		
Te zenden afschriften	Toestel	Datum	P	
		14-11-2002		
Algedane exhibitia	Vervolg- en medeparafen vooraf			
	Ontvangster	Ontv.	Verz.	Paraf
	AAR/HSB-Prod	14/11		
	H-AAR	14/11		
	P			
	D			
	BDLHz		15/11	
	Steller		18/11	
	Eindparaf			
Overlegde retro-acta	Aanstellerparaf			
	Ter kennianering ochtaraf			

22 NOV 2002
 AAS
 11:55

Rechtscode 10.4.5

Ministerie van Defensie

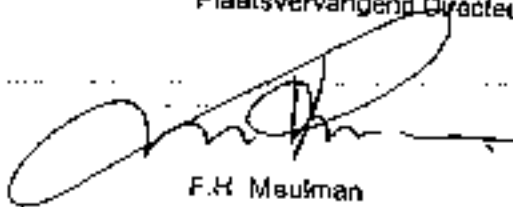
Aan Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.l.v. SG (zonder slides)

Afzender aan Chef Defensiestaf
DAB
Ministerie van Alg. Zaken

Datum 18 november 2002
Oms kenmerk DIS2002020428
Onderwerp Dagelijkse briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief ongebruiceerd.

Plaatsvervangend Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

F.H. Meulman
Commodore

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon:
Telefax:
PNVX:
Spandex:

DCBC briefing maandag 18 november 2002

Afgesloten op: 180600Z NOV 02

IRAK

Middel tegen zenuwgas besteld

Irak heeft naar verluid grote hoeveelheden besteld van een middel dat kan worden gebruikt om de gevolgen van zenuwgas tegen te gaan. De bestellingen zouden zijn gedaan bij leveranciers in Turkije. Functionarissen van het Ministerie van Gezondheid in Ankara hebben de bestelling ontkend. Irak zou een miljoen doses hebben besteld van atropine, samen met de speciale spuitjes die nodig zijn om het middel te injecteren.

Beoordeling

Atropine is een zeer effectief middel tegen het gebruik van zenuwgasen als Sarin en VX. Irak heeft in het verleden toegegeven beide chemische strijdmiddelen te hebben gemaakt en opgeslagen maar zegt dat die voorraden inmiddels zijn vernietigd.

Bestellingen van grote hoeveelheden medicamenten ter bescherming van de eigen soldaten (en mogelijk bevolking) kunnen een aanwijzing zijn dat de Irakezen overwegen om zenuwgas te gebruiken in het geval van een militaire aanval door de Verenigde Staten

Unternehmen
 (Name des Unternehmens)
 (Straße)
 (PLZ) (Ort)

Medizinische Versorgung
 (Name des Anstaltsträgers)
 (Straße)
 (PLZ) (Ort)
 (Telefonnummer)
 (E-Mail-Adresse)
 (Webadresse)

Rubricering	Vormingsaanduiding	Datum 18 november 2002	Correspondentienummer DIS/200204202428	
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazeme, gebouw 32, kamer 5.13		☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telefax ☐ Kad + net ☐		
Doorkiesnummer	Aan Minister van Defensie (zonder slides) 2129 Staatssecretaris (zonder slides) 2130 d.t.v. SG (zonder slides) 2131 i.a.a. Chef Defensiestaf 2132 DAB			
Onderwerp: Dagelijkse briefing MIVD d.d 18-11-2002	Ministerie van Algemene Zaken 2134/1839			
Mede te zenden bijlagen	aantal 1			
Aanwijzingen voor het BDI c.q. de secretaris				
Te zenden afschriften 1 ex. Voor D ex 1	Steller Mdw CIU			
Archief ex B.	Toestel	Datum 18-11-2002	Paraaf	
Afgedane exhibit exc 6 pu 11/02 exc 7 pu 11/02	Vervolg- en medeparafien vooraf			
Overlegde retro actia	Dienstonderdeel H/AAR	Ontr. 18/11	Verz. 18/11	Paraaf
	P	.....	.....	.....
	BDI tvz	.....	.....	.....
	Eindparaaf	.....	.....	.....
	Arestatieparaaf	.....	.....	.....
	Ter kennemering achtzaam			

11/11
 27/11
 1

Ministerie van Defensie

27/11/02

202

Nota

Aan De Directeur Algemene Beleidszaken

Bezoekadres:
Frederikskazerne, Gebouw:
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 EG Den Haag
www.defensie.nl

Steller:

Telefoon

Fax

Datum 18 november 2002
Oms kenmerk DIS2002020414
Onderwerp Irak

Zoals hedenmiddag met u besproken bied ik u hierbij de meest recente MIVD appreciatie aan betreffende de situatie in Irak. Basis voor dit document is een presentatie mijnerzijds voor de Raad van de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten van 15 oktober jl., aangevuld met nadere gegevens.

De directeur MIVD

J.A. van Reijn
Generaal majoor der mariniers

IRAK

De militaire situatie in Irak

De dreiging van een militaire interventie heeft tot nu toe niet geleid tot significante wijzigingen in de normaliter al hoge staat van paraatheid van de Irakese strijdkrachten.

Overige activiteiten volgen het normale patroon van herfstoefeningen.

Irak verloor tijdens de Golfoorlog nagenoeg de helft van zijn conventionele strijdkrachten. Het reguliere leger is door gebrek aan materieel, training en motivatie slechts beperkt tot verdediging in staat. Dit geldt ook voor de luchtmacht, mede als gevolg van de onafgebroken Amerikaanse en Britse luchtoperaties in de noordelijke en zuidelijke no-fly zones boven Irak. Bovendien geldt de luchtmacht als weinig betrouwbaar. Nog in september van dit jaar waren er berichten over een samenzwering van enkele piloten op de vliegbasis Tammuz bij Bagdad.

Krachtige tegenstand kan wel verwacht worden van de Republikeinse Garde en de Speciale Republikeinse Garde, al met al zo'n 6 divisies van 12.000 man elk. Deze goedbewapende eenheden zijn gepositioneerd ter verdediging van strategisch belangrijke objecten, waaronder de luchtverdediging. De hoofdstad Bagdad en Saddam's geboorteplaats Tikrit, worden voorts beveiligd door de Speciale Republikeinse Garde en door veiligheidsorganisaties van de Ba'ath en de Fedayeen Saddam, beide onder bevel van Saddam's zonen.

Over de uiteindelijke betrouwbaarheid en loyaliteit van de Republikeinse en de Speciale Republikeinse Garde ontbreken gegevens. Aangenomen wordt, dat hoe dichter de eenheden bij Saddam Hoessein staan, hoe groter hun loyaliteit zal zijn, en des te groter hun bereidheid tot militaire tegenstand.

Appreciatie van de beschikbaarheid van NBC wapens

Recente gegevens (d.w.z. na 1998) over de precieze stand van zaken rond NBC wapens in Irak ontbreken vrijwel.

Desalniettemin is op basis van de eindsituatie van UNSCOM en technische factoren van invloed op de periode daarna, een redelijk betrouwbaar schatting te maken, die regelmatig aan de visie van enkele buitenlandse partnerdiensten wordt getoetst. De MIVD beoordeelt de beschikbaarheid van NBC-wapens in Irak als volgt.

Irak beschikt thans niet over nucleaire wapens, noch over een adequate infrastructuur voor de verrijking van uranium 235. Wel beschikt Irak over de kennis voor een nucleair programma en mogelijk over een geïmproviseerde infrastructuur waarmee wordt getracht tot verrijking van splijtstof te komen. Met de beschikbare hoeveelheden laagwaardig stralingsmateriaal moet Irak in staat worden geacht tot de productie van radiologische wapens. De MIVD beschikt echter niet over aanwijzingen dat Irak dit nastreeft of deze wapens bezit.

Irak beschikt thans vrijwel zeker over militair relevante hoeveelheden chemische en biologische strijdmiddelen. Voorts beschikt Irak over een significante hoeveelheid voorlopers (stoffen die in combinatie chemische strijdmiddelen kunnen opleveren) en over grondstoffen voor de productie van biologische strijdmiddelen. Irak beschikt voorts over de kennis, en voldoende ook nog over de (geïmproviseerde) infrastructuur voor productie. Vast staat dat

Irak een deel van zijn programma's en middelen blijvend aan UNSCOM inspectie heeft weten te onttrekken. Verwachtbaar is dat Irak de productie van chemische en biologische strijdmiddelen na 1998 op bescheiden schaal heeft voortgezet. Het is echter aannemelijk is dat een deel van de voorraden door de tijd en door minder hoogwaardige productiemethoden minder effectief is. Dat geldt m.n. biologische strijdmiddelen. Toch moet ervan worden uitgegaan dat militair relevante voorraden (met name chemische) strijdmiddelen in het land aanwezig zijn.

Voorts beschikt Irak over de kennis om deze strijdmiddelen in wapens in te bouwen, zoals in vliegtuigbommen, artilleriegranaten en in koppen van ballistische raketten van het type SCUD. Van deze wapens zijn door UNSCOM grote hoeveelheden aangetroffen en vernietigd. Het is echter aannemelijk dat Irak nog steeds beschikt over een restcapaciteit inzetbare bommen, artilleriegranaten en koppen van SCUD raketten, m.n. met chemische lading.

De mogelijkheden voor inzet van NBC-wapens in geval van een gewapend conflict

Bij de beoordeling van de militaire mogelijkheden voor Irak om chemische of biologische wapens bij een Amerikaanse aanval daadwerkelijk in te zetten spelen vier aspecten een rol: 1) de beschikbaarheid van inzetmiddelen (artillerie, ballistische raketten, vliegtuigen en onbemande vliegtuigen, de zgn. UAV's); 2) de operationele gereedheid van die inzetmiddelen; 3) de commandovoering en verbindingen; en 4) de doelkeuze en de aard van de militaire confrontatie.

Voor evt. inzet van C en B wapens heeft Irak de beschikking over artillerie en een klein aantal ballistische raketten voor korte dracht, ongeveer 150 km). Inzet met vliegtuigen op grotere afstand is beperkt mogelijk. Datzelfde geldt voor UAV's. Het aantal vliegtuigen dat op dit moment tot UAV wordt omgebouwd is omstreeks 10. Het bereik van deze geïmproviseerde UAV's is beperkt tot zo'n 100 km. In al deze gevallen is sprake van zgn. gevechtsveld wapens, waarvan de inzet beperkt is tot binnen Irak.

Voor inzet buiten Irak, zijn m.n. ballistische raketten met langere dracht van belang. Aangenomen wordt dat Irak over maximaal 20 raketten van het type Al-Hussein beschikt, met een dracht van omstreeks 650 km, alsmede over geschikte lanceerinrichtingen. De Al-Hussein is een onderhoudsintensieve doorontwikkeling van de SCUD B. De technische staat waarin deze raketten thans verkeren is onzeker. Om het bereik van 650 km te halen heeft Irak het draagvermogen van de raket t.o.v. de SCUD B gehalveerd van 1000 naar 500 kg. Dat is te weinig voor de bekende chemische ladingen voor de SCUD B. Onbekend is of Irak een chemische lading voor de Al-Hussein heeft weten te ontwikkelen. Inzet van biologische wapens met ballistische raketten is op zichzelf weinig effectief en technologisch zeer gecompliceerd. Het is twijfelachtig of Irak hiertoe in staat is.

Wat er in geval van een krachtige aanval op Irak, van het command and control systeem overblijft is onzeker. Naar verwachting zullen Amerikaanse luchtaanvallen juist gericht zijn op centra voor Irakese bevelvoering en verbindingen. Het is derhalve mogelijk dat orders voor inzet van C en B wapens de bevoegde commandant niet (meer) bereiken doordat de verbindingen afgesneden zijn. Voorts kan de militaire situatie ter plekke al zodanig verslechterd zijn, dat uitvoering van de order niet plaats kan vinden.

Tenslotte is effectieve inzet van chemische en biologische wapens sterk gebonden aan lokale weersomstandigheden en het terrein. In open terrein is de kans op succes het grootst. Voorts zijn troepenconcentraties altijd kwetsbaar. Inzet van deze wapens bij gevechten in bewoonde gebieden levert echter een groot risico op voor de eigen troepen en bevolking.

Samenvatting: alhoewel de intentie bij Irak er kan zijn (er bestaat n.d.w.d. daarop een in geval van een Amerikaanse aanval C en/of B wapens in te zetten, betekent dit nog niet dat

dit ook daadwerkelijk effectief kan plaats vinden. Er zijn enkele nadrukkelijk beperkingen, zowel t.a.v. inzetmiddelen, operationele gereedheid en doelkeuze. Meest waarschijnlijk is een beperkte inzet van chemische wapens tegen grondtroepen in Irak zelf, zolang de strijd zich nog niet in de steden afspeelt. De VS houden rekening met militair optreden in een scenario van chemische én biologische oorlogvoering. Inzet van C en evt. ook B wapens buiten Irak met enkele ballistische raketten en evt. vliegtuigen is mogelijk, maar zal ook een beperkt karakter hebben. Wat echter nooit uitgesloten mag worden, gezien de middelen en de kennis waar Irak over beschikt, is een asymmetrische inzet van chemische, biologische en evt. radiologische strijdmiddelen. Daarin schuilt het grootste risico.

Ontwerpminuut

Rubricering	Voorrang SPOED	Datum 181102	Correspondentienummer DIS - 2002020414
Ministerie onderdeel MIVD	Uitgaand stuk (invullen door het SDI) getypt door _____ gecoll. door _____		
Bezoekadres	verzendsdatum _____ verzonden door _____		
Doorkiesnummer	☐ Blauwe brief ☐ Brief ☒ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Kladi + net ☐ _____		
Onderwerp	Aan		
Made te zenden bijlagen Aantal 1 ☐	De Directeur Algemeen Beleidszaken <i>ex 1</i>		
Gevoegde tekst	2127 1837102		
Aanwijzingen voor het SDI	Steller J.A. van Reijn		
	Toestel	Datum 181102	Paraaf <i>R</i>
Vernietigingsdatum ☐	Vervolg- en medeparaafen vooraf Dienstonderdeel Ontv. Verz. Paraaf		
Te zenden afschriften ☐	Ex. T.b.v. <i>Archief ex 2</i> Ex. T.b.v. : Ex. T.b.v. : Ex. T.b.v. : Ex. T.b.v. :		
Afgedane stukken ☐	Steller Eindparaaf <i>D 18/11 R</i> Arrestatie paraaf		
	Ter kennisneming achteraf		
Overlagde stukken ☐	P Codenummers		

14. 2002
 ARCHIEF

Archief 18/11

Nota

Aan De Chef Defensiestaf

Bezoekadres:
Fredrik-kazerne, Gebouw
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 5B B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nlDatum 18 november 2002
Oms kenmerk DIS2002020449
Onderwerp IrakSteler
Telefoon /
Fax

Zoals hedenmiddag met de PCDS besproken bied ik u hierbij de meest recente MIVD appreciatie aan betreffende de situatie in Irak. Basis voor dit document is een presentatie mijnerzijds voor de Raad van de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten van 15 oktober jl., aangevuld met nadere gegevens.

De directeur MIVD

J.A. van Raijn
Generaal majoor der mariniers

IRAK

De militaire situatie in Irak

De dreiging van een militaire interventie heeft tot nu toe niet geleid tot significante wijzigingen in de normaliter al hoge staat van paraatheid van de Irakese strijdkrachten.

Overige activiteiten volgen het normale patroon van herfstoefeningen.

Irak verloor tijdens de Golfoorlog nagenoeg de helft van zijn conventionele strijdkrachten. Het reguliere leger is door gebrek aan materiaal, training en motivatie slechts beperkt tot verdediging in staat. Dat geldt ook voor de luchtmacht, mede als gevolg van de onafgebroken Amerikaanse en Britse luchtoperaties in de noordelijke en zuidelijke no-fly zones boven Irak. Bovendien geldt de luchtmacht als weinig betrouwbaar. Nog in september van dit jaar waren er berichten over een samenzwering van enkele piloten op de vliegbasis Tammuz bij Bagdad.

Krachtige tegenstand kan wel verwacht worden van de Republikeinse Garde en de Speciale Republikeinse Garde, al met al zo'n 6 divisies van 12.000 man elk. Deze goedbewapende eenheden zijn gepositioneerd ter verdediging van strategisch belangrijke objecten, waaronder de luchtverdediging. De hoofdstad Bagdad en Saddam's geboorteplaats Tikrit, worden voorts beveiligd door de Speciale Republikeinse Garde en door veiligheidsorganisaties van de Ba'ath en de Fedayeen Saddam, beide onder bevel van Saddam's zonen.

Over de uiteindelijke betrouwbaarheid en loyaliteit van de Republikeinse en de Speciale Republikeinse Garde ontbreken gegevens. Aangenomen wordt, dat hoe dichterbij Saddam Hoessein staan, hoe groter hun loyaliteit zal zijn, en des te groter hun bereidheid tot militaire tegenstand.

Appreciatie van de beschikbaarheid van NBC wapens

Recente gegevens (d.w.z. na 1998) over de precieze stand van zaken rond NBC wapens in Irak ontbreken vrijwel.

Desalniettemin is op basis van de eindsituatie van UNSCOM en technische factoren van invloed op de periode daarna, een redelijk betrouwbare schatting te maken, die regelmatig aan de visie van enkele buitenlandse partnerdiensten wordt getoetst. De MIVD beoordeelt de beschikbaarheid van NBC-wapens in Irak als volgt.

Irak beschikt thans niet over nucleaire wapens, noch over een adequate infrastructuur voor de verrijking van uranium 235. Wel beschikt Irak over de kennis voor een nucleair programma en mogelijk over een geïmproviseerde infrastructuur waarmee wordt getracht tot verrijking van splijtstof te komen. Met de beschikbare hoeveelheden laagwaardig stralingsmateriaal moet Irak in staat worden geacht tot de productie van radiologische wapens. De MIVD beschikt echter niet over aanwijzingen dat Irak dit nastreeft of deze wapens bezit.

Irak beschikt thans vrijwel zeker over militair relevante hoeveelheden chemische en biologische strijdmiddelen. Voorts beschikt Irak over een significante hoeveelheid voorlopers (stoffen die in combinatie chemische strijdmiddelen kunnen opleveren) en over grondstoffen voor de productie van biologische strijdmiddelen. Irak beschikt voorts over de kennis en vermoedelijk ook nog over de (geïmproviseerde) infrastructuur voor productie. Vast staat dat

Irak een deel van zijn programma's en middelen blijvend aan UNSCOM inspectie heeft weten te onttrekken. Verwachtbaar is dat Irak de productie van chemische en biologische strijdmiddelen na 1998 op bescheiden schaal heeft voortgezet. Het is echter aannemelijk is dat een deel van de voorraden door de tijd en door minder hoogwaardige productiemethoden minder effectief is. Dat geldt m.n. biologische strijdmiddelen. Toch moet ervan worden uitgegaan dat militair relevante voorraden (met name chemische) strijdmiddelen in het land aanwezig zijn.

Voorts beschikt Irak over de kennis om deze strijdmiddelen in wapens in te bouwen, zoals in vliegtuigbommen, artilleriegranaten en in koppen van ballistische raketten van het type SCUD. Van deze wapens zijn door UNSCOM grote hoeveelheden aangehouden en vernietigd. Het is echter aannemelijk dat Irak nog steeds beschikt over een restcapaciteit inzetbare bommen, artilleriegranaten en koppen van SCUD raketten, m.n. met chemische lading.

De mogelijkheden voor inzet van NBC-wapens in geval van een gewapend conflict

Bij de beoordeling van de militaire mogelijkheden voor Irak om chemische of biologische wapens bij een Amerikaanse aanval daadwerkelijk in te zetten spelen vier aspecten een rol: 1) de beschikbaarheid van inzetmiddelen (artillerie, ballistische raketten, vliegtuigen en onbemande vliegtuigen, de zgn. UAV's); 2) de operationele gereedheid van die inzetmiddelen; 3) de commandovoering en verbindingen; en 4) de doelkeuze en de aard van de militaire confrontatie.

Voor evt. inzet van C en B wapens heeft Irak de beschikking over artillerie en een klein aantal ballistische raketten voor korte dracht, ongeveer 150 km). Inzet met vliegtuigen op grotere afstand is beperkt mogelijk. Datzelfde geldt voor UAV's. Het aantal vliegtuigen dat op dit moment tot UAV wordt omgebouwd is omstreeks 10. Het bereik van deze geïmproviseerde UAV's is beperkt tot zo'n 100 km. In al deze gevallen is sprake van zgn. gevechtswald wapens, waarvan de inzet beperkt is tot binnen Irak.

Voor inzet buiten Irak, zijn m.n. ballistische raketten met langere dracht van belang. Aangenomen wordt dat Irak over maximaal 20 raketten van het type Al-Hussein beschikt, met een dracht van omstreeks 650 km, alsmede over geschikte lanceerinrichtingen. De Al-Hussein is een onderhoudsintensieve doorontwikkeling van de SCUD B. De technische staat waarin deze raketten thans verkeren is onzeker. Om het bereik van 650 km te halen heeft Irak het draagvermogen van de raket t.o.v. de SCUD B gehalveerd van 1000 naar 500 kg. Dat is te weinig voor de bekende chemische ladingen voor de SCUD B. Onbekend is of Irak een chemische lading voor de Al-Hussein heeft weten te ontwikkelen. Inzet van biologische wapens met ballistische raketten is op zichzelf weinig effectief en technologisch zeer gecompliceerd. Het is twijfelachtig of Irak hiertoe in staat is.

Wat er in geval van een krachtige aanval op Irak, van het *command and control* systeem overblijft is onzeker. Naar verwachting zullen Amerikaanse luchtaanvallen juist gericht zijn op centra voor Irakese bevoering en verbindingen. Het is derhalve mogelijk dat orders voor inzet van C en B wapens de bevoegde commandant niet (meer) bereiken doordat de verbindingen afgesneden zijn. Voorts kan de militaire situatie ter plekke al zodanig verslechterd zijn, dat uitvoering van de order niet plaats kan vinden.

Tenslotte is effectieve inzet van chemische en biologische wapens sterk gebonden aan lokale weersomstandigheden en het terrein. In open terrein is de kans op succes het grootst. Voorts zijn troepenconcentraties altijd kwetsbaar. Inzet van deze wapens bij gevechten in bewoonde gebieden levert echter een groot risico op voor de eigen troepen en bevolking.

~~Samengevat, alhoewel de intentie bij Irak er kan zijn ten berichte duiden. Daardoor in geval van een Amerikaanse aanval C en/of B wapens in te zetten, betekent dit nog niet dat~~

dil ook daadwerkelijk effectief kan plaats vinden. Er zijn enkele nadrukkelijk beperkingen, zowel t.a.v. inzetmiddelen, operationele gereedheid en doelkeuze. Meest waarschijnlijk is een beperkte inzet van chemische wapens tegen grondtroepen in Irak zelf, zolang de strijd zich nog niet in de steden afspeelt. De VS houden rekening met militair optreden in een scenario van chemische én biologische oorlogvoering. Inzet van C en evt. ook B wapens buiten Irak met enkele ballistische raketten en evt. vliegtuigen is mogelijk, maar zal ook een beperkt karakter hebben. Wat echter nooit uitgesloten mag worden, gezien de middelen en de kennis waar Irak over beschikt, is een asymmetrische inzet van chemische, biologische en evt. radiologische strijdmiddelen. Daarln schuilt het grootste risico.

Ontwerpminuete

Rubricering	Voorrang Spoed	Datum 181102	Correspondentienuummer DIS - 2002020449
Ministerie onderdeel MVD	Uitgaand stuk (invullen door het SDI) getypt door _____ gecoll. door _____		
Bezoekadres	verzendsdatum 18-11-2002 verzonden door		
Doorkiesnummer	☐ Blauwe brief ☐ Brief ☒ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klad + net ☐		
Onderwerp Irak	Aan De Chef Defensiestaf		
Mede te zenden bijlagen Aantal 1 ☒	2136 1043/02		
Tekst gevoegd			
Aanwijzingen voor het SDI	Stellar J. A. van Reijn		
	Toestel 19116	Datum 181102	Paraaf <i>R</i>
Vernietigingsdatum ☐	Vervolg- en medeparafen vooraf Dienstonderdeel Ontv. Verz. Paraaf		
Te zenden afschriften ☐	Ex. T.b.v. : <i>Archief ex 3</i> Ex. T.b.v. : <i>DDMID ex 2</i> Ex. T.b.v. : <i>Archief</i> Ex. T.b.v. : <i>4/12/02</i> Ex. T.b.v. : _____ Ex. T.b.v. : _____		
Afgedane stukken ☐	Stellar Eindparaaf 0		
Overlegde stukken ☐	Arrestatie paraaf		
	Ter kennisneming achteraf		
	Cadenummers 10.5.3		

2002

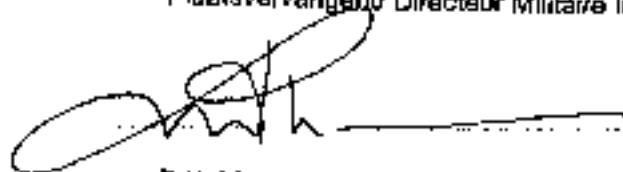
Aan **Minister van Defensie**
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.l.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan **Chef Defensiestaf**
DAB
Ministerie van Alg. Zaken

Datum **27 november 2002**
Oms kenmerk **DIS20020 2 11 28**
Onderwerp **Dagelijkse briefing MIVD**

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Plaatsvervangend Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

F.H. Meulman
Commodore

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon:
Telefax: +
PNVX:
Spandex: --

DCBC briefing woensdag 27 november 2002

Afgesloten op: 2706DDZ NOV 02

IRAK

Status arsenaal ballistische raketten

De huidige status van het Iraakse arsenaal van ballistische raketten is moeilijk weer te geven, zeker niet wat betreft aantallen en operationele inzetbaarheid. Het vermoeden bestaat dat Irak een aantal AL HUSSEIN raketten ter beschikking heeft (12-20 stuks), bewijzen zijn hier echter niet voor. De betrouwbaarheid en operationele gereedheid van deze raketten wordt laag ingeschat, mede door de lange periode van opslag en het ontbreken van inzicht in de status van onderhoud.

Naast de AL HUSSEIN kan Irak mogelijk beschikken over de AL SAMOUD korte afstandsraкет. Onder de huidige VN resolutie is het Irak namelijk toegestaan om ballistische raketten te ontwikkelen met een bereik tot 150 km. De afgelopen jaren is Irak intensief bezig geweest om daar invulling aan te geven, waarbij Irak een raket heeft ontwikkeld op basis van vloeibare raket brandstof en bezig is een raket te ontwikkelen op basis van vaste brandstof. Het vloeibare brandstof programma staat bekend onder de naam AL SAMOUD.

Daarnaast bestaat het vermoeden dat binnen dit programma gewerkt wordt aan de doorontwikkeling en verbetering van onderdelen voor de AL HUSSEIN.

Het tweede programma staat bekend onder de naam Ababil-100. Over dit programma is veel minder bekend.

(Beoordeling

De potentiële ballistische dreiging vanuit Irak wordt momenteel gevormd door de AL HUSSEIN en AL SAMOUD raketten. De AL HUSSEIN is een verlengde SS-1C/SCUD B met een gereduceerde lading waarvan onbekend is hoeveel van deze raketten Irak ter beschikking heeft en of deze nog operationeel inzetbaar zijn. De AL SAMOUD is een verkleinde SCUD B, waarvan aangenomen wordt dat ze operationeel zijn en overgedragen aan de Iraakse strijdkrachten.

Onderwerpen

IRAK

aan de hand van de laatste informatie

Militaire situatie

IRAK

- Status arsenal ballistische raketten en de huidige operationele inzetbaarheid
- 2000 raketten, 1200 raketten AL HUSSEIN
  - raketten met een reikwijdte van 1000 km
  - raketten met een reikwijdte van 100 km
- 2000 raketten AL SAMOUD
  - raketten met een reikwijdte van 1000 km
  - raketten met een reikwijdte van 100 km
- 2000 raketten AL SAMOUD
  - raketten met een reikwijdte van 1000 km
  - raketten met een reikwijdte van 100 km

Beoordeling

Potentiele ballistische dreiging

gevolgd door:

- AL HUSSEIN
  - raketten met een reikwijdte van 1000 km
  - raketten met een reikwijdte van 100 km
- AL SAMOUD
  - raketten met een reikwijdte van 1000 km
  - raketten met een reikwijdte van 100 km

Rechtspraak	Voorrangsaanduiding	Datum 27 november 2002	Correspondentienummer DIS/2002021128 / 038																									
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Fredrik kazerne, gebouw 32, kamer 5.13		☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klod + net ☐ Verz. 27/11/02																										
Doorkiesnummer		Aan Minister van Defensie (zonder slides) 2183 Staatssecretaris (zonder slides) 2184 d.t.v. SG (zonder slides) 2185 i.a.a. Chef Defensiestaf 2186																										
Onderwerp: Dagelijkse briefing MIVD d.d 27-11-2002		28 Ministerie van Algemene Zaken 2187																										
Mode te zenden bijlagen	Aantal 1																											
Aanwijzingen voor het BDI o.g. de secretaris																												
		Steler Mdwr CIU																										
Te zenden afschriften 1 ex. Voor . D		Toestel	Datum 27-11-2002	Paraaf																								
Algemene exhibit esc 7 pu 11/02 esc 6 pu 02/03		Vervolg- en medeparafen vooraf <table border="1"> <thead> <tr> <th>Dienstonderdeel</th> <th>Ontv.</th> <th>Verz.</th> <th>Paraaf</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>H/AAAR</td> <td>27/11</td> <td><i>[Handwritten]</i></td> <td></td> </tr> <tr> <td>P</td> <td>...</td> <td>27/11</td> <td></td> </tr> <tr> <td>BDI Ivz</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td><i>Actief.</i></td> <td></td> <td>28/11</td> <td></td> </tr> <tr> <td> Eindparaaf</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Dienstonderdeel	Ontv.	Verz.	Paraaf	H/AAAR	27/11	<i>[Handwritten]</i>		P	...	27/11		BDI Ivz				<i>Actief.</i>		28/11		Eindparaaf			
Dienstonderdeel	Ontv.	Verz.	Paraaf																									
H/AAAR	27/11	<i>[Handwritten]</i>																										
P	...	27/11																										
BDI Ivz																												
<i>Actief.</i>		28/11																										
Eindparaaf																												
Overgelegde retro-acta		Arrestatiedeparaaf																										
		Ter kennisgeving achteraf																										

erie vgr. Defensie

2002

[Handwritten marks]

VAN: MIVD/CIU
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNUMMER: 006/09 december 2002
SIC: UAJ/UCG/UDG
AFGESLOTEN: 090800Zdec02

INHOUD

- 3.1 IRAK
- 3.1.1 ( ) Reactie op de komst van de wapeninspecteurs
- 3.1.1.1 Reacties in de Iraakse media
- 3.1.1.2 Ervaringen in de praktijk
- 3.1.1.3 Verklaring Iraaks wapenarsenaal overhandigd aan de VN

3.1 IRAK

3.1.1 ( ) Reactie op de komst van de wapeninspecteurs

De Iraakse regering heeft haar formele reacties op de komst van de inspecteurs tot dusver beperkt tot officiële memoranda van de hand van de minister van buitenlandse zaken, Naji Sabri, gericht aan de SGVN, Kofi Annan. In een brief van 23 november jl. gaat Sabri uitvoerig in op de diverse bepalingen van UNSCR 1441 waarbij hij bij zijn tegenargumenten herhaaldelijk verwijst naar eerdere rapporten van UNSCOM en de IAEA. De strekking van het betoog is dat Irak weliswaar meent dat de resolutie vele tekortkomingen en onjuistheden bevat, maar dat Irak desondanks de nieuwe resolutie accepteert om niet in het vizier te geraken van "de extremisten van de VS-Administratie".

De controlevluchten van Amerikaanse / Britse gevechtstoestellen boven de noordelijke en zuidelijke no-fly zones (NFZ's) en de hieruit voortvloeiende schermutseingen behoren tot het normale beeld.

Doorgaans reageren de Irakese autoriteiten met formele notities aan de VN om te wijzen op het in hun ogen onrechtmatige karakter van de vluchten die niet op VN-resoluties gestoeld zouden zijn. In ieder geval oordeelde de SGVN onlangs dat de activiteiten van de Irakese luchtverdediging geen schending inhouden van de recente resolutie 1441.

3.1.1.1 Reacties in de Irakese media

De Irakese kranten staan zoals verwacht uitermate kritisch tegenover de nieuwe inspectieronde. In redactionele commentaren wordt de vrees geuit dat de VS zullen trachten de inspecties te beïnvloeden om een crisis te bewerkstelligen. Dit zou vervolgens de directe aanleiding kunnen vormen voor de VS om een militaire interventie te ondernemen. De aandacht gaat hierbij met name uit naar het optreden van de VN-inspecteurs waarvan de Iraakse media op voorhand aannemen dat zich hieronder personen bevinden met banden met Amerikaanse inlichtingendiensten.

3.1.1.2 Ervaringen in de praktijk

Tot dusver verlopen de inspecties zonder problemen. UNMOVIC is nog niet op volledige sterkte – dit zal pas eind deze maand geschieden – en derhalve staan er dagelijks slechts twee inspectiebezoeken op het programma. De locaties die in de afgelopen dagen zijn bezocht zijn (meestal) ook bekend uit de UNSCOM-periode en in die zin vormen de inspecties een voortzetting van de bestaande routine.

Opmerkelijk is de (inmiddels door Irakese autoriteiten fel bekritiseerde) inspectie van één van de paleizen van Saddam Hoessein op dinsdag 3 december. Ofschoon ook tijdens de UNSCOM-periode paleizen zijn geïnspecteerd, was toentertijd een speciale regeling tussen de VN en Irak van kracht die – in tegenstelling tot nu – verrassingsinspecties uitstoot.

3.1.1.3 Verklaring Iraakse wapenarsenaal overhandigd aan de VN

Op 8 december jl. zijn de documenten (bijna 12.000 pagina's en 12 CD-ROM's) waarin Irak opgave doet van haar programma's en activiteiten op het gebied van massavernietigingswapens naar het Internationale Atoomagentschap (IAEA) in Wenen en naar de VN in New York gestuurd. Daarin is ook de Iraakse verklaring opgenomen dat het land niet beschikt over massavernietigingswapens. De lijst werd zondag gepresenteerd, een dag voor het VN-ultimatum afliep. Veel teksten zijn in het Arabisch en moeten eerst worden vertaald in het Engels. De dossiers zijn verdeeld in hoofdstukken over nucleaire, biologische, en chemische wapens, en raketten, en bevatten chronologisch overzichten van de activiteiten op deze terreinen.

3.1.2 , Baoordelling

Het ziet er naar uit dat Irak vooralsnog medewerking zal verlenen aan het nieuwe VN-inspectieregime. Primaire doel op dit moment is het voorkomen van een militaire interventie die een eind zou maken aan het regime. Het betaald zal er derhalve op gericht zijn tijd te winnen in de hoop in die periode voldoende krediet op te kunnen bouwen in deze periode zodat indien zich een eerste hindernis aandient, dit niet onmiddellijk leidt tot militaire escalatie.

De lijst die Irak op 7 december, een dag voor het verstrijken van het VN-ultimatum, heeft gepresenteerd is zeer omvangrijk. Hierdoor wordt enerzijds de schijn van volledigheid gesuggereerd, en anderzijds zal het UNMOVIC veel tijd kosten om de informatie te verwerken en relevante locaties te inspecteren. Immers, de lijst moet alle instellingen, laboratoria, bedrijven en industrieën opsommen die op enigerei wijze gerelateerd kunnen zijn aan de productie van massavernietigingswapens.

In die daaropvolgende periode van evaluatie en inspectie door UNMOVIC kunnen de eerste barsten verschijnen in de Iraakse bereidheid tot samenwerking, zowel onbedoeld als opzettelijk. Onbedoeld in de zin dat UNMOVIC in zeer korte tijdspanne in staat is – met voor de hand liggende hulp van de VS – aan te tonen dat de Iraakse lijst ernstig tekort schiet. Opzettelijk in de zin dat de Iraakse autoriteiten (eind januari-begin februari) mogelijk oordelen dat zij voldoende krediet hebben opgebouwd om de inspecteurs kleine plaagstoffen uit te delen door tijdrovende discussies aan te gaan bij de toegangshekken van gevoelige locaties. Van prominente betekenis in zo'n situatie is de reactie van Hans Blix en UNMOVIC. Blix heeft al aangegeven dat, ofschoon Irak deze keer moet bewijzen onschuldig te zijn, hij niet bij kleine incidenten voetstoots zal concluderen dat sprake is van een "ernstige schending" zoals gesteld in resolutie 1441. Het is evident dat hij hiermee tegemoet komt aan de verlangens van een deel van de internationale gemeenschap die terughoudend staat tegenover een militaire interventie. Tegelijkertijd is Blix zich bewust van de Amerikaanse druk (en scapsis) ten aanzien van de activiteiten van UNMOVIC en de meermaals geuite wens het regime van Saddam Hoessein te beëindigen. Het is deze tweespalt in perceptie die Irak zal trachten uit te buiten teneinde verdeeldheid te zaaien binnen de internationale gemeenschap.

Vragen en/of opmerkingen over de inhoud van dit INTSUM richten aan
MVD/CRU

Vragen en/of opmerkingen over de adressering van dit INTSUM richten aan
Accountmanager CO/KM/Klu/KL

Aan Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Abschrijven Chef Defensiestaf
DAB
Ministerie van Alg. Zaken

Datum 9 december 2002
Oms kenmerk DIS20020 21795
Onderwerp Dagelijkse briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief ongebruikbaar.

Plaatsvervangend Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

F.H. Meulman
Commodore

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon: :
Telefax: :
PNVX: -
Spandex: +

DCBC briefing Maandag 09 december 2002

Afgesloten op: 090600Z DEC 02

IRAK

Actie op de komst van de wapeninspecteurs

De Irakese regering heeft haar formele reacties op de komst van de inspecteurs tot dusver beperkt tot officiële memoranda van de hand van de minister van buitenlandse zaken, Najib Sabri, gericht aan de SGVN, Kofi Annan. In een brief van 23 november jl. gaat Sabri uitvoerig in op de diverse bepalingen van UNSCR 1441 waarbij hij bij zijn tegenargumenten herhaaldelijk verwijst naar eerdere rapporten van UNSCOM en de IAEA. De strekking van het betoog is dat Irak weliswaar meent dat de resolutie vele tekortkomingen en onjuistheden bevat, maar dat Irak desondanks de nieuwe resolutie accepteert om niet in het vizier te geraken van "de extremisten van de VS-Administratie".

De controlevluchten van Amerikaanse / Britse gevechtstoestellen boven de noordelijke en zuidelijke no-fly zones (NFZ's) en de hieruit voortvloeiende schermutselingen behoren tot het normbeeld. De meeste confrontaties doen zich voor in de zuidelijke NFZ omdat daar ook de meeste vluchten uitgevoerd worden. Doorgaans reageren de Irakese autoriteiten met formele notities aan de VN om te wijzen op het in hun ogen onrechtmatige karakter van de vluchten die niet op VN-resoluties gestoeld zouden zijn. In ieder geval oordeelde de SGVN onlangs dat de activiteiten van de Irakese luchtverdediging geen schending inhouden van de recente resolutie 1441.

Reacties in de Irakese media

De Irakese kranten staan zoals verwacht uitermate kritisch tegenover de nieuwe inspectieronde. In redactionele commentaren wordt de vrees geuit dat de VS zullen trachten de inspecties te beïnvloeden om een crisis te bewerkstelligen. Dit zou vervolgens de directe aanleiding kunnen vormen voor de VS om een militaire interventie te ondernemen. De aandacht gaat hierbij met name uit naar het optreden van de VN-inspecteurs waarvan de Iraakse media op voorhand aannemen dat zich hieronder personen bevinden met banden met Amerikaanse inlichtingendiensten.

Ervaringen in de praktijk

Tot dusver verlopen de inspecties zonder problemen. UNMOVIC is nog niet op volledige sterkte - dit zal pas eind deze maand geschieden -- en derhalve staan er dagelijks slechts twee inspectiebezoeken op het programma. De locaties die in de afgelopen dagen zijn bezocht zijn (meestal) ook bekend uit de UNSCOM-periode en in die zin vormen de inspecties een voortzetting van de bestaande routine.

Opmerkelijk is de (Inmiddels door Iraakse autoriteiten fel bekritiseerde) inspectie van één van de paleizen van Saddam Hoessein op dinsdag 3 december. Ofschoon ook tijdens de UNSCOM-periode paleizen zijn geïnspecteerd, was toentertijd een speciale regeling tussen de VN en Irak van kracht die - in tegenstelling tot nu - verrassingsinspecties uitloof.

Verklaring Iraaks wapenarsenaal overhandigd aan de VN

Op 8 december jl. zijn de documenten (bijna 12.000 pagina's en 12 CD-roms) waarin Irak opgave doet van haar programma's en activiteiten op het gebied van massavernietigingswapens naar het Internationale Atoomagentschap (IAEA) in Wenen en naar de VN in New York gestuurd. Daarin is ook de Iraakse verklaring opgenomen dat het land niet beschikt over massavernietigingswapens. De lijst werd zondag gepresenteerd, een dag voor het VN-ultimatum afliep. Veel teksten zijn in het Arabisch en moesten eerst worden vertaald in het Engels. De dossiers zijn verdeeld in hoofdstukken over nucleaire, biologische, en chemische wapens, en raketten, en bevatten chronologisch overzichten van de activiteiten op deze terreinen.

) Beoordeling

Het zlet er naar uit dat Irak voorsnog medewerking zal verlenen aan het nieuwe VN-Inspectieregime. Primaire doel op dit moment is het voorkomen van een militaire interventie die een eind zou maken aan het regime. Het beleid zal er derhalve op gericht zijn tijd te winnen in de hoop in die periode voldoende krediet op te kunnen bouwen in deze periode zodat indien zich een eerste hindernis aandient, dit niet onmiddellijk leidt tot militaire escalatie.

De lijst die Irak op 7 december, een dag voor het verstrijken van het VN-ultimatum, heeft gepresenteerd is zeer omvangrijk. Hierdoor wordt enerzijds de schijn van volledigheid gesuggereerd, en anderzijds zal het UNMOVIC veel tijd kosten om de informatie te verwerken en relevante locaties te inspecteren. Immers, de lijst moet alle instellingen, laboratoria, bedrijven en industrieën opsommen die op enigerlei wijze gerelateerd kunnen zijn aan de productie van massavernietigingswapens.

In die daaropvolgende periode van evaluatie en inspectie door UNMOVIC kunnen de eerste barsten verschijnen in de Iraakse bereidheid tot samenwerking, zowel onbedoeld als opzettelijk. Onbedoeld in de zin dat UNMOVIC in zeer korte tijdspanne in staat is - met voor de hand liggende hulp van de VS - aan te tonen dat de Iraakse lijst ernstig tekort schiet. Opzettelijk in de zin dat de Iraakse autoriteiten (eind januari-begin februari) mogelijk oordelen dat zij voldoende krediet hebben opgebouwd om de inspecteurs kleine plaagstoten uit te delen door tijdrovende discussies aan te gaan bij de toegangshakken van gevoelige locaties.

Van prominente betekenis in zo'n situatie is de reactie van Hans Blix en UNMOVIC. Blix heeft al aangegeven dat, ofschoon Irak deze keer moet bewijzen onschuldig te zijn, hij niet bij kleine incidenten voetstoots zal concluderen dat sprake is van een "ernstige schending" zoals gesteld in resolutie 1441. Het is evident dat hij helemaal tegemoet komt aan de verlangens van een deel van de internationale gemeenschap die terughoudend staat tegenover een militaire interventie. Tegelijkertijd is Blix zich bewust van de Amerikaanse druk (en soepsis) ten aanzien van de activiteiten van UNMOVIC en de meermaals geuite-wens het regime van Saddam Hoessein te beëindigen. Het is deze tweespalt in perceptie die Irak zal trachten uit te buiten teneinde verdeeldheid te zaaien binnen de internationale gemeenschap.

Onderwerpen

11-11-2002

- IRAC
- Reactie alliantie op verslagen

[Redacted]

Politieke situatie

11-11-2002

- Officiële reactie beperkt tot brief 23 november
- Ministers van Buitenlandse zaken Sako

[Redacted]

Politieke situatie

11-11-2002

- Reacties lokale media
- Inhoud verslagen

[Redacted]

Beoordeling

11-11-2002

- Verdraging insteekwerkings leek
- Inhoud verslagen

[Redacted]

Beoordeling

11-11-2002

- Daarop volgende periode eerste haften
- Oorlog
- Oorlog
- Politiek Park Rijk van ONTOUDIC
- Het ONS, andere te noemen geschied (1988) en
- Amerikaanse dienst van ONTOUDIC
- Inak uitbreiden te noemen periode

[Redacted]

Rubricering *	Voortgangsaanduiding	Datum 9 december 2002	Correspondentiënummer DIS/2002021795 / 10.3.1																																									
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik Kazome, gebouw 32, kamer 5.13		☐ Blauw brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klard + net ☐ gdec 2002																																										
Doorloefnummer		Aan Minister van Defensie (zonder slides) 2259 Staatssecretaris (zonder slides) 2260 d.l.v. SG (zonder slides) 2261 i.a.a. Chef Defensiestaf 2252 DAB .. 2263																																										
Onderwerp: Dagelijkse briefing MIVD d.d 9-12-2002		Ministerie van Algemene Zaken 2264																																										
Mede te zenden bijlagen	Aanlat ?	Ministerie van Algemene Zaken 2264																																										
Aangwijzingen voor het BDI o.p. de secretaris																																												
Steller Mdw CIU																																												
Te zenden afschriften 1 ex. Voor . D		Toestel	Datum 9-12-2002	Paraaf																																								
<table border="0"> <tr> <td colspan="5">Vervolg- en medeparafon vooraf</td> </tr> <tr> <td>Dienstonderdeel</td> <td>Ontv.</td> <td>Verz.</td> <td colspan="2">Persef</td> </tr> <tr> <td>HJAAR</td> <td>9/12</td> <td>9/12</td> <td colspan="2">...</td> </tr> <tr> <td>P</td> <td>...</td> <td>9/12</td> <td colspan="2">...</td> </tr> <tr> <td colspan="5">BDI tvz</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Archief:</td> <td colspan="2">gedaan!</td> </tr> <tr> <td colspan="3"></td> <td colspan="2">17/12</td> </tr> <tr> <td colspan="5">Eindparaaf</td> </tr> </table>					Vervolg- en medeparafon vooraf					Dienstonderdeel	Ontv.	Verz.	Persef		HJAAR	9/12	9/12	...		P	...	9/12	...		BDI tvz					Archief:			gedaan!					17/12		Eindparaaf				
Vervolg- en medeparafon vooraf																																												
Dienstonderdeel	Ontv.	Verz.	Persef																																									
HJAAR	9/12	9/12	...																																									
P	...	9/12	...																																									
BDI tvz																																												
Archief:			gedaan!																																									
			17/12																																									
Eindparaaf																																												
Overlegde retro-acta		Arrestatieparaaf																																										
Ter kennisgeving achteraf																																												

Inhoudsopgave

1	IRAK	2
	Een toekomstig Iraaks bestuur	2
	Inleiding	2
	Regeringsvorm	2

IRAK

Een toekomstig Iraaks bestuur

Inleiding

( ) In de huidige internationale discussie over een eventuele militaire interventie in Irak is vooral aandacht geschonken aan de diverse mogelijkheden van een dergelijke militaire operatie. Sinds kort spitst de vraag zich eveneens toe op de (gewenste) situatie ná het einde van het regime van Saddam Hoessein. Ofschoon op dit moment een militaire interventie nog allerminst vast staat, wordt in deze analyse een beeld geschetst van een toekomstig bestuur in Irak ná een gewelddadige verwijdering van het huidige regime door militair ingrijpen van buitenaf.

Regeringsvorm

( ) Ongeacht de regeringsvorm zal Irak in de toekomst een belangrijke positie in de regio blijven innemen. Zijn geografische ligging, olierijkdom, en watervoorraden impliceren dat Irak in potentie de status van regionale grootmacht zal behouden. Gelet op dit uitgangspunt heeft het Westen (en met name de VS) een groot belang bij het karakter van de volgende Iraakse regering.

( ) Indien de VS (en bondgenoten) *manu militari* het huidige regime ten val brengen, zullen zij tevens hun aandeel claimen in het bepalen van de aard van een nieuwe regering. Deze aanspraak kan echter enkel kracht bijgezet worden door een substantiële (militaire) aanwezigheid van eenheden van de VS en eventuele bondgenoten in de nasleep van een militaire interventie.

( ) Over de door de VS nagestreefde toekomstige regeringsvorm heeft de Amerikaanse tegeting weliswaar diverse uitspraken gedaan, maar concrete stappen en voorbereidingen komen nauwelijks aan het licht. Een duidelijke structuur in dit overleg en/of visie inzake een nieuw bestuur is nog niet gepresenteerd. In de afgelopen jaren hebben Amerikaanse functionarissen en instellingen contacten onderhouden met vertegenwoordigers van zowel binnen als buiten Irak opererende oppositie-bewegingen.

( ) Tekenend is dat leden van de oppositie in het buitenland weinig optimistisch zijn over hun kansen om een rol te spelen in de nieuwe politieke arena. Zij erkennen dat hun machtsbasis in Irak zeer beperkt is en dat een regering met totale buitenstaanders door de Irakezen zelf als een *Fremdkörper* zal worden beschouwd en derhalve een *non-starter* is. Bovendien houdt de onderting verdedigheid aan, ondanks beweringen van het tegendeel. Zo wekte de recente beslissing van het Pentagon om INC-leden militaire training te geven ontstemming bij de andere groeperingen. Wellicht blijkt een individuele opposant in staat een politieke functie in de nieuwe regering te verkrijgen om de belangen van zijn clan of achterban te behartigen. Maar de kans dat één van de buitenlandse oppositiegroeperingen als entiteit een beslissende rol zal spelen, is gering.

~~..... Lexens baseffen de MS dat de Koordische partij een te smalle basis voor
grotere regeringsverantwoordelijkheid vormen, terwijl de Iraakse Shi'ieten en hun
primaire vertegenwoordiger SCIRI met het nodige Amerikaanse wantrouwen
bekeken worden vanwege de banden met Iran.~~

Overigens bestaan ook binnen de shi'ietische geloofsgemeenschap diverse belangengroepen wier rivaliteit een potentiële bron van geweld vormt.

( ) In het kort doen vier regeringsmodellen de ronde: a) een volwaardige democratie, b) een harde militaire dictatuur, c) een constitutionele monarchie en d) een autocratisch pro-westers bestuur met semi-democratische karakteristieken. Op basis van de beschikbare informatie en aanwijzingen is de inschatting dat de laatste optie de meest voor de hand liggende is. Realisatie van deze optie kan tot verwijten in de media aanleiding geven dat van een echte democratie geen sprake is, in weerswil van eerdere publiekelijke uitspraken van westerse regeringen. Een groot voordeel van een autocratisch bestuur is echter dat voor langere tijd stabiliteit en een pro-westerse koers verzekerd zouden kunnen zijn. De westerse geostrategische belangen (ook olie) zullen in dit scenario doeltreffend gewaarborgd kunnen worden. Een pro-westerse leider zal gevoelig zijn voor druk van zijn buitenlandse sponsors aan wie hij zijn leiderschap te danken heeft en die garant staan voor zijn voortbestaan.

( ) Voorts zou een dergelijk bestuur niet wezenlijk afwijken van de andere regimes in de regio. Een welwillende heerser met verstrekkende volmachten die regelmatig weinigzeggende verkiezingen organiseert, geen grootschalige slachtingen onder zijn eigen bevolking aanricht, zijn werkelijke macht uitoefent op basis van strijdkrachten en veiligheidsapparaat en na verloop van tijd plaats maakt voor een zorgvuldig voorbereide opvolger is een gangbaar verschijnsel. De buurlanden zullen geen bedenkingen hebben tegen een dergelijk regime in Irak.

( ) Het is niet denkbeeldig dat in de onmiddellijke nasleep van een militaire interventie een overgangsfase (1-2 jaar) aanbreekt, waarin aanvankelijk een tussenfiguur het formele gezag op zich zal nemen, ondersteund door de aanwezigheid van buitenlandse troepen en eventueel een VN-vertegenwoordiger. Deze Iraakse persoon moet beschikken over een hoge PR-waarde, zeker voor de (westerse) media, en een symbolisch figuur zijn die in staat is in eerste instantie voor interne cohesie te zorgen en als een *primus inter pares* te fungeren. Uiteindelijk zal zo'n persoon echter slechts een boegbeeld zijn waarvan het nut op een gegeven moment achterhaald is.

( ) Er mag vanuit worden gegaan dat al in deze eerste fase een leider wordt gezocht met een zekere interne machtsbasis in relatie tot de Iraakse strijdkrachten, d.w.z. een persoon die zich momenteel in Irak bevindt. Gelet op de religieus-etnische situatie en de diverse belangenverhoudingen ligt het in de lijn der verwachting dat de nieuwe leider een militaire achtergrond zal hebben, wellicht een sunnitische (ex-)hoofdofficier of een als seculier bekend staande shi'ietische officier zonder banden met Iran. Het is niet uitgesloten dat de VS al een lijst hebben klaarliggen met potentiële kandidaten om de rol van nieuwe Iraakse leider te vervullen, terwijl de betrokkenen daarvan nog niet eens op de hoogte zijn. Het prematuur bekendstellen van een dergelijke persoon zou prompt een (dadelijke) reactie van het huidige regime uitlokken.

( ) Dit gegeven kan van invloed zijn op het verloop van een eventuele Amerikaanse interventie. Immers, indien de VS zich richten op een persoonlijkheid uit de Iraakse strijdkrachten zullen zij tijdens de militaire operaties hiermee rekening houden. Het valt niet uit te sluiten dat daartoe met bepaalde Iraakse eenheden bewust geen confrontatie zal worden aangegaan indien deze eenheden eveneens het directe gevecht mijden. Zowel de betreffende bevelhebber van deze Iraakse eenheid, als ook de eenheid zelf, kunnen na de verwijdering van Saddam Hoessein dan als startpunt fungeren voor de wederopbouw van Irak en zijn strijdkrachten.

Dit is van belang om de zorg voor orde en stabiliteit weer zo snel mogelijk onder Iraakse verantwoordelijkheid te brengen teneinde aanwezige westerse eenheden in een minder kwetsbare positie te plaatsen.

(C) Vanzelfsprekend zal een dergelijke machthebber zich niet de meedogenloze repressie van Saddam Hoessein kunnen veroorloven, maar *Realpolitik* in dit land en in deze regio noopt tot een zekere bereidheid om geweld te gebruiken teneinde de gewenste stabiliteit zeker te stellen. De semi-democratische trekjes van het autocratische bestuur kunnen vorm krijgen door in de machtselite rond de nieuwe leider vertegenwoordigers van de diverse etnisch-religieuze belangengroeperingen toe te laten. Op deze wijze kan men tevens een zeker 'federatief karakter' bereiken, zonder echter het uiteenvallen van Irak te riskeren. Hoe dan ook is het waarschijnlijk dat van een wezenlijke zuivering van het omvangrijke bestaande staatsapparaat zal worden afgezien. Dit zou een ingrijpend proces zijn dat veel tijd gaat kosten en een jarenlange substantiële begeleiding (lees: politiek-militaire presentie) zou vergen, terwijl de uitkomst daarenboven ongewis is.

Bijdrage MIVD/AAR/RB2 voor CVIN van 9 december 2002

Land/regio

Irak

Titel/onderwerp

Iraakse reactie op de komst van de wapeninspecteurs

Samenvatting

Tot dusver heeft Irak zich bereidwillig opgesteld ten aanzien van de nieuwe VN-wapeninspecties. Enkel in formele memoranda aan de VN en in Iraakse media worden grieven kenbaar gemaakt. De aanhoudende activiteiten van de Iraakse luchtfweer tegen Amerikaanse / Britse gevechtstoestellen vormen geen schending van de recente resolutie 1441, aldus de VN. De inspecties vinden normaal doorgang zonder noemenswaardige problemen. Primaire doelstelling van Irak op dit moment is het voorkomen van een militaire interventie die een eind zou maken aan het regime. Het beleid zal er derhalve op gericht zijn tijd te winnen. In dit verband kan de lijst die Irak op 8 december aan de VN moet presenteren wel eens zeer omvangrijk zijn. In de daaropvolgende periode van evaluatie en inspectie door UNMOVIC kunnen de eerste barsten verschijnen in de Iraakse bereidheid tot samenwerking. Van prominente betekenis in zo'n situatie is de reactie van Hans Blix. Terwijl een deel van de internationale gemeenschap terughoudend staat tegenover een militaire interventie, is Blix zich bewust van de Amerikaanse druk ten aanzien van de activiteiten van UNMOVIC en de meermaals geuite wens het regime van Saddam Hoessein te beëindigen. Het is deze tweespalt in perceptie die Irak zal trachten uit te buiten tenelnde verdeeldheid te zaaien binnen de internationale gemeenschap.

Inleiding

(;) 'n vervolg op de notities "Irak: politiek-militaire situatie" (CVIN dd. 19 juni 2002), "Midden-Oosten: houding tegenover interventie in Irak" (CVIN dd. 30 augustus 2002) en "Irak: Dreiging van Nucleaire-, Radiologische, Biologische- en Chemische (NRBC) wapens" (CVIN dd. 20 september 2002) wordt hieronder ingegaan op de initiële Iraakse reactie op de hervatting van de VN-wapeninspecties.

Officiële reacties

) De Iraakse regering heeft haar reacties tot dusver beperkt tot formele memoranda van de hand van de minister van buitenlandse zaken, Naji Sabri, gericht aan de SGVN, Kofi Annan. In de brief van 23 november j.l. gaat Sabri uitvoerig in op de diverse bepalingen van UNSCR 1441 waarbij hij bij zijn tegenargumenten herhaaldelijk verwijst naar eerdere rapporten van UNSCOM en de IAEA. De strekking van het betoog is dat Irak weliswaar meent dat de resolutie vele tekortkomingen en onjuistheden bevat, maar dat Irak desondanks de nieuwe resolutie accepteert om niet in het vizier te geraken van "de extremisten van de VS-Administratie".

(^^) De controlevluchten van Amerikaanse / Britse gevechtstoestellen boven de noordelijke en zuidelijke no-fly zones (NFZ's) en de hieruit voortvloeiende schermutselingen behoren tot het normbeeld. De meeste confrontaties doen zich voor in de zuidelijke NFZ omdat daar ook de meeste vluchten uitgevoerd worden. Doorgaans reageren de Iraakse autoriteiten met formele notities aan de VN om te wijzen op het in hun ogen onrechtmatige karakter van de vluchten die niet op VN-resoluties gestoeld zouden zijn. In ieder geval oordeelde de SGVN

ontfangs dat de activiteiten van de Iraakse luchtverdediging geen schending inhouden van de recente resolutie 1441.

Reacties in de Iraakse media

( ) De Iraakse kranten staan zoals verwacht uitermate kritisch tegenover de nieuwe inspectieronde. In redactionele commentaren wordt de vrees geuit dat de VS zullen trachten de inspecties te beïnvloeden om een crisis te bewerkstelligen. Dit zou vervolgens de directe aanleiding kunnen vormen voor de VS om een militaire interventie te entameren. De aandacht gaat hierbij met name uit naar het optreden van de VN-inspecteurs waarvan de Iraakse media op voorhand aannemen dat zich hieronder personen bevinden met banden met Amerikaanse inlichtingendiensten.

Ervaringen in de praktijk

( ) Tot dusver verlopen de inspecties zonder problemen. UNMOVIC is nog niet op volledige sterkte – dit zal pas eind deze maand geschieden – en derhalve staan er dagelijks slechts twee inspectiebezoeken op het programma. De locaties die in de afgelopen dagen zijn bezocht zijn ook bekend uit de UNSCOM-periode en in die zin vormen de inspecties een voortzetting van de bestaande routine.

( ) Opmerkelijk is de (inmiddels door Irakese autoriteiten fel bekritiseerde) inspectie van één van de paleizen van Saddam Hoessin op dinsdag 3 december. Ofschoon ook tijdens de UNSCOM-periode paleizen zijn geïnspecteerd, was toentertijd een speciale regeling tussen de VN en Irak van kracht die – in tegenstelling tot nu – verrassingsinspecties uitsloot.

Beoordeling

( ) Het ziet er naar uit dat Irak vooralsnog medewerking zal verlenen aan het nieuwe VN-inspectieregime. Primaire doel op dit moment is het voorkomen van een militaire interventie die een eind zou maken aan het regime. Het beleid zal er derhalve op gericht zijn tijd te winnen in de hoop voldoende krediet op te kunnen bouwen in deze periode zodat indien zich een eerste hindernis aandient, dit niet onmiddellijk leidt tot militaire escalatie.

( ) In dit verband kan de lijst die Irak op 8 december moet presenteren (overigens is de interpretatie van de datum van 8 december niet onomstreden) wel eens zeer omvangrijk zijn zodat enerzijds de schijn van volledigheid wordt gesuggereerd en anderzijds het UNMOVIC veel tijd zal kosten om de informatie te verwerken en relevante locaties te inspecteren. Immers, de lijst moet alle instellingen, laboratoria, bedrijven en industrieën opsommen die op enigerlei wijze gerelateerd kunnen zijn aan de productie van massavernietigingswapens.

( ) In die daaropvolgende periode van evaluatie en inspectie door UNMOVIC kunnen de eerste barsten verschijnen in de Iraakse bereidheid tot samenwerking, zowel onbedoeld als opzettelijk. Onbedoeld in de zin dat UNMOVIC in zeer korte tijdsperiode in staat is – met voor de hand liggende hulp van de VS – aan te tonen dat de Iraakse lijst ernstig tekort schiet. Opzettelijk in de zin dat de Iraakse autoriteiten (eind januari-begin februari) mogelijk oordelen dat zij voldoende krediet hebben opgebouwd om de inspecteurs kleine plaagstoten uit te delen door tijdrovende discussies aan te gaan bij de toegangshekken van gevoelige locaties.

( ) Van prominente betekenis in zo'n situatie is de reactie van Hans Blix en UNMOVIC. Blix heeft al aangegeven dat, ofschoon Irak deze keer moet bewijzen onschuldig te zijn, hij niet bij kleine incidenten voetstoots zal concluderen dat sprake is van een "ernstige schending" zoals gesteld in resolutie 1441. Het is evident dat hij hiërmeê tegemoet komt aan de verlangens van een deel van de internationale gemeenschap die terughoudend staat

tegenover een militaire interventie. Tegelijkertijd is Blix zich bewust van de Amerikaanse druk (en sceptis) ten aanzien van de activiteiten van UNMOVIC en de meermalen geuite wens het regime van Saddam Hoessein te beëindigen. Het is deze tweespalt in perceptie die Irak zal trachten uit te buiten teneinde verdeeldheid te zaaien binnen de internationale gemeenschap.

Bijdrage MIVD/AAR/RB2 voor CVIN van 13 december 2002

Land/regio

Irak

Titel/onderwerp

Een toekomstig Iraaks bestuur

Samenvatting

Aangezien Irak in potentie de status van regionale grootmacht zal behouden, heeft het Westen een groot belang bij het karakter van de volgende Iraakse regering. Op basis van de beschikbare informatie en aanwijzingen is de inschatting dat een autocratisch bestuur met semi-democratische karakteristieken het meest voor de hand liggend is. Een autocratische leider kan voor langere tijd stabiliteit en een pro-westerse koers garanderen. De westerse geostrategische belangen (ook olie) zullen in dit scenario behartigd kunnen worden. Gelet op de religieus-etnische situatie en de diverse belangenverhoudingen ligt het in de lijn der verwachting dat de nieuwe leider een militaire achtergrond zal hebben. Een militaire bevelhebber kan als startpunt fungeren voor een nieuwe opbouw van Irak en zijn strijdkrachten. Dit is van belang om de zorg voor orde en stabiliteit weer zo snel mogelijk onder Iraakse verantwoordelijkheid te brengen tenaande aanwezige westerse eenheden in een minder kwetsbare positie te plaatsen. Het is onwaarschijnlijk dat er een wezenlijke zulvering van het omvangrijke bestaande staatsapparaat zal plaatsvinden. Dit zou een ingrijpend proces zijn dat veel tijd gaat kosten en een jarenlange substantiële begeleiding (lees: politiek-militaire presentie), terwijl de uitkomst daarenboven ongewis is.

Inleiding

( ) In de huidige internationale discussie over een eventuele militaire interventie in Irak is vooral aandacht geschonken aan de diverse modaliteiten van een dergelijke militaire operatie. Sinds kort spitst de vraag zich eveneens toe op de (gewenste) situatie ná het einde van het regime van Saddam Hoessein. Ofschoon op dit moment een militaire interventie nog allerminst vast staat, is het uitgangspunt van deze notitie een beeld te schetsen van een toekomstig bestuur in Irak ná een gewelddadige verwijdering van het huidige regime door militair ingrijpen van buitenaf.

Regeringsvorm

( ) Ongeacht de regeringsvorm zal Irak in de toekomst een belangrijke positie in de regio blijven innemen. Zijn geografische positie, olierijkdom, en watervoorraden impliceren dat Irak in potentie de status van regionale grootmacht zal behouden. Gelet op dit uitgangspunt heeft het Westen (en met name de VS) een groot belang bij het karakter van de volgende Iraakse regering.

( ) Indien de VS (en bondgenoten) *manu militari* het huidige regime ten val brengen, zullen zij tevens hun aandeel claimen in het bepalen van de aard van een nieuwe regering. Deze aanspraak kan echter enkel kracht bijgezet worden door een substantiële (militaire) aanwezigheid van eenheden van de VS en eventuele bondgenoten in de nasleep van een militaire interventie.

( ) Over de door de VS nagestreefde toekomstige regeringsvorm heeft de Amerikaanse regering weliswaar diverse uitspraken gedaan, maar concrete stappen en voorbereidingen komen nauwelijks aan het licht. Een duidelijke structuur in dit overleg en/of visie inzake een nieuw bestuur is nog niet gepresenteerd. In de afgelopen jaren hebben Amerikaanse functionarissen en instellingen contacten onderhouden met vertegenwoordigers van zowel binnen als buiten Irak opererende oppositiebewegingen.

( ) Tekenend is dat leden van de oppositie in het buitenland weinig optimistisch zijn over hun kansen om een rol te spelen in de nieuwe politieke arena. Zij erkennen dat hun machtsbasis in Irak zeer beperkt is en dat een regering met lokale buitenstaanders door de Iraken zelf als een *Fremdkörper* zal worden beschouwd en derhalve een non-starter is. Bovendien houdt de onderlinge verdeeldheid aan, ondanks beweringen van het tegendeel. Zo wakte de recente beslissing van het Pentagon om INC-leden militaire training te geven ontstentming bij de andere groeperingen. Wellicht

blijkt een individuele opposant in staat een politieke functie in de nieuwe regering te verkrijgen om de belangen van zijn clan of achterban te behartigen. Maar de kans dat één van de buitenlandse oppositiegroeperingen als entiteit een beslissende rol zal spelen, is gering.

( ) Tevens beseffen de VS dat de Koerdische partijen een te smalle basis voor grotere regeringsverantwoordelijkheid vormen, terwijl de Iraakse shiïeten en hun primaire vertegenwoordiger SCIRI met het nodige Amerikaanse wantrouwen bekeken worden vanwege de banden met Iran. Overigens bestaan ook binnen de shiïetische geloofsgemeenschap diverse belangengroepen wier rivaliteit een potentiële bron van geweld vormt.

( ) In het kort doen vier regeringsmodellen de ronde: a) een volwaardige democratie, b) een harde militaire dictatuur, c) een constitutionele monarchie en d) een autocratisch pro-westers bestuur met semi-democratische karakteristieken. Op basis van de beschikbare informatie en aanwijzingen is de inschatting dat de laatste optie de meest voor de hand liggende is. Dit brent het verwijt (in de media) met zich dat van een echte democratie geen sprake is, in weerwil van eerdere publiekelijke uitpraken van westerse regeringen. Een groot voordeel van een autocratisch bestuur is echter dat voor langere tijd stabiliteit en een pro-westerse koers verzekerd zouden kunnen zijn. De westerse geostrategische belangen (ook die) zullen in dit scenario behartigd kunnen worden. Een pro-westerse leider zal gevoelig zijn voor druk van zijn buitenlandse sponsors aan wie hij zijn leiderschap te danken heeft en die garant staan voor zijn voortbestaan.

( ) Voorts zou een dergelijk bestuur in die zin niet wezenlijk afwijken van de andere regimes in de regio. Een welwillende heerser met verstrekkende volmachten die regelmatig weinigzeggende verkiezingen organiseert, geen grootschalige slachtingen onder zijn eigen bevolking aanricht, zijn werkelijke macht uitoefent op basis van strijdkrachten en veiligheidsapparaat en na verloop van tijd plaatsmaakt voor een zorgvuldig voorbereide opvolger is een gangbaar verschijnsel. De buurlanden zullen geen bedenkingen hebben tegen een dergelijk regime in Irak.

( ) Het is niet denkbeeldig dat in de onmiddellijke nasleep van een militaire interventie een overgangsfase (1-2 jaar) aanbreekt, waarin aanvankelijk een tussenfiguur het formele gezag op zich zal nemen, ondersteund door de aanwezigheid van buitenlandse troepen en eventueel een VN-vertegenwoordiger. Deze Iraakse persoon moet beschikken over een hoge PR-waarde, zeker voor de (westerse) media, een symbolisch figuur zijn die in staat is in eerste instantie voor interne cohesie te zorgen en als een *primus inter pares* te fungeren. Uiteindelijk zal zo'n persoon echter slechts een boegbeeld zijn waarvan het nut op een gegeven moment achterhaald is.

( ) Er mag vanuit worden gegaan dat al in deze eerste fase een leider wordt gezocht met een zekere interne machtsbasis in relatie tot de Iraakse strijdkrachten, d.w.z. een persoon die zich momenteel in Irak bevindt. Gelet op de religieus-etnische situatie en de diverse belangenverhoudingen ligt het in de lijn der verwachting dat de nieuwe leider een militaire achtergrond zal hebben, wellicht een sunnietische (ex-)hoofdofficier of een als seculier bekend staande shiïetische officier zonder banden met Iran. Het is niet uitgesloten dat de VS al een lijst hebben klaarliggen met potentiële kandidaten om de rol van nieuwe Iraakse leider te vervullen, terwijl de betrokkenen daarvan nog niet eens op de hoogte zijn. Het prematuur bekendstellen van een dergelijke persoon zou prompt een (dade//jke) reactie van het huidige regime uitlokken.

( ) Dit gegeven kan van invloed zijn op het verloop van een eventuele Amerikaanse interventie. Immers, indien de VS zich richten op een persoonlijkheid uit de Iraakse strijdkrachten zullen zij tijdens de militaire operaties hiermee rekening houden. Het valt niet uit te sluiten dat daartoe met bepaalde Iraakse eenheden bewust geen confrontatie zal worden aangegaan indien deze eenheden eveneens het directe gevecht mijden. Zowel de betreffende bevelhabber van deze Iraakse eenheid als ook de eenheid zelf kunnen na de verwijdering van Saddam Hoessein dan als startpunt fungeren voor de wederopbouw van Irak en zijn strijdkrachten. Dit is van belang om de zorg voor orde en stabiliteit weer zo snel mogelijk onder Iraakse verantwoordelijkheid te brengen teneinde aanwezige westerse eenheden in een minder kwetsbare positie te plaatsen.

( ) Vanzelfsprekend zal een dergelijke machthebber zich niet de meedogenloze repressie van Saddam Hoessein kunnen veroorloven, maar Realpolitik in dit land en in deze regio roept het een zekere bereidheid om geweld te gebruiken teneinde de gewenste stabiliteit zeker te stellen. De semi-

democratische trekjes van het autocratische bestuur kunnen vorm krijgen door in de machtselitte rond de nieuwe leider vertegenwoordigers van de diverse etnisch-religieuze belangengroeperingen toe te laten. Op deze wijze kan men tevens een zeker "federatief karakter" bereiken, zonder echter het uiteenvallen van Irak te riskeren. Hoe dan ook is het waarschijnlijk dat van een wezenlijke zulvering van het omvangrijke bestaande staatsapparaat zal worden afgezien. Dit zou een ingrijpend proces zijn dat veel tijd gaat kosten en een jarenlange substantiële begeleiding (tees: politiek-militaire presentie), terwijl de uitkomst daarenboven ongewis is.

Aan Zie verzendlijst

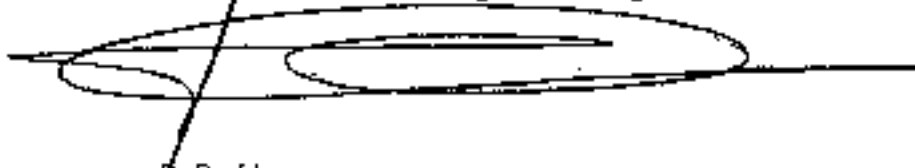
Bezoekadres:
FrederikKazerne, Gebouw 35
Van der Burchlaan 31
Postadres:
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Datum 12 december 2002
Oms. kenmerk DIS2002021577
Onderwerp Irak Toekomstperspectieven

Stafnr
ARR203
Telefoon
Fax

1. In bijlage bied ik u een notitie aan over mogelijke ontwikkelingen in Irak na een eventuele militair interventie. Deze notitie is toegespitst op relevante aspecten die van belang zijn voor een niet Iraaks bestuur en de hieruit voortvloeiende politiek-strategische consequenties.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

B. Dedden
Generaal-majoor der Infanterie

IRAK: TOEKOMSTPERSPECTIEVEN

Stellar:

APR203

Telefoon:

Fax:

MDTN:

Inhoud

1.	SAMENVATTING	3
2.	INLEIDING	4
3.	DIRECTE GEVOLGEN VAN INTERVENTIE	4
3.1	Ineenstorting openbaar gezag / afrekening	4
3.2	Vluchtelingenstromen	5
4.	NIEUWE ORDE	6
4.1	Potentiële Iraakse spelers in de politieke arena	6
4.1.1	Oppositiegroeperingen binnen Irak	6
4.1.2	Oppositiegroeperingen buiten Irak	7
5.	REGIONALE BELANGEN	7
5.1	Turkije	7
5.2	Iran	8
5.3	Saudi-Arabië	10
5.4	Jordanie	11
5.5	Syrië	12
6.	BEOORDELING / LANGERE TERMIJNVISIE	13
6.1	Regeringsvorm	13
6.2	Politiek-strategische implicaties	18

1.

SAMENVATTING

Direct na de ineenstorting van het regime is een ineenstorting van de openbare orde niet denkbeeldig. Tijdens deze fase moet ernstig rekening gehouden worden met een bloedige afrekening met aan het regime gelieerde personen en instanties. Grootschalige verplaatsingen van burgers kunnen eveneens een ernstig probleem vormen tijdens en ná militaire operaties.

De etnisch-religieuze diversiteit van de Iraakse bevolking vindt haar weerslag in de oppositiegroeperingen in binnen- en buitenland. Afgezien van hun mate van succes zijn de Patriotische Unie van Koerdistan en de Koerdische Democratische Partij de primaire oppositie in Irak. In beginsel verbindt de vanuit het buitenland ogerende groeperingen en dissidenten enkel het verzet tegen het regime van Saddam Hoessein.

De directe buurlanden volgen de ontwikkelingen rond Irak in grote spanning. Turkije zet zich vooral scherp voor de repressies voor het Koerdische vraagstuk na een militaire interventie in Irak. Een verdeelde leiding in Iran steunt de VN in het streven naar ontwapening van Irak. Saudi-Arabië is bezorgd over de rol van de Iraakse olie op de Internationale markt en de politiek-strategische implicaties op de lange termijn. Jordanië bereidt zich voor het hoofd te bieden aan problemen rond zijn olievoer en de interne veiligheid. Syrië realiseert zich dat een Amerikaanse aanwezigheid in Irak zijn militaire omsingeling behelst.

Ongeacht de regeringsvorm zal Irak in de toekomst een belangrijke positie in de regio blijven innemen en in potentie de status van regionale grootmacht behouden. Over de toekomstige regeringsvorm doen zich een aantal opties voor, waarvan die van een mild autocratisch bestuur de meest voor de hand liggende is. Gelet op de diverse belangenverhoudingen ligt het in de lijn der verwachting dat na een overgangperiode de uiteindelijke leider een militaire achtergrond zal hebben. Het verdient de voorkeur de zorg voor orde en stabiliteit weer zo snel mogelijk onder Iraakse verantwoordelijkheid te brengen teneinde aanwezige westerse eenheden in een minder kwetsbare positie te plaatsen.

Uit de eventuele verwijdering van het regime van Saddam Hoessein en de installering van een pro-westerse bestuur vloeien enkele politiek-strategische consequenties voort die van wezenlijk belang zijn voor de regio en het Westen. In de eerste plaats zal door een pro-westerse machtswisseling in Bagdad de geografische omsingeling voltooid zijn van zowel Iran als ook Syrië. In de tweede plaats komen de aanzienlijke oliereserves van Irak ter beschikking van de internationale oliemarkt. In de derde plaats is het niet uit te sluiten dat diverse landen in de regio zich op den duur terughoudender zullen opstellen tegenover de 'strijd tegen het internationale terrorisme'.

2. INLEIDING

In de huidige internationale discussie over een eventuele militaire interventie in Irak is vooral aandacht geschonken aan de diverse modaliteiten van een dergelijke militaire operatie. Sinds kort spitst de vraag zich eveneens toe op de (gewenste) situatie ná het einde van het regime van Saddam Hoessein.

Ofschoon op dit moment een militaire interventie nog allerminst vast staat, is het uitgangspunt van deze notitie een beeld te schetsen van toekomstige ontwikkelingen in en rond Irak ná een gewelddadige verwijdering van het huidige regime door militair ingrijpen van buitenaf. Hierbij wordt summier ingegaan op de situatie direct na een militaire interventie en wordt langer stilgestaan bij de politiek-militaire implicaties op de langere termijn en de belangen van de landen in de regio daarbij. Vanzelfsprekend zal het speculatieve karakter van de beschouwing toenemen naarmate verder in de toekomst gekeken wordt.

3. DIRECTE GEVOLGEN VAN INTERVENTIE

3.1 Ineenstorting openbaar gezag / afrekening

Op het moment dat duidelijk wordt dat het huidige regime zich in het eindstadium van zijn doodsstrijd bevindt, neemt de kans op een revolte van de bevolking sterk toe. In deze fase van zich aan de strijd onttrekkende Iraakse (para)militaire eenheden, burgers die wegvuchten van de frontgebieden, en opduikende oppositionele elementen, is een ineenstorting van de openbare orde niet denkbeeldig. Tijdens deze fase moet ernstig rekening gehouden worden met een bloedige afrekening met aan het regime gelieerde personen en instanties. Hierbij moet in de eerste plaats gedacht worden aan de directe kring van hooggeplaatste functionarissen in Bagdad, al dan niet behorend tot de familieleden van Saddam Hoessein. Het betreft hier zowel zijn beide zonen Uday en Qusay, zijn neef Ali Hasan al-Majid, alsook jarenlange medewerkers zoals Taha Yasin Ramadhan, Izzat Ibrahim al-Duri en Tariq Aziz. Wellicht zullen enkelen weten te ontsnappen door asiel aan te vragen in Arabische landen, maar de daaropvolgende Amerikaanse druk op die gastlanden om hen uit te leveren zal groot zijn.

Andere doelwitten van zowel georganiseerd (zijdens de oppositie) als ongeorganiseerd (zijdens de bevolking) geweld zullen instanties zijn die een rol hebben gespeeld bij het in stand houden van het repressieve veiligheidssysteem. Hierbij valt te denken aan (organen van) de Ba'ath-partij, de *Fedayeen Saddam*, de *Mujahideen Khatiq* organisatie (MKO), en de verschillende veiligheidsdiensten. Dergelijke onlusten kunnen zich af voordoen in de gebieden waar het regime zijn gezag definitief verloren heeft en lokale autoriteiten zijn uitgeschakeld, terwijl in Bagdad nog (sporadisch) gevochten wordt.

3.2

Vluchtelingenstromen

Grootschalige verplaatsingen van burgers kunnen een ernstig probleem vormen tijdens en na militaire operaties, en voor de handhaving van de openbare orde. Het betreft hier niet alleen personen die het strijdtoneel ontvluchten, maar tevens bevolkingsgroepen die willen terugkeren naar hun oorspronkelijke woongebied. De precare humanitaire omstandigheden die hiermee gepaard gaan, kunnen nog eens verslechteren indien gebieden getroffen zijn door brandende olievelden of de inzet van massavernietigingswapens.

Als gevolg van een politiek-geïnspireerd bevolkingsbeleid zijn er in Irak ca. 900.000 zogenaamde *internally displaced persons (IDP)*. Sinds de jaren 70 van de vorige eeuw heeft het Ba'ath-regime diverse campagnes uitgevoerd waarbij veel Koerden met geweld uit hun dorpen werden verdreven om naar andere gebieden in Irak te verhuizen. Ook andere Iraakse bevolkingsgroepen, zoals Turkmene en shiïeten, zijn met geweld of door slechte economische omstandigheden van hun oorspronkelijke woongebied verdreven. Voorts bevinden zich op dit moment grote aantallen Iraakse vluchtelingen in het buitenland, met name in Iran (meer dan 500.000) en Saudi-Arabië (meer dan 5000). Er verblijven tevens veel Iraakzen in de buurlanden vanwege sociaal-economische redenen (zoals in Jordanië).

Enkele buurlanden hebben inmiddels voorbereidingen getroffen om eventuele nieuwe vluchtelingenstromen te controleren. Daar de meeste inwoners in het (noord)oostelijke deel van het land wonen, zijn vooral Iran en Turkije betroffen. Turkije heeft aangegeven zijn militaire presentie in Noord-Irak uit te breiden om een eventuele grensoverschrijdende humanitaire catastrofe van wanordelijk vluchtende Koerden in het besneeuwde grensgebied van Irak en Turkije, zoals in 1991, te voorkomen. Inlichtingenbronnen geven aan dat ook Syrië zijn militaire presentie aan zijn oostgrens heeft versterkt.

Iran gaf in eerste instantie bij monde van zijn minister van Binnenlandse Zaken aan, dat zijn land – gebat op de ervaringen met Afghaanse vluchtelingen – Iraakse vluchtelingen enkel in het uiterste geval wil opvangen in het grensgebied, maar niet wil toelaten tot het binnenland. Inmiddels bereidt Iran, in samenwerking met VN-organisaties, zich voor op de komst van zo'n 150.000 Iraakzen. Ofschoon er aanwijzingen zijn dat de vluchtelingen wellicht toch ook in Iran worden toegelaten, zullen zij voor een groot gedeelte op Iraaks grondgebied worden gehuisvest. Dit heeft te maken met de vrees van Teheran voor interne destabilisering. Immers, de aanwezigheid van verschillende etnische en religieuze groepen uit Irak kan tot spanningen met de Iraanse bevolking leiden. Negatieve ervaringen met de vele honderdduizenden Afghaanse vluchtelingen in Iran spelen een rol bij deze Iraanse opstelling.

4. NIEUWE ORDE

4.1 Potentiële Iraakse spelers in de politieke arena

4.1.1 Oppositiegroeperingen binnen Irak

- Zoals bekend is de samenstelling van de Iraakse bevolking allerm minst homogeen. Etnische scheidslijnen (80% Arabieren, 15% Koerden, 5% Turkmens en oengens) en religieuze scheidslijnen (65% shi'itisch, 30% sunnitsch, 5% christen en overigen) lopen door elkaar heen. Deze diversiteit vindt haar weerslag in de (tientallen) oppositiegroeperingen in binnen- en buitenland.

Afgetoet aan hun mate van succes vormen de Patriotische Unie van Koerdistan (PUK) o.l.v. Jalal Talabani en de Koerdische Democratische Partij (KDP) o.l.v. Masoud Barzani de primaire oppositie in Irak. Met politieke en militaire rugdekking van de VS en Groot-Brittannië controleren zij de facto Noord-Irak. Gezamenlijk kunnen zijn ca. 67.000 redelijk getrainde maar overwegend lichtbewapende strijders op de been brengen. Best uitgerust en opgeleid zijn de speciale eenheden van de KDP (ca. 3500) en de PUK (ca. 2500).

De KDP heeft in het achtentwintigste decennium een goede werkrelatie onderhouden met noorderbuur Turkije, maar in de loop van dit jaar zijn de betrekkingen verzuurd. Voornaamste reden hiervoor waren de verklaringen van de KDP omlant een verregaande autonomie van Noord-Irak, hetgeen in Ankara veel ergernis opwakte. De PUK onderhoudt nauwere banden met oosterbuur Iran. De onderlinge rivaliteit, voortkomend uit tribale, ideologische en persoonlijke geschillen, veroorzaakt een aanhoudende latente animositeit tussen deze twee Koerdische groeperingen.

In het overwegend shi'itische Zuid-Irak opereert het *Badr Corps*, de militaire arm van de *Supreme Council for Islamic Revolution in Iraq* (SCIRI, o.l.v. ayatollah Bakr al-Hakim). Weliswaar beschikt deze shi'itische groepering formeel over ca. 10.000 strijders, maar die bevinden zich praktisch allemaal in sponsorland Iran. De eigen slechte opleiding en de militaire overmacht van het centrale regime hebben deze eenheid genoopt zich te beperken tot (veelal nachtelijke) *hit-and-run* acties in het grensgebied tussen Irak en Iran. Tot dusver zijn de aanwezige reguliere Iraakse strijdkrachten (111 Corps met drie divisies) capabel genoeg gebleken om de veiligheidssituatie onder controle te houden.

Naast deze drie prominente groeperingen bestaan er diverse andere oppositiebewegingen in Irak die echter militair-politiek gezien een ondergeschikte rol spelen in de huidige context. In Noord-Irak zijn dat zowel radicaal-islamitische (*Ansar al-Islam*, Islamitische Beweging van Koerdistan, Islamitische Groep van Koerdistan) alsook seculiere (Koerdische Communistische Partij, Koerdische Sociaal-Democratische Partij, Koerdische

Conservatieve Partij) organisaties. In Zuid-Irak beschikt de shi'itische al-Da'wa partij over enige aanhang, maar haar invloed lijkt gering.

4.1.2

Oppositiegroeperingen buiten Irak

In de afgelopen decennia heeft een bont gezelschap Iraakse ballingen zich gemeld in het buitenland om van daaruit te ageren voor een regeringswisseling in Irak. Achtergrond, ideologische overtuiging en politieke denkbeelden verschillen vaak in hoge mate. In beginsel verbindt deze groeperingen en dissidenten enkel het verzet tegen het regime van Saddam Hoessein.

Publicitair het meest op de voorgrond tredend is het Iraaks Nationaal Congres (INC) o.l.v. Ahmad Chalabi. Het INC is eigenlijk een conglomeraat waarin verschillende oppositiegroeperingen zitting hebben, waaronder de hierboven genoemde KDP, PUK en SCIRI. Chalabi is een omstreden persoon: afkomstig uit een rijke shi'itische familie die in 1958 (na de val van het Hashemitische koningshuis) het land verliet, in Jordanië justitieel vervolgd wegens verdulsteling, een handige prater en onderhandelaar. In de VS heeft hij veelal steun gevonden bij het Congres en het Pentagon, terwijl de CIA en het ministerie van Buitenlandse Zaken hem naar verluidt minder waarderen.

Laatstgenoemde twee instanties zien meer in Ayad Allawi, de voorzitter van het Iraakse Nationale Akkoord (INA). Allawi, een shi'it die in de jaren '70 Irak verliet, heeft in 1990 het INA opgericht die deels bestaat uit overgelopen officieren van de Iraakse strijdkrachten en het veiligheidsapparaat. In 1996 mislukte een INA-couppoging als gevolg van een succesvolle infiltratie door het Iraakse veiligheidsapparaat. INA claimt over aanhang te beschikken onder sunnietische legerkringen in Irak.

Voorts heeft de *Constitutional Monarchy Movement* (CMM) in de afgelopen maanden de nodige aandacht in de media getrokken. Deze organisatie was – naast KDP, PUK, SCIRI, INC en INA – de zesde groepering die eerder dit jaar door Washington was uitgenodigd voor discussies over Irak. Leider is *sharif* Ali bin al-Hussein, een in 1958 geboren neef van de toenmalige koning, en gevlucht in 1958 na de val van de monarchie. De CMM beoogt het herstel van de monarchie in Irak.

5. REGIONALE BELANGEN

5.1 Turkije

Naast negatieve economische (stopzetting handelsverkeer) en sociale (vluchtelingen) gevolgen zet Turkije zich vooral schrap voor de repercussies op het Koordische vraagstuk van een militaire interventie in Irak. Zoals bekend heeft Turkije fundamentele

bezwaren tegen een vergaande Koerdische autonomie, zowel in eigen land als in zijn buurlanden.

De als gevolg van de Golfoorlog ontstane situatie in Noord-Irak, waar de Koerdische partijen een semi-autonoom gebied controleren, heeft Turkije slechts met moeite kunnen accepteren. Het wegvallen van het Iraakse centrale gezag over dit gebied, heeft Turkije ten dele gecompenseerd door een eigen permanente militaire aanwezigheid in het Turks-Iraakse grensgebied. Indien een militaire interventie plaatsvindt tegen Saddam Hoessein, bestaat gerade kans dat Turkije - na coördinatie met de VS - zijn militaire presentie zal versterken om zijn bezwaren tegen een eventueel onafhankelijkheidsstreven van de Iraakse Koerden kracht bij te zetten. Tegelijkertijd kunnen in die situatie mogelijke vluchtelingenstromen al op Iraaks grondgebied opgevangen worden.

Voor de toekomst houdt Turkije vast aan de eenheidsstaat Irak. Een federatieve staatsvorm in Irak zal Ankara op voorhand afwijzen indien dit uitmond in een grote mate van autonomie voor de Koerden in Noord-Irak. Dit geldt helemaal als het olierijke Kirkuk onder Koerdisch bestuur zou komen. De Turkse leiding is bezorgd over de uitstraling die een dergelijke ontwikkeling zou kunnen hebben op de eigen Koerdische bevolkingsgroep. Gelet op dit uitgangspunt zal Turkije waarschijnlijk de voorkeur geven aan een nieuw (militair) bewind in Bagdad dat krachtig het eigen grondgebied controleert. Vanzelfsprekend verwachten de Turkse autoriteiten ook dat met een sterk centralistisch Iraaks bestuur uitstekende handelsbetrekkingen kunnen worden aangeknoopt na de enorme inkomstenderving in de afgelopen twaalf jaar.

5.2

Iran

De Franse buitenlandse politiek wordt op hoofdlijnen bepaald door de politiek dominante groep van 'conservatieven', met als hoogste gezaghebber Opperste Leider (tevens opperbevelhebber der strijdkrachten) Khamenei. Dit beleid wordt, in het kader van het nationale veiligheidsbeleid, afgestemd in de Opperste Nationale Defensieraad, waarin de conservatieven tezamen met de militaire leiding ook domineren. Dit betekent dat de rol van de regering van president Khatami, met name van minister van Buitenlandse Zaken Kharrazi, voornamelijk uitvoerend is.

De 'conservatieven' waken er namelijk voor dat het hervormingsgerichte beleid van Khatami, zoals dit al enige tijd tot uitdrukking komt op economisch gebied, niet leidt tot een nieuwe openheid in de buitenlandse politiek. In het bijzonder de geestelijken onder de 'conservatieven' zijn bevreesd voor buitenlandse invloeden, omdat die het islamitische karakter van Iran zouden kunnen ondermijnen en zijn politieke ongebondenheid kunnen beïnvloeden. Met deze, principiële, onafhankelijke opstelling legitimeert het islamitische bewind, en vooral de clerus, zich tegenover de bevolking.

Tegen deze achtergrond voert Iran met betrekking tot de kwestie Irak een politiek van "actieve neutraliteit". Teheran is van mening dat ontwapening van Irak zeker moet

plaatsvinden, omdat zijn eventueel bezit van massavernielingswapens een gevaar voor de buurlanden vormt. Iran refereert hier aan de inzet door Irak van chemische wapens in de oorlog van 1980-1988. In dit opzicht steunt Iran, in eerste aanleg, de diplomatieke lijn van de VNVR en derhalve ook de huidige UNMOVIC-missie. De boodschap van Teheran aan Bagdad is dat men de kans die de VN biedt om oorlog te voorkomen niet moet missen. Mochten eventuele negatieve bevindingen van UNMOVIC naar het oordeel van de VNVR aanleiding geven tot een militaire reactie onder VN-Vlag, dan zal Iran dit besluit respecteren.

Echter, als het gaat om de positie van regime-Saddam Hoessein dient in de visie van Iran het Iraakse volk zelf te beslissen en moeten andere mogendheden (bedoeld wordt primair de VS) niet op eigen gezag ingrijpen. Iran benadrukt dat het verwijderen van het regime-Saddam Hoessein niet tot de verantwoordelijkheid van de VN behoort. De dreigende militaire interventie in Irak door de VS met het oogmerk Saddam Hoessein af te zetten, wijst Teheran dan ook van de hand, te meer omdat dit een regionale crisis met zich kan brengen. Bij een escalatie zou ook de eigen territoriale integriteit in gevaar kunnen komen, is de opvatting in Teheran.

Dit is althans het officiële standpunt van Iran naar buiten. In de praktijk ziet het er echter naar uit dat Iran op zeker moment stilzwijgend zal instemmen met een geallieerde militaire operatie om het regime-Saddam Hoessein ten val te brengen. Dit alfoert al om een toekomstige hernieuwde militaire dreiging van zijn erfvijand te voorkomen. Hierbij moet worden aangetekend dat Irak, ondanks de verliezen in de Golfoorlog, nog steeds over meer pantservoertuigen en tanks beschikt dan Iran.

Voorts willen de 'conservatieven' de kans op een, zij het indirecte, revanche op Saddam Hoessein als uitvloeisel van de oorlog met Irak niet zonder meer laten lopen. Ook heerst in Teheran de overtuiging dat samenwerking met een (alk) nieuw bewind in Bagdad de positie van Iran in de Golfregio ten goede komt. Wat, in regionaal opzicht, tevens een rol speelt is, dat de 'conservatieven' zijn teruggekomen op hun relatief terughoudende opstelling zoals in Afghanistan. Men is tot de conclusie gekomen dat dit uiteindelijk voor Iran te weinig heeft opgeleverd. In deze zin is van betekenis dat Iran sedert enige tijd de banden met GCC-lidstaten met succes aanhaalt.

Tenslotte speelt in Teheran de opvatting dat men de mogelijkheid om, via enigerlei betrokkenheid bij een geallieerde campagne tegen Irak (vooral onder VN-vlag), de relaties met het Westen te verbeteren niet voorbij moet laten gaan. De gedachte is dat (al dan niet met stilzwijgende) medewerking met de VN / VS in het voordeel van Iran werkt, omdat Washington als tegenprestatie zijn verzet tegen het Iraanse lidmaatschap van de WTO mogelijk zou willen staken. Sterker, de VS zouden als reactie hierop een dialoog met Iran kunnen aangaan, wat uiteindelijk kan resulteren in het opheffen van de Amerikaanse economische sancties tegen Iran.

Tegen deze achtergrond lijkt vooralsnog de algemeen heersende opvatting in Teheran, dat eerst duidelijk moet worden waartoe het besluit van de VN-Veiligheidsraad (UNMOVIC-mandaat) en de opstelling van de VS tegen Irak zullen leiden, alvorens een oppoetun-besluit kan worden genomen. Kan wil in ieder geval voorkomen dat Irak als gevolg van een geallieerde interventie desintegreert en er chaos ontstaat die een uitstraling kan hebben (op oppositionele groepen) in Iran.

5.3

Saudi-Arabië

De Saudische zorgen over de kwestie Irak variëren van onzekerheden op economisch tot intern veiligheidspolitiiek en politiek-strategisch terrein. Een militaire interventie zal de stabiliteit van de olieprijs beïnvloeden hetgeen nadelig is voor de precare economische omstandigheden waarin het koninkrijk zich bevindt. Weliswaar zal de olieprijs in eerste instantie stijgen, maar daarna kan een scherpe daling inzetten. De inkomsten van 's werelds grootste olieproducent zijn relevant voor de interne veiligheidsituatie omdat het Saudische staatsbestel grotendeels berust op het kopen van loyaliteit. Stamhoofden en koranschriftgeleerden worden ingekapseld in het bestuurssysteem door benoemingen in goedbetaalde, maar betekenisloze functies. Dit vrijgevig clientelasysteem drukt zwaar op de begroting waarin fluctuaties in de olieprijs flinke gaten kunnen slaan. Juist in de huidige situatie met een verhoogde kans op onrust onder de eigen bevolking is beperkte financiële armsgewens.

Op de langere termijn is Saudi-Arabië bezorgd over de rol van de Iraakse olie op de internationale markt. Irak beschikt over de omvangrijkste olievoorraden ter wereld na Saudi-Arabië. Hoewel Irak momenteel olie produceert buiten het oliekartel OPEC om, is Irak nog steeds lid van deze organisatie waarin Saudi-Arabië een prominente rol speelt. Recent is in de media door onder meer Iraakse opposanten geopperd dat Irak wellicht zal uitreden na het verdwijnen van Saddam Hoessein. Zonder de Iraakse olie zou de rol van OPEC op de internationale oliemarkt, en in het verlengde hiervan van Saudi-Arabië, wezenlijk verzwakken.

Daar komt bij dat deze Iraakse olie na een regimewisseling voor een belangrijk deel door de VS opgekocht zal worden. Saillant is dat ook in de afgelopen jaren rond de 70% van de op dit moment bescheiden Iraakse olieproductie na doorverkoop in de VS terecht kwam. Riyad vreest dat een groter aandeel van Iraakse olie ten koste zal gaan van het eigen aandeel op de Amerikaanse markt, waardoor de politiek-strategische band met de VS verder onder druk zou komen te staan. Hiermee zou de strategische positie van Saudi-Arabië verzwakken, ook tegenover de ideologische tegenstander Iran.

Ten aanzien van de toekomst van Irak geldt dat Saudi-Arabië net als de andere landen in de regio streeft naar het behoud van de territoriale integriteit van Irak. Zoals Turkije de aspiraties van de Iraakse Koerden met wantrouwen gadeslaat, zo koestert Saudi-Arabië ergwaan tegen een vergaande politieke emancipatie van de Iraakse shi'ieten. Niet alleen zou Iran daarmee zijn invloed in Irak kunnen vergroten, maar tevens is de Saudische

leiding beducht voor het uitstralingseffect naar de shiëetische bevolkingsgroep in het oerlijke oosten van Saudi-Arabië. Uit inlichtingen blijkt dat met Iran een akkoord bereikt is over het tegengaan van een dergelijke ontwikkeling.

Saudi-Arabië zal na de val van Saddam Hoessein opteren voor een nieuwe sterke man, bij voorkeur met een sunnietische achtergrond. Uit historische gronden zal Saudi-Arabië afwijzend staan tegenover de terugkeer van het Hashemietische koningshuis in Irak.

5.4 Jordanië

Jordanië heeft om verschillende redenen grote belangen bij een soepele afwikkeling van de kwestie Irak. In de eerste plaats is het land voor zijn energievoorziening geheel afhankelijk van goedkope (en deels gratis aangeleverde) Iraakse olie. Tijdens een militair conflict zal die olieaanvoer stoppen, waardoor Jordanië na verloop van tijd gedwongen zal zijn elders olie te betrekken tegen (een hoge) marktprijs. Teneinde deze ontwikkeling te voorkomen heeft Jordanië een noodvoorraad aangelegd en met Koeweit overleg gevoerd over een oliefonds in een poging de ergste klappen op te vangen.

In de tweede plaats vrezen de Jordaanse autoriteiten onlusten onder de eigen bevolking die goeddeels van Palestijnse afkomst is (>60%). De perceptie dat Irak zich als enig Arabische land verzet tegen de hegemonie van de VS (en van Israël in het verlengde daarvan) en zich opwerpt als voorvechter van de Palestijnse zaak, heeft vooral weerklank gevonden in de grote Palestijnse vluchtelingenkampen rond Amman. Hoe langer het militaire conflict in Irak zal duren, hoe groter de kans op radicalisering van delen van de Jordaanse bevolking.

Het Jordaanse veiligheidsapparaat zal hard ingrijpen indien de onlusten een onaanvaardbare omvang en intensiteit krijgen. De verwachting is dat de betreffende diensten en de strijdkrachten voldoende capabel zijn om destabiliserende ontwikkelingen te voorkomen. De Jordaanse koning zal mogelijk ook de huidige premier opofferen en hem vervangen door een nieuwe vertrouwenling.

In weerwil van diverse speculaties in de (westerse) media over een terugkeer van het Hashemietische koningshuis in Irak, ziet de Jordaanse leiding in ieder geval niets in dit voornemen. Men is van mening dat het optreden van de Jordaanse ex-kroonprins Hassan op een oppositiebijeenkomst eerder dit jaar in de VS voor diens eigen rekening is. Hierbij dient te worden opgemerkt dat prins Hassan sinds het aantreden van koning Abdulfah aanvang 1999 geen enkele rol meer speelt in de politieke arena van Jordanië.

Samengevat komt het erop neer dat Jordanië hoopt op een militaire operatie van korte duur en geringe intensiteit (met zo weinig mogelijk burgerslachtoffers), gevolgd door een korte overgangperiode waarin de eenheidsstaat Irak behouden blijft. Een uiteenvallend Irak zou inhouden dat de olieoever niet snel hersteld wordt en bovendien met andere partijen (Koerden?) onderhandeld moet worden. Het karakter van de nieuwe Iraakse

regering is voor Jordanië van mindere zorg, zolang deze kan zorgen voor rust en stabiliteit in het land. Daarnaast zal de Jordaanse leiding geen bezwaren koesteren tegen een nieuwe autocratische Iraakse (sunnitische) machthebber die voortkomt uit de strijdkrachten.

5.5

Syrië

- Vanzelfsprekend is Syrië niet enthousiast over een eventuele Amerikaanse interventie in Irak. Naast het substantiële verlies van inkomsten uit de illegale doorvoer van Iraakse olie vrees't Damascus dat een Amerikaanse aanwezigheid aan zijn oostflank zal leiden tot een – geografisch gezien – militaire omsingeling. Voorts is het bewind bezorgd dat het met geweld verwijderen van een in Amerikaanse ogen onwettig regime een precedent zou kunnen vormen voor mogelijke actie op termijn tegen Syrië.

Met Israël aan zijn zuidwestflank als de primaire strategische vijand, heeft Syrië belang bij een stabiel Irak. Een uiteenvallend Irak en de daarmee gepaard gaande chaos zou negatieve gevolgen hebben voor de stabiliteit in de regio en derhalve tevens voor Syrië. Bovendien smaakt het economische gewin dat Syrië in de laatste twee jaren geboekt heeft door het aanhalen van de lange tijd koude betrekkingen met Bagdad naar meer. Ook met een nieuwe leiding in Bagdad hoopt Syrië zijn handelsbelangen veilig te kunnen stellen.

Een geheel andere kwestie is de waterproblematiek. Samen met Irak en Turkije vindt, zij het onregelmatig, overleg plaats over de grote grensoverschrijdende rivieren Eufraat en Tigris. De moeizame relaties met zowel Turkije als ook Irak in de afgelopen twintig jaar hebben constructieve en structurele afspraken in de weg gestaan. Sinds twee jaar is de verhouding met Turkije verbeterd hetgeen tevens uitmondde in betere waterafspraken. Syrië verwacht met een opvolger-regime in Irak eveneens tot een betere dialoog te komen.

Uit diverse rapportages blijkt dat Syrië op verschillende terreinen door de VS gerustgesteld is. Zo zou Washington aan president Assad hebben verzekerd dat Syrië niet het volgende doelwit zal vormen in de campagne tegen het internationale terrorisme. Ook zou rekening gehouden worden met Syrische handelsbelangen. Hoewel afgewacht moet worden in hoeverre deze Amerikaanse toezeggingen bewaarheid zullen worden, heeft het Witte Huis zich in september wel verzet tegen een wetsvoorstel van het Amerikaanse Congres waarin sprake is van politieke en economische sancties tegen Syrië.

Wat betreft de aard van de nieuwe heerser in Bagdad, zal Syrië geen moeite hebben met een autocratisch bestuur in dat land. De voorkeur zal hierbij uitgaan naar een sterke persoonlijkheid uit de Iraakse strijdkrachten met zo min mogelijk connecties met de Iraakse Ba'ath-partij. De ideologische strijd tussen de twee Ba'ath-richtingen heeft de bilaterale betrekkingen decennialang fundamenteel belast. Het verdwijnen van de

Iraakse tak zal binnenskamers in Damascus als een zachte overwinning worden beschouwd.

6. BEOORDELING / LANGERE TERMIJNVISIE

Ongeacht de regeringsvorm zal Irak in de toekomst een belangrijke positie in de regio blijven innemen. Zijn geografische positie, olierijkdom, en watervoorraden impliceren dat Irak in potentie de status van regionale grootmacht zal behouden. Gelet op dit uitgangspunt heeft het Westen (en met name de VS) een groot belang bij het karakter van de volgende Iraakse regering.

6.1 Regeringsvorm

Indien de VS (en bondgenoten) *manu militari* het huidige regime ten val brengen, zullen zij tevens hun aandeel claimen in het bepalen van de aard van een nieuwe regering. Deze aanspraak kan echter enkel kracht bijgezet worden door een substantiële (militaire) aanwezigheid van eenheden van de VS en eventuele bondgenoten in de nasleep van een militaire interventie.

Over de door de VS nagestreefde toekomstige regeringsvorm heeft de Amerikaanse regering weliswaar diverse uitspraken gedaan, maar concrete stappen en voorbereidingen komen nauwelijks aan het licht. In de afgelopen jaren hebben Amerikaanse functionarissen en instellingen contacten onderhouden met vertegenwoordigers van zowel binnen als buiten Irak opererende oppositiebewegingen. Een duidelijke structuur in dit overleg en/of visie inzake een nieuw bestuur is nog niet gepresenteerd.

Tekenend is dat leden van de oppositie in het buitenland weinig optimistisch zijn over hun kansen om een rol te spelen in de nieuwe politieke arena. Zij erkennen dat hun machtsbasis in Irak zeer beperkt is en dat een regering met totale buitenstaanders door de Iraken zelf als een *Fremdkörper* zal worden beschouwd en derhalve een *non-starter* is. Bovendien houdt de onderlinge verdeeldheid aan, ondanks beweringen van het tegendeel. Zo wekte de recente beslissing van het Pentagon om INC-leden militaire training te geven ontstemming bij de andere groeperingen. Wellicht blijkt een individuele opposant in staat een politieke functie in de nieuwe regering te verkrijgen om de belangen van zijn clan of achterban te behartigen. Maar de kans dat één van de buitenlandse oppositiegroeperingen als entiteit een beslissende rol zal spelen, is gering.

Tevens beseffen de VS dat de Koerdische partijen een te smalle basis voor grotere regeringsverantwoordelijkheid vormen, terwijl de Iraakse shi'ieten en hun primaire vertegenwoordiger SCIRI met het nodige Amerikaanse wantrouwen bekeken worden vanwege de banden met Iran. Overigens bestaan ook binnen de shi'itische

geloofsgemeenschap diverse belangengroepen wier rivaliteit een potentiële bron van geweld vormt.

In het kort doen vier regeringsmodellen de ronde:

- a) een heuse democratie, eventueel in federatieve vorm, zou vanzelfsprekend ideologisch gezien de voorkeur hebben van de VS en het Westen. Primaar probleem is dat er geen democratische traditie in Irak bestaat en evenmin in de regio. Bovendien hebben de Iran-Irak oorlog, de Golfoorlog en met name de sancties van de afgelopen 12 jaar geresulteerd in de *Verelendung* van de Iraakse middenklasse. Deze seculier ingestelde, vóór 1990 op het Westen gerichte bevolkingsgroep is het land ontvlucht dan wel verpauperd door het constante gevecht om het bestaan en de meedogenloze repressie van het Iraakse veiligheidsapparaat.

Indien niettemin getracht zou worden op korte termijn vrije verkiezingen te realiseren, zou dat resulteren in een enorme toename van macht van de shi'itische meerderheidsgroep omdat verwacht mag worden dat langs etnisch-religieuze lijnen gestemd zal worden. Ofschoon de loyaliteit van de shi'itische bevolkingsgroep primair het eigen land geldt (geen vijfde colonne), zou een dergelijk resultaat toch kansen creëren voor Iran om invloed uit te oefenen op het politieke toneel, hetgeen de VS niet op prijs zullen stellen.

In ieder geval is een democratische structuur langs etnisch-religieuze lijnen een twijfelachtige uitgangspositie voor een ook op de langere termijn stabiel Irak. Een op deze grondslag gevestigde federatie zou inhouden dat ófwel de shi'ieten de overhand hebben, ófwel ernstige afbreuk wordt gedaan aan de democratische principes door een soort 'gewogen' kunstmatige machtsverdeling te creëren. In beide gevallen zullen onderlinge spanningen de stabiliteit ondermijnen, terwijl mogelijk aspiraties naar zelfbeschikking van Koerden en shi'ieten komen bovendrijven.

Een geleidelijke opbouw van democratische structuren is een alternatief, maar dit vereist een langdurige (militaire) aanwezigheid van de VS en andere landen. Uit deze variant vloeien nieuwe problemen voort, want een langjarige (westerse) militaire presentie zal door radicale groeperingen in de regio en daarbuiten aangeduid worden als een bezetting. Weliswaar verschillt de status van Irak met die van Saudi-Arabië met zijn Islamitische heilige plaatsen, maar in (Zuid-)Irak bevinden zich voor de shi'itische islam enkele zeer belangrijke heiligdommen. Voorts nemen Irak en zijn hoofdstad Bagdad in het collectieve geheugen van het Midden-Oosten een vooraanstaande plaats in die niet te vergelijken is met een land als Afghanistan.

- b) een harde militaire dictatuur zou eventuele problemen rond de territoriale integriteit van het land en de daarmee samenhangende interne veiligheidssituatie verhelpen. Maar het zou tevens serieuze vraagtekens plaatsen bij het initiële doel van de

militaire interventie, nl. Irak ontdoen van zijn massavernietigingswapens en impliciet van een genadeloos regime.

Het is immers de vraag of een nieuwe dictatuur volledig afstand zal willen doen van de optie van het bezit van massavernietigingswapens als machtsmiddel om een dominante rol van Irak in de Golfregio te verwezenlijken. In ieder geval is haar koers in dezen onzaker, terwijl de mogelijkheden tot beïnvloeding van buitenaf eveneens beperkt zullen zijn indien de westerse militaire presentie weer van het toneel verdwenen is.

- c) het instellen van een constitutionele monarchie lijkt aantrekkelijk omdat in dat geval ogenschijnlijk een neutrale persoon boven de partijen zou komen te staan. Het verschaft het land tevens een nieuw symbool van nationale eenheid. Dit concept werkt in democratische landen, maar in de regio zijn de aanwezige koningen en emirs zonder uitzondering autocraten met bijzondere volmachten. Een constitutionele monarch in Irak zonder daadwerkelijke macht is niet meer dan een symboolfiguur die te zijner tijd zonder pardon opzij geschoven kan worden.

Daar komt bij dat in dit geval sprake zou zijn van een terugkeer van het Hashemitische huis dat in 1958 na een staatsgreep is verjaagd. Troonpretendent is *sharif* Ali bin al-Hussein die twee jaar was toen zijn familie de macht verloor. En sindsdien in het buitenland woont. Hij is voor de Irakezen een vreemde die over geen enkele binnenlandse machtsbasis beschikt. Zijn troonsbestijging zou enkel doorgang kunnen vinden onder zware druk van buitenaf (lees: de VS). Van betekenis hierbij is dat buurland Saudi-Arabië vanwege historische redenen zeer afwijzend staat tegenover deze optie. Het huis van Saud heeft in het begin van de vorige eeuw de macht op het Schiereiland gegrepen na een bittere strijd tegen de Hashemitische clan.

- d) een **autocratisch pro-westerse bestuur met semi-democratische karakteristieken** brengt het verwijt (in de media) met zich dat van een echte democratie geen sprake is, in weerwil van eerdere publiekelijke uitspraken van westerse regeringen. Een groot voordeel van een autocratisch bestuur is echter dat voor langere tijd stabiliteit en een pro-westerse koers verzekerd zouden kunnen zijn. De westerse geostrategische belangen (ook olie) zullen in dit scenario behartigd kunnen worden. Een pro-westerse leider zal gevoelig zijn voor druk van zijn buitenlandse sponsors aan wie hij zijn leiderschap te danken heeft en die garant staan voor zijn voortbestaan.

---

¹ Van belang is dat deze optie tevens realiteit kan worden indien in Irak een interne coup plaatsvindt aan de vooravond van een militaire interventie, of vlak na het begin van militaire (lucht)operaties.

Voorts zou een dergelijk bestuur in die zin niet wezenlijk afwijken van de andere regimes in de regio. Een welwillende heerser met verstrekkende volmachten die regelmatig weinigzeggende verkiezingen organiseert, geen grootschalige slachtingen onder zijn bevolking aanricht, zijn werkelijke macht uitoefent op basis van strijdkrachten en veiligheidsapparaat en na verloop van tijd plaatsmaakt voor een zorgvuldig voorbereide opvolger is een gangbaar verschijnsel. De buurlanden zullen geen bedenkingen hebben tegen een dergelijk regime in Irak.

Op basis van de beschikbare informatie en aanwijzingen is de inschatting dat de laatste optie de meest voor de hand liggende is. Het is niet dankbaar dat in de onmiddellijke nasleep van een militaire interventie een overgangsfase (1-2 jaar) aanbreekt, waarin aanvankelijk een tussenfiguur het formele gezag op zich zal nemen, ondersteund door de aanwezigheid van buitenlandse troepen en eventueel een VN-vertegenwoordiger. Deze persoon moet beschikken over een hoge PR-waarde, zeker voor de (westerse) media, en een symbolisch figuur zijn die in staat is in eerste instantie voor interne cohesie te zorgen en als een *primus inter pares* te fungeren. Uiteindelijk zal hij achter slechts een boegbeeld zijn waarvan het nut op een gegeven moment achterhaald is.

Er mag vanuit worden gegaan dat al in deze eerste fase een leider wordt gezocht met een zekere interne machtsbasis in relatie tot de Iraakse strijdkrachten, d.w.z. een persoon die zich momenteel in Irak bevindt. Gelet op de religieus-etnische situatie en de diverse belangenverhoudingen ligt het in de lijn der verwachting dat de nieuwe leider een militaire achtergrond zal hebben, wellicht een sunnitsche (ex-)hoofdofficier of een als seculier bekend staande shi'itische officier zonder banden met Iran. Het is niet uitgesloten dat de VS al een lijst hebben klaarliggen met potentiële kandidaten om de rol van nieuwe Iraakse leider te vervullen, terwijl de betrokkenen daarvan nog niet eens op de hoogte zijn. Het prematuur bekendstellen van een dergelijke persoon zou prompt een (dodelijke) reactie van het huidige regime uitlokken.

Dit gegeven kan van invloed zijn op het verloop van een eventuele Amerikaanse interventie. Immers, indien de VS zich richten op een persoonlijkheid uit de Iraakse strijdkrachten zullen zij tijdens de militaire operaties hierna rekening houden. Het valt niet uit te sluiten dat daartoe met bepaalde Iraakse eenheden bewust geen confrontatie zal worden aangegaan indien deze eenheden eveneens het directe gevecht mijden. Zowel de betreffende bevelhebber van deze Iraakse eenheid als ook de eenheid zelf kunnen na de verwijdering van Saddam Hoessein dan als startpunt fungeren voor de wederopbouw van Irak, het staatsbestel en zijn strijdkrachten. Dit is van belang om de zorg voor orde en stabiliteit waar zo snel mogelijk onder Iraakse verantwoordelijkheid te brengen en aanwezige westerse eenheden in een minder kwetsbare positie te plaatsen.

Vanzelfsprekend zal een dergelijke machthebber zich niet de meedogenloze repressie van Saddam Hoessein kunnen veroorloven, maar *Realpolitik* in dit land en in deze regio noopt tot een zekere bereidheid om geweld te gebruiken teneinde de gewenste stabiliteit

zeker te stellen. De semi-democratische trekjes van zo'n autocratische bestuur kunnen vorm krijgen door in de machtselite rond de nieuwe leider vertegenwoordigers van de diverse etnisch-religieuze belangengroeperingen toe te laten. Op deze wijze kan men een zeker 'federatief karakter' bereiken, zonder het uiteenvallen van Irak te riskeren. Het is ook waarschijnlijk dat van een wezenlijke zulvering van het omvangrijke bestaande staatsapparaat zal worden afgezien. Dit zou een ingrijpend proces zijn dat veel tijd, gaat kosten en een jarenlange substantiële begeleiding (lees: politiek-militaire presentie), terwijl de uitkomst daarenboven ongewis is.

De mogelijkheden van de buurlanden om een actieve rol te spelen bij het bepalen van het nieuwe bestuur in Irak zijn beperkt. Hun bijdrage aan een militaire interventie zal met mogelijke uitzondering van Turkije - naar alle waarschijnlijkheid passief zijn, terwijl de bereidheid om daarna eventueel eenheden te leveren aan een multinationale troepenmacht eveneens beperkt zal zijn.

De relatief meeste invloed zullen waarschijnlijk Turkije en Iran hebben door de Turkse militaire aanwezigheid in Noord-Irak en de Iraanse politieke steun aan Zuid-Iraakse shi'itische groeperingen. Turkije zal overigens zeer omzichtig moeten optreden om niet beticht te worden van pogingen het Ottomaanse rijk te doen herleven. Beide landen kunnen tevens trachten Koerdische partijen, zoals de KDP en de PUK, zo veel mogelijk aan zich te binden. Probleem bij dit laatste is echter dat de Koerden aan de ene kant en Turkije en Iran aan de andere kant een fundamenteel wantrouwen koesteren over elkaars intenties.

Uiteindelijk zou erkenning door Iran van een nieuw (pro-westers) bewind in Bagdad kunnen resulteren in een stilzwijgende regeling die voorziet in behoud van de bestaande invloed van Iran in het noordelijke grensgebied (d.w.z. controle op PUK) en op de shi'itische bevolkingsgroep in Zuid-Irak. Hiermee zou de veiligheid van Iran aan zijn westgrens voorlopig zijn gegarandeerd.

Daarentegen kunnen Syrië en Jordanië praktisch geen enkel gewicht in de schaal leggen in het Iraakse binnenlandspolitieke krachtenspel. Zij hebben weliswaar jarenlang onderdak geboden aan Iraakse oppositiebewegingen, maar over een effectieve machtsbasis in Irak zelf beschikken deze twee landen niet. Hetzelfde geldt voor Saudi-Arabië, temeer daar Ryadh nooit heeft toegestaan dat Iraakse oppositiebewegingen opereerden vanaf Saudisch grondgebied. Wellicht koestert de Saudische leiding de hoop dat zij via Iraakse sunnitische tribale kringen enige invloed kan uitoefenen. Sommige stamgebieden zijn van oudsher grensoverschrijdend; zo is de Shammar-stam (waartoe de moeder van de Saudische kroonprins Abdallah behoort) zowel in Irak als in Saudi-Arabië vertegenwoordigd. Reëel lijkt deze hoop nochtans niet.

6.2 Politiek-strategische implicaties

Uit de eventuele verwijdering van het regime van Saddam Hoessein en de installering van een pro-westers bestuur vloeien enkele politiek-strategische consequenties voort die van wezenlijk belang zijn voor de regio en het Westen.

In de eerste plaats zal door een pro-westerse machtswisseling in Bagdad de geografische omsingeling voltooid zijn van zowel Iran alsook Syrië, twee zogenaemde 'schurkenstaten'. Amerikaanse/westerse militaire eenheden in Turkije, Irak, Jordanië, GCC-landen, de Kaukasus (Georgië), Centraal-Azië, Afghanistan en Pakistan zetten de zogenaemde *containment policy* kracht bij. De militaire samenwerking tussen Turkije en Israël, de primaire Amerikaanse veiligheidspolitieke partner in de regio, voegt hier een aanvullende dimensie aan toe, zeker in de ogen van Damascus.

De VS verwachten dat hun machtpolitiek zal resulteren in meer *containment* van Iran, d.w.z. een neutralisering van de Iraanse pogingen om een dominante positie in de Golf te verwerven. Een 'positief' effect hiervan kan zijn dat Iran uit vrees voor verder politiek isolament als positief gebaar (tegenover de VS) de steun aan Hezbollah en radicale Palestijnse groepen staakt. Een dergelijk 'goed gedrag' van Iran (naast een constructieve opstelling aangaande het post-Saddam Hoessein beleid) zou uiteindelijk een herstel van de dialoog met de VS kunnen bevorderen. Iran heeft hier baat bij.

De druk op Syrië zal direct voelbaar zijn op het economische vlak door de beëindiging van de lucratieve smokkel van Iraakse olie. Daarnaast zou het eventuele staken van Iraanse financiële hulp aan Hezbollah de politiek-militaire druk op Damascus verhogen. Als irritatiefactor speelt deze organisatie een prominente rol in het krachtenspel tussen Israël en Syrië. Voorts kan Jordanië – dat een vredesakkoord met Israël heeft – zich ontkosten van de Iraakse houdgreep en zich tot een voor Israël stabiliserende factor aan zijn oostgrens ontwikkelen.

In het verleden hiervan hebben de VS aangekondigd de Palestijnse kwestie (substantieel) ter hand te nemen, opdat er een regeling tot stand komt tussen Israël en de PA. Feit is dat vele Arabische landen Israël beschouwen als de hoofdoorzaak van de conflictsituatie in het Midden-Oosten. Hierbij gaat het niet alleen om de bezetting door Israël van Palestijns gebied en zijn verzet tegen de stichting van een onafhankelijke Palestijnse staat, maar ook om het Israëlsche militair-nucleaire potentieel dat in de regio als een grote dreiging wordt ervaren. Echter, het is niet realistisch te veronderstellen dat Israël zijn nucleair potentieel bespreekbaar zal maken in eventueel nieuw (vredes)overleg met de Arabische landen, en zeker niet met Iran.

Deze voor de Arabische landen onacceptabele omstandigheden spelen een rol bij hun eventuele deelname aan een door Washington gewenste coalitie tegen Irak. Hun steun is aannemelijk indien de VS toezeggen na de beëindiging van de campagne tegen Irak vaart te zetten achter een regeling van de Palestijnse kwestie. Wat dit betreft is

vermeldenswaard dat VN, VS, EU en Rusland (het "Midden-Oosten kwartet") vasthouden aan het in september jl. gepresenteerde plan voor de regeling van het Israëlisch-Palestijnse conflict. De opzet is om over deze road map met de betrokken partijen overleg te gaan voeren na de Israëlische parlementsverkiezingen van 28 januari 2003. Uiteindelijk moet dit proces in 2005 zijn beslag krijgen in een vredesverdrag tussen de twee onafhankelijke staten Israël en Palestina.

Dáze verschuivingen impliceren niet dat de VS in staat zullen zijn een groter strategisch verband te creëren zoals oolt het Bagdad Pact uit het midden van de jaren vijftig van de vorige eeuw.² Evenals dit roemloos ten onder gegana verband – destijds gericht tegen de Sovjet-Unie – zijn dergelijke allianties in de regio tot dusver immer een kort leven beschoren, of inhoudelijk tot weinigzeggende praatclubs verworden. Reden is de fundamentele verdeeldheid in de regio.

In de tweede plaats komen de aanzienlijke oliereserves van Irak (de op één na grootste ter wereld) ter beschikking van de internationale oliemarkt. Sinds de Golfoorlog produceert Irak ruim onder zijn mogelijkheden door de gebrekkige technische toestand van de olielinstallaties en de steeds verder olopende technologische achterstand op het gebied van oliewinning. Westerse oliemaatschappijen rukken kansen voor lucratieve contracten die tot dusver meereendeels voorbehouden waren aan Russische firma's. De grootste Russische oliemaatschappij Lukoil die een contract heeft voor de exploitatie van het veelbelovende olieveld West Qurnah houdt er inmiddels rekening mee dat dit contract ontbonden zal worden na de val van het regime.

De omvang van de Iraakse olieproductie zal zijn weerslag hebben op de politiek-strategische relatie tussen de VS en Saudi-Arabië. Ofschoon de VS zelf relatief weinig Saudische olie importeren is de invloed op de oliemarkt van 'a wereld grootste olieproducent aanzienlijk. De VS trachten hun olieaankopen te diversificeren door andere producenten te zoeken zoals Rusland en landen in West-Afrika. Doel is de afhankelijkheid van olie uit de Golf in het algemeen, en van Saudi-Arabië als prominent OPEC-lid in het bijzonder, verder te verminderen om de politiek-militaire armslag tegenover het Midden-Oosten en Riyad te vergroten. De VS zetten vraagtekens bij de streng-islamitische identiteit van de Saudische overheid die een voedingsbodem blijkt te vormen voor radicaal-islamitische elementen met een gewelddadige inslag. Een eventueel (maar onwaarschijnlijk geacht) vertrek van Irak uit de OPEC zou de speelruimte van de VS nog ruimer maken.

Maar Saudi-Arabië beschikt over meer dan een kwart van de bewezen oliereserves op de wereld en olieanalisten schatlen dat het Golfofaandeel in de wereldolieproductie tussen nu en 2020 zal groeien. Het voert derhalve te ver om voetstoots aan te nemen dat de

² Politiek-militair verdrag uit 1955 tussen Irak, Turkije, Groot-Brittannië, Iran en Pakistan. De VS slofen zich later aan als buitengewoon lid.

huidige spanningen tussen de VS en Saudi-Arabië onherroepelijk uitmonden in een wezenlijke breuk in geostrategisch opzicht. Daarvoor zijn de wederzijdse belangen op de korte en lange termijn te groot. In wezen zijn enkel de overdreven illusies die sommigen, met name aan Amerikaanse/westerse zijde, koesterden over een diepe onderlinge verstandhouding tot reële proporties teruggebracht.

In de derde plaats is het niet uit te sluiten dat diverse landen in de regio zich na verloop van tijd terughoudender zullen gaan opstellen tegenover de 'strijd tegen het internationale terrorisme'. Immers, de Arabische landen maken onderscheid tussen 'de strijd tegen het internationale terrorisme' en de situatie rond Irak. Feit is dat een aantal belangrijke Arabische landen zich niet teveel willen committeren aan dit Amerikaanse beleid, omdat dit hen in de ogen van hun bevolking zou compromitteren. De vrees voor interne repercussies ligt hieraan ten grondslag.

Bovendien zal een militaire interventie in Irak het wantrouwen tegen de ware Amerikaanse bedoelingen versterken. Bij de machthebbers zal de vrees rijzen dat *regime change* zich niet zal beperken tot Irak, alle Amerikaanse ontkenningen ten spijt. Ook een eventuele langere militaire presentie in Irak, een vermeend naar zich toe trekken van de Iraakse olie, en een schikking van de Palestijnse kwestie in Israëliisch voordeel kunnen anti-Amerikaanse/westerse ressentimenten oproepen. Deze kunnen zich ontladen in geweld tegen westerse militaire en civiele doelen in de regio en/of daarbuiten.

In dit licht bezien kan een Amerikaanse interventie in Irak op den duur uitmonden in afnemende bereidheid te assisteren bij 'de strijd tegen het internationale terrorisme' zoals dat momenteel vorm heeft gekregen in operatie *Enduring Freedom*. Dit kan tot uitdrukking komen in het bevrlezen van tanglopende faciliteiten aan Amerikaanse / westerse militaire eenheden alsmede het reduceren van de coöperatie met westerse veiligheidsinstanties bij het ontmantelen van terroristische netwerken. Overigens betekent dit niet dat het eigen optreden tegen (vermeende) lokale terroristische structuren zal afnemen, omdat radicaal-islamitische groeperingen primair een bedreiging vormen voor de machthebbers in de regio.

Tenslotte, een wederopbouw van Irak zal – ondanks de goede uitgangspositie qua natuurlijke rijkdom, demografie en de hieruit voortvloeiende potentiële status van regiomacht – een moeizaam proces zijn dat vele jaren zal kosten. De hiertoe gepaard gaande kosten zijn enorm: naast een buitenlandse schuld die geschat wordt op US\$ 90 miljard, zullen infrastructuur en olie-industrie van de grond af herbouwd moeten worden. Niettemin is een redelijk wat herstel van de Iraakse economie een voorwaarde om politieke stabiliteit te realiseren. Zonder wezenlijke economische vooruitgang in Irak (met name voor de bevolking) zou duurzame politieke stabiliteit in dat land ook na het politieke succes van een overwinning op Saddam Hoësein wel eens een fata morgana kunnen blijken.

SP0ED

Datum 12-12-2002

Correspondentienummer DIS2002021577 / 8.6.8

Mixelene onderdeel
Militaire Inlichtingendienst
Afdeling Analyse & Rapportage
Bezoekadres
v.d. Burchlaan 31

Blauwe brief   Brief   Nota
Telegram   Telex   Klod + net
VOR
31/12 - 2002 (voortgezet Repra)

Doornummer

Asn
DV/54
Zie verzendlijst
203210
203410
203510

Onderwerp
Irak: Toekomstperspectieven

Mede te zenden bijlagen   Aantal 1

Aanwijzingen voor het SDI o.g. de secretarie

Steller

Te zenden afschrijven

Toestel 19358   Datum 12-12-2002   Paraaf

Afgedane exhibita

Vervolg- en medeparafen vooraf			
Dienstonderdeel	Dntv	Verz.	Paraaf
H/Regio 2	5/12	6/12	
H/AAR	9/12	10/12	
P HRB2	12/12	12/12	
D CF	16/12	16/12	
BDI (tr2)	17/12		
Archief:			
Steller			
Eindparaaf			

Overlagde retro. 2023

Arrestatieparaaf

Handwritten notes and signatures in the bottom left section.

Ter kennisneming achteraf

VAN: MIVD/CIU
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNUMMER: 011/16 december 2002
SIC: UAJ/UCG/UDG
AFGESLOTEN: 160800Zdec02

INHOUD

- 2.1 IRAK
- 2.1.1 en toekomstig bestuur

2.1 IRAK

2.1.1 ( ) Een toekomstig bestuur

In de huidige internationale discussie over een eventuele militaire interventie in Irak is vooral aandacht geschonken aan de diverse modaliteiten van een dergelijke militaire operatie. Sinds kort spitst de vraag zich eveneens toe op de (gewenste) situatie ná het einde van het regime van Saddam Hoessein. Ofschoon op dit moment een militaire interventie nog allerminst vast staat, zal een beeld worden geschetst van een toekomstig bestuur in Irak ná een gewelddadige verwijdering van het huidige regime door militair ingrijpen van buitenaf.

Regeringsvorm

Ongeacht de regeringsvorm zal Irak in de toekomst een belangrijke positie in de regio blijven innemen. Zijn geografische ligging, olierijkdom, en watervoorraden impliceren dat Irak in potentie de status van regionale grootmacht zal behouden. Gelet op dit uitgangspunt heeft het Westen (en met name de VS) een groot belang bij het karakter van de volgende Iraakse regering.

Indien de VS (en bondgenoten) met militaire middelen het huidige regime ten val brengen, zullen zij tevens hun aandeel claimen in het bepalen van de aard van een nieuwe regering. Deze aanspraak kan echter enkel kracht bijgezet worden door een substantiële (militaire) aanwezigheid van eenheden van de VS en eventuele bondgenoten in de nasleep van een militaire interventie.

Over de door de VS nagestreefde toekomstige regeringsvorm heeft de Amerikaanse regering weliswaar diverse uitspraken gedaan, maar concrete stappen en voorbereidingen komen nauwelijks aan het licht. Een duidelijke structuur in het overleg hierover en/of visie inzake een nieuw bestuur is nog niet gepresenteerd. In de afgelopen jaren hebben Amerikaanse functionarissen en instellingen contacten onderhouden met vertegenwoordigers van zowel binnen als buiten Irak opererende oppositiebewegingen.

Tekenend is dat leden van de oppositie in het buitenland weinig optimistisch zijn over hun kansen om een rol te spelen in de nieuwe politieke arena. Zij erkennen dat hun machtsbasis in Irak zeer beperkt is en dat een regering met totale buitenstaanders door de Irakezen zelf als een *Fremdkörper* zal worden beschouwd en derhalve een *non-starter* is. Bovendien houdt de onderlinge verdeeldheid aan, ondanks beweringen van het tegendeel. Zo wekte de recente beslissing van het Pentagon om INC-leden militaire training te geven ontstemming bij de andere groeperingen. Wellicht blijkt een individuele opposant in staat een politieke functie in de nieuwe regering te verkrijgen om de belangen van zijn clan of achterban te behartigen. Maar de kans dat één van de buitenlandse oppositiegroeperingen als entiteit een beslissende rol zal spelen, is gering.

Tevens beseffen de VS dat de Koerdische partijen een te smalle basis voor grotere regeringsverantwoordelijkheid vormen, terwijl de Irakese sjiïeten en hun primaire vertegenwoordiger SCIRI met het nodige Amerikaanse wantrouwen bekeken worden vanwege de banden met Iran. Overigens bestaan ook binnen de sjiïetische geloofsgemeenschap diverse belangengroepen wier rivaliteit een potentiële bron van geweld vormt.

In het kort doen vier regeringsmodellen de ronde: a) een volwaardige democratie, b) een harde militaire dictatuur, c) een constitutionele monarchie en d) een autocratisch pro-westerse bestuur met semi-democratische karakteristieken. Op basis van de beschikbare informatie en aanwijzingen is de inschatting dat de laatste optie de meest voor de hand liggende is. Realisatie daarvan kan aanleiding geven tot verwijten (in de media) dat van een echte democratie geen sprake is, in weerwil van eerdere publiekelijke uitspraken van westerse regeringen. Een groot voordeel van een autocratisch bestuur is echter dat voor langere tijd stabiliteit en een pro-westerse koers verzekerd zouden kunnen zijn. De westerse geostrategische belangen (ook olie) zullen in dit scenario doeltreffender behartigd kunnen worden. Een pro-westerse leider zal gevoelig zijn voor druk van zijn buitenlandse sponsors aan wie hij zijn leiderschap te danken heeft en die garant staan voor zijn voortbestaan.

Voorts zou een dergelijk bestuur in die zin niet wezenlijk afwijken van de andere regimes in de regio. Een welwillende heerser met verstrekkende volmachten die regelmatig weinigzeggende verkiezingen organiseert, geen grootschalige slachtingen onder zijn eigen bevolking aanricht, zijn werkelijke macht uitoefent op basis van strijdkrachten en veiligheidsapparaat en na verloop van tijd plaatsmaakt voor een zorgvuldig voorbereide opvolger is een gangbaar verschijnsel. De buurlanden zullen geen bedenkingen hebben tegen een dergelijk regime in Irak.

Het is niet denkbeeldig dat in de onmiddellijke nasleep van een militaire interventie een overgangsfase (1-2 jaar) aanbreekt, waarin aanvankelijk een tussenfiguur het formele gezag op zich zal nemen, ondersteund door de aanwezigheid van buitenlandse troepen en eventueel een VN-vertegenwoordiger. Deze Irakese persoon moet beschikken over een hoge PR-waarde, zeker voor de (westerse) media, en een symbolisch figuur zijn die in staat is in eerste instantie voor interne cohesie te zorgen en als een *primus inter pares* te fungeren. Uiteindelijk zal zo'n persoon echter slechts een boegbeeld zijn waarvan het nut op een gegeven moment achterhaald is.

Er mag vanuit worden gegaan dat al in deze eerste fase een leider wordt gezocht met een zekere interne machtsbasis in relatie tot de Iraakse strijdkrachten, d.w.z. een persoon die zich momenteel in Irak bevindt. Gelet op de religieus-etnische situatie en de diverse belangenverhoudingen ligt het in de lijn der verwachting, dat de nieuwe leider een militaire achtergrond zal hebben, wellicht een sunnitische (ex-)hoofdofficier of een als seculier bekend staande sjiïetische officier zonder banden met Iran. Het is niet uitgesloten dat de VS al een lijst hebben klaarliggen met potentiële kandidaten om de rol van nieuwe Iraakse leider te vervullen, terwijl de betrokkenen daarvan nog niet eens op de hoogte zijn. Het prematuur bekendstellen van een dergelijke persoon zou prompt een (dodelijke) reactie van het huidige regime uitlokken.

Dit gegeven kan van invloed zijn op het verloop van een eventuele Amerikaanse interventie. Integendeel, indien de VS zich richten op een persoonlijkheid uit de Iraakse strijdkrachten zullen zij tijdens de militaire operaties hiermee rekening houden. Het valt niet uit te sluiten dat

daartoe met bepaalde Iraakse eenheden bewust geen confrontatie zal worden aangegaan indien deze eenheden eveneens het directe gevecht mijden. Zowel de betreffende bevelhebber van deze Iraakse eenheid alsook de eenheid zelf kunnen na de verwijdering van Saddam Hoessein dan als startpunt fungeren voor de wederopbouw van Irak en zijn strijdkrachten. Dit is van belang om de zorg voor orde en stabiliteit weer zo snel mogelijk onder Iraakse verantwoordelijkheid te brengen teneinde aanwezige westerse eenheden in een minder kwetsbare positie te plaatsen.

Vanzelfsprekend zal een dergelijke machthebber zich niet de meedogenloze repressie van Saddam Hoessein kunnen veroorloven, maar *Realpolitik* in dit land en in deze regio noopt tot een zekere bereidheid om geweld te gebruiken teneinde de gewenste stabiliteit zeker te stellen. De semi-democratische trekjes van het autocratische bestuur kunnen vorm krijgen door in de machtselite rond de nieuwe leider vertegenwoordigers van de diverse etnisch-religieuze belangengroeperingen toe te laten. Op deze wijze kan men tevens een zeker 'federatief karakter' bereiken, zonder echter het uiteenvallen van Irak te riskeren. Hoe dan ook is het waarschijnlijk dat van een wezenlijke zuivering van het omvangrijke bestaande staatsapparaat zal worden afgezien. Dit zou een ingrijpend proces zijn dat veel tijd gaat kosten en een jarenlange substantiële begeleiding (lees: politiek-militaire presentie), terwijl de uitkomst daaraanboven ongewis is.

In de periode van 23122002 tot 06012003 zal er geen dagintsum verschijnen.
De CIU blijft echter zoals gebruikelijk 24 uur per dag bereikbaar.

Vragen en/of opmerkingen over de inhoud van dit INTSUM richten aan
MIVD/CIU

Vragen en/of opmerkingen over de adressering van dit INTSUM richten aan
Accountmanager GO/KM/KIu/KL

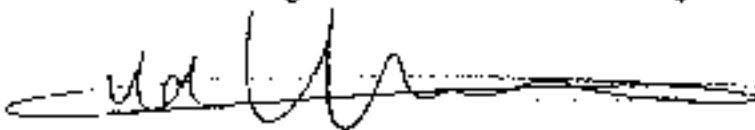
Aan: Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.l.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan: Chef Defensiestaf
DAB ( )
Ministerie van Afg. Zaken

Datum: 16 december 2002
Oms kenmerk: DIS2002022237
Onderwerp: Dagelijkse briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubricéerd.

Plaatsvervangend Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

F.H. Meulman
Commodore

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon: ---
Telefax: ---
PNVX: ---
Spandax: ---

OCBC briefing maandag 16 december 2002

Afgesloten op: 160600Z DEC 02

IRAK

Een toekomstig bestuur

In de huidige internationale discussie over een eventuele militaire interventie in Irak is vooral aandacht geschonken aan de diverse modaliteiten van een dergelijke militaire operatie. Sinds kort spitst de vraag zich eveneens toe op de (gewenste) situatie ná het einde van het regime van Saddam Hoessein. Ofschoon op dit moment een militaire interventie nog allerminst vast staat, zal een beeld worden geschetst van een toekomstig bestuur in Irak ná een gewelddadige verwijdering van het huidige regime door militair ingrijpen van buitenaf.

Regeringsvorm

Ongeacht de regeringsvorm zal Irak in de toekomst een belangrijke positie in de regio blijven innemen. Zijn geografische ligging, oilenrijkdom, en watervoorraden impliceren dat Irak in potentie de status van regionale grootmacht zal behouden. Gelet op dit uitgangspunt heeft het Westen (en met name de VS) een groot belang bij het karakter van de volgende Iraakse regering.

Indien de VS (en bondgenoten) met militaire middelen het huidige regime ten val brengen, zullen zij tevens hun aandeel claimen in het bepalen van de aard van een nieuwe regering. Deze aanspraak kan echter enkel kracht bijgezet worden door een substantiële (militaire) aanwezigheid van eenheden van de VS en eventuele bondgenoten in de nasleep van een militaire interventie.

Over de door de VS nagestreefde toekomstige regeringsvorm heeft de Amerikaanse regering weliswaar diverse uitspraken gedaan, maar concrete stappen en voorbereidingen komen nauwelijks aan het licht. Een duidelijke structuur in het overleg hierover en/of visie inzake een nieuw bestuur is nog niet gepresenteerd. In de afgelopen jaren hebben Amerikaanse functionarissen en instellingen contacten onderhouden met vertegenwoordigers van zowel binnen als buiten Irak opererende oppositie-bewegingen.

Tekennend is dat leden van de oppositie in het buitenland weinig optimistisch zijn over hun kansen om een rol te spelen in de nieuwe politieke arena. Zij erkennen dat hun machtsbasis in Irak zeer beperkt is en dat een regering met totale buitenstaanders door de Irakezen zelf als een *Fremdkörper* zal worden beschouwd en derhalve een *non-starter* is. Bovendien houdt de onderlinge verdeeldheid aan, ondanks beweringen van het tegendeel. Zo wakte de recente beslissing van het Pentagon om INC-leden militaire training te geven ontstemming bij de andere groeperingen. Wellicht blijkt een individuele opposant in staat een politieke functie in de nieuwe regering te verkrijgen om de belangen van zijn clan of achterban te behartigen. Maar de kans dat één van de buitenlandse oppositiegroeperingen als entiteit een beslissende rol zal spelen, is gering.

Tevens beseffen de VS dat de Koerdische partijen een te smalle basis voor grotere regeringsverantwoordelijkheid vormen, terwijl de Irakese sjiïeten en hun primaire vertegenwoordiger SCIRI met het nodige Amerikaanse wantrouwen bekeken worden vanwege de banden met Iran. Overigens bestaan ook binnen de sjiïetische geloofsgemeenschap diverse belangengroepen wier rivaliteit een potentiële bron van geweld vormt.

In het kort doen vier regeringsmodellen de ronde: a) een volwaardige democratie, b) een hard militaire dictatuur, c) een constitutionele monarchie en d) een autocratisch pro-westerse bestuur met semi-democratische karakteristieken. Op basis van de beschikbare informatie en aanwijzingen is de inschatting dat de laatste optie de meest voor de hand liggende is. Realisatie daarvan kan aanleiding geven tot verwijten (in de media) dat van een echte democratie geen sprake is, i.w.v. van eerdere publiekelijke uitspraken van westerse regeringen. Een groot voordeel van een autocratisch bestuur is echter dat voortlangere tijd stabiliteit en een pro-westerse koers verzekerd zouden kunnen zijn. De westerse geostrategische belangen (ook olie) zullen in dit scenario doeltreffender behartigd kunnen worden. Een pro-westerse leider zal gevoelig zijn voor druk van zijn buitenlandse sponsors aan wie hij zijn leiderschap te danken heeft en die garant staan voor zijn voortbestaan.

Voorts zou een dergelijk bestuur in die zin niet wezenlijk afwijken van de andere regimes in de regio. Een welwillende heerser met verstrekkende volmachten die regelmatig weinigzeggende verkiezingen organiseert, geen grootschalige slachtingen onder zijn eigen bevolking aanricht, zijn werkelijke macht uitoefent op basis van strijdkrachten en veiligheidsapparaat en na verloop van tijd plaatsmaakt voor een zorgvuldig voorbereide opvolger is een gangbaar verschijnsel. De buurlanden zullen geen bedenkingen hebben tegen een dergelijk regime in Irak.

Het is niet dankbaar dat in de onmiddellijke nasleep van een militaire interventie een overgangsfase (1-2 jaar) aanbreekt, waarin aanvankelijk een tussenfiguur het formele gezag op zich zal nemen, ondersteund door de aanwezigheid van buitenlandse troepen en eventueel een VN-vertegenwoordiger. Deze Iraakse persoon moet beschikken over een hoge PR-waarde, zeker voor de (westerse) media, en een symbolisch figuur zijn die in staat is in eerste instantie voor interne cohesie te zorgen en als een *primus inter pares* te fungeren. Uiteindelijk zal zo'n persoon echter slechts een hoegbeekd zijn waarvan het nut op een gegeven moment achterhaald is.

Er mag vanuit worden gegaan dat al in deze eerste fase een leider wordt gezocht met een zekere interne machtsbasis in relatie tot de Iraakse strijdkrachten, d.w.z. een persoon die zich momenteel in Irak bevindt. Gelet op de religieus-etnische situatie en de diverse belangenverhoudingen ligt het in de lijn der verwachting, dat de nieuwe leider een militaire achtergrond zal hebben, wellicht een sunnitische (ex-)hoofdofficier of een als seculier bekend staande shi'etische officier zonder banden met Iran. Het is niet uitgesloten dat de VS al een lijst hebben klaarliggen met potentiële kandidaten om de rol van nieuwe Iraakse leider te vervullen, terwijl de betrokkenen daarvan nog niet eens op de hoogte zijn. Het prematuur bekendstellen van een dergelijke persoon zou prompt een (dodelijke) reactie van het huidige regime uitlokken.

Dit gegeven kan van invloed zijn op het verloop van een eventuele Amerikaanse interventie. Immers, indien de VS zich richten op een persoonlijkheid uit de Iraakse strijdkrachten zullen zij tijdens de militaire operaties hiermee rekening houden. Het valt niet uit te sluiten dat daartoe met bepaalde Iraakse eenheden bewust geen confrontatie zal worden aangegaan indien deze eenheden eveneens het directe gevecht mijden. Zowel de betreffende bevelhebber van deze Iraakse eenheid als ook de eenheid zelf kunnen na de verwijdering van Saddam Hoessein dan als startpunt fungeren voor de wederopbouw van Irak en zijn strijdkrachten. Dit is van belang om de zorg voor orde en stabiliteit weer zo snel mogelijk onder Iraakse verantwoordelijkheid te brengen. Inzake aanwezige westerse eenheden in een minder kwetsbare positie te plaatsen.

Vanzelfsprekend zal een dergelijke machthebber zich niet de meedogenloze repressie van Saddam Hoessein kunnen veroorloven, maar *Realpolitik* in dit land en in deze regio roept tot een zekere bereidheid om geweld te gebruiken teneinde de gewenste stabiliteit zeker te stellen. De semi-democratische trekjes van het autocratische bestuur kunnen vorm krijgen door in de machtselite rond de nieuwe leider vertegenwoordigers van de diverse etnisch-religieuze belangengroeperingen toe te laten. Op deze wijze kan men tevens een zeker 'federatief karakter' bereiken, zonder echter het uiteenvallen van Irak te riskeren. Hoe dan ook is het waarschijnlijk dat van een wezenlijke zuivering van het omvangrijke bestaande staatsapparaat zal worden afgezien. Dit zou een ingrijpend proces zijn dat veel tijd gaat kosten en een jarenlange substantiële begeleiding (lees: politiek-militaire presentie), terwijl de uitkomst daarenboven ongewis is.

personeel van NGO's een groter risico aangezien zij voor de aankoop van veel van hun lever-
behoeften meer afhankelijk is van de lokale economie.

Onderwerpen

Evaluatie Indragrijne 2012

- IRAK
  - Toekomstig besam

Politieke Situatie

Irak

- Analyse van de politieke situatie en de rol van de regering
  - De rol van de regering in de politieke situatie
- Oudhank regering wo in het belang van de nationale eenheid
  - De rol van de regering
  - De rol van de regering
  - De rol van de regering

Webpagina: [http://www.iraq.gov.iq/](#)

Publieke Situatie

Irak

- De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
- Politieke situatie in de regio
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
- Politieke situatie in de regio
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
- Politieke situatie in de regio
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie

Politieke Situatie

Irak

- Vier regeringsmodellen
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie

Webpagina: [http://www.iraq.gov.iq/](#)

Publieke Situatie

Irak

- De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
- Politieke situatie in de regio
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
- Politieke situatie in de regio
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
- Politieke situatie in de regio
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie

Publieke Situatie

Irak

- Overgangsfase met dekkend
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
- Tussentijdse ondersteuning door internationale gemeenschap
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie
  - De rol van de regering in de politieke situatie

Webpagina: [http://www.iraq.gov.iq/](#)

Politieke Situatie

16-12-02

- Eerste fase leider met interne machtsbasis
- In relatie tot lokale omstandigheden
- Doel van de operationele verhoudingen

Politieke situatie

16-12-02

- Van invloed op verloop interventie
- Kritiek op de manier waarop het wordt uitgevoerd

Politieke Situatie

16-12-02

- Geen overtuigende politieke interventie
- Realistische schatting van de mogelijkheden
- Aanpak van de interventie moet worden verbeterd

Rubricering	Voorzorgsaanwijzing	Datum 16-12-2002		Correspondentienummer DIS/2002022237 / 10.3.1																								
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst		☐ Gewone brief ☐ Brief ☐ Nota ☒ Telegram ☐ Telex ☐ Klard + net ☒ 16-12-2002																										
Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazern, gebouw 32, kamer 5.13																												
Doorkiesnummer		Aan Minister van Defensie (zonder slides) Staatssecretaris (zonder slides) d.t.v. SG (zonder slides) i.a.a. Chef/Defensiestaf DAB ( )																										
Onderwerp:	Dagelijkse briefing MIVD d.d 16-12-2002																											
Mede te zenden blygen	Aantal 1	Ministerie van Algemene Zaken																										
Aanwijzingen voor het BO/ c.o. de secretarie																												
		Steller																										
Te zenden afschriften 1 ex. voor . D		Totaal	Datum 16 december 2002	Paraaf																								
		Vervolg- en medeparagrafen vooraf <table border="1"> <thead> <tr> <th>Olemaalonderdeel</th> <th>Ontv.</th> <th>Verz.</th> <th>Paraaf</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>H/AAR</td> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>P met }</td> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>16/12</td> </tr> <tr> <td>BDI tvz</td> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>Archief</td> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>16/12</td> </tr> <tr> <td>Eindparaaf</td> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> </tbody> </table>			Olemaalonderdeel	Ontv.	Verz.	Paraaf	H/AAR	.....	.....	.....	P met }	.....	.....	16/12	BDI tvz	.....	.....	.....	Archief	.....	.....	16/12	Eindparaaf	.....	.....	.....
Olemaalonderdeel	Ontv.	Verz.	Paraaf																									
H/AAR	.....	.....	.....																									
P met }	.....	.....	16/12																									
BDI tvz	.....	.....	.....																									
Archief	.....	.....	16/12																									
Eindparaaf	.....	.....	.....																									
Afsgezonden exhibitie																												
Overlegde retro-acta		Aanstellingsparaaf																										
J A 17/12		Ter kennisgeving achteraf																										

VAN: MIVD/CIU
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNUMMER: D14/19 december 2002
SIC: UAJ/UCG/UDG
AFGESLOTEN: 190800Zdec02

INHOUD

- 2.1 IRAK
- 2.1.1) Oppositie Irak wil federale staat na val Hussein

2.1 IRAK

2.1.1 **Oppositie Irak wil federale staat na val Hussein**

De ongeveer vijftig oppositiegroeperingen in Irak die de afgelopen dagen in Londen bijeen waren, hebben zich uitgesproken voor een democratische federale staat na de val van Saddam Hussein. Deze staat zal de gevolgen van tien jaar „repressieve en terroristische praktijken“ van de huidige leider moeten uitwissen. De groeperingen sloten in de nacht van maandag op dinsdag de conferentie af met een „politieke verklaring“, een verklaring omtrent de „Overgangperiode“ en de benoeming van een uit 65 leden bestaande coördinatiecommissie welke mogelijk op 15 januari een nieuwe vergadering belegt in het noorden van Irak.

De „politieke verklaring“ handelt over staatsvorm, staatsrecht, rechten van de minderheden, veiligheidsaspecten, (vriendschappelijke) relaties met de buurlanden van Irak, de VN en de internationale gemeenschap.

De „Overgangperiode“ handelt over een 2 jarige periode na de val van Hussein, waarin verkiezingen zijn voorzien om een democratische staat met een permanente grondwet te verwezenlijken. De twee voor het overgangsbestuur verantwoordelijke instanties zijn: de „Transitional National Assembly“ (TNA) bestaande uit vertegenwoordigers van de nationale religieuze, politieke, sociale en geografische elementen van het Iraakse volk en uit ervaren en gekwalificeerde personen die wetgevende functies kunnen uitoefenen“ en een Soevereine Raad bestaande uit drie personen die de taken van het staatshoofd zullen waarnemen.

De bijeenkomst had zondag afgelopen moeten zijn, maar de ruim driehonderd deelnemers konden het aanvankelijk niet eens worden over de zetelverdeling (o.a. aantal onafhankelijken en shi'itische vertegenwoordigers) binnen het nieuw te vormen coördinatiecommissie, die de kern van een overgangsbestuur zou moeten worden.

Uiteindelijk is besloten dat de zes groeperingen die door de Verenigde Staten als oppositiebeweging zijn erkend, de commissie zullen leiden. De post van secretaris-generaal blijft voorlopig open. Volgens bronnen binnen de oppositie wordt zo voorkomen dat een ethnische of religieuze groep een overwicht krijgt.

Volgens de politieke verklaring is een federaal systeem een geschikte basis om een oplossing te vinden voor het „Koerdische probleem in een verenigd Irak“. Zij erkent het recht op zelfbeschikking van de Koerden in het noorden van het land. Een regering die na de val van Saddam Hussein aan de macht komt, zou de akkoorden over autonomie die nu in

iraaks Koerdistan gelden, moeten erkennen, zolang er nog geen nieuwe grondwet is. De Koerdische strijders zouden deel moeten gaan uitmaken van de Iraakse strijdkrachten

(...)**Beoordeling**

De politieke verklaring en de coördinatiecommissie maken geen einde aan de grote verdeeldheid binnen de oppositie. Ideologische en religieuze verschillen, persoonlijke rivaliteit, onderling wantrouwen en ethnische herkomst scheiden de groepen. Bovendien krijgen zij steun uit verschillende landen. De bijeenkomst in Londen had plaats onder grote druk van de Amerikaanse regering, die de oppositieleiders voor een eventuele militaire operatie in Irak tot eenheid wil brengen. Ondanks de gebleken meningsverschillen reageerde het Witte Huis dinsdagavond positief op de uitkomsten van het beraad. Een zagsman van het ministerie van Buitenlandse Zaken repte zelfs van een „historische mijlpaal“. Arno Fleischer, woordvoerder van het Witte Huis, zegde de deelnemers van de conferentie Amerikaanse steun toe bij de realisering van alle voornemens.

Vragen en/of opmerkingen over de inhoud van dit INTSUM richten aan
MFVD/CIU

Vragen en/of opmerkingen over de adressering van dit INTSUM richten aan
Accountmanager CO/KM/KIw/KL

Aan Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.l.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan Chef Defensiestaf
DAB (i)
Ministerie van Alg. Zaken

Datum 19 december 2002
Oms kenmerk DIS2002022390
Onderwerp Dagelijkse briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Plaatsvervangend Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

F. H. Meulman
Commodore

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon:
Telefax:
PNVX:
Spandex:

IRAK

( ) **Oppositie Irak wil federale staat na val Hussein**

De ongeveer vijftig oppositiegroeperingen in Irak die de afgelopen dagen in Londen bijeen waren, hebben zich uitgesproken voor een democratische federale staat na de val van Saddam Hussein. Deze staat zal de gevolgen van tien jaar „repressieve en terroristische praktijken“ van de huidige leider moeten uitwissen. De groeperingen sloten in de nacht van maandag op dinsdag de conferentie af met een „politieke verklaring“, een verklaring omtrent de „Overgangperiode“ en de benoeming van een uit 65 leden bestaande coördinatiecommissie welke mogelijk op 15 januari een nieuwe vergadering belegt in het noorden van Irak.

De „politieke verklaring“ handelt over staatsvorm, staatsrecht, rechten van de minderheden, veiligheidsaspecten, (vriendschappelijke) relaties met de buurlanden van Irak, de VN en de Internationale gemeenschap.

De „Overgangperiode“ handelt over een 2 jarige periode na de val van Hussein, waarin verkiezingen zijn voorzien om een democratische staat met een permanente grondwet te verwezenlijken. De twee voor het overgangsbestuur verantwoordelijke instanties zijn: de „Transitional National Assembly“ (TNA) bestaande uit vertegenwoordigers van de nationale religieuze, politieke, sociale en geografische elementen van het Iraakse volk en uit ervaren en gekwalificeerde personen die wetgevende functies kunnen uitoefenen“ en een Soevereine Raad bestaande uit drie personen die de taken van het staatshoofd zullen waarnemen.

De bijeenkomst had zondag afgelopen moeten zijn, maar de ruim driehonderd deelnemers konden het aanvankelijk niet eens worden over de zetelverdeling (o.a. aantal onafhankelijken en shiïtische vertegenwoordigers) binnen het nieuw te vormen coördinatiecommissie, die de kern van een overgangsbestuur zou moeten worden.

Uiteindelijk is besloten dat de zes groeperingen die door de Verenigde Staten als oppositiebeweging zijn erkend, de commissie zullen leiden. De post van secretaris-generaal blijft voorlopig open. Volgens bronnen binnen de oppositie wordt zo voorkomen dat een etnische of religieuze groep een overwicht krijgt.

Volgens de politieke verklaring is een federaal systeem een geschikte basis om een oplossing te vinden voor het „Koerdische probleem in een verenigd Irak“. Zij erkent het recht op zelfbeschikking van de Koerden in het noorden van het land. Een regering die na de val van Saddam Hussein aan de macht komt, zou de akkoorden over autonomie die nu in Iraaks Koerdistan gelden, moeten erkennen, zolang er nog geen nieuwe grondwet is. De Koerdische strijders zouden deel moeten gaan uitmaken van de Irakese strijdkrachten.

( ) **Beoordeling**

De politieke verklaring en de coördinatiecommissie maken geen einde aan de grote verdeeldheid binnen de oppositie. Ideologische en religieuze verschillen, persoonlijke rivaliteit, onderling wantrouwen en etnische herkomst scheiden de groepen. Bovendien krijgen zij steun uit verschillende landen. De bijeenkomst in Londen had plaats onder grote druk van de Amerikaanse regering, die de oppositieleiders voor een eventuele militaire operatie in Irak tot eenheid wil brengen. Ondanks de gebleken meningsverschillen reageerde het Witte Huis dinsdagavond positief op de uitkomsten van het beraad. Een zagsman van het ministerie van Buitenlandse Zaken repte zelfs van een „historische mijlpaal“. Ari Fleischer, woordvoerder van het Witte Huis, zegde de deelnemers van de conferentie Amerikaanse steun toe bij de realisering van alle voornemens.

Politieke Situatie

17/12/02

Oppositie wil federale staat

- 50 partijen in de oppositie
- 100 miljoen in de hand

De oppositie wil de federale staat herstellen. Dit is de belangrijkste eis van de oppositiepartijen.

- De oppositie wil de federale staat herstellen.
- De oppositie wil de federale staat herstellen.
- De oppositie wil de federale staat herstellen.
- De oppositie wil de federale staat herstellen.
- De oppositie wil de federale staat herstellen.
- De oppositie wil de federale staat herstellen.

Benordeling

1. De benoeming van de voorzitter van de raad van bestuur van de onderneming.

2. De benoeming van de leden van de raad van bestuur van de onderneming.

3. De benoeming van de leden van de raad van toezicht van de onderneming.

4. De benoeming van de leden van de raad van commissarissen van de onderneming.

5. De benoeming van de leden van de raad van toezicht van de onderneming.

6. De benoeming van de leden van de raad van commissarissen van de onderneming.

7. De benoeming van de leden van de raad van toezicht van de onderneming.

8. De benoeming van de leden van de raad van commissarissen van de onderneming.

9. De benoeming van de leden van de raad van toezicht van de onderneming.

10. De benoeming van de leden van de raad van commissarissen van de onderneming.

VAN: MIVD/CIU
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNUMMER: 015/20 december 2002
SIC: UAJ/UCG/JDG
AFGESLOTEN: 200800Zdec02

INHOUD

- 2.1 IRAK
- 2.1.1 ( ) Nieuwe SRBMs in Irak waargenomen.

2.1 IRAK

2.1.1 ( ) Nieuwe SRBMs in Irak waargenomen.

In de omgeving van Kirkuk (circa 240 km ten noorden van Bagdad) zijn twee Al-Samoud *Short Range Ballistic Missiles* (SRBMs) waargenomen.

( ) Beoordeling

De Al-Samoud is een raket met een enkele trap voorzien van vloeibare brandstof. De techniek is gebaseerd op de Scud-B en de SA-2. Het bereik van de Al-Samoud is 150 km met een conventionele lading van 300kg.

Aangenomen wordt dat de strijdkrachten kunnen beschikken over 300 Al-Samoud SRBMs. Er zijn op dit moment geen indicaties dat Irak in staat is om de Al Samoud uit te rusten met een chemische of biologische gevechtsskop

Irak heeft momenteel te maken met de opbouw van het regime vijandig gezinde, militaire eenheden in de regio. De Al-Samoud SRBMs kunnen een zekere bijdrage leveren aan de verdediging van het land, waartoe de Iraakse strijdkrachten de nodige voorbereidingen hebben getroffen. De waarneming van deze Al-Samoud SRBMs moet vooral gezien worden als 'showing the flag'. Naar de potentiële vijand toe is het een signaal dat men gereed is deze SRBMs in te zetten. De verplaatsingen van deze systemen, die deel vormen van de relatief schaarse conventionele middelen waarover de Iraakse strijdkrachten nog kunnen beschikken, zullen blijven voortduren.

Vragen en/of opmerkingen over de inhoud van dit INTSUM richten aan
MIVD/CHU

Vragen en/of opmerkingen over de adressering van dit INTSUM richten aan
Accountmanager CO/KM/Klu/KL

Defensie

Ministerie van Defensie

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst
Afdeling Analyse en Rapportage

Bezoekadres:
Frederikszwaai, Gebouw 32
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPO 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Stijl:
Mdw Current Intelligence Unit

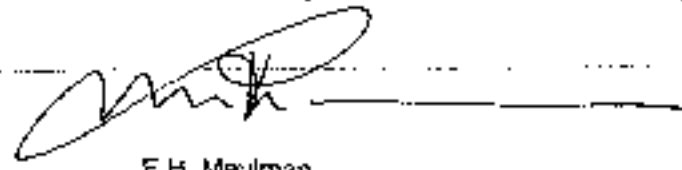
Aan Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan
Chef Defensiestaf
DAB
Ministerie van Alg. Zaken

Datum 9 januari 2003
Oms kenmerk DIS2003000319
Onderwerp Dagelijkse briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Plaatsvervangend Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

F.H. Meulman
Commodore

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon: .....
Telefax: .....
PNVX: C .....
Spandex: L .....

OCBC briefing donderdag 09 januari 2003

Afneembare op: 090600Z JAN 03

IRAK

( ) Overzicht ballistische raketdreiging

De ballistische raketdreiging vanuit Irak wordt momenteel gevormd door twee systemen, de AL HUSSEIN raket en de AL SAMOUD kortereafstandsraaket. De huidige status van het ballistische raketarsenaal is moeilijk weer te geven, zeker niet wat betreft aantallen en operationele inzetbaarheid. De AL HUSSEIN is, zoals eerder aangegaven, een in Irak ontwikkelde raket opgebouwd uit eigen ontwikkelde componenten gebaseerd op de bekende SS-1C/SCUD B.

betrouwbaarheid en operationele gereedheid van deze raketten wordt laag ingeschat, mede door de lange periode van opslag en het ontbreken van inzicht in de status van onderhoud.

Naast de AL HUSSEIN kan Irak beschikken over van de in eigen beheer ontwikkelde AL SAMOUD kortereafstandsraaket (SRBM). Onder de huidige VN Veiligheidsraad resoluties is het Irak toegestaan om ballistische raketten te ontwikkelen met een maximaal bereik tot 150 kilometer (VNVR 687). De afgelopen jaren is Irak intensief bezig geweest om daar door middel van het AL SAMOUD raketprogramma invulling aan te geven.

( ) Beoordeling

Beide raketten kunnen, gezien de kleinere lading en de grotere onnauwkeurigheid (in strikt militaire zin) als veel minder effectief dan de originele SS-1C/SCUD B worden gezien. Als terrawapen zijn dergelijke systemen (mede gezien de ervaringen tijdens de laatste Golfoorlog) echter wel degelijk effectief te noemen.

Rubricering:	Vormingsaanduiding	Datum 9 januari 2003	Correspondentienummer D/S/2003000319
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst		☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Kad + net ☐	
Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazerne, gebouw 32, kamer 5.13		9-1-2003	
Druckplaatnummer		Aan	
		1 Minister van Defensie (zonder slides) 0038	} 0011
		2 Staatssecretaris (zonder slides) 0039	
Onderwerp:		3 d.t.v. SG (zonder slides) 0030	
Dagelijkse briefing MIVD d.d 9-01-2003		4 i.a.a. Chef Defensiestaf 0035	
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1	5 DAB	032
		6 Ministerie van Algemene Zaken	} 0033 / 0024 / 03
Aanzwijzingen voor het BDI o.a. de secretarie			
		Steller	
		Mdw CIU	
Te zenden afschriften		Toestel	Datum
1 ex voor . 0 ex 7			9-01-2003
Archief ex 8			Paraaf
		Vervolg- en medeparafen vooraf	
		Dienstonderdeel	Ontv.
		H./AAR	9/1/03
		P	12/1/03
		BDI lvz	
		Archief	9/1/03
		Eindparaf	
afgedane exhibits		Arrestatieparaf	
esc 6 p 002/03			
expl 7 vern. pvv 07/03			
Overige retro-acta		Ter kennisgeving archief	

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon: 1 . . .
Telefax:
FNVX:
Spendex.

DCBC briefing vrijdag 17 januari 2003

Afgesloten op: 170600Z JAN 03

IRAK

1. Aankomst oppositie verder vertraagd

De voor 15 januari jl geplande (vervolg)conferentie van Irakese oppositiegroeperingen is verder vertraagd. Alhoewel er nog geen verdere uitspraken zijn gedaan over een nieuw tijdstip lijkt dit eerder eind januari te zijn dan de komende dagen. Belangrijk punt van onenigheid lijkt de plaats te zijn. Nadat de conferentie eerder via Londen in Brussel was aanbeland, werd aanvankelijk gekozen voor Irbil in Noord-Irak en dicht in de buurt van de Groene Lijn. Nu is discussie ontstaan of toch niet beter kan worden gekozen voor Salahaddin, zo'n 50 km meer noordelijk. Welke plaats ook in eerste instantie wordt gekozen, het is niet waarschijnlijk dat op afzienbare termijn een overeenstemming kan worden bereikt en dat de 65 gedelegeerden op tijd op deze afgelegen plaats kunnen samenkomen.

2. Beoordeling

Oppositiegroeperingen binnen Irak

Zoals bekend is de samenstelling van de Irakese bevolking allerminst homogeen. Etnische scheidslijnen (80% Arabieren, 15% Koerden, 5% Turkmeens en overigen) en religieuze scheidslijnen (65% shi'ietisch, 30% sunnitsch, 5% christen en overigen) lopen door elkaar heen. Deze diversiteit vindt haar weerstg in de (tientallen) oppositiegroeperingen in binnen- en buitenland. Afgemeten aan hun mate van succes vormen de Patriottische Unie van Koerdistan (PUK) o.l.v. Jalal Talabani en de Koerdische Democratische Partij (KDP) o.l.v. Masoud Barzani de primaire oppositie in Irak. Met politieke en militaire rugdekking van de VS en Groot-Brittannië controleren zij de facto Noord-Irak. Gezamenlijk kunnen zijn ca. 67.000 redelijk getrainde maar overwegend lichtbepapende strijders op de been brengen. Best-uitgerust en opgeleid zijn de speciale eenheden van de KDP (ca. 3500) en de PUK (ca. 2500).

In het overwegend shi'ietische Zuid-Irak opereert het *Badr Corps*, de militaire arm van de *Supreme Council for Islamic Revolution in Iraq* (SCIRI, o.l.v. ayatollah Bakr al-Hakim). Weliswaar beschikt deze shi'ietische groepering formeel over ca. 10.000 strijders, maar die bevinden zich praktisch allemaal in sponsorland Iran. De eigen slechte opleiding en de militaire overmacht van het centrale regime hebben deze eenheid genoopt zich te beperken tot (veelal nachtelijke) *hit-and-run* acties in het grensgebied tussen Irak en Iran.

Naast deze drie prominente groeperingen bestaat er diverse andere oppositiebewegingen in Irak die echter militair-politiek gezien een ondergeschikte rol spelen in de huidige context.

Oppositiegroeperingen buiten Irak

In de afgelopen decennia heeft een bont gezelschap Irakese ballingen zich gemeld in het buitenland om van daaruit te ageren voor een regeringswisseling in Irak. Achtergrond, ideologische overtuiging en politieke denkbeelden verschillen vaak in hoge mate. In beginsel verbindt deze groeperingen en dissidenten enkel het verzet tegen het regime van Saddam Hoessein.

archiecode

Rubricering	Voormingsaanduiding 10.3.0	Datum 17-01-2003	Correspondentijsnummer DIS/2003000912 / 10.30.																									
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazerne, gebouw 32, kamer 5,13		☐ E-kauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klod + net ☒ 17 januari 2003																										
Doorkiesnummer		Aan Minister van Defensie (zonder slides) Staatssecretaris (zonder slides)																										
Onderwerp: Dagelijkse briefing MIVD d.d 17-01-2003		d.t.v. SG (zonder slides) i.a.a. Chef Defenstestaf 0051/03 DAB (																										
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1	Ministerie van Algemene Zaken 0050/03																										
Aanwijzingen voor het BDI c.q. de secretarie		pp 049/03																										
		Steller																										
Te zenden afschriften 1 ex. Voor ☒		Toestel	Datum 17 januari 2003	Paragraaf																								
Afgedane exhibitia		Vervolg- en medeparafen vooraf <table border="0"> <tr> <td>Dienstonderdeel</td> <td>Only</td> <td>Verv</td> <td>Ex</td> </tr> <tr> <td>H/AAR</td> <td>17/1</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>P</td> <td>17/1</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>BDI l.v.z</td> <td>17/1</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>archieff</td> <td>17/1</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eindparaaf</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>			Dienstonderdeel	Only	Verv	Ex	H/AAR	17/1			P	17/1			BDI l.v.z	17/1			archieff	17/1			Eindparaaf			
Dienstonderdeel	Only	Verv	Ex																									
H/AAR	17/1																											
P	17/1																											
BDI l.v.z	17/1																											
archieff	17/1																											
Eindparaaf																												
Overlegde retro-actia		Arrestatieparaaf																										
CHIEF 1202		Ter kennisgeving achteraf																										

Exnr: 8 van 8 Exn.

Bezoekadres:
Frederikkazerne, Gebouw
van der Burchen 31
Postadres:
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Steller:
Mw. Current Intelligence I)

Teléfono
Fax

Aan: Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan: Chef Defensiesluf
DAB
Ministerie van Aly. Zaken
{
{

Datum: 4 februari 2003
Oms kenmerk: DIS2003001966
Onderwerp: Dagelijkse briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

B. Dedden
Generaal-majoor der Infanterie

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst

Current Intelligence Unit
BIJLAGE BEHORENDE
BIJ DIS/ 2003001965

Telefoon:
Telefax:
PNVX:
Spandex:

DCBC briefing dinsdag 04 februari 2003

Afgesloten op: 040600Z FEB 03

IRAK

I USSENRAPPORT UNMOVIC AAN DE VN

Op 27 januari jongstleden heeft het hoofd van UNMOVIC, Hans Blix, zijn rapport met betrekking tot Irakese massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen aan de VN-Veilighedsraad (VNVR) toegelicht. Hier volgt een samenvatting.

Vanaf 1991, toen door middel van VN-resolutie 687 Irak werd opgelegd opgave te doen van de voorhanden zijnde massavernietigingswapens en langeafstandsraketten en deze opgave te laten controleren door UNSCOM en het IAEA, heeft Irak niet werkelijk geaccepteerd dat het land in dit opzicht moest ontwapenen. Dat geldt ook nog vandaag de dag. Blix stelt dat in plaats van een proces van "declare and verify" mogelijk te maken, Irak verstoppertje speelt. Een gegeven bij de huidige inspecties is dat eerder UNSCOM grote hoeveelheden chemische wapens alsmede uitgebreide productiefaciliteiten voor biologische wapens heeft kunnen vernietigen. De aanzienlijke infrastructuur voor het nucleaire programma van Irak werd door het IAEA vernietigd en splijtstoffen werden uit Irak afgevoerd.

Een drietal vragen houdt UNMOVIC thans bezig:

- Hoeveel niet opgegeven massavernietigingswapens van voor 1991 zijn nog aanwezig en bruikbaar?
- Zijn massavernietigingswapens geproduceerd na 1998 (gedwongen vertrek UNSCOM) en, zo ja, waar bestaat die productie dan uit?
- Hoe kan worden voorkomen dat Irak in de toekomst opnieuw overgaat tot de productie van massavernietigingswapens?

Nadat Irak op 16 september 2002 akkoord was gegaan met hervatting van de inspecties werd op 8 november 2002 resolutie 1441 aangenomen die van Irak onmiddellijke, onvoorwaardelijke en actieve medewerking aan de inspecties verlangde. Blix stelt dat Irak vrij goed meewerkt daar waar het inspectieproces in het geding is. Er werd bijna zonder uitzondering snel toegang verleend tot alle plaatsen die de inspecteurs wilden controleren. Verder werd steun verleend bij het herinrichten van het UNMOVIC-kantoor in Bagdad en het opzetten van een vestiging in Mosul (Noord-Irak). Problemen hebben zich alleen voorgedaan bij de inzet van de aan UNMOVIC ter beschikking gestelde U2 (verificatievluchten) en bij vluchten met de eigen helikopters. Daarnaast maakt Blix gewag van onterechte beschuldigingen van spionage door de inspecteurs en 'spontane' demonstraties tegen UNMOVIC.

Blix toonde zich echter niet tevreden met de inhoudelijke medewerking. Irak wordt geacht actief medewerking te verlenen. Dat is niet het geval. De Irakese verklaring van 7 december 2002, waarin op 12.000 pagina's een opgave werd gedaan van de status van alle programma's op het gebied van massavernietigingswapens en raketten, is niet ingegaan op reeds bij de Irakese regering bekende, openstaande vragen. Die vragen impliceren overigens niet dat Irak nog over massavernietigingswapens beschikt. Het bewijs van het tegendeel is echter ook niet geleverd. Het probleem is dat Irak zich op het standpunt stelt dat de inspecteurs moeten bewijzen dat er nog massavernietigingswapens zijn terwijl de VN als uitgangspunt heeft dat Irak moet bewijzen dat alles op dat gebied is vernietigd dan wel moet aangeven waar eventuele restanten liggen.

Ten aanzien van chemische wapens stelt Irak dat het slechts op kleine schaal VX heeft geproduceerd, van slechte kwaliteit (en dus niet inzetbaar gemaakt) en dat in 1991 heeft vernietigd. UNMOVIC beschikt echter over aanwijzingen (ook uit Irakese bron) dat veel grotere hoeveelheden van veel betere kwaliteit zijn geproduceerd die in (een deel van) 19.500 bommen met chemische lading zijn verwerkt. Van deze bommen zouden 13.000 stuks zijn gebruikt in de oorlog met Irak (tussen 1983 en 1988) zodat 6500 bommen met circa 1000 ton chemische lading niet verantwoord zijn. Verder bleken de onlangs ontdekte 122mm raketkoppen, geschikt voor een chemi-

sche lading, in een relatief nieuw bunkercomplex te liggen hetgeen impliceert dat men thans niet kan stellen die koppen 'vergeten' te zijn. Daarnaast hebben de inspecteurs op een tweetal andere plaatsen vondsten gedaan die eveneens vragen oproepen.

Irak heeft opgegeven 8500 liter anthrax te hebben geproduceerd en die in de zomer van 1991 te hebben vernietigd. Zowel ten aanzien van de geproduceerde hoeveelheid als ten aanzien van de eventuele vernietiging heeft Irak geen overtuigend bewijs kunnen leveren (het heeft zelfs eerder bekende documenten naderhand gewijzigd). UNMOVIC houdt nadrukkelijk de optie open dat in ieder geval een deel van de anthrax nog voorhanden is, dan wel in een later stadium nog is geproduceerd.

Ten aanzien van de overbrengingsmiddelen blijven belangrijke vragen ten aanzien van het aantal SCUD's dat Irak nog heeft, bestaan. Irak kan geen overtuigend bewijs leveren van het verbruik dan wel de vernietiging van het SCUD-bestand. Op de door Irak ontwikkelde Al Hussein met een bereik van 650 km, die wordt beschouwd als het meest bedreigende overbrengingsmiddel voor massavernietigingswapens waarover Saddam Hussein zou kunnen beschikken, wordt in het rapport van Blix verder niet ingegaan. Ten aanzien van bestaande, door Irak "niet-verboden" genoemde, raketprogramma's heeft UNMOVIC vragen bij het bereik van zowel de Al Samoud 2 als de Al Fatah raketten (varianten SCUDs). Beide raketten hebben bij proeflanceringen afstanden afgelegd (183 km respectievelijk 161 km), uitgaande boven het door de VN toegestane bereik van 150 km. Daarnaast wijkt de diameter van de Al Samoud af van het toegestane maximum. Een grotere diameter betekent meer ruimte voor brandstof, waardoor de motor gedurende een langere tijd stuwung kan leveren en het bereik toeneemt. Tevens is infrastructuur voor de productie van raketten hersteld en heeft men import van onderdelen en andere benodigdheden voor het raketprogramma vastgesteld.

Tenslotte besteedt Blix in zijn rapport aandacht aan het personele aspect van de Irakese wapenprogramma's. Enerzijds werden recent 3000 pagina's aan documenten gevonden bij een wetenschapper thuis (hetgeen voedsel gaf aan een reeds langer bestaand vermoeden dat documenten bij medewerkers thuis worden bewaard) en anderzijds blijken interviews met wetenschappers erg lastig te houden. Te interviewen personen blijken niet zonder de aanwezigheid van Irakese officials te willen praten met de inspecteurs hetgeen een open gedachteswisseling nagenoeg uitsluit.

In zijn 'State of the Union' onderstreepte de Amerikaanse president de facto de zienswijze van Blix: Saddam Hoessein heeft tot op heden geen afdoende antwoord gegeven op vragen naar de status / verblijfplaats van door Irak geproduceerde massavernietigingswapens. In een officiële, Irakese reactie werd verwezen naar uitspraken van UNSCOM, het IAEA en zelfs van ex-prezident Clinton dat Irakese programma's voor de productie van massavernietigingswapens waren beëindigd en dat Irak nagenoeg alle verplichtingen was nagekomen. Ook gebrek aan medewerking met UNMOVIC werd ten stelligste ontkend.

Beoordeling

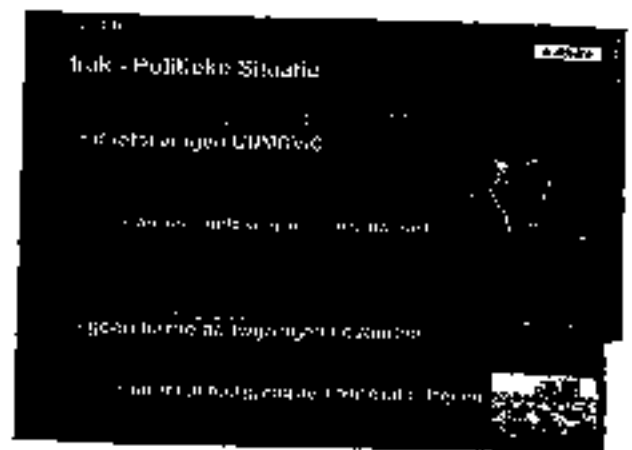
Het tussenrapport van Blix is in zeer voorzichtige bewoordingen gesteld. Men heeft niet of nauwelijks harde aanwijzingen voor het bezit dan wel het continueren van programma's voor massavernietigingswapens kunnen vinden. Men heeft slechts kunnen vaststellen dat Irak er tot op heden niet in is geslaagd, of er niet in heeft willen slagen, antwoord op de vragen van de inspecteurs (en daarmee van de VNVR) te geven. Antwoorden zijn onvolledig, ontwijkend of ontbreken en lijken in een aantal gevallen zelfs onjuist. Om alsnog deze antwoorden te krijgen, stelt Blix meer tijd nodig te hebben. Die tijd is hem gegeven, in ieder geval tot de volgende tussenrapportage op 14 februari aanstaande.

Op dit moment beschikt Irak niet over faciliteiten om op korte termijn voldoende splijtstof te produceren voor de aanmaak van een nucleair wapen. Het land heeft hiervoor een aantal jaren nodig; ondersteuning daarbij vanuit het buitenland is noodzakelijk. Bij het eventueel illegaal beschikbaar komen van splijtstof is Irak in staat binnen één jaar een simpel nucleair wapen te ontwikkelen. Wel is Irak in staat zonder grote problemen en in korte tijd een radiologisch wapen te ontwikkelen. Irak beschikt waarschijnlijk over een restant aan biologische strijdmiddelen, waarvan de werking inmiddels evenwel sterk gereduceerd is. Men wordt in staat geacht om op kleine schaal de productie van biologische strijdmiddelen te hervatten. Het land beschikt waarschijnlijk over een strategische hoeveelheid chemische strijdmiddelen, zoals zenuwgas, etc. en losgas. ~~Bezien de beschikbare kennis en kunde moet men in staat worden geacht de productie van che-~~

nische strijdmiddelen relatief gemakkelijk te kunnen hervatten.

Irak heeft dus nog het nodige uit te leggen. Blix zal, voorafgaande aan zijn hiervoor genoemde tussenrapportage, op 8 februari in Bagdad nog overleg voeren. Op 5 februari zal de Minister van Buitenlandse Zaken van de VS, Colin Powell, de VNVR het nodige "bewijs" tonen dat Irak niet meewerkt aan het inspectieregime (resp. de inspecties actief poogt te ontduiken). Tegen de achtergrond van de recente verklaring van president Bush, dat besluitvorming omtrent een eventuele oorlog tegen Irak eerder weken dan maanden in beslag zal nemen, is het de vraag of Irak nog 'in de gelegenheid' zal zijn te voldoen aan de eisen van de VN-Veiligheidsraad.

Publiek/n	Voortgangsbeoordeling	Datum 4 februari 2003	Correspondentiënummer DIS/2003001963 / 11.3.1																
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik Kazame, gebouw 32, kamer 5.13		☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klod + net ☐ 04/02-2003 0112/03 0113/03																	
Doorkiesnummer	Aan Minister van Defensie (zonder slides) 0107 Staatssecretaris (zonder slides) 0108 d.i.v. SG (zonder slides) 0109 i.a.a. Chef Defensiestaf 0190 DAB (i. 1 0191																		
Onderwerp:	ex 1 2 3 4 5 Dagelijkse briefing MIVD d.d 4-02-2003																		
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1 6 Ministerie van Algemene Zaken 0192																		
Aanwijzingen voor het BDI c.q. de secretaria																			
		Steller Mdw CIU																	
Te zenden afschriften 1 ex voor D 7 Archief ex 8	<table border="1"> <tr> <th data-bbox="917 985 1189 1052">Fosiel</th> <th data-bbox="1189 985 1444 1052">Datum</th> <th data-bbox="1444 985 1564 1052">Paragraaf</th> </tr> <tr> <td></td> <td>4-02-2003</td> <td></td> </tr> </table> Vervolg- en medeparagrafen vooraf <table border="1"> <tr> <th data-bbox="917 1131 1157 1198">Dienstonderdeel</th> <th data-bbox="1157 1131 1300 1198">Only</th> <th data-bbox="1300 1131 1444 1198">Verf.</th> <th data-bbox="1444 1131 1564 1198"></th> </tr> <tr> <td>H./AAR (omv.)</td> <td>4/2...</td> <td>4/2...</td> <td></td> </tr> <tr> <td>P D</td> <td>... 4/2</td> <td>4/2...</td> <td></td> </tr> </table> BDI tvz 04/2... 4/2... Archief 4/2... Emoparaaf	Fosiel	Datum	Paragraaf		4-02-2003		Dienstonderdeel	Only	Verf.		H./AAR (omv.)	4/2...	4/2...		P D	... 4/2	4/2...	
Fosiel	Datum	Paragraaf																	
	4-02-2003																		
Dienstonderdeel	Only	Verf.																	
H./AAR (omv.)	4/2...	4/2...																	
P D	... 4/2	4/2...																	
Afgedane exhibitu etc 6 pu 02/03 etc 7 pu 02/03																			
Overlegende retro-acta	Arrestatieparaaf																		
HIER U...	Ter kennisgeving achteraf																		

VAN: MIVD/CIU
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNUMMER: 002/04 februari 2003
SIC: UAJ/UCG/UDG
AFGESLOTEN: 040800Zfeb03

INHOUD

- 2.1. IRAK
- 2.1.1 Tussenrapport UNMOVIC aan de VN

2.1 IRAK

2.1.1 Tussenrapport UNMOVIC aan de VN

Op 27 januari jongstleden heeft het hoofd van UNMOVIC, Hans Blix, zijn rapport met betrekking tot Irakese massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen aan de VN-Veiligheidsraad (VNVR) toegelicht. Hier volgt een samenvatting.

Vanaf 1991, toen door middel van VN-resolutie 687 Irak werd opgelegd opgave te doen van de voorhanden zijnde massavernietigingswapens en langeafstandsraketten en deze opgave te laten controleren door UNSCOM en het IAEA, heeft Irak niet werkelijk geaccepteerd dat het land in dit opzicht moest ontwapenen. Dat geldt ook nog vandaag de dag. Blix stelt dat in plaats van een proces van "declare and verify" mogelijk te maken, Irak verstoppertje speelt. Een gegeven bij de huidige inspecties is dat eerder UNSCOM grote hoeveelheden chemische wapens alsmede uitgebreide productiefaciliteiten voor biologische wapens heeft kunnen vernietigen. De aanzienlijke infrastructuur voor het nucleaire programma van Irak werd door het IAEA vernietigd en splijtstoffen werden uit Irak afgevoerd.

Een drietal vragen houdt UNMOVIC (hans bezig:

- Hoeveel niet opgegeven massavernietigingswapens van voor 1991 zijn nog aanwezig en bruikbaar?
- Zijn massavernietigingswapens geproduceerd na 1998 (gedwongen vertrek UNSCOM) en, zo ja, waar bestaat die productie dan uit?
- Hoe kan worden voorkomen dat Irak in de toekomst opnieuw overgaat tot de productie van massavernietigingswapens?

Nadat Irak op 16 september 2002 akkoord was gegaan met hervatting van de inspecties werd op 8 november 2002 resolutie 1441 aangenomen die van Irak onmiddellijke, onvoorwaardelijke en actieve medewerking aan de inspecties verlangde. Blix stelt dat Irak

vrij goed meewerkt daar waar het inspectieproces in het geding is. Er werd bijna zonder uitzondering snel toegang verleend tot alle plaatsen die de inspecteurs wilden controleren. Verder werd steun verleend bij het herinrichten van het UNMOVIC-kantoor in Bagdad en het opzetten van een vestiging in Mosul (Noord-Irak). Problemen hebben zich alleen voorgedaan bij de inzet van de aan UNMOVIC ter beschikking gestelde U2 (verificatievluchten) en bij vluchten met de eigen helikopters. Daarnaast maakt Blix gewag van onterechte beschuldigingen van spionage door de inspecteurs en 'spontane' demonstraties tegen UNMOVIC.

Blix toonde zich echter niet tevreden met de inhoudelijke medewerking. Irak wordt geacht actief medewerking te verlenen. Dat is niet het geval. De Irakese verklaring van 7 december 2002, waarin op 12.000 pagina's een opgave werd gedaan van de status van alle programma's op het gebied van massavernietigingswapens en raketten, is niet ingegaan op reeds bij de Irakese regering bekende, openstaande vragen. Die vragen impliceren overigens niet dat Irak nog over massavernietigingswapens beschikt. Het bewijs van het tegendeel is echter ook niet geleverd. Het probleem is dat Irak zich op het standpunt stelt dat de inspecteurs moeten bewijzen dat er nog massavernietigingswapens zijn terwijl de VN als uitgangspunt heeft dat Irak moet bewijzen dat alles op dat gebied is vernietigd dan wel moet aangeven waar eventuele restanten liggen.

Ten aanzien van chemische wapens stelt Irak dat het slechts op kleine schaal VX heeft geproduceerd, van slechte kwaliteit (en dus niet inzetbaar gemaakt) en dat in 1991 heeft vernietigd. UNMOVIC beschikt echter over aanwijzingen (ook uit Irakese bron) dat veel grotere hoeveelheden van veel betere kwaliteit zijn geproduceerd die in (een deel van) 19.500 bommen met chemische lading zijn verwerkt. Van deze bommen zouden 13.000 stuks zijn gebruikt in de oorlog met Iran (tussen 1983 en 1988) zodat 8500 bommen met circa 1000 ton chemische lading niet verantwoord zijn. Verder bleken de onlangs ontdekte 122mm raketkoppen, geschikt voor een chemische lading, in een relatief nieuw bunkercomplex te liggen hetgeen impliceert dat men thans niet kan stellen die koppen 'vergeven' te zijn. Daarnaast hebben de inspecteurs op een tweetal andere plaatsen vondsten gedaan die eveneens vragen oproepen.

Irak heeft opgegeven 8500 liter anthrax te hebben geproduceerd en die in de zomer van 1991 te hebben vernietigd. Zowel ten aanzien van de geproduceerde hoeveelheid als ten aanzien van de eventuele vernietiging heeft Irak geen overtuigend bewijs kunnen leveren (het heeft zelfs eerder bekende documenten naderhand gewijzigd). UNMOVIC houdt nadrukkelijk de optie open dat in ieder geval een deel van de anthrax nog voorhanden is, dan wel in een later stadium nog is geproduceerd.

Ten aanzien van de overbrengingsmiddelen blijven belangrijke vragen ten aanzien van het aantal SCUD's dat Irak nog heeft bestaan. Irak kan geen overtuigend bewijs leveren van het verbruik dan wel de vernietiging van het SCUD-bestand. Op de door Irak ontwikkelde Al Hussein met een bereik van 650 km, die wordt beschouwd als het meest bedreigende overbrengingsmiddel voor massavernietigingswapens waarover Saddam Hussein zou kunnen beschikken, wordt in het rapport van Blix verder niet ingegaan. Ten aanzien van bestaande, door Irak 'niet-verboden' genoemde, raketprogramma's heeft UNMOVIC vragen bij het bereik van zowel de Al Samoud 2 als de Al Fatah raketten (varianten SCUDs). Beide raketten hebben bij proeflanceringen afstanden afgelegd (183 km respectievelijk 161 km), uitgaande boven het door de VN toegestane bereik van 150 km. Daarnaast wijkt de diameter van de Al Samoud af van het toegestane maximum. Een grotere diameter betekent meer ruimte voor brandstof, waardoor de motor gedurende een langere tijd stuwung kan leveren en het bereik toeneemt. Tevens is infrastructuur voor de productie van raketten hersteld en heeft men import van onderdelen en andere benodigheden voor het raketprogramma vastgesteld.

Tenslotte besteedt Blix in zijn rapport aandacht aan het personele aspect van de Irakese wapenprogramma's. Enerzijds worden recent 3000 pagina's aan documenten gevonden bij een wetenschapper thuis (hetgeen voedsel gaf aan een reeds langer bestaand vermoeden dat documenten bij medewerkers thuis worden bewaard) en anderzijds bijeen interviews met wetenschappers. erg lastig te houden. In interviews personen bijeen niet zonder de

aanwezigheid van Irakese officials te willen praten met de inspecteurs hetgeen een open gedachtawisseling nagenoeg uitsluit.

In zijn 'State of the Union' onderstreepte de Amerikaanse president de facto de zienswijze van Blix: Saddam Hoessein heeft tot op heden geen afdoende antwoord gegeven op vragen naar de status / verblijfplaats van door Irak geproduceerde massavernietigingwapens. In een officiële, Irakese reactie werd verwezen naar uitpraken van UNSCOM, het IAEA en zelfs van ex-president Clinton dat Irakese programma's voor de productie van massavernietigingwapens waren beëindigd en dat Irak nagenoeg alle verplichtingen was nagekomen. Ook gebrek aan medewerking met UNMOVIC werd ten stelligste ontkend.

Beoordeling

Het tussenrapport van Blix is in zeer voorzichtige bewoordingen gesteld. Men heeft niet of nauwelijks harde aanwijzingen voor het bezit dan wel het continueren van programma's voor massavernietigingwapens kunnen vinden. Men heeft slechts kunnen vaststellen dat Irak er tot op heden niet in is geslaagd, of er niet in heeft willen slagen, antwoord op de vragen van de inspecteurs (en daarmee van de VNVR) te geven. Antwoorden zijn onvolledig, ontwijkend of ontbreken en lijken in een aantal gevallen zelfs onjuist. Om alsnog deze antwoorden te krijgen, stelt Blix meer tijd nodig te hebben. Die tijd is hem gegeven, in ieder geval tot de volgende tussenrapportage op 14 februari aanstaande.

Op dit moment beschikt Irak niet over faciliteiten om op korte termijn voldoende splijtstof te produceren voor de aanmaak van een nucleair wapen. Het land heeft hiervoor een aantal jaren nodig; ondersteuning daarbij vanuit het buitenland is noodzakelijk. Bij het eventueel illegaal beschikbaar komen van splijtstof is Irak in staat binnen één jaar een simpel nucleair wapen te ontwikkelen. Wel is Irak in staat zonder grote problemen en in korte tijd een radiologisch wapen te ontwikkelen. Irak beschikt waarschijnlijk over een restant aan biologische strijdmiddelen, waarvan de werking inmiddels evenwel sterk gereduceerd is. Men wordt in staat geacht om op kleine schaal de productie van biologische strijdmiddelen te hervatten. Het land beschikt waarschijnlijk over een strategische hoeveelheid chemische strijdmiddelen zoals zenuwgas en mosterdgas. Gezien de beschikbare kennis en kunde moet men in staat worden geacht de productie van chemische strijdmiddelen relatief gemakkelijk te kunnen hervatten. Irak bezit waarschijnlijk nog een dozijn ballistische raketten met een bereik ruim boven het toegestane maximum (de door Irak ontwikkelde Al Husein met een bereik van 650 km), aangevuld met een onbekend aantal Al-Samoud en Al-Fatah raketten.

Irak heeft dus nog het nodige uit te leggen. Blix zal, voorafgaande aan zijn hiervoor genoemde tussenrapportage, op 8 februari in Bagdad nog overleg voeren. Op 5 februari zal de Minister van Buitenlandse Zaken van de VS, Colin Powell, de VNVR het nodige "bewijs" tonen dat Irak niet meewerkt aan het inspectieregime (resp. de inspecties actief poogt te ontduiken). Tegen de achtergrond van de recente verklaring van president Bush, dat besluitvorming omtrent een eventuele oorlog tegen Irak eerder weken dan maanden in beslag zal nemen, is het de vraag of Irak nog 'in de gelegenheid' zal zijn te voldoen aan de eisen van de VN-Veiligheidsraad.

Vragen en/of opmerkingen over de inhoud van dit INTSUM richten aan
MIVD/CIU :

Vragen en/of opmerkingen over de adressering van dit INTSUM richten aan
Accountmanager CO/KM/Klu/KLI

Defensie

Spoedshalve rechtstreeks

Aan

Minister van Defensie
en
Staatssecretaris van Defensie
d.t.v. de Secretaris-Generaal

i.a.b.: Chef Defensiestaf

Datum

Ons kenmerk

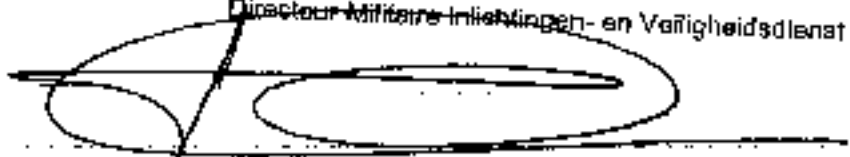
DIS2003002131

Onderwerp

(1*) reactie toespraak MinBuZA VS, Powell voor VNVR

1. In bijlage bied ik u hierbij aan een (1*) reactie op de op 5 februari voor de VN-Veiligheidsraad gehouden toespraak van de Minister van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten, Powell.
2. Zonder bijlage is deze brief angerubriceerd.

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

B. Dedden
Generaal-majoor der Infanterie

Minister
2003 06 02 08
No: 62 138

**(1°) Reactie op toespraak MinBuZA VS – Powell
voor VNVR:**

“bewijs dat Irak niet meewerkt aan inspectieregime”

Steller:
Team Irak
Telefoon
Fax

Inleiding

Op 5 februari 2003 heeft de Minister van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten Colin Powell, een toespraak gehouden voor de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN). Het doel van deze redevoering was om het nodige "bewijs" te presenteren dat Irak niet meewerkt aan het inspectieregime en geen actieve ondersteuning verleent aan inspecties.

Algemeen

Powell geeft aan dat de VN op 8 november 2002 de resolutie 1441, met als doel de ontwapening van Irak, unaniem heeft aangenomen. Irak voldoet, volgens Powell, aan de in deze resolutie genoemde voorwaarden en heeft ook aan 16 voorgaande resoluties geen gevolg gegeven. De resolutie 1441 geeft Irak de laatste kans om aan de verplichtingen genoemd in de resolutie te voldoen. Hij onderstreept dat inspecteurs en onderzoekers zijn en Irak verplicht is actief samen te werken met de inspecteurs. Powell benadrukt dat hij bij de VNVR aanwezig is om drie belangrijke redenen:

1. het geven van ondersteuning aan de conclusies van de rapportages van Blix en ElBaradei zoals die zijn gepresenteerd op 27 januari;
2. het verzamelen van extra informatie over Iraakse massavernietingswapens, banden met terroristische groeperingen,
3. het aangeven van gebrek aan Iraakse medewerking aan de inspecties.

Powell geeft aan dat de gepresenteerde informatie is gebaseerd op de volgende bronnen: bronnen uit de VS en die van andere landen, zoals interceptie van telefoonverkeer, satellietfoto's en menselijke bronnen.

Met enkele voorbeelden werden door Powell bewijzen voor een Iraakse "kat en muis spel" met de inspecteurs gepresenteerd. Uit gepresenteerde geluidsbanden werd duidelijk dat opdracht werd gegeven om bewijzen te vernietigen voordat inspecteurs inspecties konden uitvoeren.

Hij gaf aan dat het in december 2002 door Irak ingediende 12.000 bladzijden tellende document geen nieuwe informatie bevatte. Bij een Iraakse wetenschapper is op het huisadres van betrokkene een 2000 pagina's tellend document gevonden; een deel van de informatie is gerubriceerd en gerelateerd aan het Iraakse nucleaire programma. Powell suggereerde dat Irak zijn gevoelige documenten tracht te verbergen, waarbij documenten in auto's wordt rondgareden en harddisks van computers zijn vervangen. Gebruikmakend van satellietfoto's werd aangetoond dat Irak ballistische raketten met chemische strijdmiddelen verplaatst en verbergt. Tevens werd aangegeven dat Irak zijn gebruik zijnde munitiebunkers voor chemische wapens ontmantelt voordat de inspecties kunnen worden geïnspiceerd.

Het niet toestaan van U-2 verkenningsvluchten wordt door Powell als schending van resolutie 1441 gezien.

Irak heeft een lijst verstrekt waarop de namen van 500 wetenschappers vermeld zijn. UNSCOM heeft in het verleden een lijst opgesteld waarop 3500 namen voorkomen zijn bewezen dat het Saddam-regime mogelijke informatieverstokkers met de bedreigt.

De wapenprogramma's

1. biologische wapens

Tijdens de UNSCOM-inspecties in 1995 bleek dat Irak biologische wapens bezit. Onderzoek werd bevestigd dat het land een omvangrijk biologisch wapenprogramma had. Irak heeft aan UNSCOM opgegeven 8500 liter anthrax te hebben, en volgens berekeningen van UNSCOM zou het land tenminste 25.000 geproduceerd (kunnen) hebben. Uit deze gang van zaken blijkt dat er werkelijkheid nog veel biologische strijdmiddelen in Irak aanwezig moeten zijn. heeft nooit organisch materiaal aangemeld dat geschikt is voor de productie deze wapens.

Powell presenteerde bewijzen voor mogelijk zeventien mobiele productie-eenheden bestaande uit wagons op het spoor en trucks ten behoeve van biologische strijdmiddelen. De presentatie wordt onderbouwd met een schematische weergave van dergelijke eenheden. De VS beschikt over informatie over een succesvolle "weaponizing" van anthrax, botulinum, aflatoxine, ricine en andere biologische strijdmiddelen.

Het Iraakse regime heeft volgens Powell ook aan de overbrengingsmiddelen voor deze strijdmiddelen gewerkt. Powell noemde de volgende voorbeelden:

- een Mirage F-1 vliegtuig dat 2000 liter anthrax kan verspreiden;
- een MiG-21 die kan worden omgebouwd tot een onbemand vliegtuig waaraan sproeitanks kunnen worden bevestigd om
- Iraakse pogingen om *Unmanned Aerial Vehicles (UAV)* met een bereik van 500 km in te zetten.

Beoordeling MIVD:

Het is duidelijk dat Irak in het verleden biologische wapens heeft geproduceerd en geen bewijs heeft overhandigd dat het land al deze wapens heeft vernietigd.

Uit het door Powell gepresenteerde bewijs over mobiele productie-eenheden blijkt duidelijk dat Irak nog steeds tracht deze wapens te produceren.

Gebruik van de genoemde inzetmiddelen is alleen effectief binnen de grenzen van Irak. Gelet op het absolute luchtoverwicht en luchtverdediging van de geallieerden rondom Irak is effectieve inzet van deze vliegtuigen buiten de grenzen van Irak zeer onwaarschijnlijk.

2. chemische wapens

Powell stelde dat Irak nooit exact heeft aangegeven over welke chemische wapens (moedergas, VX-zeruwgas) het land beschikte. De VS beschikt over bewijzen uit intercepties, voor het bezit en verplaatsen van deze wapens. De VS heeft aangegeven dat het niet duidelijk is wat met 6500 chemische bommen is gel. Er zijn geen bewijzen voor de vernietiging ervan.

Tenslotte voerde Powell aan dat Irak tussen de 100 en 500 ton chemische strijdmiddelen ter beschikking heeft, die gebruikt kunnen worden voor de productie van 18.000 raketten.

Beoordeling MIVD:

Er moet van worden uitgegaan dat Irak chemische wapens bezit die binnen relatief gemakkelijk kunnen worden ingezet. Zonder ballistische raketten kunnen deze wapens buiten Irak niet effectief worden ingezet. Door middel van ballistische raket met een chemische lading kan Irak in een dichtbevolkt gebied groot aantal doden en gewonden veroorzaken.

3. nucleaire wapens

Na de Golfoorlog werd duidelijk dat Irak een omvangrijk nucleair programma had. In 1991 wisten IAEA-inspecteurs de hand te leggen op het archief van het Iraanse nucleaire programma. Uit dit archief bleek dat Irak verschillende uraniumverrijkingroutes heeft uitgeprobeerd.

Ondanks het ontmantelen van de nucleaire faciliteiten is Irak, volgens Powell, steeds bezig zijn nucleaire wapenprogramma nieuw leven in te blazen. Voorbeeld wordt aangevoerd:

- de import van aluminium buizen;
- de contacten met diverse landen voor het aankopen van verschillende nucleaire componenten.

Beoordeling MIVD:

Irak houdt de nucleaire optie nog steeds open. Als het land de kans zou krijgen de optie te kunnen realiseren zonder VN-sancties, dan kan Irak binnen enkele jaren over nucleaire wapens beschikken.

4. ballistische raketten

Volgens Powell zijn er indicaties dat Saddam Hoessein over enkele dozijn raketten van de SCUD-variant beschikt met een bereik van 650 tot 900 km.

Er zijn bewijzen dat Irak het bereik van zijn korte afstands ballistische raketten heeft vergroot. De nieuwe versies gaan duidelijk uit boven het toegestane bereik van 1000 km. Uit gepresenteerd materiaal van testfaciliteiten blijkt dat Irak ballistische raketten kan testen met een bereik hoger dan 1000 km.

Beoordeling MIVD:

Het is de vraag of de ballistische raket met een bereik van 650 – 900 km nog inzetbaar is. Er is sinds 1995 een discussie gaande over deze wapens en er zijn geen bewijzen geleverd dat deze wapens operationeel inzetbaar zijn.

De grootste dreiging die tegenwoordig vanuit Irak uitgaat zijn haar korte afstel ballistische raketten met een zeker bereik van 150 km. Er zijn testen uitgevoerd een nieuwe variant van de Al Samoud-raket; de afstand die is overbrugd bedraagt 183 km.

De Iraakse testfaciliteiten voor deze wapens laten zien dat Irak niet van plan is aan de resolutie 1441 te houden.

Banden met terroristische groeperingen

Powell begon dit onderdeel met een korte inleiding over de band tussen Irak internationaal terrorisme waarna hij zich concentreerde op de banden tussen het Qa'ida netwerk en het Iraakse regime. Daarbij werden niet of nauwelijks nieuwe feiten vermeld.

Er zijn contacten op hoog niveau geweest tussen Iraakse agenten en topfiguren van Qa'ida. Deze zouden na succesvolle aanslagen van al Qa'ida zijn versterkt. Beiden partijen hebben grote belangstelling voor het verkrijgen van massavernietigingswapens en beide hebben ingezien dat ze mogelijk van elkaar kunnen profiteren. Op het gegeven moment is besloten dat de laboratoria voor de ontwikkeling van massavernietigingswapens in Afghanistan onvoldoende mogelijkheden boden en best naar elders verplaatst zouden kunnen worden. Een van de uitvalsmogelijkheden bleef noord Irak te zijn. Een belangrijke figuur in de contacten tussen de Iraakse overheid en al Qa'ida is Abu Musab Al-Zarqawi. Nieuw in de presentatie van Powell was dat Irak nog steeds contact heeft met al Qa'ida leden die Bagdad als uitvalsbasis gebruiken. Dat Irak geen gehoor heeft gegeven aan een uitleveringsverzoek voor Zarqawi illustreert volgens Powell opnieuw de Iraakse onwil tot samenwerking.

Het belangrijkste contact tussen al Qa'ida en het Iraakse regime verloopt via de organisatie Ansar-al-Islam die actief is in noord Irak. Deze organisatie heeft zich beschermd geïsoleerd voor de inrichting van trainingskampen en laboratoria voor de ontwikkeling van biologische en chemische wapens. Powell noemde in zijn presentatie de vertakkingen van noord Irak richting Europa en legde een verband met een reeks vliegtuig-arrestaties in verschillende Europese landen en de vondst van het gif ricine in Engeland. Powell benadrukte de nieuwe nexus tussen vergiftigingsmogelijkheden en terrorisme. De oude nexus tussen Saddam Hoessein en terrorisme bestond reeds. De combinatie hiervan is volgens hem dodelijk. Powell illustreerde zijn presentatie met een satellietfoto van een trainingskamp van de Ansar al-Islam in noord Irak en enkele organisatieschema's van terreurorganisaties en hun vertakkingen richting Europa.

Beoordeling MIVD:

Omdat de bewijzen voor de band tussen Irak en het internationale terrorisme het zwaarste zijn, concentreerde Powell zich op de meest overtuigende bewijslast ten aanzien van verschillende programma's voor de ontwikkeling van massavernietigingswapens. Bij het selecteren en vrijgeven van het bewijsmateriaal is naar een evenwicht gekeken tussen enerzijds de behoefte aan sterke bewijzen en anderzijds aan de bescherming van de bronnen die de inlichtingen hebben verzameld. Dit is niet alleen een problering voor Amerika maar ook voor een aantal Westerse landen die beschikken over relevante informatie ten aanzien van Iraakse wapenprogramma's.

Afsluitend

Onder het schrikbewind van Saddam Hoessein zijn mensen niet alleen vermoord en gemarteld, maar Powell noemde ook de vermissing van tienduizenden mensen. Powell gaf aan dat Irak in 1988 chemische wapens heeft ingezet tegen zijn eigen bevolking en vroeg zich af hoelang de wereld de mogelijkheid tot het inzetten van massavernietigingswapens nog wil accepteren. De VS wil dat risico in ieder geval niet nemen, zo stelde hij.

Resolutie 1441 is niet aangenomen om oorlog te gaan voeren, maar om Irak nog de laatste kans te geven om mee te werken aan de volledige ontmanteling van zijn programma's voor massavernietigingswapens. Vastgesteld is dat Irak op een gewijzigde resolutie 1441 niet voortaan treedt. Er moet niet voor worden teruggeschrokken om nodige actie te ondernemen om tot ontwapening van Irak te komen, wat dat ook inhoudt.

Algemene beoordeling

Massavernietigingswapens

Voor wat betreft de informatieverstrekking over massavernietigingswapens is in vervolg op de meeste gevallen sprake van bekende informatie. Nieuw is dat de informatie nadrukkelijker is onderbouwd met bewijzen afkomstig uit intercepties, satellietfoto's en menselijke bronnen. Daerzijds wordt er vanuit gegaan dat de onderbouwing is gebaseerd op harde feiten en er geen sprake is van gemanipuleerd materiaal.

Op het punt van de overbrengingsmiddelen voor biologische en chemische strijdmiddelen heeft de VS nieuwe informatie verstrekt omtrent de operationele inzet van UAV's.

Geconstateerd moet worden dat het regime van Saddam Hoessein de lacunes in de december 2002 ingediende documenten nog steeds niet heeft toegelicht en dat er sprake is van misleiding en tegenwerking van de inspecteurs.

De *smoking gun* is nog niet gevonden!

Terrorisme

Powell heeft in zijn presentatie geen direct verband gelegd tussen het Iraakse r
en de aanslagen van 11 september. Hij concentreerde zich op de activiteiten v
Ansar al-Islam. De meest Intrigerende, overigens eerder bekend gestelde info
over de band tussen Saddam Hoessein en Al Qa'ida komt uit de hoek van de Ko
By verschillende inlichtingendiensten bestaan twijfels over de betrouwbaarheid v
verstrekke informatie. Saddam Hoessein zou de Ansar al-Islam hebben geïnfr
omdat hij de organisatie eerder als bedreiging dan als bondgenoot beschouwt. E
geen harde bewijzen voor de bewering dat Saddam Hoessein biologische en chemi
wapens aan de Ansar al-Islam heeft verstrekt via zijn molten in deze organisatie.
Powell heeft geprobeerd de bestaande verschillen van inzicht bij de leden van
Veiligheidsraad te overbruggen zodat een gezamenlijk standpunt over volgende
kan worden ingenomen

Classificatie

Voorrangsaanduiding

Datum

Correspondentienummer

Ministerie onderdeel

MIVD.

050203

DIS 2003062131

Blauwe brief

Brief

Nota

Telegram

Tolex

Klod + net

Aan

MINDEF & STASDEF atv-SG

i.a.a. CAS.

Bezoekadres

Doorkiesnummer

Onderwerp

(re)actie toespraak MinBZA US, Powell voor VNKR.

Mede te zenden bijlagen

Aantal

Steller

Toestel

Datum

Paraf

050203

Aanwijzingen voor de secretarie

Brief is inmiddels van kopie bij alle geadresseerden afgeleverd.

Vervolg- en medeoperaten vooral

Dienstonderdeel

Ontv.

Verz.

Paraf

HAAR

andehonds

Te zenden afschriften

Steller

Einoparaaf

Algehele exhibitie

Arrestatie paraaf

Ter kennisgeving achteraf

Overgelegde retro-acts

2003

ARCHIEF
Uitgaend stuk
afgevr door
gecoll. door

Agendanummers

verzendsdatum

verzonden door

Codenummers

Ministerie van Defensie

opbeheerders worden verzocht de afgeleverde stukken te retourneren

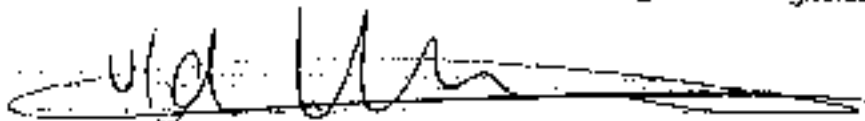
Aan Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan Chef Defensiestaf
DAB
Ministerie van Alg. Zakun

Datum 17 februari 2003
Oms kenmerk DIS2003002848
Onderwerp Dagelijkse briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief angerubriceerd.

Plaatsvervangend Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

F.H. Meulman
Commandore

Derde rapportage van Hoofd UNMOVIC

Op 14 februari heeft het hoofd van UNMOVIC, Hans Blix, zijn derde rapport met betrekking tot Iraakse massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen aan de Veiligheidsraad van de VN uitgebracht.

Blix stelt in zijn rapportage dat een regionaal UNMOVIC-kantoor in Mosul (Noord-Irak) inmiddels operationeel is en dat plannen voor een soortgelijk kantoor in Basrah in ontwikkeling zijn. Het aantal Iraakse "oppassers" per inspecteur is inmiddels na overleg teruggebracht van 5:1 naar ongeveer 1:1. De inmiddels in totaal meer dan 400 inspecties bij ruim 300 locaties bij veel verschillende instellingen door geheel Irak, zijn zonder vooraankondiging uitgevoerd en bijna zonder uitzondering werd snel toegang verleend. Blix stelt dan ook dat – zoals eerder geconstateerd op 27 januari – de medewerking bij het inspectieproces goed is. Er zijn naar zijn mening geen overtuigende bewijzen dat vooraf bekend was dat de inspecteurs in aantocht zouden zijn.

Bij alle locaties die ook vóór 1998 zijn geïnspecteerd, zijn de toenmalige en huidige functies van de gebouwen vergeleken. Er zijn ondermeer monsters genomen, gesprekken gevoerd met aanwezig personeel over vroegere en huidige activiteiten en op een aantal sites werd "ground-penetrating"-radar gebruikt om ondergrondse structuren te bezien op verborgen materiaal. Van de meer dan 200 genomen chemische en ruim 100 biologische monsters is inmiddels driekwart geanalyseerd; de resultaten daarvan zijn in overeenstemming met de Iraakse declaraties.

De vereiste medewerking houdt volgens Blix echter meer in dan het openen van deuren. In resolutie 1441 wordt een onmiddellijke, onvoorwaardelijke en actieve bijdrage van Irak verlangd om bestaande vragen over ontwapening op te lossen. In de huidige situatie zou men verwachten dat Irak daar ook naar zou handelen, aldus Blix. De inhoudelijke medewerking bij de inspecties stemt echter niet tot tevredenheid.

Blix vraagt zich af hoeveel, als er al iets is, is overgebleven van Iraakse massavernietigingswapens. Hij stelt dat UNMOVIC wel een klein aantal lege chemische raketten heeft gevonden, die gedeclareerd en vernietigd hadden moeten zijn, maar dat massavernietigingswapens nog niet zijn aangetroffen. Van grote betekenis is echter dat van veel verboden wapens de huidige status door Irak niet verantwoord is. Zo bestaat er bijvoorbeeld grote onduidelijkheid over het al dan niet bestaan van 1000 ton chemische strijdmiddelen.

Blix stelt zich er volledig bewust van te zijn dat diverse inlichtingenorganisaties ervan overtuigd zijn en volhouden dat dit soort wapens en programma's in Irak bestaan. Hij verwijst hierbij naar de het door de Minister van Buitenlandse Zaken van de VS gepresenteerd materiaal en de daaraan verbonden conclusies. Omdat veel van dit bronmateriaal niet beschikbaar is voor de inspecteurs, moet hier eigen onderzoek naar worden gedaan en het bewijs voor worden geleverd.

Blix geeft aan dat de Iraakse verklaring van 7 december 2002 (opgave status van alle programma's op het gebied van massavernietigingswapens) misschien wel het grootste probleem vertegenwoordigt. Deze Iraakse opgave heeft niet de bewijzen geleverd voor de antwoorden op openstaande vragen. Vraagpunten met betrekking tot onderwerpen als (de status van de programma's betreffende) anthrax, het zenuwgas VX en lange afstandsraketten moeten serieus worden genomen door Irak in plaats van dat deze onderwerpen worden genegeerd.

In de presentatie van 27 januari was al door Blix gesteld dat de Al Samoud en de Al Fatah raketten bij proeflanceringen afstanden hebben afgelegd van 183 respectievelijk 161 km en dat deze uitgaan boven het door de VN toegestane bereik van 150 km. Een team van experts heeft inmiddels vastgesteld dat de Al Samoud 2 het toegestane bereik kan overschrijden en dat voor de Al Fatah nader onderzoek helemaal noodzakelijk is.

De experts hebben, aldus Blix hebben ook de gegevens bestudeerd betreffende een in aanbouw zijnde testfaciliteit voor raketmotoren en hebben vastgesteld dat het mogelijk is om raketmotoren met een grotere stuwkracht dan die van SA-2/GUIDELINE motoren daar te testen. De in het verleden geïmporteerde 380 SA-2 raketmotoren zijn bestemd voor het Al Samoud 2 raketsysteem. In de documenten over Anthrax, groeimaterialen, zenuwgas VX en de productie van raketten die Blix tijdens het bezoek van Blix aan Bagdad op 8 en 9 februari ontving, zijn geen bewijzen voor openstaande vragen geleverd.

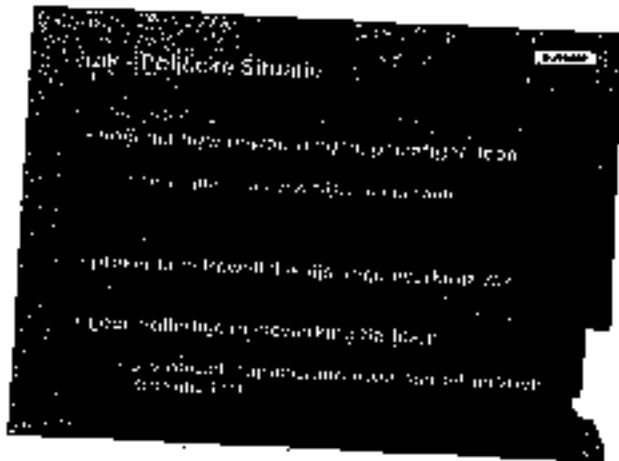
Blix meldde dat UNMOVIC plannen om enkel tegen zichzelf te starten met surveillanceduchten uitgevoerd door de U-2 en later ook door andere vliegtuigen. De voorwaarden waaronder wordt gevlogen zijn

gelijk aan die door UNSCOM werden gevolgd. Hij sloot zijn betoog als volgt af: "Als Irak in 1991 had ingestemd in de noodzakelijke samenwerking, dan had de fase van ontwapening onder resolutie 687 kort kunnen zijn en een decennium van sancties had voorkomen kunnen worden. Vandaag, drie maanden na de aanvaarding van resolutie 1441, zou de periode van ontwapening door inspecties nog steeds kort kunnen zijn als aan 'immediate, active and unconditional coöperation' met UNMOVIC en IAEA tegemoet gekomen wordt".

Beoordeling

Deze rapportage van Blix is in voorzichtiger bewoordingen gesteld dan de presentatie van 27 januari. De toon is gematigd. Hij laat zich redelijk positief uit over de medewerking die de inspecteurs krijgen. Blix had tot in ieder geval 14 februari de tijd gekregen om op een aantal openstaande vragen antwoorden te krijgen. Antwoorden op onjuiste, onvolledige of ontbrekende opgaven zijn er ook nu niet. Er is in dat opzicht geen sprake van een wezenlijke vooruitgang. UNMOVIC heeft geen overtuigend bewijs gevonden dat Irak nog over massavernietigingswapens beschikt; de "smoking gun" is nog niet gevonden. Wel zijn grote hoeveelheden Anthrax, zenuwgas VX en raketten "zoek" en er zijn raketten gebouwd en getest die verboden zijn.

Op de dag van de presentatie van Blix aan de VN heeft president Saddam Hoessein een decreet uitgevaardigd dat de constructie en import van massavernietigingswapens verbiedt. Hiermee geeft hij uitvoering aan één van de voorwaarden waaraan Irak moet voldoen. Hij gaf er tevens nogmaals bij aan dergelijke wapens ook thans niet te bezitten. Geconcludeerd moet worden dat Saddam Hoessein steeds een beetje maar niet volledig meewerkt met het VN-inspectieregime. Irak heeft nog het nodige uit te leggen. Er is in de praktijk nog steeds sprake van misleiding en tegenwerking. Hierdoor komt het Iraakse bewind absoluut onvoldoende tegemoet aan de doelstelling van resolutie 1441, te weten ontwapening en volledige medewerking aan de inspecties van Irak. Frankrijk heeft de datum van 14 maart genoemd voor het uitbrengen van een volgende rapportage. In Groot-Brittannië is de datum van 28 februari hiervoor genoemd. Over de wijze van voortgang zal nog veel internationaal diplomatiek overleg moeten plaatsvinden.

.....

.....

Rubricering	Voorrangsaanduiding	Datum 17 februari 2003	Correspondentienummer DJS/2003002848
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazern, gebouw 32, kamer 5.13		☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Fax ☐ Kad + not ☐	
Doorkiesnummer		Aan Minister van Defensie (zonder slides) 0299 Staatssecretaris (zonder slides) 0249 d.t.v. SG (zonder slides) 0800 i.a.a. Chef Defensiestaf 0301 DAB 02	
Onderwerp Dagelijkse briefing MIVD d.d 17-02-2003			
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1	Ministerie van Algemene Zaken 0808	
Aanwijzingen voor het BDI o.g. de secretaris			
		Staker Mdw CIU	
Te zenden afschriften 1 ex. Voor - D		Toestel	Datum 17-02-2003
		Parasf	
		Vervolg- en medeopstellen vooraf	
		Dienstonderdeel HJAAR	Ontv. Verz. Parasf
		P met	....
		BDI tvz	.....
		Eindparaaf	..... 18/2
Afgedane exhibit exc 1 p.v. 02/03 exc 2 p.v. 02/03 exc 6 p.v. 02/03 exc 7 p.v. 02/03 exc 5 p.v. 03/03			
16-02-2003			

VAN: MIVD/CIU
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNUMMER: 011/17 FEBRUARI 2003
SID: UA/JUCG/UDG
AFGESLOTEN: 170800ZFEB03

INHOUD

2.2

IRAK

2.2.1

Derde rapportage van Hoofd UNMOVIC

2.2 IRAK

2.2.1 (Derde rapportage van Hoofd UNMOVIC

Op 14 februari heeft het hoofd van UNMOVIC, Hans Blix, zijn derde rapport met betrekking tot Iraakse massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen aan de Veiligheidsraad van de VN uitgebracht.

Blix stelt in zijn rapportage dat een regionaal UNMOVIC-kantoor in Mosul (Noord-Irak) inmiddels operationeel is en dat plannen voor een soortgelijk kantoor in Baarah in ontwikkeling zijn. Het aantal Iraakse "oppassers" per inspecteur is inmiddels na overleg teruggebracht van 5:1 naar ongeveer 1:1. De inmiddels in totaal meer dan 400 inspecties bij ruim 300 locaties bij veel verschillende instellingen door geheel Irak, zijn zonder vooraankondiging uitgevoerd en bijna zonder uitzondering werd snel toegang verleend. Blix stelt dan ook dat – zoals eerder geconstateerd op 27 januari – de medewerking bij het inspectieproces goed is. Er zijn naar zijn mening geen overtuigende bewijzen dat vooraf bekend was dat de inspecteurs in aantocht zouden zijn.

Bij alle locaties die ook vóór 1998 zijn geïnspecteerd, zijn de toenmalige en huidige functies van de gebouwen vergeleken. Er zijn ondermeer monsters genomen, gesprekken gevoerd met aanwezig personeel over vroegere en huidige activiteiten en op een aantal sites werd "ground-penetrating"-radar gebruikt om ondergrondse structuren te bezien op verborgen materiaal. Van de meer dan 200 genomen chemische en ruim 100 biologische monsters is inmiddels driekwart geanalyseerd; de resultaten daarvan zijn in overeenstemming met de Iraakse declaraties.

De vereiste medewerking houdt volgens Blix echter meer in dan het openen van deuren. In resolutie 1441 wordt een onmiddellijke, onvoorwaardelijke en actieve bijdrage van Irak verlangd om bestaande vragen over ontwapening op te lossen. In de huidige situatie zou men verwachten dat Irak daar ook naar zou handelen, aldus Blix. De inhoudelijke medewerking bij de inspecties stemt echter niet tot tevredenheid.

Blix vraagt zich af hoeveel, als er al iets is, is overgebleven van Iraakse massavernietigingswapens. Hij stelt dat UNMOVIC wel een klein aantal lege chemische raketten heeft gevonden, die gedeclareerd en vernietigd hadden moeten zijn, maar dat massavernietigingswapens nog niet zijn aangetroffen. Van grote betekenis is echter dat van veel verboden wapens de huidige status door Irak niet verantwoord is. Zo bestaat er bijvoorbeeld grote onduidelijkheid over het al dan niet bestaan van 1000 ton chemische strijdmiddelen.

Blix stelt zich er volledig bewust van te zijn dat diverse inlichtingenorganisaties ervan overtuigd zijn en volhouden dat dit soort wapens en programma's in Irak bestaan. Hij verwijst hierbij naar de het door de Minister van Buitenlandse Zaken van de VS gerepresenteerd materiaal en de daaraan verbonden conclusies. Omdat veel van dit bronmateriaal niet

beschikbaar is voor de inspecteurs, moet hier eigen onderzoek naar worden gedaan en het bewijs voor worden geleverd.

Blix geeft aan dat de Iraakse verklaring van 7 december 2002 (opgave status van alle programma's op het gebied van massavernietigingswapens) misschien wel het grootste probleem vertegenwoordigt. Deze Iraakse opgave heeft niet de bewijzen geleverd voor de antwoorden op openstaande vragen. Onderwerpen als (de status van de programma's betreffende) anthrax, het zenuwgas VX en lange afstands-raketten moeten serieus worden genomen door Irak in plaats van dat deze onderwerpen worden genegeerd.

In de presentatie van 27 januari was al door Blix gesteld dat de Al Samoud en de Al Fatah raketten bij proeflanceringen afstanden hebben afgelegd van 183 respectievelijk 161 km en dat deze uitgaan boven het door de VN toegestane bereik van 150 km. Een team van experts heeft inmiddels vastgesteld dat de Al Samoud 2 het toegestane bereik kan overschrijden en dat voor de Al Fatah nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is.

De experts hebben, aldus Blix hebben ook de gegevens bestudeerd betreffende een in aanbouw zijnde testfaciliteit voor raketmotoren en hebben vastgesteld dat het mogelijk is om raketmotoren met een grotere stuwkracht dan die van SA-2/GUIDELINE motoren daar te testen. De in het verleden geïmporteerde 380 SA-2 raketmotoren zijn bestemd voor het Al Samoud 2 raketstelsel.

In de documenten over Anthrax, groeimaterialen, zenuwgas VX en de productie van raketten die Blix tijdens het bezoek van Blix aan Bagdad op 8 en 9 februari ontving, zijn geen bewijzen voor openstaande vragen geleverd.

Blix meldde dat UNMOVIC binnen enkele dagen zal starten met surveillancevluchten uitgevoerd door de U-2 en later ook door andere vliegtuigen. De voorwaarden waaronder wordt gevlogen zijn gelijk aan die door UNSCOM werden gevolgd. Hij sloot zijn betoog als volgt af: "Als Irak in 1991 had ingestemd in de noodzakelijke samenwerking, dan had de fase van ontwapening onder resolutie 687 kort kunnen zijn en een decennium van sancties had voorkomen kunnen worden. Vandaag, drie maanden na de aanvaarding van resolutie 1441, zou de periode van ontwapening door inspecties nog steeds kort kunnen zijn als aan 'immediate, active and unconditional cooperation' met UNMOVIC en IAEA tegemoet gekomen wordt".

( ) Beoordeling

Deze rapportage van Blix is in voorzichtiger bewoordingen gesteld dan de presentatie van 27 januari. De toon is gematigd. Hij laat zich redelijk positief uit over de medewerking die de inspecteurs krijgen. Blix had tot in ieder geval 14 februari de tijd gekregen om op een aantal openstaande vragen antwoorden te krijgen. Antwoorden op onjuiste, onvolledige of ontbrekende vragen zijn er ook nu niet. Er is in dat opzicht geen sprake van een wezenlijke vooruitgang. UNMOVIC heeft geen overtuigend bewijs gevonden dat Irak nog over massavernietigingswapens beschikt; de "smoking gun" is nog niet gevonden. Wel zijn grote hoeveelheden Anthrax, zenuwgas VX en raketten "zoek" en er zijn raketten gebouwd en getest die verboden zijn.

Zoals bekend, had VS minBuZa Powell op 5 februari een redevoering voor de Veiligheidsraad van de VN gehouden om het nodige "bewijs" te presenteren dat Irak niet meewerkt aan het inspectieregime en geen actieve ondersteuning verleent aan de inspecties. Hieruit is onder meer duidelijk geworden dat Irak in het verleden biologische wapens heeft geproduceerd en geen bewijs heeft overhandigd dat al deze wapens vernietigd zijn. De VS beschikt over informatie over een succesvolle "weaponising" van Anthrax, botulinum, aflatoxin, ricine en andere biologische strijdmiddelen. Irak heeft nooit aangegeven over welke chemische wapens (mosterdgas, VX zenuwgas) het land beschikt. De VS beschikt over bewijzen voor het bezit en verplaatsing van deze wapens.

Er zijn pogingen gedaan om "Unmanned Aerial Vehicles" (UAV) van het type Musaraya met een bereik van 500 km in te zetten; deze UAV's zouden kunnen worden ingezet ten behoeve van de verspreiding van chemische en/of biologische wapens. Powell heeft ook aangegeven dat Saddam Hoessein zakelijk de raketten van de SCOD-variant bezit; tevens zijn er bewijzen dat het bereik van korte afstand ballistische raketten is vergroot en uitgaat boven

het toegestane bereik van 150 km. De MIVD gaat er vanuit dat de onderbouwing is gebaseerd op harde feiten en er geen sprake is van gemanipuleerd materiaal. Feitelijk bestaat er nog onduidelijkheid over het bestaan van in totaal tachtig Al Hussein raketten met een bereik van 650 km. Internationaal wordt aangenomen dat Irak waarschijnlijk nog (ruim) een dozijn van deze ballistische raketten bezit. Er zijn aanwijzingen dat er nog twee lanceerinrichtingen inzetbaar zijn.

Op de dag van de presentatie van Blix aan de VN heeft president Saddam Hoessein een decreet uitgevaardigd dat de constructie en import van massavernietigingswapens verbiedt. Hiermee geeft hij uitvoering aan één van de voorwaarden waaraan Irak moet voldoen. Hij gaf er tevens nogmaals bij aan dergelijke wapens ook thans niet te bezitten. Geconcludeerd moet worden dat Saddam Hoessein steeds een beetje maar niet volledig meewerkt met het VN-inspectieregime. Irak heeft nog het nodige uit te leggen. Er is in de praktijk nog steeds sprake van misleiding en tegenwerking. Hierdoor komt het Iraakse bewind absoluut onvoldoende tegemoet aan de doelstelling van resolutie 1441, te weten ontwapening en volledige medewerking aan de inspecties van Irak. Frankrijk heeft de datum van 14 maart genoemd voor het uitbrengen van een volgende rapportage. In Groot-Brittannië is de datum van 28 februari hiervoor genoemd. Over de wijze van voortgang zal nog veel internationaal diplomatiek overleg moeten plaatsvinden.

Defensie

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Afdeling Analyse & Rapportage R&Z

Bezoekadres:

Frederikkazerne, Gebouw 37 van der Burghlaan 39

Postadres:

MPC 58 B

Postbus 20701

2500 ES Den Haag

www.defensie.nl

Sloffer:

Telefoon:

Fax (070)

Aan Voorzitter en leden CVIN

Datum 21 februari 2003

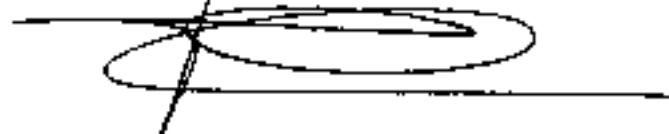
Ons kenmerk DIS2003003280

Onderwerp Irak en de regio; een aantal actuele ontwikkelingen

Hierbij bied ik de notitie met de titel "Irak en de regio; een aantal actuele ontwikkelingen" aan. De volgende onderwerpen komen in de notitie aan de orde:

- Irak: in de regionale verhoudingen.
- Ontwikkelingen strijdkrachten Irak.
-
-
- Derde rapportage Hoofd UNMOVIC/Blix..

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

B. Dedden

Generaal-majoor der Infanterie

Zonder bijlagen is deze brief ongebruikbaar

Irak en de regio / een aantal actuele ontwikkelingen

a) Irak; in de regionale verhoudingen

In de jongste ontwikkelingen in de kwestie-Irak is er een intensivering van de inter-Arabische diplomatie in het verband van de Arabische Liga waarneembaar. Op de eerste conferentie van de ministers van Buitenlandse Zaken sinds lange tijd (Cairo, 16 februari) werd echter verdeeldheid duidelijk. Dit kwam niet in de laatste plaats door toedoen van de Iraakse vertegenwoordiger.

Zo sprak Syrië zich uit tegen militaire interventie in Irak, wat niet onbelangrijk is omdat Syrië een zetel in de VN-Veilighedsraad inneemt.

Voorts verzette Koeweit zich tegen een ontwerpverklaring die was bedoeld als oproep aan alle Liga-lidstaten om geen steun te verlenen aan militaire operaties tegen Irak. Koeweit werd hierin gesteund door andere Gulf Co-operation Council (GCC) landen, in het bijzonder Saudi-Arabië. Uiteindelijk volstond de vergadering met een oproep aan de Veiligheidsraad om UNMOVIC meer tijd voor inspecties te geven en werd gepleit voor een vreedzame oplossing.

Geconstateerd moet worden dat in de Arabische Liga op dit moment een consensus ontbreekt. Het wachten is op het topoverleg van de leiders van de lidstaten, gepland op 27-28 februari, met de Egyptische president Mubarak als gastheer. Klaarblijkelijk als voorschot op die bijeenkomst heeft Mubarak gewaarschuwd dat hij en de andere Arabische leiders weinig invloed kunnen uitoefenen op de militaire plannen van de VS ten aanzien van Irak.

Resteert de opstelling van Iran (geen lid van de Arabische Liga). Er vinden deze weken regelmatig consultaties plaats tussen Teheran en een aantal Liga-lidstaten en andere landen in de (Golf)regio. Duidelijk is dat Iran geen bezwaar heeft tegen het verdwijnen van het Saddam-Hoessein-regime en evenmin tegen verdere vernietiging van het Iraakse militaire potentieel. Iran ervaart Irak onverminderd als zijn eerste dreiging. Aan de andere kant vreest Iran voor desintegratie van Irak in geval van een militaire interventie, met als mogelijk gevolg grensoverschrijdende destabiliserende gevolgen.

Wat dit aangaat heeft Teheran duidelijk gemaakt nationale (veiligheids)belangen te hebben bij een oplossing van de kwestie-Irak, d.w.z. betrokken te willen worden bij een reconstructie van Irak in een post-Saddam-Hoessein periode. De "militaire" voorzorgsmaatregelen (verplaatsingen) die Iran op dit moment neemt in het noordelijk en zuidelijk grensgebied met Irak zijn een uitdrukking van die zorg. Hierbij is het overigens niet uit te sluiten dat Iran op zeker moment van de gelegenheid gebruik maakt om een militaire operatie uit te voeren tegen de gewapende anti-Iraanse oppositie Mudjahedeen e-Khalq in Irak. Ook een alliantie met Koerdische groepen, m.n. PUK, is een reële optie.

b) Ontwikkelingen strijdkrachten Irak

Tot december 2002 konden de activiteiten van de Iraakse landstrijdkrachten in het normale beeld geplaatst worden. De eenheden waren ontplooid in een gordel van noord naar zuid die loopt van de zogenaamde "green line" (de onofficiële grens met de Koerdische gebieden in Irak), via de grens met Iran tot aan de grens met Koeweit. De activiteiten bestonden uit het houden van oefeningen; het onderdrukken van opstandige bewegingen (voornamelijk Koerden in het noorden en Sjiïten in het zuiden) en het verbeteren van de posities waar de belangrijkste wapensystemen van Irak (zoals de T-72 tank) konden schuilen in het geval van een mogelijke Amerikaanse luchtaanval.

De verdediging van Irak door de strijdkrachten zal bovenal een verdediging van het regime en dus van de stad Bagdad zijn. Deze verdediging is te beschrijven in ringen.

Vanaf de landsgrenzen hebben eenheden van de reguliere strijdkrachten een statische verdediging ingericht. Zij worden in een tweede lijn ondersteund door de infanteriedivisies van de Republikeinse Garde. Op een afstand van 25 tot 60 kilometer van de stad Bagdad wordt een volgende ring gevormd door de gepantserde divisies van de Republikeinse Garde. Dit zijn de sterkste militaire eenheden van Irak en zij moeten er voor zorgen dat de VS strijdkrachten de grenzen van de stad niet bereiken. In de stad Bagdad zelf zijn paramilitaire eenheden ontplooid zoals de Speciale Republikeinse Garde en de Fedayeen Saddam, die in de stad zelf tegen de VS strijdkrachten moeten vechten.

Recent heeft Saddam Hoessein een hogere operationele gereedheid voor de strijdkrachten afgekondigd. Bovendien zijn de verschillende paramilitaire groeperingen die actief zijn in de bevolkte gebieden, zoals de milities van de Ba'ath partij, allen onder het bevel gesteld van de Fedayeen Saddam. Deze eenheden onder leiding van Saddam's zoon Uday zullen de steden en dan met name Bagdad, tegen een mogelijke Amerikaanse aanval verdedigen. Deze ontwikkeling impliceert dat Irak van mening is dat een Amerikaanse aanval onafwendbaar is.

e) Derde rapportage Hoofd UNMOVIC/Blix

Na een korte samenvatting van de rapportage van 14 februari op het onderdeel massavernietigingswapens, zal een beoordeling op deze onderdelen worden gegeven.

• Rapportage Blix

Blix vraagt zich af hoeveel, zo er al iets is, is overgebleven van Iraakse massavernietigingswapens. Van veel verboden wapens is de huidige status door Irak niet verantwoord; zo bestaat er bijvoorbeeld grote onduidelijkheid over het al dan niet bestaan van 1000 ton chemische strijdmiddelen.

Blix geeft aan dat de Iraakse verklaring van 7 december 2002 (opgave status van alle programma's op het gebied van massavernietigingswapens) niet de bewijzen heeft geleverd voor de antwoorden op openstaande vragen. Vraagpunten met betrekking tot onderwerpen als (de status van de programma's betreffende) anthrax, het zenuwgas VX en lange afstands-raketten moeten serieus worden genomen door Irak in plaats van dat deze onderwerpen worden genegeerd, zo stelt hij.

In de presentatie van 27 januari was al door Blix gesteld dat de Al Samoud en de Al Fatah raketten bij profieleringen afstanden hadden afgelegd van 183 respectievelijk 161 km en dat deze uitgaan boven het door de VN toegestane bereik van 150 km. Een team van experts heeft inmiddels vastgesteld dat de Al Samoud 2 het toegestane bereik kan overschrijden en dat voor de Al Fatah nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is.

De experts, aldus Blix, hebben ook de gegevens bestudeerd betreffende een in aanbouw zijnde testfaciliteit voor raketmotoren en hebben vastgesteld dat het mogelijk is om raketmotoren met een grotere stuwkracht dan die van SA-2/GUIDELINE motoren te testen. De 380, in het verleden geïmporteerde, SA-2 raketmotoren zijn bestemd voor het Al Samoud 2 raketsysteem.

In de documenten over Anthrax, groeimaterialen, zenuwgas VX en de productie van raketten ontvangen tijdens het bezoek aan Bagdad op 8 en 9 februari, zijn geen bewijzen voor openstaande vragen geleverd, aldus Blix.

• Beoordeling

Deze rapportage van Blix is in voorzichtiger bewoordingen gesteld dan de presentatie van 27 januari. Hij laat zich redelijk positief uit over de medewerking die de inspecteurs krijgen. Blix had tot in ieder geval 14 februari de tijd gekregen om op een aantal openstaande vragen antwoorden te krijgen. Antwoorden op onjuiste, onvolledige of ontbrekende opgaven zijn er ook nu niet. Er is in dat opzicht geen sprake van een wezenlijke vooruitgang. UNMOVIC heeft geen overtuigend bewijs gevonden dat Irak nog over massavernietigingswapens beschikt; de "smoking gun" is nog niet gevonden. Wel zijn grote hoeveelheden Anthrax, zenuwgas VX en raketten "zoek" en zijn er raketten gebouwd en getest die verboden zijn.

Op de dag van de presentatie van Blix aan de VN heeft president Saddam Hoessein een decreet uitgevaardigd dat de constructie en import van massavernietigingswapens verbiedt. Hiermee geeft hij uitvoering aan één van de voorwaarden waaraan Irak moet voldoen. Hij zei nogmaals dergelijke wapens ook thans niet te bezitten.

Geconcludeerd moet worden dat Saddam Hoessein steeds een beetje, maar niet volledig, meewerkt met het VN-inspectieregime. Irak heeft nog het nodige uit te leggen. Er is in de praktijk nog steeds sprake van misleiding en een vorm van tegenwerking. Hierdoor komt het Iraakse bowind nog onvoldoende tegemoet aan de doelstelling van resolutie 1441, te weten ontwapening en volledige medewerking aan de inspecties van Irak.

Classificatie

Voorrangsaanduiding

Datum

Correspondentienummer

210203

Dis 2003 0032.00

Ministerie onderdeel

Blauwe brief

Brief

Nota

Telegram

Telex

Klod + n

Bezoekadres

Doorkiesnummer

Aan

Leden van het CVRM.

1/2+

Onderwerp

Irak en de regio:
een aantal actuele ontwikkelingen

Mede te zenden bijlagen

Aantal

Steller

Toestel

Datum

Paragraaf

210203

Aanwijzingen voor de secretarie

Vervolg- en medeparagrafen vooraf

Dienstonderdeel

Ontv.

Verz.

Paragraaf

MAAR

Te zenden afschriften

Archief ex 8

P

B

TT

1/2

2 1/2

Steller

Eindparagraaf

Archief: 24/2

Atgetane exhibita

Arrestatie paragraaf

Ter kennisneming achteraf

Overgelegde pro-acta

Uit

Agendanummers

gevoel door

gevoel door

verzendsdatum

verzonden door

24-2-2003

Codenummers

Ministerie van Defensie

De afzender aanvaardt aansprakelijkheid

VAN: MIVD/CIU
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNUMMER: 001/03 maart 2003
SIC: UA/JUCG/UDG
AFGESLOTEN: 030800Zm103

INHOUD

2.1 IRAK
2.1.1 Rapportage Blix

D

2.1 IRAK

2.1.1 a) Rapportage Blix

Ook in het afgelopen vrijdag (28 februari) aan de VN-veiligheidsraad ingediende tussenrapport van Blix wordt gesteld dat men niet of nauwelijks harde aanwijzingen heeft kunnen vinden voor het bezit dan wel het continueren van programma's voor massavernietligingswapens. Wederom heeft men slechts kunnen vaststellen dat Irak er tot op heden niet in is geslaagd eenduidige en volledige antwoorden op de vragen van de inspecteurs (en daarmee van de VNVR) te geven.

Vershil met voorgaande 'mijlpalen' is evenwel dat Irak thans een aanvang heeft gemaakt met het vernietigen van de omstreden Al-Samoud raketten, waarvan door de VN was gesteld dat dit type qua bereik uitgaat boven de aan Irak toegestane limiet. Er zouden thans circa

lien raketten zijn vernietigd, onder toezicht van de VN-inspecteurs op een locatie in de omgeving van Bagdad.

Beoordeling

Er is nog steeds geen sprake van een wezenlijke vooruitgang. UNMOVIC heeft geen overtuigend bewijs gevonden, de "smoking gun", gevonden. De grote hoeveelheden Anthrax en zenuwgas die "zoek" waren zijn dat nog.

Geconcludeerd moet worden dat het Iraakse regime nog steeds een beetje maar niet volledig meewerkt, en zeker niet actief, met het VN-inspectieregime. Er lijkt in de praktijk nog steeds sprake van misleiding en tegenwerking en dus komt Irak nog onvoldoende tegemoet aan de doelstelling van resolutie 1441, te weten ontwapening en volledige medewerking aan de inspecties.

Vragen en/of opmerkingen over de inhoud van dit INTSUM richten aan
MIVD/CIU

Vragen en/of opmerkingen over de adressering van dit INTSUM richten aan
Accountmanager CO/KM/KIu/KL

Aan Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan Chef Defensiestaf
DAB
Ministerie van Alg. Zaken

Bezoekadres:
Frederikszene, Gr
van der Burch/aan 3
Postadres
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Stelfer
MVA Current Inzelligu

Telefoon
Fax

Datum 3 maart 2003
Oms kenmerk DIS2003003903
Onderwerp Dagelijkse briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Waarnemend Plaatsvervangend Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Yid
_____

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

DE BESLUITENDE
RIJDIS/2003003905

Telefoon:
Telefax:
PNVX:
Spandex:

DCBC briefing maandag 3 maart 2003

Afgesloten op: 030600Z MAR 03

IRAK

Rapportage Blix

Ook in het afgelopen vrijdag (28 februari) aan de VN-veiligheidsraad ingediende tussenrapport van Blix wordt gesteld dat men niet of nauwelijks harde aanwijzingen heeft kunnen vinden van het bezit dan wel het continueren van programma's voor massavernietigingswapens. Wederom heeft men slechts kunnen vaststellen dat Irak er tot op heden niet in is geslaagd eenduidige volledige antwoorden op de vragen van de inspecteurs (en daarmee van de VNVR) te geven. Verschil met voorgaande 'mijlpalen' is evenwel dat Irak thans een aanvang heeft gemaakt met het vernietigen van de omstreden Al-Samoud raketten, waarvan door de VN was gesteld dat type qua bereik uitgaat boven de aan Irak toegestane limiet. Er zouden thans circa tien raketten zijn vernietigd, onder toezicht van de VN-inspecteurs op een locatie in de omgeving van Bagdad.

Beoordeling

Er is nog steeds geen sprake van een wezenlijke vooruitgang. UNMOVIC heeft geen overtuigend bewijs gevonden, de "smoking gun", gevonden. De grote hoeveelheden Anthrax en zenuwgas "zoek" waren zijn dat nog.

Geconcludeerd moet worden dat het Iraakse regime nog steeds een beetje maar niet volledig meewerkt, en zeker niet actief, met het VN-inspectieregime. Er lijkt in de praktijk nog steeds sprake van misleiding en tegenwerking en dus komt Irak nog onvoldoende tegemoet aan de doelstelling van resolutie 1441, te weten ontwapening en volledige medewerking aan de inspecties.

Black Pointles Situation

Conservation of Life

- Identify the plant with various species
- Identify the plant with various species
- Identify the plant with various species
- Identify the plant with various species
- Identify the plant with various species

Recovering

- Identify the plant with various species
- Identify the plant with various species
- Identify the plant with various species
- Identify the plant with various species

Rubricering

Voormingsaandwijzing

Datum
3 maart 2003

Correspondentienummer
DfS/2003003903

Ministerie van Defensie
Ministre Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Directie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst

Blauwe brief   Brief   Nota
 Telegram   Telex   Klod + net

Bezoekadres
v.d. Burchlaan 31
Frederik Kazerna, gebouw 32, kamer

3/3-03

Doorklaarnummer

Aan
Minister van Defensie (zonder slides) *0-0-0*
Staatssecretaris (zonder slides) *0-0-0*
d.t.v. SG (zonder slides) *0-0-0*
i.a.a. Chef Defensiestaf *0-0-0*
DAB *0-0-0*
Ministerie van Algemene Zaken *0-0-0*

Oorspronkelijk

ex 1
2
3
4
5

Dagelijkse briefing MIVD d.d 3-03-2003

Mede te zenden bijlagen

Aantal 1

6
PUVV03/03

Aanwijzingen voor het BDI c.v. *6* *rechtsgelyk*

Steller

Mdw CIJ

To zenden afschriften

1 ex. Voor D 7 → PUVV03/03
Archief ex 8

Toesnel

Datum
3-03-2003

Paraaf

Vervolg- en medeparaten vooraf

Dienstendoeel	Ontr.	Verz.	Paraaf
H/AAR } P	3/3 ...tl...	3/3	.....
BDI tvz	3/3	3/3	.....
Archief Eindparaaf		3/3	.....

Afgedane exhibit

EX 5 uem PUVV03/03

Overige te zenden

ARCHIEF

ARCHIEF

Aan DCBC HAOPL t.a.v.
Ministerie van Buitenlandse Zaken t.a.v.

Datum 7 maart 2003
Omschrijving DIS2003004431
Onderwerp Dreigingsanalyse Golfregio

Steller:
ARR203
Telefoon:
Fax:

1. In bijlage bied ik u een dreigingsanalyse aan in het kader van een eventuele inzet van Nederlandse maritieme eenheden in de Golfregio. Deze notitie is bedoeld als bijdrage voor een artikel 100-bm aan de Staten Generaal.
2. Deze brief is ongebruikt.

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

B. Dedden
Generaal-majoor

Dreigingsanalyse Golfregio tbv mogelijke inzet maritieme eenheden

Stoker
ARR203
Telafoon,
Fax

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Politiek-militaire situatie	3
2.1		3
2.2		6
2.3		6
3.	Militaire situatie	7
3.1	Reakse militaire dreiging	7
3.2	Asymmetrische maritieme dreiging	8
3.3	Asymmetrische luchtdreiging	9
4.	Beoordeling	9

1. Inleiding

Naar aanleiding van een eventuele Nederlandse deelname aan een militair optreden tegen Irak, wordt hieronder ingegaan op de relevante politieke en militaire dreigingsaspecten in de Golfregio.

2. Politiek-militaire situatie

2.1

3. Militaire situatie

Gelet op bovenstaande kan gesteld worden dat de dreiging tegen Nederlands maritieme eenheden zich beperkt tot twee factoren. In de eerste plaats is dit Irak. Ofschoon de Iraakse slagkracht in het afgelopen decennium ernstig aan kracht heeft ingelopen beschikt het land nog over enkele militaire middelen die een bedreiging kunnen vormen voor westerse eenheden. In de tweede plaats moet terdege rekening gehouden worden met zogeheten asymmetrische dreiging in de vorm van (gerichte of ongericht) aanslagen. In dit kader betreft het primair de dreiging ter zee en vanuit de lucht.

3.1 Iraakse militaire dreiging

Ten aanzien van de Iraakse luchtstrijdkrachten (LSK) geldt dat er momenteel een 190-tal toestellen operationeel inzetbaar zijn. De meest capabele vliegtuigen van deze vloot is een vijftiental Franse Mirage F.1s, die een groot deel van de Golf kunnen bestrijken. De resterende toestellen, waarvan het merendeel sterk is verouderd, zijn van Sovjet-makelij.

Over de afgelopen jaren zijn de Iraakse LSK in staat geweest het aantal gemaak sorties redelijk stabiel te houden. Door de opgelegde beperkingen als gevolg van de installeren van de *No-Fly Zones*, onderdelentekorten en een onevenredige verdeling van het aantal vliegtuigen onder de vliegers is de gevechtsgereedheid van de meeste vliegtuigen aanmerkelijk teruggelopen. Verder wordt door het regime de loyaliteit van de vliegers niet hoog ingeschat.

Bij individuele aanvallen door gevechtsvliegtuigen wordt de kans van slagen het doel bereiken als laag ingeschat. Slechts bij het uitvoeren van een gecoördineerde massa aanval door de Iraakse LSK zullen enkele vliegtuigen wellicht in staat zijn geallieerde eenheden te bereiken. Hierbij mag overigens worden betwijfeld of het dan ook tot een effectieve inzet van de beschikbare wapensystemen komt.

Van de Iraakse marine zijn tijdens de Golfoorlog vrijwel alle toen in dienst zijnde platformen vernietigd. Het na de oorlog ingestelde VN-embargo en de lage prioriteit van de marine binnen de strijdkrachten hebben ervoor gezorgd dat de operationele gereedheid van de marine bijzonder laag is.

Irak beschikt nog over enkele oppervlakte-eenheden, waaronder een OSA-klasse geleidewapenpatrouilleboot, een BOGOMOL-klasse en drie PB-80 patrouilleboten. Het SS-N-2/STYX *surface-to-surface missile* systeem van de OSA-klasse patrouilleboot wordt als niet operationeel beschouwd. Andere eenheden zijn niet voorzien van missiele systemen. De slagkracht van de marine is beperkt tot het gebruik van boordkanons en machinegeweren en is dus uiterst beperkt.

Ofschoon de marine niet in staat is de kust te verdedigen en een aanval af te slaan, kan Irak wel mijnen leggen in zijn waterwegen en in het uiterste noorden van de Perzische Golf. Irak beschikt over een grote diversiteit aan mijnen waarvan een aantal typen door vrijwel ieder varend platform gelegd kunnen worden.

3.2

Asymmetrische maritieme dreiging

Geregeld wordt in rapportages melding gemaakt van verdachte activiteiten of vormen van planning van terroristische acties tegen maritieme Amerikaanse en Coalitie-eenheden. De meldingen hebben zowel betrekking op de militaire als civiele scheepvaart. Met name de dreiging in kustgebieden, nauwe vaarwateren en havens verdient in dit verband bijzondere aandacht, aangezien hier de kwetsbaarheid van marine-eenheden en de mogelijkheden voor een terreurdaad sterk toenemen.

Op basis van specifieke kenmerken van de verschillende meldingen en de conclusies van de aanslagen op de 'USS Cole' en meer recentelijk op de onder Franse vlag varende supertanker 'Lomburg' moet er van worden uitgegaan dat er sprake is van een sterke internationale terroristische maritieme dimensie.

Titel Dreigingsanalyse Golfregio
Status Definitief
Datum 7 maart 2003

De dreiging tegen maritieme eenheden kan zich in vele vormen voordoen. Deze dreiging is driedimensionaal en kan plaatsvinden van onder het wateroppervlak, vanaf land vanuit zee en vanuit de lucht. Aanslagen kunnen worden voorbereid en uitgevoerd in behulp van eenvoudige explosieven tot aan geavanceerde wapensystemen. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van vrij op de internationale markt verkrijgbare en veel geavanceerde systemen, zoals (mini-)onderzeeboten, zwemmers, duikers, mijnen, of afstand bestuurde of bemande vaer- (speerboten, jet-ski's, windsurfers) of vliegvlugger stand-off wapens (raketssystemen, mortieren), radiologische, biologische, chemische of toxicologische wapens.

Ook in kustwateren en havens opererende type vaartuigen kunnen een reële dreiging vormen voor KM-eenheden. Hierbij moet worden gedacht aan sleep-, loods- en bunkerboten en patrouillevaartuigen van de (water)politie en havendiensten. Het betreft hier met name kleine en wendbare vaartuigen, die binnenlopende/uitvarende, voor anker of afgemeerd liggende eenheden (kunnen) assisteren en als dankmantel kunnen dienen voor het uitvoeren van terroristische aanslagen.

3.3 **Asymmetrische luchtdreiging**

4. **Beoordeling**

HURRICANIX

Voorrangsaanduiding

Datum

Correspondentienummer

Hoog

070303

DIS 200300 4431

Ministerie-onderdeel

Blauwe brief

Brief

Nota

Telegram

Telex

Klart + 1

Aan

Bezoekadres

Doorkiesnummer

① DCBC HAARL tan.

Onderwerp

Dreigingsanalyse Golfregio
(b.v. ont. koerbrief SA)

② Ministerie van Buitenlandse
Zaken DVSKV
tan.

Mede te zenden bijlagen

Aantal ... 1

Steller

Toestel

Datum

Paraaf

Aanwijzingen voor het BDI c.q. de secretaris

Vervolg- en medeparafen vooraf

Dienstonderdeel

Ontv.

Verz.

Paraaf

HRB2

7/3

7/3

Te zenden afschriften

HAAR

(Land) PJA

7/3

7/3

10/3

10/3

Archief

10/3

10/3

Steller

Eindparaaf

Afgedane exhibita

Arrestatie paraaf

Ter kennisgeving achteraf

Overgelegde foto's

Agendanummers

verzonden door

verzonden door

Contennummers

Ministerie van Defensie

De afzender aanvaardt aansprakelijkheid voor de inhoud van de afzender

Defensie

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst
Afdeling Analyse en Rapport

Bezoekadres:
Frederikszwaai, Gebouw 3
van der Burcklaan 31
Postadres:
MPC 58-8
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Stellen:
M&V Current Intelligence Unit

Telefoon
Fax

Aan

Minister van Defensie,
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.Lv. SG (zonder slides)

Afschrift aan

Chef Defensiestaf
DAB
Ministerie van Alg. Zaken

Datum

10 maart 2003
DIS20030044g2
Dagelijkse briefing MIVD

Een kenmerk
of ondertekening

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van Bevelings
2. Zonder bijlage is deze brief ongebruikbaar.

Waarnemend Plaatsvervangend Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon:
Telefax:
PNVX:
Spandex:

DCBC briefing maandag 10 maart 2003

Afgesloten op: 100600Z mrt 03

IRAK

( ) Vierde voortgangsrapportage UNMOVIC en IAEA aan VNVR

Nadat het hoofd van UNMOVIC, Hans Blix op 28 februari conform resolutie 1284 zijn 12^e kwartaalrapportage (periode december 2002 t/m februari 2003) over de voortgang van de inspecties uitbracht, is op 7 maart een vierde voortgangsrapportage op grond van resolutie 1441 door Blix en de directeur-generaal van het Internationaal Atoomenergie Agentschap, Mohammed El Baradei aan de Veiligheidsraad van de VN gepresenteerd met betrekking tot Iraakse massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen.

Rapportage Blix

Blix stelt dat het inspectieproces niet zonder wrijvingen verloopt, maar geeft wel aan dat er relatief weinig problemen voor komen tijdens de inspecties. Na een periode van onwillige medewerking neemt Irak sinds eind januari meer initiatieven. Blix acht dat wenselijk, maar hij vindt wel dat de waarde van de maatregelen nuchter moet worden beoordeeld op het aantal vraagtekens dat daadwerkelijk kan worden weggestreept. Dat laatste is nog niet duidelijk.

De surveillancevluchten met de U-2 en Mirages hebben inmiddels als aanvulling op satellietbeelden waardevolle beelden opgeleverd. Binnenkort komen naar verwachting middelen beschikbaar waarmee ook tijdens de nacht en op lage hoogte kan worden gevlogen.

Blix stelt dat Irak meer bewijsdocumenten moet kunnen overleggen over zijn verboden wapenprogramma's. Tot op dit moment zijn slechts enkele nieuwe documenten overlegd. Bij het niet beschikbaar komen van deze documenten, zouden gesprekken met personen met kennis en ervaring op de gebieden van onderzoek een ander middel zijn om bewijzen te verkrijgen. Blix stelt dat 38 personen door UNMOVIC gevraagd zijn voor een interview en dat 10 personen dit verzoek hebben geaccepteerd. In de laatste week hebben zeven gesprekken plaatsgevonden.

Na berichtgeving over mobiele productiefaciliteiten voor biologische wapens, zijn verscheidene inspecties uitgevoerd. Er zijn mobiele laboratoria voor voedselonderzoek en verplaatsbare werkplaatsen bekeken, evenals grote containers met materiaal om zaden op te kweken. Er is nog geen bewijs van verboden activiteiten gevonden. Er zijn ook geen ondergrondse ruimtes voor productie of opslag van chemische of biologische wapens gevonden.

Naar het programma voor *Remotely Piloted Vehicles* worden de onderzoeken voortgezet.

De vernietiging van 34 Al Samoud 2 raketten vormt een wezenlijke maatregel van ontwapening. Aanvullende documenten over anthrax, VX en raketten zijn aan UNMOVIC verstrekt en vragen om nadere studie. Volgens Blix heeft Irak toegezegd binnenkort nieuwe informatie te zullen verstrekken over de vernietiging van biologische en chemische wapens in 1991. Naar de aantallen geproduceerde R-400 type bommen moet nader onderzoek plaatsvinden.

Blix geeft aan dat hij op basis van resolutie 1284 nog in de maand maart een "werkprogramma" zal voorleggen, waarbij ondermeer zal worden aangegeven welke onderwerpen genoemd in de resolutie van 1999 nog niet zijn afgehandeld.

Zelfs als Irak uit eigen beweging meewerkt, kost het aldus Blix nog tijd om plaatsen en voorwerpen te controleren, documenten te analyseren, belangrijke personen te interviewen en conclusies te trekken. Dat zal geen jaren in beslag nemen, geen weken, maar maanden.

... Rapportage El Baradei

Volgens El Baradei zijn de nucleair gerelateerde industriële capaciteiten van Irak de afgelopen vier jaar sterk verminderd.

Die achteruitgang is van groot belang voor de mogelijkheid om opnieuw een nucleair programma te beginnen. Er is geen bewijs of geloofwaardige indicaties gevonden dat Irak zijn nucleaire wapenprogramma de afgelopen vier jaar nieuw leven heeft ingeblazen.

El Baradei stelt dat uitgebreid onderzoek geen bewijs heeft opgeleverd dat de aangetroffen 81 mm aluminium buizen voor iets anders gebruikt kunnen worden dan raketmotoren. Er zijn geen aanwijzingen dat Irak aluminiumbuizen heeft geïmporteerd en gebruikt in centrifuges die kunnen dienen voor verrijking van uranium.

Er zijn ook geen bewijzen dat Irak magneten produceert, heeft geïmporteerd of gebruikt ten behoeve van de verrijking van uranium. De expertise voor het vervaardigen van magneten voor gebruik in verrijkingcentrifuges was in het verleden wel aanwezig. Daarom zal het monitoren van dit programma voortgang vinden, aldus El Baradei.

Er is naar de mening van El Baradei geen bewijs dat Irak na 1990 heeft geprobeerd uranium te importeren. Documenten die zouden wijzen op een afspraak tussen Niger en Irak over de aankoop van uranium, zijn volgens de IAEA niet echt.

De laatste maanden is er volgens El Baradei een belangrijke voortgang geboekt in het aangeven door Irak van wat resteert aan nucleair gerelateerde capaciteiten.

Beoordeling

De rapportage van Blix stelt enerzijds dat Irak weigert volledige medewerking te verlenen aan de voorwaarden gesteld in resolutie 1441, maar anderzijds haar goede wil toont met de vernietiging van Al Samoud raketten. Deze dubbelzinnige opstelling leidt tot een verdere verscherping van de tegenstellingen.

Enerzijds is er sprake van een substantiële ontwapening door de vernietiging van 34 Al Samoud raketten en enig daarbij behorend materiaal. Inmiddels zijn er waarschijnlijk nog twaalf raketten vernietigd, zodat het aantal vernietigde raketten op 46 ligt. Het is niet bekend over welke aantallen van deze raketten Irak beschikt; UNMOVIC spreekt over 120;

³ Over het buiten gebruikstellen van bestaande productie- en testfaciliteiten voor deze raket wordt niet gerapporteerd door Blix. Anderzijds kan Blix over de ABABIL-100, ook wel AL FATAH genoemd die bij testen ook het maximale toegestane bereik van 150 km heeft overschreden, nog geen nadere mededelingen doen; onderzoek daarnaar wordt nog voortgezet. Hij rapporteert ook niet over enkele testfaciliteiten waarbij raketmotoren worden getest voor ballistische raketten met een gepland bereik tussen de 700 en 1000 km.

Inmiddels is via open bronnen bekend geworden dat Blix een uitvoerig document aan de leden van de Veiligheidsraad heeft overhandigd waarin op een breed terrein vragen zijn opgenomen waarop Irak in gebreke is gebleven om antwoord te geven. Het betreft o.a.:

- informatie over 21.000 liter biologische- en chemische middelen, waaronder 10.000 liter anthrax;
- rakettechnologie en vliegtuigbommen met een biologische- en/of chemische lading;
- informatie over onbemande vliegtuigen.

Irak heeft opgegeven 8500 liter anthrax te hebben geproduceerd en later te hebben vernietigd. Voor de vernietiging is nog geen overtuigend bewijs geleverd. UNMOVIC houdt de optie open dat in ieder geval een deel van de anthrax nog voortvanden is, dan wel in een later stadium nog is geproduceerd.

Irak heeft waarschijnlijk nog beschikt over een bestand aan biologische strijdmiddelen en dat het tevens beschikt over een strategische hoeveelheid chemische strijdmiddelen zoals zenuw- en mosterdgas. De productie van de laatste genoemdde middelen kan relatief gemakkelijk worden hervat.

Over de productie van de door Blix genoemde R-400 bommen zal nog nader worden gerapporteerd.

Powell heeft in zijn redevoering voor de Veiligheidsraad op 5 februari aangegeven dat er pogingen zijn gedaan om *Unmanned Aerial Vehicles* (UAV) van het type Musaraya met een bereik van 500 km in te zetten; deze UAV's zouden kunnen worden ingezet ten behoeve van verspreiding van chemische en/of biologische wapens.

El Baradei heeft tot nu toe geen aanwijzingen gevonden dat Irak in de laatste jaren en op dit moment aan de productie van een kernwapen werkt.

Irak beschikt op dit moment over de kennis om een kernwapen te produceren. Voor de implementatie van een dergelijk productieprogramma dienen de bestaande invoersancties echter opgeheven te worden alvorens legaal het benodigde materiaal kan worden aangeschaft. In het gunstigste geval zou Irak dan tegen 2006 over een rudimentair kernwapen kunnen beschikken.

Geconcludeerd moet worden dat er nog steeds geen sprake is van een fundamenteel andere opstelling van Irak tegenover het inspectieregime. Blix had tot 14 februari – de datum van de vorige rapportage – de tijd gekregen om op een aantal openstaande vragen antwoorden te krijgen. Antwoorden op onjuiste, onvolledige of ontbrekende opgaven zijn er ook nu niet. Er is in dat opzicht nog steeds geen sprake van wezenlijke vooruitgang. De conclusie van 14 februari kan letterlijk worden herhaald:

"Geconcludeerd moet worden dat Saddam Hoessein steeds een beetje maar niet volledig meewerkt met het VN-Inspectieregime. Irak heeft nog het nodige uit te leggen. Hierdoor komt hij absoluut niet tegemoet aan de doelstelling van resolutie 1441, te weten ontwapening en volledige medewerking aan de inspecties van Irak". Er is geen sprake van de vereiste "full compliance and full cooperation". Overigens is uit inlichtingenbronnen bekend geworden dat Amerika aan Frankrijk waarschijnlijk meer bewijzen van schendingen van de doelstelling van resolutie 1441 heeft verstrekt dan in de Veiligheidsraad zijn geloofd.

De discussie in de Veiligheidsraad wordt heden voortgezet. Waarschijnlijk komt op 11 maart een resolutie in stemming waarin Irak tot 17 maart de kans krijgt om onmiddellijk, onvoorwaardelijk, volledig en actief te ontwapenen; als dat niet gebeurt kan éénzijdig militair worden ingegrepen. Bij het verwerpen van deze resolutie zou militair ingrijpen vanaf het tijdstip van verwerping kunnen plaatsvinden.

Trab - Política Social

El sistema de relaciones laborales en España se caracteriza por la existencia de un marco legal que regula los derechos y deberes de los trabajadores y empresarios. Este sistema se basa en los principios de libertad sindical, negociación colectiva y diálogo social.

El marco legal incluye la Constitución Española, el Estatuto de los Trabajadores, el Real Decreto Legislativo 20/2008, y el Real Decreto Legislativo 1/2015. Estos textos legales establecen las bases para la organización del trabajo y la resolución de conflictos laborales.

El sistema de relaciones laborales en España se caracteriza por la existencia de un marco legal que regula los derechos y deberes de los trabajadores y empresarios. Este sistema se basa en los principios de libertad sindical, negociación colectiva y diálogo social.

Rubricering	Voorangaeendrukking	Datum 10 maart 2003	Correspondentienummer DIS/2003004492																									
Ministerie van Defensie Militaire Inrichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inrichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazernegebouw 32, kamer 5.13		☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Kladsnet ☐																										
Doordiennummer	Aan Minister van Defensie (zonder slides) 0460 Staatssecretarie (zonder slides) 0461 d.t.v. SG (zonder slides) 0462 i.a.a. Chef Defensiestaf 0463 DAB 64																											
Onderwerp	Dagelijkse briefing MIVD d.d 10-03-2003																											
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1 PVU 03/03	Ministerie van Algemene Zaken 0465																										
Aanwijzingen voor het BDI o.v. de secretarie																												
		Steller Mdw CIU																										
Te zenden afschriften 1 ex. Voor D ? Archief ex 0	Toesnel Datum 10-03-2003 Paraaf Vervolg- en medeparaafen vooraf <table border="1"> <tr> <td>Dienstaanwijzing</td> <td>Ontv.</td> <td>Verz.</td> <td>Per...</td> </tr> <tr> <td>H/AAR</td> <td>10/3</td> <td>10/3</td> <td>10/3</td> </tr> <tr> <td>P 4a</td> <td></td> <td>10/3</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>10/3</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>10/3</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>10/3</td> <td></td> </tr> </table>				Dienstaanwijzing	Ontv.	Verz.	Per...	H/AAR	10/3	10/3	10/3	P 4a		10/3				10/3				10/3				10/3	
Dienstaanwijzing	Ontv.	Verz.	Per...																									
H/AAR	10/3	10/3	10/3																									
P 4a		10/3																										
		10/3																										
		10/3																										
		10/3																										
Afgedane exhibit	BDI trz 10/3 10/3 10/3 10/3																											
Overige informatie	10/3 10/3 10/3 10/3																											

VAN: MIVD/CIU
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNUMMER: 006/10 maart 2003
SIC: UAJ/UCG/JDG
AFGESLOTEN: 100800Zmrt03

INHOUD

- 2.1 Irak
- 2.1.1 ( ) Vierde voortgangsrapportage UNMOVIC en IAEA aan VNVR
- 2.1.2 ( ) Rapportage Blix
- 2.1.3 ( ) Rapportage El Baradei

2.1 Irak

2.1.1 ( ) Vierde voortgangsrapportage UNMOVIC en IAEA aan VNVR

Nadat het hoofd van UNMOVIC, Hans Blix op 28 februari conform resolutie 1284 zijn 12^e kwartaalrapportage (periode december 2002 t/m februari 2003) over de voortgang van de inspecties uitbracht, is op 7 maart een vierde voortgangsrapportage op grond van resolutie 1441 door Blix en de directeur-generaal van het Internationaal Atoomenergie Agentschap, Mohammed El Baradei aan de Veiligheidsraad van de VN gepresenteerd met betrekking tot Iraakse massavernietigingwapens en overbrengingsmiddelen.

2.1.2 ( ) Rapportage Blix

Blix stelt dat het inspectieproces niet zonder wijvingen verloopt, maar geeft wel aan dat er relatief weinig problemen voor komen tijdens de inspecties. Na een periode van onwillige medewerking neemt Irak sinds eind januari meer initiatieven. Blix acht dat wenselijk, maar hij vindt wel dat de waarde van de maatregelen nuchter moet worden beoordeeld op het aantal vraagtekens dat daadwerkelijk kan worden weggestreept. Dat laatste is nog niet duidelijk. De surveillancevluchten met de U-2 en Mirages hebben inmiddels als aanvulling op satellietbeelden waardevolle beelden opgeleverd. Binnenkort komen naar verwachting middelen beschikbaar waarmee ook tijdens de nacht en op lage hoogte kan worden gevlogen.

Blix stelt dat Irak meer bewijsdocumenten moet kunnen overleggen over zijn verboden wapenprogramma's. Tot op dit moment zijn slechts enkele nieuwe documenten overlegd. Bij het niet beschikbaar komen van deze documenten, zouden gesprekken met personen met kennis en ervaring op de gebieden van onderzoek een aantal maanden zijn om bewijs te

verkrijgen. Blix stelt dat 38 personen door UNMOVIC gevraagd zijn voor een interview en dat 10 personen dit verzoek hebben geaccepteerd. In de laatste week hebben zeven gesprekken plaatsgevonden.

Na berichtgeving over mobiele productiefaciliteiten voor biologische wapens, zijn verscheidene inspecties uitgevoerd. Er zijn mobiele laboratoria voor voedselonderzoek en verplaatsbare werkplaatsen bekeken, evenals grote containers met materiaal om zaden op te kweken. Er is nog geen bewijs van verboden activiteiten gevonden. Er zijn ook geen ondergrondse ruimtes voor productie of opslag van chemische of biologische wapens gevonden.

Naar het programma voor *Remotely Piloted Vehicles* worden de onderzoeken voortgezet.

De vernietiging van 34 Al Samoud 2 raketten vormt een wezenlijke maatregel van ontwapening. Aanvullende documenten over anthrax, VX en raketten zijn aan UNMOVIC verstrekt en vragen om nadere studie. Volgens Blix heeft Irak toegezegd binnenkort nieuwe informatie te zullen verstrekken over de vernietiging van biologische- en chemische wapens in 1991. Naar de aantallen geproduceerde R-400 type bommen moet nader onderzoek plaatsvinden.

Blix geeft aan dat hij op basis van resolutie 1284 nog in de maand maart een "werkprogramma" zal voorleggen, waarin ondermeer zal worden aangegeven welke onderwerpen genoemd in de resolutie van 1999 nog niet zijn afgehandeld.

Zelfs als Irak uit eigen beweging meewerkt, kost het aldus Blix nog tijd om plaatsen en voorwerpen te controleren, documenten te analyseren, belangrijke personen te interviewen en conclusies te trekken. Dat zal geen jaren in beslag nemen, geen weken, maar maanden.

2.1.3 ( ) Rapportage El Baradei

Volgens El Baradei zijn de nucleair gerelateerde industriële capaciteiten van Irak de afgelopen vier jaar sterk verminderd.

Die achteruitgang is van groot belang voor de mogelijkheid om opnieuw een nucleair programma te beginnen. Er is geen bewijs of geloofwaardige indicaties gevonden dat Irak zijn nucleaire wapenprogramma de afgelopen vier jaar nieuw leven heeft ingeblazen.

El Baradei stelt dat uitgebreid onderzoek geen bewijs heeft opgeleverd dat de aangetroffen 61 mm aluminium buizen voor iets anders gebruikt kunnen worden dan raketmotoren. Er zijn geen aanwijzingen dat Irak aluminiumbuizen heeft geïmporteerd en gebruikt in centrifuges die kunnen dienen voor verrijking van uranium.

Er zijn ook geen bewijzen dat Irak magneten produceert, heeft geïmporteerd of gebruikt ten behoeve van de verrijking van uranium. De expertise voor het vervaardigen van magneten voor gebruik in verrijkingscentrifuges was in het verleden wel aanwezig. Daarom zal het monitoren van dit programma voortgang vinden, aldus El Baradei.

Er is naar de mening van El Baradei geen bewijs dat Irak na 1990 heeft geprobeerd uranium te importeren. Documenten die zouden wijzen op een afspraak tussen Niger en Irak over de aankoop van uranium, zijn volgens de IAEA niet echt.

De laatste maanden is er volgens El Baradei een belangrijke voortgang geboekt in het aangeven door Irak van wat resteert aan nucleair gerelateerde capaciteiten.

Beoordeling

De rapportage van Blix stelt enerzijds dat Irak weigert volledige medewerking te verlenen aan de voorwaarden gesteld in resolutie 1441, maar anderzijds haar goede wil toont met de vernietiging van Al Samoud raketten. Deze dubbelzinnige opstelling leidt tot een verdere verscherping van de tegenstellingen.

~~Enerzijds is er sprake van een substantiële ontwapening door de vernietiging van 34 Al Samoud raketten en enig daarbij behorend materiaal. Bovendien zijn er waarschijnlijk nog meer raketten vernietigd, zodat het aantal vernietigde raketten op 46 ligt. Het is niet bekend over welke aantallen van deze raketten Irak beschikt; UNMOVIC spreekt over 120;~~

Over het buiten gebruikstellen van bestaande productie- en testfaciliteiten voor deze raket wordt niet

gerapporteerd door Blix. Anderzijds kan Blix over de ABABIL-100, ook wel AL FATAH genoemd die bij testen ook het maximale toegestane bereik van 150 km heeft overschreden, nog geen nadere mededelingen doen; onderzoek daarnaar wordt nog voortgezet. Hij rapporteert ook niet over enkele testfaciliteiten waarbij raketmotoren worden getest voor ballistische raketten met een gepland bereik tussen de 700 en 1000 km.

Inmiddels is via open bronnen bekend geworden dat Blix een uitvoerig document aan de leden van de Veiligheidsraad heeft overhandigd waarin op een breed terrein vragen zijn opgenomen waarop Irak in gebreke is gebleven om antwoord te geven. Het betreft o.a.:

- Informatie over 21.000 liter biologische- en chemische middelen, waaronder 10.000 liter anthrax;
- rakettechnologie en vliegtuigbommen met een biologische- en/of chemische lading;
- Informatie over onbemande vliegtuigen.

Irak heeft opgegeven 8500 liter anthrax te hebben geproduceerd en later te hebben vernietigd. Voor de vernietiging is nog geen overtuigend bewijs geleverd. UNMOVIC houdt de optie open dat in ieder geval een deel van de anthrax nog voorhanden is, dan wel in een later stadium nog is geproduceerd. Uit inlichtingenbronnen is bekend dat Irak waarschijnlijk nog beschikt over een restant aan biologische strijdmiddelen en dat het tevens beschikt over een strategische hoeveelheid chemische strijdmiddelen zoals zenuw- en mosterdgas. De productie van de laatst genoemde middelen kan relatief gemakkelijk worden hervat.

Over de productie van de door Blix genoemde R-400 bommen zal nog nader worden gerapporteerd.

Powell heeft in zijn redevoering voor de Veiligheidsraad op 5 februari aangegeven dat er pogingen zijn gedaan om *Unmanned Aerial Vehicles* (UAV) van het type *Musaraya* met een bereik van 500 km in te zetten; deze UAV's zouden kunnen worden ingezet ten behoeve van verspreiding van chemische en/of biologische wapens.

El Baradei heeft tot nu toe geen aanwijzingen gevonden dat Irak in de laatste jaren en op dit moment aan de productie van een kernwapen werkt.

De MIVD bevestigt dat de buizen in de vorm zoals die gekocht zijn niet voor nucleaire doeleinden toepasbaar zijn, maar dat er aanpassingen kunnen plaatsvinden waardoor ander gebruik uiteindelijk wel mogelijk kan zijn. Irak beschikt op dit moment over de kennis om een kernwapen te produceren. Voor de implementatie van een dergelijk productieprogramma dienen de bestaande invoersancties echter opgeheven te worden alvorens legaal het benodigde materiaal kan worden aangeschaft. In het gunstigste geval zou Irak dan tegen 2006 over een rudimentair kernwapen kunnen beschikken.

Geconcludeerd moet worden dat er nog steeds geen sprake is van een fundamenteel andere opstelling van Irak tegenover het inspectieregime. Blix had tot 14 februari – de datum van de vorige rapportage – de tijd gekregen om op een aantal openstaande vragen antwoorden te krijgen. Antwoorden op onjuiste, onvolledige of ontbrekende opgaven zijn er ook nu niet. Er is in dat opzicht nog steeds geen sprake van wezenlijke vooruitgang. De conclusie van 14 februari kan letterlijk worden herhaald:

“Geconcludeerd moet worden dat Saddam Hoessein steeds een beetje maar niet volledig meewerkt met het VN-inspectieregime. Irak heeft nog het nodige uit te leggen. Hierdoor komt hij absoluut niet tegemoet aan de doelstelling van resolutie 1441, te weten ontwapening en volledige medewerking aan de inspecties van Irak”. Er is geen sprake van de vereiste “full compliance and full cooperation”. Bovendien is uit inlichtingenbronnen bekend geworden dat Irak aan Frankrijk waarschijnlijk meer bewijzen van schendingen van doelstelling van resolutie 1441 heeft verstrekt dan in de Veiligheidsraad zijn getooid.

De discussie in de Veiligheidsraad wordt heden voortgezet. Waarschijnlijk komt op 11 maart een resolutie in stemming waarin Irak tot 17 maart de kans krijgt om onmiddellijk,

onvoorwaardelijk, volledig en actief te ontwapenen; als dat niet gebeurt kan éénzijdig militair worden ingegrepen. Bij het verwerpen van deze resolutie zou militair ingrijpen vanaf het tijdstip van verwerping kunnen plaatsvinden.

Vragen en/of opmerkingen over de inhoud van dit INTSUM richten aan
MIVD/CIU

Vragen en/of opmerkingen over de adressering van dit INTSUM richten aan
Accountmanager CO/KM/Klu/KL

Aan Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan Chef Defensiestaf
DAB
Ministerie van Alg. Zaken

Datum 26 maart 2003
Ong kenmerk DIS2003005601
Onderwerp Dagelijkse briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief angerubriceerd.

Wvd Plaatsvervangend Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Kolonel

(**Baordeling militaire situatie**

Gezien de min of meer stationaire situatie op het gevechtsveld, blijft de eerdere beoordeling gehandhaafd. Wel kan worden gesteld dat de slechte weersomstandigheden voor beide partijen zowel gunstige als ongunstige gevolgen heeft. Voor de Coalitietroepen betekent dit dat zij ongezien kunnen naderen, maar ook moeite hebben om de Irakezen waar te nemen en dus uit te schakelen. Andersom geldt dit ook voor de Irakezen. Echter omdat zij in een defensieve rol zitten kunnen zij deze weersomstandigheden uitbuiten om lokaal, ongezien de Coalitietroepen te naderen en offensieve acties uit te voeren.

Het vinden van NRBC beschermende kleding en atropine injectoren (t.b.v. bestrijding van besmetting door zenuwgas) kan als indicator worden gezien voor een mogelijke inzet van chemische strijdmiddelen. Inzet van chemische, biologische middelen aan het zuidelijke front is gezien de zeer sterke en heersende windrichting (zuid) zeer nadelig voor de Irakese troepen zelf en derhalve op dit moment als onwaarschijnlijk in te schatten.

Rubrieknaam	Voorrangsaanduiding	Datum 26 maart 2003	Correspondentienummer DfS/2003005601													
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazerne, gebouw 32, kamer 5.13		☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klod + net ☐														
Doorkiesnummer		Aan 1 Minister van Defensie (zonder slides) 0590 2 Staatssecretaris (zonder slides) 0591 3 d.t.v. SG (zonder slides) 0592 4 i.a. a. Chef Defensiestaf 0593 5 DAB														
Onderwerp: Dagelijkse briefing MIVD d.d 26-03-2003		Ministerie van Algemene Zaken 0595														
Mede te zenden bijlagen Aantal 1 PVVV 03/03 6		Ministerie van Algemene Zaken 0595														
Aanwijzingen voor het BDI o.p. de secretarie																
Steller Mijw CIU																
Te zenden afschriften 1 ex Voor . 0 ex } PVVV 03/03 Archief ex 0		Toesnel	Datum 26-03-2003	Paraaf												
Vervolg- en medeparafen vooraf <table border="1"> <thead> <tr> <th>Dienstonden/aal</th> <th>Ontv.</th> <th>Verz.</th> <th>Paraaf</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>H.AAR</td> <td>26/3</td> <td>26/3</td> <td>4/00</td> </tr> <tr> <td>P</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>					Dienstonden/aal	Ontv.	Verz.	Paraaf	H.AAR	26/3	26/3	4/00	P			
Dienstonden/aal	Ontv.	Verz.	Paraaf													
H.AAR	26/3	26/3	4/00													
P																
Afgedane exhibit BDI tvz 26/3 26/3																
Overlegde retro-actia Arealatieparaaf																
Ter kennisneming achters																

Aan: Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.t.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan: Chef Defensiestaf
Ministerie van Alg. Zaken

Bezoekadres:
Fredaalkazerne, Golt
van der Burch 31
Postadres:
MPC S9 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Stafier:
Mdw Current Inzichten

Datum: 27 maart 2003
Oms kenmerk: DIS2003005677
Onderwerp: Dagelijkse briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Wvd Plaatsvervangend Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

DCBC briefing donderdag 27 maart 2003
Afgesloten op: 270600Z mar 03

IRAK

VLUCHTELINGEN

Taiwan en Japan hebben aangeboden materiële humanitaire hulp te willen leveren. Iran houdt vooral nog de grenzen voor Iraakse vluchtelingen gesloten. Volgens onbevestigde berichten zijn bij de grens enkele honderden families weggestuurd. Het zou gaan om ongeveer 200 families bij Af Faw, 150 families bij Qasr-e Shirin (ter hoogte van Tikrit) en een onbekend aantal in de buurt van de steden Mehran (ter hoogte van Bagdad) en Marivan (ter hoogte van Sulamaniya).

Beoordeling

Iran lijkt vastbesloten de grenzen gesloten te houden zolang er geen sprake is van een massale toestroom van vluchtelingen. De voorbereidingen van opvang van grote groepen vluchtelingen vindt nog steeds plaats. De Russische minister van Buitenlandse Zaken Ivanov heeft Iran steun toegezegd bij het opvangen van vluchtelingen.

) Inzet chemische- en/of biologische strijdmiddelen

Intenties:

De VS zijn ervan overtuigd dat Irak kan beschikken over chemische en/of biologische strijdmiddelen. De regering van Irak beweert dat Irak dergelijke wapens niet in zijn bezit heeft en, als daar wel over zou beschikken en dat al zou willen, niet in staat is deze in te zetten.

Mogelijkheden:

Zowel tijdens de oorlog met Iran als ter bedwijing van interne opstanden heeft het bewind van Saddam Hoessein in het verleden met verschillende overbrengingsmiddelen chemische strijdmiddelen ingezet. Men kan er dus van uit gaan, los van de technische details van die verschillende mogelijke overbrengmiddelen, dat Irak bereid en in staat is gebleken tot deze inzet.

Beoordeling

Sedert het begin van de oorlog hebben de Iraakse strijdkrachten laten zien dat zij zich niet wilde beperken tot traditionele wijzen van oorlogsvoering. Ook op het gebied van de inzet van chemische- (en/of biologische C/B) strijdmiddelen moet daarom in beginsel rekening worden gehouden met niet-conventionele methodes. Een mogelijke Iraakse beslissing tot inzet van C/B strijdmiddelen zal niet op rationele maar primair op emotionele gronden plaatsvinden (einde regime in zicht). Enige niet-traditionele inzetmogelijkheden zijn:

- Olievaten gevuld met strijdmiddelen die op strategische locaties zijn ingegraven en op afstand tot ontploffing kunnen worden gebracht.
- Een autobus met schijnbare vluchtelingen (vrouwen en kinderen) wordt uit een belegerde stad door Amerikanen opgevangen; de bagageruimte is gevuld met strijdmiddelen en de bus wordt op afstand tot ontploffing gebracht.
- Vliegtuigen, helikopters of afstandbestuurbare vliegtuigjes worden gevuld met strijdmiddelen en deze vliegende middelen storten met opzet neer in de directe omgeving van Amerikaanse troepen.

Nu de Iraakse strijdkrachten hebben laten zien met alle middelen de Amerikaanse aanvallers af te willen slaan, kan het regime besluiten of reeds besloten hebben om (indien voorhanden) ook C/B-strijdmiddelen in te zetten, waarbij men dan beschikt over vele middelen en methodes tot overbrenging van deze strijdmiddelen. Zeker de niet-traditionele wijzen van inzet zouden echter een beperkte effectiviteit kennen.

Irak - Politieke Situatie

Beoordeling

- de regering heeft de mogelijkheid om
- de economie te laten functioneren
- de politieke situatie te verbeteren
- de diplomatie te verbeteren
- de veiligheid te verbeteren

Irak heeft in de Irak

de mogelijkheid om de economie te verbeteren

de politieke situatie te verbeteren

de diplomatie te verbeteren

de veiligheid te verbeteren

Rubricering	Voorzorgsaanduiding	Datum: 27 maart 2003	Correspondentienummer DTS/2003005677																					
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 35 Frederik kazerne, gebouw 32,		☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Nota ☐ Telegram ☐ Yelax ☐ Klaf + net ☐																						
Doorkiesnummer		Aan 1 Minister van Defensie (zonder slides) <i>KW</i> 2 Staatssecretaris (zonder slides) <i>KW</i> 3 d.t.v. SG (zonder slides) <i>SG</i> 4 i.a.a. Chef Defensiestaf <i>CSG</i> <i>DAB</i> <i>0600</i>																						
Onderwerp: Dagelijkse briefing MIVD d.d 27-03-2003																								
Mede te zenden bijlagen		Aantal 1 <i>PVVV 03/03</i> 6 Ministerie van Algemene Zaken <i>0601</i>																						
Aanwijzingen voor het BDI o.g. de secretaris																								
Steller		Mdw GIJ																						
Te zenden afschriften		Toestel	Datum 27-03-2003	Perzaf																				
1 ex. Voor <i>D ex 7 PVV 03/03</i> <i>Archief ex 0</i>		Vervolg- en medeparaten vooraf <table border="1"> <thead> <tr> <th>Deens/interdeels</th> <th>Ontv.</th> <th>Verz.</th> <th>Perzaf</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>HJAAR</td> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>P</td> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>BDI tvz</td> <td><i>27/3</i></td> <td><i>27/3</i></td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>Eindparaf</td> <td><i>perzaf</i></td> <td><i>28/3</i></td> <td>.....</td> </tr> </tbody> </table>			Deens/interdeels	Ontv.	Verz.	Perzaf	HJAAR	.....	.....	.....	P	.....	.....	.....	BDI tvz	<i>27/3</i>	<i>27/3</i>	.....	Eindparaf	<i>perzaf</i>	<i>28/3</i>	.....
Deens/interdeels	Ontv.	Verz.	Perzaf																					
HJAAR	.....	.....	.....																					
P	.....	.....	.....																					
BDI tvz	<i>27/3</i>	<i>27/3</i>	.....																					
Eindparaf	<i>perzaf</i>	<i>28/3</i>	.....																					
Afgedane exhibitie																								
Overige retro-acta		Arrestatieparaf																						
2003 Ter kennisgeving gubraf																								

VAN: MIVD/CIU
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNOMMER: 09/11 april 2003
SIC: UAJ/UCG/UDG
AFGESLOTEN: 110800Zapr03

INHOUD

1 Irak

1.1

( ) De mogelijke vondsten van chemische strijdmiddelen in Irak

1 Irak

1.1 ( ) De mogelijke vondsten van chemische strijdmiddelen in Irak

Tijdens de militaire acties in Irak hebben de Amerikaanse strijdkrachten een aantal verdachte locaties geïnspecteerd waar aanwijzingen zijn gevonden over de mogelijke aanwezigheid van chemische strijdmiddelen. Het gaat om de volgende locaties:

- Nabij Al-Hindiyah op een afstand van ca. 60 mijl ten zuiden van Bagdad zijn in het militaire kamp Abu Mahawish vaten gevonden met mogelijk de chemische strijdmiddelen sarin, tabun en lewisit.
- Nabij Najaf ten zuiden van Bagdad is waarschijnlijk mosterdgas gevonden
- Niet ver van Bagdad in Latfiya zijn in een opleidingscentrum dozen met nog niet geïdentificeerde vloeistoffen en poeders gevonden naast handleidingen voor chemische oorlogvoering.
- In een opslagplaats in zuidwesten van Bagdad zijn twintig raketten van het type BM-21 gevonden die mogelijk het zenuwgas sarin zouden bevatten.

Van de aangetroffen substanties zijn monsters genomen die in de VS nader zullen worden onderzocht. Vooral nog bestaat derhalve over de aanwezigheid van chemische strijdmiddelen op de genoemde locaties geen zekerheid.

Een complicerende factor bij het zoeken naar chemische strijdmiddelen in Irak vormt het feit, dat vele chemicaliën die geschikt zijn voor de productie van chemische strijdmiddelen in Irak ook worden gebruikt in de landbouw ofschoon deze middelen in de Westerse wereld al lang niet meer worden toegepast

Beoordeling

Als bovengenoemde vondsten na een gedegen onderzoek zouden bevestigen dat Irak chemische wapens bezit, wordt daarmee het bewijs geleverd dat Irak de VN-resoluties met betrekking tot massavernietigingswapens niet heeft nageliefd. Gezien de situatie op het slagveld, en de bijna totale vernietiging van de reguliere Iraakse strijdkrachten en de Iraakse commandostructuur, is offensieve inzet van chemische strijdmiddelen door Iraakse troepen of zelfs de mogelijkheid van een defensieve inzet als laatste redmiddel door de nog regimegetrouwe eenheden vrijwel uitgesloten. Om te voorkomen dat chemische strijdmiddelen in verkeerde handen (bijv. regimegetrouwe (para)militairen of terroristische groeperingen) zullen naar verwachting alle verdachte locaties in Irak zo snel mogelijk door de Coalitie Troepen worden veilig gesteld. Naar verwachting zal de komende weken door toelopen van nieuwe Iraakse informanten meer informatie beschikbaar komen over de activiteiten van het regime van Saddam Hoessein op het gebied van massavernietigingswapens.

Vragen en/of opmerkingen over de inhoud van dit INTSUM richten aan
MIVD/CIU [REDACTED]

Vragen en/of opmerkingen over de adressering van dit INTSUM richten aan
Accountmanager CO/KM/KIu/KL [REDACTED]

Defensie

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
Afdeling Analyse & Rapportage
Stat

Bezoekadres:
Frederikkazerne, Gebouw 32
van der Burchaan 31
Postadres:
MPC 56 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Bijzitter:

Telefoon
Fax 0

Nota

Aan Minister van Defensie
d.t.v. Secretaris-generaal

I.a.a. ODS

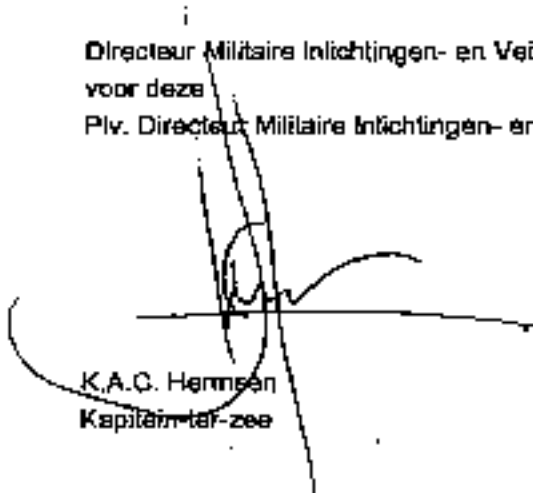
Datum 3 juni 2003
Omschrijving DTS2003009832
Onderwerp Rapportages MIVD over MWV Irak

1. In haar rapportages gedurende het jaar 2002 en in de aanloop naar het uitbreken van de vijandelijkheden tegen Irak op 21 maart jongstleden heeft de MIVD ten aanzien van de verschillende soorten massavernietigingswapens steeds de volgende standpunten, in lijn met de desbetreffende mening binnen NAVO, ingenomen:
  - **Nucleair.** Irak beschikt niet over nucleaire wapens noch over faciliteiten voor het produceren van splijtstof. Indien deze van elders wordt geleverd, is Irak in staat binnen één jaar een simpel nucleair wapen te produceren.
  - **Radiologisch.** Irak is in staat zonder grote problemen en in korte tijd een radiologisch wapen te ontwikkelen. Er zijn geen aanwijzingen van bezit noch van voornemens tot productie.
  - **Bacteriologisch.** Irak beschikt waarschijnlijk over een restant, aan UNSCOM-inspecties onttrokken biologische strijdmiddelen waarvan de werking sterk gereduceerd is. De productie kan op beschelden schaal worden hervat.
  - **Chemisch.** Irak beschikt waarschijnlijk over een strategische hoeveelheid (enkele honderden tonnen) strijdmiddelen. Gegevens over kwaliteit en samenstelling zijn niet beschikbaar. Men is in staat qua kennis en kunde de productie relatief eenvoudig te hervatten.
2. Daarnaast is de MIVD uitvoerig ingegaan op de rapportages van het hoofd van UNMOVIC, Hans Blix. Daarbij is gewezen op de steeds voorzichtige bewoordingen die werden gekozen en het feit dat men geen harde aanwijzingen voor de aanwezigheid van (inzetbare) massavernietigingswapens kon vinden. Wel werd steeds vastgesteld dat Irak een niet onbelangrijk aantal vragen onvoldoende dan wel niet of onjuist beantwoordde. Daarmee kon Irak de status van (grondstoffen voor) hoeveelheden B/C-strijdmiddelen (waaronder Anthrax en zenuwgas) waarvan bekend was dat zij ooit waren of moesten zijn geproduceerd niet verklaren. Irak gaf daarmee onvoldoende uitvoering (geen *full compliance and full co-operation*) aan resolutie 1441 (hetgeen voor de Nederlandse regering aanleiding is geweest het VK en de VS politiek te steunen bij hun besluit tot militair ingrijpen, vide brief MrnBuZa aan de Tweede Kamer 23432-18 maart 2003)
3. Wel heeft de MIVD gewezen op (mogelijke) verdachte activiteiten bij opslagplaatsen die eerder in verband waren gebracht met activiteiten gerelateerd aan de opslag van chemische en biologische

Datum 3 juni 2003
Oms kenmerk DIS2003009832

- strijdmiddelen alsmede op (eerdere) pogingen tot misleiding van VN-wapeninspecteurs (zonder de overigens hard is gesteld dat het Iraakse regime over een herkenbare strategie terzake beschikte).
4. Door de MIVD is steeds alle betreffende, van partnerdiensten en elders ontvangen informatie over dit onderwerp zorgvuldig getoetst en gewogen. De conclusie luidde in zijn algemeenheid steeds dat naast nog voorhanden restanten strijdmiddelen, het vooral de kennis en kunde op het gebied van massavernietelingswapens in handen van een regime als dat van Saddam Hoessein waren die zorgen baarden. Ten aanzien van het Britse dossier uit september 2002 is gesteld dat het dossier geen nieuwe, concrete, onweerlegbare bewijzen met betrekking tot de Iraakse NRBC-programma's bevatte en dat het "nieuwe" feit dat sommige chemische en biologische wapens binnen 45 minuten inzetbaar zouden kunnen zijn, slechts een verwijzing naar bestaande Iraakse slagveldwapens, zoals (chemische) artilleriegranaten, met een beperkt bereik en een gelimiteerde militaire toepasbaarheid kon zijn. Gesteld werd: "Het betreft derhalve uitdrukkelijk geen wapens met een (groter) bereik die mogelijk, met een korte waarschuwingstijd, gebruikt zouden kunnen worden als 'psychologische terreurwapens' tegen regionale bevolkingscentra".

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
voor deze
Plv. Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

K.A.C. Hermans
Kapitein 1st-zee

Classificatie: *~* Voorrangsaanduiding: *Spoeed* Datum: *03-06-2003* Correspondentienummer: *DIS2003009*

Ministerie onderdeel: *MIVD*
 Blauwe brief Brief
 Telegram Telex

Bezoekadres: *Frederikkade* Doorkleefnummer: *1 Ministerie van Defensie*

Onderwerp: *Rapportages MIVD over MIVW Irak*
2 dlv. JG 1142
3 i.z.z. CAS 1143
0621103

Mede te zenden bijlagen: Aantal: *Stelling*

Toestel: *2* Datum: *030603* Paraaf: *[handwritten]*

Aanwijzingen voor de secretarie: Vervolg- en medeparafen vooraf

Dienstonderdeel	Ontv.	Verz.	Paraaf
<i>H/AAR</i>	<i>3/6</i>	<i>3/6</i>	
<i>P</i>	<i>3/6</i>	<i>2/6</i>	
<i>And.P.</i>			

Te zenden afschriften: *Archief: 4/6*

Steller Eindparaaf

Afgedane exhibita: *[handwritten mark]*

Arrestatie paraaf: *[handwritten mark]*
Ter kennianeming achteraf

Overgelegde retro-acta: *[handwritten mark]*

Uitgaand stuk: *[handwritten mark]*

getypt door: *[handwritten]* gecoll. door: *[handwritten]*

verzendsdatum: *03-06-03* verzonden door: *[handwritten]*

Codenummers: *[handwritten]*

500-...
[handwritten notes]

IRAQ'S WEAPONS OF MASS DESTRUCTION

THE ASSESSMENT OF THE BRITISH
GOVERNMENT

MID	
NR: D/S	2002016985
IN:	27 SEP 2002
DOSSIER NR:	9614

CONTENTS

	<i>Page</i>
Foreword by the Prime Minister	3
Executive Summary	5
Part 1: Iraq's Chemical, Biological, Nuclear and Ballistic Missile Programmes	9
Chapter 1: The role of intelligence	9
Chapter 2: Iraq's programmes 1971-1998	11
Chapter 3: The current position 1998-2002	17
Part 2: History of UN Weapons Inspections	33
Part 3: Iraq under Saddam Hussein	43

FOREWORD BY THE PRIME MINISTER, THE RIGHT HONOURABLE TONY BLAIR MP

The document published today is based, in large part, on the work of the Joint Intelligence Committee (JIC). The JIC is at the heart of the British intelligence machinery. It is chaired by the Cabinet Office and made up of the heads of the UK's three Intelligence and Security Agencies, the Chief of Defence Intelligence, and senior officials from key government departments. For over 60 years the JIC has provided regular assessments to successive Prime Ministers and senior colleagues on a wide range of foreign policy and international security issues.

Its work, like the material it analyses, is largely secret. It is unprecedented for the Government to publish this kind of document. But in light of the debate about Iraq and Weapons of Mass Destruction (WMD), I wanted to share with the British public the reasons why I believe this issue to be a current and serious threat to the UK national interest.

In recent months, I have been increasingly alarmed by the evidence from inside Iraq that despite sanctions, despite the damage done to his capability in the past, despite the UN Security Council Resolutions expressly outlawing it, and despite his denials, Saddam Hussein is continuing to develop WMD, and with them the ability to inflict real damage upon the region, and the stability of the world.

Gathering intelligence inside Iraq is not easy. Saddam's is one of the most secretive and dictatorial regimes in the world. So I believe people will understand why the Agencies cannot be specific about the sources, which have formed the judgements in this document, and why we cannot publish everything we know. We cannot, of course, publish the detailed raw intelligence. I and other Ministers have been briefed in detail on the intelligence and are satisfied as to its authority. I also want to pay tribute to our Intelligence and Security Services for the often extraordinary work that they do.

What I believe the assessed intelligence has established beyond doubt is that Saddam has continued to produce chemical and biological weapons, that he continues in his efforts to develop nuclear weapons, and that he has been able to extend the range of his ballistic missile programme. I also believe that, as stated in the document, Saddam will now do his utmost to try to conceal his weapons from UN inspectors.

The picture presented to me by the JIC in recent months has become more not less worrying. It is clear that, despite sanctions, the policy of containment has not worked sufficiently well to prevent Saddam from developing these weapons.

I am in no doubt that the threat is serious and current, that he has made progress on WMD, and that he has to be stopped.

Saddam has used chemical weapons, not only against an enemy state, but against his own people. Intelligence reports make clear that he sees the building up of his WMD capability, and the belief overseas that he would use these weapons, as vital to his

strategic interests, and in particular his goal of regional domination. And the document discloses that his military planning allows for some of the WMD to be ready within 45 minutes of an order to use them.

I am quite clear that Saddam will go to extreme lengths, indeed has already done so, to hide these weapons and avoid giving them up.

In today's inter-dependent world, a major regional conflict does not stay confined to the region in question. Faced with someone who has shown himself capable of using WMD, I believe the international community has to stand up for itself and ensure its authority is upheld.

The threat posed to international peace and security, when WMD are in the hands of a brutal and aggressive regime like Saddam's, is real. Unless we face up to the threat, not only do we risk undermining the authority of the UN, whose resolutions he defies, but more importantly and in the longer term, we place at risk the lives and prosperity of our own people.

The case I make is that the UN Resolutions demanding he stops his WMD programme are being flouted; that since the inspectors left four years ago he has continued with this programme; that the inspectors must be allowed back in to do their job properly; and that if he refuses, or if he makes it impossible for them to do their job, as he has done in the past, the international community will have to act.

I believe that faced with the information available to me, the UK Government has been right to support the demands that this issue be confronted and dealt with. We must ensure that he does not get to use the weapons he has, or get hold of the weapons he wants.

EXECUTIVE SUMMARY

1. Under Saddam Hussein Iraq developed chemical and biological weapons, acquired missiles allowing it to attack neighbouring countries with these weapons and persistently tried to develop a nuclear bomb. Saddam has used chemical weapons, both against Iran and against his own people. Following the Gulf War, Iraq had to admit to all this. And in the ceasefire of 1991 Saddam agreed unconditionally to give up his weapons of mass destruction.
2. Much information about Iraq's weapons of mass destruction is already in the public domain from UN reports and from Iraqi defectors. This points clearly to Iraq's continuing possession, after 1991, of chemical and biological agents and weapons produced before the Gulf War. It shows that Iraq has refurbished sites formerly associated with the production of chemical and biological agents. And it indicates that Iraq remains able to manufacture these agents, and to use bombs, shells, artillery rockets and ballistic missiles to deliver them.
3. An independent and well-researched overview of this public evidence was provided by the International Institute for Strategic Studies (IISS) on 9 September. The IISS report also suggested that Iraq could assemble nuclear weapons within months of obtaining fissile material from foreign sources.
4. As well as the public evidence, however, significant additional information is available to the Government from secret intelligence sources, described in more detail in this paper. This intelligence cannot tell us about everything. However, it provides a fuller picture of Iraqi plans and capabilities. It shows that Saddam Hussein attaches great importance to possessing weapons of mass destruction which he regards as the basis for Iraq's regional power. It shows that he does not regard them only as weapons of last resort. He is ready to use them, including against his own population, and is determined to retain them, in breach of United Nations Security Council Resolutions (UNSCR).
5. Intelligence also shows that Iraq is preparing plans to conceal evidence of these weapons, including incriminating documents, from renewed inspections. And it confirms that despite sanctions and the policy of containment, Saddam has continued to make progress with his illicit weapons programmes.
6. As a result of the intelligence we judge that Iraq has:
  - continued to produce chemical and biological agents;
  - military plans for the use of chemical and biological weapons, including against its own Shia population. Some of these weapons are deployable within 45 minutes of an order to use them;
  - command and control arrangements in place to use chemical and biological weapons. Authority ultimately resides with Saddam Hussein. (There is intelligence that he may have delegated this authority to his son Qusai);

- developed mobile laboratories for military use, corroborating earlier reports about the mobile production of biological warfare agents;
- pursued illegal programmes to procure controlled materials of potential use in the production of chemical and biological weapons programmes;

-
- tried covertly to acquire technology and materials which could be used in the production of nuclear weapons;
  - sought significant quantities of uranium from Africa, despite having no active civil nuclear power programme that could require it;
  - recalled specialists to work on its nuclear programme;

-
- illegally retained up to 20 al-Hussein missiles, with a range of 650km, capable of carrying chemical or biological warheads;
  - started deploying its al-Samoud liquid propellant missile, and has used the absence of weapons inspectors to work on extending its range to at least 200km, which is beyond the limit of 150km imposed by the United Nations;
  - started producing the solid-propellant Ababil-100, and is making efforts to extend its range to at least 200km, which is beyond the limit of 150km imposed by the United Nations;
  - constructed a new engine test stand for the development of missiles capable of reaching the UK Sovereign Base Areas in Cyprus and NATO members (Greece and Turkey), as well as all Iraq's Gulf neighbours and Israel;
  - pursued illegal programmes to procure materials for use in its illegal development of long range missiles;

-
- learnt lessons from previous UN weapons inspections and has already begun to conceal sensitive equipment and documentation in advance of the return of inspectors.

7. These judgements reflect the views of the Joint Intelligence Committee (JIC). More details on the judgements and on the development of the JIC's assessments since 1998 are set out in Part 1 of this paper.

8. Iraq's weapons of mass destruction are in breach of international law. Under a series of UN Security Council Resolutions Iraq is obliged to destroy its holdings of these weapons under the supervision of UN inspectors. Part 2 of the paper sets out the key UN Security Council Resolutions. It also summarises the history of the UN inspection regime and Iraq's history of deception, intimidation and concealment in its dealings with the UN inspectors.

9. But the threat from Iraq does not depend solely on the capabilities we have described. It arises also because of the violent and aggressive nature of Saddam Hussein's regime. His record of internal repression and external aggression gives rise to unique concerns about the threat he poses. The paper briefly outlines in Part 3 Saddam's rise to power, the nature of his regime and his history of regional aggression. Saddam's human rights abuses are also catalogued, including his record of torture, mass arrests and summary executions.
10. The paper briefly sets out how Iraq is able to finance its weapons programme. Drawing on illicit earnings generated outside UN control, Iraq generated illegal income of some \$3 billion in 2001.

PART 1

IRAQ'S CHEMICAL, BIOLOGICAL, NUCLEAR AND BALLISTIC MISSILE PROGRAMMES

CHAPTER 1: THE ROLE OF INTELLIGENCE

1. Since UN inspectors were withdrawn from Iraq in 1998, there has been little overt information on Iraq's chemical, biological, nuclear and ballistic missile programmes. Much of the publicly available information about Iraqi capabilities and intentions is dated. But we also have available a range of secret intelligence about these programmes and Saddam Hussein's intentions. This comes principally from the United Kingdom's intelligence and analysis agencies – the Secret Intelligence Service (SIS), the Government Communications Headquarters (GCHQ), the Security Service, and the Defence Intelligence Staff (DIS). We also have access to intelligence from close allies.
2. Intelligence rarely offers a complete account of activities which are designed to remain concealed. The nature of Saddam's regime makes Iraq a difficult target for the intelligence services. Intelligence, however, has provided important insights into Iraqi programmes and Iraqi military thinking. Taken together with what is already known from other sources, this intelligence builds our understanding of Iraq's capabilities and adds significantly to the analysis already in the public domain. But intelligence sources need to be protected, and this limits the detail that can be made available.
3. Iraq's capabilities have been regularly reviewed by the Joint Intelligence Committee (JIC), which has provided advice to the Prime Minister and his senior colleagues on the developing assessment, drawing on all available sources. Part 1 of this paper includes some of the most significant views reached by the JIC between 1999 and 2002.

Joint Intelligence Committee (JIC)

The JIC is a Cabinet Committee with a history dating back to 1936. The JIC brings together the Heads of the three Intelligence and Security Agencies (Secret Intelligence Service, Government Communications Headquarters and the Security Service), the Chief of Defence Intelligence, senior policy makers from the Foreign Office, the Ministry of Defence, the Home Office, the Treasury and the Department of Trade and Industry and representatives from other Government Departments and Agencies as appropriate. The JIC provides regular intelligence assessments to the Prime Minister, other Ministers and senior officials on a wide range of foreign policy and international security issues. It meets each week in the Cabinet Office.

CHAPTER 2

IRAQ'S PROGRAMMES: 1971-1998

1. Iraq has been involved in chemical and biological warfare research for over 30 years. Its chemical warfare research started in 1971 at a small, well guarded site at Rashad to the north east of Baghdad. Research was conducted there on a number of chemical agents including mustard gas, CS and tabun. Later, in 1974 a dedicated organisation called al-Hasan Ibn al-Haitham was established. In the late 1970s plans were made to build a large research and commercial-scale

Effects of Chemical Weapons

Mustard is a liquid agent, which gives off a hazardous vapour, causing burns and blisters to exposed skin. When inhaled, mustard damages the respiratory tract; when ingested, it causes vomiting and diarrhoea. It attacks and damages the eyes, mucous membranes, lungs, skin, and blood-forming organs.

Tabun, sarin and VX are all nerve agents of which VX is the most toxic. They all damage the nervous system, producing muscular spasms and paralysis. As little as 10 milligrammes of VX on the skin can cause rapid death.

production facility in the desert some 70km north west of Baghdad under the cover of Project 922. This was to become Muthanna State Establishment, also known as al-Muthanna, and operated under the front name of Iraq's State Establishment for Pesticide Production. It became operational in 1982-83. It had five research and development sections, each tasked to pursue different programmes. In addition, the al-Muthanna site was the main chemical agent production facility, and it also took the lead in weaponising chemical and biological agents including all aspects of weapon development and testing, in association with the military. According to information, subsequently supplied by the Iraqis, the total production capacity in 1991 was 4,000 tonnes of agent per annum, but we assess it could have been higher. Al-Muthanna was supported by three separate storage and precursor production facilities known as Fallujah 1, 2 and 3 near Habbaniyah, north west of Baghdad, parts of which were not completed before they were heavily bombed in the 1991 Gulf War.

2. Iraq started biological warfare research in the mid-1970s. After small-scale research, a purpose-built research and development facility was authorised at al-Salman, also known as Salman Pak. This is surrounded on three sides by the Tigris river and situated some 35km south of Baghdad. Although some progress was made in biological weapons research at this early stage, Iraq decided to concentrate on developing chemical agents and their delivery systems at al-Muthanna. With the outbreak of the Iran-Iraq War, in the early 1980s, the biological weapons programme was revived. The appointment of Dr Rihab Taha in 1985, to head a small biological weapons research team at al-Muthanna,

The effects of biological agents

Anthrax is a disease caused by the bacterium *Bacillus Anthracis*. Inhalation anthrax is the manifestation of the disease likely to be expected in biological warfare. The symptoms may vary, but can include fever and internal bleeding. The incubation period for anthrax is 1 to 7 days, with most cases occurring within 2 days of exposure.

Botulinum toxin is one of the most toxic substances known to man. The first symptoms of poisoning may appear as early as 1 hour post exposure or as late as 8 days after exposure, with the incubation period between 12 and 22 hours. Paralysis leads to death by suffocation.

Aflatoxins are fungal toxins, which are potent carcinogens. Most symptoms take a long time to show. Food products contaminated by aflatoxins can cause liver inflammation and cancer. They can also affect pregnant women, leading to stillborn babies and children born with mutations.

Ricin is derived from the castor bean and can cause multiple organ failure leading to death within one or two days of inhalation.

helped to develop the programme. At about the same time plans were made to develop the Salman Pak site into a secure biological warfare research facility. Dr Taha continued to work with her team at al-Muthanna until 1987 when it moved to Salman Pak, which was under the control of the Directorate of General Intelligence. Significant resources were provided for the programme, including the construction of a dedicated production facility (Project 324) at al-Hakam. Agent production began in 1988 and weaponisation testing and later filling of munitions was conducted in association with the staff at Muthanna State Establishment. From mid-1990, other civilian facilities were taken over and some adapted for use in the production and research and development of biological agents. These included:

- al-Dawrah Foot and Mouth Vaccine Institute which produced botulinum toxin and conducted virus research. There is some intelligence to suggest that work was also conducted on anthrax;
  - al-Fudaliyah Agriculture and Water Research Centre where Iraq admitted it undertook aflatoxin production and genetic engineering;
  - Amariyah Sera and Vaccine Institute which was used for the storage of biological agent seed stocks and was involved in genetic engineering.
3. By the time of the Gulf War Iraq was producing very large quantities of chemical and biological agents. From a series of Iraqi declarations to the UN during the 1990s we know that by 1991 they had produced at least:
- 19,000 litres of botulinum toxin, 8,500 litres of anthrax, 2,200 litres of aflatoxin and were working on a number of other agents;

- 2,850 tonnes of mustard gas, 210 tonnes of tabun, 795 tonnes of sarin and cyclosarin, and 3.9 tonnes of VX.

4. Iraq's nuclear programme was established under the Iraqi Atomic Energy Commission in the 1950s. Under a nuclear co-operation agreement signed with the Soviet Union in 1959, a nuclear research centre, equipped with a research reactor, was built at Tuwaittha, the main Iraqi nuclear research centre. The research reactor worked up to 1991. The surge in Iraqi oil revenues in the early 1970s supported an expansion of the research programme. This was bolstered in the mid-1970s by the acquisition of two research reactors powered by highly enriched uranium fuel and equipment for fuel fabrication and handling. By the end of 1984 Iraq was self-sufficient in uranium ore. One of the reactors was destroyed in an Israeli air attack in June 1981 shortly before it was to become operational; the other was never completed.
5. By the mid-1980s the deterioration of Iraq's position in the war with Iran prompted renewed interest in the military use of nuclear technology. Additional resources were put into developing technologies to enrich uranium as fissile material (material that makes up the core of a nuclear weapon) for use in nuclear weapons. Enriched uranium was preferred because it could be more easily produced covertly than the alternative, plutonium. Iraq followed parallel programmes to produce highly enriched uranium (HEU), electromagnetic isotope separation (EMIS) and gas centrifuge enrichment. By 1991 one EMIS enrichment facility was nearing completion and another was under construction. However, Iraq never succeeded in its EMIS technology and the programme had been dropped by 1991. Iraq decided to concentrate on gas centrifuges as the means for producing the necessary fissile material. Centrifuge facilities were also under construction, but the centrifuge design was still being developed. In August 1990 Iraq instigated a crash programme to develop a single nuclear weapon within a year. This programme envisaged the rapid development of a small 50 machine gas centrifuge cascade to produce weapons-grade HEU using fuel from the Soviet research reactor, which was already substantially enriched, and unused fuel from the reactor bombed by the Israelis. By the time of the Gulf War, the crash programme had made little progress.
6. Iraq's declared aim was to produce a missile warhead with a 20-kiloton yield and weapons designs were produced for the simplest implosion weapons. These were similar to the device used at Nagasaki in 1945. Iraq was also working on more

Effect of a 20-kiloton nuclear detonation

A detonation of a 20-kiloton nuclear warhead over a city might flatten an area of approximately 3 square miles. Within 1.6 miles of detonation, blast damage and radiation would cause 80% casualties, three-quarters of which would be fatal. Between 1.6 and 3.1 miles from the detonation, there would still be 10% casualties.

advanced concepts. By 1991 the programme was supported by a large body of Iraqi nuclear expertise, programme documentation and databases and manufacturing infrastructure. The International Atomic Energy Agency (IAEA) reported that Iraq had:

- experimented with high explosives to produce implosive shock waves;
- invested significant effort to understand the various options for neutron initiators;
- made significant progress in developing capabilities for the production, casting and machining of uranium metal.

SCUD missiles

The short-range mobile SCUD ballistic missile was developed by the Soviet Union in the 1950s, drawing on the technology of the German V-2 developed in World War II.

For many years it was the mainstay of Soviet and Warsaw Pact tactical missile forces and it was also widely exported. Recipients of Soviet-manufactured SCUDs included Iraq, North Korea, Iran, and Libya, although not all were sold directly by the Soviet Union.

7. Prior to the Gulf War, Iraq had a well-developed ballistic missile industry. Many of the missiles fired in the Gulf War were an Iraqi modified version of the SCUD missile, the al-Hussein, with an extended range of 650km. Iraq had about 250 imported SCUD-type missiles prior to the Gulf War plus an unknown number of indigenously produced engines and components. Iraq was working on other stretched SCUD variants, such as the al-Abbas, which had a range of 900km. Iraq was also seeking to reverse-engineer the SCUD engine with a view to producing new missiles. Recent intelligence indicates that they may have succeeded at that time. In particular, Iraq had plans for a new SCUD-derived missile with a range of 1200km. Iraq also conducted a partial flight test of a multi-stage satellite launch vehicle based on SCUD technology, known as the al-Abid. Also during this period, Iraq was developing the Badr-2000, a 700-1000km range two-stage solid propellant missile (based on the Iraqi part of the 1980s CONDOR-2 programme run in co-operation with Argentina and Egypt). There were plans for 1200-1500km range solid propellant follow-on systems.

The use of chemical and biological weapons

8. Iraq had made frequent use of a variety of chemical weapons during the Iran-Iraq War. Many of the casualties are still in Iranian hospitals suffering from the long-term effects of numerous types of cancer and lung diseases. In 1988 Saddam also used mustard and nerve agents against Iraqi Kurds at Halabja in northern Iraq (see box on p15). Estimates vary, but according to Human Rights Watch up to 5,000 people were killed.

9. Iraq used significant quantities of mustard, tabun and sarin during the war with Iran resulting in over 20,000 Iranian casualties. A month after the attack on Halabja, Iraqi troops used over 100 tonnes of sarin against Iranian troops on the al-Fao peninsula. Over the next three months Iraqi troops used sarin and other nerve agents on Iranian troops causing extensive casualties.

The Attack on Halabja

On Friday 17th March 1988 the village of Halabja was bombarded by Iraqi warplanes. The raid was over in minutes. Saddam Hussein used chemical weapons against his own people. A Kurd described the effects of a chemical attack on another village:

"My brothers and my wife had blood and vomit running from their noses and their mouths. Their heads were tilted to one side. They were groaning. I couldn't do much, just clean up the blood and vomit from their mouths and try in every way to make them breathe again. I did artificial respiration on them and then I gave them two injections each. I also rubbed creams on my wife and two brothers."

(From "Crimes Against Humanity" Iraqi National Congress.)

Among the corpses at Halabja, children were found dead where they had been playing outside their homes. In places, streets were piled with corpses.

10. From Iraqi declarations to the UN after the Gulf War we know that by 1991 Iraq had produced a variety of delivery means for chemical and biological agents including over 16,000 free-fall bombs and over 110,000 artillery rockets and shells. Iraq also admitted to the UN Special Commission (UNSCOM) that it had 50 chemical and 25 biological warheads available for its ballistic missiles.

The use of ballistic missiles

11. Iraq fired over 500 SCUD-type missiles at Iran during the Iran-Iraq War at both civilian and military targets, and 93 SCUD-type missiles during the Gulf War. The latter were targeted at Israel and Coalition forces stationed in the Gulf region.
12. At the end of the Gulf War the international community was determined that Iraq's arsenal of chemical and biological weapons and ballistic missiles should be dismantled. The method chosen to achieve this was the establishment of UNSCOM to carry out intrusive inspections within Iraq and to eliminate its chemical and biological weapons and ballistic missiles with a range of over 150km. The IAEA was charged with the abolition of Iraq's nuclear weapons programme. Between 1991 and 1998 UNSCOM succeeded in identifying and destroying very large quantities of chemical weapons and ballistic missiles as well as associated production facilities. The IAEA also destroyed the infrastructure for Iraq's nuclear weapons programme and removed key nuclear materials. This was achieved despite a continuous and sophisticated programme of harassment, obstruction, deception and denial (see Part 2). Because of this UNSCOM concluded by 1998 that it was unable to fulfil its mandate. The inspectors were withdrawn in December 1998.
13. Based on the UNSCOM report to the UN Security Council in January 1999 and earlier UNSCOM reports, we assess that when the UN inspectors left Iraq they were unable to account for:
  - up to 360 tonnes of bulk chemical warfare agent, including 1.5 tonnes of VX nerve agent;
  - up to 3,000 tonnes of precursor chemicals, including approximately 300 tonnes which, in the Iraqi chemical warfare programme, were unique to the production of VX;
  - growth media procured for biological agent production (enough to produce over three times the 8,500 litres of anthrax spores Iraq admits to having manufactured);
  - over 30,000 special munitions for delivery of chemical and biological agents.
14. The departure of UNSCOM meant that the international community was unable to establish the truth behind these large discrepancies and greatly diminished its ability to monitor and assess Iraq's continuing attempts to reconstitute its programmes.

CHAPTER 3

THE CURRENT POSITION: 1998–2002

1. This chapter sets out what we know of Saddam Hussein's chemical, biological, nuclear and ballistic missile programmes, drawing on all the available evidence. While it takes account of the results from UN inspections and other publicly available information, it also draws heavily on the latest intelligence about Iraqi efforts to develop their programmes and capabilities since 1998. The main conclusions are that:
  - Iraq has a useable chemical and biological weapons capability, in breach of UNSCR 687, which has included recent production of chemical and biological agents;
  - Saddam continues to attach great importance to the possession of weapons of mass destruction and ballistic missiles which he regards as being the basis for Iraq's regional power. He is determined to retain these capabilities;
  - Iraq can deliver chemical and biological agents using an extensive range of artillery shells, free-fall bombs, sprayers and ballistic missiles;
  - Iraq continues to work on developing nuclear weapons, in breach of its obligations under the Non-Proliferation Treaty and in breach of UNSCR 687. Uranium has been sought from Africa that has no civil nuclear application in Iraq;
  - Iraq possesses extended-range versions of the SCUD ballistic missile in breach of UNSCR 687 which are capable of reaching Cyprus, Eastern Turkey, Tehran and Israel. It is also developing longer-range ballistic missiles;
  - Iraq's current military planning specifically envisages the use of chemical and biological weapons;
  - Iraq's military forces are able to use chemical and biological weapons, with command, control and logistical arrangements in place. The Iraqi military are able to deploy these weapons within 45 minutes of a decision to do so;
  - Iraq has learnt lessons from previous UN weapons inspections and is already taking steps to conceal and disperse sensitive equipment and documentation in advance of the return of inspectors;
  - Iraq's chemical, biological, nuclear and ballistic missiles programmes are well-funded.

CHEMICAL AND BIOLOGICAL WEAPONS

Joint Intelligence Committee (JIC) Assessment: 1999–2002

2. Since the withdrawal of the inspectors the JIC has monitored evidence, including from secret intelligence, of continuing work on Iraqi offensive chemical and biological warfare capabilities. In the first half of 2000 the JIC noted

intelligence on Iraqi attempts to procure dual-use chemicals and on the reconstruction of civil chemical production at sites formerly associated with the chemical warfare programme. Iraq had also been trying to procure dual-use materials and equipment which could be used for a biological warfare programme. Personnel known to have been connected to the biological warfare programme up to the Gulf War had been conducting research into pathogens. There was intelligence that Iraq was starting to produce biological warfare agents in mobile production facilities. Planning for the project had begun in 1995 under Dr Rihab Taha, known to have been a central player in the pre-Gulf War programme. The JIC concluded that Iraq had sufficient expertise, equipment and material to produce biological warfare agents within weeks using its legitimate bio-technology facilities.

3. In mid-2001 the JIC assessed that Iraq retained some chemical warfare agents, precursors, production equipment and weapons from before the Gulf War. These stocks would enable Iraq to produce significant quantities of mustard gas within weeks and of nerve agent within months. The JIC concluded that intelligence on Iraqi former chemical and biological warfare facilities, their limited reconstruction and civil production pointed to a continuing research and development programme. These chemical and biological capabilities represented the most immediate threat from Iraqi weapons of mass destruction. Since 1998 Iraqi development of mass destruction weaponry had been helped by the absence of inspectors and the increase in illegal border trade, which was providing hard currency.
4. In the last six months the JIC has confirmed its earlier judgements on Iraqi chemical and biological warfare capabilities and assessed that Iraq has the means to deliver chemical and biological weapons.

Recent intelligence

5. Subsequently, intelligence has become available from reliable sources which complements and adds to previous intelligence and confirms the JIC assessment that Iraq has chemical and biological weapons. The intelligence also shows that the Iraqi leadership has been discussing a number of issues related to these weapons. This intelligence covers:
  - **Confirmation that chemical and biological weapons play an important role in Iraqi military thinking:** intelligence shows that Saddam attaches great importance to the possession of chemical and biological weapons which he regards as being the basis for Iraqi regional power. He believes that respect for Iraq rests on its possession of these weapons and the missiles capable of delivering them. Intelligence indicates that Saddam is determined to retain this capability and recognises that Iraqi political weight would be diminished if Iraq's military power rested solely on its conventional military forces.
  - **Iraqi attempts to retain its existing banned weapons systems:** Iraq is already taking steps to prevent UN weapons inspectors finding evidence of

its chemical and biological weapons programme. Intelligence indicates that Saddam has learnt lessons from previous weapons inspections, has identified possible weak points in the inspections process and knows how to exploit them. Sensitive equipment and papers can easily be concealed and in some cases this is already happening. The possession of mobile biological agent production facilities will also aid concealment efforts. Saddam is determined not to lose the capabilities that he has been able to develop further in the four years since inspectors left.

- **Saddam's willingness to use chemical and biological weapons:** intelligence indicates that as part of Iraq's military planning Saddam is willing to use chemical and biological weapons, including against his own Shia population. Intelligence indicates that the Iraqi military are able to deploy chemical or biological weapons within 45 minutes of an order to do so.

Chemical and biological agents: surviving stocks

6. When confronted with questions about the unaccounted stocks, Iraq has claimed repeatedly that if it had retained any chemical agents from before the Gulf War they would have deteriorated sufficiently to render them harmless. But Iraq has admitted to UNSCOM to having the knowledge and capability to add stabiliser to nerve agent and other chemical warfare agents which would prevent such decomposition. In 1997 UNSCOM also examined some munitions which had been filled with mustard gas prior to 1991 and found that they remained very toxic and showed little sign of deterioration.
7. Iraq has claimed that all its biological agents and weapons have been destroyed. No convincing proof of any kind has been produced to support this claim. In particular, Iraq could not explain large discrepancies between the amount of growth media (nutrients required for the specialised growth of agent) it procured before 1991 and the amounts of agent it admits to having manufactured. The discrepancy is enough to produce more than three times the amount of anthrax allegedly manufactured.

Chemical agent: production capabilities

8. Intelligence shows that Iraq has continued to produce chemical agent. During the Gulf War a number of facilities which intelligence reporting indicated were directly or indirectly associated with Iraq's chemical weapons effort were attacked and damaged. Following the ceasefire UNSCOM destroyed or rendered harmless facilities and equipment used in Iraq's chemical weapons programme. Other equipment was released for civilian use either in industry or academic institutes, where it was tagged and regularly inspected and monitored, or else placed under camera monitoring, to ensure that it was not being misused. This monitoring ceased when UNSCOM withdrew from Iraq in 1998. However, capabilities remain and, although the main chemical weapon production facility at al-Muthanna was completely destroyed by UNSCOM and has not been

rebuilt, other plants formerly associated with the chemical warfare programme have been rebuilt. These include the chlorine and phenol plant at Fallujah 2 near Habbaniyah. In addition to their civilian uses, chlorine and phenol are used for precursor chemicals which contribute to the production of chemical agents.

9. Other dual-use facilities, which are capable of being used to support the production of chemical agent and precursors, have been rebuilt and re-equipped. New chemical facilities have been built, some with illegal foreign assistance, and are probably fully operational or ready for production. These include the Ibn Sina Company at Tarmiyah (see figure 1), which is a chemical research centre. It undertakes research, development and production of chemicals previously imported but not now available and which are needed for Iraq's civil industry. The Director General of the research centre is Hikmat Na'im al-Jalu who prior to the Gulf War worked in Iraq's nuclear weapons programme and after the war was responsible for preserving Iraq's chemical expertise.

FIGURE 1: THE IBN SINA COMPANY AT TARMİYAH

10. Parts of the al-Qa'qa' chemical complex damaged in the Gulf War have also been repaired and are operational. Of particular concern are elements of the phosgene production plant at al-Qa'qa'. These were severely damaged during the Gulf War, and dismantled under UNSCOM supervision, but have since been rebuilt. While phosgene does have industrial uses it can also be used by itself as a chemical agent or as a precursor for nerve agent.
11. Iraq has retained the expertise for chemical warfare research, agent production and weaponisation. Most of the personnel previously involved in the programme remain in country. While UNSCOM found a number of technical manuals (so called "cook books") for the production of chemical agents and critical precursors, Iraq's claim to have unilaterally destroyed the bulk of the documentation cannot be confirmed and is almost certainly untrue. Recent intelligence indicates that Iraq is still discussing methods of concealing such documentation in order to ensure that it is not discovered by any future UN inspections.

The Problem of Dual-Use Facilities

Almost all components and supplies used in weapons of mass destruction and ballistic missile programmes are dual-use. For example, any major petrochemical or biotech industry, as well as public health organisations, will have legitimate need for most materials and equipment required to manufacture chemical and biological weapons. Without UN weapons inspectors it is very difficult therefore to be sure about the true nature of many of Iraq's facilities.

For example, Iraq has built a large new chemical complex, Project Baiji, in the desert in north west Iraq at al-Sharqat (see figure 2). This site is a former uranium enrichment facility which was damaged during the Gulf War and rendered harmless under supervision of the IAEA. Part of the site has been rebuilt, with work starting in 1992, as a chemical production complex. Despite the site being far away from populated areas it is surrounded by a high wall with watch towers and guarded by armed guards. Intelligence reports indicate that it will produce nitric acid which can be used in explosives, missile fuel and in the purification of uranium.

FIGURE 2: AL-SHARQAT CHEMICAL PRODUCTION FACILITY

Biological agent: production capabilities

12. We know from intelligence that Iraq has continued to produce biological warfare agents. As with some chemical equipment, UNSCOM only destroyed equipment that could be directly linked to biological weapons production. Iraq also has its own engineering capability to design and construct biological agent associated fermenters, centrifuges, sprayer dryers and other equipment and is judged to be self-sufficient in the technology required to produce biological weapons. The

experienced personnel who were active in the programme have largely remained in the country. Some dual-use equipment has also been purchased, but without monitoring by UN inspectors Iraq could have diverted it to their biological weapons programme. This newly purchased equipment and other equipment previously subject to monitoring could be used in a resurgent biological warfare programme. Facilities of concern include:

- the Castor Oil Production Plant at Fallujah: this was damaged in UK/US air attacks in 1998 (Operation Desert Fox) but has been rebuilt. The residue from the castor bean pulp can be used in the production of the biological agent ricin;
  - the al-Dawrah Foot and Mouth Disease Vaccine Institute: which was involved in biological agent production and research before the Gulf War;
  - the Amariyah Sera and Vaccine Plant at Abu Ghraib: UNSCOM established that this facility was used to store biological agents, seed stocks and conduct biological warfare associated genetic research prior to the Gulf War. It has now expanded its storage capacity.
13. UNSCOM established that Iraq considered the use of mobile biological agent production facilities. In the past two years evidence from defectors has indicated the existence of such facilities. Recent intelligence confirms that the Iraqi military have developed mobile facilities. These would help Iraq conceal and protect biological agent production from military attack or UN inspection.

Chemical and biological agents: delivery means

14. Iraq has a variety of delivery means available for both chemical and biological agents. These include:
- free-fall bombs: Iraq acknowledged to UNSCOM the deployment to two sites of free-fall bombs filled with biological agent during 1990-91. These bombs were filled with anthrax, botulinum toxin and aflatoxin. Iraq also acknowledged possession of four types of aerial bomb with various chemical agent fills including sulphur mustard, tabun, sarin and cyclosporin;
  - artillery shells and rockets: Iraq made extensive use of artillery munitions filled with chemical agents during the Iran-Iraq War. Mortars can also be used for chemical agent delivery. Iraq is known to have tested the use of shells and rockets filled with biological agents. Over 20,000 artillery munitions remain unaccounted for by UNSCOM;
  - helicopter and aircraft borne sprayers: Iraq carried out studies into aerosol dissemination of biological agent using these platforms prior to 1991. UNSCOM was unable to account for many of these devices. It is probable that Iraq retains a capability for aerosol dispersal of both chemical and biological agent over a large area;
  - al-Hussein ballistic missiles (range 650km): Iraq told UNSCOM that it filled 25 warheads with anthrax, botulinum toxin and aflatoxin. Iraq also

developed chemical agent warheads for al-Hussein. Iraq admitted to producing 50 chemical warheads for al-Hussein which were intended for the delivery of a mixture of sarin and cyclosarin. However, technical analysis of warhead remnants has shown traces of VX degradation product which indicate that some additional warheads were made and filled with VX;

- al-Samoud/Ababil-100 ballistic missiles (range 150km plus): it is unclear if chemical and biological warheads have been developed for these systems, but given the Iraqi experience on other missile systems, we judge that Iraq has the technical expertise for doing so;
- L-29 remotely piloted vehicle programme (see figure 3): we know from intelligence that Iraq has attempted to modify the L-29 jet trainer to allow it to be used as an Unmanned Aerial Vehicle (UAV) which is potentially capable of delivering chemical and biological agents over a large area.

FIGURE 3: THE L-29 JET TRAINER

Chemical and biological warfare: command and control

15. The authority to use chemical and biological weapons ultimately resides with Saddam but intelligence indicates that he may have also delegated this authority to his son Qusai. Special Security Organisation (SSO) and Special Republican Guard (SRG) units would be involved in the movement of any chemical and biological weapons to military units. The Iraqi military holds artillery and missile systems at Corps level throughout the Armed Forces and conducts regular training with them. The Directorate of Rocket Forces has operational control of strategic missile systems and some Multiple Launcher Rocket Systems.

Chemical and biological weapons: summary

16. Intelligence shows that Iraq has covert chemical and biological weapons programmes, in breach of UN Security Council Resolution 687 and has continued to produce chemical and biological agents. Iraq has:
  - chemical and biological agents and weapons available, both from pre-Gulf War stocks and more recent production;
  - the capability to produce the chemical agents mustard gas, tabun, sarin, cyclosarin, and VX capable of producing mass casualties;

- a biological agent production capability and can produce at least anthrax, botulinum toxin, aflatoxin and ricin. Iraq has also developed mobile facilities to produce biological agents;
- a variety of delivery means available;
- military forces, which maintain the capability to use these weapons with command, control and logistical arrangements in place.

NUCLEAR WEAPONS

Joint Intelligence Committee (JIC) Assessments: 1999-2001

17. Since 1999 the JIC has monitored Iraq's attempts to reconstitute its nuclear weapons programme. In mid-2001 the JIC assessed that Iraq had continued its nuclear research after 1998. The JIC drew attention to intelligence that Iraq had recalled its nuclear scientists to the programme in 1998. Since 1998 Iraq had been trying to procure items that could be for use in the construction of centrifuges for the enrichment of uranium.

Iraqi nuclear weapons expertise

18. Paragraphs 5 and 6 of Chapter 2 describe the Iraqi nuclear weapons programme prior to the Gulf War. It is clear from IAEA inspections and Iraq's own declarations that by 1991 considerable progress had been made in both developing methods to produce fissile material and in weapons design. The IAEA dismantled the physical infrastructure of the Iraqi nuclear weapons

Elements of a nuclear weapons programme: nuclear fission weapon

A typical nuclear fission weapon consists of:

- fissile material for the core which gives out huge amounts of explosive energy from nuclear reactions when made "super critical" through extreme compression. Fissile material is usually either highly enriched uranium (HEU) or weapons-grade plutonium:
  - HEU can be made in gas centrifuges (see separate box on p25);
  - plutonium is made by reprocessing fuel from a nuclear reactor;
- explosives which are needed to compress the nuclear core. These explosives also require a complex arrangement of detonators, explosive charges to produce an even and rapid compression of the core;
- sophisticated electronics to fire the explosives;
- a neutron initiator to provide initial burst of neutrons to start the nuclear reactions.

Weaponisation

Weaponisation is the conversion of these concepts into a reliable weapon. It includes:

- developing a weapon design through sophisticated science and complex calculations;
- engineering design to integrate with the delivery system;
- specialised equipment to cast and machine safely the nuclear core;
- dedicated facilities to assemble the warheads;
- facilities to rigorously test all individual components and designs;

The complexity is much greater for a weapon that can fit into a missile warhead than for a larger Nagasaki-type bomb.

programme, including the dedicated facilities and equipment for uranium separation and enrichment, and for weapon development and production, and removed the remaining highly enriched uranium. But Iraq retained, and retains, many of its experienced nuclear scientists and technicians who are specialised in the production of fissile material and weapons design. Intelligence indicates that Iraq also retains the accompanying programme documentation and data.

19. Intelligence shows that the present Iraqi programme is almost certainly seeking an indigenous ability to enrich uranium to the level needed for a nuclear weapon. It indicates that the approach is based on gas centrifuge uranium enrichment, one of the routes Iraq was following for producing fissile material before the Gulf War. But Iraq needs certain key equipment, including gas centrifuge components and components for the production of fissile material before a nuclear bomb could be developed.

Gas centrifuge uranium enrichment

Uranium in the form of uranium hexafluoride is separated into its different isotopes in rapidly spinning rotor tubes of special centrifuges. Many hundreds or thousands of centrifuges are connected in cascades to enrich uranium. If the lighter U235 isotope is enriched to more than 90% it can be used in the core of a nuclear weapon.

20. Following the departure of weapons inspectors in 1998 there has been an accumulation of intelligence indicating that Iraq is making concerted covert efforts to acquire dual-use technology and materials with nuclear applications. Iraq's known holdings of processed uranium are under IAEA supervision. But there is intelligence that Iraq has sought the supply of significant quantities of uranium from Africa. Iraq has no active civil nuclear power programme or nuclear power plants and therefore has no legitimate reason to acquire uranium.

Iraq's civil nuclear programme

- Iraq's long-standing civil nuclear power programme is limited to small scale research. Activities that could be used for military purposes are prohibited by UNSCR 687 and 715.
- Iraq has no nuclear power plants and therefore no requirement for uranium as fuel.
- Iraq has a number of nuclear research programmes in the fields of agriculture, biology, chemistry, materials and pharmaceuticals. None of these activities requires more than tiny amounts of uranium which Iraq could supply from its own resources.
- Iraq's research reactors are non-operational; two were bombed and one was never completed.

21. Intelligence shows that other important procurement activity since 1998 has included attempts to purchase:
  - vacuum pumps which could be used to create and maintain pressures in a gas centrifuge cascade needed to enrich uranium;
  - an entire magnet production line of the correct specification for use in the rotors and top bearings of gas centrifuges. It appears that Iraq is attempting to acquire a capability to produce them on its own rather than rely on foreign procurement;
  - Anhydrous Hydrogen Fluoride (AHF) and fluorine gas. AHF is commonly used in the petrochemical industry and Iraq frequently imports significant amounts, but it is also used in the process of converting uranium into uranium hexafluoride for use in gas centrifuge cascades;
  - one large filament winding machine which could be used to manufacture carbon fibre gas centrifuge rotors;
  - a large balancing machine which could be used in initial centrifuge balancing work;
22. Iraq has also made repeated attempts covertly to acquire a very large quantity (60,000 or more) of specialised aluminium tubes. The specialised aluminium in question is subject to international export controls because of its potential application in the construction of gas centrifuges used to enrich uranium, although there is no definitive intelligence that it is destined for a nuclear programme.

Nuclear weapons: timelines

23. In early 2002, the JIC assessed that UN sanctions on Iraq were hindering the import of crucial goods for the production of fissile material. The JIC judged

that while sanctions remain effective Iraq would not be able to produce a nuclear weapon. If they were removed or prove ineffective, it would take Iraq at least five years to produce sufficient fissile material for a weapon indigenously. However, we know that Iraq retains expertise and design data relating to nuclear weapons. We therefore judge that if Iraq obtained fissile material and other essential components from foreign sources the timeline for production of a nuclear weapon would be shortened and Iraq could produce a nuclear weapon in between one and two years.

BALLISTIC MISSILES

Joint Intelligence Committee (JIC) Assessment: 1999-2002

24. In mid-2001 the JIC drew attention to what it described as a "step-change" in progress on the Iraqi missile programme over the previous two years. It was clear from intelligence that the range of Iraqi missiles which was permitted by the UN and supposedly limited to 150kms was being extended and that work was under way on larger engines for longer-range missiles.
25. In early 2002 the JIC concluded that Iraq had begun to develop missiles with a range of over 1,000kms. The JIC assessed that if sanctions remained effective the Iraqis would not be able to produce such a missile before 2007. Sanctions and the earlier work of the inspectors had caused significant problems for Iraqi missile development. In the previous six months Iraqi foreign procurement efforts for the missile programme had been bolder. The JIC also assessed that Iraq retained up to 20 al-Hussein missiles from before the Gulf War.

The Iraqi ballistic missile programme since 1998

26. Since the Gulf War, Iraq has been openly developing two short-range missiles up to a range of 150km, which are permitted under UN Security Council Resolution 687. The al-Samoud liquid propellant missile has been extensively tested and is being deployed to military units. Intelligence indicates that at least 50 have

FIGURE 4: ABABIL-100

been produced. Intelligence also indicates that Iraq has worked on extending its range to at least 200km in breach of UN Security Resolution 687. Production of the solid propellant Ababil-100 (Figure 4) is also underway, probably as an unguided rocket at this stage. There are also plans to extend its range to at least 200km. Compared to liquid propellant missiles, those powered by solid

propellant offer greater ease of storage, handling and mobility. They are also quicker to take into and out of action and can stay at a high state of readiness for longer periods.

27. According to intelligence, Iraq has retained up to 20 al-Hussein missiles (Figure 5), in breach of UN Security Council Resolution 687. These missiles were either hidden from the UN as complete systems, or re-assembled using illegally retained engines and other components. We judge that the engineering expertise available would allow these missiles to be maintained effectively, although the fact that at least some require re-assembly makes it difficult to judge exactly how many could be available for use. They could be used with conventional, chemical or biological warheads and, with a range of up to 650km, are capable of reaching a number of countries in the region including Cyprus, Turkey, Saudi Arabia, Iran and Israel.

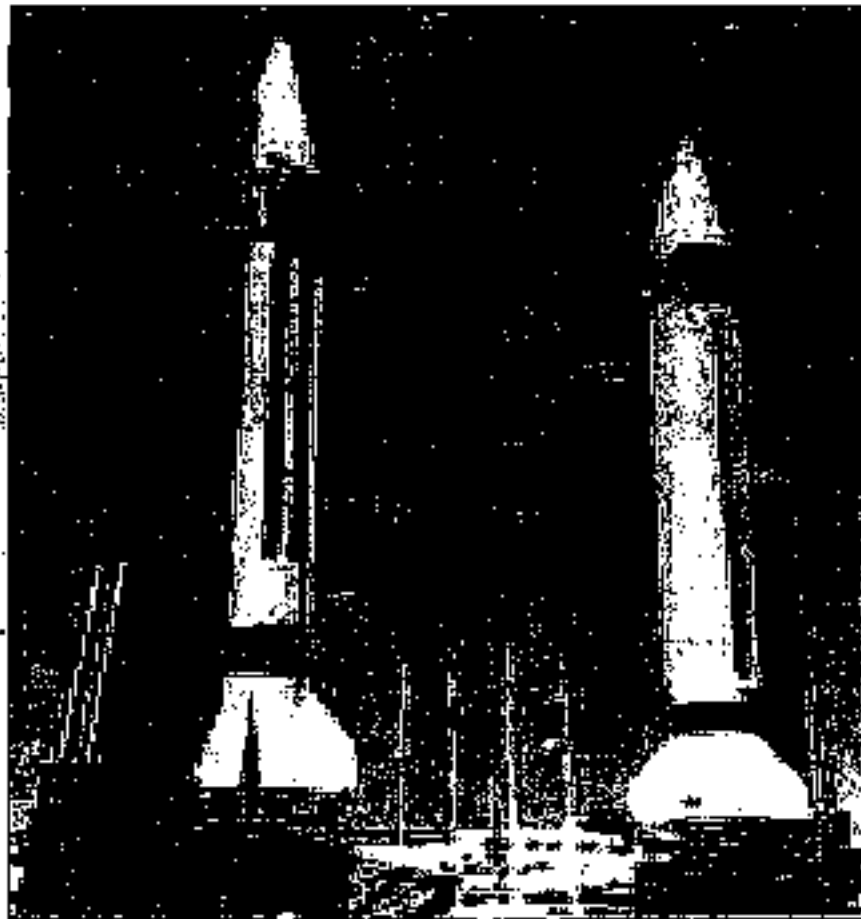

FIGURE 5: AL-HUSSEIN

28. Intelligence has confirmed that Iraq wants to extend the range of its missile systems to over 1000km, enabling it to threaten other regional neighbours. This work began in 1998, although efforts to regenerate the long-range ballistic missile programme probably began in 1995. Iraq's missile programmes employ hundreds of people. Satellite imagery (Figure 6) has shown a new engine test stand being constructed (A), which is larger than the current one used for al-Samoud (B), and that formerly used for testing SCUD engines (C) which was dismantled under UNSCOM supervision. This new stand will be capable of testing engines for medium range ballistic missiles (MRBMs) with ranges over 1000km, which are not permitted under UN Security Council Resolution 687. Such a facility would not be needed for systems that fall within the UN permitted range of 150km. The Iraqis have recently taken measures to conceal activities at this site. Iraq is also working to obtain improved guidance technology to increase missile accuracy.

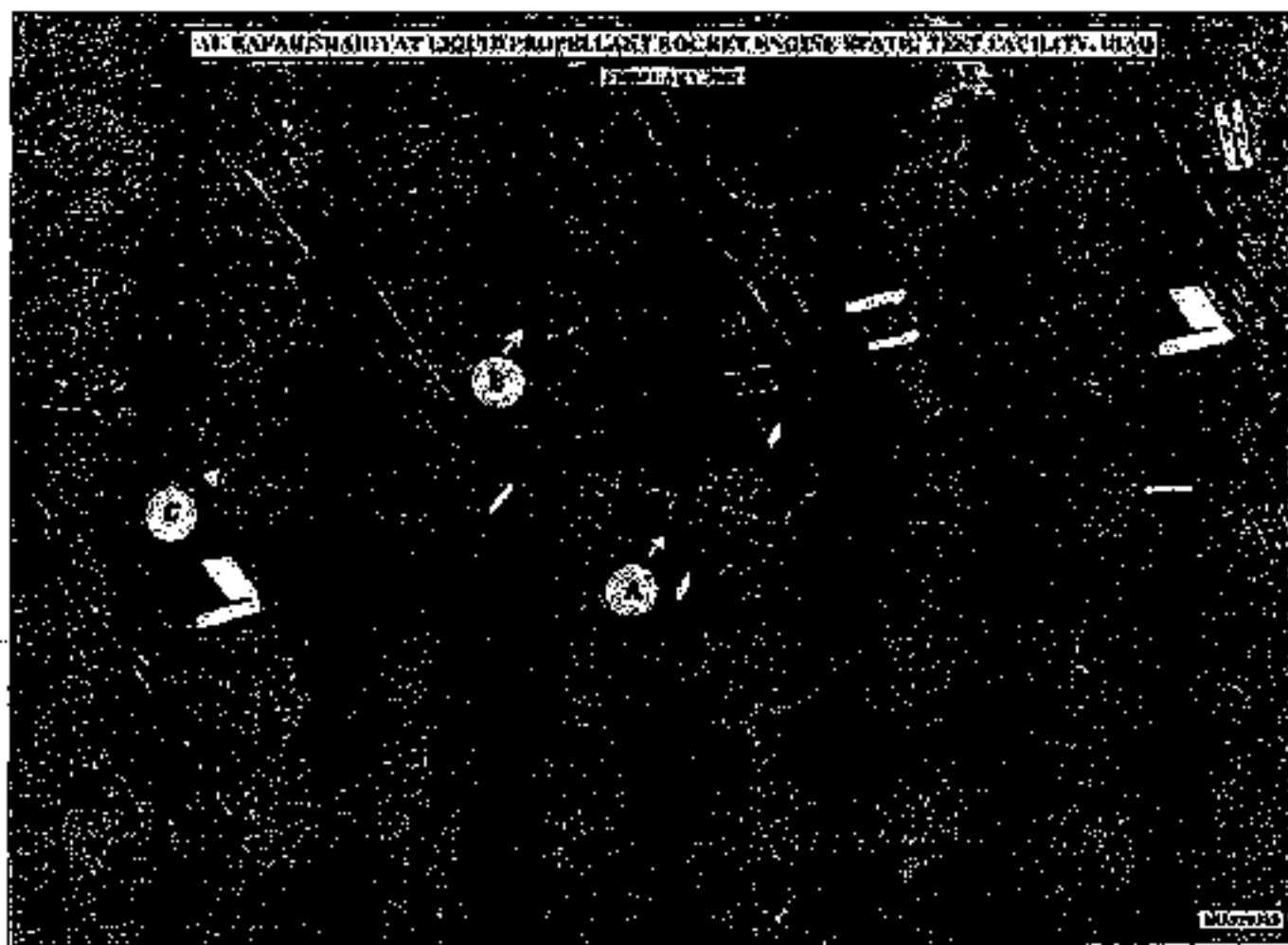

FIGURE 6: AL-RAFAH/SHAHIYAT LIQUID PROPELLANT ENGINE STATIC TEST STAND

29. The success of UN restrictions means the development of new longer-range missiles is likely to be a slow process. These restrictions impact particularly on the:
- availability of foreign expertise;
  - conduct of test flights to ranges above 150km;
  - acquisition of guidance and control technology.
30. Saddam remains committed to developing longer-range missiles. Even if sanctions remain effective, Iraq might achieve a missile capability of over 1000km within 5 years (Figure 7 shows the range of Iraq's various missiles).
31. Iraq has managed to rebuild much of the missile production infrastructure destroyed in the Gulf War and in Operation Desert Fox in 1998 (see Part 2). New missile-related infrastructure is also under construction. Some aspects of this, including rocket propellant mixing and casting facilities at the al-Mamoun Plant, appear to replicate those linked to the prohibited Badr-2000 programme (with a planned range of 700-1000km) which were destroyed in the Gulf War or dismantled by UNSCOM. A new plant at al-Mamoun for indigenously producing ammonium perchlorate, which is a key ingredient in the production of solid propellant rocket motors, has also been constructed. This has been provided illicitly by NEC Engineers Private Limited, an Indian chemical engineering firm with extensive links in Iraq, including to other suspect facilities such as the Fallujah 2 chlorine plant. After an extensive investigation, the Indian authorities have recently suspended its export licence, although other individuals and companies are still illicitly procuring for Iraq.
32. Despite a UN embargo, Iraq has also made concerted efforts to acquire additional production technology, including machine tools and raw materials, in breach of UN Security Council Resolution 1051. The embargo has succeeded in blocking many of these attempts, such as requests to buy magnesium powder and ammonium chloride. But we know from intelligence that some items have found their way to the Iraqi ballistic missile programme. More will inevitably continue to do so. Intelligence makes it clear that Iraqi procurement agents and front companies in third countries are seeking illicitly to acquire propellant chemicals for Iraq's ballistic missiles. This includes production level quantities of near complete sets of solid propellant rocket motor ingredients such as aluminium powder, ammonium perchlorate and hydroxyl terminated polybutadiene. There have also been attempts to acquire large quantities of liquid propellant chemicals such as Unsymmetrical Dimethylhydrazine (UDMH) and diethylenetriamine. We judge these are intended to support production and deployment of the al-Samoud and development of longer-range systems.

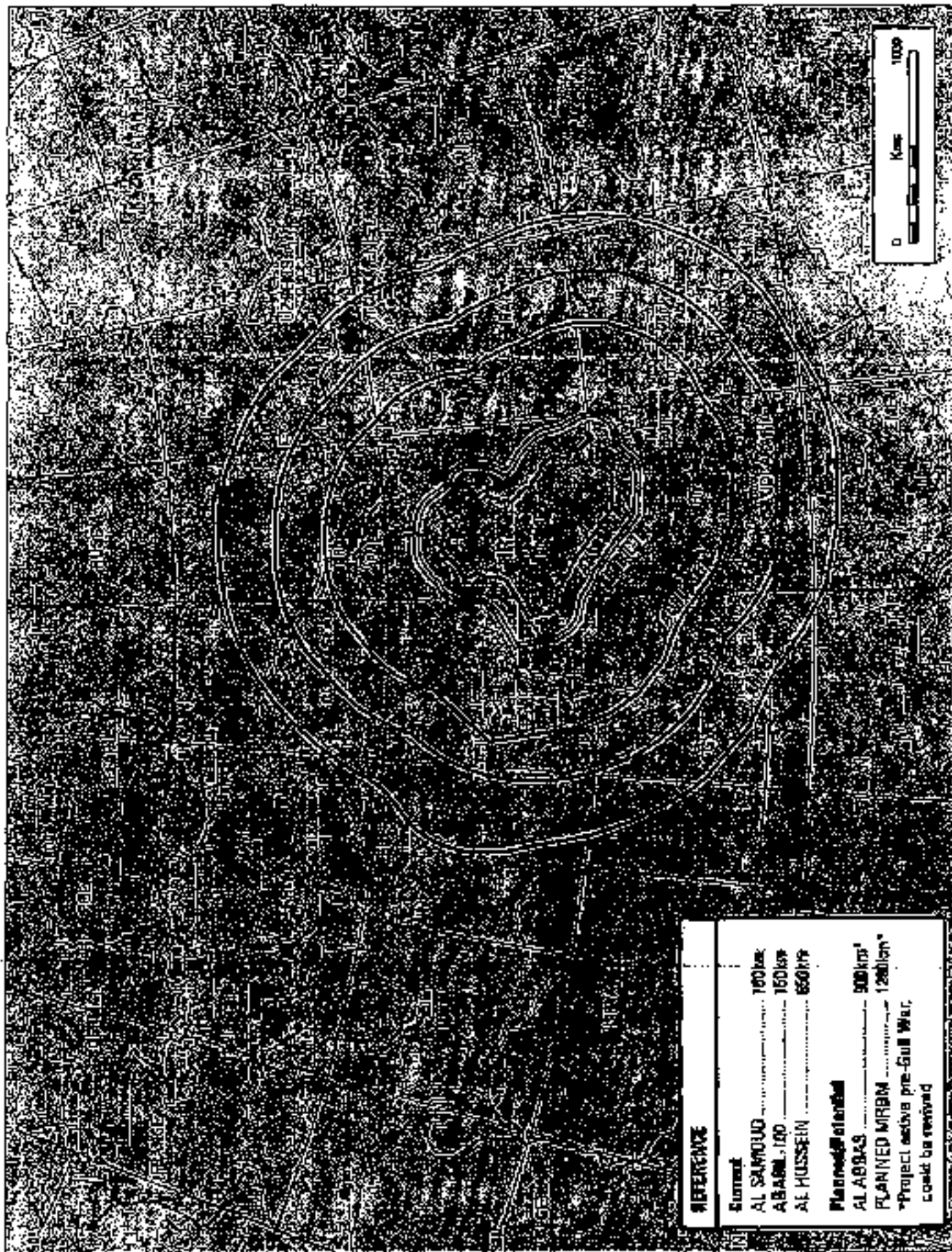

FIGURE 7. CURRENT AND PLANNED/POTENTIAL BALLISTIC MISSILES

FUNDING FOR THE WMD PROGRAMME

33. The UN has sought to restrict Iraq's ability to generate funds for its chemical, biological and other military programmes. For example, Iraq earns money legally under the UN Oil For Food Programme (OFF) established by UNSCR 986, whereby the proceeds of oil sold through the UN are used to buy humanitarian supplies for Iraq. This money remains under UN control and cannot be used for military procurement. However, the Iraqi regime continues to generate income outside UN control either in the form of hard currency or barter goods (which in turn means existing Iraqi funds are freed up to be spent on other things).

UN Sanctions

UN sanctions on Iraq prohibit all imports to and exports from Iraq. The UN must clear any goods entering or leaving. The UN also administers the Oil for Food (OFF) programme. Any imports entering Iraq under the OFF programme are checked against the Goods Review List for potential military or weapons of mass destruction utility.

34. These illicit earnings go to the Iraqi regime. They are used for building new palaces, as well as purchasing luxury goods and other civilian goods outside the OFF programme. Some of these funds are also used by Saddam Hussein to maintain his armed forces, and to develop or acquire military equipment, including for chemical, biological, nuclear and ballistic missile programmes. We do not know what proportion of these funds is used in this way. But we have seen no evidence that Iraqi attempts to develop its weapons of mass destruction and its ballistic missile programme, for example through covert procurement of equipment from abroad, has been inhibited in any way by lack of funds. The steady increase over the last three years in the availability of funds will enable Saddam to progress the programmes faster.

Iraq's illicit earnings

Year	Amount in Billions
1999	0.8 to 1
2000	1.5 to 2
2001	3
2002	3 (estimate)

PART 2

HISTORY OF UN WEAPONS INSPECTIONS

1. During the 1990s, beginning in April 1991 immediately after the end of the Gulf War, the UN Security Council passed a series of resolutions [see box] establishing the authority of UNSCOM and the IAEA to carry out the work of dismantling Iraq's arsenal of chemical, biological and nuclear weapons programmes and long-range ballistic missiles.

UN Security Council Resolutions relating to Weapons of Mass Destruction

UNSCR 687, April 1991 created the UN Special Commission (UNSCOM) and required Iraq to accept, unconditionally, "the destruction, removal or rendering harmless, under international supervision" of its chemical and biological weapons, ballistic missiles with a range greater than 150km, and their associated programmes, stocks, components, research and facilities. The International Atomic Energy Agency (IAEA) was charged with abolition of Iraq's nuclear weapons programme. UNSCOM and the IAEA must report that their mission has been achieved before the Security Council can end sanctions. They have not yet done so.

UNSCR 707, August 1991, stated that Iraq must provide full, final and complete disclosure of all its programmes for weapons of mass destruction and provide unconditional and unrestricted access to UN inspectors. For over a decade Iraq has been in breach of this resolution. Iraq must also cease all nuclear activities of any kind other than civil use of isotopes.

UNSCR 715, October 1991 approved plans prepared by UNSCOM and IAEA for the ongoing monitoring and verification (OMV) arrangements to implement UNSCR 687. Iraq did not accede to this until November 1993. OMV was conducted from April 1995 to 15 December 1998, when the UN left Iraq.

UNSCR 1051, March 1996 stated that Iraq must declare the shipment of dual-use goods which could be used for mass destruction weaponry programmes.

These resolutions were passed under Chapter VII of the UN Charter which is the instrument that allows the UN Security Council to authorise the use of military force to enforce its resolutions.

2. As outlined in UNSCR 687, Iraq's chemical, biological and nuclear weapons programmes were also a breach of Iraq's commitments under:
  - The 1925 Geneva Protocol which bans the use of chemical and biological weapons;

- the Biological and Toxin Weapons Convention which bans the development, production, stockpiling, acquisition or retention of biological weapons;
  - the Nuclear Non-Proliferation Treaty which prohibits Iraq from manufacturing or otherwise acquiring nuclear weapons.
3. UNSCR 687 obliged Iraq to provide declarations on all aspects of its weapons of mass destruction programmes within 15 days and accept the destruction, removal or rendering harmless under international supervision of its chemical, biological and nuclear programmes, and all ballistic missiles with a range beyond 150km. Iraq did not make a satisfactory declaration within the specified time-frame.

Iraq accepted the UNSCRs and agreed to co-operate with UNSCOM. The history of the UN weapons inspections was characterised by persistent Iraqi obstruction.

UNSCOM and the IAEA were given the remit to designate any locations for inspection at any time, review any document and interview any scientist, technician or other individual and seize any prohibited items for destruction.

Iraqi Non-Co-operation with the Inspectors

4. The former Chairman of UNSCOM, Richard Butler, reported to the UN Security Council in January 1999 that in 1991 a decision was taken by a high-level Iraqi Government committee to provide inspectors with only a portion of its proscribed weapons, components, production capabilities and stocks. UNSCOM concluded that Iraqi policy was based on the following actions:
- to provide only a portion of extant weapons stocks, releasing for destruction only those that were least modern;
  - to retain the production capability and documentation necessary to revive programmes when possible;
  - to conceal the full extent of its chemical weapons programme, including the VX nerve agent project; to conceal the number and type of chemical and biological warheads for proscribed long-range missiles;
  - and to conceal the existence of its biological weapons programme.
5. In December 1997 Richard Butler reported to the UN Security Council that Iraq had created a new category of sites, "Presidential" and "sovereign", from which it claimed that UNSCOM inspectors would henceforth be barred. The terms of the ceasefire in 1991 foresaw no such limitation. However, Iraq consistently refused to allow UNSCOM inspectors access to any of these eight Presidential sites. Many of these so-called "palaces" are in fact large compounds which are an integral part of Iraqi counter-measures designed to hide weapons material (see photograph on p35).

A photograph of a "presidential site" or what have been called "palaces".

Iraq's policy of deception

Iraq has admitted to UNSCOM to having a large, effective, system for hiding proscribed material including documentation, components, production equipment and possibly biological and chemical agents and weapons from the UN. Shortly after the adoption of UNSCR 687 in April 1991, an Administrative Security Committee (ASC) was formed with responsibility for advising Saddam on the information which could be released to UNSCOM and the IAEA. The Committee consisted of senior Military Industrial Commission (MIC) scientists from all of Iraq's weapons of mass destruction programmes. The Higher Security Committee (HSC) of the Presidential Office was in overall command of deception operations. The system was directed from the very highest political levels within the Presidential Office and involved, if not Saddam himself, his youngest son, Qusai. The system for hiding proscribed material relies on high mobility and good command and control. It uses lorries to move items at short notice and most hide sites appear to be located close to good road links and telecommunications. The Baghdad area was particularly favoured. In addition to active measures to hide material from the UN, Iraq has attempted to monitor, delay and collect intelligence on UN operations to aid its overall deception plan.

Intimidation

6. Once inspectors had arrived in Iraq, it quickly became apparent that the Iraqis would resort to a range of measures (including physical threats and psychological intimidation of inspectors) to prevent UNSCOM and the IARA from fulfilling their mandate.
7. In response to such incidents, the President of the Security Council issued frequent statements calling on Iraq to comply with its disarmament and monitoring obligations.

Iraqi obstruction of UN weapons inspection teams

- firing warning shots in the air to prevent IAEA inspectors from intercepting nuclear related equipment (June 1991);
- keeping IAEA inspectors in a car park for 4 days and refusing to allow them to leave with incriminating documents on Iraq's nuclear weapons programme (September 1991);
- announcing that UN monitoring and verification plans were "unlawful" (October 1991);
- refusing UNSCOM inspectors access to the Iraqi Ministry of Agriculture. Threats were made to inspectors who remained on watch outside the building. The inspection team had reliable evidence that the site contained archives related to proscribed activities;
- in 1991-2 Iraq objected to UNSCOM using its own helicopters and choosing its own flight plans. In January 1993 it refused to allow UNSCOM the use of its own aircraft to fly into Iraq;
- refusing to allow UNSCOM to install remote-controlled monitoring cameras at two key missile sites (June-July 1993);
- repeatedly denying access to inspection teams (1991- December 1998);
- interfering with UNSCOM's helicopter operations, threatening the safety of the aircraft and their crews (June 1997);
- demanding the end of U2 overflights and the withdrawal of US UNSCOM staff (October 1997);
- destroying documentary evidence of programmes for weapons of mass destruction (September 1997).

Obstruction

8. Iraq denied that it had pursued a biological weapons programme until July 1995. In July 1995, Iraq acknowledged that biological agents had been produced on an industrial scale at al-Hakam. Following the defection in August 1995 of Hussein Kamil, Saddam's son-in-law and former Director of the Military Industrialisation Commission, Iraq released over 2 million documents relating to its mass destruction weaponry programmes and acknowledged that it had

pursued a biological programme that led to the deployment of actual weapons. Iraq admitted producing 183 biological weapons with a reserve of agent to fill considerably more.

Inspection of Iraq's biological weapons programme

In the course of the first biological weapons inspection in August 1991, Iraq claimed that it had merely conducted a military biological research programme. At the site visited, al-Salman, Iraq had removed equipment, documents and even entire buildings. Later in the year, during a visit to the al-Hakam site, Iraq declared to UNSCOM inspectors that the facility was used as a factory to produce proteins derived from yeast to feed animals. Inspectors subsequently discovered that the plant was a central site for the production of anthrax spores and botulinum toxin for weapons. The factory had also been sanitised by Iraqi officials to deceive inspectors. Iraq continued to develop the al-Hakam site into the 1990s, misleading UNSCOM about its true purpose.

Another key site, the Foot and Mouth Disease Vaccine Institute at al-Dawrah which produced botulinum toxin and probably anthrax was not divulged as part of the programme. Five years later, after intense pressure, Iraq acknowledged that tens of tonnes of bacteriological warfare agent had been produced there and at al-Hakam.

As documents recovered in August 1995 were assessed, it became apparent that the full disclosure required by the UN was far from complete. Successive inspection teams went to Iraq to try to gain greater understanding of the programme and to obtain credible supporting evidence. In July 1996 Iraq refused to discuss its past programme and doctrine forcing the team to withdraw in protest. Monitoring teams were at the same time finding undisclosed equipment and materials associated with the past programme. In response, Iraq grudgingly provided successive disclosures of its programme which were judged by UNSCOM and specially convened international panels to be technically inadequate.

In late 1995 Iraq acknowledged weapons testing the biological agent ricin, but did not provide production information. Two years later, in early 1997, UNSCOM discovered evidence that Iraq had produced ricin.

9. Iraq tried to obstruct UNSCOM's efforts to investigate the scale of its biological weapons programme. It created forged documents to account for bacterial growth media, imported in the late 1980s, specifically for the production of anthrax, botulinum toxin and probably plague. The documents were created to indicate that the material had been imported by the State Company for Drugs and Medical Appliances Marketing for use in hospitals and distribution to local authorities. Iraq also censored documents and scientific papers provided to the first UN inspection team, removing all references to key individuals, weapons and industrial production of agents.

10. Iraq has yet to provide any documents concerning production of agent and subsequent weaponisation. Iraq destroyed, unilaterally and illegally, some biological weapons in 1991 and 1992 making accounting for these weapons impossible. In addition, Iraq cleansed a key site at al-Muthanna, its main research and development, production and weaponisation facility for chemical warfare agents, of all evidence of a biological programme in the toxicology department, the animal-house and weapons filling station.
11. Iraq refused to elaborate further on the programme during inspections in 1997 and 1998, confining discussion to previous topics. In July 1998 Tariq Aziz personally intervened in the inspection process stating that the biological programme was more secret and more closed than other mass destruction weaponry programmes. He also played down the significance of the programme. Iraq has presented the biological weapons programme as the personal undertaking of a few misguided scientists.
12. At the same time, Iraq tried to maintain its nuclear weapons programme via a concerted campaign to deceive IAEA inspectors. In 1997 the IAEA Director General stated that the IAEA was "severely hampered by Iraq's persistence in a policy of concealment and understatement of the programme's scope".

Inspection achievements

13. Despite the conduct of the Iraqi authorities towards them, both UNSCOM and the IAEA Action Team have valuable records of achievement in discovering and exposing Iraq's biological weapons programme and destroying very large quantities of chemical weapons stocks and missiles as well as the infrastructure for Iraq's nuclear weapons programme.
14. Despite UNSCOM's efforts, following the effective ejection of UN inspectors in December 1998 there remained a series of significant unresolved disarmament issues. In summarising the situation in a report to the UN Security Council, the UNSCOM Chairman, Richard Butler, indicated that:
  - ◆ contrary to the requirement that destruction be conducted under international supervision, "Iraq undertook extensive, unilateral and secret destruction of large quantities of proscribed weapons and items";
  - ◆ and Iraq "also pursued a practice of concealment of proscribed items, including weapons, and a cover up of its activities in contravention of Council resolutions".

Overall, Richard Butler declared that obstructive Iraqi activity had had "a significant impact upon the Commission's disarmament work".

UNSCOM and IAEA achievements

UNSCOM surveyed 1015 sites in Iraq, carrying out 272 separate inspections. Despite Iraqi obstruction and intimidation, UN inspectors uncovered details of chemical, biological, nuclear and ballistic missile programmes. Major UNSCOM/IAEA achievements included:

- the destruction of 40,000 munitions for chemical weapons, 2,610 tonnes of chemical precursors and 411 tonnes of chemical warfare agent;
- the dismantling of Iraq's prime chemical weapons development and production complex at al-Muthanna and a range of key production equipment;
- the destruction of 48 SCUD-type missiles, 11 mobile launchers and 56 sites, 30 warheads filled with chemical agents, and 20 conventional warheads;
- the destruction of the al-Hakam biological weapons facility and a range of production equipment, seed stocks and growth media for biological weapons;
- the discovery in 1991 of samples of indigenously-produced highly enriched uranium, forcing Iraq's acknowledgement of uranium enrichment programmes and attempts to preserve key components of its prohibited nuclear weapons programme;
- the removal and destruction of the infrastructure for the nuclear weapons programme, including the al-Athir weaponisation/testing facility.

Withdrawal of the inspectors

15. By the end of 1998 UNSCOM was in direct confrontation with the Iraqi Government which was refusing to co-operate. The US and the UK had made clear that anything short of full co-operation would make military action unavoidable. Richard Butler was requested to report to the UN Security Council in December 1998 and stated that, following a series of direct confrontations, coupled with the systematic refusal by Iraq to co-operate, UNSCOM was no longer able to perform its disarmament mandate. As a direct result on 16 December the weapons inspectors were withdrawn. Operation Desert Fox was launched by the US and the UK a few hours afterwards.

Operation Desert Fox (16-19 December 1998)

Operation Desert Fox targeted industrial facilities related to Iraq's ballistic missile programme and a suspect biological warfare facility as well as military airfields and sites used by Iraq's security organisations which are involved in its weapons of mass destruction programmes. Key facilities associated with Saddam Hussein's ballistic missile programme were significantly degraded.

The situation since 1998

16. There have been no UN-mandated weapons inspections in Iraq since 1998. In an effort to enforce Iraqi compliance with its disarmament and monitoring obligations, the UN Security Council passed Resolution 1284 in December 1999. This established the United Nations Monitoring, Verification and Inspection Commission (UNMOVIC) as a successor organisation to UNSCOM and called on Iraq to give UNMOVIC inspectors "immediate, unconditional and unrestricted access to any and all areas, facilities, equipment, records and means of transport". It also set out the steps Iraq needed to take in return for the eventual suspension and lifting of sanctions. A key measure of Iraqi compliance would be full co-operation with UN inspectors, including unconditional, immediate and unrestricted access to any and all sites, personnel and documents.
17. For the past three years, Iraq has allowed the IAEA to carry out an annual inspection of a stockpile of nuclear material (depleted natural and low-enriched uranium). This has led some countries and western commentators to conclude erroneously that Iraq is meeting its nuclear disarmament and monitoring obligations. As the IAEA has pointed out in recent weeks, this annual inspection does "not serve as a substitute for the verification activities required by the relevant resolutions of the UN Security Council".
18. Dr Hans Blix, the Executive Chairman of UNMOVIC, and Dr Mohammed El-Baradei, the Director General of the IAEA, have declared that in the absence of inspections it is impossible to verify Iraqi compliance with its UN disarmament and monitoring obligations. In April 1999 an independent UN panel of experts noted that "the longer inspection and monitoring activities remain suspended, the more difficult the comprehensive implementation of Security Council resolutions becomes, increasing the risk that Iraq might reconstitute its proscribed weapons programmes".
19. The departure of the inspectors greatly diminished the ability of the international community to monitor and assess Iraq's continuing attempts to reconstitute its chemical, biological, nuclear and ballistic missile programmes.

PART 3

IRAQ UNDER SADDAM HUSSEIN

Introduction

1. The Republic of Iraq is bounded by Turkey, Iran, Kuwait, Saudi Arabia, Jordan, Syria and the Persian Gulf. Its population of around 23 million is ethnically and religiously diverse. Approximately 77% are Arabs. Sunni Muslims form around 17% of the Arab population and dominate the government. About 60% of Iraqis are Shias and 20% are Kurds. The remaining 3% of the population consists of Assyrians, Turkomans, Armenians, Christians and Yazidis.

Saddam Hussein's rise to power

Saddam Hussein was born in 1937 in the Tikrit district, north of Baghdad. In 1957 he joined the Ba'ath Party. After taking part in a failed attempt to assassinate the Iraqi President, Abdul Karim Qasim, Saddam escaped, first to Syria and then to Egypt. In his absence he was sentenced to 15 years imprisonment.

Saddam returned to Baghdad in 1963 when the Ba'ath Party came to power. He went into hiding after the Ba'ath fell from power later that year. He was captured and imprisoned, but in 1967 escaped and took over responsibility for Ba'ath security. Saddam set about imposing his will on the Party and establishing himself at the centre of power.

The Ba'ath Party returned to power in 1968. In 1969 Saddam became Vice-Chairman of the Revolutionary Command Council, Deputy to the President, and Deputy Secretary General of the Regional Command of the Ba'ath. In 1970 he joined the Party's National Command and in 1977 was elected Assistant Secretary General. In July 1979, he took over the Presidency of Iraq. Within days, five fellow members of the Revolutionary Command Council were accused of involvement in a coup attempt. They and 17 others were summarily executed.

2. Public life in Iraq is nominally dominated by the Ba'ath Party (see box on p44). But all real authority rests with Saddam and his immediate circle. Saddam's family, tribe and a small number of associates remain his most loyal supporters. He uses them to convey his orders, including to members of the government.
3. Saddam uses patronage and violence to motivate his supporters and to control or eliminate opposition. Potential rewards include social status, money and better access to goods. Saddam's extensive security apparatus and Ba'ath Party network provides oversight of Iraqi society, with informants in social, government and military organisations. Saddam practises torture, execution and

other forms of coercion against his enemies, real or suspected. His targets are not only those who have offended him, but also their families, friends or colleagues.

The Iraqi Ba'ath Party

The Ba'ath Party is the only legal political party in Iraq. It pervades all aspects of Iraqi life. Membership, around 700,000, is necessary for self-advancement and confers benefits from the regime.

4. Saddam acts to ensure that there are no other centres of power in Iraq. He has crushed parties and ethnic groups, such as the communists and the Kurds, which might try to assert themselves. Members of the opposition abroad have been the targets of assassination attempts conducted by Iraqi security services.

Saddam Hussein's security apparatus

Saddam relies on a long list of security organisations with overlapping responsibilities. The main ones are:

- The **Special Security Organisation** oversees Saddam's security and monitors the loyalty of other security services. Its recruits are predominantly from Tikrit.
- The **Special Republican Guard** is equipped with the best available military equipment. Its members are selected on the basis of loyalty to the regime.
- The **Directorate of General Security** is primarily responsible for countering threats from the civilian population.
- The **Directorate of General Intelligence** monitors and suppresses dissident activities at home and abroad.
- The **Directorate of Military Intelligence's** role includes the investigation of military personnel.
- The **Saddam Fidayeen**, under the control of Saddam's son Udayy, has been used to deal with civil disturbances.

5. Army officers are an important part of the Iraqi government's network of informers. Suspicion that officers have ambitions other than the service of the President leads to immediate execution. It is routine for Saddam to take pre-emptive action against those who he believes might conspire against him.

Internal Repression – the Kurds and the Shias

6. Saddam has pursued a long-term programme of persecution of the Iraqi Kurds, including through the use of chemical weapons. During the Iran-Iraq war, Saddam appointed his cousin, Ali Hasan al-Majid, as his deputy in the north. In

1987-88, al-Majid led the "Anfal" campaign of attacks on Kurdish villages. Amnesty International estimates that more than 100,000 Kurds were killed or disappeared during this period.

Repression and control: some examples

- A campaign of mass arrests and killing of Shia activists led to the execution of the Ayatollah Baqir al-Sadr and his sister in April 1980.
- In 1983 80 members of another leading Shia family were arrested. Six of them, all religious leaders, were executed.
- A massive chemical weapons attack on Kurds in Halabja town in March 1988 killing 5000 and injuring 10,000 more.
- A large number of officers from the Jabbur tribe were executed in the early 1990s for the alleged disloyalty of a few of them.

7. After the Gulf War in 1991 Kurds in the north of Iraq rose up against Baghdad's rule. In response the Iraqi regime killed or imprisoned thousands, prompting a humanitarian crisis. Over a million Kurds fled into the mountains and tried to escape Iraq.
8. Persecution of Iraq's Kurds continues, although the protection provided by the northern No-Fly Zone has helped to curb the worst excesses. But outside this zone the Baghdad regime has continued a policy of persecution and intimidation.
9. The regime has used chemical weapons against the Kurds, most notably in an attack on the town of Halabja in 1988 (see Part 1 Chapter 2 paragraph 9). The implicit threat of the use of chemical weapons against the Kurds and others is an important part of Saddam's attempt to keep the civilian population under control.
10. The regime has tried to displace the traditional Kurdish and Turkoman populations of the areas under its control, primarily in order to weaken Kurdish claims to the oil-rich area around the northern city of Kirkuk. Kurds and other non-Arabs are forcibly ejected to the three northern Iraqi governorates, Dohuk, Arbil and Sulaimaniyah, which are under-de-facto-Kurdish-control. According to the United Nations Commission on Human Rights (UNCHR) Special Rapporteur for Iraq, 94,000 individuals have been expelled since 1991. Agricultural land owned by Kurds has been confiscated and redistributed to Iraqi Arabs. Arabs from southern Iraq have been offered incentives to move into the Kirkuk area.
11. After the 1979 revolution that ousted the Shah in Iran, Saddam intensified a campaign against the Shia Muslim majority of Iraq, fearing that they might be encouraged by the new Shia regime in Iran.
12. On 1 March 1991, in the wake of the Gulf War, riots broke out in the southern city of Basra, spreading quickly to other cities in Shia-dominated southern Iraq.

The regime responded by killing thousands. Many Shia tried to escape to Iran and Saudi Arabia.

13. Some of the Shia hostile to the regime sought refuge in the marshland of southern Iraq. In order to subjugate the area, Saddam embarked on a large-scale programme to drain the marshes to allow Iraqi ground forces to eliminate all opposition there. The rural population of the area fled or were forced to move to southern cities or across the border into Iran.

Saddam Hussein's Wars

14. As well as ensuring his absolute control inside Iraq, Saddam has tried to make Iraq the dominant power of the region. In pursuit of these objectives he has led Iraq into two wars of aggression against neighbours, the Iran-Iraq war and the invasion of Kuwait.
15. With the fall of the Shah in Iran in 1979, relations between Iran and Iraq deteriorated sharply. In September 1980 Saddam renounced a border treaty he had agreed with Iran in 1975 ceding half of the Shatt al-Arab waterway to Iran. Shortly thereafter, Saddam launched a large-scale invasion of Iran. He believed that he could take advantage of the state of weakness, isolation and disorganisation he perceived in post-revolutionary Iran. He aimed to seize territory, including that ceded to Iran a few years earlier, and to assert Iraq's position as a leader of the Arab world. Saddam expected it to be a short, sharp campaign. But the conflict lasted for eight years. Iraq fired over 500 ballistic missiles at Iranian targets, including major cities.

Opposition to Saddam during the Iran-Iraq war

During the war Saddam's security apparatus ensured that any internal dissent or opposition was quickly eliminated. In 1982 he quickly purged a group within Iraq's ruling clique which had suggested that the war might be brought to an end more quickly if Saddam stood down.

16. It is estimated that the Iran-Iraq war cost the two sides a million casualties. Iraq used chemical weapons extensively from 1984. Some twenty thousand Iranians were killed by mustard gas and the nerve agents tabun and sarin, all of which Iraq still possesses. The UN Security Council considered the report prepared by a team of three specialists appointed by the UN Secretary General in March 1986, following which the President made a statement condemning Iraqi use of chemical weapons. This marked the first time a country had been named for violating the 1925 Geneva Convention banning the use of chemical weapons.
17. The cost of the war ran into hundreds of billions of dollars for both sides. Iraq gained nothing. After the war ended, Saddam resumed his previous pursuit of primacy in the Gulf. His policies involved spending huge sums of money on new

military equipment. But Iraq was burdened by debt incurred during the war and the price of oil, Iraq's only major export, was low.

18. By 1990 Iraq's financial problems were severe. Saddam looked at ways to press the oil-producing states of the Gulf to force up the price of crude oil by limiting production and waive the \$40 billion that they had loaned Iraq during its war with Iran. Kuwait had made some concessions over production ceilings. But Saddam blamed Kuwait for over-production. When his threats and blandishments failed, Iraq invaded Kuwait on 2 August 1990. He believed that occupying Kuwait could prove profitable.

Abuses by Iraqi forces in Kuwait

- Robbery and rape of Kuwaitis and expatriates.
- Summary executions.
- People dragged from their homes and held in improvised detention centres.
- Amnesty International has listed 38 methods of torture used by the Iraqi occupiers. These included beatings, breaking of limbs, extracting finger and toenails, inserting bottle necks into the rectum, and subjecting detainees to mock executions.
- Kuwaiti civilians arrested for "crimes" such as wearing beards.

19. Saddam also sought to justify the conquest of Kuwait on other grounds. Like other Iraqi leaders before him, he claimed that, as Kuwait's rulers had come under the jurisdiction of the governors of Basra in the time of the Ottoman Empire, Kuwait should belong to Iraq.
20. During its occupation of Kuwait, Iraq denied access to the Red Cross, which has a mandate to provide protection and assistance to civilians affected by international armed conflict. The death penalty was imposed for relatively minor "crimes" such as looting and hoarding food.
21. In an attempt to deter military action to expel it from Kuwait, the Iraqi regime took hostage several hundred foreign nationals (including children) in Iraq and Kuwait and prevented thousands more from leaving, in direct contravention of international humanitarian law. Hostages were held as human shields at a number of strategic military and civilian sites.
22. At the end of the Gulf War, the Iraqi army fleeing Kuwait set fire to over 1,160 Kuwaiti oil wells with serious environmental consequences.
23. More than 600 Kuwaiti and other prisoners of war and missing persons are still unaccounted for. Iraq refuses to comply with its UN obligation to account for the missing. It has provided sufficient information to close only three case-files.

Abuse of human rights

24. This section draws on reports of human rights abuses from authoritative international organisations, including Amnesty International and Human Rights Watch.
25. Human rights abuses continue within Iraq. People continue to be arrested and **detained** on suspicion of political or religious activities or often because they are **related** to members of the opposition. Executions are carried out without due process of law. Relatives are often prevented from burying the victims in accordance with Islamic practice. Thousands of prisoners have been executed.

Human rights: abuses under Saddam Hussein

- 4000 prisoners were executed at Abu Ghraib Prison in 1984.
- 3000 prisoners were executed at the Mahjar Prison between 1993 and 1998.
- About 2500 prisoners were executed between 1997 and 1999 in a "prison cleansing" campaign.
- 122 male prisoners were executed at Abu Ghraib prison in February/ March 2000. A further 23 political prisoners were executed there in October 2001.
- In October 2000 dozens of women accused of prostitution were beheaded without any judicial process. Some were accused for political reasons.
- Women prisoners at Mahjar are routinely raped by their guards.
- Methods of torture used in Iraqi jails include using electric drills to mutilate hands, pulling out fingernails, knife cuts, sexual attacks and 'official rape'.
- Prisoners at the Qurtiyya Prison in Baghdad and elsewhere are kept in metal boxes the size of tea chests. If they do not confess they are left to die.

26. Saddam has issued a series of decrees establishing severe penalties for criminal offences. These include amputation, branding, cutting off ears, and other forms of mutilation. Anyone found guilty of slandering the President has their tongue removed.

Human Rights - mistreatment in Abu Ghraib Prison

Abdallah, a member of the Ba'ath Party whose loyalty became suspect was imprisoned for four years at Abu Ghraib in the 1980s. On the second day of his imprisonment, the men were forced to walk between two rows of five guards each to receive their containers of food. While walking to get the food, they were beaten by the guards with plastic telephone cables. They had to return to their cells the same way, so that a walk to get breakfast resulted in twenty lashes. According to Abdallah, "It wasn't that bad going to get the food, but coming back the food was spilled when we were beaten." The same procedure was used when the men went to the bathroom. On the third day, the torture continued. "We were removed from our cells and beaten with plastic pipes. This surprised us, because we were asked no question. Possibly it was being done to break our morale", Abdallah speculated. The torture escalated to sixteen sessions daily. The treatment was organised and systematic. Abdallah was held alone in a 3x2-meter room that opened onto a corridor. "We were allowed to go to the toilet three times a day, then they reduced the toilet to once a day for only one minute. I went for four years without a shower or a wash", Abdallah said. He also learned to cope with the deprivation and the hunger that accompanied his detention: "I taught myself to drink a minimum amount of water because there was no place to urinate. They used wooden sticks to beat us and sometimes the sticks would break. I found a piece of a stick, covered with blood, and managed to bring it back to my room. I ate it for three days. A person who is hungry can eat anything. Pieces of our bodies started falling off from the beatings and our skin was so dry that it began to fall off. I ate pieces of my own body. "No one, not Pushkin, not Mahfouz, can describe what happened to us. It is impossible to describe what living this day to day was like. I was totally naked the entire time. Half of the original groups [of about thirty men] died. It was a slow type of continuous physical and psychological torture. Sometimes, it seemed that orders came to kill one of us, and he would be beaten to death". (Source: Human Rights Watch)

Saddam Hussein's family

27. Saddam's son Uday maintained a private torture chamber known as the Red Room in a building on the banks of the Tigris disguised as an electricity installation. He created a militia in 1994 which has used swords to execute victims outside their own homes. He has personally executed dissidents, for instance in the Shia uprising at Basra which followed the Gulf War.
28. Members of Saddam's family are also subject to persecution. A cousin of Saddam, Ala Abd al-Qadir al-Majid, fled to Jordan from Iraq citing disagreements with the regime over business matters. He returned to Iraq after the Iraqi Ambassador in Jordan declared publicly that his life was not in danger. He was met at the border by Tahir Habbush, Head of the Directorate of General Intelligence (the Mukhabarat), and taken to a farm owned by Ali Hasan al-Majid. At the farm Ala was tied to a tree and executed by members of his immediate family who, following orders from Saddam, took it in turns to shoot him

29. Some 40 of Saddam's relatives, including women and children, have been killed. His sons-in-law Hussein and Saddam Kamil had defected in 1995 and returned to Iraq from Jordan after the Iraqi government had announced amnesties for them. They were executed in February 1996.

Human Rights - individual testimony

In December 1996, a Kurdish businessman from Baghdad was arrested outside his house by plainclothes security men. Initially his family did not know his whereabouts and went from one police station to another inquiring about him. Then they found out that he was being held in the headquarters of the General Security Directorate in Baghdad. The family was not allowed to visit him. Eleven months later the family was told by the authorities that he had been executed and that they should go and collect his body. His body bore evident signs of torture. His eyes were gouged out and the empty eye sockets filled with paper. His right wrist and left leg were broken. The family was not given any reason for his arrest and subsequent execution. However, they suspected that he was executed because of his friendship with a retired army general who had links with the Iraqi opposition outside the country and who was arrested just before his arrest and also executed. (Source: *Amnesty International*)

Human Rights - individual testimony

"...I saw a friend of mine, al-Shaikh Nasser Tarash al-Sa'idi, naked. He was handcuffed and a piece of wood was placed between his elbows and his knees. Two ends of the wood were placed on two high chairs and al-Shaikh Nasser was being suspended like a chicken. This method of torture is known as al-Khaygania (a reference to a former security director known as al-Khaygani). An electric wire was attached to al-Shaikh Nasser's penis and another one attached to one of his toes. He was asked if he could identify me and he said "this is al-Shaikh Yahya". They took me to another room and then after about 10 minutes they stripped me of my clothes and a security officer said "the person you saw has confessed against you". He said to me "You followers of [Ayatollah] al-Sadr have carried out acts harmful to the security of the country and have been distributing anti-government statements coming from abroad". He asked if I have any contact with an Iraqi religious scholar based in Iran who has been signing these statements. I said "I do not have any contacts with him"... I was then left suspended in the same manner as al-Shaikh al-Sa'idi. My face was looking upward. They attached an electric wire on my penis and the other end of the wire is attached to an electric motor. One security man was hitting my feet with a cable. Electric shocks were applied every few minutes and were increased. I must have been suspended for more than an hour. I lost consciousness. They took me to another room and made me walk even though my feet were swollen from beating... They repeated this method a few times." (Source: *Amnesty International, testimony from an Iraqi theology student from Saddam City*)

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

100

Further copies are available on the Internet from:
No10 (www.pm.gov.uk)
FCO (www.fco.gov.uk)
MOD (www.mod.uk)
The Stationery Office (www.official-documents.co.uk)

OMSLAGVEL

Class.:

MID	
Nr. DIS	2002016905
In:	27 SEP 2002
DOSSIER NR.: 9.6.14.	

Aantekeningen behorende bij exhibitum nr. _____

Irak's Weapons
of Mass Destruction

Datum

Retroacta

bijgevoegd

In behandeling

bij

nr.
nr.
nr.
nr.

nr.
nr.
nr.
nr.

TE BEHANDELEN DOOR

AFD	ZIE IN	DATUM ONTV. VERZ.	PARAAF	VOLG. NR.
PSA PRB02		7/9		
			3019	
AAR /				
BMP		11/10		
RB				
AR0202		10/10		
AR0203				
BIA 06				
		10		

ARC
11-10-02

Retour BDI

Rappeldatum 25-10-2002

Archief